

V
B J
C

EPISTOLAE MAR SILII FICINI FLO RENTINI

MARSILIVS FICINVS FLORENTINVS
CVNCTIS SEMEL EPISTOLIS SVIS.S.

QVotiens æpistolæ meæ amicis meis (me iubēte) salutem dicitis: totiens amicissimo vestro Hieronimo Rossio immortales salutes dicite. Vos em̄ ego mortales genuerā. ac nescio qua fortuna ꝓpediē moribūdus. Hieronimus aūt insignis pietate vir regenerauit vos nuper (vt spero) iam immortales. Latebatis em̄ iā diu lucis cupide. nec quisq̄ adhuc e tenebris eruebat. Fato forsan vel Genio nondū volente. Rossius aūt noster immo & vobis Roscius. qua pietate semp̄ erga parentem vestrum Marsiliū se gessit. eadem nūc & vos charitate quadam hereditaria fœliciter est prosequutus. diligentia simul & opera curans. vt vestre facies iā iam oppresse prorsus exprimerentur. Hunc ergo doctum. piumq̄ restitutorem vestrum: hactenus quidem tristes: nūc hylares salutate. atq̄ ꝓ ingenti immortalitatis munere. immortales grās agite.

XV. DECEMBRIS. MCCCCXCIIII.
FLORENTIAE.

TABVLA LIBRI TERCII.

TABVLA LIBRI QVARTI.

TABVLA LI. QVINTI.

TABVLA LIBRI SEXTI

TABVLA LIBRI SEPTIMI.

TABVLA OCTAVI LIBRI.

TABVLA VNDECIMI LIBRI.

TABVLA LIBRI DVODECIMI.

FINIS TABVLE.

Probemium Marsilii Ficini Florentini in epistolas suas. S. in primū librum ad Iulianum Medicem: V. Magnanimum.

MARSILIVS FICINVS IVLIANO MEDICI. V. MAGNANIMO. S. D.

AGNVS Cosmus magnanime Iuliane auus tuus patronus sæpe platonicum illud habebat in ore nihil ad ægregias res agendas accōmodatius esse ꝗ̄ prudentiū doctorūq̧ virorū beniuolentiā. Nullūq̧ certius argumentū esse vel iustitiæ prudētiæq̧ ꝗ̄ si amici huiusmodi adsint: vel iniusticiæ & imprudētiæ ꝗ̄ si desint. Aureū hoc Platonis nostri ꝑceptū. Cosmus re ipsa etiā multomagis q̄ verbis in oñi eius vita ꝓbauit vir certe præ cæteris diues pecuniarū. Longe ditior hominū: prudentiæ iustitiæq̧ ditissimus. Atq̧ id q̄d rarissimum & mirabile est filiū & nepotes huius oñis thesauri reliquit heredes. Quo fit vt in Iuliano meo senem illum ex quo vnico post deū salus mea pendebat agnoscam. Nemo est igitur quē magis saluere cupiā q̄ Iulianum Atq̧ id quidem quottidie deum præcor & obsecro. Vt autē tibi animi mei votum affectumq̧ certius declararem: volumen primum epistolaꝝ ad amicos mearū tibi amicorū regi dedicare decreui. Quo & amici omnes ad vnum præcipuum referantur amicum: & tu in iis legendis: quotiens salutem legis: totiens Iulianum a Marsilio intelligas salutari.

De foelicitatis desiderio.

Cosmus Medices Marsilio Ficino Platonico. S. D.

COntuli heri me in agrum charegium: non ūgri sed animi colēdi gratia: Veni ad nos marsili q̄primū. Fer tecum Platonis nostri librū de summo bono. Que te istic arbitror iaꝫ e' græca lingua in latinam vt promiseras transtulisse. Nihil enim ardentius cupio: q̄ quæ via commodius ad foelicitatem ducat cognoscere. Vale & veni non absq̧ orphica lyra

Que sit ad foelicitatem via.

Marsilius Ficinus magno Cosmo. S. D.

VEniam ad te cū primū potero q̄ libentissime. Quid. n. gratius ꝗ̄ in charegio hoc est gratiarum agro vna cum cosmo gratiaꝝ patre versari? Interim accipe paucis q̄ apud Platonicos via sit ad foelicitatem accōmodatissima. Et q̄uis existimē non opportere ei viam monstrari qui prope iam ꝑuenit ad calcem: desiderio tamē tuo & in absentia & in presentia obsequendum esse censui: Omnes homines bene agere hoc est bene viuere volunt. Bene autem viuent si bona illis adsint q̄ plurima. Bon a vero hæc dicuntur. Diuitie: sanitas: forma: robur: nobilitas generis: honores potentia: prudentia: preterea iustitia: fortitudo: temperantia & præ cæteris omnibus sapientia: quæ quidē vim oēm

fœlicitatis complectitur. Fœlicitas quippe in prospera optati finis cõ secutione consistit. Id autẽ in singulis facultatibus sapientia præbet. Siquidem periti tibicines quicquid tibiarum vsus requirit optime consecuntur. Et eruditi grammatici quod ad litteras tum legẽdas tum scribẽdis pertinet. Sapientes quoqꝫ gubernatores ad ꝓsperum nauigatiõis portum præ ceteris assecuntur. Necnon belli dux sapiens quid ad militiam attinet tutius expedit. Et sapiens medicus melius adoptatam perducit corporis valitudinẽ. Q̃obrem sapientia in singulis humanis operibus nos voti cõpotes pro viribus efficit. Neqꝫ oberrat vnqꝫ neqꝫ fallitur. Alioquin sapientia reuera non esset. Cum vero causa consequẽdi finis sapientia sit necessarium est eam ad fœlicitatem totũ valere. Praeterea ii duntaxat quibus bona plurima assunt beati dicunt̃. Hi tamen nõ prius beati sunt q̃ꝫ bona ipsis præsentia prosint. Neqꝫ prosunt vnqꝫ nisi illis vtantur. Sola.n. sine vsu possessio nihil momenti ad fœlicitatem habet. Veruntamen nec vsus etiam sufficit: Potest.n. quis male vti: ex quo contingit vt ledatur potius q̃ adiuuetur. Vt igitur possessioni vsum addimus sic et vsui rectitudinem addere decet. Ne vtamur solum verum etiam recte vtamur: vt autem singulis recte vtamur: sola est nobis sapiẽtia prestat. Qđ quidem licet in artibus intueri. In quibus illis duntaxat qui artis periti sunt tam materia q̃ instrumẽtis recte vtuntur. Eadẽ quoqꝫ ratione vt diuitiis: sanitate: forma: robore: ac cæteris quæ bona vocãtur vtamur recte sapientia efficit. Quapropter in omni possessione vsu operatione causa prospere beneqꝫ agendi scientia est. nam qui sine mente & possidet multa & vtit̃ tanto leditur magis q̃to possidet plura pluribusue: abutit̃. Sane q insipiẽs: quo min⁹ agit min⁹ errat. Minus errans minus etiam male agit. Minus autem male agens minus ẽ miser. Agit certe minus: si pauper sit q̃ si diues. Si debilis q si robustus. Timidus q̃ audax piger q̃ vigil: tardus q̃ velox: hebes q̃ sagax. Itaqꝫ nulla eoꝝ quæ in superiorib⁹ bona nuncupabant̃: ꝑ se bona sunt. Nã si illis inscitia præsit: tanto deteriora sunt q̃ eorum contraria. quãto vberius improbo duci amminicula scelerum possunt suppeditare: sin autem prudentia sapiẽtiaqꝫ illi præsideant tum deniqꝫ meliora. Ipa tamẽ per se neqꝫ bona sunt neqꝫ mala sapienti si quidẽ viro tam aduersa q̃ prospera: deniqꝫ euadũt vtilia recte vtrisqꝫ vtenti: insipienti vero contra. Sola igitur ex omĩbus rebus nostris sapientia per se bonum est. Sola insipientia per se malum Cum ergo omnes fœlices esse velimus fœlicitasqꝫ absqꝫ recto rerũ vsu haberi non possit rectum vero rerum vsum scientia prebeat: cæteris omnibus prætermissis omi cum plenitudine tum pietatis studio niti quisqꝫ debet: vt q̃ sapientissimus fiat. sic.n. animus noster deo qui sapientia ipsa est: euadit similimus. in qua quidem similitudine summũ plato cõsistere gradum beatitudinis arbitratur.

Imitatio vtilior est q̃ lectio.

Marsilius Ficinus Amerigo Bencio Viro Magnifico. S.D.

ACcepi hodie tuo nomine græcos platonis nostri dialogos: munus certe magnificum: animo tuo dignum: meo gratissimum. Gratias tibi ago magnas. vtinã immortalem gratiam quandoqꝫ cœlestes tibi referãt gratiæ. imitari in hoc sicut in plerisqꝫ aliis magnũ Cosmum: vt arbitror: voluisti. is.n. superioribus diebus bibliotecã meam græco ornauit platone. Domum amerige tuum laudo equidẽ imitationem probo. Accommodatior nanqꝫ ad virtutem via est imitatio q̃ꝫ lectio. sane quemadmodum harmonia: dum presens aures nostras illabitur vehementius afficit q̃ꝫ dum preterita cogitatur ac prælium cũ spectatur acrius mouet q̃ cum narratur: sic ægregia viuentiũ. Heroum opera ardentius ad virtutem inflammant exactiusqꝫ formant: q̃ꝫ veterũ philosophorum de moribus disputantium verba.

Dialogus inter deum & animam theologicus.

Marsilius Ficinus Michaeli Mercato Miniatensi dilecto conphylosopho suo. S.D.

SAepe de moralibus naturaribusqꝫ vna phylosophati sumus dilecte michael. Sepius de diuinis: memini autem te sæpe numero solitũ dicere: moralia vsu comparanda esse naturalia ratiõe quærenda. Diuina a deo oratione petenda. Legi etiam apud Platonem nostrum diuiua ob vite puritatem reuelari potiusqꝫ doctrina verbisqꝫ doceri. Hæc igitur atqꝫ similia cum sedulo cogitatem cœpi quandoqꝫ lugere animo. Vtpute qui & rationi iam diffiderem. Et nondum reuelationi confiderem. Ortus hinc est intimus quidam inter animam deumqꝫ dialogns. Hunc audi si placet. Quis existimem te forte proprius iam q̃ꝫ nos alloqui deum. DEVS. Misera quid tantum luges anima mea? Pone iam finem o filia lacbrimis. En assum tibi pater tuus. Assum medicina salusqꝫ tua. ANIMA. O vtinam meus mihi pater aspiret. Ha si putarem posse tantum mihi munus obtingere ha quantum læticia insanirem. Nunc vero quo pacto fieri valeat istud non video: neqꝫ .n. qui mihi tantum extrinsecus adest summus est pater meus. Ille si quidẽ naturæ artifex vt opinor interius etiam me prolem suam genuit q̃ꝫ natura suã: neqꝫ q tm̃ intrinsecus inest summus est pater me⁹: ille siq̃dẽ maior me est. qui vero intra me est me est proculdubio minor. Quo autẽ modo & intra simul & extra me quicq̃ esse queat ignoro. Hoc me hospes quicunqꝫ sis hoc me grauiter angit ꝙ sine patre meo viuere nolim: & ipum reperire posse diffido. DEVS. Pone finem o filia lachrymis ne te afflictes o filia: & non hospes est qui tecũ loquitur: sed domesticus familiarior tibi q̃ ipa tibi. Assum equidem tibi simul & insum. Adsum equidẽ tibi quia insum: insum tibi quia tu es in me: quæ nisi esses in me non esses in te immo omnino non esses. Pone finẽ o filia lachrymis ecce parens: Parens tuus quantũ mole est omniũ minimus tantũ virtute ẽ ma

ximus omniū:& quoniam angustissimus est:est intra omnia:Quoniā amplissimus extra omnia ecce tibi adsum & intus & extra angustia maxima:minima amplitudo. Ecce inquā:nōne vides: Cœlū & terram ego impleo & penetro & cōtineo. Impleo nō impleor quia ipsa sum plenitudo. Penetro nō penetror:quia ipsa sum penetrādi ptās. Cōtineo nō cōtineor:quia ipsa sum cōtinēdi facultas: Non impleor ne indignus fuerim quia copia ipsa sum. Non penetror ne esse desinā qui ipsum esse sim. Nō cōtineor ne desinā esse deus qui infinitas ipsa sum. Ecce nōne vides. Ingredior p oia nō pmixtus:vt & supgredi valeā.qui excellētia ipsa sum. Supgredior oia nō disiunctus:vt simul & ingredi valeā:& iugredi penitus & vnire qui vnio ipsa sum:p quā fiūt p quam constant quā appetūt oia. Cur diffidis reperirē parentē o demens: Non difficile reperiř vbi sim:siquidē in me sunt ex me fiūt p me seruanť quælibet semp vbiqꝫ. Et infinita virtute p infinitū amplificor interuallū. Quin potius nullo modo reperiř vbi nō sim p me quippe hoc ipsum vbi est dicitur qꝫ vbiqꝫ:p me ducē:p me lucē agit:& qrit qdcūqꝫ agit qsqꝫ & quærit alicubi. Non desiderať vsqꝫ nisi bonū:nō repiř vsqꝫ nisi verū: ego sū oē bonū:ego sū oē verū. Quere faciē meā & viues. Sed ne mouearis vt me tāgas q stabilitas ipsa sum:ne distrabaris p varia vt me apphēdas q vnitas ipsa sum. Siste motū. Collige multitudinē. Me ptinus assequeris:iamdiu te penitus assecutū. ANIMA. Huic tam cito me deseris o mea salus. Cur tam repente filiā deseris sitibundā: Perge age vlterius: pge precor venerabile numen. Dic obsecro p maiestatē tuā si placet planius:ha fac vt placeat. Dic ergo quia placuerit planius:quid nō es pater meus vt reuiuiscā: Quid es iterū mi pater vt viuā: DEVS. Nō corporis natura parēs est tibi filia. Tanto em̄ melior es q̄to parenti magis obtemperas:es autē tanto præstantior q̄to magis corpori aduersaris. Bonū tibi est esse cum patre:malum tibi est esse cum corpe: nō animus aliquis te genuit o anima. Alioquin nihil sup animū cogitares & in ipsa animi mutabilitate sisteres gradum:neqꝫ stabilem prorsus naturam exigeres:non intellectus aliquis multiplex te creauit:non em̄ simplicitatem summā attingeres. Et intellectus ipsius tibi sufficeret consecutio nunc autem id ipsam vitam ad ipsam essentiam:ad ipsum esse absolutū intelligendo atqꝫ amando adscendis super quemlibet intellectum neqꝫ satis tibi intelligētia est nisi & bene & bonum intelligas. Bonum vero ipsum tibi satis est absqꝫ dubio:non enim ob aliam rationem requiris quodlibet nisi quia bonum. Bonum igitur ipsum procreator tuus est anima:non bonum corpus:non bonus animus:nō bonus intellectus: sed bonum.bonum quod quidem in seipso cōsistit:extra subiecti limites infinitum. Infinitamqꝫ tibi tribuit vitam:vel ab euo in euum:vel saltem ab initio quodam in sempiternum. Boni faciem intueri desideras: mundum conspice vniuersum solis lumine plenum:lumen conspice in

materia mundi plenum omnibus rerum omnium formis atq; volubile subtrahe materiam: relinque cætera. Habes animam incorporeum lumen: omniforme mutabile. De me rursus huic mutationem: es iam intellectum angelicum consecuta incorporeũ lumen: omniforme immutabile. Detrahe huic eam diuersitatem per quam forma quelibet diuersa ē lumine & aliũde infusa ē lumini: ita vt eadē lumias & formæ cuiusq; essentia sit lumēq; ipm sese formet p q̄ formas suas formet oia lumē hoc ĩfinite lucet: quia natura lucet sua: neq; alterius mixtione inficit̃ vl̃ cōtrahitur: per omnia est quia in nullo: in nullo est ꝓprie vt equæ per omnia fulgeat: viuit ex se & vita m præstat cunctis: quandoquidem vmbra eiꝰ qualis est ista lux solis: sola incorporalibus est viuifica. Sentit quælibet: sensumq; largitur: si vmbra eius sensus omnes omnibus excitat: amat deniq; singula si maxime sua sunt singula. Ergo quid solis ē lumē? Vmbra dei: Ergo quid deus est? Sol solis est deus. Solis lumen est deus in corpore mũdi. Deus est solis lumen super angelicos intellectus. Talis vmbra mea est o anima vt rerum omnium corporalium pulcerrima sit. Qualem esse meam lucem existimas? Si tantum mea lucet vmbra quātum lux mea fulget. Amas lucem vbiq; præ ceteris: immo solam. Ama me solum solam o anima lucem infinitam luce; me me in q̄ infinite ama fulgebis iam & oblectaberis ĩfinite. ANIMA. O rem miram quæ admirationem ipsam exuperat. Quis nunc me insolitus vrit ignis? Quis mihi sol nouus: & vnde subrutilat? Quis nam & vnde tantus & tā dulcis spiritus meas modo medullas pungit & mulceat? mordet & lambit Stimulat: & titillat q̄ amara dulcedo hæc est. Cogitare quis possit? etia; amara dulcedo: Quæ me liquefacit pœnitus & euiscerat: Cuius comparatione. Quaue sublata amara mihi vel quæ dulcissima sunt videntur. Quā dulcis amaritudo quæ me dilaniatam conglutinat & redintegrat qua cum mihi vel amarissima quæq; dulcescunt: q̄ necessaria voluntas hæc est: cum bonum ipsum nolle non possum: & aliud quodlibet vitare potius valeam vel differre q̄ boni auiditatem: Nam & si hanc vitare voluero non nisi quia deuitationem ipsam bonam existimauerim: deuitare tentabo: q̄; rursus voluntaria huiusmodi necessitas est. Cũ nihil magis voluntarium sit q̄; bonum. propter qđ omnia immo qđ in oībus vbiq; volo: & ita volo: vt velim insup non posse nolle: q̄ viua mors ista est. Quis cogitet per quam in me morior: in deo viuo: per quam morti morior: vitæ viuo & viuo vita: & gaudeo gaudio. O voluptatem super sensum. O læticia super animum. O gaudium super mentem: Sum equidem nũc extra mentem: neq; amens tamen quia sup̱ mentem. Furo rursus furo nimium: neq; precipit̃ tamen quia tollor in altum. Gestio nunc vndiq; totus: & diffluo: neq; dispergor tamen quia me colligit mecum: quia me viuit secum deus vnitas vnitatum. exultate igitur nunc mecu; omnes quorum deus exultatio est: deus meus obuius factus est mihi

deus vniuersi amplexus est me. deus deorum meas modo medullas il/
labitur. Iamiam alit me deus ipse totam: & qui genuit me regenerat.
Genuerat animam reformat in angelum|conuertit in deum: quam ego
gratiã tibireferam o gratia gratiarum. Tu ipse doce me gratia gratiarũ
doce precor & presta. Gratia deniq3 tibimet deus ipse tu deus esto.

Lex & iustitia.

Marsilius Ficinus Octoni Nicholino Benedicto Aretino viris con sultis Petro pactio & Bernardo Iunio equitibus. S. D.

PErsuasistis mihi vt græcas Platonis leges latinas efficerem: ad idem cohortatus est me etiam magnus Cosmus. Itaq3 feci iam: atq3|eo libentius q arbitrabar ciuitati magis opus esse optimis viris consultis q3 mercatoribus bonis aut medicis. ac tanto magis ꝓfu isse græcis Minoem q̃ Galienũ q̃to animus prestantior est q3 corp⁹ aut spiritus: et eterna vita q̃ temporalis. Mercatura quippe corpus: Medi cina spiritus: lex anima ciuitatis esse videtur & quis multæ videanẽ es se leges in ciuitate non tamen multe sunt ciuitatis animæ. Sicut. n. mul tæ artes variiq3 ciuium gradus non plures ciuitates sed vnicam faciunt si ad finem eundem simili ratione proficiscãtur ita q̃uis multæ sint ma gistratuum constitutiones in vrbe vnica tamen est publica lex: commu nis. s. recte viuendi regula ad publicam conducens fœlicitatem. Ad hãc legem deus nos & natura preparant. constitutiones cohortantur deus vnicus deniq3 format. Adiuua. n. lege tum lex siderum tum lex homi num proficiscitur. Q̃obrem omnes legum conditores partim moisem tanq3 simiæ imitati diuinarum legum verissimum auctorem partim ne scio quomodo veritate cõpulsi adeo leges se habuisse sub variis figmẽ tis affirmauerunt: egyptiorum legum lator osiris a Mercurio Zautra stes apud Arimaspos a bono numine: Xamolsis apud scythas a vesta. Minos cretensis & Solon Atheniensis ab ioue: Ligurcus lacædemoni us ab apolline. Numa rex romanoꝝ a nympha egeria. Maumethes rex arabu3 ab angelo Gabriele: noster Plato legum libros exhordiẽ a deo: quem esse ait cõmunem legum omniũ conditorem. Quod etiam in dy alogo qui ꝓtagoras inscribitur confirmauit dicens artes illas quæ advi ctum pertinent a prometheo hoc est humana prouidentia nobis tradi tas esse. Legem vero bene fœliciterq3 viuendi ab Ioue. i. diuina ꝓuiden tia per Mercuriũ hoc est inspirationẽ angelicam fuisse concessam. Non possum amici optimi vim leges nõ admirari. Legis siquidẽ ordo & cõ centus aliquis necessarius est in elementis mũdi animalisq3 humorib⁹ in brutorũ victu. In contubernio quoq3 latronũ. Hi. n. absq3 iusto quo dam ordine vna versari non possunt: Quid autẽ dicemus ad hoc: q cũ apud inferos alia nulla sitvirtus non desunt: illic tamẽ lex & iusticia quæ pro meritis improbos puniant. Et cum inter beatos nõ sint virtutes ille morales amplius necessariæ quæ ad sedandas corporis sensuumq3 ꝑtur

bationes mortalibus conferunt a quibus liberati iam sunt qui beata vita fruuntur lex tamen inter eos & iusticia vigent: que pro dignitate singulos eternis afficiunt premiis seruantq; beatos. Valete fœlices.

De diuino furore.

Marsilius Ficinus Peregrino alio. S.D.

Tercio chalendas decembres Ficinus medicus pater meus duas epistolas tuo nomine ad me figbinnium attulit. Alteram quidē soluta oratione scriptam: versibus alteram: Quibus profecto legendis effectum est vt nostris temporibus admodum gratuler: q eum adolescentem ꝓtulerint cuius fama & gloria illustrari possint. Equidem peregrine mi suauissime cum ætatem tuam pariter & ea quæ abs te quotidie proficiscuntur considero: non solum tantis amici bonis gaudeo verumetiam vehementer admiror. Atq; haud scio vt recentiores istos obmittam quis nam e priscis illis quorum memoriam veneramur: tantum in ea qua tu nunc es ætate profecerit: id vero non arti modo ac studio sed & multomagis diuino illi furori sine quo quemq̄ mangnū vnq; fuisse virum. Democritus ac Plato negant adscribo. Quo te afflari vt ita dixerim ac pœnitus corripi concitatiores quidam motus affectusq; ardentissimi quos scripta tua exprimunt argumento esse possunt: atq; hanc ipsam quæ externis motib⁹ fit concitationem potissimum phylosophi veteres argumentum esse noluerunt vim quādam in animis nostris esse diuinam. Sed quoniam a nobis de furore mentio facta ē de re Platonis nostri sententiā paucis & ea breuitate quā epistola exigit referam: vt quid furor sit. quot in partes deducatur: & quis cuiq; furori deus presit facile intelligas. Quod quidem tum voluptati: tum etiam vtilitati maxime tibi fore confido. Censet igitur ille animū nostrum priusq̄ in corpora laberetur vt etiam pythagoras Empedocles. Atq; Eraclitus antea disputauerant in cœlestib⁹ sedibus extitisse. Vbi veritatis cōtemplatione vt Socrates in phedro inquit nutriebatur atq; gaudebat. Cunq; ii quos pauloante memoraui phi deum summum fontem quendam ac lumen: in quo rerum omniū exemplaria quas ideas nominant elucescant esse a mercurio trismegisto egyptioꝝ omniū sapientissimo didicissent necessariū fore putabant animū eternā dei mentē assidue contemplantē rerū quoq; omniū naturas clari⁹ intueri. Videbat igitur animus inquit plato ipam iusticiā: videbat sapientiā videbat harmoniam: & quandā diuine naturæ mirabilē pulchritudinē atq; has oēs tū ideas: tū diuinas essentias. Tū primas naturas quæ in eterna dei mēte sint nominat: quarū pfecta quadā cognitione hominū mētes q̄diu illic degūt fœliciter nutriant. Cū vero ob terrenarū reꝝ cogitationē appetitionēq; animi ad corpa deprimūt: tūc qui pri⁹ ambrosia ac nectare. i. dei cognitiōe pfectoq; gaudio nutriebāt cōtinuo in ipa descēsione flumē lætheū .i. obliuionē diuinoꝝ haurire dicitur: nec prius ad superos vnde terre

næ cogitatões pondere deciderant reuolare q̃ꝫ diuinas illas quarum obliuionem susceperãt naturas recogitare cœperint id aũt duabus virtutibus ea videlicet quæ ad mores ea insup quæ ad cõtemplatione͂ ptinent assequi nos philosophus ille diuinus existimat: quarũ alteram cõmuni vocabulo iusticiam alteram vero sapientiam nominat. Quapropter geminis inquit alis has mea quide͂ sente͂tia virtutes intellige͂s animos ad superos euolare: easqꝫ duabus similiter phylosophiæ partibus actiua. s. & cõtemplatiua cõsequi nos in phedrone socrates disserit. Vnde ipse idem in phedro sola inquit philosophi mens recuperat alas. In hac aũt ipsa alarũ recuperatione abstrahi a corpore illarum vi animum deoqꝫ plenũ ad superos trahi: ac vehemẽter anniti. Quam quide͂ abstractionem ac nixum. Plato diuinũ furorem nũcupat. Eumqꝫ quatuor in partes distribuit: neqꝫ em̃ diuinorũ putat nunq̃ hoĩes reministi nisi quibusdam eorũ quasi vmbris atqꝫ imaginibus quæ corporis pcipiuntur sensibus excitent̃. Itaqꝫ Paulus ac Dyonsiius xp̃ianorum theologorũ sapie͂tissimi inuisibilia dei asserũt p ea quæ facta sunt: quæqꝫ hic cernuntur intelligi: diuine vero sapie͂tie imagine͂ esse plato vult hominũ sapie͂tiam. Diuinæ harmoniæ imagine͂ hanc ipsam quã a vocibus instrume͂tisqꝫ musicis fingimus harmoniã: diuinæ aũt pulchritudinis eam quæ ex partium membrorũqꝫ corporis aptissima compositione conficit̃ cõuenie͂tiam venustatemqꝫ imagine͂ esse censet. Cum vero sapie͂tia nullis aut certe p paucis hominibus assit nec vllis corporis sensibus compræhendatur: efficitur vt diuinæ sapientiæ similitudines apud nos perpauce sint & equidem sensibus nostris occultæ ac prorsus ignotæ. Quaproter Socrates in phedro simulacrum inquit sapie͂tie oculis cerni nullo modo posse quid si cernatur mirabiles amores diuinæ illius cuius id simulacrum est pænitus excitaturum. At vero pulchritudinis diuinæ similitudinem oculis cernimus: harmoniæ vero imaginem auribus adnotamus: quos Plato sensus omniũ qui p corpus fiant perspicacissimos arbitrat̃ quo fit vt iis quæ corporibus insunt quibusdam quasi simulachris in animũ p sensus corporis haustis reminiscamur quodammodo rerum earum quas extra corporis carcerem constituti antea noueramus: Qua quidem recordatione exardescit animus alasqꝫ cõmouens iamiam a corporis cogitatione sordibusqꝫ sese paulatim emaculat diuinoqꝫ furore prorsus afficit̃: atqꝫ his duobus sensibus quos paulo ante cõmemoraui geminæ furoris species excitant̃. Etem̃ pulchritudinis specie que͂ oculi porrigunt vere atqꝫ intelligibilis pulchritudinis quandam quasi recordatione͂ recupera͂tes eam ineffabili occultoqꝫ me͂tis ardore desideramus: hunc deniqꝫ plato diuinũ amorem vocitat eũ diffiniens: profectũ ex aspectu corporee similitudinis desideriũ ad contemplandam rursus diuinã pulchritudine͂ redeũdi: præterea necesse est eum qui sic afficitur nõ modo supernam illam pulchritudinem deside-

rare:verum etiam eius quæ oculis patet:aspectu admodũ delectari. Sic
eñ natura institutũ est vt qui aliquid appetit eius quoq; similitudine
delectet:at illud crassioris ingenii corruptioisq; naturæ proprium esse
putat siquis vmbras duntaxat vere illius pulchritudinis concupiscat:
nec aliud quicq; præter illam quæ oculis offertur speciem admittetur:
hunc eñ eo amore cuius petulantia atq; lasciuia comes est:afficivult eũ
diffiniens irronalem atq; insolentem eius quæ sensu præcipit circa cor
poris formã voluptatis cupidinem:& aliter hũc amorem diffinit ardo
rem animi proprio quodãmodo in corpore mortui in alieno viuẽtis.
Vnde amantis animũ inquit in alieno corpore vitã ducere:Quod imi
tantes epycurei amorem diffiniunt nixum quendã corpusculorũ quas
athomos vocãt sese ei a quo simulacra pulchritudinis hausta sunt: pe
nitus infundendi huiusmodi plato noster amorẽ ab humanis morbis
nasci dicit & cura sollicitudineq; pleuũ esse:eumq; iis hominibus cõue
nire quorum meas adeo tenebris offusa sit:vt nihil altum:nihil omni
no egregiũ:nihil præter fragilem ac fluxam corpusculi huius imaginẽ
cogitet:nec auras respiciat clausa tenebris & carcere ceco. At quibus
ingenium a corporis luto abstractum est atq; absolutuz eiusmodi sunt
vt cum corporis cuiuspiam forma venustasq; obiicit eius primo aspe
ctu vtpote diuinæ pulchritudinis similitudine dilecentur. Verum ex
hac imagine statim in memoriam diuinã illam reducãt quã imprimis
admirent: ac vere desiderent cuiusue ardentissimo desiderio ad supe
ra rapiant. Atq; hunc primũ euolandi conatũ diuinam Plato alienatio
nem furoremq; nuncupat. Hec iam de eo furore quem per oculos fie
ri diximus satis esse vident per aures vero concentus quosdam nume
rosq; suauissimos animus haurit. Hisq; imaginibus admonetur atq; ex
citatur ad diuinam musicã acriori quodam mentis & intimo sensu con
siderandam. Est aũt apud platonicos interpretes diuina musica duplex
alteram profecto in eterna dei mente consistere arbitrant alteram vero
in cœlorum ordine ac motibus qua mirabilẽ quedaz cœlestes globi or
besq; concentũ efficiunt. vtriusq; vero animum nostrum anteq; corpo
ribus clauderetur participem extitisse: verũ iis in tenebris auribus ve
lut rimulis quibusdam ac cunctis vtitur hisq; imagines vt sæpe iam di
ximus musicæ illius incomparabilis accipit. Quibus in eius qua antea
fruebatur harmoniæ intimam quandam ac tacitam recordationem re
ducitur totusq; desiderio feruet: cupitq; vt vera musica rursus fruatur:
ad sedes proprias reuolare. cunq; id se q̃diu tenebroso corporis habi
taculo circumsepta est adipisci nullo modo posse intelligat: eam cuius
hic possessione frui nequit nititur saltem pro viribus imitari. Est autem
hæc apud homines imitatio duplex. Alii nanq; votum numeris vario
rumq; sonis instrumentorum cœlestem musicam imitantur. quos cer
te leues ac pene vulgares musicos appellamus: nonnulli vero grauio

ri quodam firmioriq́ iudicio diuinam ac cœlestem harmoniam imitantes intime rationis sensum notionesq́ inuersum pedes ac numeros digerunt: hi vero sunt qui diuino afflati spiritu grauissima quædam ac pclarissima carmina ore: vt aiunt rotundo prorsus effundunt. Hanc Plato grauiorem musicam poesimq́ nominat: efficacissimā harmoniæ cœlestis imitatricem: nam leuior illa de qua pauloante mentionem fecimus vocum duntaxat suauitate permulcet. Poesis autem quod diuine quoq́ harmoniæ proprium est vocum ac motuum numeris grauissimos quosdam & vt poeta diceret delphicos sensus ardentius exprimit: quo fit vt nō solum auribus blandiatur. Verum etiam suauissimū & ambrosiæ cœlestis simillimū menti pabulum afferat: ideoq́ ad diuinitatem propius accedere videatur: Oriri vero poeticum hunc furorē a musis existimat: qui autē absq́ musarum instinctu poeticas ad fores accedit sperans quasi arte quadam poetam se bonum euasuurm manē illum quidem atq́ eius poesim esse censet. Eosq́ poetas qui cœlesti inspiratione ac vi rapiunt: adeo diuinos sæpe numero musis afflatos sensus expromere: vt ipsemet postmodum extra furorem positi quæ protulerint minus intelligant. Atq́ vt arbitror: Musas diuinus ille vir cælestes cantus intelligi vult ideoq́ canoras & camenas a cantu appellatas esse dicunt. Vnde musis id est cœlestibus numinibus atq́ cantibus diuini homines conciti ad eorum imitationem poeticos modos ac numeros meditantur. Itaq́ in repub. Plato cum de spherarum cœlestium volubilitate tractaret singulas ait sirenas singulis ordib9 insidere significans spherarum motu vt Platonicus quidam inquit cantum numinibus exhiberi. Nam siren deo canens græce recte exprimitur theologi quoq́ veteres nouem musas octo spherarum musicos cātus & vnam maximam quæ ex omnibus conficitur harmoniam esse voluerunt: hac igitur ratione poesis a diuino furore furor a musis: Musæ vero a ioue pficiscuntur: nam mundi totius animū sæpenumero iouem platonici nuncupant qui cœlum ac terras camposq́ liquentes lucētemq́ globū lunæ titaniaq́ astra intus alit: totamq́ infusus per artus agitat molem: & magno se corpore miscet: ex quo efficitur vt a ioue totius mundi spiritu ac mēte quoniam cœlestes mouet spheras atq́ regit earundē quoq́ cantus musicis quas musas nuncupant oriantur. Quapropter Platonicus ille clarissimus ab ioue principiū musæ: iouis omnia plena. Quoniam & vbiq́ ille animus qui iupiter dicitur viget: atq́ implet omnia: & cælum quasi citharam quandam vt alexāder milesius pythagoricus inquit. Exagitans cœlestem efficit harmoniā itaq́ orpheus vates ille diuinus: iupiter inquit primus est iupiter nouissimus iupiter caput: iupiter medium. Vniuersa autem Ioue nata sunt: Iupiter fundamētum terra ac coeli stelliferi: iupiter prodiit masculus iupiter incorruptibilis sponsa: iupiter spiritus speciesq́ omniū: iupiter radix ponti iupiter indefessi

ignis motus: iupiter sol & luna: iupiter rex & princeps omnium absco dens lucem: rursus emisit ex almo corde operans cogitata: ex quibus intelligitur iouē omnibus infusum corporibus continere: atq alere cũcta: vt non immerito dictum sit: iupiter est quodcunq vides quodcunq moueris. Sequuntur post hæc reliquæ furoris diuini species quas il le bifariam diuidit: Earumq alteram circa misteria: alteram circa futuro rum euentus. quod vaticinium vocat versari putat. Primum quidem furorem definit vehementiorem animi cõcitationem in iis quæ ad de orum cultum religionem expiationem sacrasq cerimonias pertinent perficiendis. Affectum vero mentis: qui eiusmodi furorem falso imi- tatur superstitionem nominat. postremam vero furoris naturã in qua vaticinium ponit nihil aliud esse putat: nisi diuino afflatu inspiratam p̃ sensionem: eamq propriori vocabulo: diuinationem ac vaticinium no minamus: Quod si animus in ea ipsa diuinatione acrius exarserit furo rem nuncupat. Cum mens a corpore abstracta diuino instinctu conci- tatur: siquis autem humana potius solertia: & sagacitate q̃ diuina infu sione futura præuiderit: huiusmodi p̃sensionem prouidentiam cõiecti- onemq appellandam censet. Ex iis omnibus iam perspicuũ est qua- tuor diuini furoris species esse. Amorem poesim mixteria: vaticinium: amorem diuinum amor ille alter vulgaris penitusq insanus falso imi- tatur poesim leuior vt diximus musica mysteria superstitio diuinatio- nem coniectio primum quidem furorem veneri alterum musis: terciũ dyonisio postremum appollini apud Platonem socrates tribuit. Cæ- terum in eo furore qui ad amorem diuinum poesimq pertinet descri- bendo duabus de causis longior esse malui quod videlicet vtroq te af fici vehementer agnoui: & vt memineris quæ a te scribuntur ab Ioue musisq quarum spiritu ac diuinitate compleris non abs te proficisci. Quapropter o mi peregrine iuste pieq feceris: si tu hactenus te egisse arbitror maximarum optimarumq rerum nec te nec aliũ omnino quē q̃ hominnm: sed immortalem potius deuz auctorem ac principiũ esse cognoueris. Vale ac tibi persuade nihil mihi te charius esse. Fighini. Klis. D. M. cccclvii.

Excusatio p̃lixitatis.
Marsilius Eicinus Magno Cosmo. S. D.

LAurentius pisanus sacerdos exposuit tui gratia Salomonis cã ticum canticorum atq octo & decem iam libros si recte memi- ni pro vnius libelli expositione composuit. Si miraris Cosme q tam prolixe loquatur Laurentius cum salomon tam breuiter sit lo- quutus. respondeo ob hoc ipsum cogi Laurentiũ fore prolixum quia Salomon breuissimus fuit. Quanto enim magis Salomonis nodus

[i]mplicatus est tanto pluribus ad explicandum opus est machinis. Laudat laurentii scripta nicolaus tignosius fulginas insignis philosophus. Probo & ego licet a prolixitate soleam abhorrere. At ideo nõ videtur mihi opus illud nimis magnum quia nihil ferme in theologia magnũ reperio quod non illuc ille cõgesserit sed ne ego quoq3 dum prolixitatẽ excuso sim prolixior. Vale.

De diuination & diuinitate animæ.

Marsilius Ficinus Florentinu[s] Matheo Corsino conphilosopho suo. Salutem. Dicit

[A]Lexandra mater mea nata est ex patre Ioanne & matre Angela Alexandra sichini erat ioannes inuarchii oppido. Angela vero florentiæ. Hæc ad ioannem & alexandrum scripsit se benevalere ac die sequenti reddituram: illi lectis litteris & nocte facta dormientes angela mviderunt eadem hora ambo. Alexandræ quidem in uestibulo domus apparuit: & cum filia matri tanq3 reuertenti congratularẽ mater filiæ amplexus effugiẽs. vale ait & da operam: vt pro me sacerdotes deum orent. ioanni autem inquit. O quantũ fortunam tuam doleo mi ioannes: Vale: & iube pro me deum orari. Repente ambo iis visis excitati exclamauerunt: eam mortuam iudicãtes. Florentiam miserunt. Renuntiatum est illam ea nocte: ex hac vita migrasse: miraris hæc. Corsine Audi & aliud eque mirãdum mater mea filium statim natu3 nutrici rusticæ tradidit. Decimaseptima inde die dormiens meridie videtur ipa sibi maxima cordis anxietate premi. Atq3 a matre sua iampridẽ mortua subleuari: dicenti noli te afflictare filia: sequenti die rustici ad eam filiũ a nutrice suffocatum referunt. mitto q somnians præuidit futurum mariti eius ficini medici casum ex equo: & locum vbi casurus erat & singula mitto & alia multa: satis vero sit ad presens duo illa supiora narrasse. Ex quibus duo precipue confirmari videntur: vnum videlicet animas hominũ quæ ꝓpter temperatã complexionem: vitæ puritatẽ: soni abstractione3 a corpe quodãmodo separanẽ q plurima diuinare: vtpote quæ natura sua diuinæ sunt: & quãdo in se reuertunẽ suã exercent diuinitatẽ. alterũ vero animas defunctoꝝ solutas a corporũ vinculis erga nosse nõ nihil & humana curare. Quod hesiodus cecinit: & plato noster in legibus confirmauit. Hos aũt heroas oĩs antiquitas appellabat. Vale.

Modus laudis absq3 adulatione.

Marsilius Ficinus Francisco Castiliolonensi theologo. S. D.

[L]Egi expositiones tuas circa Dauidis prophetæ misteria. Cupio exclamare francisce. Sicut deus Dauidem repperit virum secundum cor suũ ita dauidem te virũ secundũ suũ cor repperisse. Sed vbi adulationis suspicatur opinionem inmeret præstat q explicare: Saluta Georgium Anthonium Vespuccium virum humanitate doctrinaq3 insignem. Vale.

Solitariæ vitæ vtilitas.

Marsilius Ficinus Gregorio Epiphanio sacerdoti cōpho suo. S. D.

D Eus vnitas stabilis est: & status vnicus. Hæc a platonicis nr̄is: vt te non latet subtiliter disputant̄. Quisquis igitur deū assequi vult multitudinē ꝑ viribus motumq; deuitet: secedamus ergo mi Gregori in vnicā stabilemq; mentis speculam. Illucescet nobis illic ꝓtinus: vt plato inquit: inuisibile lumē. Verum vt commodius hoc iis temporibus efficere cōtinuareq; valeamus statui tp̄us aliquod montē vechium illū mihi a magno Cosimo donatū colere. Illic tu mecum eris Audisti ꝓuerbium illud: nullius boni possessionem absq; socio iocundum esse. Ego aūt nescio quē sociū illic iis temporibus iocūdiorem te possim habere. Vale & ad nos vola.

De modestia componendi.

Bessarion Cardinalis sabinus Marsilio ficino platonico. S. D.

S Pectate docteq; vir amice noster superioribus lr̄is elucubratū opus nostrū & nuꝑ editum. In defensionem Platonis nos ad te missuros ꝓmisimus: tum ob ingeniū tuum & Platonice doctrinæ studium eximiū: tum vt quid nos ex illo fonte hauserimus: facile ꝑspicias: & legas: siquid enim in hac industria nostra vel eloquentiæ vel bonarum artium cognitionis eluxit. Siquid fuimns: id omne vel nos ab illo accepisse: vel ipsum sibi se defendendo suppeditasse facile existimari patimur & volumus. quod nō nihil quoq; ad illius laudem ꝑtinere videt̄ vt suis viribus: sua amplitudine causam prose dixerit. alieno auxilio non eguerit voci tantum patroni locū reliquerit ac studio. Hunc librum ad te dedimus iis qui curam hic gerūt rerum illorum ex medicis: quo mittendo cū fidei & ꝓmisso nostro omnino tum studiis tuis atq; animo erga Platonē non nihil satisfactum esse putamus bene vale. & an librum acceperis nos facies certiores ex vrbe idibus septembris. Mcccclxix.

De laude platonicorum interpratum.

Marsilius Ficinus Florētinus Bexarion græco cardinali Sabino. S. D.

P Lato nr̄ venerāde pr̄: cū in phedro vt te nō latet subtiliter ꝑ copiose de pulcritudine disputasset pulcritudine animi a deo quā sapiam: & aurū appellauit ꝑciosissimū postulauit: aurū hoc platoni a deo tributū platonico in sinu vtpote mūdissimo fulgebat clarissime. Verbis aūt & literis licet luculentissimus mente tamē obscurioribus inuolutum euasit obscurius: & quasi terreno quodam habitu obsitum eos homines latuit: qui linceos oculos non habebant. Q̄obrem nonnulli quondam minutiores philodoxi exteriori gleba decepti cū non possent ad intima penetrare latentem thesaurum cōtemnebāt. Verum in Plotini primū porphirii deinde & Iamblici: ac deniq; ꝓculi officinā aurum illud iniectum exquisitissimo ignis examine excussis are-

nis enituit vsq adeo vt omnē orbem miro splendore repleuerit. Tan-
tis vtiq radiis noctue siue bubones quidā: vt videt offensi sacrū illu-
Platonis nostri thesaurū nō solum spernere: vt nō nulli quondam: sed
prob nefas improbare cepærunt: quod multo erat priori errore deteri-
us. Verum Bexarion achademie lumen medelam ꝓfestim ebetibus &
caligatis oculis adbibuit saluberrimā: vt aurum illud nō solum mūdū
sit. & splendidū: verum etiā tractabilē manibus oculisq innoxiū. Hoc
vaticinatus Plato fore tempus multa post secula regi dyonisio inquit
quo theologiæ mysteria exactissima discussione velut igne aurum pur
garent. Venerunt: iam venerunt secula illa Bexarion: qbus & platonis
gaudeat & numen & nos oīs eius familia sūmope gratulemur. Vale.

Exbortatio ad scientiam.

Marsilius Ficinus Antbonio pactio. S.D.

LAurentius medices: duo in te laudat p̄ ceteris magnificentiā
& acumen: Laudo & ego: sed antoni magnificētie quidem vsu
comparare tibi ceteros potes: acuminis aūt exercitatōe compa
rare tibi teipsum: si tantū doctrinæ studaeris quantū liberalitati iandu-
dum indulges nō dubito breui te ita omniū doctissimū fore quemad-
modum nunc es magnificētissimus omniū. Age p̄cor Antoni mi sua-
uissime cōmenda teipsum tibi sicuti ceteros cōmendatos babes. Laurē
tius nr̄ ait te nō modo erga doctos magnificum eē verū etiā abūde do
ctū. Credo equidē atq gratulor. At nō prius satis mibi feceris q̄ tātū
scientia quantū magnanimitate excellueris: si tibi eruditissimi quiq in
primis placent: da operā: vt tibi ipse p̄ cæteris placeas: quid ergo ordo
in omnibus plurimū: immo totum valet: statue oro tibi quotidie bo-
ras quatuor reliquas. vtcunq placet: amicis dona. Bene Vale: sed vis
ne valere bene: Bene disce: & disce p̄cor bodie. Qui cras discit nūq di-
scit. viii. Nouemb. Mcccclxxiii.

Consolatio in alicuius obitu.

Marsilius Ficinus Sismundo stufe consolationē dicit.

SI quisq nostrū id maxime est quod in nobis ē maximū quod
ꝑmanet semp idem: qua nos ipsi capimus: certe animus bomo
ipse est corpus aūt est bominis vmbra. Quisquis igit vsq adeo
delirat vt bois vmbram: boiem eē putet bic miser in lacbrymas instar
narcissi resoluit. Tunc desines sismūde flere cū desiueris alberiā tuā al-
bitiam in nigra eius vmbra querere: atq cæperis eam in alba sui luce se
ctari. Tunc eñ illam tanto reperies pulcbriorē q̄ cōsueueris quāto ab
umbra deformi remotiorē. Secede in animū tuum p̄cor. Ibi animā illi-
us speciosissimam tibiq cbarissimam possidebis. Immo ex animo tuo
in deum te recipe. illic ideam pulcberrimam p quam diuinus artifex al
beriam tuam creauerat: cōtemplabere. Et quāto formosior illa in opifi-
cis forma est q̄ in se ipsa tāto eam ibi beatius amplecteris. Vale primo
Augusti. M. cccclxxiii. Florentiæ.

Laus breuitatis.

Marsilius Ficinus: angelo politiano poetæ homerico. S.D.

Circunferunt: vt ais epl'e quædam meo nomine quasi aristippice & quadã ex parte lucretiane potius q̃ platonice: si meæ sunt angele nõ sunt tales. si tales sunt non meæ ille quidẽ sed a detractoribus meis ꝯficte. ego eñ a teneris annis diuinũ platonẽ quod nullus ignorat sectat⁹ sum. Sed facile hoc signo scripta nostra discernes ab alienis. In epl'is meis sentẽtia quædã semp ꝑ ingenii viribus aut moralis aut naturalis est: aut theologica. Quod si quid interdũ quodammõ amatorium inest platonicũ illud quidẽ & honestum: non aristippicum: & lasciuũ laudes aũt vere & tales vt exhortenť atq; admoneãt nõ adulenť. Verba pene nulla supflua: statui eñ ab initio studiorum meorum semp q̃ breuissime possem scribere: nam in tanta tẽporis breuitate loqui supflua philologi est potiusq̃ philosophi. Et cũ paucissimi sint quibus multa sint nota: sæpeq; qui multa loquuntur aut falsa aut supflua loquunť aut vtraq;: Omnia hæc a viri dignitate aliena ad philosophi ꝓfessionẽ alienissima. Vale.

Quantum vtile sit alere doctos.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S.D.

Diuites alii ferme omnes. ministros nutriunt voluptatum: Tu sacerdotes musarũ nutris: Perge p̃cor mi laurenti. Nam illi voluptatum serui euadent. Tu vero musarum delitiæ: summus musarum sacerdos homerus in italiam te duce venit. Et qui hactenus circum vagus & mendicus fuit tandem apud te dulce hospitiũ aperit repperit: Nutris domi homericũ illum adolescentẽ angelũ Politianũ qui grecam homeri ꝑsonam latinis coloribus exprimat. Exprimit iam: Atq; id quod mirũ ẽ in tam tenera etate ita exprimit: vt nisi qs græcũ fuisse homerũ nouerit dubitaturus sit: e duobus vter naturalis sit & vter pictus homerus. Delectare iis pictoribus medices vt cepisti. Nam cæteri pictores pietes ad tp̃s ornãt. Hi vero ĩ euũ habitatores illustrãt. Vale

Laus opificis nõ a verbis sed ab opere.

Marsilius vicinus Laurentio & Iuliano medicibus. S.D.

Accipite leto animo medices Naldi Florentini poema & benedicti coluccii pistoriẽsis declamationes. Alter est phœbi delitiæ Alter mercurii comes. Non libet eos parce laudare. Cum videantur supra modum esse laudandi: non licet eos mihi laudare multum ne laudatores laudando meos me ipsum extollere videar. Tacebo igitur ego horum pictorum virtutes inspicite ipsi tabulas diligenter. Picture loquentur cum loquitur pictor loquitur male. Cum pictura loquiť bene loquitur. Vanus est opifex q ab alio magis q̃ ab ipso opeexpectat honorẽ non pendet operis virtus ex iudice: sed opus iudicẽ comendat artificẽ. Valete.

De virtutibus ciuilibus purgatoriis purgati animi exemplarib⁹.
Marsilius Ficinus Francisco Lapaccino & megliori crescio. S.D.

I Lli deum querunt recctissimo calle. Qui primo per ciuiles virtutes affectus animæ nimium luxuriantes aliquantũ amputant Demum per virtutes purgatorias eos pene adviuũ vsqꝫ resecãt Tercio loco per virtutes animi iam purgati ꝑviribus radicitus illos extirpant: Quibus quantum homini possibile est eradicatis deniqꝫ virtutibus exemplaribus quæ sunt in deo: formantur nam tria illa virtutum genera gradus quidam sunt: quibus paulatim ad diuinas virtutes adcedimus. omnis autem naturalis motus finem suũ aliquando potest attingere: & om̃is preparatio quæ naturaliter ordinatur ad formã & formam ipsam aliquando consequi potest.

De sapiente & fœlice viro.

Marsilius Ficinus Antonio seraphico Comphō suo miniatẽsi. S.D.

S Apientem virũ fœlitemqꝫ eum puto: qui cum ex solo pendeat deo in mediis calamitatibus viuit letus. Quem nec metus exanimat: nec dolor excruciat: neqꝫ voluptas corrumpit: neqꝫ libido inflammat. Qui inter densissimas spinas molles speciososqꝫ flores legit: qui ex stercore margaritas eruit atqꝫ effodit. qui in profundis videt tenebris: qui compedibus grauatus & vinculis circumstrictus veluti liber solutusqꝫ percurrit. quẽ deniqꝫ spiritus cœlestis afflauerit: imitare igitur vt cæpisti pytagorũ & socratẽ & Platonem: qui non minus agendo q̃ disputando: inuita etiam fortuna philosophabanť. Philosophiã quã multi lingua ipsi pectore toto colebant. Frustra sapit seraphice qui non sibi ipse sapit. Vale & in tuis moribus perseuera.

Bona scribere præstat q̃ multa.

Marsilius Ficinus Angelo politiano poetæ homerico. S.D.

Q Vid totiens quæris librorum meorũ titulos Angele? An forte vt tuis me carminibus laudes? at non in numero sed in electione laus: non in quãtitate: sed in qualitate bonum. An potius vt mea apud te habeas omnia? Quoniã amicorũ omnia cõmunia sint: vtcunqꝫ sit accipe qđ petieras. E græca lingua in latinam trãstuli ꝓculi platonici phy sica & theologica elementa. Iamblici calcidei libros de secta pythagorica quatuor. Theonis smyrnei mathematica. Platonicas speusipi definitiones. Alcinoi epitoma platonicũ. Zenocratis librũ de mortis consolatione. Carmina simbolaqꝫ pythagore. Mercurii trismegisti librum de potentia & sapientia dei. Platonis libros om̃es. Composui autem comentarium in euãgelia. commentariolum in phedrum platonis cõmentarium in platonis philebum de summo bono Commentarium in platonis conuiuiũ de amore: composui physiognomiam. Declarationes platonitæ disciplinæ ad christophoꝝ landinum: quas postea emendaui: compedinum de opinionibus phylosophorum circa deum & ani

mā. Economica: de voluptate: de quatuor phylosophorū sectis. De magnificentia. De fœlicitate. De iusticia. De furore diuino. De consolatiōe parentū in obitu filii. De appetitu. Orationē ad deū theologicā. Dialogū inter deū & animā theologicū. Theologiā de imortalitate animorū in libros decemq; diuisam. Opus de christiana religione: disputationes contra astrologorū iudicia: de raptu pauli in tertium cœlū: de lumine argumentū in platonicā theologiā. de vita & doctrina platonis: de mente questiones quinq;. Phylosophicū epistolarum volumen. Vtinā angele tam bene q̄ multū scripserimus vtinā tantū cæteris nostra placeant: quātū ego tibi tuq; mihi. Vale.

Exhortatio ad scientiā.

Marsilius Ficinus Nicolao albitio. S. D.

AVdisti prouerbiū illud mi nicolae: nihil lucro dulcius. At q̄s hominū lucratur: Qui quod suū futurū est adipiscitur. Nostrū est quod scimus. Cætera vero fortunæ. Inuideant homūculi diuitibus quorū arca diues est non animus. Tu emulare doctos bonosq; viros: quorū mens deo similis. Condiscipulos tuos admone vt scyllā caueant & caribdim. Voluptatū videlicet illecebras pestiferasq; mentis inflāmationē opinantis potiusq; scientis: meminerint eam sibi quandoq; summā voluptatem fore quæ in summa animi parte ex summo veritatis ipsius thesauro tunc demum percipietur: Cum inanium voluptatū vmbras scientiæ gratia post habuerint. scientiæ arbor: & si radices aliquantulū amaras habere videt: fructus tñ pfert q̄ suauissimos. meminerint p̄terea nūq̄ nimis fieri q̄d nūq̄ satis fit: Nondū satis didicit q adhuc q̄cq̄ dubitat. Dubitamus autem q̄diu viuimus. Tamdiu igitur discendum nobis est q̄diu viuendum: imitandus sapiens ille solon: qui etiam moriens discere aliquid nitebat. Vtpote qui veritatis pabulo alebatur & cui mori nihil erat aliud q̄ reuiuiscere. non potest mori vnq̄ qui immortali vescitur alimonia. Tūc primum appellatus fuit ab apolline socrates: sapientissimus omniū cum primum vulgo prædicare cœpit se nihil scire: mandauit discipulis suis pythagoras vt se in speculo non ad lucernæ: s̄ ad solis lumen specularentur. Quid est autē scintilla lucernæ: nisi parum adhuc eruditus animus. Quid solis lumen: nisi mens quæq; eruditissima. Cum ergo quis animi sui figuram appetit speculari non cū indoctis seipsum: imo cum doctissimis conferat: sic. n. clarius discernet quantum lucratus fuerit quantūue supsit: in pascendo animo lurcones auarosq; imitari debemus: qui semper ad id q̄d reliqui superest animū intendūt: Quid plura: vitæ magister ait: Non esse aratorem illū præmio dignum: qui retro sese vertit. Audisti & illā ob hoc ipsum ex viuente in statuā fuisse conuersam. Audisti rursus orpheum tunc eurydicen hoc est profunditatem iudicii amisisse cum retro respexit. Iners & vanus est venator q regreditur non progreditur. Vale.

Inuitatio ad scribendum.

Laurentius Medices Marsilio Ficino Platonico.S.D.

CVm istbinc buc iucundissime marsili me reciperem: tecum ver-
bis egi atq; impetraui:ne absentes diutius litteras tuas deside-
raremus. Quodquidem facturum te recepisti: verum cum qua-
tuor iam post discessum dies praeterierint neq; adbuc tuae litterae perfe-
rantur: cum aliorum tamen familiarium & necessariorum nostrorũ ple-
req; perlate ad nos fuerint: tuam in scribendo tarditatem: & miror :&
doleo: nam sane existimabam si par in ambobus beniuolentia vigeret:
par scribendi studium quod amoris officium est nõ defuturum. Coepi
egomet primum excusationem tuã mecum agere: mibiq; ipi tuo nomi
ne dicebam. Pbilosopbiae forsitau studia: quae totum atq; integrum bo
minem exigunt: in causa sunt: Cur ad nos marsilianae litterae nõ pferun
tur. Faciebatq; incredibilis prope noster amor: vt bonestissimam om-
niũ de te apud nos excusationẽ facerẽ. Quae quidem excusatio ita apud
me valuit vt paucarum borarum expectatio difficilis ad modum nõ vi
deretur. Cum vero quae ego boris metiẽda ducebam pluribus diebus
metiri me oportere pspexerim: nullus iam patuit excusationi loc⁹. Atq;
ego qui defensionis tuae curam susceperam: Coepi toto animo cogitare
quibus te modis cum plures in mentem venirent: accusarem. Totq; of
fensionum in te genera inuenio: vt si Demostbenem & Ciceronem no-
strum causae tuae patronos nactus sis reum tamen futurum te pro certo
babeã. Q d si te facti nõ penitet neq;.n.aliud penitẽtiae signũ q̃ tuas lr̃as
desidero: Scito te cõmunis amoris nostri iudiciũ subiturũ. Naȝ coram
buiusmodi iudice causam agere iubet quo aut equiorẽ aut iustiorẽ :aut
qui verior animi nostri testis esse possit nullum inuenimus. Is tibi triuȝ
tantũ dierũ spaciũ ad scribendũ tribuit. Quibus p̃teritis te nisi scripser~
reum futurũ pollicetur: sed dices tu quid ad laurentiũ scribam: nibil ba
beo de rep. nibil de rebus domesticis neutrũ abs te expecto. Cũ vtrũq;
in teipso neglexeris: scio te nõ magis de alienis q̃ de propriis curiosuȝ
esse quid igit̃ scribendũ tibi est: Quaecũq; in mentẽ veniũt. Nibil ex te
pficiscit̃ nõ bonũ: nibil cogitas nõ rectũ: nibil itaq; scribi a te potest nõ
nobis vtile nõ iucundũ. Quodq; facit vt tuas supra modũ litteras desi-
derẽ illud ẽ q in tuis litteris ita lepos cũ grauitate immixtus pspicit̃ vt
si lepide cõsiderent̃ omnia leporis plena: si grauiter ita grauia videãtur
vt nibil supra. Quapropter cũ primũ tibi scribẽdi facultas datur diuti⁹
rogo ne differas. Neq; patiare tãdiu nos lr̃as tuas desiderare Vale pisis

Gratiarum actio.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo.S.D.

MVlta abs te quondaȝ & magna accepi beneficia Laurenti. Nup
vero maximum atq; gratissimũ: videlicet diui cbristopbori tem
plum: sed cur nondum tibi gratias egi: Quia noueram non mi

bi sed tibi illud fuisse collatum. Quicquid enim hac in re factum est per te est & tui gratia factum. Suspicabar igitur hactenus nescio quomodo ne forte tu solus rei huius possessionem aditurus esses quæ tibi tota soli tradita fuerat. Postq̃ vero pisas abisti cognoui statum quo tibi vnico a Reneriis datum fuerat mihi abs te tunc esse concessum. Ergo nũc primum tibi gratias ago. O quantas? Non quantas Marsilius capit pusillus homo: sed quãtas vir grandior laurentius. Immo quãtas ingẽtissimus gigas ille diuus christophorus tanto ferme atlante grandior quãto qui cœleum capit amplior est q̃ cœlũ. Nempe atlas cœlũ christophorus cœli fabrum dicitur humeris substinuisse: Diurnis præterea nocturnisq̃ præcibus cœlestem hunc oro gigantem vt patronum meum inter varios ciuilium negociorũ fluctus iisdem substineat humeris quib⁹ patronum suum per maria substulit. Vale. xiii. Ianuarii. M.cccclxxviii. Florentiæ.

Amatoria.

Laurentius Medices Marsilio Ficino Platonico. S.D.

CRedo iam doctissime Marsili veram illam esse plotini si recte memini de anima sententiam q̃ a te in theologiæ libro posita ẽ animas scilicet nostras eodem tempore vbiq̃ esse. Nam qđ cõpluribus in eo libro rationibus probatur nunc re ipsa clarius cõstat: vix. n. aliam ad te epistolam obsignaueram: Cum reddite mihi sunt optatissimæ litteræ tuæ eius suauitat⁹ plene q̃ faciebat vt a me mirifice desiderarẽtur. Credo equidem absentem te & legisse nostras litteras & accusationem tarditatis in scribendo tuæ istbinc perspexisse: qua monitus diutius ad nos dare litteras non destuleris. Verum quicquid sit: iam non iubet litterarũ causas inquirere: satis est eas me litteras accepisse: quib⁹ nihil mihi aut gratius aut iocundius ẽ. Video qđ & ante mihi constabat nihil a te temere agi. Nam diuturnior expectatio suauiorẽ ipsam quodammodo suauitatem fecit: ut etiã valde sitientibus euenire solet legẽs ego tuam epistolam nihil reperio non marsilianum. Si gratiarũ ille actiones ex litteris demantur. Non enim hoc gratiarum genus conuenire videtur aut amititiæ nostræ aut ei viro qui se ita mihi totum tradiderit: vt nihil sibi reliquerit suum. Non si tu ea magnitudine corporis esses q̃ diuus ille quem ais: Ccristophorus pingitur aliquid tibi superest non meum. Sic tu semel voluisti. Sic tibi quondam placuit. Ego vero tã nobile munus & accepi libenti animo & accepto gaudeo: mihiq̃ ipsi gratulor. Iam igitur non Marsilii es: sed Laurentii tui: Non minus tui q̃ tu ipsius. Qua in re si teipsum tibi reddi vis: scito id ea conditione futurum vt nullam de te habere possis rationem: quin eque de meipso eodem tempore habiturus sis. Quos enim immortalis deus coniunxit homo non separet. Tu igitur vt ad gratias redeam noli amplius hoc scribendi genere mecum vtere. Si enim gratiæ quas agis tuæ non sunt

nihil omnino nobis tribuis. Si tuæ scito supioribus rõnibus: tecũ iam pridem te mihi oĩa tua tradidisse. Vale & teipm ama. Quod si feceris: me quoqꝫ amabis. Ita em̃ nõ vulgaris noster amor exigit. quod te non latere existimo. cum in eo libro quẽ de amore scripsisti: cũctos amoris affectus adeo ex arte posueris: vt nihil in amore inueniat̃: qđ nõ in eo libro legi possit. Nihilqꝫ in tuo libro legatur: quod in amore nõ sit: Iterum vale. Pisis. xii. Kalendas Februarias: M. cccclxxiii.

Mirabilium auctor deus est nõ homo.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S. D.

Quid agam in p̃sentia nescio Laurenti. Admirari me cõpellunt mirũ immodũ miræ lr̃æ tuæ: exclamare philosophicus ꝓhibet pudor. Agere gratias innumerabiles hortat̃ singularis humanitas & magnificẽtia tua. sed tua rursus dehortat̃ epistola. Permicte saltem mi Laurenti p̃cor: vt summo deo gratias agam: q̃ statuerit tẽporibus nostris in ciue fortunato affectum humillimũ cum excelsa mente. In adolescente priuato prudentiã cum potentia. In potente abstinentiam cum licentia. In occupatissimo sapientiam cum eloquẽtia copulare Magna in te sunt laurẽti: ꝓculdubio magna. Et ne quis forte adulationis vicium suspicetur: quod a viro & philosophante & amicissimo esse debet alienissimũ in te non ex te: dixi magna. Deus em̃ oĩpotens mirabilia facit solus. Instrumentũ dei es o bone vir: aptũ scio quid loquor ad magnifica ꝑpetranda. Tamdiu igitur mirabilia fœliciter exequeris q̃diu diuino parebis artifici. Parebis aũt examussim crede mihi si sæpe eum oraueris: vt ipse tibi qua ratione sis pariturus ostendat. Ostendet certe petenti: qui etiã priusq̃ petas stimulat ad petendũ: & quid & quo pacto sis petiturus ostẽdit. Vale fœliciter patriæ spes: sed anteq̃ finem faciam obsecro te mi Laurẽti cum ꝑ accademiã quæ ꝑ te floret: tum vero ꝑ patriam hanc tuam: patriã quæ tibi p̃ ceteris cara est: vt bonæ valitudinis curam habeas: nisi em̃ tu benevaleas non puto iis temporibus bene vel academiam vel patriã posse valere. xxi. Ianuarii. M. cccclxxiii Florentie.

Laudes Laurentii medicis mire.

Marsilius Ficinus Nicholao Miheloctio vero viro. S. D.

Quã difficile est mi Nicholae o q̃ difficile nunc inuidia nõ pulsari. Ego forsitan Nicholae: nisi quæ Laurẽtii sunt: mea quoqꝫ essent: nõ possem tot tanta tam senilia bona adolescẽti nõ inuidere. Dic amice rogo: quis eloquit̃ elegãtius? Quis ꝓbat acutius? Quis mulcet dulcius? Quis cõcitat vehemẽtius? Cessistis iam pridem lauro poetæ: Cessistis oratores mõ: iamiam phĩ cedamus. Proh iuppiter ociosi veterani ab occupatissimo tirone isto tam cito tam facile tantopere superant̃: si inuideãt alii alienis & liuore rumpant̃ edaci. Ego meis mirifice gaudeo atqꝫ fruor: meus em̃ est Laurentius ob incredibilẽ huma-

nitatem suam. Ego quoq₃ laurentii sum ob singulares animi sui dotes: magno me emit prȩcio: hoc est seipso: ita me deus amet loquor nicolae quod sentio. Nemo Magno Cosmo me familiarior fuit. Nemo carior: Cognoui in eo sene non humanã virtutem sed heroicã. Agnosco nunc in isto adolescente penitus. Agnosco totum illum senem. Phenicem video in phenice. In radio lumen. Emicat iã ex laurẽcio nostro foras Cosmianus splendor ille multis quotidie modis lumen ad reuelationẽ gentium latinarum & florentine reip. gloriam. De iis hactenus: Interrogabat autẽ in epistola laurentius cuius nam ille essent gratiȩ quas ipsi egeram. Mei ne? An alterius? Responde illi meo nomine eas esse dei. Tres .n. illas opto gratias medici nostro ꝓpitias fore: quȩ ab orpheo describũt̃ ἀγλαΐη τε θαλία κ(αὶ) φροσύνη πολύολβε. s. splẽdorẽ: letitiam viriditatem spleudorem inq̃ mentis letitiam voluntatis viriditatem corporis & fortune. Aspirãt iam ex alto he gratiȩ laurentio. Ac tã diu aspirabunt: q̃diu agnoscet gratis solum a deo solo se gratias accepisse. Vale. xxi. Ianuarii. M. cccclxxiii. florentiȩ.

Amatoria.

Laurentius Medices Marsilio Ficino Platonico ph̃o. S. D.

O Falsum meũ de te iudiciũ: verũq₃ illud vulgatũ ꝓuerbiũ: locoꝝ: scilicet interuallũ vt ab oculis disiungit: ita nos ab amicorũ cogitationib⁹ separare. Verũ quis hoc credidisset? Quod ego vix credo cũ perspexerim. Ego binas ad te litteras dedi. Tu vnã vix epistolam nobis. Atq₃ ita paucoꝝ verborũ. Vt si ex ea primã salutationẽ atq₃ vltimã loci & diei particulam demas nihil fere sit reliqui. At non decet phylosophũ loquacem esse: At nõ decet mutũ. Id. n. nobis Terentius p̃cipit: quod ille a grȩcis accepisse tradit̃ vt ne quid nimis. Sed etiam ex his locis video quid in causa sit: cur ego a cogitationibus tuis absum. Cũ enim semꝑ ante oculos diuũ Christophoꝝ: cui edes tua dicata ẽ habeas ea ipsius est magnitudo corporis: vt cȩterarũ omĩno rerũ tibi prospectũ auferat. Atq₃ inter te & nos quodammõ faciat eclypsim quandã Quod tamẽ tum miror tum vero quibus verbis te accusem iõ inuenio Nullũ est enim tam asperũ tamq₃ contumeliosum verbũ: quin deterior multo sit marsiliana taciturnitas: qua & fidem tuam & nostram amiciciam fefellisti. Doleo quidem nõ parum: ꝙ fidem fregeris: Atq₃ amiciciȩ nostrȩ huiusmõi iniuriã intuleris. At quod magis mihi molestum accidit illud prorsus est quod dum tu amorem nostrum frustrat⁹ es ita nos a cȩterorum hominum beniuolentia alienasti vt nemo supersit: cui fidẽ deinceps adhibere posse videar. Nihil enim tam perfectũ: tam cõstans tam verum videbatur q̃ nostra amicitia: quȩ quidẽ & tua virtute & tẽporis diuturnitate adeo creuerat: vt si quodammodo decoxerit: nulla restet cui credere tuto possimus. Quapropter scito nos erga te mirum in modum iratos esse. Neq₃ tamen ita iratos: vt si iucundissime litterȩ

tuæ ad nos perferantur sua illa incredibili suauitate cunctã animi nostri asperitatem atq; indignationem mulcere non possint: Nam cum achillis telum in manibus habeas scito tarditatem in scribendo: cuspidẽ esse qua vulneras: litteras vero ita illato vulneri mederi posse: vt non modo vulnus ipsum sed omnẽ penitus cicatricem auferre ac delere possint Vale pisis.

Amatoria quomodo amandus quisq; sit: & quomõ laudandus.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo. S. D.

q Vod me diligas laurenti multis clarissimisq; argumẽtis iamdiu noui: Q đ ames nuper ex hoc vno precipue ꝙ tanq; zelotipus leuissimis falsisq; offensiunculis subirasceris irascere vt libet: irascere. zelotipe: mõ interim incalescas. simile est ire & amoris incendium: ego. n. cum subirascor tibi qđ facio sæpe tunc estuo amoris incẽdio maxime. Tu quoq; flagras nõ mediocriter scio qd loquor. Qđ si quando tepescere videamur: tũ etiã nostra hæc tepiditas feruentius feruet q̃ cæterorꝫ feruor odiũq; nostrũ proh iupiter amãtius amabiliusq; est q̃ cæterorum amor. Ecce nũc mi laurẽti tua istbec ira mitior mihi videt̃ q̃ cæterorꝫ mãsuetudo: morsus iste tuus suauior suauio. O q̃ suauiter mordes Quod acriter oscularis: Acrimonie mirã misces dulcedinez. Dulcedini acrimoniã. Qđ in suauissimis saporib⁹ natura solet: Et quotiẽs acrimonia tua fortius acescit totiens aceti maluatici instar dulcius q̃ dulce redolet. Verũ qd accusas in me accusator acer amator acerrime: Breuitatem ne: At tu in causa es. Qđ. n. breuis sim negotiorꝫ tuorꝫ. Q đ breuissim⁹ videar amoris erga me tui efficit magnitudo. Accusas taciturnitatẽ suspicans eã ab obliuione: obliuionẽ ab absentia ꝑficisci meminisse debes nõ abesse istbinc marsiliũ si nõ abest laurẽtiũs: in q̃ ẽ marsilius: si vbiq; ẽ eodẽ tpe anim⁹ qđ ipe superiorib⁹ dieb⁹ tua epl'a cõfirmasti. Q uid igit̃ obstat diuus Xpõforus: quin te cernã: Præsertim cũ dyaphanus sit atq; ꝑspicuus: & in ipo Xpoforo inspitiã laurẽtiũ: q̃nquidẽ ꝑ laurentiũ ipm xpoforum videar & amplector: Deniq; vis verũ fatear: Nõ oppositio xpofori inducit eclypsim ꝑ quã aut cecutiam: aut sileam. Imo tu choruscatione tonitruq; tuo caligari stupere obmutescere penitus me cõpellis. Improbe adolescẽs: ha nimiũ gaudes victoria q̃uis honesta. Q uid amplius aut tibi aut reliquis est reliqui: Tibi quidem vt teipm vincas. Reliquis autem vt vinci equo animo patiãtur. Ego certe: vt de me ipso prius loquar superari abs te ferme tantũ gaudeo q̃tũ ipe gaudes me ac cæteros superare. De cæteris vero quid dicã: Sol matutinus congregat nebulas. Meridianus sol nebulas disgregat. Virtus adolescens inuidiã cõcitat. Adulta sedat. Liuorem domat tandem qui omnem prius vicit opinionem. Inuidiam iam quasi omnem in admirationem conuertisti. Laudant multi palam: qui hactenus inuidebant. Sed q̃uis laudater pene nullus de laurentio mentiatur: nulli tamen hunc exceptis platonicis

legittime laudant. Peripatetici cum laurentium videant tam fœliciter singule pfitentem: in omnibus eum laudant. Platonici contra in eo laudant omnia. Nempe cum considerent q̄ subito artis cuiusq; pdeat magister artes huic non labore quesitas: sed & natura simmministratas & a deo infusas existimat. Ego igitur personam tuam in me diligo meam in te amo. Laudo te in arte. Artem in te probo. In natura te honoro. Naturam in te miror. Te per deum colo. Veneror per te deum. Deo itaq; soli gloria omnis omnibus ab euo conatur in euum. Vale.

Iocosa ad Ioannem inuitatio ad reditū per dissimulationem
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

d Ecreueram hac nocte mane ad te scribere: Redi heros. Propera quæso aduola obsecro. Deinde vero maturius consultanti: præstare visum est: vt meum hoc desiderium dissimularem. Fore. n. vt redeas ocius: si me subiratum putes. Ecce subiratus sum. Quid tandem? Nunquid mouebit indignatio. quem non mouebat amor? Non puto. Ergo quo me vertam nescio: ad præces ne: an ad iurgia imo quo refugiam nunc inueni. Cordi confidam heroico quod solet: sponte rectius currere q̄ calcaribus. Sed interim quonam pacto me cōtinebo: qn parumper saltem suferrem? ah nimium obliuiose mei: At cohibebo cōuitia. ac ne tedeat te easdem has cantilenas audire sæpius: res maiores aggrediar. De rebus scribam publicis. Queris quid agat̄ in vrbe? Tractantur grauia audi: sed aperias nemimi. Magni pleriq; ciues o Marsili aiunt: Cur tādiu solus in vrbe? Quia solū incedere nūc me vult: q nūq; sinit esse me solū: Nōdū rediit ḡ? Nōdū. Nō habeo p̄sens aliud qđ ad te scribam. Scripsi ad te vrbana negocia. Scribe ad me tu rustica. Hei mihi erraui: Ne scribas volo sed dicas. Si colloquemur loquemur mi heros eadem: dum scribimus: scribimus de diuersis. Ego de memoria: de obliuione ioannes. sed noli dixisse istud. Non oblitus est mei meus qa neq; sui. Imo venit iam obsecutus mihi: ecce venit: obcurrite mei huic fortunati pedes. Excipite fœlices vlnæ.

Epistola genialis de heroibus.
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico.

A Ccepi a Carolo Marsupino epistolam: cui cum primum respondere aggrederer; vellemq; præscribere Marsilius Carolo. scilicet genius mihi præter summam ita flexit calamum vt Ioanni pro carolo scriberem. accipe igitur epistolam genialem: Nefas putauit deus absentem me cuiq; priusq̄ heroi scribere: Arbitror heroib⁹ fauere superos. Quoniam vt Platoni placet heroes ex amore deorum sunt geniti. Ego reipsa expertus sum phylosophos ex heroum amore renasci. Vale. i. Mai. M. cccclxxiii.

Quod gratis fit gratius est q̃ꝫ quod ex debito.

Marsilus Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

NOn potest manus calamũ ducere nisi ipsa moueatur ab anima. Non poterat his temporibus scribere marsilius ad Heroem ui si ante inuitatus ab Heroe. Sed vnũ mihi molestum est p̃ cæteris: q̃ ideo scribis ad me: quia pmiseris: ergo pactioni istud tribuo non amori. Amatorias posco lr̃as nõ mercatorias. an es etiã pacto meus. s. q̃a ego sum tuus? amore volo sis meus. Vale. v. Ianuarii. M. cccclxxiiii

Prouocatio ad scribendum.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

QVid tãdiu certatim silemus amice? Quid tandẽ victori lucri accedet victo quid dãni. Ego vero in hac silẽdi ptinatia vinci abs te satius censui: vt in loquẽdi certamine vincerẽ. Ita post hac primæ tibi in tacendo partes: mihi primæ in loquendo dabunt̃. Semp ne calcaribus indigebis in stadio? Nunq̃ꝫ tua sponte curres. Cur mecum tam dure: Acrius forsitan iocari tecum videor mi Ioannes. Tu autem agis acerrime: acerrime quoq̃ꝫ respõde si placet modo respondens: sin minus placet dulciter sile. Meæ certe huic verborũ acrimoniæ cordis affectum melle dulciorem subesse putato. Vale & tandiu abesto q̃ꝫ tua res postulat. Satis em̃ mihi fit cũ res agit̃ tua. Nonis octobris charegii

Quod necessariæ epistolæ inter amicos.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

QVoniam putabam breui te florentiam rediturum nullas ad te dedi litteras: sperans cito vera audire ac reddere voces. Nunc vero ppetua hæc vt ita dixerim cœli serenitas lõgiores mihi tuas in trebianis collibus minatur moras: sed quis trebiana suauitate nõ capiat̃ hos certe bachus amat colles. his meus captus est ioannes. hæc pfecto cur nõ scripserim hactenus causa est: At tu cur scribis nihil? Nihil equidem habeo quod scribã inquies. Id ipsum saltem nihil habere te scribe: q̃ꝫq̃ꝫ nunq̃ꝫ deest amicus cum lr̃arum. Quid em̃ amico charius q̃ꝫ amici vita? Ergo viciss im qualis valitudo sit sepæ significandũ. Ego meã tibi valitudinẽ declarare nõ possum nisi prius ipse tuam. Quippe valeo si tu vales. immo si te valere intelligo. Vale ex caregio. xiii.

Circuus est iactura temporis.

Marsilius Eicinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

ONerosa mihi tam mei q̃ꝫ paterni corporis cura. Onerosa absentia tua. Vtraq̃ꝫ sunt equo animo toleranda: ne fiant propter impatiẽtiam grauiora. Tu siquid humanitatis habes: noli me duplici præssum sarcina: tercio insuper põdere onerare: Oneras autem nimium nisi libros ad me remittas. Temporis em̃ actura me stimulat vt eos sæpius exigam. Nulla est grauior iactura q̃ꝫ temporis. Heu confidentius flagito quæ forsitan accipere nollem. Quẽ vero vellem accipe

re:postulare nō audeo. Illa me decet habere, hoc me in præsentia neces
sarium est carere. Prudētis est tum carere decens est implere: tum quod
necessariū est ꝑ viribus facere voluntarium. Tua interest illud implere
Mea id conari: Vale: ac dum aliena colis alienis cole tibi quoqꝫ teipm.

Quod iocūdæ amicorū litteræ.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

Quid igitur faciam: Prior ne ego ad te scribam: An tuas lr̄as ex
pectabo: Equidem cum ad alios fere nunq̄ nisi lacessitus scribe
re soleam: tibi tn̄ venire obuiam cogor & prior inire certamen
Hæc silere diutius te ꝑmistam. Nō potes em̄ sine meo languore silere.
Huc me quod te nō fugit immoderatus impulit estus. Istuc ventus
intolerabilis retrahit: adeo vt vix hodie me contineam: quin ad vrbem
ꝓtinus aduolem. Potes vero hic me solus aliquot & illos quidē pau
culos dies tuis lr̄is retinere. Nam dum lr̄is tuis legendis totus incum
bam: nec ventorum ꝓcellas sentiam nec fulmina & tonitrus audeā. Sic
ergo fit. vt verba sedare ventos: & tempestates depellere valeant. Salu
ta Vgolinum Verinum tuum musarum sacerdotē. Vale. xxx. Augu
sti. Mccccλxiii. Marciniani.

Nemini detrahendum quia deus vlciscit.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

Homerus ꝓpter diuem vt aiunt helenæ vituperationem priua
tus oculis quia nunq̄ errasse cognouit nunq̄ vidisse amplius
dicitur. Eandem ob causam stesicorus lumine captus intellexit
erratum. Hinc palinodiam. i. contrarium cantū cecinit dicens nō verus
sermo ille fuit: neqꝫ nauibus altis existi fugiens neqꝫ adisti ꝑgama troie
his dictis statim visum recuperauit amissum. Socrates ꝓterea cum deū
amorem vituperasset in illissi fluminis trāsitu a familiari demone corre
ptus anq̄ quicq̄ pateret aduersi expiauit se laudauitqꝫ rursus amo
rem quē ante vituperauerat. Vnde euasit incolumis. Ita stesicorus Ho
mero prudentior fuit sed vtroqꝫ sapiētior Socrates. Ego certe Socrate
incautior fui: vtinā nō sim stesicoro infortunatior. Quorsum hæc: Nē
pe mēsis huius nonis scripsi ad te mane epistolam diuturnū silentium
tuum improbaturus: in qua indomitum te & quasi durissimū oīm ac
cusabā: vespere aduersa valitudine oppræssus sum: nec dum conualeo.
Q̄obrem veritus: ne quid mihi aduersi ꝓpter herois vituperationem
immineat palinodiam licet breuē expiandi criminis gratia scribere sta
tui. Assero igitur nō heroem durum: sed me potius mollē esse ac mol
li homini constantem virum sepe ferocem videri. Hæc mea palinodia.
sit contrarius superiori cantus sit etiam contraria postulatio. Orabam
quippe vt acerrimas si placeret potius q̄ nullas litteras mitteres. Hūc
contra nullas potius q̄ acerrimas postulo: non enim instigatiōe sed cō
solatiōe eget anim⁹ indiget. Vale florē. Idibus octobris. Mccccλxviii

Homo est animus. Amantis animus est in amato.
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

EGo Ioannes sæpe quæsiui meipsum primũ pectora mea mani/
bus attrectaui. Deinde vultum hunc sepæ sum speculatus in spe
culo: sed neq ibi me tractauisse neq hic vidisse me vnq asserere
potui. nam quando me ipse quæro: quæro vtiq nõ alium præter illum
ipsum qui querit vbi idem est omnino Marsilius quæsitus & quærens
Quis igitur querit? Qui reperire cupit. Quis nam cupit hoc? Qui iu/
dicat esse querendum. Quis iudicat? solus iudicat animus. Solum igi
tur animũ quæro quãdo quæro meipsum vtpote qui solus ipe sim anĩ
mus. Hunc ego neq tangi neq cerni posse confido. Non em̃ tamdiu
de illius natura dubitaremus si sensibus his pateret. Ergo recepi quan
doq mentis aciem in seipsam: si forte hac via me cernerem. verum neq
ita quod desiderabã omnino sum assequutus. Quippe interiore hoc
meo intuitu: neq delector satis neq quiesco. Qui aũt quod inuestigat
consequit̃ gaudet ꝑtinus & quiescit: non igitur me apud meipsum re
perio. Quod si in alio me quesiturus sum quoniã pacto me apprehen
dam? Si meipsum non habeo: ꝑ quem solum possum capere: quicquid
capere possum. Redi igitur: & te immo me redde mihi. Quãdo ego id
nequeo. redi hodie neq semp venturas differ in horas. Ne patiare ob/
secro plures a nobis dies nigro numerari lapillo. Quot em̃ isthic tu se/
renos agis: totidem nos hic nubilos agimus atq nigras. Vale.

Seria ad Ioañẽ. Aĩa post mortẽ intelligit. & multo clarius q̃ in corpe.
Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

SCripsi nonnullas ad te epl'as: amice optime in quibus tentaui
amatorium quodammodo scribendi genus. Quod quidem &
nostre familiaritati conuenire videtur. & ab honesta illa Socra/
tis platonisq libertate nõ est alienum. Nunc autem platonicorum mo
re post amatorios iocos (talia em̃ platonica prohemia sunt) ad seria ve
niamus. Audi nũc quæ cum Bernardo iunio & Bartholomeo fortino
ciuibus iusticia excellentibus aliqñ de mente disseruimus. Duo sunt in
ter mortales dubia circa mentem præcipua: Primum est: vtrum intelle
ctus seiungi a corpore possit ac deposito corpore viuere atq opari. Se
cundũ siquid tunc intelligit: vtrum clare intelligat nec ne? Respondebi
mus ad hæc in præsentia q̃ breuissime poterimus: Nam hæc & similia
in theologia nostra de animorũ immortalitate latissime disputant̃. Cõ
cedimus intellectum multa incorporalia excogitare: deũ videlicet an/
gelos. animas virtutes numerorũ ꝓportiões. Ideas rationesq rerum
vniuersales: Quemadmodum vero non possumus ꝑ visum inuisibilia
cernere: ita neq per corporale aliquod instrumentũ incorporalia cogi/
tare: neq ꝑ naturam aliquam districtam corpori locoq & tempori res
a materia. loco. tẽpore absolutas: petere: quærere: inuenire: seruare. Ac

si mens interdum etiam dum regit corpus ita se in se colligit vt specule tur aliqua p seipsam: sequit̃ vt a corpore separata multomagis faciliusq̃ p seipsam valeat speculari. Si poterit p se operari p se quoq̃ esse acvi uere poterit. Atq̃ vt ad questionem alteram descendamus clarius. tūc discernet quæcunq̃ intrinsecus offerent̃ intelligenda q̃ sensus nunc q̃ offerunt̃ extrinsecus sentienda. Et tanto saltē clarius quanto visus acu tior est & velotior q̃ auditus sensusq̃ reliqui. Ac etiam quanto mens præstantior est q̃ sensus & obiectū mentis præstantius est q̃ sensus ob iectum. Mentem esse sensu excellentiorē non dubitat quisquis illius vi ribus vtitur. Videt em̄ eam sensuum iudicem esse. Et tanq̃ præciosiorē cōcedi pautioribus. Tardiusq̃ & rarius exerceri. Obiecta quoq̃ men tis obiectis sensus esse sublimiora hoc ostēdit q illa vniuersalia: ampla eternaq̃ sunt ista particularia. Angusta mortalia. Adcedit ad hæc q q̃tomagis exterior sensus intenditur tanto magis interior sensus remit titur. Atq̃ contra. Qui em̄ attentius inspicit auditq̃ non nulla vix inte rim potest imaginari. & qui vehementer imaginat̃ vix cernit vel audit quæ tunc extrinsecus offerunt̃. Eadem est inter imaginationem intelle ctumq̃ ꝓportio. Anima in hoc corpore duo maxima omnium habet impedimenta. Alterum q in plures operationes perturbationesq̃ distrabitur: operationes autem varie se inuicem impediunt atq̃ debilitāt. Difficillimum est enim diuersis simul incumbere. Alterum: q tum ꝓpter infimæ habitationis huius cōditionem tum propter ministerium corporale ad tempus a deo hominibus assignatum exactiones inferiores longe prius. Attentius sepiusq̃ q̃ superiores exercet. Vnde fit vt qn̄ contemplari incorpalia volumus vt plurimum debiliter operemur: & illa obtuse & quasi in nebula quadam ꝓspiciamus. Verum qn̄ actiones alendi: augendi: sentiendi: imaginādi: vel obmittent̃ omnino vel maxime remittentur tunc vsq̃ adeo mentis intuitus acuet̃: vt quicquid cernat clarius hac luce descernat: perspiciet sane anima p seipsam: tunc lucem illam intelligibilem perspicatius q̃ nunc sensibilem istā per vitreas corporis huius carcerisq̃ fenestras. Intuebitur enim tranquille per serenitatem suam perspicuam: perspicacissimamq̃ obiecta excellentissima in diuini solis luce adeo clara vt solis huius lux ad eā sit vmbra: & quia clarissima ideo impuris oculis occultissima: puris autem manifestissima. Non intuebitur autem quasi pictas imagines: sed tanq̃ res veras: quarum res cæteræ sunt imagines. Quando per somnum operationes motus exteriorumq̃ sensuum cessant: Tunc imaginatio quæ reliquiis pascitur sensum iusq̃ adeo roboratur: vt simulcbra pingat intrinsecus tanq̃ res veras repsentātia. Quid igit̃ faciet intellectus ima ginatōe admodū efficacior qn̄ multo magis q̃ imaginatio somniātis: liber ab impedimentis euaserit? Atq̃ in veritate rōneq̃ sūma veras oīm rōes inspiciet. Pinget vicꝫ tūc in seipō vera oīa exactissime imoveris oī

bus aliunde pingetur. Sed a quo maxime? A mente mentui lumine lu-
minum. Et q̄ facile fiet: facilime prorsus. Subito nanq̄ ob naturalē quā
dam cognationē visibile lumen illuminat perspicuū corporale. Cū pri-
mum serenū purūq̄ fuerit. Formatq̄ ipsum forma sua per que suam for
mā formis omniū visibiliū. Similiter intelligibile & plusq̄ intelligibile
lumen id est deus intellectualē format pspicuitatem: Cū primum serena
euaserit. Format inq̄ forma sua hoc est diuina per que ipsam formis in-
telligibiliū omniū. Tantūq̄ statim afficit vitali calore & gaudio: quātū
beneficio iam affecit fulgore. Atq̄ ita vitam tradit a morte liberam: sicu
ti lucem infundit a tenebris alienam. Et vltra quēlibet temporis termi-
nū infundit: lumē in mentē: quo iam ex temporis mutatione ad statum
eternitatis ascendit. Pascit autē bonitate ad votū semper & implendo al
licit pulchritudine appetitū: & implet alliciendo. Ibi saturitas est absq̄
sacietate: vbi bonum est absq̄ malo: per que bonū infinitū fit etiā capa
citas infinita. Infinitum ergo bonum & pulchrum innumerabiliū fons
bonorum atq̄ pulchrorum allicit & implet pariter ineternum.

Contra Aueroem. s. q̄ non sit vnicus hominum intellectus.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

AVerois vnicū esse opinatus est cunctorū hominū intellectū: eo-
demq̄ omnes quicq̄d vsq̄ intelligunt intelligere. Hanc opini-
onem nonnulli rerum nouarū auidiores q̄ verarum esse aiūt ad
modum naturalem. Atq̄ ego cōfiteor: Sed ob hoc tantum eam natura-
lem voco quia sicut res naturales solent valde mutabilis est & contrario
suo destruit. Eo. n. ipo q̄ aliqs affirmat cōtrariū subito Auerois opinio
labefactatur. Cum. n. non possint in eodem simul esse contraria si intelle
ctus in aueroico quodā philosopho atq̄ in platonico simul de seipo cō
traria sentit: dum illic ait se vnicum esse hic autē plures esse non vnicū:
Cōstat plane in illis nō vnū intellectū eē sed plures. Nonne in iis que ad
intelligentiam voluntatemq̄ pertinent maxima eodem tempore inter
homines diuersitas est? Nam & idem & eodem tempore alii affirmant
alii negant: alii volunt: alii nolunt. Quid præterea de repugnantibus di
cemus habitibus: intellectus in alio doctissimus est indoctus in alio: in
illo iustus probusq̄. in illo iniustus & improbus: in illo fœlix miser in il
lo. Non potest igitur idem esse in omibus intellectus: Si diuersi sunt in
tellectus multomagis diuersæ sunt animæ. Adde q̄ si vnicus est intelle-
ctus semperq̄ fuit vt ait Auerois non est verisimile eum ita esse suiipsi-
us ignarum vt in omnibus pœne hominibus præterq̄ in solo Aueroe:
se numero multiplicem esse putauerit semper & putet. Quid menti na-
turali? q̄ suiipius cognitio? Cur igit̄ mēs cū opinionē Auerois cogitat
eā aut nūq̄ aut vix capere pōt: nisi q̄a falsa opinio ē. Deniq̄ quotiēs vni
tatē mētis excogitam? totiens eū odisse solem? ac mētis numerū cupere
si mō cupim? supuiuere. Eadē vo mēs sola oderit si mō odisse ptvnitatē

suam: quæ sola potest & nosse. Non est autē verisimile rem eternā atq̃ adeo diuinā semp̄ suiipsius naturā aspnari: & respuere & odisse. Quid vltra sermonē ptrabo: Satis supq̃ hæc in agro tuo regnano. Ego hac tu inuicē disputauimus: qn̄ Marsilius hic hospes illic tuus grāde illud cōponebat theologiæ volumen. Vale. xvi. Aprilis Florētie.

Theologi vigilant. Cæteri somniāt.

Marsilius Ficinus Iohanni Caualcanti Amico vnico. S.D.

Mirant̄ nōnulli cur tanta obseruātia platonem sectemur qui semper videt̄ inter paradoxa & portenta versari. Mirari aūt vt arbitror desinent si cōsiderauerint sola quæ diuina sūt reuera existere: quia neq̃ alienæ naturæ contagione inficiunt̄: neq̃ vnq̃ e suo statu mutāt̄. Corporalia vero haud quaq̃ esse reuera sed esse videri cum inficiant̄ cōtrariis & iugiter pmutent̄. Ideoq̃ nō veræ res sint sed rerum verarū imagines: aut vmbræ. Cum aūt cæteri philosophi pene oēs naturaliū duntaxat rerum studio dediti in his tanq̃ rerum verarū imaginibus somniarēt. Plato noster diuinis incumbēs: vel solus vel maxime omniū vigilabat. Itaq̃ tanto satius arbitror Platonē theologū sequi q̃ philosophos cæteros quanto præstat vigilantibus gubernatoribus q̃ dormientibus se cōmictere. Vale.

Veritas dei splendor: pulchritudo amor.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S.D.

hOc præcipuū diui Platonis: vt parmænidis dialogus: & epinomis indicāt studiū fuit: vt vnū rerū monstraret esse principium: quod & ipsum vnū p priore vocabulo noīauit. Vnam quoq̃ oīm esse voluit veritatē. Ipsius. s. vnius hoc est dei lumen mētibus omnibus speciebusq̃ infusum: quod & spēs offerat mētibus & mentes copulet speciebus. Vnicā igit̄ veritatē: vnius. s. dei radiū vnū colat oportet quicūq̃ platonicū voluerit studiū pfiteri hic radius p angelos: aīas cœlosq̃ & reliqua corpora trāsit. Atq̃ vt in libro de amore disserimus splendor eius p natura cuiusq̃ fulget in singulis: gratiaq̃ & pulchritudo vocat̄. Et vbi fulget accomodatius: ibi præcipue allicit intuentem: concitat cōsiderātem: rapit & occupat ppinquantē: cogitq̃ cum venerari splendorem hmōi p̄ cæteris tanq̃ numen: nihilq̃ aliud adniti q̃ vt deposita priore natura ipse splendor efficiat̄. Quod hinc patet: qn̄ amator aspectu tactuue amati: hominis nō est cōtentus: & clamat nonnūq̃ homo hic nescio quid habet quod me vrit: atq̃ ego quid cupiam non intelligo. Vbi constat animū diuino vri fulgore qui in formoso homine micat quasi speculo: atq̃ ab eo clam raptū quasi hamo trahi sursum vt deus euadat. Insanus igitur habendus est & miser: quisquis dum a deo perusum ad sublimia prouocat̄ ipse per tactum seipsum demergit in lutum: & cum ex homine potuerit deus fieri diuinam ipsam per humanam pulchritudinem contemplando ipse se ex homine bestiā red-

dit spiritali vereq; pulchritudini corporalem & vmbratilem formam anteponendo.

Idea secundū platonem in diuina mente sint.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

PLato noster in Timeo: timeū pythagoricū imitās atq; comprobans mundū a deo genitū asserit: Eiusq; generatiōis causam triplicem introducit: efficientem. finē atq; exemplar. Vult eñ mūdum a potentia dei bonitatis sue gratia ad diuinæ sapientiæ exemplar effectū fuisse. Et quemadmodū in architecto vniuersi edificii eiusq; partium exemplaria sunt sic in diuina quadam intelligētia supra mūdum esse vniuersi mundi huius eiusq; partiū exemplaria. Mundumq; illum intelligibilem nominat & eternū: huncvero temporalē: atq; sensibilem Exemplaria huius in illo vocat ideas. Similitudines illius in hoc imagines atq; vmbras. Q̄obrem inuidos quosdam ridere & licet & libet qui platonem vulgo tam inepte prædicant q̄ iniquæ ideas rationesq; rerum vniuersales posuisse tum a corporibus tum a diuina intelligentia tum a se inuicem separatas: & tanq; nubeculas quasdā per aerem dispersas a vento. Sed quoniam plurima contra illos adduximus in iis libris quos apud te in agro regnano composuimus: Sufficiat nunc testimonia solum ex timeo Platonis adducere. Primum consideremus inquit quod in questione de vniuerso ante omnia solet inuestigari. Vtrū semper fuerit vniuersum hoc sine vllo generationis principio: an genitum sit ab aliquo principio sumes exhordiū. Id profecto cernitur tangiturq; & corpus est. Omnia vero huiusmodi sensus mouet. Quæ sensus mouent opinione per sensum percipiuntur: hæc vero talia esse constat vt gignātur & genita sint. Quicquid autem gignitur ab aliqua causa necessario gigni asseruimus: opificem quidem & patrem mundi inuenire difficile: & cum iam inueneris prædicare vulgo impossibile est: Rursus considerādum est vtrum mundi faber sit inuitatus exemplar: id ne quod vnum idem semper & simile est: An id quod genitum dicimus. At qui si pulcher est mundus & opifex mūdi bonus sempiternū exemplar maluit imitari: sin secus: quod ne dictu quidem fas est generatū exemplar est ꝓ eterno sequutus Cum vero & mūdus omniū genitorū pulcerrimus sit & eius auctor causarū omniū optimus dubiū nō ē quin sempiternum sit sequutus exemplum. Sic igit generatus ad id est effectus: quod ratione & sapientia sola cōphendi potest & immutabile pmanet. Exquo efficitur vt necesse sit hunc mundum alterius simulacrū esse: Et paulopost: Dicamus quā ob causam ille rerum auctor generationem & hoc vniuersum constituit. Bonus erat. Bonus autē nulla vnq; aliqua de re inuidia tangitur. Ergo cū liuor ab eo alienissimus esset omnia sibi quantū fieri poterāt simillima fieri vo-

Nota hic q̄ opifex mūdi est summus deus.

luit. Siquis hanc gignẽdi mũdi causam pcipuã a prudentibus viris acceperit rectissime pfecto accipiet: Et postpauca: Dicendũ est hunc mundum aial esse: idqꝫ intelligẽs reuera diuina puidẽtia cõstitutũ hoc posito quod sequit videamus. Ad cuius aialis similitudinẽ deus mundũ cõstituit: Vni cuidam pprieqꝫ aialium speciei similẽ fecisse non arbitramur. Nam si in pfecto aiali similis esset factu pulcher certe nõ esset: immo vero illius aialis eum simillimũ esse ducimus cuius aialia cætera & singillatim & generatim partes sunt. Illud siquidẽ viuẽtia oĩa quæ sola mente pcipiunt in seipso complectit queadmodum mundus hic nos & cætera quæ cernunt aialia continet. Volens itaqꝫ deus oĩm quæ intelligi possunt pulcerrimo & vndiqꝫ absoluto mundũ hũc simillimum reddere aial vnum ipsum effecit aspectui subiectũ aialia cuncta naturæ suæ couenientia intra suũ limitem cõtinens. Recte ne mundũ vnũ diximus: an rectius plures innumerabilesue dici oportuit: Vnũ pfecto qũ quidem ad vnius similitudinẽ est formatus. Quod eĩ viuentia omnia quæcũqꝫ intelligunt cõtinet sociũ alterũ habere nõ põt. Rursus eĩ aliud anial quod hæc duo cõtineret esse oporteret: cuius duo hæc partes essent: Nec illorũ sed tercii huius mũdus iste simulacrũ rectius diceret vt igit hic mũdus esset aiali absoluto simillimꝰ ex eo ꝙ solus atqꝫ vnus esset iccirco neqꝫ duo neqꝫ innumerabiles pcreati sũt: sed vnus mũdus vnigeniusqꝫ factus est & erit. Sed audi Timeũ pythagoricũ qui Platonis mgr extitit similibusqꝫ verbis ideas collocauit in deo. Mundus inquit est eorũ q̃ genita sũt optimus. Qm̃ ab optimo auctore ẽ illo genitus qui respicit nõ in manufacta exemplaria sed in ideã intelligibileqꝫ substantiã. Ad quã quidẽ quod factũ est examissim atqꝫ pfecte pulcerrimũ & inemẽdabile fit. Perfectus vero est semp secundũ sensibilia: qm̃ illud ipsius exemplar quod oĩa in se cõtinet intelligibilia aialia nihil exterius aliud reliquit: cũ sit terminus intelligibiliũ absolutissimus quẽadmodũ hic mundus est sensibiliũ: hæc ille: Audiuimꝰ ideas oĩm esse in quodã exemplari viuẽte eternoqꝫ quod sit intelligibiliũ oĩm pstantissimũ: & ita vndiqꝫ absolutũ vt nihil intelligibiliũ sit extra ipsum: Hoc autem nihil aliud põt esse ꝙ̃ deus: Sed quid illo clarius: Plato cũ dixisset deum oĩa sensibilia ad similitudinẽ intelligibiliũ effecisse subiunxit eum oĩa suiipsius fecisse similia. Quasi idem exẽplar sit atqꝫ deus. Qm̃ vero quot sunt in hoc mũdo rerum species creatarum tot saltem in deo sunt ideæ. id est rationes intelligibiles p quas cuncta creãtur atqꝫ creatæ species quia sunt in materia per se non viuente vel non viuunt vel vix viuũt. Ideæ vero quia sunt in deo per se viuente viuunt: ideo plato in eodem libro inquit. Quot & quales mens ideas in ipso viuente inspicit totidem & tales in hoc mundo species secum cogitauit effingere. Hoc Ioannes sensit Plato vt audis. Hoc senserunt antecessores successoresqꝫ Platonis. Crede Marsilio: Qui sentit aliter a veritate dissentit.

Cauſa peccandi.Spes.Remedium.

Marſilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S.D.

QVr animi cũ diuini ſint tam prophane viuunt. Quia domũ regioneq̃ habitant ꝓphanam. Alii propter negligentiã vł ignorantiã delinquunt: Neq̃ mirũ id quidem: quo ad in chaliginoſa hac mundi fece verſamur: alii propter nimiũ corporis amorẽ. Neq̃ id quoq̃ mirũ. Comes.n.eſt & proles animæ: alii quia vł immortalitati vł diuinæ clementiæ diffidunt. Quid mirũ: cum in loco mortis malignitatiſq̃ vitã ducantur. Alii quia vel diuinæ clementiæ vel craſtinæ emendationi pluſq̃ par eſt confidunt. Tũ diffidentia. Tũ confidentia nimia periculoſa eſt. Illa vexat. Iſta fallit. Summa igitur prudẽtia eſt preſenti momento ſemꝑ vti q̃ optime poſſumus. Vnicũ refugiũ deo ſe frequentiſſime cõmendare. Optima ſpecies cũ hæc egeris meminiſſe nõ latere deũ q̃ durã q̃ue periculoſam nobis ꝓuinciam habitandã & adminiſtrandam tradiderit: infinita bonitas finitũ longe ſuperat malũ: Varios inſtituit ſiue caſtigationis ſiue pœnarũ gradus atq̃ eos quidẽ ad bonũ vel ꝓpriũ alicuius vel cõmune. Gradus autẽ præmiorꝫ plurimos & vberrimos.

Quos deus coniunxit moribus cõiunget fœlicitate.

Marſilius Ficinus Ioanni caualcanti Amico Vnico.S.D.

HEri in agro nouolano ſacra diui Xpõphori & Iacobi ſolẽnia inſtaurauimꝰ: Sacra dixi Ioannes dũtaxat: feſta certe addidiſſem ſi tu affuiſſes ſine quo nihil mihi feſtũ. Vide igiť q̃tũ Marſilio tuo carus ſis cui ne cœleſtia quideꝫ ſi dicere fas eſt abſq̃ te cara ſint. Et merito: nam qui Iacobũ Chriſtophorũq̃ coniunxit in ſacris. Idem Marſiliũ & Ioannem coniunxit in vita. Idem quoq̃ aut certe q̃ ſimilimus præeſt vtriſq̃ genius. Statuit nos arbitror deus in terra eadẽ voluntate moribuſq̃ ſimilibus in cœlo ſub eadem idea paribuſq̃ fœlicitatis gradibꝰ viuere. Vale noſtre nauigationis acates: ac portus deniq̃ condimentum.

Preſtantior eſt legum conditor q̃ ſophiſta.

Marſilius Ficinus Ioanni caualcanti Amico Vnico.S.D.

MIrabantur græci quondam in carneade: Vim dicendi memoriaꝫ & acumen: laudent vt ais familiares tui eadem in Ioanne Guidio: Eumq̃ ob ſimilitudinem q̃dam carneadem ſæpe cognominant. Tu autem hunc ob legum inuentionem Lycurgi vocas imitatorem. Quæris præterea quæ nam præſtantior laus ſit: carneadis ne an lycurgi ſimilem eſſe. Carneades diſputando lites introduxit. Lycurgꝰ vero diſſoluit: Carneadis argutiæ ſæpius inutiles q̃ vtiles. Vtiles aũt paucis raro alicubi. Lycurgi diſciplina ſemper vtilis: vbiq̃ & omnibꝰ neceſſaria. Deniq̃ q̃to ſatius ẽ bene viuere q̃ bene loqui & fœlicem eſſe q̃ videri: tanto Lycurgi q̃ carneadis facultas preſtantior eſt: ſed accipe ab herodoto q̃ta conditoris legum excellentia ſit. Is.n.ſcribit cũ primũ lycurgus appollinis templum ingrederetur: hos verſus pythyam effudiſſe.

Ethereo dilecte ioui cunctisq lycurge: Celicolis: q nostra venis ad pinguia templa. Ambigo quem potius te nunc hominẽ ve deumve vaticiner: diuum potius te spero lycurge lege hanc epistolam priori prealdolfino familiari nostro: noui hominis ingenium: Scio haec eum cõfirmaturum: Vale & in ioannis Guidii beniuolentia perseuera.

Legitimus amoris terminus est consuetudo.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico Vnico. S. D.

INterrogas quae me potissimũ causa induxerit vt amatorias epistolas nõnullas excogitarẽ. Sunt ioannes q̃plurimi qui de rebus amatoriis loquẽtes scribentesue ab amoris lege procul aberrant: error autẽ huiusmodi tam noxius est q̃ vtilis ẽ recta dilectio: tã etiã multiplex q̃ multi sunt q amãt: oẽs vero hoies amãt homines dixi ioannes nam qui nõ diligit hominẽ nõ ẽ homo: ergo nõ solum in libro quẽ de amore composui verũetiã in ep̃lis meis p̃fixi amãtib⁹ terminũ quẽ vsq ꝓgrediãt. Quẽ q trãsgredit cũ suiipi⁹ ver⁹ hostis sit ver⁹ alioꝝ amicus eẽ nõ põt Legitimũ vero in loquẽdo scribẽdoue terminũ solus ille seruabit qui prius in cogitãdo seruauerit. seruabit aũt in cogitando queq vera pulcritudo sit que nõ vera quidẽ sed vere similitudo cognouerit legitimo amãdi terminus ẽ cõsuetudo: haec tribus cõstat. Cogitatione aspectu atq auditu. Nempe: vt phylosophi omes definiũt: amor nihil aliud est q̃ pulchritudiuis desideriũ. Pulchritudo corporis non in vmbra materiae sed in luce & gratia formae: nõ in tenebrosa mole sed in lucida q̃dã ꝓportione: nõ in pigro ineptoq pondere sed incõuenienti nũero & mẽsura cõsistit. Lucẽ vero ipam gratiã ꝓportionẽ numerum & mensurã cogitatione aspectu auditu dũtaxat attingimns. Hucusq igiẽ se extendit verus veri amãtis affectus: appetitus aũt sensuũ reliquorũ cũ ad materiã molẽ pondus deformitateq formae amoriue contrariam rapiat nõ amorẽ: sed pruritus quidã ineptus & onerosus nimiumq deformis. Sed qd ego tamdiu Socratis & platonis nostri more vulgo potiusq mihi consulo: Forte q̃to magis conabor ne vulgus turpiter amet tantomagis insanũ gratũq vulgus suspicabitur me nimis amare: quod etiam diuinis illis heroibus socrati & Platoni nostris ducibus dicit cõtigisse: Ergo de iis hactenus satis superq sit dictum. Vale.

Medicina corpus musica spiritum theologia animum curat.

Marsilius Ficinus Francisco musano cesiensi. S. D.

CVm primum tertiana nota medicinis nostris expulsa vna cũ Ioanne aurelio academia nostra tanq̃ medicũ tuuz salutauisses citharae sonum cantumq hymnorũ postulasti a nobis & impetrasti. Deinde multa sparsim in nostra illa theologia legisti: Noli francisce mirari q medicinam lyramq cum theologiae studiis misceamus Meminisse debes: cum phylosophiae sis deditus naturam in nobis corpus & spiritum cum anima coniunxisse: Corpus quidem remediis medicinae

curatur. Spiritus autem qui aereus sanguinis vapor est & quasi quidã animę corporisq; nodus aereis quoq; odoribus sonisq; & cãtibus temperat̃ & alit̃. Anim⁹ deniq; tãq; diuin⁹ diuinis theologię mysteriis expiatur. Apud naturã vnũ quiddã est ex anima & corpore spirituq; compositũ. Apud egyptios sacerdotes vna eademq; facultas erat pharmac̃ fidibus mysteriis occupata. Vtinã hãc naturalem & egyptiã facultatem tam fœliciter assequamur q̃ obnixe libẽterq; sectamur. Sed de his in p̃sentia satis. Iussisti heri vt prouerbiũ illud meũ academię parietib⁹ vndiq; inscriptum tibi transcriberem. Accipe a bono in bonũ omnia dirigũtur. Lætus in præsens: Neq; censum existimes: neq; appetas dignitatẽ: fuge excessum: fuge negocia: lætus in præsens. Vale.

Neq; amor sine religione neq; religio sine amore laudatur

Marsilius Ficinus Philippo contronio lucensi. S. D.

MItto ad te amorem quem promiseram. Mitto etiã religionẽ: vt agnoscas & amorem meũ religiosum esse & religionẽ amatoriã. Sane ita natura comparatũ est vt neq; amor honestus sit nisi religiosus neq; religio vera nisi amore suscepta. Salutat te angelus manettus ioannoctii oratoris filius paternę virtutis heres.

De toleranda Iniuria.

Marsilius Ficinus Iohanni caualcanti Amico Vnico. S. D.

AIs quendã familiariũ tuorũ a petulantibus quibusdã: contumelia & iniuria nuper affectũ fuisse. Qui facit iniuriã ioãnes sibipsi facit. Animũ. n. perturbat & nota mali habitus inficit Subit infama odiũ periculũ & incomoda. Qui accipit iniuriam nõ ab inferente: sed a seipso accipit. Nõ. n. offenditur animus ipse rationalis qui hõ ipse est nisi iniuriam illã esse sibi malam existimauerit. Existimatio huiusmodi in nostro arbitrio posita est. Cũ igit̃ nemo nisi a seipso lædatur nemo de alio q̃ de seipso debet cõqueri: cogitet ergo qui querit̃ nõ quomodo aliũ sed quomõ seipm puniat hoc ẽ castiget & corrigat: vidisti ne vnq̃ catulos quosdam qui lapidem mordent in eos cõiectũ etiam si ab eo pcussi nõ fuerint: Hi cũ a lapide læsi nõ fuerint morsu dẽtes suos lædũt Itẽ faciũt homines imprudẽtes. Illi. n. sæpe ab asino calce percussi asinũ: imo se pugno pcutiunt. Sane imprudẽtes iniurias multas opiniõe sua in se recipiũt quæ sua natura quasi pilæ in iactorẽ resultare cõsueuerunt. Dices forsitan vindictã nõ desiderare difficile est. Ne dubita si homies ignouerint tamen paulopost deus iustissimus vlciscetur. Quid commodius: quid gloriosius q̃ patronũ & vltorem suũ habere deũ: Et tantum boni saltem moreri ab illo expectando q̃tum iniurias inferre voluit mali: malumq; hoc pacto in bonũ cõuertere. O q̃ præciosum bonum est tolerantia: Hanc solam exercuit. Socrates græcorꝝ sapientissimus: hanc p̃ cæteris virtutibus exercuit xp̃s vitæ magister: Nam ob hanc pœne solam exercendam dicit̃ ad homines descendisse. Tam vituperãda impa-

tientia est q̄ laudanda est patientia. Mittamus cætera impatiētia turbat animū: p̄terita bona delet: p̄sentia inficit. Futura impedit. Neq̄ rumori vilis plebeculæ p̄standæ sunt aures si inuitauerit ad vindictam: qd plebs Polyppus quidam. i. animal multipes sine capite. Magnanimi est p̄ magnitudine sua paruifacere queæ sunt parua: Parua sunt & breuissima tēporalia omnia: quorū quod ē p̄teritum: non est amplius quod est futurum nondū est quod p̄sens indiuisibile ē & incipit simul ac desinit. Nō est fortis qui subcumbit iniuriis: sed qui superat. Superat autem qui ita resistit vt ob earum impetum e suo statu non moueatur. Hæc familiari tuo legito dicito etiā vt a ratione medelā quærat non expectet tempore. Tempus. n. noxius medicus est quotidie. n. expectatione futuri fallit egrotum & anteq̄ veteres expellat dolores nouos adiungit veterib⁹ Totq̄ quotidie acumulat mala vt fallaci spe vitæ deducat ad mortē. Viuendum est autem hodie: Qui. n. cras viuit nūq̄ viuit. Si vis hodie viuere viue deo in quo heri & cras nihil aliud sūt q̄ hodie. Vale. xxx. Martii. Mccccl xxiiii.

De constantia aduersus fortunam comparandam.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D.

SOcrates apud Platonem in eo libro qui de sciētia theetetus inscribitur amicum suum Theodoru geometram adictus fortunæ fortiter propulsandos non ferreis vt pleriq̄ solent armis sed aureis hoc pacto muniūt. Impossibile inquit ē Theodore mala pœnit⁹ extirpare. Necessarium est. n. bono aliquid semper esse cōtrariū. Apud superos quidem mala esse nō possunt. Sed mortalē hanc naturā regionemq̄ inferioreq̄ necessario circuūt. Ideo conandum est hinc illuc q̄ celerrime fugere: Fugere autem dicimus se deo q̄ simillimum pro viribus reddere. Similē vero hominē deo reddūt prudētia sanctitas atq̄ iusticia. Queadmodū vero diuinū hoc platonis nostri p̄ceptū accipi debeat breuibus audies sicut animorū nostrorum qui creator ē idem & gubernator deus: ita corporū genitor & gubernator ē mūdus. Q̄m̄ vero dei filius anim⁹ mūdi mēbrū ē corpus anim⁹ noster a deo tanq̄ a patre p̄uidentie legibus clemēter & suauiter agit: corpus aūt nostrum a corpe mūdi fati viribus tanq̄ p̄ticula quedā a tota sui mole violēto quodā impetu trahit Nec i mentē nostrā fati vis penetrat nisi ipa se sua spōte pri⁹ i corp⁹ fato subiectū imerserit: Nemo igit adeo cōsilio suo viribusq̄ cōfidat vt morbos corpis rerumq̄ iacturas deuitare omino posse se speret. Recipiat a corporis peste seipm animus quisq̄ & in mentē suam se colligat. Tunc. n. vim suam fortuna explebit in corpore: in animum nō transibit. Nō pugnabit in cassum vir sapiens contra fatum sed fugiēdo potius repugnabit. Fugari non possunt aduersa: sed fugi. Igitur hinc illuc. id ē ab amore corporis externarumq̄ rerum cura ad animi deiq̄ cultum aufugere a Platone iubemur; alter enim mala declinari non possunt. Addit q̄ ce-

lerrime ob eā arbitror rōnē vt a tenera ætate segregare a cōmertio cor-
poris animū incipiamus anteq̄ diuturna eius consuetudine submerga
tur. Per hāc vtiq̄ fugā deo similis nō immerito reddit̄ animus. Q uip
pe cum a corporis contagione liber tanq̄ deus euadat. Huiusmodi li-
bertatem virtutibus præcipue tribus assequimur: Prudentia: iusticia:
sanctitate. Prudentia quid deo quid mundo debeamus agnoscit. Iusti
cia quod suū est mundo. Sanctitas deo quod suum est tribuit. Itaq̄ vir
prudēs corpus quidē suū mūdi membrū mūdi ipsius reuolutioni con
cedit: quocūq̄ contigerit agitandū. Animum aūt dei filium a corporis
cōmertio segregat: & diuinæ cōmittit ꝓuidentiæ ꝑ arbitrio gubernā-
dum. Hoc aureum Platonis nostri p̄ceptum si nos suauissime mi Ioan
nes sectabimur ꝓuastum hūc fortunæ gurgitem cœlesti flamine aspirā-
te securi & incolumes ad portum fœliciter nauigabimus. Vale.

Amicitia illa stabilis quæ a deo conflat̄.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

VEram Platonici philosophi amicitiam optime mi Ioannes sta-
bilem vitæ duorum vnionem definierūt. Vitam vero nos vnā
in illis esse duntaxat hoibus arbitramur qui opere vno ad vnū
finem tanq̄ eodem colle ad eundem itineris terminare gradiunt̄. Sta-
bilem quoq̄ eorum ita demū fore societatē existimamus cum nō vnū
solum verū etiā stabile firmūq̄ id fuerit quod sibi cōi quodā inter se of-
ficio sectandū ꝓposuerunt. Verum cum omne hominū studiū atq̄ cō-
mertium ad id quod bonum putat̄ semp contendere soleat bona vero
tria esse mortalibus videant̄ bona inquā animi corperis & externa aut
virtus animi ab illis aut voluptas corporis aut diuitiarū copia quærit̄.
Horum ꝑfecto primū illud certum est & ꝑpetuum. Duo reliqua ca du
ca sunt atq̄ mortalia. Q̄obrem inter illos solum stabilis vitæ vnio que
vera est amicitia esse potest qui neq̄ ad diuitias cumulādas neq̄ ad ex-
plendas libidines corporis quæ omnia fluxa & caduca sunt sed ad vnā
stabilemq̄ virtutē animi capessendā atq̄ colendā cōmuni quodam in-
ter se studio & toto mentis ardore ꝓficiscunt̄. Animi virtutem philoso
phorum ille oīm magister & dux Plato noster sapientiā voluit nuncu-
pari: sapientiam vero esse rerum diuinarū cognitionē existimauit. Res
aūt diuinas idem in libris de repu. non aliter menti nostræ innotescere
posse q̄ deo nos illustrāte demostrat queadmodū & corporū formas
oculis nō aliter q̄ sole oculos illuminante videri idem igit̄ deus ē quē
videre desideramus: qui aciem mentis vt intueri possimus illuminat
qui lucide menti se deniq̄ monstrat: monstrando delectat: idem via no
bis est deus est veritas est vita. Via quidē q̄m suis nos radiis ad se con
uertit & ducit & rapit: Veritas aūt quia verū se nobis ad ip̄m couersis
ostēdit. Vita deniq̄ q̄m animū nostrū ipsius cōtemplatorē beata illa vi
sione pascit ꝑpetuo: & oblectat. Hunc ergo sapię oīs ꝑēnē fontem si

tiant oportet omnes quicũq; sapientie gustare liquores suauissimos cu piunt. Sapientiam vero sectentur necesse est omnes: qui virtutẽ animi adipisci desiderant. Quo efficitur vt quicunq; animũ suũ colere institu unt deũ colere cõpellantur. Amicos autẽ inuicẽ eos in superioribus de finiuimus qui simili & pari studio ad virtutẽ contenderẽt: mutuoq; fa uore suos animos colerent. Cultus animi sola virtute constat: virtus sa piẽtia est. Sapientia cognitio diuinorũ: Cognitionẽ huiusmodi lux no bis diuina largitur. Cultus itaq; animi dei ipius est cultus: amicicia igit cum duorũ consensu ad animũ virtute colendũ nitatur nihil vtiq; aliud esse videtur q̃ duorũ animorũ summa in deo colendo concordia: aman tur autem a deo quicũq; deum pia mente colunt. Ideo non duo quidẽ soli sed tres necessario amici sunt sp: duo videlicet homines vnusq; de9. Deus inq̃ iupiter hospitalis iupiter amicabilis: iupiter humanæ vitæ ser uator. Quem coluit plato semper. Semper socrates honorauit hic vitæ lux hominũ. Hic nos in vnũ cõciliat: hic indissolubilis est amiciciæ no dus. Custosq; perpetuus hoc deo quondã cõciliatore prisci illi theolo gi quorũ memoriã veneramur sanctã inter se amicitiæ copulã inisse tra dunt. apud persas Zoroaster in diuinis religiose phylosophiæ myste riis assiduũ sibi comitem arimaspem aspirante numine dicit adsciuisse. Mercurius trismegistus apud ægyptios similiter Esculapiũ. Museũ in thracia orpheus. Illic etiã aglaophemus pythagoram. Atheniensis pla to dionem primo siracusanũ: dione deinde defuncto Zenocratem vsq; adeo sapientes viri ad cœleste iter tuto & placide peragendũ & ducẽ de um & comitem hominẽ necessariũ fore arbitrabant. Horum ego vesti gia superne p cœli plagas impressa & si minime sequi posse confido hoc tamen vnũ mihi iam abunde videor cõsecutus vt ad sacræ philosophiæ studia exercenda virtutẽ veritatẽ inuestigandã optimi viri commoda & iocunda societate nõ careã. Reor. n. Ioannis caualcãtis & Marsilii ficini familiaritatẽ in earũ nũero q̃s pauloante cõmemorauim9 ponẽdã eẽ ac duce deo q nobis fœliciter hãc copulã instituit & cõflauit: vtriq; nostrũ ad res agendas ad vitæ tranquillitatem ad diuinorum indagationẽ plu rimum conducturam.

Poeticus furor a deo est.

Marsilius Ficinus Antonio pellocto Baccio Vgolino. S. D.

Cum legerem9 ego & Antonius calderinus vna & Bindacci9 ri casolanus familiares mei q̃ vterq; vestrũ in caroli Marsupini lau des musarũ alunni cõposuit cõsensimus verissimã eẽ illã Plato tonis nostri sententiã poesim nõ ab arte sed a furore aliq̃ ꝓficisci. Et si ni hil opus ẽ ratiõibus vbi res ipa in ꝓmptu ẽ. Dicã tñ q̃ rõ platonica per suadet. Plato de furore diuino in phedro & Ione disputat. Cui9 tria po tissimũ affert signa. Primũ q̃ artes singulas singuli hoĩes sine deo lõgo vix tp̃e assequũt. Legitimi vero poetæ: q̃les fuisse vult orpheũ homerum

Hesiodum pindarū omniū artiū suis operib⁹ certa quædā inditia & argumenta inseruerunt. Secundū q multa furentes canunt & illa quidam mirabilia quæ paulopost deferuescente furore ipsimet non satis intelligunt quasi non ipsi pronunciauerint sed deus per eos ceu tubas clamauerit. Tertium q no prudentiores viri & ab ineunte ætate eruditiores optimi euasere poetæ. Verum insani potius aliqui qualem fuisse constat. Homerum atq Lucretium aut rudiores: qualem se fuisse testat: Hesiodus & quales extitisse Ionem: & Tynnicum chalcideum scribit Plato: Qui præter artem subito in rebus poeticis mirandi prodierint: Addit ineptissimos quosdā homines a musis ideo corripi quia diuina prouidentia declarare vult hominum generi non hominum inuenta esse p̄clara poemata sed celestia munera: cuius illud affert signum in phedro: q nullus nunq licet diligentissimus & in om̄ibus artibus eruditus excelluit in poesi nisi ad hæc accesserit feruentior illa animi concitatio quā sentimus quādo est deus in nobis agitante calescimus illo impetus ille sacræ semina mentis habet. Valete. iiii. Martii. M. cccc. lxxiiii.

Cura patriæ familiæ amicorum.

Marsilius Ficinus Francisco Tedaldo. S. D.

Bartolus Tedaldas patruus vester vir doctus & prudēs sæpe socraticū illud habebat in ore. Duo præcæteris rebus humanis esse curanda patriam videlicet & familiam. Et merito cuius. n. patriæ membrū est familia corpus patris: Quid igitur totiens francisce noster: quid tamdiu peregrinaris: Sic neq patriam colis. Neq familiā satis excolis non tantū cogitandū est vt multa filiis relinquas bona: q̄tum vt multū bonos: alterū forte extra patriā: alterū certe in patria consequi potes: Lactantii arbitror filii tui diligētiæ honestatiq cōfidis. Neq ipse quidem diffido: quid vero de amicis dicam: quibus aliquando obseq̄ris oportet si vis tibi obsequi obsequere amicis imo tibi hodie. Obsequium crastinum inimicis si quos habes dona sit præcor tibi saltē cura mei cui quidē tam carus es q̄ qd̄ carissimū. Vale. V. Martii. M. cccc. lxxiiii.

Qvis sit verus vir appellandus.

Marsilius Ficinus Bartholomeo fontio de Alexādro Braccio musarum alumnis. Salutem Dicit.

Si miramini cur Nicolaū michelloctiū peculiari noie verū virum nominē. Rn̄deo qa nihil reperio in eo viro effeminatū: nihil efferatū: nihil mēdax: nihil qd̄ nō virtutis vim p̄seferat & intra sese rat: vn̄ nā p̄ficirci id putatis: Qd̄ nemo reperiat vsq: q nicolao vl̄ nimiū qcq detrahat. Cur sine exceptione laudat: Quia sine simulatione diligitur: & vn̄ istud qa sine simulatiōe diligit & viuit absq mēdacio. Valete ꝭ cauete ne legat hāc epistolā nicolaus. Laudare eū absentē statui: ne forte minus vere verum virum laudare viderer. Salutate petrum cennimum nostrū virum pietate litterisq ornatū. vi. Aprilis. M. ccccl xxiiii.

De humanitate.

Marsilius Ficinus Tomme Minerbecto humano viro. S.D.

c Vr pueri crudeliores sunt q̄ senes: Insani q̄ prudētes: hebetes q̄ ingeniosi: Quia min⁹ hoīes vt ita dicā sūt q̄ cæteri: vnde q crudeles sunt inhumani efferatiq̄ nominant̄. Qui.n. a pfecta hoīs natura vel ꝓpter etatis defectū vel ꝓpter animi vitium corporisue morbum vel ꝓpter aduersam siderū dispositionem ꝓcul distant hi vt plurimū humanā speciem tanq̄ rem alienam extraneamq̄ vel odere vl' negligunt: non homo vt ita loquar fuit nero: sed monstrum quoddam pelle homini simile. Si.n. reuera fuisset homo cæteros homines tanq̄ mēbra quædā eiusdē corporis dilexisset. Singuli nanq̄ homines sub vna idea & in eadem speciæ sunt vnus homo. Ob hanc vt arbitror rationē sapiētes solam illam ex omni virtutū numero hominis ipius noīe.i. humanitatē appellauerūt quæ oēs homines quodāmodo ceu fratres ex vno quodā patre longe ordine natos diligit atq̄ curat. Ergo vir humanissime in officiis humanitatis pseuera. Nihil deo gratius q̄ charitas. Nullum certius aut dementiæ inditiū aut miseriæ portentum q̄ crudelitas.

Gratia. Amor. Fides. Amicicia.

Marsilius Ficinus Naldo Naldio poæte. S.D.

v Olebam nalde te phœbi nunc appellare delitias: poesimq̄ tuas multis vt par est laudibus prosequi. Sed venit in mentem: haud quaq̄ musam decere nisi musa: & carmina nisi carminibus celebrari: Tacere autem tua penitus nequeo quid me prouocat ad loquendum: amor ac fides: amorem igitur fidemq̄ laudabo gratia mouet amorem. amor fidem procreat Fides amorem patrē suum fouet: atq̄ hoc somēto ex amore generat amiciciā: deniq̄ amiciciā iā natā alit fides eadē & auget q̄tidie seruatq̄ penit⁹ indelebilē. Vn̄ nā fieri hoc arbitramur q̄ cū cætera q̄tomagis senescūt tāto etiā magis debilitent̄: amicitia tamen ipsa q̄to vetustior ē tanto robustior. Nunq̄d beneficia multa vltro citroq̄ accepta id agūt nequaq̄: Volūtas.n. cū libera sit libera emit̄ volūtate nō pcio. Ergo diu ꝓbata fides cōprobat amiciciā: solaq̄ fide sit vt beniuolētia & antiq̄ssima simul & robustissima sit Hāc mihi celebrare p̄ cæteris libet. Doctrina.n. cuiusq̄ ꝓpria vnius ē dūtaxat. Fides vero saltē est duoꝝ. Qui.n. sapis tibi ipe sapis. Fidelis aūt tibi es & mihi. Vale mi valde fide fidelior & amice omnium antiquissime. Atq̄ in familiaritate Bernardi oricellarii docti ꝓbiq̄ viri perseuera. Memento quotiens vna vel legittimum ciuem vel fœlicem virum excogitauimus totiens te centum virorum milibus oricellariū consentiente marsilio anteponere consueuisse. Item vale. viii Aprilis. M.cccc.lxxiiii.

Stulticia & miseria hominū.

Marsilius Ficinus Ricciardo Angelerio anglariensi: Oliuero ardopino: Antonio seraphico conphilosophis suis. S.D.

Quid tantū ridebat Democritus. Quid lugebat heraclitus. Alter quidem vt opinor stulticiā hoim. Alter vero miseriā. Stulticia ridicula. Miseria flebilis esse videtur. Stulticia quid aliud est q̃ iudicii deprauatio? Miseria quid nisi appetitus afflictio ex deprauatione iudicii pficiscens. Quis negabit stultos esse hoies? Qui curant aliena sua negligunt. Magnifaciūt absentia & noua psentia cōsuetaq; parui faciunt. O assiduam futurorū cupiditatē psentibus nō fruunt. Et cum sistendus sit motus vt quiescas ipsi vt nunq̃ quiescant nouos semp motus & varios incboant. Sic diuitias accumulant tanq̃ nunq̃ morituri. Sic voluptatibus abutunt tanq̃ quotidie morituri. Missa faciamus alia in psentia. Infinita em̄ materies nūc nobis occurrit. Illud imprimis stultissimum nō iudicare nō possum q multi bestiam quidē suam immo feram noxiā & indomitā hoc est corpus pascunt diligentissime. Seipsos aūt.i. animū ipsum quantū in eis est fame perire pmittunt. Et miramur q̃ diu ita viuimus immo q̃ diu ita morimur tādiu nos miseros esse quasi possimus alia metere q̃ quæ seuimus. Stulticie fructus est miseria. At quō? Quoniā stulte nimiū & corpus alimus & negligimus animum illud pingue reddit & robustū: Ille macer ac debilis. Hinc fit vt animo ptenuitate imbecillitateq; sua corporalia tum magna: tum fortia videātur. Quæ magna vident magnopere appetit. Quæ fortia timet summopere. Quo circa tanq̃ miser partim cupiditatis ardore partim timoris horrore solicitat. Alamus obsecro augeamusq; alimētis spiritalib9 spiritū: Vt magnus qnq; factus & corpalia tanq̃ minima paruifaciens nullam in partē ob corporis impetum e sua sede declinet. Ascēdamus in altam mentis speculam infimo corporis puluere derelicto. Tunc diuina pprius: humana pcul spectabimus. Illa maiora q̃ consueuerint videbunt ista minora. Quapropter diligentes illa & ista negligentes. neq; stulti amplius erimus neq; miseri: sed sapiētes iam atq; beati. Valete.

Stulticia & miseria hominū.

Marsilius Ficinus Petro vannio: Cherubino quarqualio: Dominico galleto. S.D.

Vidistis pictam in gymnasio meo mūdi sphærā: & hinc atq; illinc Demotricū & heraclitū. Alterum quidem ridentē. Alterū vero flentem. Quid nam ridet Democrius? Quod luget heraclitus vulgus videlicet animal monstruosum insanū & miserabile. Mortales bona quotidie a deo petunt. Sed vt bene illis vtantur: nunq̃ postulāt. Optant vt cupiditates eorum fortuna sequat. Vt autē cupiditas rationem sequat nihil curant. Minima quæq; suppellectilia student q̃ pulcherrima fieri animū fieri pulchrum fere nunq̃ student. Corporalium morborum medelas diligenter exquirunt. Morbos animi negligunt. Pacem opinant cum aliis habere se posse. Ipsi tamē secum assidue bellum gerunt. Est em̄ inter corpus & animā sensum & rōnem pugna per

petua. Amicum sibi ex aliorum numero fidum cōparare posse cōfidūt Nullus autem eorum sibi ipse seruat fidem. Quæ ꝓbauere reprobant. Quæ voluere nolunt: at cōtra: Edificiorum partes examussim dispo-nunt: fides in lyria ad vnguem temperāt. Vt aūt animi partus motusq; cōcinant nunq; tentant. Lapides viuentibus reddunt similes. Viuētes vero lapidibus sapientes ipsos cōtemnunt: sapientū statuas & nomina venerant̄. Aliena ꝓfitent̄ nosse cum ꝓpria nesciant. Quid p̄terea dicemus ad hæc amici? Magistratus homicidiū ꝓhibēt: & vbiq; instrumē-ta pmittuut ad necem hominū fabricari. Optimam virorum segetē optant. Sementē vero virorum. i. puericiam nō satis excolunt. Semp ma-le viuunt hoīes hodie cras solū bene. Ambitiōis gr̄a maleficiis inter se cōtendunt. Commodior ad gloriā via esset mutuis beneficiis decerta-re: Cum semp loquāt̄ male bene sperant se audituros. Cum male agāt accepturos bona. Bonorū auctores esse nos p̄dicamus. Maloruȝ vero deum. Culpas nostras in astra reiicimus. Quod reperies qui tanti esti-ment hoīem quanti pecuniā? Qui ita seipsos colant vt agros & cætera colunt: qui tanta diligentia familiam educent quāta multi æquos & ca-nes & aues. Qui considerent q̄ꝫ grauis sit temporis iactura. In ære ex-pendēdo parcissimi sumus. In tp̄e erogādo supra modū ꝓdigi. Quot dabis qui animi sui penuriam recognoscāt? Quisq; abundare sapiētia se existimat carere pecuniis. Proh dolor maxima quærimus ī minimis excelsa in infimis: in malis bona: in rebus volātibus quietem: in dissidē-tibus pacem: copiam in penuria: in morte deniq; vitā. Quæramus ami-ci obsecro hæc eadē quæ iam quærimus. Sed nō ibi quæramus vlteri-us vbi quærimus: Insanus nimiū & miser est qui se confidit contrariū in contrario repturum. Valete.

Stulticia miseriaq; hoīm.

Marsilius ficinus Xp̄ophoro landino Viro bonitate doctrinaq; sin-gulari. S. D.

ARistoteles ꝓblemata de natura rerum introduxit. Ego nunc de natura hoīm apud te ꝓblemata moueo. Dic age: cur hoīes rati-onales esse se gloriāt̄? & tn̄ casu viuunt? Affectant timētve mul-ta priusq; satis sciāt vtrū appetēda timēdaue sint an cōtra: eternis & im-mēsis breuissima & minima anteponūt. Cur neq; obedire hoī volunt neq; sapiēti parere? Bestiis tn̄ vitiisq; libentissime seruiunt. Quare aliis cōtendimus dn̄ari cum nobis ipsi non dominemur. Quare studio do-minandi quotidie in seruitutem incidimus? Et dignitates consequi co-namur magisq; vt dignitatibus digni simus. Præterea cum videamus bestias bestia nō posse recte absq; hoīs custodia regi q̄m pacto arbitra-mur hoīes ab hoīe absq; dei cōsilio & auxilio posse fœlicirer guberna-ri? Quid nam facit nos in tam supflua rerū copia quærulos & egenos? Quid facit vt multis inuideamus cum mortaliū cōditio misericordia

digna sit potiusq̃ inuidia: Cur bonorũ tam facile obliuiscimur nũq̃ ve-
ro malorum: Et cum cõtraria cõtrariis expellant̃ quid mala malis cura
re tentamus: Quid sæpe speramus ad gloriam ꝑ infamiã ꝑuenire: Vir
tutem in alio admiramur: Nos aũt vt admirãdi videamur nitimur po
tiusq̃ vt scimus. Displicet vitiũ alienum: vix aũt cogitamus quo pacto
nobis aliisq̃ nequaq̃ displiceamus. claudimus aures veritati: mẽdacio
patefacimus. Quid de illis dicã qui alicuius vel hoĩs vel rei amore ca-
pti seipsos alio habent: se deserũt vt aliud cõsequant̃: o demẽtes o mi-
seri: cũ aliena ꝑ aliud q̃ ꝑ vos ipos apphẽdere nequeatis: quo nã pacto
si amisistis interiora exteriora nũq̃ apphẽdetis: Quid bona ꝓcul quæ
ritis ꝑegrini: cũ ꝓpe sint immo intra vos sint: Admirari & hoc landine
sæpe soleo qua rõne mortẽ vnã dũtaxat timeamus tam videlicet quæ
finis est moriẽdi: quotidianas vero mortes nequaq̃: Nempe quolibet
momẽto corporis temperatio variat̃: & vita p̃terita definit. Deniq̃ vt
mihi videt̃ qm̃ falso virtutes: vitia vero reuera exercemus: iccirco quã
tum in nobis est falso fœlices reuera miseri euademus. Hæc risit Demo
critus: hæc deplorauit heraclitus: curare voluit socrates: Curare põt de
us. O q̃ miserũ aĩal hõ ẽ nisi aliqñ euolet sup̃ hoĩem: cõmẽdet videlicet
seipm̃ deo. Deũ amet ꝓpter deũ: & cætera ꝓpter ipm̃. Hæc vnica pro-
blematũ illorũ solutio est: requiesq̃ malorũ. Vale.

Exhortatio ad modestiã & studia lr̃arum.

Marsilius Ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S.D.

ET si is est amor erga te meus vt iudex in rebus tuis immo me-
is ꝑfectus esse nõ possim: dicã tñ Iuliane quod sentio postq̃ ro-
gas. Primũ quidẽ laudo prudentiã tuã: quod tuo ingenio non
cõfidas sed cõsulas seniorem. Scis eñ q̃ multum quisq̃ ob naturalem
amorem sibi ipse placeat. Deinde in epistola laudo naturalẽ quandã su
auitatem. Videris mihi pictorum quorundã instar oculorũ tuorũ ve-
nustatem orisq̃ leporem quemadmodum intuitu linguaq̃ semp̃ expri
mis: ita modo calamo expræssisse. Perge igitur Iuliane omniũ suauissi
me. Perge queso. Lustra diligẽter ortos vt cœpisti iam tusculanos. Nã
si tullianos flores exercitatione annua lambes. nectareũ mel deniq̃ fun
des. Si tua tibi cõmendare liceret Andream cambinum tibi plurimum
cõmendarem. Vale.

Quod amicus est in amico.

Marsilius ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S.D.

DIc age Iuliane præcor: si quis te dormiente diligẽter in re tua vi
gilauerit succẽsebis ne illi q̃ te nõ excitauerit importunus: An
debebis potius: debebis certe nõ parum. Debes & mihi qui te
iacente: feriis interim negociis tuis interfui: cõsului: faui. At cur non ac
cersisti: inquies me cum posses: etiam si putauissem te illinc abesse nõ ac
cersissem ne tibi forte molestior essem. Sed reuera ingens in te amor

meus iam dudum figuram tuam animo impræssit meo. Atq; vt me ex tra me in speculo nō nūq; ita te sæpissime intra me in meo corde specu lor. Aderat insup tunc Laurentius frater tuus: alter tu & natura & vo luntate. Itaq; cum Iulianum hunc meum pspicue & intus & extra pspi cerem: eum illinc abesse cogitare nō poteram. Nulla igitur negligentia sed amore nimio factum est: ne te aut tunc ad res agendas aduocarim: aut postea quid actum esset reddiderim certiorem. Aduocari vis alias dulcissime Iuliane? Des operā oportet: vt minus ameris. Arduū illud quidem ex forsitan impossibile. Danda em̄ opera prius erit ne sis Iulia nus. Tunc exues amorem cum te exues. Quid igit̄ in posterum faciā vocabo ne te alias? nequaq; vt arbitror. Satis iam pridem satis cupido nos & inuicē & ad se couocauit vtrosq;. Vale.

Salus amici ab amico.

Carolus marsupinus Marsilio ficino platonico. S. D.

SAlue solus mea salus. Tamdiu em̄ sanus saluusq; sum q̄diu te cum sum. Ac tum deniq; viuere mihi videor cum tecum viuo. Quotiēs absum: totiēs perii. Vide ergo mi Marsili ne me dese rēdo hoiem pdas: immo amicū occidas Hac semp atq; illac circūcursas Nunc deorsum corpora curas. Nunc sursum animas custodis. Ego in terim miles intereo. Si tantā charitatem habes quātā certe habes. Cur amabo tuum carum Carolum hic manendo non curas? animus enim eger est tuo discessu corpusq; egrotu3: vna salus vt redeas: hic quartus iam dies est: exquo reliquisti. quatuor cum geminaueris promissa ser uato. Vale.

Diuinatio de amico.

Marsilius Ficinus Carolo Marsupino suo Salutē.

TV quoq; ter quaterq; salue. Videbar mihi hac aurora dormiēs breuissimam quandam orationem legere: in qua talis esset ver borum sententiarumq; contextus: qualem ego semper provi ribus obseruari. Itaq; ambigebam mea ne an aliena legerem. Surgenti paulopost electo reddita mihi est epistola tua. Ex qua subito re ipsa co gnoui: quod in libro de immortalitate animi disputaueram matutina somnia sæpe non nihil vaticinii continere. Vidi marsupine Marsilium in tua pupilla hodie marsilio pulchriorē. Sed hæc nunc missa faciamus Talis deniq; epistola est vt compellat me pedibus potiusq; manibus ac voce potiusq; litteris respondere. Saluta Taddeum Vgolinum vi rum religiosum.

Quantū possit desideriū amicorum.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo. S. D.

THeologi statum metuuntur eternitate. Naturales philosophi motum tempore. Amantes tempus affectu. Quo enim maius est desiderium eo tempus possessionis quidē breuius expecta

ctionis autem longius opinantur. Quantum ergo tu me ames ex eo ꝑ
cipue tuis litteris declarasti ꝙ diei vnius silentium diuturnm silentium
& litteras meas quæ velocissime aduolarūt expectatissimas appellasti.
Quantū ego te vicissim amē. illud nūc declaret: volo ꝙ epistola tua mi-
bi decies iam legēti ita breuis apparet vt eodē pene momēto & saluere
iubeat & valere. Repugnātia hæc duo sunt in amore. Cæteri cū dicūtur
valere: salui esse intelligūtur. Amātes cū vale audiūt male audiunt: imo
malū. Efficis ergo vt gaudeā quādo salue inquis. Simul quoqꝫ vt dole
am qñ iubes vale. Iubes aūt simul vt mihi videris vtrūqꝫ. Scriberē cer-
te plura forte etiā meliora. Verū repugnātibus iis affectibus tua causa
distractus neqꝫ amplius in ꝑsentia scribere possum neqꝫ melius Salue tu
quoqꝫ simul & vale. xxi. Martii. M. cccc. lxxiii. Floren.

Laudare præstat beniuolentiam ꝗ ingenium.

Marsilius Ficinus Angelo politiano poetæ homerico. S. D.

Acceperā calamū Angele: vt tuā istā homericā musā miris in cœ
lū laudibus quoad possem extollerē. Repente aūt sic interpella
uit me cupido. Quid agis inepte ficine: semꝑ ne in laudibus mu
sæ versaberis? Me lauda ꝑhem: si vis absqꝫ adulationis suspitione laudare
si musam celebras politianam angelum solum celebras. Si cupidinem
angelum vna atqꝫ marsilium. Ego enim cōmunis nostrum amor sum.
Vtrunqꝫ colo. Ab vtroqꝫ color. Hæc angele deus ille mihi: sed ego illi
inqꝫ verax est musa politiana. Nunꝗ mentiri me compulit. At tu ꝑiure
amor me cogis mentiri quotidie. Ita heri delitias politianas amabam:
vt iurarem eas imposterum vehemētius amare non posse: sic hodie rur
sus amo: vt iurem me heri eas non satis amasse: vtqꝫ simul affirmem nō
posse cras ardētius amare ꝗ hodie. Cras istud quotidie me similiter de
ludit. Semper adultus est meus amor quis credat semper & adolescēs?
Adolescat tamen vt placet: modo non senescat. Sed audi cupido. Non
venus amoris huius mater est: sed caliope. Fouet hunc musa sædulo.
Crescit assidue: crescat hoc fomento iugiter & periurus sit. Non est hoc
vitium in amore: sic igitur Angele communem amorem nostrum mu-
samqꝫ tuam colere vna & debeo & volo. Tu musam ipsam adora amo
ris & gloriæ matrem. xxi: Martii. M. cccc. lxxiii.

Quos amor fallat quos nō fallat.

Marsilius Ficinus Nicolao Micheloctio vero viro. S. D.

Cripsi Micheloċti ad Laurentiū medicē & angelū politianum
lr̄as hodie nescio quō amatorias: vt nihil mirū sit si videant̄ ine
ptiores. Nam ineptus amor. Vis me tertio ieptire? Et vis & vo
lo: sed paucis. Ego nicolae nihil habeo maiusꝗ ꝙ amo. Nihil melius ꝗꝫ
ꝙ amor: & a viris amore dignissimis. Possum nonnunꝗꝫ ob amorem
forte loqui minus vere: sed de amore non possum nisi vera loqui. Ne-
qꝫ tamen me decipit amor vbi antea iudicaui ꝗ amaui. Amor iudicium

seques excecat non pcedens. Amor interdū nihil videt. Interdū nimis videt. Quorsum hæc? Tu intelligis. Nā amatoria calles in primis vir oim amatissimus. Commēda me & Ioannē caualcantē meū Laurentio medici. Et curate valitudinē eius diligētissime. Est em publica vita. Vale. xxi. Martii. M. cccclxxiii. Floren.

Commēdatio ab ægestate & dignitate.

Marsilius Ficinus Matheo palmerio poetæ theologico.

E T si certo scio litteratos viros apud palmeriū musarū palmam cōmendatōe nō indigere: vt tn officio amicitiæ satisfaciā cōmendo tibi q̃ plurimū lucā geminianēsem pceptorē quondam vna cum comādo in grāmatica meū huic ego tm debeo quātū loqui ex arte pstantius est q̃ casu verba inania fundere. Huic & tu duabus de causis fauere debes: & quia indiget: & quia meret. Indigēti bn̄facere misericordis officiū est. Merenti aūt iusti: īcio te misericordem & iustum esse solere. Vale.

Cum bene oia regant a deo oia in melius accipiēdæ.

Marsilius Ficinus epo Campanæ poetæ.

N Vnquid & tu Campane rides vnq̃ mortaliū arrogantiā? Quā ego sæpe derideo: & vt ita dauitem vt redarguo. Neq̃ pueri senum cōsilia: neq̃ rustici sapientū cogitatōes attingunt. Non tn terrenū aīal audet diuinæ naturæ rōnem sæpe supbius q̃ decet aucupari: & puidētiæ illius finē auspicari. Et quod deterius est mortales quilibet in quauis ætate inter æpulas etiā atq̃ scorta lucētius diuina mysteria tractant; De quibus absq̃ diuino lumine loqui pythagoras iure phibuit. Nemo Campanæ diuina pcipit nisi diuinus. Recte em Paulus apls. Quæ dei sunt nullus nisi spūs dei cognouit. Nemo rursus de diuinis amplius mentit q̃ qui mentit ad vnguē. Sic em deus apud Isaiā ait. Compbendā sapiētes in astutia eorū: & alibi: deus nouit sapientum cogitatōes vanas esse. Satis igit esse debet hoi nosse pulcherrimā hāc mūdi vnius machinam ab vno quodā sapiētissimo architecto pendere & gubernari. Atq̃ ab ipso bono nō posse pficisci quicq̃ nisi bonū: & q̃ ab eo pficiscunt non posse ab ipso aliter gubernari q̃ bn̄. Itaq̃ in melius accipienda sunt oia. Qui ita diuina intelligit atq̃ diligit: is est natura diuinus arte bonus: spe letus: pmio fœlix. Vale fœlix.

De stulticia hoim: & quæ sit vera sciētia.

Marsilius Ficinus Panetio Pandothio. S.D.

A Ngelus politianus noster penetium suum Marsiliane. immo platonice disciplinę hodie cōmendauit. Ego autem & si nouis amicis comediam veteribus satyram canere soleo: panetio tn satyram hodie canam. Volo em amicitiā nostrā exoriri simul & consummari. Considera mi Panethi q̃ puerse iuuamus. Nam haud facile exaudimus infames. Ipsi vero exaudiri speramus adeo improbi viuimus.

ba dementes nimiũ & iniusti. Deum nõ mores mutare conamur. Persuadere volumus aliis bona. Et nobis ipsi ꝑsuademus. In ore bonũ gestamus. In pectore malum. De virtute loquentes liræ instar sonũ ꝓprium nõ audimus. Malos medicos imitamur qui sanitatẽ quã aliis pollicent sibi nõ ꝑstant. Præsta amabo mihi aures. Amice parumper. Ego te & gratis & paucis oratoriã & musicã geometriãqꝫ docebo. Tibi ipe quod honestũ est ꝑsuade. Tempora motus animi. Vim tuã actionesqꝫ metire. Atqꝫ difficile nimiũ istud inquies. Non erit difficile ad modũ Panethi: si tam auide cupies bñ viuere ꝙ̃ cupis viuere.

Liberalitatis laus ælemosinæ laus.

Marsilius ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

dIcam mi Laurẽti quod sentio: & si forte videt̃ execrabile dictu Sed reuera non est execrabile quod est verũ. Nihil ẽm sacratius veritate. Dicã ergo quod sentio libere. Deus Laurẽti deus ipse venalis ẽ. At quo nũmo potissimũ deus emit̃. Quo ipse cæteros emit hoc est charitate quadã in pauperes liberali. Deus ẽm amore immẽso gratis largit̃ omnibus oĩa solisqꝫ dat paupibus. Nam oẽs ꝙ̃uis ditissimi videant̃ omnino inopes sunt ad deũ: merito hac sola virtute deum emimus: qm̃ hac sola eum verissime imitamur. Nemo sapiens aut fortis aut temperãs se iactet emulari deũ. Vmbre sunt hæ virtutes diuinarum virtutũ. rõ imagines: solus homo in paupes liberalis exacte hunc imitat̃. Eadem ẽm in dando nõ est liberalis hoĩs atqꝫ dei. O fœlicem nimiũ mercatorẽ. Qui exiguo ꝑcio se ab hostibus. i. vitiis redimit simulqꝫ emit homines atqꝫ deum. Nunꝙ̃ erit paup qui hoĩm deiqꝫ diues ẽ. Qui in summis diuitiis sæpe considerat. quid est pauperẽ esse. Nunꝙ̃ euadet infimus qui constitutus in summo clementer ꝓspicit infima. Nihil melius efficit vnꝙ̃ pusillus homo ꝙ̃ cum humiliter ascẽdit in altum. Nihil maius vir magnus agit ꝙ̃ cũ magnifice descẽdit ad imum. Cæteræ virtutes vtenti solum vt plurimũ ꝓsunt. Liberalitas vtenti ꝓdest ac cæteris: & quanto latius ꝙ̃ reliquæ virtutes suum officium propagat tanto præstantior iudicatur. Bonum enim quãto amplius tanto diuinius. Ac si pessimum est maleficium: quia contra naturam boni generisqꝫ humani societatam est necessario beneficium esse optimum arbitramur. Cæteræ virtutes concitare inuidiam nonnunꝙ̃ possunt. Sola hæc semp & amorem accendit & odium inuidiãqꝫ prorsus extinguit Que quidem tunc maxime officio suo vtitur quãdo homini subuenit tum propter fortunam ægeno: tum propter virtutem bene merẽti. Sere igitur mi Laurenti sere inquã fælix agricola vt iam pridẽ cæpisti bono animo aridam hanc humanã terram quæ tibi tandem nõ frugibus inissqꝫ solum verum etiam lacte affluet atqꝫ melle. Quis enim homo dicatur ab humano diuersa tamen in serẽdo ratio est hominis atqꝫ humi Qui in humũ inopem semiua ꝓiicit iacturam facit seminum. At qui in

hominē inopem. certe serit vtiliter. Atq3 vt pollicitus est qui nō menti
tur centū ꝓ vno reportat & id quod præciosius est ꝓ centū seminibus
vnū deum. Quorsum hæc: Cum audissem te bis sacris dieb9 multa vt
abunde soles & plusq3 soles demēter in paupes erogasse nolui in chari
tate laudanda nimiū parcus esse in qua tu exercēda liberalis & vt ita di
cam ꝓdigus extitisti. xii. Aprilis. M. cccc. lxxiiii. Floren.

Nulla virtus benignitate amabilior.

Marsilius Ficinus Nicholao Micheloctio vero viro. S. D.

S I lachrymare mulierem est michelocti: ego me esse fateor p̄ cete
ris muliebrem Ingeniū nobis molle talia dedit. Laurus aūt nr̄
mollissimū reddidit. Lachrymo equidē sine teneriore quodam
gaudio siue alio nescio quo miro affectu quotiēs cōsidero: cōsidero au
tem sæpe quantū Laurentius noster erga deum pius sit quantum mise
ricors erga paupes quantū bn̄ficus erga oēs. Verū q̄to magis aliis bn̄
ficus est: tāto magis quodāmodo est Marsilio suo maleficū: si quidem
bn̄ficiis immo maleficiis istis suis me pene miserū miris modis quoti
die fascinat & illaqueat. Ac dum cæteris lachrymas amonet mihi mo
uet lachrymas: Et cum ardētius a me amat̄: tunc discedit longius. Ad
mone vir amātissime laurū vt quæ amauit amet. Et cum primū licet tā
ꝓpe accedat p̄sentia q̄3 ꝓpe accessit amore. xii. M. ccccLxxiiii.

Verus amicus nō eget absentia vt magis desideret̄.

Marsilius Ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S. A.

C Vm supioribus diebus morali quadam orōne in nocturnis sa
cris amicos tuos ad peccatorū pniam & lachrymas ꝓuocasses:
alii eiulabant: alii plangebant pectora palmis. Anthonius autē
poeta tuscus quasi exanguis exanimisq3 dicitur cecidisse: Paulopost in
mugellanos montes te subito contulisti: vt quemadmodum Anthoni
um illum ferme præsentia tua perdideras. ita Marsilium hunc tuum ab
sentia pderes. ha parum officiose vir. hostibus olim crudelissimis pep
cisti. Hunc vero nō parcis amicis. Forsitan statuisti dies aliquot rustica
ri: vt ad nos desideratior redeas & post rusticationem vrbanior videa
ris. Quippe qui scias appetitum ab indigētia: & ammirationē a noui
tate proficisci solere. Sed nihil aut tibi aut mihi o astute medices isthac
opus est medicina. Quid em̄ vrbanitate vrbanius videri potest: Quid
vt ita dicā desideratius desiderio. Mitte has medelas oro & ægris val
de molestas & medico non necessarias. Illi enice illi ꝓpter absentiā ma
gis desiderentur qui propter diuturnam præsentiā minus indies desi
derent̄. nobis aūt quotidie falso liquore tuo nostra hæc sitis nō tam ex
tinguit̄ q̄3 accendit̄. Saltem dum isthic cum Angelo nr̄o moras trahis
Marsilium Iuliane tuū ore voluta tuo. Vel lambe hunc Iuliane vel mā
de. Morderi malo a Iuliano q̄3 expui. Vale.

Quis diues iniustus sit quis iustus.

Marſilius Ficinus Angelo politiano poetæ homerico. S.D.
DEus aquam vniuerſam aquaticis ſingulis terram terrenis volu it eſſe communem. Solus homo infœlix animal qđ deus cõiunxerat ſeparauit. Imperiũ ſuũ qđ natura fuerat amplum cohibuit in anguſtũ. Meũ in orbẽ introduxit & tuũ diſſentiõis totius maliq; initiũ. Quapropter non iniuria pythagoras ſtatuit inter amicos. Plato inter ciues omnia eſſe cõmunia. Ergo diuites illi iniuſti penitus habenda ſunt qui ob ſupbiam obliuiſcunť dei diuitiaꝝ omniũ largitoris. Pauperũ quoq; ſe dños faciunt: & pecuniarũ ſe poſſeſſores appellant: cũ a pecuniis ipſi poſſideanť. Cõtra vero iuſti ſunt & fœlices qui in ſummis diuitiis cõſtituti ſe dei miniſtros pauperũ tutores pecuniaꝝ diſtributores exiſtimant. Fortunate nimiũ adoleſcẽs q tales nup nactus es patronos Ego tales nactus ſum iamdiu. Et miraberis Angele. ſi ꝓpter abſentiam Iuliani mei meſtiſſimũ eſſe me dixero. Profecto niſi me nunc diſceſſu illius quaſi inſipidum Matheus francus ſuis cõdiret ſalibus aut forte nõ ſatis bene mihi ipſe olerem aut certe ad ſuauiſſimos medicis Iuliani flores odoreſq; ſubito aduentarem. Omnino autem vix me politiane hic triduum continebo.

Iuriſconſulti bonitas & dignitas.

Marſilius Ficinus Angelo Nicolino ottonis inſignis iuriſconſulti filio inſigni paternæ artis heredi. S.D.
PIctor qui arte ſua iniq; vtitur nõ neceſſario ob hoc malus pictor eſt: ſed malus homo. Idcirco neq; bonus pictor idem atq; homo bonus. Sane quia multũ inter bonitatẽ intereſt atq; picturã. Atq; in cæteris artibus eodẽ pacto. At vero iuriſcõſultus q lege vtiť nõ legittime & malus iuriſcõſultus ẽ: & malus hõ. legittimus ergo iuriſconſultus hõ eſt ciuiſq; legitimus. Tãto ẽ inter iuris ciuilis peritiã: viriq; virtutẽ affinitas. Qui nummũ rem reuera viliſſimã e terræ viſcerib⁹ effoſſã adulterat humana lege iubente vt ſcis cẽſura ſeueriſſima plectiť. Qui ergo legẽ ipam rẽ ꝑcioſiſſimã celituſq; miſſam adulterat quãta a diuina lege rigiditate puniť: Probo igiť te mi Angele ꝙ vtaris lege legittime. Perge quæſo. Sperne alto animo minas & illecebras nõ deſeret te deus omnipotẽs legis auctor & magiſter finis & ꝑmiũ. Perge amice ne dubita diuitias apud deũ incorruptibiles cumulabis. Magna quoq; apđ homines iuriſcõſulti dignitas ẽ. Hic publicus ciuiũ patronus hic cõmune ciuitatis oraculũ. hic diuinæ mentis & voluntatis interpres. Vale.

Dignitas ſacerdotis

Marſilius Ficinus Paci ſacerdoti iuris canonici ꝓfeſſori. S.D.
SAepe ego & Ricciardus angellerius inſignis theologus vna de ſacerdotis dignitate diſſerimus. Cõcluſimus, deniq; queadmodum bono angelo nihil poſt deum melius: malo nihil peius Ita nihil in terris honeſto ſacerdote pulchrius eſſe: turpi vero nihil turpius

Ille religionis hominũq; salus iste pestis. Quid est sacerdos legitimus: Nisi deo dicatus animus. Angelus vicem dei gerens apud homines. Viuens dei templũ. Quid sacerdotii dignitatẽ recte considerauerit sacerdotio nõ abutetur. Cogitemus ergo quid est legitimũ sacerdotẽ eẽ. Hoc enim ferme est esse deum. Sacerdos quidem est temporalis quidã deus. Deus vero est sacerdos eternus.

Non cuilibet dandi sunt sacri ordines.

Marsilius Ficinus Mariano Episcopo Cortonensi. S. D.

Venit ad te Bastianus saluinus amitinus noster terciũ sacrorũ ordinũ mysteriũ postulaturus: atq; vt arbitror accepturus. Tu vero qui hominẽ nõ nosti ac scis sacratũ canibus dandũ nõ eẽ fortasse dices. oportet eum o marsili qui tãto munere fungitur sit litteratũ esse piũ erga deũ erga homines vero iustũ. Adolescentẽ istũ fore talem quis testabitur vel fideiubet: Rñdeo tibi venerãde pater socratis illud. Sicut vas vita ita hominẽ sono cognosci. Itaq; ad obuiũ quendã & tacentem inquit loquere hospes vt te videam: vtpote qui solũ animũ esse hominẽ iudicabat. Præterea si zopiri artẽ haberes adde rem forsitan vt indolem eius considerares. At vetat vitæ magister hominẽ secundũ faciẽ iudicari. Fideiussorem queris. Habes Marsiliũ. Vis locupletiorẽ: Volaterranus episcopus fideiubet. Apud vtrũq; adolescens est educatus.

Nulla consonantia magis delectat q̃ cordis & linguæ.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro Magnanimo. S. D.

Mittit ad te Bastianus Foresius Poema suũ de triumpho virtutũ contra vitia opus tanto hoc titulo dignũ. Lege laurenti poema & elige poetam. nam in eius quoq; animo virtutes de vitiis triumphant. Nulla vel dissonantia magis offendit vel consonãtia magis delectat q̃ cordis & linguæ.

De officio ciuis.

Marsilius Ficinus Petro Hero. S. C.

Hic petre cur febris cum Bernardum patruũ tuum inuasisset subite me accendit. An forte quia tam proximi sumus vt non potuerit canicula in alterũ flãmas euomere quũ accẽderet alterũ: Vtinam cito conualeat vt marsilius cõualescat imo vt & melius florẽtia valeat. Quæ si medicos semper tales haberet qualem hunc habet & medicem nunq; grauiter egrotaret. Recte. n. isti officio ciuis vtuntur sine quo bona valitudo patriæ non seruatur: est autẽ ciuis officium considerare ciuitatem esse tanq̃ animal vnum ex ciuibus tanq; partibus constitutum Ac partem toti non totum parti seruire debere. Quando enim partis tm̃ commodum quæritur vtriusq; scilicet tam partis q̃ totius commodum prorsus amittitur. Quando vero totius quæritur bonum: bonum vtriusq; seruatur. Igitur meminisse debet ciuis nihil siue boni siue mali alicui ciuitatis membro posse contingere. Quin propter cõnexionem

quandã ad cætera mẽbra ptineat atq totũ nihil rursus toti ciuitatꝭ corpi euenire posse qn mox ad singula animalis hui⁹ mẽbra ptineat. Nemo igitꝰ in hac vrbana familia dicat meũ hoc & illud tuũ: oĩa.n. in hoc ingẽti animali quodammõ cõmunia sunt. Sed dicat meum hoc & illud non possessione quidem ꝓpria: sed affectu potius atq cura: Patriam quisq tanq̃ parentum parentem amet & colat. Priuatus antiquis ꝓbatisq legibus obediat tanq̃ deo. Non enim absq deo huiusmodi leges constituuntꝰ magistratus meminerit non aliter se legibus q̃ primatũ magistratibus esse subiectum. Intelligat se adeo cuz iudicat iudicaturi. Platonis præceptum semper ante oculos habeat vt non seipsum sed ciuitatẽ: nõ partem ciuitatis aliquam dũtaxat sed vniuersum respiciat. Sciat deniq optimuz in cœlesti patria huic seruare locum. Qui terrenam patriam ad cœlestis exemplar pro viribus disposuerit. Cõmuni enim mũdi regi nihil gratius q̃ cõmune bonum. Hæc & similia ad ciuem legitimum pertinentia scire te arbitror & seruaturũ spero cũ doctrina prudentiaq nõ careas ac præterea magistrum habeas hac in re domi sufficientem: de cui⁹ virtutibus alias. Vale. Ioannes caualcantes noster se tibi commendat.

Quid est bene viuere.

Marsilius Ficinus Hieronimo pasqualino suo. S: D.

Qveris quid sit bene viuere: Vtilius quæri nihil potest: est autez bene viuere verum intelligere. Consultare bene. Velle bonum Agere bona. Primum sapientiæ est. Secũdum prudentiæ. Tertium iustitiæ. Quartum perseuerantiæ. Primnm a deo est. secundum a primo. Tercium a deo simul atq homine. Quartum ẽ a tercio. Qui ita viuunt: viuunt homines. Qui viuunt aliter animalia viuunt. Vale ac viue homo.

Vota non sunt spernenda.

Marsilius Ficinus Francisco Marescalcho Ferarieñ. Egregio con phylosopho suo. S. D.

Librum de christiana religione nondum absolui Francisce: quia dũ emendarẽ hoc augusto in febrẽ incidi atq diarriam. Minabatur id forte mihi saturnus hoc anno q & in meæ natiuitatis ascẽdente aquario ab initio fuerat & iis tpibus ẽ in cancro domo meæ natiuitatis sexta. Missa nũc faciamus cœlestia sunt. n. qui talia paruifaciãt ad supercœlestia veniamus. Q̃d ergo mihi in hoc morbo contigit audi: In tantã Marescalche debilitatẽ q̃nq ꝓlapsus sum vt salutẽ pœne iam desperarẽ. Meditabar igitꝰ quæcũq annis trigita magna legissem si q̃d forte mihi occurreret quod egrum animũ consolaretur. Scriptores humani exceptis platonicis nihil penitus cõferebant christi autem opera multomagis q̃ phylosophorum verba cõsolabantur. Feci insuper diuæ Mariæ vota signũ quæ salutis aliquod postulaui. Respiraui subito aliquan

tum ac manifestum in somniis nuntium salutis accepi. Non igitur æsculapio gallum sed christo matriq; animum corpusq; debeo. Omnia semper accipienda in melius Mareschalche quid? Si deus hoc inter morbũ signo admonere me voluit vt acriori posthac ingenio studioq; doctrinam christi confirmem. Præsertim cum paucos post dies etiam ab ardo re vrinæ voto simili fuerim liberatus. Audi si placet & aliud mirabile at q; verum. Pater meus ficinus chyrurgicus florentiæ suo sæculo singularis ductus olim fuit a rustico quodam nomine Pasquino ad curandũ filium eius tommã caput grauissime vulneratus. Medicus inspecto incurabili vulnere puerum paulopost proculdubio periturum existimãs recessit inde tanq̃ nõ reditur⁹. Parẽtes infirmia medico destituti diuam Mariam pro nati sanitate supplices obsecrarunt. Igitur eadẽ qua illi ora bãt hora ficino in itinere sub quercu vel oscitanti vel certe leuissime dor mienti mulier quædam visa est aspecta admodum venerãda: ita eum cõ pellans. Quod ingratus erga deum es ficine? Quæ ab eo gratis accepisti non das gratis? Respondit ille panẽ do quotidie mendicantib⁹. Sub iunxit illa. Artis quoq; tuæ munera egentibus abunde largire: Post tri duum rediit ad medicum rusticus ille orans vt ad filiũ curandum reuerteretur. Quod quidem valde miratus est ficinus. Nam obiisse illum ar bitrabatur. Accessit gratis tum præterito somno tum voto parentũ ad monitus. Narrauit enim rnsticus quæ vota & qua hora fecisset. Deniq; puer præter spem medici artemve medendi sanus euasit ex eo tempore ficinus sæpe pro salute eorum qui curæ suæ cõmissi sunt vota mariæ fecit fœliciterq; successit. Quãobrem amicos tuos admone: ne spernant vota: Nam neq; Aristoteles quidem in generi morbo contempsit. vi. Septembris. M. cccclxxiiii. floren.

Nobilitas vtilitas & vsus medicinæ.

Marsilius Ficinus Tomme Valorio egregio Physico. S. D.

IEge apud homerum. ιή τεοσ τας άγής ϖαλλώ ράγ τάειόσ όλλώ Vir medicus multis aliis equabitur vnus & merito. Nam medendi facultatẽ donum esse dei potiusq̃ ho minum inuentum sacræ ebreorum litteræ docẽt. Honora medicũ. Naз propter necessitatem creauit eum altissimus. Gentiles præterea huius artis auctores deos fuisse volunt. Is idem: Appollinem: Esculapiũ: Sin gulares quoq; medicos diuinis honoribus prosecuti sunt: delubra enĩ chironi machaoni podalirio hippocrati: hermagore dicauerunt. Confirmauit hæc hippocrates in epistolas ad abderitas. Medicinã esse dicens deorum munus: Atq; liberam: neq; se pro eius vsu nunq̃ mercedem acceptauisse: In epistola etiam ad Phylomenem ait. Medicina vaticinio propinqua est: harum enim duarum artium vnus est parens appollo scilicet qui progenitor noster est: hic & futuros morbos prædicit

& eos qui aduersa valitudine affecti sunt:curat:Hinc pythagoras Empedocles appollinius theaneus nõ tam herbis q̃ carminibus morbos curasse tradunt. E magi sacris rõnibus orõnibusq; purgandũ esse egrotantis animum priusq; corpus existimabat:Quia videlicet huiusmodi ars & diuinitus accepta est & diuinitus exercet: Atq; animus ex deo: corpus pendet ex animo:Nonne raphaelem archangelũ hebrei nolũt huius artis opus exercuisse: Mittamus reliquos xp̃us ipse tanq̃ generis humani medicus ægros ægrotosq; quotcunq; offerebant curabat: Discipulisq; medendi tradidit potestatem:hanc igit artem vtpote nobilissimã reges meditari & exercere quondã nequaq; dedignabantur Quales fuerunt sabor & ginges medorum reges.Sabid rex arabum. Mitridates psarum rex.Rex egiptiorũ hermes.Mesues regis damasci nepos. Volunt nonnulli & auicennam fuisse cordube principem.Democritus:Timeus:Locrus:Plato:Aristoteles:philosophi illustrissimi in hac arte scripserunt:innumerabilesq; alii philosophi non ignobiles. Quanta medicinæ nobilitas sit ferme quantum patit epistola dictum est.Quanta vero vtilitas ex eo pspicimus:q artes quæ ad beneuiuendum dirigunt absq; huius auxilio parum pdesse vident. Non em̃ bene viuere possumus nisi viuamus neq; breuissimo hoc vitæ tempore in quauis facultate multum pficere:nisi valeamus bene:neq; facile multum apud homines deum ue mereri nisi diu sobriiq; viuamus.Omnẽ vero huiusmodi facultatẽ diligentia medicinæ suppeditat. Vti aũt hac arte oportet summa tum erga deum pietate tum erga hoĩes charitatẽ. Queadmodum Lucas euãgelista.Cosmusq; & Damianus diuini medici exemplo nos docuerunt.Est em̃ bonorũ oĩm auctor deus est: & legitimus medicus quasi deus aliquis inter hoĩes.Eos nanq; in vitam a morte restituit.Et tanq̃ deus colit vel a regibus & sapiẽtibus eũ egrotant.Quod acumine doctrina.Experientia opus sit medito cũcti fatẽtur. Quod etiã grauitate diligẽtiaq; in deliberãdo dubitat nemo.Sed postq; mature cõsultum est nulli arti vt hypocrates abderitatis ait magis q̃ huic mora obesse potest. Nõ tñ minus immo magis piculosum est vt Glauconi Galienus inquit præuenire & præpedire naturã.Multos em̃ ait hoc errore.i.temeritate medicorũ naturam vel impedientiũ vel præcipitantiũ quotidie pdi.Quem quidẽ errorem facilius deuitabit qui suo ingenio non confidet.Nam hypocrates Democrito scribit se in ipsa iam senectute cõstitutum nõdum medicinæ finẽ attigisse: Galienus etiam ait cum nonagenarius esset:tũc demum pulsus tenere naturã:In primis meminisse debet medicus auctorẽ sanitatis deum esse: instrumentũ dei esse naturã ad sanitatem efficiendã vt seruandã:Medicum vero vtriusq; ministrum vt artifici non vires sed materiam præparet:& impedimẽta dimoueat.Qui si importune mouere vel sistere materiam velit sæpe male vtrumq; agit & naturam impedit quæ bene ex-

equeretur vtrũq3.sed audiam⁹hac de re diuinum Platonem nostrum in timeo ex mente pythagoricorum ita loquentem. Omniũ vero motiuum optimus ille est qui in semet ex seipso fit. Nam & mẽtis & totius ipius motioni cognatissimus est. Qui vero ab alio fit deterior. Deterrimus autem motus quando iacens & quietem agens corpus ab aliis secundũ partes mouetur. Quapropter purgationum constitutionumq3 omnium corporis quæ exercitatione gymnastica fit saluberrima ẽ. Proxime ad hanc accedit vectio facilis siue naui seu quouis alio vehiculo ꝑagatur. Tertia commotionis species tunc demu3 cum summa cogit necessitas vtilis aliter vero nullo modo sane mẽtis homini suscipiẽda medicorum illa purgatio ẽ quæ pharmacis: id est solutiuis medelis fieri solet. Morbi eñ nisi periculosissimi sint pharmacis irritandi nõ sunt. Omnis nanq3 morborum constitutio animalium naturæ quodammodo similis est. Quippe animalium compositio ab ipso generatiõis exordio certis temporum curriculis terminatur. Idq3 & genus vniuersum patitur: & animal vnumquodq3 ab ortu fatale viuendi spaciũ in seipso exceptis necessariis passionibus cõtinet. Et enim trianguli. id est qualitates proportionales ab ipso initio singulorum vim possidentes vsq3 ad certum tempus sufficienter ad vsum vitæ coherent. vltra id vita nemini ꝓrogatur. Idem quoq3 cõstitutionis modus langoribus cõuenit. Quos si quis citra fatalem temporis cursum pharmacis amputare cõtenderit ex paruis ingentes ex paucis multi euadere consueuerũt. Quapropter diligentia victus corrigendi & gubernandi sunt morbi prout cuiq3 datur ocium neq3 difficile infestumq3 malum pharmacis instigandu3. Hæc Plato. Galileum nostrum florentinus populus ꝙ hac regula vtereẗ sæpe commendat. Ego etiam laurentium marcellinum verum medicum hanc ob causam summopere Laudo. Tommam quoq3 valoriu3: nisi ad eum scriberem valde laudarem. Vale & Antonium beniuenium bonũ physicum bene saluta. Salutat veto te Hieronimus amatius comes noster in medicinæ citharæq3 studio valde iocundus.

Tempus parce expendendum.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo. S.D.

SAlue milies mea post deum salus. Nefas esse putabam cu3 primum manus calamum ducere posset ad alium priusq3 ad patronum meum vnicum scribere. Quid igitur potissimum scribam Scriberem certe nunc ad te si liceret seueriora q̃3 soleam non semper arbusta viuant humilesq3 myrice: sed quid obstat Marsili quo minus in p̃sentia liceat. Quandoquidem ad eum scripturus sis qui non modo permittit verum etiam iam pridem litteris suis id tibi præcepit. Laurẽti in hac mea infirmitate nihil acrius animu3 affligebat q̃ inutiliter transacti temporis recordatio: nihil rursus restabat quod me aliquantulum con

solaretur præter eorum memoriam quæ didiceram quis non multa di/dicerim. Solo enim diuino veritatis pabulo reuera diuinus animus oblectatur alitur augetur: Cætera volantium nugarum deliramēta immortalem non implent mentem naturali quodam instinctu eterna & immēsa poscentem. Obsecro te igitur charissime mi patrone per ethereū deū vt præciosissimi temporis huiusq̧ breuissimi minimum parce prudenterq̧ expendas nequando frustra te ꝓdigabilitatis irrepabilisq̧ iacturæ pœniteat. Iactura temporis theophrastum annos octuaginta natum frequenter deducebat ad lachrimas iactura temporis magnum Cosmum natum annos pluresq̧ septuaginta sæpe me præsente grauiter suspirare coegit. Obice quæso inanibus curis superuacuis ludis negociis nō necessariis socraticum illud. Abite procul hinc hostes sacrilegi abite q̄ primum animi mei fures ne a me ipse abire compellar: furantur hæc paulatim tibi teipsum: & captiuum ducunt virum magnum virum natum ad imperandum: redime te quæso ab hac misera captiuitate dum potes: solum autem potes hodie: hodie primum tui iuris esto. Non ē crede mihi sapientis dicere viuam: Sera nimis vita est crastina viue hodie. Facile est laurenti quod posco: Non est difficile horā vnam recte vtiliterq̧ trāsigere vtere præcor quotidie hora vna bene hoc est ad mentem liberalibus disciplinis alēdam ac tantillum temporis fœliciter tibi ipē viue. Reliquū si libet viue aliis nam & alii vt scis sæpe viuas oportet: Si vis tibi viuere. Sed vtrūq̧ dei gratia facito. Nempe adeo dei gratia primū deinde tui aliorumq̧ gratia es ꝓcreatus. Ludis autem iocisq̧ raro parumq̧ indulge nam & ad maiora vel potius ad maxima scio q̄d loquor te deꝰ instituit. & huiusmodi falsa oblectamenta coruscationis instar tam celeriter euanescunt vt dum videntur oriri in contrariū conuertāt: Sed noli mihi cras vlterius polliceri: Polliceris q̄d neq̧ habes neq̧ te scis habiturū. Si cras tantū comederis biberis ve nonne triduo peribis amice: Pereat cras istd̄ hodie pereat q̄ primū ne tu pereas: nihil crastino isthoc allacius: fefellit omnes quos terra protulit homines. Heu quid agis inepte ficine: Ecce vel contrahet supcilia laurentiꝰ vel ridebit. Vtrūq̧ malū. Imo vtrūq̧ bonum. Noui enim medicis ingeniū. A bono non ꝓficiscitur nisi bonū. Ego autē non tam laurentiū q̄ Marsiliū: cæterosq̧ mortales hac epistola moneo. Oīs hoc morbo grauissime laboramꝰ. Cras istud fiet. Vix præsens tempus habemus: nam ita leuiter habemꝰ vt parumper retinere nō valeamus. Futurū autem nihil est: futurū igit̄ nullus habet. O dementes. O miseri spes nostras in nihilū iacimꝰ. Atq̧ thesauro semper quem possidemꝰ abutimur. Vti autem illo recte volumꝰ quem minime possidemus. Sic omnes ferme ad interitum egrotamus Non igit̄ Galienus vel hypocrates petendus est sed esculapius & apollo. Bene vale hodie si cras valueris valebis nunq̧. Sed volo hoc sigillo

hanc epistolam obsignari:neq; audias vnq; adulatores neq; obtrectato
res vllos exaudias quibus maxima quæq; domus abundat. Illi tibi ocu
los mentis eruere isti manus tuas.i.amicos amputare conantur:menda
cium tandem deus ipse perdet. Veritatem vero tuebitur. Soli deo con
fide laurenti ego quoq; confido deo: Iterum hodie bene. Vale.

Homo sine religione bestiis est infœlicior.

Marsilius Ficinus Benedicto Coluctio pistoriensi Rhetori.S.D.

HOrtaris vt in religionis defensione quemadmodum cœpi assi
due pergam. Conabor id quidem pro viribus Benedicte. Nõ
quia religio huiusmodi defensoribus egeat. Stat em̃ inuitis ho
stibus semper regente deo qui semper apud omnes gentes vult hono
rari. Sed quia tunc solum fœliciter viuere imo tunc solu; viuere mihi vi
deor cum de diuinis scribo aut loquor aut cogito. Reor equidẽ genus
humanum cultu diuino sublato fore cunctis animalibus infœlicius:mit
to continuam multiplicemq; inermis & imbecillis & semp egrorantis
corpusculi curam:inquisitio ipsa rationis quævidetur nos brutis p̃stan
tiores efficere ipsa inq; ꝓpter p̄teritorum penitentiã. Futurorum metu;
præsentium anxietatem.malorum cognitionẽ. Insatiabilem innumera
biliũ rerum cupiditatem si diuina spes amoueatur proculdubio reddit
brutis miseriores. Beati cœlestes qui tanq; in luce cuncta cognoscũt. Se
cure bestiæ quæ tanq; in tenebris nihil prorsus intelligunt. Anxii mise
riq; homines qui in media quadam nebula versantur titubant & vexã
tur: sola nobis diuina lux ob pietatis meritum & clementiæ donum ve
ritatem potest beatitudinemq; largiri.

Responsio ad epistolam de tempore parce expendendo

Laurentius medices Marsilio Ficino philosopho Platonico. S.D

PEriocunda mihi fuit epistola tua. Quæ ita præteriti temporꝭ ia
cturam in nobis arguit vt non omnino inutile ocium fuisse no
strum videatur. Factũ ẽ enim priuata parui temporis iactura vt
ea ex te præcepta emanarint:quæ non nobis modo:sed iis omnibus p
desse possint qui eodem morbo laborant. Declaraueras tu quidem sæ
pe mentem erga nos tuam. Verum mecum ipso sæpius hãc tuã episto
lam volutanti videris omnẽ aliud amicitiæ officiu; superasse siue q pri
mas in amore erga nos ptes obtineas:ac longe cæteris in amicicia præ
stes:siue q ea amicitiæ mũera abunde p̃stare valeas quæ cæteri nequeãt
Cæteri nempe qui nos beniuolẽtia ꝓsequũť aut diuitiis iuuare possũt
aut honoribus aut voluptatibus. quæ quidem omnia ita in fortunæ po
testate constituta sunt:vt nihil firmius habeamus:nihilq; constantius q̃
eorum imbecillitatem ac mobilitatem:qđ & tu sæpe docuisti: & nos sæ
pius experti sumus. Tu vero his abundas præceptis: atq; eo amiciciæ
genere nobiscum agis:vt facile appareat sicut nemini amicorum virtu
te cedis. ita reliquos in amore superare. Facis hoc tu quidem naturali

quadā beneficentia tua. Facis insuper quod te non fugit: hac conditione datas esse ab immortali deo hominibus virtutes: vt q̄plurimos viuent: neq̄ adduci potes: vt diuina hac liberalitate abutaris. Lætatus sū mirū in modū q̄ pristinā recuperaueris valitudinē. Lætarer multo magis: si tuis litteris assequerer: vt pristina mihi animi valitudo redderet. quod nō equidem despero: tum tuis grauissimis præceptis tum q̄ vt nosti: ego nō malignitate sed facilitate potius naturæ ac cōsuetudinem quandā deliro. Tuæ vero partes sunt: quæ & apostoli: vt arguas increpes obsecres & q̄ me huiusmodi reb⁹ moueri intelligis ne desistas iis omnibus nobiscum stimulis vti: quibus magis ꝓstratam mentem nostrā erigi posse existimas. Hoc vnū a te cōtendo atq̄ expecto quod nemo te aut libentius vult: aut sapiētius monet. Gratulor iterum tibi mihiq̄ q̄ te incolumem sospitemq̄ immortalis deus nobis reddiderit: neq̄ ego minusq̄ tu admonitus sum discrimine vitæ tuæ. Idem em̄ fatum & tuis oculis tenebras & nostris lucem eripuisset: nihil em̄ magis vitā nostrā illustrare potest tuis grauissimis atq̄ amantissimis admonitionibus: tuaq̄ iucundissima cōsuetudine: quibus extinctis extincta est prorsus vitæ pars altera nostræ: atq̄ illa quidē pars: extra quā quicquid est nihilum quidē est. Hoc ego periculo admonitus te & libētius vtar & sæpius: & quādo ea est humana cōditio vt exemplis potius moueatur q̄ rōnibus: ego & te & tempore hac lege vtar: tēpore: vt nullū cras habituro: te vero vt homine: cui ne punctū quidem temporis superest metu mortis liberum. Vale & valitudinem cura. Floren. x. Kl'as octobres M.cccclxxiiii.

Nemini recte volenti oīno ad bonū interclusus est aditus.

Marsilius Ficinus Nicholao Mihelo ctio vero viro. S.D.

SOlent Michelocti qui quempiā confutant non aliter q̄ contra dicendo refellere. Laurentius aūt Medices cum mihi assentitur maxime: tunc maxime cōfutat: Nempe dum epistolā meā qua iacturā in eo præteriti temporis arguo artificiosissime laudat ne puntū quidem ætatis suæ vester inutiliter expendisse. Quod si patronus Nicholae noster in negligentia talis est vt fuisse diligens videat qualē eua surum putas. Si diligentior esse voluerit & potuerit: Vt hoc quidem velit eū præcor: vt aūt possit deum obsecro. Q̄q̄ non tam opus est obsecrare deum vt possit q̄ vt velit. Tum quia nulli recte volenti omnino ad bonū interclusus est aditus: Tum quia deus honestam voluntatem potiusq̄ verborum obsecrationes exaudit. Vale: atq̄ exhortare ad diligentiam Laurentiū: vt breui tantū doctrina superet latinos quantū auctoritate ciues suos sine cōtrouersia superat.

Imitatio potior est q̄ lectio.

Marsilius Ficinus Laurētio medici viro magnanimo. S.D.

Quemadmodū harmonia dum pſens auribus noſtris illabit̄ vehemētius afficit ꝙ dum pterita cogitat̄: ac prælium cum ſpectatur nos acrius mouet ꝙ cum narratur: ſic egregia illuſtriū virorum opera ardentius ad virtutem inflamāt exactiuſqꝫ formāt ꝙ oratorum philoſophorūqꝫ de moribus diſputantiū verba. Ita em̄ natura cōparatum eſt vt res ipſe multo maiorem ꝙ earum noīa vim habeāt. Atqꝫ ipſa rerum veritas efficatius animum moueat ꝙ quod veriſimile eſt vel falſum. Quobrem ſocraticorū morum imitatio ad virtutem plures veriuſqꝫ inſtruxit q̄ ariſtotelis de moribus diſciplina. Et xp̄s ſolus exēplo ad honeſtā ſanctāqꝫ vitam pluribus magiſqꝫ pfuit q̄ verbis oratores omnes atqꝫ phi. Laudo igit̄ te mi Laurenti ꝙ lectionē quidē moralē nō ſpernas: Lectioni tn̄ imitationē tanq̄ rem viuā longe pponas. Preſertim cum ſenē illum ſenatuſcōſulto patrem patriæ iudicatum tibi iam pridem ppoſueris imitandū. Magnū Coſmū dico auum tuum patronū meū virum ante alios prudentē erga deum pium: erga hoies iuſtum atqꝫ magnificū in ſeipſo temperatū in re familiari admodū diligētem: ac multo accuratius in rep. circumſpectū qui non ſibi ſolum ſed & deo & patriæ vixit: cuius animo nihil inter hoies humilius: nihil rurſus excelſius. Ego Laurenti vna cū illo annos plures ꝙ duodecim fœliciter philoſophatus ſum: tam acutus erat in diſputādo ꝙ prudens & fortis in gubernādo. Multū equidem Platoni noſtro debeo: Sed Coſmo non minus debere me fateor. Quā em̄ virtutum ideā Plato ſemel mihi monſtrauerat: eam quotidie Coſmus agebat. Mitto nunc cætera huius viri bona. Tam auarus parcuſqꝫ temporis erat Coſmus ꝙ mida pecuniæ. Et cum parciſſime ſuos dies expenderet: horaſqꝫ impenſe dinumeraret homo momētorū auariſſimus frequēter iacturam deplorabat horarum. Deniqꝫ Solonem philoſophū imitatus cum p omnem vitam vel in ſummis negociis egregie philoſophatus eſſet illis tn̄ diebus quibus ex hac vmbra migrauit ad lucem ꝙ maxime philoſophabat̄. Itaqꝫ poſtꝙ Platonis librum de vno rerū principio ac de ſummo bono legimus ſicut tu noſti qui aderas paulo poſt deceſſit tāqꝫ eo ipſo bono quod diſputatōe guſtauerat re ipſa abunde iam potiturus. Vale & ſicut deus Coſmū ad ideam mundi formauit ita te ipſe queādmodū cœpiſti ad ideam Coſmi figura.

Durate: & voſmet rebus ſeruate ſecūdis.

Marſilius Ficinus Franciſco Saluiato archipo Piſano. S.D.

Dedi ad te pterita æſtate ep̄ſam qua exhortabar plurimū vt cōſideres. Affirmās te nō eſſe ad parua mel mediocria natū. Parua quidē p merito præter animū eo tēpore poſſidebas. Ecce iam fauente deo conſecutus es mediocria Quæ em̄ cæteris pene omnibus vident̄ maxima ſaluiato meo mediocria ſunt. Magna igitur poſt hac ſi qua Marſilio immo deo fides adhibēda eſt te manent. Vaticinari ſimi-

liter adhuc & libet & licet. Nempe diuina ꝓuidentia cum te Pisanũ archiepm creauit vatem me declarauit. Vtri ergo nostrũ magis cõgratulandũ sit ambigo. Tibi ne tanq̃ archiepo an mihi tanq̃ vati forte vtriq̃ pariter. Nam cum amicorũ omnia cõmunia sint siue ego vaticinor tibi vaticinor siue tu regnas ego tecum regno. Vale fœlix & cura p̄cor valitudinem tuam diligentissime. sic em̃ video sacerdotiũ florentinum iam diu exanimæ breui respiraturũ. Q̃z vehemẽter & q̃ frequẽter Ioãnes Caualcantes noster hac de te mecũ cõgratulet̃ cape nõ p̄ot ep̃la cape animo. Iterum vale fœlix.

Diuinitas animi ab inuentione.

HActenus in tuo quodã xp̄iane religionis tẽplo religiose admodum locutus sum tecũ religiosissime Laurenti. Et ita p deum locutus vt esse opus ep̃la nõ aduerterim. Hodie primũ sacris peractis sermonibus templo egressus agnoui iam epistolæ auxilio indigere. Surge igit̃ mea: surge epistola. Ades deum: hodie pisas salutẽ ad eũ feras oportet p quẽ florentia salua est.

Marsilius Ficinus Laurẽtio medici suo Salutem.

ORem valde miram. Immo & nimis ineptam. Vnde nam hoc optime Laurẽti: Coepi paulo ante vt mihi quidẽ videbar satis bellæ. Nunc repente post salutem oĩs inuentio deficit. Marsili forte summa hæc salus est p̄ter salutẽ nihil penitus repire. At vero nõ est salus vt arbitror inuentõe priuari. Nihil ne igit̃ vlterius inops tecũ ep̃la feres: immo adhuc paucis te volo. Ecce em̃ inueni interim aliud nescio quid ferendũ q̃uis fortasse ridiculũ hoc ip̃m: Vnde q̃ nihil inueniã. Siste epistola pedẽ accipe rursus & istud. Inuenio terciũ: Quod ex eo inuentionẽ modo agnoui deficere quia multa quodã soleam repire. Sed ne ꝓpera. Accipe prius si placet & quartũ: Quod ex copia sæpe inopia tanq̃ ex habitu quodã priuatio recognoscit̃. Vis ne & quintũ: Verte dialectica vices: q̃ ex inopia tanq̃ priuatõne: Copiæ quasi habitus ipsius orit̃ appetitus & augetur. Sed ecce pululat nescio quõ in p̄sentia sextum. Quod appetitus cum naturalẽ ab inopia trahat originẽ semp est paup. Nunq̃ tñ quod septimũ dici p̄ot humanus animus inops qui etiã ex inopia copiã generat ex inuentõis priuatõe texit inuentionẽ. ex tenebrosis terræ sinibus effodit argẽti candorẽ auriq̃ fulgorẽ hæc ꝑfecto est terra viuentiũ in qua deũ bona videt̃: terra in quã animi sempiterna: cuius indeficiẽs fructus est motusq̃ ꝑpetuus. Hãc ergo terrã excolamus nos miles rogat ep̃la: Hæc nobis fruges vberrimas incorruptibilesq̃ & suauissimas suggeret. Sed nolo grauiori sarcina dorsulũ epistolii p̄mere: Vale iam ep̃la ꝓcax. Ac post salutẽ: Medicẽ & iube valere fœliciter & roga redire.

Nouum opus nimiũ placet opifici.

Marsilius Ficinus Angelo Politiano. S.D.

EPistola hæc ad Laurentium & nascens & statim nata mihi vt fieri solet nimis blādiebat̃. Sed paulo post cōsiderata minus placuit. At qualiscunq; sit medicis est. Ego aũt tanq; iustus sua cuiq; reddo: Tu siquid ad manus tuas his annis ex pedagogorũ scriptis pessimum venerit: Laurentio legito. Mox illi meā leges epistolam: vt ad pessimum comparata minus offendat: Sed heus tu lege obsecro eleganter: partim quidam voce suaui: partim ore rotundo: ita demum vel forte fuco deceptus aliquantulũ ille laudabit. Vel certe dicet. Misit saltem Marsilius aliquid ineptos seruos malo q̄ pigros: pigros quoq; q̄ nullos. Quod Ioannē Petrũ patauinũ mihi comendas libēter accipio. Hunc em̄ cōmendat etiā philosophia mihi: Si quidē tam natura q̄ studio philosophus esse videt̃. Vale.

De perseuerantia.

Marsilius Ficinus Ioanni Altouito. S.D.

QVi nos vel collo vel manibus appræhendunt: corpus trahunt Qui oculis sensum: qui auribus & auditu animũ atq; mentem Tu modo auribus animũ nostrũ cōpræhēdisti. Tot em̄ ac tanta de elegātia cōstantiaq; tua ioannis Caualcātis nostri verbis iam auribus meis insonuerũt: vt neq; potuerim me neq; voluerim cōtinere q̄n te valde diligerem & amarē. Amoris nostri signũ in p̄sentia sit hæc epistola: quæ constātiam quidē tuam ꝓbet. Et ad ꝑseuerantiā exhortetur Altera em̄ absq; altera esse nequit. Neq; satis apud prudētes ꝓbādus esse videt̃ quem nondum satis fortuna ꝓbauerit. Neq; ꝓbatus ab ea satis est nisi qui ad finem vsq; ꝑseuerauerit. Quantũ bonum ꝑseuerantia sit hoc indicat: ꝙ cætere virtutes bona pollicent̃. Perseuerantia præstat. Quæ quidem quanto difficilior est tanto cæteris laudabilior. Sed ne terreat difficultas. Nam breuissimi sunt omnes virtutes humanæ labores. Præmium sempiternum. Adde ꝙ ardens clare mentis propositum obscura illustrat frigida calefacit. Mollit dura domat indomita. Vale.

Prudētis est nihil p̄ter salutē animi bonāq; corpis valitudinē exoptare

Marsilius Ficinus Andree Cambino Suo. S.D.

SVnt Andrea multi mortaliũ vsq; adeo cupidi: vt multa diuersa q; quotidie: immo & innumerabilia tanq; insatiabiles cupiant Cambinus meus vtpote qui prudēs moderatusq; ē nihil vt arbitror: aliud optat p̄ter salutem animi ac bonā corpis valitudinē. Salue igitur simul & Vale.

De musica.

Marsili⁹ ficin⁹ antonio canisiano viro docto atq; prudēti. S.D:

QVæris canisiane cur tā frequēter medicīe sil' & musice studia misceā. Quid nam inqs cōmertii pharmacis est cũ cithara. Astronomi Canisiane forsitan duo hæc ad cōcursum iouis & mercurii vene-

risq; referrent. Opinantes ab Ioue medicinā a Mercurio & Venere mu
sicam proficisci. Platonici autem nostri ad vnum deum. s. appollinem re
ferunt. Quem prisci theologi medicinæ inuentorē ac citharæ pulsandæ
regem existimauerunt. Hunc in libro hymnorū orpheus vitalib⁹ radiis
sanitatem vitamq; largiri cunctis arbitratur morbosq; ꝓpellere. Præte
rea fidibus canoris: id est motibus viribusq; suis omnia temperare. hy
pate. i. graui voce hiemem. Neate: id est acuta estatem. Dorionibus. id ē
vocibus mediis ver autūnūq; producere. Cum ergo idē sit musice dux
medicinæq; repertor. Quid mirum vtrāq; artem sepæ ab eisdem homi
nib⁹ exerceri. Accedit ꝙ aīa corpusq; naturali quadā ꝓportione inuicē
cōsonāt. Rursus ptes aīæ inuicē ptes q̄z corpis inuicē. Quāqdē cōsonā
tiam etiā harmonici febriū humorūq; circuitus: motusq; pulsus ipsius
imitari videnť. Partiū animæ cōsonantiam vt Plato & Aristoteles asse
runt & nos sæpe experti sumus grauis musica seruat atz restituit. Con
centū vero partiū corporaliū medicina: Cū igitur corpus & anima in te
se vt diximus cōgruāt eiusdē facile esse potest cōcentū partiū animæ: ac
partiū corpis colere etiam: Hinc chyron vtrāq; exercuit facultatem hinc
Dauid propheta animam corpusq; Saulis delyrantis Lyra tradiť cura
uisse. Qđ quidē & in cæteris tam corporis q̄z animæ morbis fieri posse.
Democritus & theophrastus affirmauere. Pythagoras aūt & Empedo
cles & asclepiades medicus re ipsa etiā demonstrauerūt. Neq; mirum id
qdē. Nam cū cantus sonusq; ex cogitatione mentis & impetu phanta
siæ cordisq; affectu ꝓficiscať: atq; vna cū aere fracto & temperato: aereuz
audiētis spiritū pulset q animæ corporisq; nodus est facile phātasiaz mo
uet: afficitq; cor & intima mentis penetralia penetrat. Corporis q̄q; hu
mores & mēbra sistit & mouet. Quod quidē ostendit timotheus: quā
do alexandrū regem sonis excitauit in furorē. Deinde repræssit. Mitto
pithagore empedoclisq; miracula qui lasciuiam iram furorem grauiore
musica subito cohibebant. Rursus aliis modulis torpentes animos ex
citabāt. Mitto etiā quæ de orpheo Arione Amphione narrať. Verum
vt ad ꝓpositū redeam⁹ prima musica in ratione cōsistit. secūda in phan
tasia. tercia in sermone: hāc sequiť cātus. Cantū digitorū motus in sono
sonū totius motus corpis in gymmastica vel tripudio. Videm⁹ igiť aīæ
musicā gradatim ad oīa corpis mēbra deduci. Quā etiā oratores: poe
tæ: pictores: sculptores: architecti in suis opib⁹ imitāť. Cū ergo tāta iter
aīæ corpisq; musicā cōmunio sit: qd mirū ab eodē hoīe tam corp⁹ q̄z anī
temperari. Deniq; qui a pitagoricis platonicis mercurio aristoxeno taz
animā q̄ corpus mūdi & animaliū singulorū musicis rōnib⁹ cōstare didi
cerit. Atq; a sacris hebreorum litteris acceperit deum omnia in nume
ro pondere: mensura disposuisse is neq; mirabitur harmonia animalia
pene oīa rapi. Neq; pytagorā empedoclē socratē etiā in senectute pul
santes cithara accusabit. Sed parū eruditū themistoclem illuz qui lyram

sibi oblatam in cōuiuio recusauit fuisse fatebit̄. Pertinere em̄ musicā ad doctos qui musarū cultores sunt in dialogo alcibiade. Plato noster ostē dit dicens musas esse musicæ duces. Atq; ab eis musicam appellari. Re icit autem Plato vbiq; melodiā quærulā aut leuem quia vel fractū animum reddat vel lasciuum & iracundum: solā vero graue eligit & constantem tanq; saluberrimā spiritus anime corporis medicinā. Ego autē vt de Marsilio tuo aliquid dicam eo cōsilio post theologiæ vel medicinæ studia grauioribus fidibus cantibusq; frequenter incumbo vt cætera sensuum oblectamenta pœnitus negligā: Molestias anime corporisq; expellā. Mentem ad sublimia deumq; p viribus erigam auctoritate mercurii platonisq; fretus: qui musicā nobis a deo concessam dicūt ad domandum corpus. Temperamentū animū deumq; laudādū. Quod præ ceteris dauidem & pythagoram præcepisse scio: & consecutos existimo. Vale.

Verissima laus est quæ laude digna est.

Marsilius Ficinus Ioanni aurelio Ariminensi. S.D.

Laudas lyram Aureli nostrā carminibus laude dignis. Ego carmina tua vicissim lyra laudabo. Sed vt laude digna. vt tu vera loquaris. Ego vere vanā. vterq; nostrā verissime laudet. Verissima em̄ laus est quæ laude digna est. Vale.

Foeliciter amat̄ qui a viro amat̄ amore dignissimo.

Marsilius Ficinus Bernardo Venetorū boratori. S.D.

Opinabar Bernarde me sic amare Marsilium vt magis eū aliquādo amare nō possem. Quoniā quisq; sui gratia singula in singulisq; seipsum seq; ipsum summope diligit. Sed heri mea hæc me fœliciter nimium fefellit opinio. Tunc em̄ primum argētius q̄ consueueram amare me cæpi cum primum certissime agnoui abs te ardenter amari viro præ ceteris amore dignissimo. Tantū equidem Bernardo tribuo. vt quanti ab illo fieri me intelligo tanti me faciam. Quis igitur mihi magis vnq; placere potest q̄ ille per quem magis indies mihi ipse placeo? Vtinam tibi placeam: Bernarde semper vt prudentium nulli displiceam. Ergo amori huic in me tuo quid gratiæ referam? amorem. Cætera vt plurimum alieno prætio comparātur. Amor autem cum in libera voluntate sponte nascatur ideoq; sit liber nullo vnq; prætio aut emitur aut venditur: nisi seipso. Vale Foelix. vii. Martii. M.cccclxxiiii. Florentiæ.

De lege & iusticia.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S.D.

PRomisi nonis si recte memini Martiis Laurentio pisis florentiam redeunti cum in pisanum agrum alias se conferret ad eū aliquid me scripturum. Ergo qui soleo semper ad amicos scribere quia velim in præsentia scripturus sum quia debeam. Iustum est pmis

sa seruare. Sic eñ lege iubetur. Accipe igit̃ iustam legitimamq́ꝫ episto-
lam. Immo vt rectius loquar quotiens volo totiens & debeo: sed amo-
ris lege rursus quando debeo tunc & volo sed legis amore. vnde iustã
accipies hodie voluntariãq́ꝫ epistolam. Secernere vel a iusto voluntari
um vel a voluntario iustum neq́ꝫ licet ciuiq́ꝫ neq́ꝫ libet amicis. ecce & de
bes & vis Marsilii nunc aliquid ad medicem scribere. Verum quid scri
bes potissimũ & quo numine fretus. O salus hominũ o regina mũ-
di iusticia tu causam mihi iam pridem scribendi dedisti. tu queso nunc
materiam suggere vt q̃ libenter te fideiubente ꝓmiseram tam fœliciter
te adiuuante ꝑsoluam. Diuina illa lex qua mundus cõstat & gubernat̃
nostris mentibus dum creant̃ in extinguibile lumen legis illius natu-
ralis accendit ad quam boni maliue referũt̃ examen. Ab hac naturali le-
ge quæ diuinæ scintilla quædam est scripta lex ꝓficiscitur scintille eiuſ-
modi radius. Tres autẽ hæ leges diuina naturalis scripta singulos ho-
mines quid sit iusticia docent. vt nullus peccantibus ferme relictus sit
excusationi locus quasi deliquisse oĩno ꝓpter ignorantiam videantur.
Profecto mentis oculis tria hæc lumina monstrãt iusticiam nihil aliud
esse q̃ꝫ voluntatis habitum sic a rõne directum & roboratũ vt minus il
lecebrisq́ꝫ cõtẽptis nõ aliter agere statuat q̃ꝫ diuinitas natura ciuilitasq́ꝫ
dictauerit. Quid nã diuinitas ꝑcipit̃ nisi vt in deũ a quo habemus oĩa
omnẽ cogitationis aciem voluntatis notum opationis vim operũ me
rita referamus. Natura quoq́ꝫ quid aliud docet nisi: vt pecuniã corpo-
ri: corpus animæ: aĩam ratõni rõnem deo subiiciamus. Deniq́ꝫ ciuilitas
monere videt̃ vt ciues singuli esse se quædam ciuitatis membra memi
nerint. Ideoq́ꝫ decere patriam quidẽ tanq̃ꝫ vniuersum corpus eorum ci
ues aũt tanq̃ꝫ corporis eiusdẽ membra diligere. Q̃obrem ille sine con-
trouersia vir iustus habebit̃ qui deum tanq̃ꝫ patrem & dñm pietate in
comparabili venerabit̃. Affectus motibusq́ꝫ suis diligentissime mode
rabit̃. homines fraterna diliget charitate: seipsum in deo homines dili-
get in seipso deo ꝓ viribus inherebit: secum alios quoad poterit diuini
tati cõiunget. Proinde iusti officiũ est cuiq́ꝫ quod est suũ tribuere. Ma-
ioribus honorem atq́ꝫ reuerentiã: equalibus domesticam quandã con
suetudinem. Inferioribus opem atq́ꝫ cõsiliũ. Præterea cum in magistra
tibus cõstitutus est legem ipsam tanq̃ꝫ deum ante oculos semp habere
Se vero nõ legis dñm sed fidum interpretem diligẽtemq́ꝫ ministrum
existimare. In qua quidem administranda delicta equitate quadã & si-
ne ꝑturbatõne puniat. Virtutibus absq́ꝫ inuidia pro dignitate præmia
reddat: neq́ꝫ ꝓprium cogitet sed cõmune. Neq́ꝫ ꝓprium confidat inge
nio sed senes pios prudentesq́ꝫ viros in omnibus cõsulat. Illud quoq́ꝫ
apud eum maneat alta mente repostum. Vos quibus rector maris at-
q́ꝫ terræ ius dedit magnũ necis atq́ꝫ vitæ ponite inflatos tumidosq́ꝫ vul
tus quicquid a vobis minor extimescit maior hoc vobis dñs minatur.

omne sub regno grauiori regno est. Quid iusticia sit quis iustus quid iusti officiũ satis sit dictum. Quãtus præterea iustæ actionis sit fructus hinc pspicue declarat quod neq₃ domus neq₃ ciuitas neq₃ exercitus neq₃ cõmertiũ prorsus vllum vel bonorũ hoim vel malorũ absq₃ iusta distributiõe quæ fit ꝑ meritis cõsistere põt. Quæ quidẽ si vsq₃ a deo mũdi machinæ necessaria est vt hac sublata mũdus sit ꝓtinus ruiturus certe quantũ sit vitæ hoim necessaria dici nõ põt. Nempe si desit hoibus siue cõgregent̃ in vnũ a se inuicem cito pdunt̃ siue disiuncti vixerint a feris passim lacerabunt̃: o ppetuum humani generis vinculũ: o saluberrima nostrorũ medicina morborũ: o publica ciuitatis anima iusticia vita beata. Iusticia vita cœlestis. Aurei sæculi mater atq₃ regina. Astrea sublimis quæ thronos syderes habitas. Terrenas sedes: Diane deseras obsecramus: Ne in ferreũ sæculũ miseri ꝓlabamur. Habita pcamur habita semp cœleste numen mentes humanas cœlestis patrie ciues vt cœlestium vita & in psentia quoad possumus imitemur. & in posterũ penitus consequamur. Vale.

De anima.

Marsilius Ficinus Francisco Tedaldo suo. S. D.

Actãtius Tedaldus tam carus mihi familiaris q̃ tibi filius opusculũ nobis tuo noie reddidit: in quo occidẽtaliũ philosophorũ disputatões de aia recensent̃: At tandem ab illis quid hac de re Marsilius Ficinus sentiat querit̃ & si nõ nostrũ inter hos tantas cõponere lites: tñ quid sentiã postq̃ rogãt. Latissime explicabũt libri de immortalitate animorũ a nobis cõpositi qui breui vt spero ad vos mittẽtur. Interim ad eam disputatõis partẽ quã potissimũ expetunt breuissime rñdebo. Primũ quidẽ scio animã meã substantiã esse. Alioquin substantiã pfecte cõpræhẽdere & definire nõ possem. Nõ possem vel esse aliquid pstantius accidẽte vel quãtũ accidẽs a substãtia deficiat iudicare atq₃ metiri. Scio nõ esse corporeã & mortalẽ Non eñ in corporea & immortalia caperẽ atq₃ a corpalibus mortalibusq₃ discernerẽ. scio esse rõnalẽ. Alioquin de illa cæterisq₃ rebus rões afferre nescirẽ. Scio quãuis rationis sit particeps non tamen rationem ipsam vt quidam existimãt esse. Nam & in rerum rationibus assignãdis a veritate & in rebus agendis a rõne aberrare non possent: Potius igitur a rõne aberrat qui animam esse rõnem affirmat q̃ qui negat. Proinde rõ aut substãtia est aut qualitas. Si substãtia rõ ſm essentiã est summa absoluta ac pœnitus infinita. Qualis non anima. sed solus est deus. Si qualitas est acidens virtusq₃ animæ potius q̃ anima esse videtur. Animam vero quæ substantiæ corporis formando. mouendoq₃ in partes contrarias atq₃ sistendo libere dominatur qualitatesq₃ quodammodo cõtrarias vicissim induere potest nemo qualitatem accidensq₃ esse audeat affirmare. Quo enim pacto vel accidens vel occidens dici potest. Quæ per omnia tam

substantiarũ q̃ accidentium genera speciesq̃ æque discurrit. Reflectitur quoq̃ in seipsam tum affectu tum cognitione atq̃ idcirco etiam vita: vt pote quæ sibimet bereat non subiecto sine corporeo instrumẽto totiẽs agit quotiẽs attingit eligitq̃ incorporalia eaq̃ a corporeis recte discernit. Inclinationi corporali sæpe repugnat. Neq̃ quiescit in corpore. Deniq̃ q̃to longius se a corpore seuocat tanto efficatius intelligit: ac meli⁹ fœliciusq̃ se babet. Anima igit̃ ẽ substantia incorporea rationalis & immortalis corpori regendo accõmodata: Hanc antecedere corpus multi inter platonicos arbitrantur. Peripatetici contra. Ego autẽ occidẽtales istos quos laudas pbylosopbos & si nõ declaras reor tamen peripateticos esse. Nam de anima vt inquis post æpulas disputauerunt vt pœtæ qui corpus quidem prius recreandum q̃ animũ procreandũ existimauerint. Ego & si ante æpulas animulã buius epistolii ꝓcreaui tamẽ cum istis de creationis ordiue sentio. Vale. ac da operam vt disputationibus istis frequẽter intersis. sic enim corpus simul coles & animam Ioannes caualcantes noster se tibi commendat. Tu autem pbylosopbis istis me commenda.

Consolatio in amici obitu.

Marsilius Ficin⁹ floren. Bernardo bembo Veneto oratori. S.D

Hic age Bernarde si licet quid in amici obitu luges: Mortem ne. An mortuũ: Si mortem luge Bernarde tuam. Nempe q̃ certus tus es obiisse illũ tam certus es te moriturũ. Imo te mori. Quo libet enim momento vita præterita interit. Si mortuũ. Malũ ne: an bonum: Si malus erat bonum tibi est familiarem eiusmodi amisisse. Bonis vero tuis dolere non debes Si bonus fuit quod ego potius arbitror cũ a bono prudenteq̃ ametur: bonum certe illi est seorsum a cõtinua morte corporis viuere. Tantis autem amici bonis inuidere nõ decet: doles forsitan q amicũ tuũ sicuti cõsueueras ampli⁹ nusq̃ cernas. Nõne amicus tuus is erat dũtaxat qui te amabat: Quis amabat nisi ipse qui te cognoscebat animus: Animũ vero ipsum neq̃ aliter tunc q̃ nũc videbas neq̃ nunc minusq̃ tunc vides. Absentiam forte culpabis. At animi cum locum nõ impleant nõ tam situ fiunt q̃ cogitatione præsentes. Quãdo illum nõ cogitas dolere nõ potes. Quando aũt cogitas q̃d efficis ꝓ arbitrio statim in p̃sentiam reuocas. Nunq̃ igit̃ quæri de absentia debes. nisi forte illud nobis obiicias q animo nũc tuo in corpore clauso soluti illius animi cõsuetudo nõ cõgruat. Segrega Bernarde si potes a corpore mentẽ. Crede mibi subito congruet. Sin minus potes ne dubita paulo post velis nolisue cõgruet. Q̃d. n. viuimus si ad volũtatẽ nostrã cõferatur q̃ breuissimũ est: si ad ætatem mundi punctũ: si ad ætatem dei etiam puncto minus. Vale atq̃ viue deo: qui cũ solus infinita sit vita mortem mortisq̃ mœrorem solus a suis cultoribus longe propellit.

Legitimi iurisconsulti partes.

Marsilius Ficinus Petrophilippo perusino illustri iuriscõsulto. S. D.

Legum facultatem astronomi Ioui soliq́ꝫ attribuunt quib⁹ nihil in cœlis est pulchrius Quid igitur in terris pulchrius est æquo equitatis legumq́ꝫ interpræte: iniquo contra quid turpius? Desideras arbitror legitimi iurisconsulti effigie & indolem intueri o q̄ꝫ pulchrum spectaculũ q̄ꝫ mirabile huius anima est dei cultus spiritus patriæ legis cura cerebrũ iudiciũ perspicax oculi linguaq́ꝫ doctrina. Pectus memoria tenax. Cor recta voluntas: Manus recte volũtat⁊ effectus. Pedes pseuerãtia. Totũ æquitas atq́ꝫ grauitas. Sed quid ego verbis iurisconsulti ideam effingo Petrusphilippus dũ pictorũ morum seipm̃ in Francisco Soderino eius discipulo pinget. idee ipsius reipsa veram similitudinem assequet̃. Nempe talẽ esse Petrũ philippũ & si adulatiõis suspitio afferere phibet cogit tamẽ veritas confiteri. Talẽ quoq́ꝫ Soderinũ fore pceptor studet. Discipuli indoles & initia indicãt. Pater eius Thomas soderinus clarissimus æques ardenter exoptat: Hieronimus amati⁹ noster illius amantissimus proculdubio pollicetur Marsilius Ficinns sperat deumq́ꝫ præcatur.

Velociter comparat̃ quod ardenter desideratur.

Marsilius Ficinus Ioanni Altouito. S. D.

Cupit animus tuus ardẽter vt scribis ad nos volare: si nõ hꝫ alas: neq́ꝫ potest volare neq́ꝫ cupere debet q̃d nõ potest. Si habet q̃d ego potius arbitror cũ primũ cõcupiuit aduolauit eternis siquidẽ & spiritalibus alis neq́ꝫ tempus obstare potest neq́ꝫ locus iam igitur habes nisi me ratio fallit q̃d tota mẽte petebas. ꝗ vt tam magnũ mihi sit q̃d habes q̄ꝫ tibi & cõparanti facile & possidenti carum. Vt non minus re ipsa marsilius q̃ ioannes estimatione possideat. Vale. Ioannes caualcãtes noster se tibi cõmendat.

Fontes potius q̄ꝫ riuulos sectari debemus.

Marsilius Ficinus florentinus Ioanni petro Patauino. S. D.

Sunt multi nostris sæculis nõ phylosophi sed phylopompi qui sensum Aristotelicũ se tenere supbe nimiũ pfitent̃: eum tñ Aristotelẽ ipm̃ raro ad modũ atq́ꝫ parump loquentẽ: & tũc quideꝫ nõ græce ꝓpria exprimentẽ: imo barbare aliena balbutientem audiuerint: ideoq́ꝫ minime intellexerint. Hi cum in foro inter pueros garriunt scire nõ nihil vulgo videntur. Si domi eos prudẽter iterroges pauca in phisicis: pautiora in Mathematicis: paucissima in methaphisic⁊ scire depbendes. Huiusmodi homines etiã in septuagesimo ætatis anno pueri sunt expertes nõ eloquentiæ solũ: sed grãmaticæ: neq́ꝫ res naturales aut diuinas imo barbaras quasdã dictiones anxie nimis excogitant: q̃s iuicem ineptæ pmisceant & cõfundant. Vñ sophistæ leuiculi digna puerorũ circulis in mediũ adducũt potiusq́ꝫ corona virorũ. Ita loquunt̃ vt ex eorũ sermone phylosophiã cõtemnas. Ita viuũt vt ex eoꝝ vita phiaꝫ vi

cuperes. Quobrem eos plato noster merito nō maritos philosophie sed adulteros nūcupauit: ex quibus filii nō legittimi .i. opiniones absurde inter phōs oriantur. Probo igitur te amice q pueriles horū ineptias & vana studia nō emuleris qui neq fontes hauriunt sed riuulos lābunt: neq veritatis lucem sed opinionis vmbram stulte sectant. Scito te ita demū ad veritatē pxime accessurum si errantium vestigia diligentissime deuitaueris. Commendo me bernardo bembo nostro Venetorum oratori clarissimo. Vale.

Peripateticus nō vt phūs est pecuniam appetit sed vt homo.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

OLiueriū ardouinū insignem peripateticū cōmendarem tibi non mediocriter nisi aristoteles suus eum tibi plurimū cōmendaret si aristoteles qui pecuniam fœlicitati necessariā iudicauit libros suos absq nummis cōponere potuisset etiā peripateticus iste aristotelica sine nummis posset interpretari. Intelligis ergo quid velit oliuerius paripateticus est. Non cynicus. At nō est inquies philosophi hæc appetere. sit ita sane. Verū non vt phylosophus est hæc postulat sed vt homo Vtrū vero phylosophi sit pecuniā petere postq̄ cōcesseris disputabim᷒ Vale. Salutat te laurētius bonicontrus miniatensis is poeta astronomicus astronomusq poeticus.

Cōmendatio a fortuna quondā fœlici innocentia scientia.

Marsilius Ficinus Donato a Carolo. S.D.

COmmēdo tibi Marsupinos q̄plurimū homines satis quidē fortunatos olim. Nūc aūt heu nimis infortunatos. Iniustos vt arbitror nunq̄ Carolū p̄cæteris tibi cōmendat exalto pater eius Carolus poeta. Audi si placet parumper. & si potes exaudi. obsecrat ecce te cū p sapientiā humanitatēq tuā tū vero p diuinā clementiā saltem ne adolescentē doctū ac pœnitus innocentē vnicam patris speciē hodie deseras. Nō decet musam fieri mendicā: & innocentiā miserabilem. Fer igitur opem patrone musarū: musarum alumno absq tuo auxilio perituro. xiiii. aprilis. M.cccclxxiiii. Floren.

Qua ratione sit quisq laudandus.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

SCribis vt in te laudādo post hac partior esse velim. Et ita scribis vt dū freno me cohibere videris calcarib᷒ accerrime stimules ad laudādū. sed me in p̄sentia cōtinebo. Nō licet vltra. In ep̄lis laurenti q̄s ad te scripsi hacten᷒ sp te ita laudaui: vt admonerē simul atq exhortarer. Admonui æquidē sp vt a deo te habere oīa recognosceres: ei gr̄as ageres ei te sædulo cōmēdares. Exhortat᷒ sū vt pgeres. Nā principiū vl̄ volūtatis ē vel sortis. pseuerātia vero virtut᷒. Laudaui vero te nō nūq̄ tanq̄ absentē in ep̄lis ad Nicolaū liberi᷒. Tu eas velim nolimue legis. atq ita erga nicolaū tuū es affectus vt quæ ad eū scribunt scribi ad

laurentiũ arbitreris: Magis ergo amor erga nicolaũ tuus in me iudican
do te decipit q̃ me in te iudicãdo amor erga te meus. Ego laurentiũ ma
gis adhuc amo q̃ laudẽ: & iudicaui antea q̃ amarem. Vale. xvi. Aprilis.
M.cccclxxiiii. Florentiæ

Nemo sine amore de amore bene loquitur.

Marsilius Ficinus nicolao Micheloctio vero viro. S.D.

SCripsisti ad me ep̃lam amatoriã Nicolae & quasi plusq̃ amato
ria: nemo nicolae nisi amator amatoria tam belle scribit: episto
læ tuæ ꝓ me rñdeat totus ille liber quẽ olim de amore cõposui:
scribo forsitan nimis pauca quia in p̃sentia nimis multa cogito. Saluta
ui amicos tuos vt iubes salutatiões hmõi nõ satis admittũt. Saluere ma
lũt p̃ntia tua q̃ tuo noie salutari. Vale. xvi. Aprilis. Mcccclxxiiii. Flore.

Præcepta ad memoriam.

Marsilius Ficinus Banco arithmetre. S.D.

SI reminiscẽtiã valere cupis bonoꝝ: da operã vt obliuiscare ma
lorũ: operæpciũ ẽ in lethæũ fluuiũ demergere vilia vt pciosa reti
neas. Fuge Banche pturbationũ impetũ. fuge multiplicium ne
gociorũ cogitationũq̃ tumultũ: vis ne vtiliter cogitare. Cogita paucis
sima: & quæ cogitãt paucissimi. Hoc illud pythagore ẽ populares vias
declinato: ito p diuerticula. Quid temere circũuagamur. Sagacitate &
electione opus est: in exiguo cespite latet letus: patẽt vbiq̃ mala i angu
stũ redactũ ẽ qđ bonũ ẽ. Vis ne rerũ bonarũ pollere memoria: diligẽter
curato: vt eius qđ ediscendũ ẽ certã intelligas rationẽ. Rõ. n. ẽ indissolu
bile veritatis & memoriæ vinculũ. Ob hoc forsitan Plato noster inquit
qđ bene intellectũ ẽ semel: obliuioni omino tradi nunq̃ posse: ea quoq̃
memoriæ tradenda sunt q̃ nõ solũ vtilia sunt sed & iocũda. Nã alimẽta
q̃ suauissimũ saporẽ afferũt facili⁹ in naturã nostrã trãseũt atq̃ cõuertunt
Et q̃ auidi⁹ qđ haustũ ẽ eo diutius retinet. Adde iis qđ obseruãdũ om
nino Aristoteles & simonides arbitrãt vt certus qdã in ediscẽdis ordo
vel insit vł saltẽ excogitet: ordo in ꝓportiõe q̃dã & cõnexione cõsistit.
In iis aũt q̃ ordinata serie digesta sunt si qd vnũ acceperis reliqua conti
nuo necessaria quadã vel naturæ vel artis cõtinuatiõe sequunt. Ipsa q̃q̃
mentis intentio si vel in vnũ quoddã dirigit vel in pauca tanq̃ vnũ ve
hementius agit q̃ si in plurima distrahat ois autẽ partiũ cõtinuatio atq̃
ordo in vnũ q̃dã tam ipm totũ qđ ex iis cõstituit q̃ ipam animi intẽti
onẽ iducit. Obseruandũ insup vt sæpenũero q̃ didicim⁹ meditemur: sic.
eñ alimenta animi cõquocunt & quasi cõuertunt in animũ. Cõfert eti
am q̃plurimum siq̃s eleganti oratione cantuq̃ suaui q̃ memoriæ mãda
uit sæpe recenseat. Voluptas. n. reꝝ cõdimentũ ẽ amoris esca. Lucitamẽ
tum ingenii voluntatis pabulũ roburq̃ memoriæ. Cõducit multũ & ad
miratio: nam ob hãc attentior factus animus altius penetralib⁹ suis reꝝ
notas inurit. Quobrem pueri cũ ꝓpter nouitatem rerũ admirent magis

retinēt quoq̈ diutius. Forte etiā cogitāt pauciora q̄ viri: adde & multo tranquilliora. sed de hoc alias. Si qua in hac resides medicis adhibē da est. Aloe sæpe purgandū est cerebrū odoribusq̈ cinnami & maiora na fouēdū. Hoc equidē nō vitupero. sed purgationē animæ multo magis ꝓbo. Purgāda em̄ hæc primū a malis est vt impleatᷣ bonis. Bn̄ vale hoc est aiam bn̄ ale. Ales aūt bene nō si q̄ plurimis immo si q̄ electissimis hanc alueris.

Virtutum definitio officium finis.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino. S.D.

PEtis Anthoni sæpe iam vt virtutes tibi definiam: expectas forsitan a me minutissimas illas pipateticorū stoicorumq̈ partitōes Calderine nō ita Platonici nostri solent. Nempe virtutis vis in vnione potiusq̈ in diuisione cōsistit. Ideo pythagorici vnitatem ad bonum multitudinē ad malum ptinere arbitrabantᷣ. Definiam ergo breuissime præsertim cum virtutes exercere satius ad modum sit q̄ nosse. Virtus est habitus animi electione ad beatitudinem cōferens. Virtutū duo sunt genera. Aliæ in intellectu. In appetitu vero siue rōnali siue irrationali sunt aliæ. Illæ speculatiue vocantᷣ: iste morales. Illæ quidē speculatiuæ quia speculando comparantᷣ: & comparatæ versantᷣ in speculando. Iste vero morales quia more & cōsuetudine acquiruntᷣ. At acq̄site in moribus & operum vsu cōsistunt. In eo genere sunt sapientia: cōtemplatio diuinorum: scientia que est cognitio naturalium. Prudentia hoc est noticia rerum priuatim & publice recte administrandarum: ars deniq̈ quæ est recta efficiēdorum operū regula. In alio genere sunt: iusticia quæ sponte suum vnicuiq̈ tribuit. Fortitudo p̄terea quæ ad opera honesta promptior abiicit a nobis timoris impedimentū. Temperātia deniq̈ quæ libidinū mollitiem: quod alterū honestorū impedimentum est repellit. Liberalitas aūt & magnificētia iusticiæ comites sunt atq̈ virtutes aliæ similiter aliarum: & vt summatim dicam speculatiua virtus nihil aliud est nisi acquisita claritas intellectus. Moralis aūt nihil aliud nisi feruor stabilis appetitus ab intellectus claritate succensus. Meminisse vero oportet: nihil in humanis virtutibus electōe p̄ciosius esse ꝓ qua emenda. Plato in libris de Re. p. cēset cætera omnia esse vendēda. Obsunt em̄ illi oīa: prodest nihil qui nescit discernere a malis bona: & a bonis mala secernere. Volumus ne electionis cōsequi facultatem: consulamus in omnibus seniores probatioresq̈ viros. Tempus igitur præ ceteris cōsulamus. Quid em̄ inter temporalia tp̄e antiquius & ꝓbatius. Consulemus aūt tp̄s si p̄teritorum euentus sæpe & multū considerauerimus. Preteritū em̄ magᷣ est p̄sentis atq̈ futuri. Consideratio quoq̈ futuri p̄ntia docet. Difficilimū est em̄ p̄ntia recte administrare nisi actiōis cuiusq̈ finem & exitū cogitaueris. Cogita quantū decet. Reliquū relinque deo. Quicq̄d sequitᷣ tanq̈ a deo factū ꝓba. Qui em̄ diui

nā gubernationē improbat reprobaṫ a deo. Q m̄ vero de⁹: principiū finisq̧ oīm ē. Ideoq̧ nos deo nō nobis nati sum⁹ q̄ in s̄upiorib⁹ narrabāṫ eatenus virtutes sūt q̄tenus a nobis colēdi: imitādi: cōsequēdiq̧ dei gr̄a exercenṫ. Cultus itaq̧ dei virtutū virtus est. Consecutio autem dei præmium est virtutum.

Animæ natura & officium laus historiæ.

Marsilius Ficinus Iacobo Bracciolino Poggii oratoris filio paternæ artis heredi. Salutem dicit.

P Latonici veteres vrbana Platonis natalitia q̄tannis instaurabāt Noui aūt Platonici Braccioline & vrbana & suburbana nr̄is tēporib⁹ celebrarūt: Suburbana quidē apud magnanimū Laurentiū Medicē in agro caregio culcta in libro nr̄o de amore narranṫ. Vrbana vero Florētiæ sumptu regio celebrauit Frācifcus Bādinus vir ingenio magnificētiaq̧ excellens. Vbi tu & Bindaccius ricasolanus & Ioannes caualcantes nr̄ aliiq̧ accademici multi discubuerūt. Ego q̄ȝ interfui. Atq̧ ex multis & variis q̄ in eo cōuiuio disputauim⁹ illud in primis mecum ipe sæpe meditor ac tibi libēter hodie recēsebo qđ an̄ epulas de aīæ natura cōclusimus. Nihil em̄ magis ad hominē ptinet q̄ q̄ de aīa disputanṫ. Sic & delphicū p̄ceptū illud impleṫ nosce teip̄m & cætera oīa sagacius q̄ vł sup animā vel infra animā sunt: inuestigāṫ. Q uo. n. pacto capere alia abūde possum⁹ nisi animā ipam p quā capieda sunt alia capiamus? An nō abutiṫ anima qui intueri eā nō studet: p quā & cui⁹ gratia intueri cūcta desiderat? Anima rationalis queadmodū omnes ibi cōuenim⁹ in orizonte. i. in cōfinio eternitatis & tpis posita ē q̄m inter æterna & tēporalia naturā mediā possidet & tanq̄ media rationales vires actionesq̧ habet ad æterna surgentes: habet quoq̧ vires operationesq̧ declināntes ad tpalia. Merito cū ex diuersis naturis inclinationes diuersæ nascātur eoipo q̧ animā videm⁹: tū ad æterna tū ad tpalia vergere: eā ex vtrisq̧ naturis cōstitutā esse cognoscim⁹. Partē quidē illā a' æ superiorē Plato noster in regno Saturni. i. in mētis & p̄uidētiæ inferiorē aūt in regno Iouis. i. vitæ fatiq̧ locauit. Q uapropter aīa iā bifront⁊ instar vultū geminū habere videṫ aureū. s. & argenteū. Illo saturnia hoc Iouialia respicit. Aspiciēdo aūt iudicat atq̧ appetit. Eterna amare præstat q̄ iudicare. Difficilime iudicāṫ bene. Male amari nūq̧ possunt dūmodo ardenṫ amentur q̄ nūq̧ nimis imo neq̧ satis amāṫ. Tpalia iudicare satius ē ad modū q̄ diligere. Iudicanṫ vt plurimū satis belle: sed vt plurimuȝ turpiter diligunṫ: p̄fecto iudex rei iudicādæ formā in se transferṫ Amator vō se trāsfert in amati formā. Satius ē inferiora ad nos adtollere iudicādo q̄ nos ad illa amando deiicere. Satius ē ad supiora nos p amorē erigere q̄ illa ad nos dimittere p iudiciū. Vale. Sed anteq̄ finē faciā rogo te mi braccioline vt ab incepto componendarū historiarū studio nō desistes. Nam stilum orationis tuæ historici laudāt. Et res ipa ē ad vitā: nō mō oblectā

dam verum etiam moribus instituendā summopere necessaria. Sig deꝫ quæ per se mortalia sunt immortalitatem ab hystoria consequunť: quæ absentia sunt per eā præsentia fiunt vetera iuuenescunt. Iuuenis cito ma turitatem senis adequat. Ac si senex septuaginta annorum ob ipsarū re rerum experientiam prudens habetur: q̄to prudentior? Qui annorū mille: & trium miliū implet ætatem. Tot vero annorū milia vixisse quis ꝙ videtur quot annoꝝ acta didicit ab historia. Vale iterum.

Tres vitæ duces: & vna vitæ optima ratio.

Marsilius Ficinus Laurentio Francisco. S.D.

TRes sunt humanæ vitæ duces. Prima ē ratio diu diligēterꝙ examinata. Secunda experientia rerum diuturna cōsuetudine cōfirmata. Tercia auctoritas antiquoꝝ eorum. s. qui tales sint: vt neꝙ ab alio facile decipi potuerint: neꝙ ipi voluisse alios decipe videantur. Magis. n. attēdendū ē quid egerit quisꝙ q̄ quid dixerit bene loqui multorū est bene agere paucorū. Optima vero viuendi ratio ē: vt cogitēs conerisꝙ q̄ maxime potes secundū mentē viuere. Hoc ē. n. semper fœliciterꝙ viuere. In mente siquidē status & trāquillitas reperiť qui de mente cadit ad inferos labiť. Noli obnixe studere vt diu in corpore viuas. Nihil est eñ si ad æternitatem conferas in corporalibus rebus diu. Adde ꝙ in ipsa corpis vita a multis ac vilissimis superamur. Vitaꝙ corporis pœna est & mors animi nuncupāda: hoc vnū conare p̄ ceteris q̄d in gorgia Plato noster iubet: vt id temporis quod tibi hic a deo est assignatū q̄ optime viuas. Sic sempiternæ miseriæ supplicia deuitantur. Et eternæ fœlicisꝙ vitæ fundamenta diuino quodam auxilio iaciuntur.

Ratio docendi laudandi vituperandi.

Marsilius Ficinus Laurentio Lippio Rethori. S.D.

QVoniā legisti græcos rethores & latinos arbitror te ita discipulos tuos instruere vt semper meminerint nō q̄d libeat: sed q̄d liceat auditoribꝰ p̄suaderi debere. Nā qui q̄d iustū ē suadet facilius & fœlicius p̄suadet: Quippe cū in causa sua iustitiā habeat patronam. Meminerint se iustos esse oportere. Cuius. n. vita nō ꝓbatur oratio reprobať. Opera vehemētius q̄ verba mouēt. Maxime mouet alios qui ipe mouetur maxime: omino autē offendit aures qui aliter canit ore aliter pulsat lyram. Diuina musica est rectus cogitationū verborū a ctionū ꝙ cōcētus. Meminerint quādo laudaturi quempiā vituperaturiue sūt amplissima eē rerū locorū temporūꝙ naturā itaꝙ neminem posse adeo sapientē bonūꝙ esse: quin possit alter sapientior ac melior reperiri: Neminē rursus tam insipientē tanꝙ malū: quin locus pateat insipiētiori atꝙ peiori: parce ergo laudandū: sed & partius vituperandū. laudando p̄terea exhortentur & moueāt. Nemo pestilentior homicida q̄ adulator qui quantum in se est interficit animū. Laudent ergo virtutes deumꝙ

virtutum largitorem potiuſq̄ perſonas. Illud quidem pii philoſophi ē; hoc autem adulatoris. Vituperent vitia nō perſonas. Illud amici ē hoc inimici: non hominem ſed vitia oderint. Ergo cogitent non quomodo lædant hominem ſed quomodo vitia diluant. Studeant magis vt boni ſint q̄ vt docti: ſcientia inuidiam gignit: bonitas occidit inuidiam: bonitas & hominibus vtilior & deo gratior q̄ ſcientia. eſt etiam ſtabilior: citius enim obliuiſcimur rei alicuius quā breui didicimus q̄ mores amittimus quos laborioſa & diuturna cōſuetudine cōparauimus. Doctrina per ſe ad breue tempus parumue confert. Bonitas in æternum & ad cōſequendum deum. Conſule igitur diſcipulis tuis vt more ſocratico doctrinis humanis vtantur ad expellendas ſenſuum nebulas & animū ſerenandum. Tunc enim a diuino ſole menti veritatis radius illuceſcet: aliter vero nunq̄. Hoc vnicū vtile ſtudiū eſt. Qui aliter agit fruſtra miſereq̄ laborat. Sic te lippi tui diſcipuli honorabunt. Pythagorā Socratemq̄ præceptores diuinos non libri ſed diſcipuli illuſtrarunt. Imo vero libri ſed viui liber eſt diſcipulus carens anima: diſcipulus eſt liber viuens Laurenti quæ a deo veritatis omnis magiſtro gratis didiciſti: gratis doce: Scientiam natura liberam nefarium eſt fieri mercennariā. Laudo eūꝫ qui abſq̄ verecundiæ rubore multa didicerit. Atq̄ illa ſine inuidia doceat. Quicquid in diſcipulis exundat redūdat in peæceptorē. Doce quæſo libēter. Tot enim animæ filios habemus quot & diſcipulos. q̄ ſi genitores filios corporis cum voluptate generant cur non & docti cū voluptate filios animæ procreent? Præbe teipſum morum bonorum exemplum. Sanctimonia vitæ doctrinam efficit venerandam iuniores ſeniorum facile mores ebibunt. Sacrilegi habendi ſunt qui iuniorum imo & quorumlibet animos verbis moribuſue inficiunt. Deniq̄ pythagoram & alabandenſem apolloniū imitare qui indorum philoſophorum ritu non adoleſcētes quoſlibet ſed fœliciter natos & optime educatos in diſciplinam ſuam admittebant. Nō enim decet muſas fieri aut laſciuie miniſtras aut iniquitatis arma. Vale & ſaluta Albertinum Cremouenſem phyloſophum verum. Ideſt doctrine & honeſtatis exemplar.

Cognitio & reuerentia ſuipſius omnium optima.

Marſilius Ficinus Hominum Generi Salutem Ideſt Cognitionē & reuerentiam ſuiipſius dicit.

C Ognoſce teipſum diuinum genus mortali veſte indutum: nuda quæſo teipſum; Segrega quantū potes: potes autem q̄tuꝫ conaris: ſegrega inq̄ a corpore animam a ſenſuum affectibꝰ rationē. Videbis protinꝰ purū ſegregatis terræ ſordibꝰ aurum. Videbis lucidū diſiectis nbuibꝰ aerē. Reuereberis tūc crede mihi teipm̄ tāq̄ diuini ſolis radiū ſempiternū. Neq̄ audebis corā te vlteriꝰ turpe q̄cq̄ aut vile vl̄ aggredi vl̄ cogitare. Nihil pœnitꝰ latere p̄t deū p̄ quē ſolū patet q̄-

cunctꝫ vsqꝫ patent. Nihil tuorũ latet mentẽ viuã semp dei vbiqꝫ viuen/tis statuã: si venerãdus antiqui regis aspectus verecũdiã gignit reuere re semp & vbiqꝫ admirandã dei regis. oĩm mentiũqꝫ corpaliũ reginæ p̄sentiã. Merito igit̃ diuinus pythagoras iussit: reuerere teipm̃. Qui co/ram seipso vilia cogitare nõ erubescit & aiam natura diuinã patit̃ seruo suo corpi seruire: diuinãqꝫ hanc margaritã submergit in lutũ: is certe vi dent̃ quãti ipse p̄cii sit ignorare neqꝫ cõsiderauit diuinũ illud oraculũ. Minuisti eum paulo minus ab angelis & quæ sequunt̃: Rursus ego di xi dii estis & filii excelsi omnes. Heu vr̃i nimium ignare mẽtes: heu pe ctora ceca. Surgite iam p̄cor ex hoc ꝓfundiore somno. Resipiscite qñqꝫ obsecro. Si eñ resipiscitis fœliciter respirabitis. quid humi tamdiu spe/ctatis diui cœlũ suspicite cœlestis patriæ ciues incole terræ. Homo qdẽ terrena stella est circũfusa nube. Stella vero cœlestis homo. Magnũ qd dam es o aĩa si te parua nõ implent. optimũ quoqꝫ si displicet tibi mala Pulcerrimũ si horres turpia. Sempiternũ si tpalia paruipẽdis: Postq̃ ta lis es si repire te cupis: quere obsecro ibi teipsam vbi sunt talia. Magna vero ibi sunt solũ vbi nullũ locus imponit limite finem. Optima vbi ni hil cõtingit aduersi. Pulcerrima vbi nihil ẽ dissonũ. Sempiterna vbi de fectus est nullus. Quære te igitur extra mundũ verũ vt & queras te & repias extra: extra vola. Immo extra respice Es eñ extra dum mundũ ipsa cõplecteris. Sed esse te putas in infimo loco mũdi: quia te ipsam q dem nõ cernis sup ethera ꝓuolantẽ sed vmbrã tuã corpus vides in infi mo. Perinde ac si puer aliquis sup puteũ cõstitutus esse se in fundo pu/tei arbitretur dum in seipm aciem nõ cõuertit: sed suã quasi in fundo ꝓ spicit vmbram. Aut si auis in aere volans credat se in terra volare dum vmbrã suã videt in terra. Ergo relictis vmbre huius angustiis reuerte/re in te ipsam. Sic eñ reuerteris in amplũ. Immẽsam esse scito in spũ am plitudinẽ in corpe vero infinitã vt ita loquar angustiã: Quod quidem ex hoc ꝓspicere potes ꝙ numeri qui spiritali nature ꝓpinquãt sine fi/ne crescũt: non tñ sine fine decrescũt. Magnitudo aũt corpalis cõtra: ter minũ quidẽ habet augmẽti ꝗuis terminũ decremẽti nõ habeat.

De diuinitate animi a religione.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. D.

c Aeteri cum ad Marsiliũ ficinũ & Ioannẽ Caualcãtẽ vnicũ eius acatem scripturi sunt geminas scribunt epistolas putantes vbi duo vident corpora duas quoqꝫ voluntates inesse. Bandinus aũt qui linceis oculis vt ita dicã introspicit vnicã ad vnicum scripsit epi stolam: in ea Marsiliũ appellat immortalẽ atqꝫ diuinũ vtpote qui non in carnea hoĩs huius veste figat intuitũ sed interiorẽ hoĩem intueatur: animũ. s. ipm qui hoĩbus a deo tributus est immortalis atqꝫ diuinus: o ꝗ ꝓspicax es Bandine qui subito intuitu cernas: quod ego primũ per longas ambages decẽ annis inuestigaui: deinde cõposui hac de re qu/

quennio octo decēq; libros. Quorū initiū diuinitatē aīæ quā ipse pspicere iam mihi videris incipit iis verbis paulatim significare. Cū genus humanū ꝓpter inquietudinē animi imbecillitatēq; corporis & rerum oīm indigentiā duriorem q̄ bestiæ vitam agat in terris: si terminū viuēdi natura illi eundē poenitus atq; cæteris animantibus tribuisset: nullū aīal esset infoelicius hoīe. Q̄m vero fieri nequit vt homo qui dei cultu ꝓpius cunctis mortalibus accedit ad deū beatitudinis auctorem oīno sit oībus infœlicior: solum autē post mortē corporis beatior effici pōt: necessariū esse videt̄ animis nr̄is ab hoc carcere discedētibus lucem aliquā supesse. Se de iis satis. Tu vero pge Bandine res singulas vt facis quātū potes introspice: Sic em̄ nūq; decipieris Qui supficiē aspicit vmbras tm̄ videt & somnia. Centrū est cardo rerū atq; substātia. polliceris honorare nos cū primū potueris. Iandiu diuū Platonē eiusq; cultores magnifice honorasti. Nunc quoq; honoras dum polliceris. Veridicus em̄ vir qualis est Bandinus cū pollicet̄ p̄stat officium. Vale.

Consolatio in alicuius obitu.

Marsilius Ficinus Anthonio Allio Theologo Ep̄o Volaterrano Consolationem diuinam dicit.

SI liceret cōsolari eum qui cæteros consolari possit & soleat: scriberē ad te nunc ep̄lam in fratrum tuorū migratōe cōsolatoriam Non cōsolabor igit̄ Anthoniū sed ꝑcabor. Obsecro te venerāde pr̄ p deum ipm vita viuentiū vt neq; tam cogites terrenā tuorū mortem q̄ cœlestē eorū vitā: Neq; tam voluntatē tuā sequaris q̄ diuinam Cui quidē facile cōsentire vnica pietas est: vera sapia & summa foelicitas. q̄ cæteris necessaria aduersaq; eueniūt ei voluntaria & ꝓspera fiunt qui cū gubernatoris oīm volūtate cōsentit. Sed quid ego ineptus medicinas offero hypocrati: Medice cura teipm: immo te deo cōmitte curandū: nullū est em̄ vt ipse optime nosti remediū cōtra mortis terrenæ venenum nisi & cœlestis & supcœlestis vite feruēs amor & cōsideratio frequēs. Vale. xxviii. Aprilis. M. cccclxxiiii. Florentiæ.

Contra mendaces & impios detractores.

Marsilius Ficinus. S.D.

QVis fratrē tuū maximo tibi dedecori esse q mendax & instabilis ab oībus habeat̄, negare nō possum cū esse mēdacē. Qui contra maiestatē diuinā quæ infinita veritas est: venenosam linguā calamūq; tam impie tanq; insolenter exercet. De illo igit̄ nihil verius q̄ quod sit mendax hoīes p̄dicant. Sed cur instabilē hunc nominē nō inuenio. Qui tam ptinaciter in suo ꝓposito stabilis est: vt in ipsa sua instabilitate & malignitate iam cōsenuerit vel emenda vitia fraterna si potes. q̄q; curare tam veterē morbum difficilimū est & tam nefarium vicium forsitan impossibile. Nunq; em̄ surrexit demon qui cum rebellasset a deo semel dicitur corruisse. Vel saltē feras equo animo: Postq; & deus eius

conuitia tolerat. Forte quia ſcit deus hunc neſcire quod garriat. Non obſcurãt amice virtutes tuas fraterna vicia: ſed illuſtrãt. Albedo enim tua ob eius nigredinẽ candidius emicat. Noli igiť in bonis morib⁹ mi nus ipſe ſtabilis eſſe ꝙ frater in malis: vt tam bene agas bona ꝙ hic ille mala.

Contra mendaces & impios detractores.

Marſilius Ficinus Bernardo Oricellario viro p̃ſtanti. S.D.

NOli nimium turbari Bernarde ſi ille aduerſus oẽs tam turpiter latrat. Latrat em̃ canis ille ꝑ natura & cõſuetudine ſua. Tunc la-trare deſinet eiuſmodi rabula cum deſinet viuere. Niſi forte etiã poſt mortẽ latratu cerberũ comiteť. Sed dic oro Bernarde quid latra-tus eius cuiq̃ obeſſe põt: Immo hoies vigilãtiores cautioreſq̃ reddit. Et cum vulgatiſſimũ ſit eum ſemp ꝓbis viris vel ꝓpter inuidiã vel ꝓ-pter diſſimilitudinẽ ſolere detrahere ille ꝓbatiſſim⁹ vir habebiť: Quẽ ille maxime improbauerit. Ego certe ab iniq̃ verbis mallẽ ꝙ re ipa vitu-tuperari. Vitupat autẽ re ipſa iniquus quẽ verbis laudat. Nam ei ami-cus ac ſiťis iudicať. Detractor quiſq̃ prius ſibi ipe ꝙ cæteris neceſſario detrahit. Subit em̃ inuidi & maledici crimen. O quantũ abutiť lingua qui ad malũ vtiť. Polluãt maledictis os ſuũ maledici nos nr̃m viciſſim ne polluamus. Si fetores abhominamur ſcire debemus nihil peius ole-re ꝙ in ore malũ. Non tam a veſte ꝙ ab ore detergẽde ſunt ſordes: ſer-mo fetẽs putridæ mẽtis eſt ſignũ. Cauẽdum eſt igiť diligẽter ne impro-borũ cõtagione inficiamur. Non eſt curandũ qd de nobis homunculi ſed quid viri neq̃ tm̃ quid viri quantũ quid veritas ipſa loquať. Siqd obiiciť falſi cõtemne veritati cõfiſus. Siquid veri ad emẽdationẽ tuam aduerſarii cõuitiis vtere. Noli ad leuiſſimã ſuſurri vulgaris aurã vel ꝓ ſperã vel aduerſam vllã in partẽ verti: Diuinus animus nulla ex re alia pendere debet q̃ ex deo. At tu fruſtra conaris iſtũ ꝑditum emẽdare: ne q̃ exaudit demẽs rões neq̃ audit: nunq̃ parcet ꝓbis viris impius iſte qui nunq̃ pepcit deo: Q m̃ pacto põt inſanus qui deũ odit hoies vllos qui dei imagines ſunt diligere: Rogas me vt eũ quibuſcunq̃ poſſum ronibus corrigã. Litus arare me iubes. nemo infeſtius: nemo rurſus in eptius cõtra res diuinas inuehiť ꝙ iſte homuncio quẽ emẽdare me ro gas puniẽdus eſt potius terſites iſte ꝙ caſtigandus. Proh nefas. Impu ne inuectiuas multas ore venenoſo euomuit contra deũ. At quo ore: Quod ab ipſo deo laudãdi dei gr̃a eſt creatum, nõ habeo in quo ſeculũ hoc nr̃m Bernarde accuſem niſi ꝙ portentulum iſtud impium ꝓduxit Glorioſum bellum ioui quondã a gigantibus indictum fuiſſe narratur Ignominioſum ſummo deo his tp̃ibus a pigmeis. Commendas meæ diſcipline monſtrulũ miſerabile. Et certe ſi cerebrũ haberet ac vires val-de humano generi noxium. Hoc hercules ꝓpter cõtemptũ p̃termiſiſ-ſet. Marſilius reſpuit ꝓpter fetorẽ. Vale fœlix & iube alias leuiora.

Quid est fœlicitas: q̄ habet gradus: q̄ est eterna.
Marsilius Ficinus Laurētio Medici Viro Magnanimo.S.D.

Cum ego ac tu nup in agro charegio multa de fœlicitate vltro ci troq̄ disputauissemus tandē in sniam eandē duce rōne coueni mus. Vbi tu nouas quasdā rōnes q̄ fœlicitas in voluntatis po tiusq̄ intellectus actu consistat subtiliter inuenisti. Placuit aūt tibi vt tu disputationē illā carminibus ego soluta orōne conscriberē. Tu iam ele ganti poemate tuū officiū impleuisti. Ego igit̄ nunc aspirante deo mu nus meū exequar q̄breuissime. Tria bonorū humanorū genera nu merant̄. Bona videlicet fortunæ corporisq̄ & animi. Fortunæ bona sūt pecuniæ: honor: beniuolentia dn̄atio. Atq̄ vt a primis incipiamus pe cunia nō est summū bonū vt opinatus est mida. Nō em̄ ꝑpter seipsam sed ꝑpter corpis vel animi cōmoda cōparat̄. Neq̄ honor & beniuo lentia vt Augustus solebat dicere. Quia in alterius arbitrio sunt & sæ pe nō sentiunt̄ a nobis sæpissime ꝑter meritū & impediunt̄ & amittūt̄. Neq̄ dn̄atio vt voluit cæsar. Q̄m quāto pluribus dn̄amur tāto acri oribus vexamur curis. Plura subimus picula. Pluribus seruimus hoi bus atq̄ negociis. Plures hostes habemus. Bona corpis sunt robur sanitas pulcritudo. Robur sanitasq̄ nō est summū bonū vt milo cro toniates existimasse videt̄. Minimis em̄ offensiūculis subiicimur. Ne q̄ pulcritudo: qua scepticus gloriabatur berillus. Nemo em̄ q̄uis pul cerrimus sit hoc ipso cōtentus viuit: & aliis potius bonū est pulcritudo q̄ pulcris. Animæ bona alia sunt inrationalis partis aīe alia rōnalis. Inrationalis partis sunt acumen sensuū eorūq̄ voluptates. Aristip pus cēsuit in ambobus summū esse bonū. Nos in neutro fœlicitatē cō sistere arbitramur. Non in acumine tum quia in hoc a multis bestiis su peramur: tum quia offendere nos solet acutus sensus nō minus q̄ iuua re. Non in sensuū voluptatibus. Nam ardor eas antecedit. Comitta tur suspitio pœnitētia sequit̄. Multis longisq̄ doloribus vna emit̄ bre uisq̄ voluptas. Ac tamdiu voluptatis hmōi vehemētia durat q̄diu du rat corporis indigentia. Puta eousq̄ potus suauitas quousq̄ sitis. Indi gentia vero omnis molestia quædā est. Voluptas ergo sensus quia sæ pe contrario suo: id est dolori miscet̄ neq̄ pura veraq̄ voluptas est ne q̄ sufficiens. Ac siquis dixerint nōnullas esse sensuum voluptates que indigentiā non sequantur respondeo eas vsq̄ adeo debiles esse vt nul lus in eis beatitudinem collocet. Neq̄ audeat quispiam in habitu quo dam ex acumine oblectamētisq̄ sensuū cōposito beatitudinē ponere. Habitus em̄ hmōi fallax volatilis inqetus. Vilia oblectamēta non im plent animū naturali quodā instinctu sublimiora petētem. Rationa lis partus animæ bona alia naturalia dicunt̄ vt acumē memoria & ꝓm pta volūtatis audacia. In iis fœlicitas nō cōsistit. Bene em̄ vtetibus bo

na sunt male vero mala. Alia rationalis animæ bona sunt acqsita: vt morales virtutes & speculatiuæ. Nunqd in morib⁹ ē fœlicitas? Q̄d stoici & cynici arbitrant̄? Nequaq̄ opationes em̄ moraliū virtutū ceu temperātiæ fortitudinisq3 negociose & laboriose sunt: In labore autem nō ē finis ille quem querimus sed in quiete. Negociamur enim vt otiemur & bellum gerimus vt in pace viuamus. Præterea mores nō ꝓpter se quæruntur vnq3 sed tanq̄ medicinæ quædā ad purgationem trāquillitatemq3 animi referuntur. Non est autem in tranquillitate epicurea finis ultimus. Refertur em̄ animi tranquillitas ad speculationem veritat̄ ceu serenitas aeris ad solis lumen. Num ergo in speculatiuis virtutibus qualis est cōtemplatio veritatis beatitudo versat̄? Certe in iis ipsis Sed alia est cōtemplatio vt ita loquar subcœlestiū. Alia cœlestiū. Alia supercœlestiū. Democritus in prima speculatiōe finem statuit. Anaxagoras in ea quiescere noluit: quia cœlestia præstantiora sunt q̄ subcœlestia. Sed cōtentus esse volebat speculatione cœlestiū. Vnde inqt ad illoꝶ cōtemplationē genitū se fuisse: cœlūq3 esse suā primā affirmauit: Quod q̄dē Aristoteles reprobauit: quia supcœlestiū cōsideratio dignior admodū videatur. Atq3 beatitudo sit summus actus summæ potētiæ circa obiectum summū. Verū alia ē boꝶ cōsideratio quā consequi potest animus corpore clausus. Alia quā solutus. Aristoteles putauit hominem qui prima habeat esse fœlicem. Noster Plato negauit. Quoniam diuinorū consideratio in hac vita intellectus ambiguitatem voluntatisq3 anxietatem semper habet admixtam. Q̄obrem apud Platonē beatitudo vera ad animā pertinet a corpore separatam diuina considerantē. In diuinoꝶ genere angeli ponunt̄ atq3 deus. Auicenna & Algazel affirmare videt̄ in angeloꝶ cōsideratiōe animā fore beatā. Id duab⁹ rōnib⁹ platonici cōfutāt. Ratio prima hmōi ē. Intellectui nr̄o cōditio hæc innata ē vt rei cuiusq3 reqrat causam. Rursusq3 causæ causa. Ideo non cessat vnq̄ inqsitio intellectus nisi eā causam reperiat cui⁹ nulla sit causa sed ipsa sit causa causaꝶ. Id aūt solus ē de⁹. Secūda rō talis. Volūtatis affect⁹ nullo satiat̄ bono q̄ten⁹ putam⁹ bonū pterea aliud supesse. Solo igit̄ eo bono satiat̄ vltra qd̄ nihil ē boni. Quid aūt hoc aliud nisi de⁹? Quapropter in solo deo qescere pt̄ itellect⁹ inqsitio & volūtat̄ affectus. In deo igit̄ solo hominis beatitudo cōsistit. Q̄d qdē inde ꝓuenit q̄ nulla res alibi q̄ i ꝓpria causa pt̄ qescere: Et qa de⁹ sol⁹ ē ꝓpria aiæ causa ideo aia i solo qescit deo. Sed hæc lati⁹ i theologia de imortalitate aioꝶ disseruim⁹ Cæteꝶ duo sūt aiæ actus circa deū. Videt.n. deū p itellectū: ac deo cognito gaudet p volūtatē. Visionē Plato vocat ambrosiā gaudiū nectar. Intellectū vero & volūtatē gemias alas qb⁹ i deū tāq̄ patrē & patriā reuolem⁹. Ic circo puras iqt aias cū i cœlū euolauerit i diuia mēsa ambrosia & nectare vesci. Gaudiū i ea fœlicitate ē pstanti⁹ visiōe. Quia quātomag̃ apd̄ deū i hac vita meremur amādo q̄ inquirēdo tātomag̃ in illa vita pmiū

amori q̃ inquisitoni tribuit. Meremur aũt amando multo magis q̃ in dagando multis de causis prima: quia nemo in hac vita vere cognoscit deum. Vere aũt amat deum quõ cognitũ qui spernit cætera ꝓpter deũ Secunda queadmodũ deterius est odisse deum q̃ ignorare sic melius amare q̃ nosse. Tercia cognitione dei possumus male vti. s. ad supbiã. Amore eius male vti non possumus. Quarta qui deum ꝓspicit nihil ob hoc tribuit deo. Qui autẽ eum amat & seipm & quicquid possidet deo tribuit. Amanti ergo se deus retribuit potiusq̃ scruptãti. Quinta pscruptando deum paulum longo vix tandẽ tpe ꝓficimus. Amando breuissimo plurimũ ob id em̃ citius ꝓpinquiusq̃ & firmius amor q̃ cognitio mẽtem cum diuinitate cõiungit quia vis cognitõis in discretõe cõsistit magis: amoris aũt vis magis in vnione. Sexta amãdo deum nõ solum maiorem pcipimus voluptatem q̃ pscrutando verum etiã meliores efficimur. His rationibus cõcludere possumus præmium quod amori debetur maius esse q̃ quod humane inquisitioni accomodatur Amanti conuenit vt re amata fruat̃ & gaudeat. Is em̃ est finis amoris: Inquirenti aũt vt videat. Gaudiũ igitur in homine fœlice supat visionẽ

Præterea videre quærimus vt gaudeamus. Non aũt vt videamus gaudere. Causam assignare possumus: ob quã videre velimus. Causaꝫ vero ob quã velimus gaudere aliam pter ipsummet gaudiũ assignar nequimus. Quasi ꝓpter seipsum desideret. Non cupimus ipsum videre simpliciter: sed talia & tali quodam pacto videre vt gaudeamus.

Nullum gaudiũ natura ipsa respuit vnq̃. Respuit tamen aliquam interdũ cognitionẽ immo etiã vitam si arbitramur multũ fore molestam vt oblectatio nõ cognitionis tantũ verũ etiam vitæ sit condimentum: quo sublato omnia vident̃ insipida. Plenius est gaudiũ q̃ cognitio. Non em̃ quisquis cognoscit idem simul & gaudet. Quisquis aũt gaudet necessario & cognoscit. Natura sicut deterius existimat dolere q̃ ignorare ita melius gaudere q̃ nosse. Et sicut dolorem semp & vbiq̃ ꝓpter se fugit & omnia ꝓpter ipsum tanq̃ summũ malum ita voluptatẽ sequit̃ ꝓpter se & alia ꝓpter ipsam quasi summũ bonũ. Cum vis cognitionis vt supra diximus in quadã discretõne consistat vis autẽ amoris in vnione ꝓpius vnimur deo p amatorium gaudium quod nos transformat in amatũ deum: q̃ p cognitionẽ. Et sicut nõ qui videt bonũ sed qui vult fit bonus sic animus nõ ex eo ꝙ deũ cõsiderat sed ex eo quod amat fit diuinus. Queadmodũ materia nõ quia lucẽ ab igne capiat sed quia calorem ignis euadit. Ratio hæc ex eo cõfirmat̃: ꝙ cum anima nõ sit ipm bonũ ideoq̃ bonũ ipsi extra sui naturã sit querendũ: sequit̃ vt cõuersio volũtatis quæ extra ꝓtendit̃ in obiectũ verius ipso bono fruat̃ q̃ notio intellectus quæ manet intus. Intellectus em̃ mõ quodã imaginario obiectũ capit. Voluntas essentiali instinctu transferre se nitit̃ in obiectum. Appetitus in essentia fundat̃ latissimusq̃ & ꝓpetu-

est, quæcunq̃ em̃ sunt semp̃ aliquid appetũt: Cognitio p̃ acceptas ima- gines agit. Paucorũ est & intermissa. Possessio igit̃ boni p̃ appetitus naturam magis substantialis est p̃ cognitiõis intuitum. Si deus mẽ- tem a voluntate se iũgeret seruaretq̃ naturam vtramq̃ seorsum. Mens quidẽ priorẽ speciem retinere forsitan videret̃. Esset em̃ adhuc forma quædam rõnalis voluntas speciem forte mutaret. Esset em̃ appetitus aliquis carens rõnis electione. Sed mens nullo prorsus bono vlterius frueret̃: esset em̃ tanq̃ animal absq̃ gustu: nihil sibi placeret: nihil ꝓba- ret: neq̃ alteri cuiq̃: neq̃ sibi assentiret̃. Voluntas tñ adhuc suis quibus dam bonis ꝓ viribus frueret̃. Frui igit̃ summo bono ad voluntatẽ po tiusq̃ ad intellectum ptinere videt̃. Merito voluntati cõuenit finis mo tus. i. fœlicitas: qm̃ ad eam spectat motus initium. Intellectus em̃ cum nõtam ꝓ natura rerum qui ꝓ natura sua res ipsas intelligat res ad seip sum quodãmodo videt̃ attrahere ideoq̃ nõ ꝓprie mouere dicit̃ aiam Voluntas cum res appetat eo modo cõsequi quo sunt in seipsis trahit animam ad externa: Ideoq̃ motus initium est voluntas. Finis aũt mo- tus vniuersalis extrinsecus est. Qui deniq̃ tanq̃ forma quædam anime sese iungit. Anima p̃ voluntatem hoc fine maxime fruit̃. Quia merces laboranti debetur. Cura vero stimulusq̃ circa cõsequendũ bonum ma- lumue vitandum est in affectu. Voluntas nõ modo quia magis me- retur q̃ intellectus apud deum iccirco magis deo fruitur verum etiam qm̃ ad eã beatitudinis distinctio ptinet. Quãto em̃ quis ardẽtius amat tanto euadit beatior ideo ad ipsam spectat fœlicitatis ipsius substantia.

Quid dicemus ad hoc: q̃ cum multo plures amare deum ardenter possint q̃ clare agnoscere amatoria via & hominibus tutior est & ad in finitum bonũ quod seipsum vult q̃ plurimis impertire longe accõmo datior. Ad voluntatem igit̃ ptinet consecutio. Quid rursus ad hoc q̃ liber animarũ rationalium motus & quia liber ideo ꝓgrediens præ ter finitum quemlibet terminũ vsq̃ adeo meritis ꝓficere potest: vt non nullos etiam angelorũ beatitudine valeat superare: superare vero eos amando gaudẽdoq̃ potiusq̃ intelligẽdo valemus. Proinde cogno scendo deum eius amplitudinẽ cõtrahimus ad mentis nostræ capacita tem atq̃ cõceptum. Amando vero mentem amplificamus ad latitudi- nem diuinæ bonitatis immẽsam. Illic in nos deum quasi deicimus: hic vere attollimus nos ad deũ. Noscimus em̃ quantũ ipsi capimus. Ama mus autẽ & quantũ intuemur & quantũ vltra ꝑspicuum intuitum no- strum vaticinamur bonitatis diuinæ reliquum superesse: Vbi diuinæ in- finitatis abyssum remisse quidẽ & obscure ꝑspicimus intense tñ arden terq̃ amamus similiterq̃ gaudemus: Non est vt aliqui opinant̃ visio mensura gaudii. Potest em̃ qui parum videt amare multũ: Atq̃ contra

Deniq̃ illud est summũ anime bonũ quo anima cõtenta est. Nõ est aũt cõtenta ꝓpria ipsa visione dei. Visio em̃ quæ in anima vidente sus-

cipitur creata res eſt gradibuſq́ꝫ pfectionis finita ſicut & anima. Nõ eſt aũt anima cõtenta vnq̃ꝫ creato aliquo finitoq́ꝫ bono. Viſio igitur nõ eſt ſummũ. Contẽta vero eſt aĩa deo viſo potiuſq̃ꝫ viſione dei. Fruitio boni in ſenſu nõ in eo conſiſtit ꝓprie ꝙ bonũ moueat ſenſum: ſed in eo ꝙ ſenſus in bonũ illud quod oblatũ eſt ſeſe reflectat conuertat̃: & diffundat̃. Quæ quidẽ ſpiritalis cõuerſio diffuſioq́ꝫ nibil ẽ aliud q̃ꝫ voluptas vt in libro de voluptate diſſeruimus. Sic inſeparata mẽte ipſa vt ita loquar fruitio dei nõ in eo ꝓprie ꝙ deus ſe mõſtrat mẽti cõſiſtit. Hic em̃ dei potius q̃ꝫ noſtri actus eſt: ſed in eo ꝙ mens ſe cõuertit in deũ quod eſt gaudiũ. Neq́ꝫ putandũ eſt aĩam in dei viſionẽ ſuã ſeſe conuertere vt quieſcat in ipſa ſed in deum viſum. Vult em̃ viſionẽ ꝓpter viſum. Q̃d etiã ipſi tanq̃ꝫ forma cõiungit̃. Sicuti neq́ꝫ guſtus in guſtationem ſaporis ſed in saporẽ guſtatũ ſe dilatat. Guſtationẽ em̃ ꝓpter guſtatũ cupit.

Appetitus nullus rem imaginariã quærit ſed ſubſtãtialẽ. Alioquin ſufficeret appetẽti abſentis boni memoria atq́ꝫ imaginatio. Viſio autẽ dei in nobis imaginaria res eſt & vt ſupra dixi finita. Quo circa voluntatis actus qui eſt in deũ infinitũ cõuerſio ſubſtãtialiſq́ꝫ diffuſio rõnem infinitatis magis babet q̃ꝫ actus intelligẽdi qui eſt dei notio quædã ꝓ mentis capacitate. Summũ igit̃ bonũ deus eſt. Beatitudo aũt fruitio dei: fruimur ideo ꝑ voluntatẽ. Qm̃ ꝑ eam amãdo quidẽ mouemur ad deũ. Gaudẽdo vero dilatamur cõuertimurq́ꝫ in deũ. Fruunt̃ autẽ varii animi variis dei virtutibꝰ & ideis. Quiſq́ꝫ em̃ ea virtute potit̃ ĩ primis quã ĩ bac vita dilexit p̃ ceteris atq́ꝫ ẽ ꝑ viribꝰ imitatꝰ. Toto aũt deo fruũtur oẽs. Totꝰ em̃ in ſingulis ẽ ideis. Sed totũ deũ p̃ſtãtius poſſidẽt qui eũ in p̃ſtãtiore idea cõſpiciũt. Qm̃ vero quiſq́ꝫ & deo toto ꝓ ſua capacitate potit̃ & eo mõ quo amauerat fruit̃. ideo vt Plato inq̃t liuor abeſt a diuino choro. Cũ em̃ oĩm iocundiſſimũ ſit re amata potiri quilibet in eo potiũdo q̃d amauerat cõtẽtus plenuſq́ꝫ viuit. q̃ppe ſi amatores duo ſuarũ delitiarũ cõpotes fiãt vterq́ꝫ in amati ſui poſſeſſiõe q̃eſcet neq́ꝫ curam quidẽ vllã babebit num alter pulcriore potiat̃ amato. Adde ꝙ q̃ꝫ uis illic alii: aliis capatiores ſint tñ q̃ſq́ꝫ ad ſũmũ ſuæ capacitatis exuberat quo fit vt nibil vltra req̃rat. Adde ꝙ amatorio quodã affectu volũtati diſtributõiq́ꝫ diuine iuſticie q̃libet illic cedit q̃ꝫ libẽtiſſime.

Amoueri aũt a deo btũs animꝰ nũq̃ põt. Neq́ꝫ em̃ vi id fieri poſſe dicẽdũ ẽ. Nã vñ violẽtia inferri p̃t ĩ aĩam ab infinita dei potẽtia cõpbẽſam. Neqꝫ ſpõte. Cũ em̃ volũtas nõ moueat̃ ad aliq̃d niſi rõe boni poſtq̃ ſel' beſerit ei ĩ q̊ tota ẽ boni rõ idq́ꝫ cognoſcit nũq̃ inde mouet̃ ad aliud. Et q̃a natura boni ẽ ſibi appetẽdi vim applicare ſeq̃t̃ vt ĩ ĩfinitũ bonũ applicet abſq́ꝫ fine. Rurſũ q̃a volũtas eatenꝰ q̃eſcit ĩ aliq̊ q̃tenꝰ exiſtimat̃ bonũ ĩ bono infinito ſine fine q̃eſcit. Ac ſi aĩa dũ ĩ corporis motu verſat̃ fœlicitatẽ elegit oĩs mutatõis expꝑtem multo magis q̃ñ fuerit ſupꝑ motũ. Neq́ꝫ inferiores aĩe ꝑtes diuertere inde poſſunt ſu-

periores. Cesserunt:em̃ illis ineternũ quãdo in infinitũ dei statũ anima sese vertit. Deniq; si separãdus illinc quãdoq; animus est siue id nesciat nõ est beatus quia videlicet est ignorans siue sciat nõ ẽ beatus Quoniã timidus at3 eger. Semp ergo fruitur deo q̃ semel fruitur. Lege fœliciter laurenti fœlix quæ Marsilius Ficinus tuus hic breuiter magna ex parte a te inuenta de fœlicitate pstrinxit. Sic em̃ requirit epistola: latissime vero hæc ab eo in libris de amore & in theologia tractant̃. Vale.

Oratio ad deum theologica.

Marsilius Ficinus Bernardo oricellario viro præstanti & amico suaui. Salutem dicit.

Nihil mihi suauius sup hoies q̃ cũ deo loqui. Nihil mihi suauius inter hoies q̃ loqui tecũ. Quæ tecũ loquor de⁹ audit semp vitæ dux & amiciciæ nostræ cõciliator Quæ cũ deo sepe loq̃r ipe nũc audies. Vtor hac oratione oricellari ad deũ quotidie vt de⁹ meæ fulgeat mẽti & faueat volũtati. Vtere & tu aliqñ nisi forte q̃d melius habes. Nemo ẽ.n. cui magis optem deũ fauere q̃ tibi. Audiui qñq; Laurentiũ medicem nostrũ nonulla hoꝝ similia ad lyrã canentẽ furore quodã diuino vt arbitror cõcitũ: sed orationẽ ipam iam audi. O lumen immẽsum teipm̃ videns: in te videns omnia o infinite visus teipo lucens: illuminans vniuersa o spiritalis ocule: quo solo & quẽ solũ spiritales vident oculi: o immortalis videntiũ vita: o viuentiũ om̃e bonũ. Bonũ q̃d totũ imples amantiũ desideriũ: desideriũ nobis totius boni tu deus solus accendis qui solus es totũ bonũ. Obsecro te lux purissima per teipa3: purga obsecro caliginosam aciem qua te cernam quæ gelidum cor inflammas quo te sitio. Amplifica angustũ oculũ quo te conspiciã quæ humilem pupillã erigis vt suspiciã. Penetras.n. penetralia mea o pfunditas pfundoꝝ subleuas quoq; sublimia mea: o sublimum sublimitas omniu3. Quid itima mea penetrat. Quid mea summa tollit mirabiles certe mirabilis bonitatis pulchritudinisq; tuæ radii p mentes p animas p corpa mirabiliter vsq;quaq; diffusi: his igit̃ afficis me vel inscium: his inq; allicis me cogis vris: o q̃ptum species singularis ecce iam ecce ad te propero anhelans vnica pulchritudo. Sed claudicat ah nimium amator hic tuus claudicat heu miser. Porrige præcor claudicanti piam spes mea manum. Duc oro quẽ allicis. Excipe quem cogis: refrigera quẽ vris: que3 angis oblecta: oblectabis iam spero tuum hunc mirifice: o mirũ gaudiũ o fons omniũ gaudioꝝ. Scio equidem in te vno: imo te vnũ esse. Quicquid vsq̃ desideramus: si placet bonum hoc nobis: si placet bonũ illud: non quia hoc videlicet aut illud: sed quia bonum profecto bonitat̃ cupimus in singulis qualitatẽ: si salutaris liquor per singula vbiq; diffusus ex vnico bonitatis fonte manat qui in seipso viget exuberans super singula proculdubio bonitatis ipsius fontem bibere exoptamus. o fons pennis bonorum omnium te: te sitimus vbiq;. Ideoq; non extinguit si-

tm bonum hoc nobis aut illud: neq̧ rursus hoc simul atq̧ illud: quatenus recte vaticinamur esse bonũ ipsum sup̱ bonũ hoc & bonũ illud. Tu ergo deus noster tu solus sitim hanc extingues ardentẽ. tu inq̧ omnis boni bonũ: ne frustra tuos omnes tamdiu tm̃ sitire cõpuleris: oẽs prima procul ab omni dementia: o sapientia prima sine vlla insipientia quã nihil latet eorum quæ efficis: q̃ sapiẽter. Quæ nihil cõtemnis eorum quæ beneficia efficis voluntate: efficis autem omnia. Nunquid minima quæq̧ terrenorum curas omnino quæ ipsa te non curant. Nunquid curas minima: hæc & pascis & imples: Nos vero despicis solos q̧ soli in terris tuã non despicimus maiestatem. Nos inq̃ solos inquietos semper errare p̱mittis qui soli in te solo quiescere posse confidimus: Absit a summa beneficentia ingratitudo malefica. Absit a summa veritate deceptio. Decipis nos nimiruꝫ decipis heu miseros si tuis aculeis saucios compellis tibi anxie suspirare quotidie neq̧ sanas vnq̃ si iubes temporalia ꝓ te colẽdo relinquere neq̧ ꝓ temporalibꝰ æterna retribuis. Si sædulos hos tui cultores miseriore in terris q̃ bruta vitã agere statuisti: neq̧ vitam eis in posterũ seruas beatiorẽ. Seruas autem nobis eam vt assidue speramus omnes: o mundi seruator: o salus humani generis vnica: vnicuiq̧ refugiũ quo cum omne homini bonum sine quo nihil bonũ. Nempe q̃ admodum clara intelligentia tua & charitas ardens intelligentiã & volũtatem nostram ad te inspiciendum amandũq̧ illuminat accẽditq̧: & format in ipsam: & vnit ipsi sic æterna vita tua: vitam nostrã ꝑpetuo in ipsa viuificat. Et quibus tributa est intelligentia immortaliũ: capax volũtasq̧ mortalibꝰ imperãs multo prius magisq̧ vita cõuenit immortalis. Cuius quidem virtute æternitati cõiuncta seiuncta a temporis passionibꝰ tam mens æterna capit q̧ eius affectus temporalibꝰ dominatꝰ. Sic eñ & quisq̧ animi actus modo suo attingit æternitatẽ: volũtas volẽdo intelligentia intelligẽdo vita viuendo. Et æternitas ipsa quæ posterioribus actibus animæ se cõmunicat priori iam actui q̃lis vita ẽ seipam cõmunicauit. Facies ergo nos q̃nq̧ pater optime tuꝫ hereditario iure tum munere tuæ beatitudinis compotes. Fac oramus participes insuper in præsentia: fac & istud si placet: fac oramus Quod si nondum placet istud q̃a nondum meremur: præsta saltem ne aut fallacibus mundi huius irretiamur illecebris aut minis & ictibus succumbamꝰ. Miserere nostri pater indulgentissime filiorũ miserere tuorũ: foue tuos oramus foue tuos. & recrea quos creasti: ex te eñ solo nati sumus: quãdo tu solus intellectuꝫ affectũq̧ nostrum integra veritate tua & bonitate potes implere. Ergo filiorum miserere tuorum procul a cœlesti patria in hac silua plena miseriis exulantium. Miserere tuorum quesumus tibi passim diebus & noctibus tanq̧ patri & patrie suspirantium. vbi patria ibi quies. ibi verum bonum: vbi exilium ibi inquietudo: ibi falsum bonum: ibi verum malũ. Nos vero tunc solum in vita parumper & a malis semoti viuere: & bo

hi aliquid veri quietisq; degustare nobis ipsi videmur cum tibi parũper vel mentis intentione vel affectu pietatis heremus. Abige igitur a nobis pater alme longe quicquid nos a te longe seiungit diffidentiam desperationem tepiditatem. Da rursus quæ tibi nos iungãt alme pater fidem veram: spem firmam: ardentissimam charitatẽ. Ne forte a te segregati vita vitarum: lumine luminum atq; nobis ipsi relicti statim in exteriores tenebras tanq̃ mortui delabamur. Sed vt tibi pie viuamus quoad fieri potest & qui sedulo tibi vixerimus te quoq; ipso viuamus semper & luceamus fulgeamus simul at; flagremus ardeamus simul & oblectemur. Gaudeamus fœliciter absq; fine te fine desideriorum nostroꝝ pœnitus infinito. Infinitam pulchritudinem tuam infinite amemus sine anxietate. Infinito rursus bono in eternũ sine vlla satietate fruamur.

Quod soli virtuti deoq; confidendũ & seruiendũ.
Marsilius Ficinus Francisco Saluiato. S. D.

SI quis diuturni silentii mei causam fuisse putat obliuinnẽ errat. Ego enim tantum tibi debere fateor vt non prius tui q̃ mei obliuisci possim. Sciebam equidem nõ decere minima quæq; scribere ad virum multis negociis occupatum optabam igitur aliquid in rebus tuis magnum: idq; indies expectabam cuius causa cõgratulatorias ad te litteras scriberem. Nondũ quicq; voto meo & merito tuo dignum video contigisse. Confide. Saluiate deo scio te non esse ad parua vel mediocria natũ. Bono igitur & vt soles magno animo esto. Iam enĩ magna consecutus eris: si magno animo fueris. omnino autem prioruꝫ spem deus clementissimus non frustratur. Obitum vero petri Cardinalis nostri quid deplorem? Nos quidem immortalis deus non deseret: etsi mortalis homo deseruit. Petrus autẽ iunior in prosperitate decessit vt opinor ne forte obiret in senectute miserior. Prorogatio vitæ & si interdum morum emendatio est sæpe tamen præteritæ prosperitas abrogatio vel derogatio. Multũ saluiate vixit quisquis id quod vixit multũ apud homines meritus est plurimum apud deum. Qui nondum satis ingenio & virtute profecit: quis centum impleuerit annos: nondum satis vixit deniq; vt paucis absoluam. Nemo diu fœliciterq; viuit nisi qui beatitudini viuit æternæ. Vale mi francisce semper illius memor quod sæpe iam te deus admonuit neq; esse fortunæ vel homini confidendum neq; seruiendum esse nisi illi qui nulli seruit: qui neq; fallere vult vnq̃ neq; falli potest. Cui deest nihil qui nihil deesse suis vnq; patitur. Iterũ vale: Ioannes caualcantes noster se tibi commendat.

Qualis esse debeat imitatio.
Marsilius Ficinus Baccio martello. S. D.

l Egi orationem illam Bernardi nuthii rhetoris ad laurentiũ medicem virum doctum atq3 magnanimum. Tullium iam pride3 noster nuthius ebibisse & concoxisse videtur. In ea oratiõe mira quadam vicissitudo perspicitur. Nam illic & nuthius tullianus est & tullius nuthianus apparet. Talis quædam inter homerum atq3 maronem. Rursus inter Aristotelem & theophrastum fuisse videtur vicissitudo. Perseuera igitur in Bernardi nostri familiaritate. hic enim clarus est rhetor: adde & optimus. Quæ enim persuadere docet: ipse sibi iam persuasit. Vale.

Sepe magna est laus quæ breuis est.

Marsilius Ficinns Bartholomeo Scalæ oratori. S. D.

l Egi quæstiones Christophori Landini Camandulenses. In iis libris maronis adita penetrat. Ciceronis dyalogos imitatur ad vnguem: fœlicẽ virum fabricat fœlicissime. Lege illos & tu: scio mecum senties: Vale. Sed quare in laudando christophoro tam breuis es marsili? Quia habet nescio quid quod exprimere nequeam. Iterum Vale.

Qui fauet bonis: sibi fauet.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro Magnanimo. S. D.

p Ago tibi si Paci docto & bono sacerdoti fauebis: fauebis & mihi. Cum enim viri boni & amici agitur res: res agiť nostra. Vale florentiæ. M. cccc. lxxiiii.

Quæ sit petitio & commendatio iusta.

Marsilus Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

m Vlti a te digniora se petunt. Gregorius ephiphanius longe dignior est his quæ postulat. Et si nobis amicissimus est tamen ꝓpter eius virtutem magis q̃3 ꝓpter amiciciam seũ tibi commendo. Nam propter virtutem est amicus. Vale.

Institutio breuis episcopi.

Marsilius Ficinus Ioanni Nicholino Archiepiscopo Amalphiensi. S. D.

m Emini cum adhuc puer esses atq3 vna cum cherubino quarqualione doctissimo præceptore tuo nostram academiam salutares consuluisse me tibi vt cum primum ætas pateretur diuinas litteras legesq3 capesseres. Deinde sacris initiareris. Idemq3 patrẽ tuũ ottonem iurisconsultum æquitemq3 præclarũ sæpenumero rogauisse. Quoniam & astronomia te magnum in religione virum & physionomia legitimum tum litteris tum moribus sacerdotem mihi fore monstrabat. Ecce nunc quod rarissimum est in vigesimoquinto ætatis tuæ anno archiepiscopus Amalphiensis regio fauore fœlicibusq3 auspiciis es constitutus. Quamobrem & tibi vero archiepiscopo & mihi quasi patri cuidam optime mi Iohannes summopere gratulor: non tam q̃ astrono- vah

miæ q̃ꝫ ꝙ physionomiæ iudiciũ impleuisti. Ex illo quidẽ ad dei vicariũ ex hoc autẽ ad deũ ipm̃ potes accedere. Reliquũ est quod in tam tenera ætate adiuuante deo: tam ꝓspere es consecutus fœliciter exequaris. Quod quidem ita demum efficies: si semp meminerís te hoĩem esse: & quæ sine deo adipisci nõ potuisti nõ posse absqꝫ deo vel recte gubernare: vel fœliciter possidere: si te illi pia mẽte optimisqꝫ opibus sædulo cõmendaueris: si in oĩbus consulueris seniores viros atqꝫ ꝓbatos. Si non quod libet sed quod licet: nõ quod irrõnalis affectus blande mentitur sed quod diligẽtissima rõ metit̃ elegeris. Si memineris pastorẽ verum tam egregiũ virtute esse oportere vt subiecto gregi virtutũ oĩm sit exemplar. Alioquin pastoris vicia gregem inficiũt & vicia gregis impastoris infamiã ꝑnitiemqꝫ redundant. Verum quid opus est: vt Marsilius instruat archiepm̃: Satis hunc vt lr̃e moresqꝫ declarant: Pauli apostoli epl'e instruxerũt. Vale fœlix.

Laus philosophie oratoria Moralis dyaletica Theologica.

Marsilius Ficinus Bernardo bembo iurisconsulto & æquiti doctrina & auctoritate præclaro Venatorum oratori. S. D.

QVeris quã ob causam cũ res multas passim artesqꝫ laudauerim philosophiã tñ cuius studio incumbo nusqꝫ sim laudibus ꝓsecutus. Idẽ forte supíoribus diebus Ioannes caualcãtes meus acates interrogauit. Ego aũt rñdeo primũ inuenta hoĩm ab hoĩbus posse qñqꝫ ꝓ dignitate laudari. Philosophiã vero inuentũ dei longe ad modum humanã eloquẽtiã supare. Deinde in singulis rebus & artibes celebrandis me philosophiã rerum oĩm inuentricẽ artiũqꝫ magistrã celebrauisse. Si quidem nõ nisi eius viribus rõnibusqꝫ singula digne laudamus. & quantũ quæqꝫ facultas philosophicæ virtutis & dignitatis est particeps tm̃ laude dignã esse censemus. Sed qm̃ nr̃a hæc mater: & nutrix ꝓpriam a nobis aliqñ declamationem iure optimo videt̃ exigere hinc iam si placet exhordiamur.

Laus philosophiæ oratoria.

OVitæ philosophia dux: o virtutis indagatrix expultrixqꝫ viciorũ. Quid nõ mõ nos: sed oĩno hoĩm vita sine te esse potuisset: Tu vrbes peperisti. Tu dissipatos hoĩes in societatẽ vitæ cõuocasti. Tu eos inter se primo domiciliis. Deinde coniugiis. Tum litterarum & vocum cõmunione iunxisti. Tu inuentrix legum. Tu magistra morum: & disciplinæ fuisti. At quo nam insolẽs prætergressus sum oratoriam modo tullianamqꝫ cantilenam nescio quomodo inceptabã Suauis nimirum huiusmodi melodia. Quoniam vero philosophiam que tam cantus cuiusqꝫ q̃ꝫ rei canãdæ regula est nõ aliter q̃ꝫ philosophice cantare debemus ludũ hunc ab alio initio repetamus.

Laus Philosophiæ moralis.

SI phylosophia veritatis sapientiæq͡ amor:ac studium ab omni-bus definitur. Veritas autem & sapientia ipsa:ipse solus ē deus sequitur vt neq͡ legitima phylosophia quicq͡ aliud sit q̄ vera religio:neq͡ aliud legitima religio q̄ vera phylosophia. Si verborum proprietas partim a rerum partim a notionū ꝓpr etate deducitur: qđ Plato Aristoteles Varro Aurelius Augustinus subtilissime disputant: certe philosophia rerum indagatrix inuentrixq͡ notionum:grāmaticā recte loquendi & scribendi regulam peperit. Si animorum naturam operationum vim:operum:formam:locorum dispositionem. Temporum oportunitatem phylosophia vel sola vel maxime omniū nouit:hæc nimirum oratores docuit quid quaue ratione & cui & quando persuaderēt. Poetas quoq͡ quo pacto quæq͡ describerēt. Mouerēt affectus: animos delectarent:ex iis etiam sequitur vt neq͡ historici sine huius auxilio dignitatem suam seruare potuerint: Hæc animam ciuitatibus tradidit:quando ad cœlestium diuinarūq͡ legum similitudinem terrenas humanasq͡ legesq͡ excotauit. Nec corpus peperit ciuitatis & anxit: quando agriculturam:architecturam:medicinam:peritiam militarem. Cæterasq͡ omnino quæ vel ad victum vel ornatū vel defensionem pertinent facultates exhibuit. Hæc deniq͡ miseriam a mortalibus præ ceteris admouet:fœlicitatem vero largitur. Quādoquidē bona discernit a malis: Et quo pacto mala vel caute deuitare ne obsint vl' fortiter ferre vt minꝰ obsint valeamus ostendit. Monstrat præterea quomodo bona faciliꝰ cōsequamur: Atq͡ etiā qua ratione bonis tum a natura fortunaue datꝪ tū per industriam acquisitis recte vtamur vt prosint. Volebam hic optime mi bernarde iam epistolæ finem imponere:ne in præsentia sim prolixior q͡ consueuerim. Scis enim ipse quātum nobis prolixitas præterq̄ in platone nostro cœlestis eloquentiæ fonte displiceat. Sed reclamat ecce nimium diua matrona quā præceterꝪ veneramur. Ergo si placet quā adhuc orationem hæc a nobis postulet imo vero nobis porrigat audia

Laus phylosophiæ dyaletica & theologica.

PHylosophia Dialeticis instrumētis manu propria fabricatis vtitur ad verū in rerū speculatione ad honestū in rerū vsu ad bonū in vtrisq͡ inuestigandum. Vnde multa tradit ad speculādū principia. Multa ad agendum præcepta: Instituta multa ad vtrūq͡ communia. e cōmuuibus autem id mihi videtur præcipuum quod adducam. Finis tanq͡ dominus præstantior est iis quæ tanq͡ ministeria quædā referuntur ad finem. Ac semper quæ præstantiora sunt: fines sunt reliquorum. Seruiant igitur oportet ac decet externa & mortalia corpora corpori. Corpus animæ: Sensus rationi: Ratio actiua speculatiuæ: Speculatio deo. Hinc efficitur vt artes omnes quæ ad externa: corpus sensum actionem pertinent speculationi tanq̄ reginæ cedere & obsequi debeāt Et merito. Propria enim dei est huiusmodi operatio. Non indiget cer-

to vel instrumento vel loco. Non seruit externis. Maxime omniũ con-
tinua est imo perpetua. Obiectum suum sempiternuꝫ & vbiq; præsens
pro arbitrio vbiq; complectitur. Ac si vita actus quidã est & vbi magis
actus ibi magis est vita: certe contemplationis actus tanq̃ cæterorũ om
nium tam dignitate q̃ perseuerantia excellentissimus maxima quædaꝫ
est & eminentissima vita. Adde & omnium suauissima. Non enim secu
t. sensus impura falsa volantia oblectamenta ab extrinsecis rerum imagi
nibus mutuatur. Sed veras & sempiternas rerum rationes naturasq; in
tus affatim possidens pure vere stabiliter puris veris stabilibus pascitur
atq; gaudet. Gaudet inq̃ infinito pœnitus infinite: siquidem quod ẽ ma
x mum huiusmodi vita dei vitæ proxima in eius ymaginẽ exactissimaꝫ
t asformatur. Deus igitur est humanæ contẽplationis lux simul & ocu-
lus. Contemplatio autem lux & oculus actionis. Et si oculus huiusmo
di ociosus esse videtur: tamen absq; illo male ociosa ac pessime negocio
sa & omnino obscura miseraq; sunt oĩa. Ad eius autem nutum singu
la fœliciter operamur. Hanc vitam in summo rerum culmine collo
cata & sine controuersia beatissimam philosophia sagax mortalibus tũ
proprio quodam oculo tum dyalectice suæ digito mostrat. Ducit quo-
q; ad eam vt arbitror gradibus præcipue quatuor. Moralibus: naturali
bus: Mathematicis: Methaphysicꝭ. Diuinus plato cœlestem & immor-
talem animam mori quodammodo putat: quando terrenum & morta
le corpus ingreditur. Reuiuiscere cum egreditur. Egredi autem quodã
meditationis studio priusq̃ egrediat̃ lege naturæ quãdo phylosophia
h umanorum medicina morborum animulam pestifero vitioruꝫ cœno
sepultam moralibus pharmacis purgat & suscitat. Deinde naturalibus
quibusdam machinis ex infimo subleuans per oĩa passim quæ ex ele
mentis quattuor componuntur per quæ ipsa quattuor elemẽta ad cœ-
lum vsq; perducit. Tum scalis mathematicis gradatim præstat sublimẽ
ad summos cœli globos ad sensum. Demũ quid supra q̃ dici possit mi-
rabile est vltra cœli verticem ad ipsum cœli mundiq; totius fabrum me
thaphysicis alis attollit. Ibi anima phylosophyæ munere non mo-
do fœlix euadit verum & cum fiat vt ita dicam deus quodammodo fit
ipsa fœlicitas. Ibi omnes mortalium res: artes negocia cessant. Sola ex
omnium numero sancta restat phylosophia. Ibi nihil aliud vera beatitu
do est q̃ vera phylosophia. Quippe cum hæc quemadmodum a sapi-
entibus definitur amor sapientiæ sit: Summam vero illic beatitudinem
in quodam voluntatis affectu qui amor gaudiumq; circa diuinam sapi
entiam est consistere arbitramur. Quod autem phylosophie bene
ficio animus quandoq; deus quidam euadere possit ex eo coniicimus
ꝙ dum ea duce omnium paulatim naturas intelligentia comprehẽdit:
& eorum quæ apprehendit formas: pœnitus induit voluntate insuper
singulis partim fruitur partim etiam dominatur quodammodo efficit

omnia. Atq3 dum hac ratione fit cuncta paulatim deus qui fons & dominus est cunctorum efficitur. Profecto deus & intra se & extra se perficit vniuersa. Mens quoq3 viri legitime phylosophantis quasi deus quidam intra se vniuersorũ veras sempiternasq3 concipit notiones. Sed nũquid humanam mentem extra se singula facere posse dicemus? Vt omittam q ingenium phylosophicum occulta dei omnipotentis opa cogitatione verbis & litteris manifesta instrumentis variisq3 materiis examussim imitatur & exprimit: vnum hoc animaduertendũ in primis existimo q artificis solertis opus artificiosissime constructum non potest quilibet qua ratione quoue modo sit constructum discernere: sed solus qui pene eodem pollet artis ingenio. Nemo enim discerneret quo pacto archimedes ille phylosophus speras constituit eneas eisq3 mot⁹ motibus cœlestibus similes tradidit nisi simili esset ingenio præditus: Et q propter ingenii similitudinem discernit: is certe posset easdem cõstituere postq3 agnouit: modo vel instrumentũ vel materia non deesset. Cum ergo phylosophus sperarũ cœlestium ordinem. Vnde moueant̃. Quo progrediantur: & quibus mensuris: quidue pariant viderit quis neget eum esse ingenio pene eodem quo & auctor ille coeloꝝ: Ac posse ipm quodammodo cœlos & quæ in eis sunt facere si instrumenta nactus fuerit materiamq3 cœlestẽ. Postq3 facit eos nunc licet ex alia materia tamẽ per similes ordine. O mirabilis nimium archytecti cœlestis intelligentia o æterna sapientia solo summi Iouis capite nata: o infinita rerum veritas atq3 bonitas sola totius mundi regina: o veridicum & benignũ intelligentiæ lumen: o salutaris voluntas ardor: o beneficum nostri cordis incendium. Illumina nos. Illumina vsq3 adeo & accende p̃cimur: vt lucis tuæ: hoc ẽ veritatis sapientiæq3 amore pœnitus ardeamur. Hoc. n. solum est prob deus omnipotens: hoc solũ est verissime sapere: Solum beatissime cum deo deumq3 viuere. Quicũq3 ꝓcul a radiis tuis aberrant cũ nihil vnq3 sincere discernant fallacibus rerum vmbris passim decepti atq3 perterriti tanq3 horrẽdis quibusdã in somniis sub ꝑpetua nocte miserabiliter vbiq3 vexantur. Quicũq3 tecum sedulo viuũt cum soli res veras: eternas immensas sub radiis tuis ꝑspiciant: diligant: amplectantur: quicquid tempore locoue clauditur minimum quiddam vmbre somnium estimant. Quo fit vt terrenarum rerum vel cupiditate vel metu e summa cœlestis fœlicitatis arce deturbari non possint. Satis ia3 mi Bernarde quantum epistola patitur a Marsilio tuo declamatum ẽẽ censeo. Vale ergo fœliciter patrone phylosophorum. Atq3 vt hactenus fecisti in beatis sancte phylosophiæ vlnis continue viue. Viue etiam præcor Ioannis caualcantis Marsiliaui cordis assidue memor.

Gratia Iubilei.

Franciscus cardinalis Senensis Marsilio Ficino Florentino platonico phylosopho. S. D.

M Arsili charissime salue. Tui memores & salutis ꝑpetuæ tuæ tu
orumqꝫ cupidi impetrauimus a summo pōtifice gratiam Iubi-
lei ꝓ te tuisqꝫ annosis parētibus. Da igit̃ laudem deo: & cum tu
is senibus incōparabilia diuinæ gratie munera tota mente capessite. Et
ꝓ nobis orate. Vale optime nostri memor. Rome die. iiii. Decembris.
M.cccclxxv.

Gratiarum actio.

Marsilius Ficinus Florentinus Francisco cardinali Senensi. Pro im-
mortali munere immortalem Salutem dicit.

C Vm fœlicē epl'am tuam qua Iubilei gratiā nobis a pontifice im
petratam significas ego vna parentesqꝫ mei legeremus non mi-
nori gaudio affecti sumus q̄ꝫ qui beatissimā vocem illam audi-
turi sunt. Venite benedicti patris mei. Igit̃ pater repēte præ ceteris ex
clamauit. Nunc dimittis seruum tuū dn̄e: secundū verbum tuū in pace
Tu aūt q̄ꝫ magnificus donator es: tam iustus tanqꝫ prudens videris ex
actor: eterna donas: non temporalia. Non temporalia a nobis exigis:
sed eterna. Nēpe mādas vt ꝓ tua salute deū oremus. Iubes certe iustis-
sime. Debemus em̄ etiā multo magis q̄ꝫ iubeas: Iubes & prudētissime
prius em̄ q̄ꝫ vt oremus mandares: operā dedisti ne inutiliter oraremus
efficiemus ergo quod imperas venerande pater q̄ꝫ diu viuemus. Et ꝓ-
culdubio ita libēter: vt libenter singulare diuinūqꝫ donum & ipse largi
tus es: & nos accepimus. Tu vero scito nos existimare palamqꝫ fateri:
cui vitam debemus æternam: multo magis tp̄alem vitam tp̄aliaqꝫ cun
cta debere Vale fœlix in auctore fœlicitatis deo.

Ociosæ vitæ vtilitas.

Marsilius Ficinus Andreæ cambino arcis custodi. S.D.

C Vm in foro vna cum præclaro viro Francisco casato nostro de
ambularem reddita mihi est elegans epistola tua: qua significas
te iam in arcis istius custodia ociosam vitam instituisse. Atqꝫ in
eo vitæ statu cætera quidē tibi adesse aduocatum. Sola vero diuina de
esse. Iccirco rogas vt religionem nostrā Francisco Berlighierii filio lr̄is
moribusqꝫ ornato demus ad te mittendum. Primū quidem ꝓbo q̄ ais
in arcis culmine te ocium repperisse. Nempe in summa serenæ mentis
specula. Solum elisea illa fœlixqꝫ tranquillitas reperitur. Infima sensuū
vallis vndiqꝫ acherontis: stygis: cocyti: phlegetontis: fluctibus agitat̃.
Quod autem subiungis tibi in eiusmodi ocio humana affatim suppe-
ditari: diuina nequaqꝫ: hoc equidem nō mirari non possum. Nam cœ-
tera vt scis cum & extra nos & alicubi solum posita sint motu negociis
Labore queruntur. diuina vero cum & intra nos sint & vbiqꝫ quiete:
ocio: tranquillitate comprahenduntur. Q̄obrem si re vera ociosus es
vt ais nihil minus habes q̄ꝫ humana quæ nimium negociosa sunt om-
nia. Nihil rursus magis habes q̄ꝫ diuina. Quorum immensa lux vbiqꝫ

lucens totiens refulget in perspicuum perspicacemq́ mentis oculum quotiens ad illam rite conuertitur. Conuertitur autem ad illam suapte natura tanq̃ diuinus cum primum ab ea humanorum negociorum perturbationibus non auertitur. Forte vero ad solem euerti diuinum nihil aliud est q̃ non auerti. Quid ergo religionem nostram quæris charissime compater? Satis iam religiosus es vt arbitror si per ocium solutus ab infimorum curis summorum tranquillitati per naturam es religatus. Sed ecce mihi nunc inter scribendum succurrit quid meus compater cupiat. Quã ob causam formosi homines magis ad modum q̃ deformes speculis delectent̃ nullus ignorat. Igitur Cambinus noster vtpote qui iam abunde religiosus euaserit librum nostrum diuina tractãtem quasi speculum appetit in quo religionem suam tanq̃ speciem ꝓpriam speculetur. Mittam hoc meum cum primum potero speculum. Immo vero vt rectius nominem pupillam hanc meam in te dirigam. In quam aspiciẽs te simul ac me clare discernas. Qui enim corde viuũt vno: pupilla quoq́ vident vna. In vna etiam pupilla videntur. sed ne multo longior in præsentia sim q̃ soleã. Vale. At video te vtpote marsilii amãtissimum vt melius valeas nolle tam cito valere. An desideras epistolam sicuti solent qui longe amant paulo insuper longiorẽ? Ergo accipe vnde valeas melius a comuni nostrũ amico salutẽ. Paulus saxia vir doctus saluere te iubet: Iam igit̃ bene Vale.

De perseuerantia.

Marsilius Ficinus Francisco Soderino. S. D.

dIc age suauissime mi Soderine quid scribam? An latissime ingenium tuum & mores doctrinamq́ laudabo? Nequaq̃: nam in re omnibus manifesta nihil opus est testibus. An te forte ad p̃ciosissima ciuilium legum studia vehementius adhortabor? Neq́ id quidem: Qui enim vltro properantem stimulat non præcipit vt arbitror: sed præcipitat. Ergo non vt celerius curras vrgebo: sed potius p̃cabor vt pergas. Sane non in carceribus currentium præmium: sed in calce locatur. Cursum aggredi cuiuslibet ẽ vel ignauissimi: peruenire vero perpaucorum. In sem͠etis principio spinæ saxaq́ minantur: in medio blandissimi flores arrident: in fine fructus suauissimi colliguntur. Non qui serit: sed qui segetem colit & metit: fœlix est agricola nuncupandus. Soderinum vero nostrum agricolam breui fœlicem futurum existimo. Durus huic sementis labor iam diu præteriit & asperior hyems. Ver iam pridem floridum agitur. In diem fructifera æstas aduentat. Cum igitur tam valitudinẽ diligenter: vt dulcibus agriculturæ tuæ fructibus vesci suauissime valeas: Vale: At cur ad eum: quem tam multum amo: in præsentia scribo tam pauca? Quia etiam dum videmur absentes pro mutuo inter nos amore plurima inuicem die noctuq́ cõfabulamur. Preterea Hieronimus amatius tuus & quia tuus iccirco me

us: communis nostre beniuolẽtiæ nodus: qui ad Pisanũ gynnasium ꝑficiscit. Coram multa narrabit. Iterum Vale.

Solus diuinus medicus curare morbos animi põt.
Marsilius Ficinus Francisco cardinali Senensi. S. D.

n Vper Venerande pater ob egregii cuiusdam amici iacturam graui merore præmebar. Neq₃ solari merẽtem poterat cytbara calliope sua/ sæpe mibi alias lenimen dulce laborũ. Minerua etiam me nescio quomodo destituerat. Nisi enim parumper indomitum clipeum amouisset: nunc₃ aut rigidi Saturni aut seui Martis tela miserum vulnerassent. solus autem restabat pbebus. id est diuinus medicus qui curare posse morbum animi videretur. Quorsum bæc: Nempe tu meam banc iniquam sortem diuinans venerande pater aliter enim scire non poteras oportune admodum misisti ad marsilium tuum epistolam amoris gratiæq₃ plenissimã: Qua gratias tibi agi ob accepta summa abs te beneficia probibebas. Et vtverius loquar non epistolam immo saluberrimum diuinumq₃ pharmacum porrexisti mannam nectar ambrosiam. Qua quidem siue medicina siue potius alimonia recreat⁹ animus reuixit respirauit respuit & conualuit. Ergo post bac tu mibi pbebus eris: mea te semper cytbara canet singularem trãquillitatis animi auctorem. Quam Dimocretii pbilosopbi tanti feceruntvt in ea sola tam diuinam q̃₃ bumanam beatitudinem collocarent. Atq₃ bæc quidem tranquillitas in bis qui magna gerunt ideo minima esse solet: qa & illi minimi sunt in magnis. Pbœbum vero meum trãquillitatis portum & magna decent & maxima manent quoniam in magnis est maximus.

Vicissitudo amoris vnde nascitur.
Marsilius Ficinus Amerigo Corsino. S. D.

p Rouerbium corsine illud (si vis amari ama) vnde nam maxime vim suam accepisse putamus: si ab amore ipso rationem buius prouerbii sciscitabimur forsitan respondebit se vsq₃ adeo liberum præciosumq₃ esse vt neq₃ velit neq₃ valeat alio vllo emi vendiue ꝑcio nisi seipso. Si autem virum quendam reuera amantem amicumq₃ interrogemus: ita respõdebit vt arbitror. Quisquis vebemẽter amat se ipse sibi aufert quodãmodo deditq₃ amato. Nunc ergo amatus modo sane mentis sit tanq₃ rem suam curat. Charissima enim sua cuiq₃ esse debet: scit etiam vt par pari referatur bominem deberi pro bomine ꝑ voluntate: scilicet voluntatem. Accedit q₃ qui amat figuram eius quẽ amat suo sculpit in animo. Fit itaq₃ amãtis animus tanq₃ speculũ quoddam in quo amati relucet imago. Iccirco cum in amãte se amatus agno

ſcat amare illum compellitur. Quod ſi a natura quæramus illius p-uerbii veritatem ſic nos forte docebit. Amorem ſemper procreat ſimilitudo. Similitudo autem natura quedam eſt in pluribus eadem. Nam ſi hic illi ſimilis eſt ille quoqꝫ huic eſt neceſſario ſimilis. Eadem ergo ſimilitudo quæ hunc vt illum amet compellit illum quoqꝫ ad hunc amãdum adducit. Similis enim aut in geminis fidibus aut duabus cytharis temperatio efficit queadmodũ nos quotidie experimitur vt quotiens altera pulſatur totiens moueatur & altera. Si præceptores huiuſmodi aut non ſatiſfaciunt aut minus forte declarant conferamus iam nos ad philoſophos mi Corſine & quam potiſſimum mutui huius affectus cauſam afferant audiamus. Mutuam inter illos beniuolentiam eſſe aſtrologi arbitrantur in quorum geneſi luminum id eſt ſolis & lune commutatio fuerit. Videlicet ſi me naſcẽte ſol in ariete luna in ſagittario. Te naſcente ſol in ſagittario luna in ariete. Aut quibus ſignũ idẽ vel ſaltem ſimile: Idemqꝫ planeta ſimilis ve aſcẽderit. Aut benigni planetæ ſimiliter angulum orientis aſpexerint: Aut venus in eadem natiuitatis domo eodemqꝫ gradu fuerit conſtituta. Addunt Platonici: quorum vitam demon idem aut certe ſimilis ducat. Phiſici vero moraleſqꝫ complexionis: nutritionis: eruditionis: cõſuetudinis conſilii ſimilitudidinem ſimilis affectus cauſam eſſe nolunt. Deniqꝫ vbi cauſe plures concurrunt ibi mutua beniuolentia vehemẽtior reperitur. Vbi omnes illic pythie damoniſqꝫ piladis & horeſtis reſurgit affectus. Quid plura? Huiuſmodi ratio Amerige. Ioannem Caualcantem Marſilium qꝫ Ficinum iam diu diuino quodam amore coniunxit. Ratio eadem Amerigum quoqꝫ fœliciter iam nobis adiungit. Quid de Bernardo bembo Veneto dicam? Hunc nobis cum non ratio quædam eiuſmodi ſolum verum etiam prouidentia diuina coniũxit.

Vera poeſis a deo & ad deum.

Marſilius Ficinus Alexandro braccio muſarum Sacerdoti Salutem dicit.

PLato noſter in dyalogo qui Ion inſcribitur carmina illa ſolum diuina muſica muſarumqꝫ furore infuſa poetis exiſtimat: quæ quando muſica humana cantantur & cantorem ipſum & audientes quodammodo concitant in furorem. Alexandri vero carmina heri ad Marſilium ſcripta eſſe talia mox cythara mea pluribus audientibus comprobabit: comprobrauit etiam paulo poſt Ioannes baptiſta boninſegnius familiaris noſter vir apprime latinis græciſqꝫ litteris eruditus. Quando rem non tam diligentiæ tuæ quæ tamen eſt non mediocris ꝙ muſarum aſpiratõni tuã hanc debes Bracci poeſim. Ergo poſt hac mitte præcor amice mortales: & quandoquidem adſpirãte deo canis cane deũ. Qđ quidẽ non moyſes ſolũ & dauid cæteriqꝫ hebreorũ

prophetæ verum etiam Zoroaster:Linus:Opheus:Museus:Moscus: Empedocles:parmenides:Heraclitus:Xenophanes:manifeste nos religiosis carminibus suis admonuerunt. Admonuere insuper pythagoras atq Plato. Qui Homerum Hesiodumq:q partim tanq ingrati diuino ad homines partim tanq impii hũana ad deos transtulerint ex hominum cetu ad inferos expulerunt. Proinde si quod absit forte q̃si deo ingratus solos cantabis homines:ingratos vt plurimum mutosq cantabis. Quotiens vero deum canes:quod potius te spero facturum:totiens tuum cantum suauiter & fœliciter comitabitur eccho.

Sua mittenda sunt ad suos.

Marsilius Ficinus Petro Soderino litteris & moribus ornatissimo. Salutem dicit.

VOlui sæpe Soderine dulcissime ad illos qui epistolas meas a me petissent nostrum ipsum archetipum mittere. Sed hæc meus mihi liber summa cum quærimonia statim obiciebat. Noli eo me mittere præcor vbi ipse nos es mi pater. Cum vero ad Petrũ modo pficisci iuberem nihil prorsus obiecit vtpote qui vt videtur intelligebat: quando ad Soderinum proficisceretur se a Marsilio non discessurũ. Ito ergo fœliciter ad hunc ito mi liber:sine quo ego nusq eo. At poscis nũc non nihil viatici video. Ego autem non reperio in præsentia viaticũ pciosius:q̃ Paulumanthonium charissimum petri meiq fratrem. Huius igitur nomen dulce viaticum ferto tecum. Et quotiens hic te forte in laribus suis aspexerit totiens Marsilii nomine saluere iubeto

FINIS primi libri.

Marsilius Ficinus Florentinus Federico duci Vrbinati semper inuicto & apprime & sapienti atq clementi. S.D.

CVm epistolas meas vndiq collectas in libros distinguerem: placuit eas quæ ad theologiam præceteris platonicam pertinerent quasi ob materiam ipsam diuinas ab aliis epistolis velut humanis secernere in vnũq redigere. Cũq vellem corpori huic quasi ob materiam diuino caput reuera diuinum apponere Federicum Vrbinatem Ducem præcæteris libenter adscripsi. Cuius diuina virtus vt Platonice loquar ipsam nõ solum absoluti viri sed etiã consumati principis a deo impleuit ideam vt si hunc Diogenes ille perspexerit q ideas excogitari posse negabit iam non modo eas intelligi posse animo sed etiam cerni oculis proculdubio sit confessurus.

Secundus Liber Epistolarũ Marsilii Ficini Florentini.

Questiones quinqꝫ de mente. Prima Vtrum motus eius in finẽ aliquem certũ dirigat nec ne. Secũda Vtrũ motionis eius finis sit motus an status. Tercia Vtrũ sit particulare quiddam an vniuersum. Quarta Vtrũ optatũ finẽ suum qñqꝫ cõsequi valeat. Quinta Vtrũ postqꝫ adepta est finem aliqñ inde discedat.

MARSILIVS FICINVS COMPHILOSOPHIS suis. S.D.

SApientia Summo Iouis omniũ creatoris capite nata philosophis suis amatoribus p̄cipit. vt si modo re amata potiri qñqꝫ desiderãt summa semꝑ capita rerum potiusqꝫ vestigia infima petant. Pallas em̃ Diuina ꝓgenies qꝫ coelo demittiñ alto: Altas ipsa colit quas & condidit arces. Monstrat p̄terea nõ posse nos ad summa rerũ capita ꝑuenire: nisi prius in caput animæ mentẽ post habitis inferioribus animæ partibus ascẽdam9 Pollicet deniqꝫ si nos ipsos in fecũdissimũ caput animæ colligerimus ibi ꝓculdubio ipso capite hoc est mẽte: mentẽ ꝓcreaturos. Mentem inquã & mineruæ ipsius comitẽ: & summi Iouis alumnã. Ego igit optimi comphilosophi mei qualẽ nuper in monte coelano vna quadã lucubratõne mentẽ mente creauerim nunc in mediũ nobis adducã. Vt ipsi qui lõge fecũdiores estis qꝫ Marsilius emulatiõe quadã vt ita dixerim ꝓuocati ꝓlem aliqñ iouis palladisqꝫ conspectu digniorem parturiatis.

Naturalis cuiusqꝫ speciei motus quia certo agit ordine: ideo a certo quodã principio ad certũ finẽ dirigi & ꝑuenire cognoscit.

OMnis naturalis speciei cuiusqꝫ motus certa quadã rõne ꝓcedit Nam & aliter alia mouet species: & species quælibet eundẽ seruat semꝑ suo in metu tenorẽ. Vt ab hoc in istud & ab isto deinceps in illud modo quodã cõgruẽtissimo ꝓgrediat semꝑ atqꝫ regrediatur. Querimus vñ p̄cipue ordinẽ eiusmodi motus accipiat. Duo sunt apud philosophos motus termini: a quo videlicet effluit in quem profluit. Ab his terminis suum ordinem adipiscitur. Quobrem non ab incerto & inordinato in incertum & ordinis expers oberrat: sed a certa quadam & ordinata natura in certum quiddam ordinatumqꝫ dirigit: quod cum natura illam conueniat vnde motus incepit. Vnumquodqꝫ enim ad suum recurrit potiusqꝫ aliennm. Alioquin & dissimiles rerũ species nonnunqꝫ similiter: & similes sæpe dissimiliter mouerent. ac eadem species alias atqꝫ alias modo diuerso & species diuerse sæpe modo eodem agitarentur. Adde præterea ꝙ auferretur motionis illa successio qua gradatim deinceps per plures congruosqꝫ gradus formasqꝫ decentes certo tempore profluit certis temporum curriculis refluit Adde postremo ꝙ non in talem quandam vel regionem vel qualitatẽ vel substantiã potiusqꝫ in qualibet aliã quisqꝫ motus dirigeret.

Ordinatiſſimus mundi motus ad certum finem poruidentia diuina dirigitur.

SI motus ſinguli ordine quodam mirabili tranſigunt̄ certe vniuerſus mundi ipſius motus ordinis ꝑfectione non caret. Sicut enī ab vniuerſo atq̧ ad vniuerſum ſunt ſinguli ſic ab vniuerſi ordine accipiunt ordinem & ad vniuerſi ordinem referunt̄. In hoc ipſo communi totius ordine omnia q̄uis diuerſiſſima vna quadam conueniētia & rōne reducuntur in vnum. Igitur ab vno quoddam ordinatore rōne pleniſſimo cuncta ducuntur. Siquidem ordo apprime rationabilis a ſumma mentis ratione & ſapientia manat in qua neceſſario p̄ſcripti ſūt fines ſinguli ad quos dirigat ſingula. Preſcriptus eſt finis etiā vniuerſi cōmunis ad quē fines ſinguli ꝑducant̄.

Quos terminos habeat motus elemētorum & plantarum atq̧ brutorum.

QVos terminos habeat motus elementorum & plantarum animaliumq̧ brutorum nō dubitamus. Elemēta quidem alia grauitate quadam ad centrum mundi deſcēdunt. Alia leuitate ad concauum ſperæ ſuperioris aſcendunt. Motus quoq̧ plantarū ex virtute nutriendi generandiq̧ ꝑfectus in plante ipſius ſufficiente alimento & generatione plantæ ſimilis terminatur. Idem accidit virtuti quæ nobis ac brutis cum arboribus eſt cōmunis. Brutorū animalium motus qui ꝓprie ad ſenſum attinet a forma ſenſibili atq̧ indiget vt a naturæ procedit per ea quæ extrinſecus ſentiunt̄ ad explēdam corporis indigentiam. Idem naturæ illi contingit: quam habemus ipſi cum animalibus quibuſq̧ cōmunem. Omnes hæ quas mō narrauimus motiōes: qm̄ ad particulare quiddam tendunt a particulari etiam vi ꝑuenire noſcunt̄. Atq̧ in his quos diximus terminis quietē agunt ſufficientē: & quantū earum natura requirit ꝑficiunt̄.

Quæſtiones quinq̧ de mentis motu.

SVpereſt vt de mentis humanæ motu quæramus: Primo. Vtrū ad ailquē tendat finem nec ne. Secūdo: vtrum motionis eius finis ſit motus an ſtatus. Tercio: vtrū particulare quiddā hoc bonum ſit vel vniuerſum. Quarto. Vtrum optatum finē ſuum id eſt ſummum bonū qn̄q̧ conſequi valeat. Quinto. Vtrū poſtq̧ ꝑfectū adepta eſt finem aliqn̄ inde diſcedat.

Mentis motus certum reſpicit finē.

SI cætera non inſipienti caſu paſſim oberrant ſed ordine quodā rationabili ad quiddam maxime proprium & coueniētiſſimū dirigūt̄: quo & ꝓrſus ꝑficiunt̄ multo magis mēs quæ eſt ſapientiæ receptaculū: quæ naturaliū rerum ordinē & fines intelligit: quæ es ſuas quotidie ad finem quendam rationubiliter ordinat: quæ aliis

omnibus quodcunqꝫ prædiximus est perfectior multo inquã magis naturali instinctu ordinatum finem aliquem respicit: quo & ipsa ad votum perficiatur: Præsertim quia quemadmodum singulæ vitæ partes id est consultationes & electiones & facultates ad fines singulos referuntur: quælibet enim harum proprium respicit finem tanq̃ bonum: Sic vniuersa vita ad finem bonumqꝫ similiter vniuersum. Cum em̃ partes quælibet seuiant toti sequitur vt ordo qui partibus inest inuicem sit propter earum ordinem ad ipsum totum maxime pertinentem. Ordo rursus earundem qui ad fines spectat particulares a communi quodam dependeat totius ordine qui ad communem totius finem præcipue conferat. Profecto si motor quilibet sui ipsius gratia mouet: consentaneum est mentem non ob aliam causam sua quælibet ad fines proprios ducere: nisi vt ad communem mentis finem bonumqꝫ conducãt. Deniqꝫ quis adeo mentis inops: Vt opinetur mentem anniti tam natura q̃ proposito singulis diuersisqꝫ ad vnum quiddam ordinem exhibere: nisi ipsa quoqꝫ ordinem quandam haberet ad vnum. Nempe cũ vltimus communisqꝫ finis vbiqꝫ reliquos moueat. Est enim primum quod appetitur cuius gratia cætera appetuntur. Ni mirum si vltimus ipse communisqꝫ absit omnino reliqui adesse non possunt. Nisi enim absoluta totius edificii forma prescripta sit architecto: nunq̃ diuersi ministri eo ordine qui ad totum ipsum conducat ad diuersa opera mouebuntur. Immo vero nullo pacto ad ministeria præfinita mittentur ab illo qui non ipse prius communem totius operis terminum habuerit præfinitum.

Finis motionis intellectualis nõ est motus sed status.

SI motionis intellectualis finis est ipse motus certe mouetur vt moueatur: rursusqꝫ vt moueatur deinceps sine fine mouetur. Hinc efficicitur vt in ipso motu iugiter perseuerans moueri nõ desinat. Ideoqꝫ nec viuere desinat vnq̃ neqꝫ cognoscere: Forsitan hic ille iugis est animi motns quo semper agi & viuere animus a platonicis nonnullis existimatur. Puto autem mentem quandoquidem statum noscit iudicatque ipsum mutatione præstantiorem atque naturaliter appetit illum vltra motum: In habitu quodam stabili potiusq̃ mobili conditione finem bonumqꝫ suum optare & deniqꝫ consequi. Huius rei indicium est: quod mens in statu proficit magis q̃ in motu. Rursus quod familiaria eius obiecta sunt rerum rationes eterne non mobiles materiæ passiones. Accedit quod quemadmodum vitæ virtus scilicet intelligentia & voluntas vltra rerum mobilium fines ad stabiles progreditur & eternas. Sic ipsa vita vltra mutationem quamlibet temporalem certe finem bonumque suum in ethernitate consequitur. Alioquin non posset animus vnquam vel intelligendo vel appetendo:

terminos mobiliũ transgredi nisi eos supergredi viuẽdo valeret. Deniq͂ motus semper est imperfectus tenditq͂ ad aliud. Ipsius vero finis p̃sertim summi ratio est vt neq͂ imperfectus sit: Neq͂ ad aliud quicq͂ progrediatur.

Mentis obiectum & finis est vniuersum verum atq͂ bonum.

Sed nunquid ꝓprium quiddam verum bonumq͂ finis intelligẽtiæ voluntatisq͂ dicitur: An vniuersum: Vniuersuꝫ certe. Quoniam intellectus amplissimã quandã eiꝰ q̃d phylosophi ens verumq͂ & bonum nominãt concipit notionẽ: Sub qua quicquid vel est vel esse potest pœnitus cõpræhendit. Hoc ip̃m q̃d ens verũq͂ & bonũ dicitur oĩa cõtinens peripatetici esse putãt cõmune hũani intellectꝰ obiectũ. Quia sicut obiectũ sensus sensibile sit intellectus ipius obiectũ intelligibile dicit. Intelligibile autẽ amplitudine sua omnia cõpræhendit. Rursus intellectus natura afficitur ad totam entis amplitudinẽ comprehendendam: ac in eius notione oĩa conspicit vicissimq͂ in omniũ notione inspicit ip̃m. Præterea sub ratione veri intelligit sub ratione boni appetit omnia. Hæc autẽ vtraq͂ ad rationẽ entis peripatetici referũt. Vtrũ vero bonum ente latius sit quod platonici putant nec ne ad ꝓpositam questionem nihil referre videtur. Vtamur igitur in præsentia tribus his si placet nominibus scilicet ente vtroq͂ & bono tanq̃ idem significãtibꝰ. Nam in commentariis philebi diligẽtius ista discussimus. Quærẽduꝫ videtur in primis vtrum intellectus quicquid sub ente concludit ꝑspicue possit attingere: potest vtiq͂. Diuidit enim ipsum in genera decẽ generalissima: rursusq͂ genera decẽ in genera subalterna gradatim sub ipis q̃plurima. Deinde species quasdam vltimas sub generibus collocat subalternis. Deniq͂ speciebus singula subicit vt ita dixerim absq͂ fine. Si intellectus potest ens ip̃m tanq͂ totum quiddam describere atꝫ ip̃m in cũcta eius quasi membra gradatim diuidere ea quæ tam inuicem q̃ ad totum diligẽtissime comparare quis non videat hunc natura entis ipius vniuersi esse capacem. Qui enim totuꝫ ip̃m in sua forma videt eiusq͂ terminos atq͂ gradus per quos propagatur vndiq͂ prospicit absq͂ dubio potest singula quæ illis terminis compræhenduntur: media compræhendere. Mitto nunc quod cum apud Platonicos super ens atꝫ sub ente queat ipsum vnum bonumq͂ excogitare: multo magis totam eius latitudinem vndiq͂ percurrere poterit. Certe post notionem entis quod vocabulum sæpius iam repetimus etiam quod ab eo diuersissimuꝫ fingi potest: idest non ens pro arbitrio cogitat. Si potest ab illo ad hoc infinite inde distans ꝑcurrere multo magis: ꝑ quelibet q̃ sub illo q̃si media continent. Hinc Aristoteles inq̃t. Sicut materia quæ vltimũ ẽ naturaliũ oẽs potest corporeas induere formas: oĩaq͂ hoc pacto corp̃alia fieri sic intellectũ qui vt ita loquar sup̃naturaliũ vltimũ est suppremũq͂ naturaliũ spiritales omnes rerum omnium formas accipere posse: oẽsq͂ euadere

dere. Quemadmodũ vniuersum sub rõe entis atq3 veri obiectũ ẽ intellectus ita sub ratione boni est voluntatis obiectũ. Quid nã intellectus inquirit: Nisi cuncta in se suo modo pingẽdo trãsformare omnia in seipsum: Quid rursus voluntas amititur: Nisi omnibus omninm modo frueudo seipsam in oĩa transformare: Ille ergo conatur vt vniuersum fiat quodãmodo intellectus: hæc autẽ vt voluntas sit vniuersum. Vtrimq3 igitur naturalis ad hoc vergit animi nixus. quemadmodũ inquit in methaphysicis auicẽna: vt animus ipse: modo suo totus mundus euadat. Videmus enim quẽlibet animũ naturali instinctu & cõtinuo nixu conari: vt & cũcta vera intellectu cognoscat: & cunctis bonis volũtate fruantur

Animi origo finisq3 ẽ solum infinitum verum atq3 bonũ

Eminisse vero oportet vniuersum ipm qđ esse dicimus animi finẽ esse pœnitus infinitũ. Finem enim cuiusq3 præcipuũ propriumq3 putamus quod ꝓprie res queq3 sũmopere appetit tanq3 summũ cuiq3 bonũ: cuius gratia petit agitq3 reliqua: in quo tãdem quiescit omnino a deo vt finẽ naturæ appetitusq3 stimulo iã prorsus imponat. Intellectui vero nostro conditio hæc innata est: vt rei cuiusq3 requiret cãm: rursusq3 cause cãm. Ideo nõ cessat vnq3 inquisitio intellectus: nisi eã cãm reperiat: cuius nulla sit causa sed ipsa sit causa causarũ. Id aũt solus est deus immensus. Volũtatis quoq3 affectus nullo saciatẽ bono: quatenus putamus bonũ preterea aliud supesse. Solo igitẽ eo saciatẽ bono vltra qđ nihil est boni. Quid autẽ hoc aliud est: nisi deꝰ imensus. Igitẽ quicquid aut veri aut boni offerẽ quod certos habeat gradus q̃3uis q̃3plurimos: adhuc plures intellectu requiris & vlterius appetis volũtate. Vnde nusq3 nisi in vero bonoq3 immenso potes quiescere neq3 finem nisi in infinito potes facere: Cum vero res queq3 impropria eius quiescat origine vnde efficitur & vbi ꝑficiẽ: animus vero noster in solo infinito quiescere valeat: sequitur vt solum quod est infinitum: sit propria eius origo. Vocari autem idipsum proprie debet ipsa infinitas & eternitas potiusq3 vel eternum quiddam vel infinitum. Q̃m vero effectus causæ proximus: euadit causæ ipsi similimus: consequens est vt anima infinita quodammodo virtus sit & æterna. Alioquin ad finem nunq3 proprie vergeret infinitum. Hinc nimirum efficitur vt nulli sint inter homines qui contenti sub celo viuant opibusq3 tẽporalibus impleantur.

Animus optatum finem bonumq3 suum quandoq3 cõsequi potest.

p Otest autem perfectum finem suum aliquãdo rationalis animus assequi. Si enim que nimis in natura perfecta sunt naturalem perfectionem suam in quesiti finis habitu consequunẽ multomagis animus qui & perfectissimus est. & finis omnium natura

lium: Si quæ finem neq aliis neq sibi ipsa præscribunt: aliquando si ne congruo potiunt multo magis & mens: que finē suū aucupat & reperit finē rursus multis instituit. multoꝝ ꝑsagit: videt & oim: Si naturalis potētia in reb⁹ vel minimis nō ē inanis certe nō ē inanis i animo: qui vsq a deo magnus existit: vt q̄to interuallo minima quæq a maximis excedant examussim dimetiat. Accedit q animus haud quaq finem certū naturaliter sequeretur nisi posset & assequi. Qua enim alia potentia mouetur ad illum nisi qua potest etiam peruenire Videmus preterea illum: quando impense cōtendit multum in eiusmodi motu proficere. Qua vero virtute proficit eadem quandoq ꝑficitur. Videmus deniq vehementius paulatim vehementiusq moueri. Quem admodum elementum quodlibet quo naturali termino propinquat magis: eo mouetur velotius. Ergo sicuti neq elementū ita neq mens ab alio i aliud semper præter terminum frustra progreditur. Sed terminum quandoq attingit suiipsius gratia exoptatum Sunt autem i rebus actionibusq naturalibus & humanis principia quedam sunt & fines. Contra naturā ipam rationēq principii est: ab alio semper principio ad aliud ascēdere sine principio. Cōtra rationē finis est a fine deinceps in finem descendere sine fine. Omnis actio a summo agente. Omnis appetitio a fine summo ducit originē. Quecunq em̄ propter aliud talia sunt vel talia ad ipsum q̄d propter se tale existit necessario reducūtur. Igitur si vtrūq sūma desūt: neq actio prorsus incipiet vlla: neq appetitus aliquis incitabitur. Deniq cum motor suiipsius gratia moueat vbi sūmus est motor: sūmus finis pariter reperit. Idq & in ordine rerum quolibet: Verū est & in ordine similiter vniuersi. Sed iuuat rationē de mēte superiorē aliquanto latius explicare. Si quis a nobis querat vtrū horum perfectius sit: intellectus ne an sensus; intelligibile ne siue sensibile. ꝓmittemus ei nos q̄d desiderat protinus ostēsuros: sin modo nobis prius ad hoc vnū ipse respōderit. Scis o amice qui me rogas esse aliquid in te ipso q̄d aliquaꝫ habet vtrorumq noticiā: noticiam inq intellectus ipsius & sensum; rursum intelligibilis atq sensibilis. Eadē enim vis quæ hæc inuicem comparat iam vtraq quodāmodo videt. Respōde igitur nū quid vis eiusmodi sit intellectus an sensus. Responde quæso libenter. Vt hac ego responsione tua mox tuæ illi interrogationi respōdeam. Iam igitur te sic audio respondentem. Virtus eiusmodi non est sensus. Omnes enim continue sensibus vtimur: ac maxime & intentissime vtimur. Si igitur sensus videre se posset & illa vel omnes vel q̄plurimi facileq & clare vim ipsam sentiendi & intelligendi atq intelligibilia sensibiliaq cognoscerent. Cum vero paucissimi sint. qui ista cognoscāt oia; atq ii quidē vix & nō nisi diuturna intelligētie argumētatiōe cognoscāt: certū est sensū nequaq nosse vel seipsum vel

intellectum & intellectus obiecta: Immo vero hæc oĩa cōstat ab in-
tellectu cognosci. Præterea vis illa quæ de vtrisqꝫ ꝑquirit eadē est ac
illa que etiā ratiocinādo hec inuenit. & ratione cōcludit vtrū sit inter
illa ꝑfectius. Quod aūt rōcinando querit rationēqꝫ assignat ratio est
nō sensus. Igitur solus intellectus est qui hæc oĩa nouit. Igitur &
ego priori tuæ illi questioni iam ita respōdeo. Tanto saltē ꝑfectior
intellectus est ꝗ̄ sensus quāto vis eius latius ꝑfectiusqꝫ ꝓpagaṫ agē-
do. sensus vt ipse mōstrabas neqꝫ se ipsum neqꝫ intellectū intellectus-
qꝫ obiecta potest agnoscere. Intellectus aūt vtraqꝫ noscit. Accedit
alius quidā ꝑfectionis gradus: Quippe intellectus quādo se atqꝫ sen-
sum cæteraqꝫ quantū ad ꝑfectionis attinet gradus inuicem cōparat
iam summā ipam ꝑfectionis formā quasi ante oculos habet: ad quā
vtraqꝫ cōferēs: quod ad ipm accedit ꝓpinquius idem iudicat esse ꝑ-
fectius. Si summā ꝑfectionis attingit formā. ꝓculdubio ex summa
quadā ad eam ꝓportione hāc attingit. Non solū igitur ꝑfectior est ꝗ̄
sensus: sed etiā pene post ꝑfectionem ipsam summe perfectus. Video
tercium insuper ꝑfectōis intelligentie gradum. Nam dum querit iu-
dicatqꝫ seipam certe reflectitur in seipsam. Quod aūt tale est etiam in
se ipo existit & ꝑmanet: est insuper incorporeū penitus atqꝫ simplex.
Deniqꝫ cum ex seipso ad se ipsum motu circulari ꝓgrediaṫ. pōt vtiqꝫ
sempiterne moueri hoc est agere semper & viuere. Mittoqꝫ intel-
lectus tanqꝫ ꝑfectior paucioribus est cōmunis: seriusqꝫ & rarius ex-
ercetur: ac tanqꝫ finis post vegetationis vsum sensumqꝫ cōcediṫ. Dat
sensui regulā atqꝫ leges finemqꝫ ꝑscribit. se ipm ad agendū pro arbi-
trio ducit quando rationaṫ atqꝫ cōsultat. sensus aūt vbi ratio non resi-
stit instinctu sꝑ nature ꝓpellitur. Mitto ꝙ ratio sæpe aliter eligit ꝗ̄ sen-
sus & vsus corporis exigat. Quia videlicet electionis principiū non
pendet a corpore. alioquin finis eius semꝑ spectaret ad corpus. Ratō-
nem certe in motu suo nequaqꝫ subdi corporibꝯ ex eo ꝑspiciṫ ꝙ spe-
culādo transcēdit corpora: cōsultādo se ad diuersa oppositaqꝫ extēdit
eligēdo corporis inclinatiōi sæpe repugnat. Quare multo minus in
essentia vitaqꝫ corporibꝯ vllis subiiciṫ. Quid: ꝙ sensus ꝓcedēte æta-
te quodāmō hebetari videṫ: intellectus vero nequaqꝫ potest tñ ab in-
tentōe speculatiōis auerti qñ in curādo colēdoqꝫ corꝑe nimiū occu-
paṫ. Quid: ꝙ sensus ipius obiectū quotiēs vehemētius est lædit su-
bito sensum atqꝫ post illius occursum nō pōt e uestigio seuuis debili-
ora discernere sic offendit oculū splēdor exuberātior. Sic offendit au-
res strepitus vehemētior. Mēs vero cōtra: ab excellētissimo sui obie-
cto neqꝫ lediṫ vnqꝫ neqꝫ cōfundiṫ. Immo eo cognito iferiora silꝭ clari-
us veriusqꝫ discernit. Quod quidē mētis naturā eē significat sūmope
spiritalē & excellentē. Quid: ꝙ sensus solꝭ corꝑeis termiaṫ obiectis
intellectꝰ aūt scdm intimā actionē ab oibꝰ emergit corꝑibꝰ vtpote qui

fm essentiam atq₃ vitam non sit submersus. Formas corporales separat a materie passionibus. Formas quoq₃ illas quæ per se pœnitus, sunt incorporee discernit a corporalibus quippe qui ipse a materiæ passionibus atq₃ a corporalis formæ conditionibus sit separatus. Preterea sensus particularibus solum obiectis est contentus. Familiaria vero intellectus obiecta rationes ipse rerũ sunt vniuersales & sempiterne. Quas non aliter q̃ per præcipuam quandam ad ipsas proportionem familiariter potest attingere: exquo apparet ipse quoq₃ absolutus & sempiternus. Presertim quia rationes eiusmodi per species quasdam attingit quas ipsemet & facit & suscipit: Quas esse necessariũ est a materiæ passionibus absolutas. Alioquin rationes ideasq₃ illas referre non possent Intellectus autem ipse nisi a materiæ passionibus liber existeret species eiusmodi neq₃ hoc pacto facere posset: neq₃ suscipere.

Mens magis q̃ sensus optatum finem consequi potest.

RAtio qdem nobis propria est. Non enim bestiis eam deus infudit. Alioquin dedisse eisdẽ sermonem tanq₃ rationis interpretem. Manum insuper tanq₃ rationis ministrũ & instrumentum. Preterea videremus in bestiis aliqua consultationis varietatisq₃ inditia. Nũc autem videmus eas nunq₃ aliter facere q̃ impulsu naturæ ad necessitatẽ dnntaxat corporis impellantur. Omnes araneæ similiter texunt telam: neq₃ texere discunt: neq₃ tempore q̃uis longo in melius texendo proficiunt. Postremo appareret in brutis certa quædã religionis inditia atq₃ opera omnibus manifesta. Vbi enim intellectus adest q tanq₃ oculus quidã ẽ ad lumẽ intelligibile constitutus. ibi quoq₃ intelligibile lumen qui deus est lucet suspicitur & amatur & colitur.

Quanto intellectus perfectior est q̃ sensus tanto saltem homo perfectior est q̃ brutum. Atq₃ ex hoc ipso est perfectior quod habet ipse proprium bestiis non commune. Itaq₃ propter intelligentiam tantum perfectior iudicatur. Presertim cum intelligentiæ munere ad infinitam perfectionẽ qui deus est affectu speculatione cultuq₃ accedat. Perfectio autem cuiusq₃ precipua inconuenientis finis possessione consistit. Cuius quidẽ consecutio tãto facilior est & plenior q̃to inata perfectio est vberior. Vbi enim perfectio illa formalis quæ innascitur ab initio: preualet ibidem naturæ ordine finalis ipsa perfectio abundantius & facilius fœliciusq₃ conceditur. Si quidem illa huic obsequit̃. Nec illius obsequio prouenit. Vnde cõcluditur vt multo magis faciliusq₃ ratio q̃ sensus homo q̃ brutum finem congruum optatumq₃ consequi possit.

Immortalis animus in corpore mortali semper est miser.

EXperimur autẽ in nobis bestiam nostram: idem sensum finẽ suũ bonũq₃ sæpissime consequi: qñ. s. sufficiẽtis obiecti sui cõsecutione quãtũ ad ipsum pertinet prorsus impletur: homo vero noster. i. ratio qñ finem consequatur optatũ nõ experimur. Nã in

summis etiã corporis voluptatibus qñ sensus ipse quantum in se est impletur omnino ratio adhuc vehementer sollicitatur sensumq; solli citat. Siue enim sensibus obsequi velit semper aliquid suspicat. No ua machinatur oblectamenta. Continue nescio quid vltra requirit. Si ue sensibus repugnare cõtendat vitam reddit laboriosam. Vtrobiq; igitur non solum ipa non est fœlix verũetiam sensus ipius fœlicitatem pœnitus interturbat. siue iam domuerit sensum seq; in seipsa college rit tunc propria impellente natura rationes rerum causasq; perquirit. Vbi aut inuenit sæpe quod nollet. Aut nõ inuenit sæpe quo d vellet. Aut forte non tantum cõphendit quantũ cupit & capit. Semp cer te ambigit & vacillat & angitur. Cum igitur nusq̃ quieta sit certe nũ q̃ dum sic afficitur vel ipsa fine potitur optato vel sensum præsente iã fine suo potiri permittit. Nihil vero inrationabilius fingi potest q̃ ho minem qui per rationem ẽ animaliũ immo omniũ quæ sub cœlo sunt pfectissimus. perfectissimus inq; quantũ ad formalem perfectõnem il lam quæ tributa nobis est ab initio ob eandem rationẽ esse omniũ im perfectissimũ q̃tum ad finalem illam perfectionem ad quã consequen dam perfectio prima tribuitur. Hic esse videtur infœlicissimus ille p methe⁹: qui diuina sapiẽtia palladis instructus ignẽq; cœlestem. i. rõnẽ adeptus ob hoc ipm in summo vertice montis: hoc est in ipsa cõtẽpla tionis arce ob continuũ auis rapacissime morsum. i. inquisitõnis stimu lum miserrimus omniũ merito iudicat: donec transferatur eo dem, vñ olim acceperat ignẽ.: vt quemadmodum vno illo luminis superni ra diolo nunc assidue stimulatur ad totum sic toto deinde lumine pœni tus impleatur.

Homo q̃ difficile extra habitum naturalem positus fœlicitatem seq tur tam facile hanc in naturalem habitum restitutus assequitur.

R Ationes de facilitate fœlicitatis humanæ i suprioribus primo nobis abductæ veritatem ipam naturali quodam ordine mon strare perspicue videbãtur. Vnde nam igitur quemadmodum experientia docet tanta nobis ad beatitudinem contendẽtibus oppo nitur difficultas? Vt grande illud sisifi saxum per mõtis ardua sursum voluere videamur. Quid nimirum? Summa olympi mõtis fastigia pe timus. Infimæ vallis habitamus abyssum. Onerosissimi corporis sar cina præmimur. Dum anehelamus in arduum sæpe tam ipso pondere q̃ præruptis vndiq; rupibus in præceps repente relabimur. Quid q illinc offendicula & obstacula q̃ plurima detinẽt. Illinc pratorum quo rundam blandimenta noxia demorantur. Sic igitur heu miseris sic ex tra sublimen patriam relegatis in infimo nihil vsq; obicitur non valde difficile. Nihil obcurrit non vndiq; miserum. Quid nam ad ambigui tatem eiusmodi respondebimus? Illinc argumentatio facilitatẽ summã pollicebatur. Hinc experientia summam pariter mõstrat difficultatem.

Tantam deniqꝫ litem ſola nobis lex moſayca dirimet extra naturæ
primæ ordinem poſiti ſumus præter naturæ ordinem prob dolor agi-
mus atqꝫ patimur primus bomo ꝙ facile primũ omnino cõuerſus ad
deũ fœlicitatẽ accipere poterat tam facile deinde illinc aduerſus ipſam
amiſit facilitatem. Cuncta igitur parentis primi progago tam diffici-
le extra naturæ prioris ordinem poſita beatitudinem recipit ꝙ facile
in ordinem ipſum reſtituta reciperet. Quid vero dicent ad iſta pbilo-
ſopbi. Magi quidem ſoroaſtris boſtaniſqꝫ ſectatores ſimile quiddam
afferent. Aiunt enim ob antiquam quandam bumanæ mẽtis infirmi
tatem omnia nobis infirma difficiliaqꝫ contingere. Ac ſiquis tempera
tionem animæ reſtituerit omnia iam fore diſpoſita. Huic quoqꝫ non
diſſonat illud pytbagoreorum atqꝫ platonicorum. Animã videlicet
iccirco tot in mundo ſenſibili malis affligi quia ſenſibilium bonorũ
auiditate nimis illecta bona intelligibilis mundi imprudenter amiſit
Peripatetici forte dicent bominem potiuſqꝫ brutum affine proprio
aberrare quia libero mouetur arbitrio. Vnde binc atqꝫ illinc prout va
riis conſultando vtitur coniecturis poteſt preuaricari. Animal autem
irrationale non ducitur a ſeipſo: ſed ab ipſa naturæ prouidentia nũqꝫ
errante ad finem ſibi conuenientem tanqꝫ: ad ſignum ſagitta dirigit.
Error autem ille noſter atqꝫ præuaricatio cum non a naturæ defectu p
ueniat. ſed varietate rationis & obliquitate cõſilii nequaqꝫ diſperdit
potentiam naturalem. Sed turbat potius volũtatem. Atqꝫ ſicut in ele
mento etiam extra locum proprium poſito vna cum natura ſeruatur
vis atqꝫ inclinatio ad terminũ proprium naturalis: qua poteſt aliquã
do ſuam repetere regionem ſic in bomine etiam poſtqꝫ a recto trami
te aberrauit reſtare putant naturalem tum tramitis tum termini repe-
tendi potentiam. Deniqꝫ exactiſſima tbeologorum examinatio rẽ
omnem breuiter ita cõcludit. Non poteſt vlla ad motũ aliquem incli-
natio amplior eſſe ꝙ motor. Cũ igitur animi inclinatio præcipue ver
gat ad infinitum nimirum dependet ſolum ab infinito. Si eñ a deter
minata quadam cauſa poſt deum animæ motrice ꝙ proxime proue-
niret ad finem quoqꝫ dumtaxat vergerit terminatum. Siquidem mo
uendi virtus quãuis in infinito principio ſit infinita tamen in ſequen-
te cauſa quæ determinata eſt terminatur. Ac motus mouentis proxi
mi potius ꝙ remoti ſequitur qualitatem. Quamobrẽ motor ipſe qui
animum proprie vertit ad infinitum eſt ipſamet ſolum infinita pote-
ſtas: Que mentem pro libera voluntatis natura modo quodam mo-
uet ad eligendas vias maxime libero. Rurſus pro infinita mouentis
potentia ad appetendum finem vſqꝫ adeo incitat vt non appetere ne-
queat. Si motus eiuſmodi non poteſt quo dirigitur peruenire nul
lus vtiqꝫ poterit. Vbi infinita viget potentia: Ibidem infinita ſapiẽtia
atqꝫ bonitas dominatur. Hæc aũt neqꝫ quicqꝫ mouet incaſſum. Neqꝫ

bonum vllum prætermittit alicui quod accipi iam possit & debeat.
Proinde cum homo tum ob rationis cõtemplationis vsum ad angelos beatissimos tum ob diuinum cultum ad deũ beatitudinis fontem multo ꝓpinquius accedat ꝙ bestie necesse est eum aliquãdo pesse in optati finis possessione fore multo beatiorem. Vt qui supernis similior est tam voluntatis ardore ꝙ intelligẽtie lumine similiter sit vitæ fœlicitate similior. Siquidem a vitæ virtute intelligendi volendiqꝫ virtus & excellentia proficiscitur. Nunc vero in corpore hoc tũ ꝓpter corporis ipsius imbecillitatem infirmitatemqꝫ & rerum omniuꝫ indigentiam: tum ꝓpter continuã mentis anxietatem est longe misserior. Qua propter ꝙ difficile fœlicitatẽ suam in corpore terreno. Intẽperato caduco animus cœlestis & immortalis continue sequitur tam facile hãc vel a corpore liber vel in corpore temperato immortali cœlesti consequitur. Non videtur aũt finis ipse naturalis existere nisi in habitu naturali. Habitus autem sempiterni animi maxime naturalis esse videtur: vt suo in corpore viuat iam sempiterno. Hinc necessaria ratione concluditur immortalitatem claritatemqꝫ animi posse ac debere quandoqꝫ in corpus proprium effulgere. In quo quidem statu solum summa hominis beatitudo completur. Atqꝫ hæc quidem prophetarum theologorumqꝫ sententia a magis & mercurialibus philosophis & platonicis confirmatur.

Mens adepta beatitudinem nunqꝫ amittit.

QVando vero infinitum attingit anima fineꝫ cum ea præcipue ratione hunc attingat qua hinc afficiť & trahitur & perducitur attingit vtiqꝫ sine fine. Si potuit ex infinito quodaꝫ gradu qui infinite distat ad immensum quandoqꝫ resurgere potest etiaꝫ in ipso immenso infinite manere. Presertim quia eadẽ ĩfinita ptãs quæ tam longe traxerat ad seipsum vehementius ꝙ explicari possit in se proxime retinet. In bono aũt infinito neqꝫ quicqꝫ fingi mali potest: & quicquid boni fingi optariqꝫ potest plenissime reperiť. Illic igiť eterna vita clarissimũ intelligentie lumen. Status mutatõne carens. Habitus priuationis expers: secura tutaqꝫ totius possessio boni. Gaudium vndiqꝫ plenum.

Finis quinqꝫ questionum de mente.

Super sensum est intellectus. Super sensibile est intelligibile. Super mentes nostras: sunt alie mentes. super formas corporales sunt forme incorporales.

Marsilius Ficinus Florentinus comphilosophis suis. S.D.

QVid in rebꝰ tã naturalibꝰ ꝙ hũanis veriꝰ meliusue sit: quotidie rõcinãdo & cõsultãdo q̃rimꝰ atqꝫ inuenimꝰ. In quo quidẽ discursu cõmũibꝰ ĩcorpeisqꝫ qbusdã veritatis bonitatisue reglis vtimur. atqꝫ ea de qbꝰ agiť ad ĩcorpeã cõmuneqꝫ et sũmã veritatis bo

nitatisue formam cōparādo referimus. Vt quid ad ipsius gradum in ter alia ꝓpius videtur accedere id esse ceteris verius ac melius iudicetur. Hoc aūt totū nō sensu facim⁹: sed rōne. sola em̄ in hoib⁹ rō est q̄ rerū rōes assignat. Atq̧ rōcinādo cōmunib⁹ reglis ad cōmunē formā singula cōparat. Hinc duo pcipue cōcludūtur. Primū ratōnem sensu veriorē ad modū meliorem q̧ existere. si quidē sola hæc in nobis ad summā veritatē & bonitatem tam discursu q̄ affectu se confert. Et cū de ipsa veritate sensus & bonitate. Qualiscunq̧ illa sit: agitur hoc ipsum non sensus vllo pacto: sed ratio ꝑficit. Secundum ꝙ quanto ratō verior & melior est q̄ sensus. tāto saltem q̄ rationis obiecta dicūtur veriora melioraq̧ sūt q̄ sensus obiecta. Præsertim quia quotiēs de rerū sensibiliū veritate vel bonitate perquiritur nō aliter hoc ipsum vel indagari potest vel inueniri q̄ virtute quadā & luce intelligibiliū rationū atq̧ formarum. Quāobrem intelligibilia hæc quæ intellectus obiecta dicuntur idest rationes ipse rerum incorporales atq̧ formæ a materiæ passionib⁹ absolute verius meliusq̧ sunt: ideoq̧ magis in rerū natura videntur existere q̄ formæ corporumq̧ sensibus offeruntur. Accedit ad hæc ꝙ queādmodum sensibile mouet sensum sic quodammodo intelligibile intellectum. Si nō possumus quæ infra nos sunt percipere: nisi ab illis per species quasdam quodammodo moueamur: multominus possumus quicq̄ super nos concipere nisi ita moueamur ab ipso: vt mens eius semine pregnans prolem inde parturiat præstātioris substantiæ similem. Mens em̄ virtute omnino propria nihil ederet nunq̄ nisi vel inferius vel equale. Ergo quando mens ad ipsum intelligibile surgit tam tam sensibili verius q̄ sæpe ipsa mēte præstantius necesse est eam ad ipsum supra seipsam illius virtute penitus eleuari. Hoc ipsum nisi esset quicq̄ nisi verius existeret q̄ sensibile. certe verius intellectū mouere non posset q̄ sensibile sensum. Nunc aūt longe verius mouet quando quidem magis perducit tam ad verum q̄ ad veritatis cuiuslibet rationem. Quid enim verum sit propria ratione: & quid ipsa sit ratio veritatis ac vicissim veritas rationis haud sensu sed ratione percipimus. Si quis aūt dixerit: mentem ab alienis vel extrinsecis ad intelligētiam nō moueri. Sed ipsammet propria & mirabili quadā virtute suas sibi species sua obiecta concipere dicemus ex eo sequi mentē esse incorpoream penitus & æternam: si nequaq̄ ab alio sed ad se ipsa mouetur: suaq̧ virtute species siue rationes concipit incorpeas & æternas. Vera enim cuiusq̧ ratio cum aliter aliquādo se habere nō possit est sempiterna. Cæterum istis addemus. Si non deest menti simplicissima quædam forma & perfectissima immo adest per quam & ad quam de simplicitate perfectioneq̧ rerum omnium dixerit: ac se ipsam multis simpliciorem perfectioremq̧ multa quoq̧ ipsa simpliciora & perfectiora esse cōcludit. Si inq̧ non deest menti talis quædam forma sed adest multomi-

nus vniuerso deest. imo vero multo magis inest: Ac mens ab illa vim accipit qua moueatur ad illa. Addemus præterea humanam mentem summã quidem esse in formarum genere naturalium. quoniam formas concipit siue suscipit puriores veriores perfectiores: quarum comparatione naturales nihil impẽdat. Verum non esse in mẽtium ordine summam. Quoniam nõ sit verissima. i. summe veridica cũ noxii saltem vitõ corporis sæpe ambigat & fallatur. Mens vero illa videt esse verissima que nihil nunq̃ admittit falsi nihil prorsus ambigui. Q̃m vero quicquid verius est. i. & magis potẽtiusq; existit: sequit supra mentẽ nostrã mentes alias esse: ad modum veriores quæ a falso remotiores sit q̃ nostra: ac deniq; super omnes quãdam esse summam atq; verissimam: In qua non aliud sit mens q̃ veritas: Non aliud intelligere sit q̃ esse. non aliud agere sit q̃ velle. Quæ cum fœcundissima sit: immo ipsa fœcunditas: mentes deinceps q̃ plurimas tanq̃ filias procreet seruet: illustret

Veriores aũt mentes: veriores quoq; rerum possidẽt rationes. Verissima vero verissimas. Vnde concluditur rationes rerum incorporales quæ ab humana ratione pro arbitrio cogitantur non esse figmenta quædam sicut illis qui sensibus potiusq̃ ratione viuunt atq; res iudicant forsitan videretur. Immo vero super nos in diuina quadam mente tanq̃ super cœlesti sole verissima rationum omnium lumina clarissime perlucere. Vnde in mẽtes alias que inter illam & nostram quasi mediæ esse videntur ceu in stellas superiores & quodammodo immutabiles atq; etiam in nostram; ceu in lunam iam quasi mutabilem. veri rationum radii demittantur.

Mens sempiterna est quia radio desuper accepto vtit ad eterna.

QVoniam vero mentis acies nõ aliter per eiusmodi radios agit hoc est videt & appetit q̃ substantia ipsa mentis eos acceperit iccirco clarissima vere rationis luce concludimus: omnibus vel infimis mentium gradibus a prima mente: immo a summo mentium lumine eternitatem vitæ ipsius esse tributam quandoquidem omnibus naturalis eternitatis agnitio quædam & appetitio veneratioq; cõceditur.

Mens dei radio reflexo intelligitur creata: recto creatorem.

LVna hæc nostra. id est mens prout in solem suum magis minusue aliter atq; aliter conuertitur uel auertit luminis & vmbrarũ quarundam diuersitate & vicissitudine variatur. Nunq̃ tota luminis recipiendi facultate priuatur. Nunq̃ tamen tota vndiq; fulget: pars. n. rõe carẽs vtpote q̃ sit quodãmõ dẽsior. i. ineptior nõ refulget. Luna: inq̃ hæc nostra radios quibus stellas super cœlestes id est angelos suspicit eosq; certa ratione cœlestibus longe præstantiores esse discernit. vehementiusq; amat & colit: radios inq̃ eiusmodi ab ipsis cœli sideribus quæ neq; intellectum neq; affectũ altius q̃ ad ipsammet eri-

gere possunt.habuisse non potest. Potest tamen eos a stellis angelicis immo vero a supercoelesti sole per stellas angelicas accepisse:omne stellarum lumen vt communis fert opinio a sole atq; in solem. Omne mẽtium lumen a deo pariter in deũ & luna hæc nostra quando ita diuinũ prospicit solem vt esse illum infinitum & qua ratione sit talis prorsus aspiciat:& quia sit infinitus: ideo infinito penitus interuallo angelos asserat antecedere:ipsosq; angelos illius comparatõne nihil impendat radium eiusmodi quo & super angelos & infinite progredit̃ & ipsos pene ꝓ nihilo habet.certe ab ãgelis nõ accepit. Neq; rursus a deo ipso per angelos. Nam radius dum per angelum transit determinatũ determinatur & ipse vnde nequit ad proprium immensi inquantum immensum est vel ꝓspectũ erigere vel affectũ. Virtute eñ ꝓprie infinita opus est ad motũ illum qui ad infinitũ proprie vergẽs terminuz sic absq; fine ꝓgredit̃:vt in termino infinito dumtaxat finem facere valeat. Igitur solius immẽsi dei purus radius est:quo immensum esse deũ agnoscimus: quẽ nisi nouerimus semꝑ vltra perquirimus. Soli⁹ quoq; immensi dei flãma videt̃:qua sic ardemus immẽsum vt liquor nullus præter imensuz sitim possit extinguere:imo(vt recti⁹ loquar) implere. Forsitan opepræciũ erit similitudinẽ illam de sole platonicam queadmodũ in libro de amore & in thelogia latissime explicauimus:hic quoq; aliquãto lati⁹ q̃ supius explicare:Inter oĩa sensuum instrumẽta purissimũ ocłus ẽ iter oẽs aĩe vires purissimũ itellectus. In mũdo visibili sũmũ visibile sol. In mũdo ĩtelligibili sũmũ intelligibile de⁹. Igit̃ queadmodũ se advisibile visus hẽt:sic pene ad itelligibile intellect⁹. Visus visibilia oĩa.i.colores ĩ sũmi visibił.i.sol' fulgore discernit. Intellect⁹ itelligibilia oĩa.veraq; cũcta in sũmi itelligibilis veritatis q; ipius lumie cõspicit. Ac tãto magis intellectus quilibet eiusmõi indiget lumie q̃ visus illo:q;to magis oĩs intellectus & quoduis intelligibile a suppremo & infinito intelligibili depẽdet q̃ visus & visibile quodlibet ab ĩpo sole:qui finitus est & a cãis supiorib⁹ ꝓducit̃ & seruat̃. Quicquid videt̃ vsq; siue ab oculis animaliũ quorũdã. q̃ innato quodã radiolo noctu videt:siue ab aliis ad ignis stellarũue lumẽ.totũ hoc solis ipsius splendore videt̃: Sicut.n. omne calidũ a summe calido sic omne lucidũ a summe lucido effícit̃ & seruat̃. Seruat̃ inq; quia & si causæ æquales.i.quæ in eadẽ specie sunt qua & effectus in generatione effectus.nõ tñ in cõseruatione necessariæ sunt:tamen superiores causæ in effectu etiã conseruãdo sunt necessariæ. Eadẽ rõne quicquid intelligit̃ vsq; siue insito quodã & naturali lumine tanq; familiari oculi radio:siue infimoꝝ radiis angeloꝝ tanq; igne siue supnoruz angeloꝝ luminib⁹ tanq; stellis vniuersum hoc infiniti ipsius intelligibilisq; solis radiis intelligit̃. Præsertim quia sol eiusmodi vbiq; totus viget & implet intrinsecus vniuersa:magisq; inde cũcta tam in cõ

seruando q̃ in nascendo dependent q̃ imagines in speculis a corporibus. Radio quidem solis per alia passim reflexo cernere possumus alia. Solem vero ipm nisi recto quodam ipsius radio rectoq̃ meum aspectu suspicere non valemus. Atq̃ hoc quidem radio qui profluit extra solē: ideoq̃ miscetur quodammodo & minuitur oculus q̃ purus & q̃ magnus sit sol discernere nequit. Quod si puritatē magnitudinemq̃ illius agnoscimus. non oculi istud qui longe fallūtur. sed ratione metimur. Oporteret autem oculum sic a natura institutum fuisse vt ipsi solis globo q̃ proxime adhereret quo propriam eius puritatem magnitudinemq̃ perspiceret. Sic radius qui ex deo emanās rebus creatis infunditur: creata solum proprie nobis ostēdit. Deum vero nobis ipsum ostendit magis qui in mentem ipsam dirigitur in deum vere directam. Verūtamen quoniam a mente pro mentis qualitate & capacitate perspicitur puritatem infinitatemq̃ dei monstrare nō potest. Ideoq̃ per ipm nūq̃ deum esse actum purum omnino infinitumq̃ cogitare possemus. Nihil autem supra mentem intus habemus qđ q̄at mentis fallaciam redarguere. Certa tamē rōne considerauimus diuinæ puritatis & infinitatis abyssum: ratōnem infinitatis atq̃ vicissim rōnis infinitatem animaduertimus. Quando etiam super supremos angelos per innumerabiles perfectionis gradus magis deinceps magisq̃ gradatim progredientes qua ratione diuinus actus progressum eiusmodi pene infinitū infinite supereemineat cogitamus. Quamobrem non solum diuini solis radius oculo mentis inest. sed etiam sol ipe diuinus adest sub ipa infinitatis suæ vt ita dixerim ratione. per quam videat appetatq̃ tum infinitatis verissimā rationem. tum rationis ipius infinitatem. Adest inq̃ vbiq̃. & adest semper. Quandoquidē vbiq̃ mentes quotiens expeditæ sunt. attentiusq̃ ad hoc opus incūbūt diuinū actū hac rōne cōsiderant infinitū. quia neq̃ subiecti alicuius limitibus vllis cohibeať. neq̃ pmixtōe qualitatis inficiať. Neq̃ causæ supioris excellentia supetur: neq̃ vel temporū interuallis vel locoꝝ spaciis excedatur. neq̃ nūeratis virtutis gradibus q̃uis q̃plurimis termineť. Neq̃ forsitan termineť supeturq̃ a mēte quæ vltra quēlibet nūeꝝ atq̃ finem tā fingendo q̃ affectando sine fine pgrediť. Videt mēs infinito dei actui infinitam subesse materiæ. vt ita dixerim passionem. Temp⁹ quodāmō intermiatū motū sp æqualē spaciū q̃ imēsum (vt ita loquor) atq̃ quodāmō ppetuā generationis successionē. Indefessam mētis discursionē Videt ipm purū nihilū infinite cōsiderari negādo: & imensum ibi malū excogitari. Videt ipm purū ens. vt ita dicam. infinite affirmari rōcinādo bonūq̃ esse prorsus imensum: quia sit ⱱtus immēsa. Aliud em̄ ē virtus quælibet: aliud est numerus atq̃ mensura. Ac pri⁹ ē virtus quælibet ordie quodā q̃ mēsureť. Numerus igiť vł mēsura quotiēs virtuti accediť

extrinsecus posterius q̃ contingit. Nihil tale dei ipsius virtus admittit. Non igitur numerum vel mensuram habet qui omnia numero pficit & mensura. Si non intra se admittit. neq; etiam circa se patitur. Ergo sicut infinite se replicat intus sic infinite se explicat extra. Vnde fit vt vbiq; sit & semper. Cuncta facillime faciat & perficiat. Cunctis & facillime adsit & insit. Sicut enim si qua esset infinita dimensio immēsum spacium occuparet: sic si qua sit infinita potestas seipsam vndiq; sine fine diffundit. Atq; etiam absq; principio & fine viuit in euum.

Platonici philosophi opinantur vbi est visibile summū: ibidem summum existere visum. Idcirco solis globo non modo vitam tribuūt: verumetiam videndi virtutem omniū perspicacissimam atq; certissimā. Orpheum in hoc potissimum imitari videntur: qui solem mundi oculum nominat. quo & quem omnium oculi videant. Opinantur solem stellasq; viuificas & viuentes iactis per omnia radiis quicquid mūdo continetur inspicere.

Deus omnia videt & curat.

PEripatetici putant summum intellectum summūq; intelligibile idem penitus esse Sane summus intellectus summū possidet modum intelligendi: non igitur intelligendo respicit extra sed intus. Neq; eius intelligentia ab alio q̃ a seipo depēdet. q; etiam quod summum intelligibile est: summus sit intellectus ex eo patet: q; inter intellectum atq; intelligibile maxima quædam proportio esse debet. Cum igitur id maxime fiat intelligibile quod a materiæ passionibus longissime separatur maxime & verissime intellectus est q̄d maxime est abstractum. Præterea non esset in intelligibile summum nisi tale sibi quoq; esset. intelligenturq; etiam a seipo. Deniq; si intelligibile excellentiam quandam super intellectus communes significat. mouet enim eos & illuminat. & format & perficit. nihil intellectu ſm participationem aut formam reperitur boni. quin in ipo summo intelligibili ſm causam virtutemq; agentem reperiatur. Igitur anime rationales intellectus quidam ſm participationem esse dicūtur. Angeli vero intellectus ſm formam existimantur. Intelligibile summum idest deꝰ intellectus ſm causam est. intellectus inq; super intelligentiam cogitabilem. Intellectus quolibet intellectu infinite præstātior. Si solis lumen quo solem videt oculus haberet oculum certe dum oculus noster ipsum videt. ipsum quoque & multo clarius. quia omnis ab eo claritas emanat. oculum mutuo nostrum inspiceret. Et dubitamus adhuc: Vtrum diuinus ille oculus quo etiam proxime & quem passim mentium nostrarum vidēt oculi. nostros ipse vicissim videat oculos. Nisi nos ipe videret qui nos continue videndo. nos semp illuminat atq; illuminādo vim nobis vidēdi actūq; largit. certe nusq; aliqd

videremus. Qui certe nihil aliud intelligimus preter intelligibilis sum mi lumen intelligibilis cuiusl ibet rónibus vndiq plenum. Sicuti neq videmus quicq nisi solis lumē: rerum omnium coloribus figurisq de pictū. Et dubitamus adhuc: Vtrum immensa bonitas nos amet no bisue prouideat. Que etiā absq medio nos fouet tāq filios & vbiq ac semper amplectitur. Et dubitamus adhuc: Vtrū infima quadā corpo reaq scitilla an potius incorporea luce atq superna sublimes formarū radios ab infimis materiæ tenebris secernamus. Argumentemur supē riora: inferiora passim redarguamus: q parua sint terrena: q magna cœle stia: q immēsa supercœlestia metiamur. Nemo magis videtur vbiq mē tiri q qui maxima quæq cōfidit pusillo corporalis sensus digitulo po tius q maxima mentis mēsura metiri. Nemo profundius in tenebras vel clam ipse delabitur vel præcipitatur inuitus q qui adeo & sibi super bus & soli superno euadit ingratus vt absq illius lumine cuius est om ne lumen: videre lumen profiteatur. Perinde ac si quis cœlestia lumina oculi duntaxat sui radio: non cœlesti splendore videre se credat. Hic Paulus apostolus contra philosophos nonnullos superbiores excla mat. Qui cum deum cognouissent non sicut deum glorificauerūt ne q gratias egerunt. Sed euanuerūt in cogitationibus suis & obscura tum est insipiens cor eorū: & putantes esse se sapientes stulti facti sūt

Horum mens passa videtur eclypsim quando superbe nimium de fecit a deo. Immo vero miserabiliter ad modum a seipsa. Tunc enim nos ipsi deserimus infœliciter quando ipsum sine quo esse nullo mo do possumus stulte deserimus. Heu quisquis hunc misere relinquit tutorem haud quaq relinquit omnino. Simul enim in eundem reci dit sed vltorem. Heu quisquis patrem aspernatur benigne lucentem interim eundem tanq iudicem experiretur vrentem. Vt in qua luce bo num suum infinitum venerari neglexit: in eadem neglexerit aliquan do quod neglexit: malum suum sentiat infinitum. Atq ob oculorum impuritatem sub lucis illius radio doleat semp qui nō purgauit ocu los & erexit vt semper tota luce gauderet. Quando impiorū mens philosophorum imprudenter defecit a deo tunc sensus in eis impu denter defecit a mente. Corpus & si libenter impotenter tamen secu tum est sensum Illinc monstruosissime quædā opiniones. Istinc mo res orti sunt omnium immanissimi. Hinc vita vndiq misera: contra vero: nullorum vel sententiæ probabiliores vel mores probatiores: vel vita beatior q eorum qui legitime id est pie phantur. Hoc est sciē tie veritatisq studium cum religiosa semper veraq pietate cōiungūt. Hoc autē nihil aliud esse videtur q nolle ab inueniēde veritatis amo re seiungere honorande veritatis amorem.

Elementa mouentur mobiliter. Cœlestes spheræ mouentur stabiliter Anime stant mobiliter. Angeli stant stabiliter. Deus est ipse status.

Marsilius Ficinus Florentinus Ioāni frācisco Hippolito vtriusqꝫ iuris doctori Gazolti comiti clarissimo. S:D.

VIdemus elemēta a terra vsqꝫ ad celū moueri mobiliter. Mobiliter īquā: quoniā a rectissima motiōis norma nōnunqꝫ vl ob impedimentū vel ob aliā quandā causam quodāmodo dimoueri videntur. Cœlestia vero corpora mouent̄ quidem sed stabiliter. Nam in ipsorū naturali motu continue ꝑseuerant. Proinde status motu longe ꝑfectior iudicat̄. Motus.n. statu necessario indiget sed non cōtra. Quamobrē si motus motu nobis ab inferioribus ad superiora nunc ascēdentibus ꝑfectior gradatim obcurrit: Atqꝫ ille est perfectior qui stabilior est multo magis status ipse statu gradatim ꝑfectior debet occurrere. Itaqꝫ sicuti status ab elementis in cœlum vsqꝫ adeo creuit vt iam modus standi quod stabiliter nominatur sit repertus longe magis adeo crescere debet super cœlum vt status ipsiꝰ substātia quædā reperiatur. Illic igitur erit aliquid: quod stet quidē semper licet mobiliter. He vero rationales animæ sunt: quarum substantia semper est eadem neqꝫ motuꝫ patit̄ vllū: sed affectus & actio variatur. Quoniā vero mutatio quelibet indigentiam quādam significat: ob quam quod mouetur ad id quod nō babet omnino solet percurrere atqꝫ sup id quod est indiguum necesse est esse aliquid quod sit plenum: quo sustineātur regenturqꝫ mobilia quo recurrāt alia vt impleantur: ideo sunt super animas angeli: qui & stant quidē semper & stant stabiliter. Quia & substantia & actio in eis semper est eadem. Corpora spirituum vmbre sunt. Spiritus contra sunt lumina corporum. Tria vero sunt corpora. Tres ergo sunt spiritus: Corpus ex elemētis compositum tam secundum totum qꝫ secundum ꝑtes e suo statu mutat̄. Elementoꝝ sphere & si vicissim mutantur in ꝑtibus tote. tñ ipse ꝑmanent incorrupte. Cœlestes deniqꝫ spheræ taꝫ secūdum ꝑtes qꝫ secūdū totū indissolubiles ꝑseuerāt. Spūs rōne vacui forte mutant̄ oīo. Rōnales aūt in tota substantia & actiōe ꝓcipua ꝑmanēt qꝫuis sm ꝑticulas quasdaꝫ. i. vires actōnesqꝫ infimas quadā vicissitudie ꝑmutent̄: angelici spūs iidē & files i vtrisqꝫ cōsistūt. Immo vero vt ꝓpriꝰ exprimā. Si corpa mlta repiunt̄ q̄ qꝫuis dispositione mutent̄ sꝑ tamē eadē substantia ꝑmanēt: atqꝫ bæc quidē sunt quorum ꝓprius est circuitus. i. cœlestia multo magis multi sunt spūs & si quadā dispositione mutabiles substātia tñ pœnitus imutabiles. Tales vero sunt qui prediti ratione circuitū quendā rationalem a seipsis in se ipos intrinsecꝰ agūt qñ seipos aīaduertūt & colūt. Agūt rursus extrinsecꝰ tū cōsultādo a fine reꝝ agēdaꝝ ad pricipia atqꝫ couerso tū disserēdo a ꝓpositiōibus quibusdā ad cōclusiōes. atqꝫ cōtra tū speculando ad effectu ad cāꝫ rursusqꝫ a cāis ad effectū. Rursus qñ ꝑticularia in vniuersalia ipa resoluunt, ac vicissim vniuersalia in particularia

diuidunt cõponendo. Omnis vero vis ad circuitũ naturalis esse sempiterna censetur: tum quia a se per suũ cẽtrum non recedit tum quia si opus fuerit per suam circumferentiam in se redit: & in quouis puncto incboat semper a fine principium. Maxime vero vbi fit circuitus spiritalis. Ibi enim iungitur circũferentia cẽtro. Atq3 buiusmodi substantia simplex vim suam replicat in seipsam & auget replicando. Sibiq3 innitẽs semetipsa conseruat. Meminisse vero oportet. vbi discursio rationis efficitur innata esse principia quædam stabilia discurrendi. i. cõmunes quasdam manifestasq3 notiones a quibus incipientes quasi radiis quæramus ignotiora. Atq3 ad easdem comparando diiudicemus. Meminisse præterea decet quoniam pricipia illa necessaria sempiternaq3 sunt ideo vim anime quæ illarũ subiectum est esse similiter sempiternã. Discursionem quidem illã tanq3 naturæ nostræ propriam possidemus. Fundamenta vero discursionis nobis cum angelis sunt communia. Illa quidem parte cælestes sumus: ex ista supercelestes. Duo mundani corporis sunt extrema. Terra scilicet cœlum q3 empyreum. Vtrumq3 videtur immobile: sed altera alterum ratione. Terra quoniam non adepta est virtutem aliquam ad circuitum. Empireum vero cœlum quia iam omnem corporum virtutem est adeptum. Medie vero spbere sempiterna quadã virtute sed mobili: requirũt vlterius nescio quid permanens & eternum. Quod de tribus iis gradibus diximus: Idem pœnitus de sensu: ratione: mente. Rursus bestia: bomine angelo intellige dictum. Elementa quoniam non solum corpora sunt verumetiam ex materia infima componuntur ideo mobiliter agitantur. Cœlestia vero quia eiusmodi materia carent atq3 sunt quasi non corpora: iccirco stabiliter equaliterq3 discurrunt: suoq3 ordine errores elementorum cobibere videntur. Quia tamen motibus oppositis contrariisq3 feruntur si propriis ferantur naturis oportebit contrariis illis inesse naturas. Nulla tamen est contrariarum dissonãtia qualitatum vnde omnis abest pernities omnisq3 transgressio: Mouentur igitur temperatione quadam qua ipsa superior causa regit potenter suauiterq3 perducit. Vniformis natura est quæ tam multa conducit in vnum: est etiam omniformis quæ illa ad terminos effectusq3 redigit omniformes. Non est autem corporea forma. Alioquin vniformis simul & omniformis esse non posset. Atq3 omne corporeum dum mouet necessario permutatur. Ideoq3 perfectissimus motor esse non potest. Et quia in mouendo non permanet iccirco solũ virtute sua nequit pmanẽtẽ in motu seruare tenorẽ. Quãobrẽ globi cœlestes a substãtia quadã spiritali rõnaliq3 mouẽtur. Atq3 illa qdẽ sempiternã babẽte infatigabilẽq3 virtutẽ qua tãdiu moles tãtas tã equaliter tã celeriter voluere valeat. Ordinẽq3 mirifice rõnalẽ pulcberimũq3 cõficere. Rationales aïe quia nullo mõ sũt

corpora ſed ad corpora iam affectu quodam naturali declinant: iccirco
manent quidem eſſentia vitaqꝫ ſemper: ſed quaſi mobiliter. Innata ve-
ro virtute propriaqꝫ mouentur. Angeli vero cum neqꝫ corpora ſint
neqꝫ ad corpora viuificanda declinēt & ſtant quidem & ſtabiliter vt in
ſuperioribus diſputauimus. Quemadmodū omnia mobilia ad mo
tum vnum tempuſqꝫ primum ſic ſtabilia cuncta ad vnum primūqꝫ ſta-
tum eternitatemqꝫ neceſſario reducuntur tanqꝫ cardinem ſiue centrum
Cui quæcunqꝫ ſtant pro viribus innitant̄ quod & ambiant quæcunqꝫ
mouentur: cuius vnione res tam multe tam diuerſæ vnam quandā pa-
riant barmoniam. Motus tempuſqꝫ ſunt pœne idem. Status & eterni
tas ſunt pœnitus idem. Que enim in inferioribus diſiuncta videntur in
ſuperioribus mirifice coniunguntur. Quicquid ſtare dicitur ſiue in
ſe ſiue in alio primū quidem ipſo ſtatu ſtat. Deinde compoſitionem ali
quā quodāmodo ſuſcipit. Verum ſuper id quod aliquo pacto compo
ſitum eſt extat aliquid neceſſario ſimpliciſſimū a quo cætera pendeant
vniātur & componant̄. Preſertim quia quod primū eſt in natura cum
vltra primum eſſe ſuum nihil capiat aliūde compoſitum aliquo pacto
cogitari nō poteſt: Sic igit̄ ſuper pigrā naturam mobilis. Sup vagū mo
tū motus ſit conſtantior. ſuper ſtabilem cōditionem: ſubſtantia ſtabilis
cum quadā conditione mutabili. Super hanc natura pœnitus ſtabilis
collocetur. Super ſtabilem naturam ſtatus ipſe omniū ſimpliciſſimus.
Vbi ſumma ſimplicitas ibi ſūma vnitas: vnicus igitur deus exiſtit. Qui
reuera abſoluta vnitas eſt: atqꝫ vt platonicis placet: eſt etiā quodāmodo
mentis vnitas atqꝫ cardo quemadmodum & mens cardo vnitaſqꝫ ani-
mæ. Et anima vnitas & cardo naturæ. Natura deniqꝫ corporum. De
us ſicut eſt purus ſtatus mutatione carēs ſic eſt pura vnitas imperfecte
multitudinis expers. Quoniam ſtatus eſt purus ideo omni ē motu ce-
lerior. Iam enim ab eterno ipē in ſe eſt id omne quod ex parte quadam
minima vix & paulatim & vniuerſo tempore vniuerſus motus aſſequi
tur. Et quicquid diuiduus motus nature diuidue diuiduo facit tempo
ris interuallo id totū ſtatus indiuiſibilis in diuiduo prout vult momen
to eternitatis indiuidue perficit. Vbi enim virtus conſtantiſſima do-
minatur ibi actio editur omnium velociſſima. Vbi vero inſtabilis natu
ra vacillat fit motio tardior. Rurſus quoniā deus eſt pura vnitas mul
titudinis infinite principium: ideo infinita multitudine rerum eſt infini
te potentior i innumerabilis inde poteſt numerus emanare tempore
ſempiterno. ipſe iam actu eſt innumerabilis numerus immo vnitas infi
nita & immenſa poteſtas. Et quæcunqꝫ infinite diſperſa infinite vt ita
dicam debilitantur: ipſe immenſa vnitate ſua potenter colligit in immē-
ſum. Quoniam vero nulla omnino difficultas actionis adeſt vnde mē-
ſura virtutis abeſt cui reſiſtere dimenſa natuta nō poteſt iccirco deus in
fiuite facilius fœliciuſqꝫ qꝫ cogitari poſſit omnia perficit: adeo vt ſi ſta-

fuerit cuncta simul efficiat qui est om̄ia simul: a quo & ad quem velut a centro & ad centrum singula tanq̄ lineæ punctaq̨ dependet: vt vno stabiliq̨ nutu singula queat ꝓ natura cuiusq̨ vibrare.

Forma corporea diuiditur & mouetur ab alio. Anima rationalis non diuiditur: sed ex seipsa mouetur. Angelus neq̨ diuiditur neq̨ mouetur sed aliunde impletur. Deus est plenitudo vna simplex immensa.

Marsilus Ficinus Nicolao Episcopo Vaciensi & Francisco Bandino. Salutem dicit.

FOrma quæ ex seipsa primoq̨ talis quædā aut talis existit in eo genere plenissime talis eē debet. Quod eniȝ ex se primoq̨ calet & lucet: sūmope calet & lucet. Q̄d igit̄ nō ē ꝑfectissime tale ab alio quodā sup̄iore depēdet FORMA corporea. Forma oīs quæ cū materia vel dimensione diuiditur & mutatur ab alio formarum omniū imperfectissima est. Nam subiecti dimensionisue ipsius indiget amminiculo quippe quæ a seipsa non sit quandoquidem non est vel in seipsa vel secum: Neq̨ etiam a subiecto præcipue nascitur quod ꝓpria natura iudicatur in forme: neq̨ rursus a quātitate quæ non per seipsam quicq̄ agit sed per qualitatem: præterea ꝓpter extensionem dispersioneq̨ forma illa fit debilis. Deniq̨ ꝓpter motum apparet egena. Neq̨ igitur ꝓpria virtute agit aliquid vel mouetur postq̄ vim nō possidet integram: atq̨ ꝓpria virtute neq̨ sustinetur neq̨ subsistit. ANIMA: Quapropter a præstātiore quadam forma dependet quæ in se sine subiecto atq̨ secum sine dimensione consistere possit. i. ab anima: quæ q̄uis ex se ipsa quodammodo moueatur quia proximæ qualitates om̄ino mutabiles antecedit: non tamen cum materia vel quantitate vllo pacto diuiditur. Quod ex eo præcipue patet Tum quia indiuiduas formas a diuiduis ipsa perspicue diuidit: secumq̨ coniungit tum quia conuertit̄ in seipam quod forma diuisibilis facere nequit. Vbi enim pars altera distat ab altera nondū totius in seipsum est facta conuersio. ꝙ vero anima rationalis ex seipsa libere moneatur: tūc apparet potissimum quādo & res corporeas modo potius suo q̄ rerum intelligit. Et cōtra earū impetum quod ipsa præstare censuerit ꝓ arbitrio eligit sæpe numero. Motusq̨ suos in plurimas oppositasq̨ partes edit assidue vtpote quæ non determinata vel naturæ vel obiecti qualitate trahatur sed consilii sui potius varietate ducatur. ANGELVS. Quoniam autem mouetur quodāmodo atq̨ iccirco quasi indiga iudicatur cum nulla res motu querere soleat quod iam possidet iccirco super animam est immobilis angel⁹ immobilis inq̄: quia iam vndiq̨ plenus. DEVS. Quemadmodum vero ab eo quod haud quaq̄ omnino plenū est ad illud quod plenissimū est ascenditur sic ad plenitudinem ipsam ascenditur a plenissimo. Quia videlicet a plenitudine ad minus plenum ordinę quodam per plenissimum fit descensus. Profecto causæ omnis in agendo intētio ē aliquid

ſibi pro viribus ſimilimum generare. Et quo potentior cauſa eſt eo id
magis faciliuſqꝫ conſequitur. GENERATIO in deo. Creatio a
deo. Hinc efficitur vt cauſa illa qua nulla poteſt potẽtior cogitari aliqd
generet ſibimet vſqꝫ adeo ſimile vt ſimilius quicꝗ̄ cogitari non poſſit:
non reperitur alicubi talis quædam ſimilitudo niſi vbi generantis geni
tiqꝫ ſubſtantia eſt pœnitus eadem. Sed mittamus in præſentia quod de-
us generet in ſeipſo. Conſideremus que procreat extra ſeipſum. Nam
bic quoqꝫ conſentaneum eſt deum ſimilima quædam gradatim minuſ-
qꝫ ſimilia ꝓcreare vt nullus in gradibus ordo rationalis poſſit a nobis
conſiderari qui non prius a ratione ſumma & conſideratus fuerit & im
pletus. Nempe a tali quodam ordine dei & naturales cauſæ eiuſmõi ſer
uant ordinem in effectibus producendis: & mentes ratiocinando ſimi-
liter ordinem & artificioſum tenent & naturalem diuinumqꝫ inueniũt.
Quorſum bæc: vt ſuper animas nondum pleniſſimas: pleniſſimos iã
eſſe angelos concludam⁹: ſuper angelos qui implentur eſſe fontẽ cuius
liquoribus impleantur. DEVS vnus: & ſimplex. Pleniſſimi qui-
dem eſſe multi & poſſunt & debẽt vt in dei opere perfectiſſimo partes
abũdent vndiqꝫ perfectiſſime. Plenitudo autem ipa ſimplex qua plena
ſunt quæcunqꝫ plena & quia plena ideo compoſita nuncupantur. Ple-
nitudo inꝗ̄ ſumma niſi vna eſſe non poteſt. Si quis duas ſummas indu
xerit plenitudines: quæremus vtrum in ſe pœnitus differant vel omni
exparte conueniant. An potius partim conueniant quidem: partim eti
am diſcreqent. Si vtraqꝫ ſimiliter eſt plenitudo omnino differre nõ poſ-
ſunt. Si conuenire dicantur omninovnum. Sunt non duo quod in præ
ſentia volum⁹. Si parte cõgruerẽt altera parte altera diſcreparẽt: primũ
quidem vtraqꝫ compoſita eſſet atqꝫ ex partibus & ſimplici quodam cõ
ponente dependens. Deinde neutra eſſet ipa quam querimus plenitu-
do. Quippe quo altera differt ab altera non reperiretur in altera. Adde
quod in plenitudine ſumma nibil debet eſſe vt ita loquar non plenum
Si autem partes diuerſas baberet nulla pars eſſet vel idem quod & alia
vel idem quod & totum. Nulla igitur pars pleniſſima foret. Q̃obrem
plenitudo vt idem ſæpius repetam vnica eſſe debet ac pœnitus indiui-
dua. Adde & infinita. DEVS infinitus. Profecto quemadmodum
in eo quod purum vacuum vacuitatemqꝫ ipſam cognominamus nibil
quod adſit fingi poteſt. Sic in plenitudine pura quã extare oportet va-
cuitati pure prorſus oppoſitam nibil in infinitum fingi poteſt quod nõ
adſit. Vnde nam prima mundi mareria & vniuerſus mũdi curſus & mẽ
tis cuiuſqꝫ diſcurſus boc babent. Vt naturaliter vltra quemlibet termi-
num impleri conentur niſi ab ipa plenitudine quæ & exuberat vltra ter
minum & mentes mundumqꝫ atqꝫ materiam allicit ſuper terminum.
HABITVS vniuerſi perfectus. Quoniam vero immenſa pleni-

tudo in vacuum nō potest allicere recte vaticinamur materiæ nixum & mundi cursum mentisq́ discursum ipsa quandoq́ plenitudine summa prorsus impleri. Tunc mundani stabilitas centri spherarum quoq́ circumferentiis se prorsus communicabit: & pura circumferentiæ claritas se ad centrum vsq́ diffundet. Tota prorsus machina mundi flāmis empirei cœli vestietur innoxiis. Corpora sensusq́ naturalia animarum rarationalium instrumenta fulgebunt animorum radiis beatoruȝ. Animi salubribus vitalibusq́ seraphynorum radiis fœliciter accendentur. Tota spirituum multitudo fœlicium infinita plenitudine infinite gaudebit in euum.

Compendium platonice theologiæ Marsilii Ficini Florentini.
Ascensus a substantia corporea ad incorpoream. scilicet ad animas angelosq́ & deum.

Marsilius Ficinus conphylosophis suis. S.D.
Substantia quoniam accidentis omnis fundamentum est naturæ ordine quodam prior est accidente: potestq́ cum sit prior ac forme virtute non careat alicubi sine accidente consistere accidēte inq́ præcipue corporali quod ad communem accedens substātiæ rationem non tam profectum affert q̄ defectuȝ. Profecto substantia si absq́ corporeo accidente consistat tam ob puritatem verior erit q̄ ob ipam indiuidue naturæ simplicitatē̄ vnitatemq́ potentior. Qꝺobrem iam ē actu substantia quædam seorsum a quātitatis diuisione qualitatisq́ corporalis permixtione. Ne vana sit semper in vniuerso potentia illa taȝ rationabilis tamq́ bona. Vel falsa prorsus vel imbecillis omnino natura illa quæ verior potentiorq́ q̄ substantia quælibet corporalis existimat̄.
PRIMVS incorporalis substantie gradus est vita quædam id ē anima. Incorporalis autem illa substantia idem atq́ vita quædam esse videtur. Quandoquidem vitæ proprium est vis quædā ad penetranduȝ: vniendum: mouendum corpus valde mirabilis. Talem vero vim habȝ in primis substantia prorsus incorporalis. Vitæ quædam huiusmodi in rerum ordine iam existunt. Magis enim dependet corpus viuens a vita sibi coniuncta q̄ a corpore vita. Nam corpus inde formatur & substinetur regitur & mouetur. Quare quemadmodum infra coniunctionē istam corporis atq́ vitæ corpora quædam reperiūtur saxa scilicet & metalla: cæteraq́ generis eiusdē quæ possunt absq́ vita manere: sic & multomagis forte etiam plures existunt vitæ quæ sine aliquo corpis ammiculo sustinere se possunt. Ne vero partim sunt rationales animæ partim angeli. SVPER animas sunt angeli. Verū nūquid sup corpa & animas necessarium est angelos esse? Est vtiq́ necessariū: Sane intellectus ipsius inquantū ē intellectus natura hæc esse videt̄ vt potius se-

orsum a corpore q̄ꝫ vt in corpore viuat: Intelligit eñi abstractione qua dam formarũ a singulis corporum passionibus. Et quãto ab eisdẽ ipse magis abstrahitur tanto discernit clarius & efficatius agit viuitq̧ beati us. Quasi ille sit mentis habitus potissimũ naturalis: coniungere vero corpori mẽtem forte nihil aliud sit q̄ꝫ eam ab ipsius origine longe seiũgere. Quod autẽ naturalius est id ipso rerum ordine existit vt plurimũ Igitur sup intellectus eos qui corporibus adsunt. id est animas rationales nimirum mentes q̄ꝫ plurime sunt a cõmertio corporum segregatæ.

Queadmodum puri intellectus ipsius ꝓprietas est seorsum a corpe viuere: sic & natura puri sensus esse cum corpore. Spiritus igitur i quo solus cum vita est sensus solum vt videt̃ viuit in corpore. Spũs autẽ in quo intellectus solus extra corpus tantũ agit vitã. Sed vbi intellectus sensusq̧ coniungit̃ quod homini conuenit eiusmodi spiritus ea prædi tus est natura vt & in corpore viuere possit & extra. At quoniã intellectus in hoc est pars quædam in anima partes insup alias continen te: est & ambiguus & quodam spiritali motu ab alio in aliud intelligen do discurrit. iccirco sup eum extare oportet mentem pfectiorem: quæ neq̧ ad capacitatem animæ cõtrahatur neq̧ inferioribus partibus misceatur neq̧ actionem suam tempore distrahat sed in seipa absoluta meraq̧ sit & vndiq̧ clara actionemq̧ suam nõ discurrendo peragat sed manendo.

Sup mentẽ in aĩa est mens in seipsa. Sup illam est deus.

Confert ad idem ratio illa platonica. Si anima secundũ formã rationẽq̧ suam esset intellectus certe tota prorsus anima intellectus esset: intellectus inquã absolutissimus. Et anima quælibet appareret intelligẽtiæ compos. Cum vero se res aliter habeat pspicuũ est aĩam nõ secundũ formã ꝓprie principalem: sed secundũ participationem quandã intelligentiã possidere. Queadmodũ vero sup animarum mentes quæ participatõe tales esse dicunt̃: sunt mẽtes multæ secũdum formam inest angeli: ita sup mẽtes secundũ formam est mẽs vna secundũ causam efficaceq̧ virtutẽ id est deus.

Multi sunt intellectus humani multi angelici vnicus est diuinus.

Quod multi sunt secundũ participationẽ intellectus patet ex eo ꝙ anime rõnales sunt plurimæ. Atq̧ in mentibus hoĩm diuersorum momẽto eodem appareut opiniones. Affectus habitus inter se pœnitus repugnantes: ꝙ sint multi etiam intellectus secũdum formam in superioribus declarauimus: quando diximus a mentis ipsius rationem spectare magis seorsum a sensibus corporeq̧ viuere q̄ꝫ cũ ipsis ꝙ super mentes omnes que forma ipsa sunt tales sit vnicus secundum causam intellectus inde probamus: ꝙ cum spiritalis indiuiduarũ mentium multitudo ordinata magis vnitaq̧ sit q̄ꝫ corporum multitudo necessarium est vnionem eiusmodi ab vna quadam causa proficisci

Res enim diuersæ siue ille quidem corporales sint siue incorporales eã ipsa ratione qua diuersæ sunt in vnum vel opus vel ordinē simemue cōspirare non possunt. Sed inquātū vnum quiddam illis inest commune Atq̧ hoc ipsum quod commune dicitur vniuersis a nullo illorum proprieq̧ continentur in ordine: prouenit. Illi enim dumtaxat aut certe suis quibusdam proprium esset: non cōmune pariter vniuersis. Neq̧ etiā a cunctis ex propria variaq̧ ipsorum virtute communis illa qualitas ꝓficiscitur. Quæ enim diuersa sunt vt diximus inquantū diuersa sunt nō pariunt vnionem. Sed nunquid natura quæ cunctis inest cōmunis ex seipa prorsus existit. Nequaq̧. Maius enim est existere ex seipo q̄ in seipo consistere. Cum igitur natura eiusmodi non in se sed in turba consistat: certe ex seipa non potest existere. Igitur ab vnitatequadam quæ super omnium numerum in seipa consistit: vnio illa omnium proficiscitur & quia vnitas illa sublimis nulli propria est ideo sicut vnitas numeralis vbiq̧ omnibus adest numeris & punctum lineis sic ipa quoq̧ indiuisibilis permanēs omnibus vbiq̧ spiritibus corporibusq̧ pariter adest ac eque ligat inuicem vniuersa. Quæ ex hoc ipso mutua quadam cōuenientia conducunt ad vnum quoniam ducuntur ab vno. Sicut igitur omnia mundi corpora ad vnum summumq̧ corpus continens mouensq̧ omnia rediguntur: sic spiritus om̄es ad vnum summūq̧ spiritum om̄ia cōplectentem: per quæ spiritus sibi subditos corpora viuificantem atq̧ mouentem.

Res neq̧ circulo confunduntur neq̧ a principia plura equalia reducuntur neq̧ sursum absq̧ fine progrediuntur.

Hic vt videtur triplex potissimum excluditur error primus eoꝝ qui aiunt cuncta sic circulo inuicem dependere. Vt queadmodum hoc ab illo ita illud vicissim ab isto dependeat. Sicvtiq̧ idē ad idem comparatum esset & causa & effectus: prius quoq̧ atq̧ posterius superius & inferius. Secūdus eorū qui plura in latus principia introducunt. Foret enim numerus q̄dam principiorum ex cōmuni natura ꝓprietatibusq̧compositus. Nullum igitur illorum esset reuera principiū: q̄a nullum simplex existeret & ab altiore vnitate cuncta ligāte singula ꝓuenirent Tertius illorū q̄ sursum absq̧ fine a princiqio alio ad aliud semp ascendunt. Sed illi dū innumerabilia principia curiosius affectare videntur cum nusq̧ reperiant primū nullū ꝓrsus principium asseq̄ūtur. Cogitare ꝓfecto deberent quicq̄d dependet ab alio suapte natura pendere. ac nisi ab alio q̄d non dependet aliunde substineat̄ poenitus vacillare. Q uapropter si omnia ab aliis absq̧ fine dependent cuncta vndiq̧ vacillabunt. Perinde ac si liquida liquidis hereāt nec vsq̧ solidarentur quæ liquida sistant. Nullus erit in rebus status ordo circuitus perseuerantia & restitutio nulla. Non erit in rebus aliud præstantius alio cum vbi non datur summum ibi alia aliis ad summum proprius

non accedant. Manifeſte vero videmus alia in natura facere alia fieri il-
la quidem antecedere dignitate iſta ſuccedere. Cauſarum præterea mul
titudinem latitudinemqꝫ in effectibus quoqꝫ numerum amplitudinēqꝫ
producere. Itaqꝫ ſi abſqꝫ termino a cauſis in cauſas aſcēdatur ſimiliter p-
ter terminum ad effectus ab effectibus deſcendetur. Nulla erunt extre-
ma. Sed omnia media omnia infinita. Siquidē res quælibet ab innume-
rabilibus antecedentibus vires accipiet & ſuccedentibus innumeris vi
res dare valebit. Innumerabilia erunt infinita. Quod eſt abſurduꝫ. Res
quælibet cuilibet apparebit equalis. Quod nihil hominis iudicatur ab-
ſurdum. Nuſqꝫ reperietur corpus infimum quod eſt terra. Nuſqꝫ mate
ria infima. Quæ eſt potentia vna puraqꝫ formaꝝ capax. Niſi ſit ſummus
ſpiritus vſqꝫ. Niſi ſit forma: ſuprema: actus purus: fonſqꝫ formarū. Nū-
qꝫ incipient effectus aliqui fieri quia nunqꝫ mediæ incipient cauſæ face-
re. Quæ non prius faciunt qꝫ ab omnibus ſuperioribus moueantur. qꝛ
ſi ab innumeris & per immenſum interuallum expectetur motionis ex
ordium nunq̄ accipietur. Nulla erit effectus alicuius ſcientia. Quia ne-
quaq̄ erit innumerabilium comprahenſio cauſarum. Quid plura: Sin-
guli in rebꝰ humanis naturalibuſqꝫ motus ideo ad certos terminos di-
riguntur quoniam a principio certo reguntur niſi enim regerentur in-
de illuc nunqꝫ dirigerentur. Cum igitur vniuerſi mundi motus ordina
tior ſit q̄ ſinguli qui ad illius ordinem referuntur. Ideoqꝫ magis ad cer-
tum terminum ſeſe conferat id eſt a commune cunctis bonum atqꝫ pul-
chrum. Neceſſarinm eſt ab vno quodam certoqꝫ principio id eſt bonita
te ipa ſummaqꝫ pulchritudine proficiſci.

Veritas eſt ſuper mentem.

v Erum ne forte dum infinitum progreſſum amputare contendi-
mus ipi quoqꝫ interuallo pene infinito ab ipo diſputationis no
ſtræ propoſito demēter digrediamur iam ſi placet regrediamur
ad mentem. Quod eſt in corpore oculus & in oculo viſus: Id ferme eſt
intellectus in anima. Quod rurſus. Solis lumen ad viſum hoc lumē ve
ritatis ad mentē. Aliud ſolis lumen eſt aliud oculus. Similiter aliud ipa
veritas eſt: aliud intellectus. Alioquin & omnis mens omnino eſſet ve
ridica. & res quælibet particeps veri ſimiliter eēt intelligentiæ particeps
Oculus tuus quia pars eſt alterius. ideſt corporis neqꝫ clare videt om-
nia prorſus neqꝫ ſua omnia ſimul. Si totum corpus tuum oculus vnus
efficiatur: Simul vndiqꝫ cuncta videbit. Nondū tamen idem erit oculꝰ
atꝫ lumen. Similiter mens tua quoniam pars eſt animæ ideo neqꝫ clare:
neqꝫ momento eodē intelligit omnia Si totus animus tuus intellectus
vnus euadat. Iam ex animo fiet angelus: clare cuncta perſpiciet: neqꝫ tē
porali diſcurſu amplius tum hoc tum illud aucupabit. ſed cuncta ſimul
perſpicue contuebitur. Adhuc tamen aliud veritas ipa aliud ipſa mens

erit quæ nihil est aliud q̃ȝ oculus spiritalis ad ip̄m veritatis lumen boni tatisq̄ȝ calorem intelligentia & voluntate percipiendum.

Veritas & bonitas idem sunt.

VErum perscrutandum esse videtur. Nunquid vnum idemq̄ȝ sit ip̄a veritas atq̄ȝ bonitas. Mittamus quid relationes illæ dyaletice machinentur. Si in rerum ordine falsum atq̄ȝ malum: Falso eē atq̄ȝ male esse inter se reipa non discrepant sequitur vt eodem in ordine verum & bonum: Vere esse & bene esse reuera non differant. Quapropter super rerum omnium ordinem idē in substantia est veritas atȝ bonitas. Præsertim quia quousq̄ȝ seueritatis eousq̄ȝ & bonitatis atqȝ vicissim se dilatat imperium. Quicquid enim veri ideȝ & boni particeps repetitur: atq̄ȝ conuerso. Hoc ip̄m tamen quod veritas & bonitas nominatur: Mentem quamlibet supereminet. Quia mens non in suipius natura sed in veri & boni possessione quiescit. Ac latius seueritatis bonitatisq̄ȝ vestigia q̃ȝ intelligentiæ propagāt. Vbi enim nullum apparet intelligentiæ munus veri tamen boniq̄ȝ nō nihil latere videtur. Quid ergo dicemus: Deus omnia ad suæ artis exemplar in specie quadam p̄pria puraq̄ȝ collocat deinde ad suæ largitatis exemplar omnibus ordinem vsumq̄ȝ aliquem ad aliquid benigne distribuit: in illo quidem actu vera. In hoc bona efficit omnia. Rursus deus quando intelligentiæ lucet veritas. Quando voluntati calet bonitas appellatur. Ibi intelligentia illustratur & adolescit. Hic voluntas blande allicitur & impletur.

Deus mentem immenso supereminet interuallo.

MEtiamur præterea si mensurari potest postq̃ deus supereminet mentem q̃ȝ lōgo spacio eam supereemineat. Ha q̃ȝ immensæ dementiæ est conari immensa metiri. Tanto enim dignitatis spacio saltem sursum distat a mente q̃ȝtum spacii mentis discursui patet super se gradatim a clariori in clarius percurrenti & volūtati a meliori melius affectanti. Id vero eousq̄ȝ patet quousq̄ȝ nobis aliquid occurrat prsus immensum. Quod infinitate sua imponat infinito quodammodo progressui terminum.

Deus est ip̄a certitudo & ipsum gaudium.

QVamuis autem extremæ dementiæ videatur mente compræhendere velle quod mentem insuperabiliter mentisq̄ȝ stimulum. id est voluntatem exsuperat: Non tamen dementis est vllo pacto ab ipso saltem velle plenissime compræhēdi. forte enim. quod cōpræhensibile est cōpræhēdere nihil ē aliud q̃ȝ ab ipso fœliciter cōpræhēdi qd ergo: Volum⁹ne a summa increataq̄ȝ forma quæ nos hacten⁹ clā cōplectit̄ manifestissime cōpræhēdi. i. ita cōphendi: vt nos hoc ip̄m minime lateat: Apphēdam⁹ q̄ad possum⁹ q̄ in formaꝝ genere creataꝝ

summa nobis occurrunt. Summa vero in iis sunt quæ absq; medio ad summã increatãq; formã sese cõuertere possunt ob id ipm q ab eadem sine medio pcesserũt. Eiusmodi aũt oẽs mentium species esse vident. Siquidem oẽs diuinitatẽ summã nõ in rebus aliis tantũ sed etiã cæteris omnino post habitis in ipsa vt ita dicam eius excellẽtia quadã quærere: cõsiderare: colere: quotidie possunt. Summa igit in vniuerso post summũ vniuersi principiũ sunt mentes tanq; specula summi. Capiamus quæ in mente sunt summa .i. intellectũ ipsum & volũtatẽ. Rursus quod intellectu est voluntateq; summũ. In illo quidẽ supmum est intelligere. In hac aũt velle. Verum quod est vlterius in intelligẽdo supræmum? Quid iterũ in volendo. In illo quidẽ claritas summa .i. exactissima verorum oĩm certitudo. In hoc aũt plenissimũ gaudiũ .i. integra bonorũ oĩm securaq; fruitio. Nihil vlterius possimus vel fingere vel optare. Quid ergo deus est? Certe quantũ in mẽte ipius speculo refulget ex eo deus est clarissima & certissima veritas oĩm fons verorum. Verissima quoq; claritas claritatum. Rursus bonitas infinita quæ dum se ipsa gaudet. Bonis gaudet innumeris. Gaudiũ quoq; immensum seipso bonũ: p quæ seipm faciẽs vt alia bona sint quibus gaudere qs possit

Ipsa certitudo vel claritas idem est atq; ipm gaudium.

Quando dicimus deũ claritatẽ esse vel gaudiũ: nõ claritatẽ in intellectu vel gaudiũ in volũtate ponimus sed in seipsis. Neq; volumus illic claritatẽ a gaudio discrepare vbi veritas a bonitate nõ discrepat. Est itaq; claritas gaudens: gaudiũq; clarũ. Claritas inquã gaudio nõ tanq; re alia gaudens: sed seipsa. Gaudium nõ alia claritate clarum q seipso.

Sicut lumen nõ indiget oculo: sic veritas nõ indiget mente.

Aliud quidem oculus est aliud radiolus quidã ingenitus oculo. Aliud rursus amplissimũ solis lumen. Radiolus ille propria est oculi claritas & in oculo. lumen vero illud cõmunis est oĩm claritas: claritas nõ egens oculo qui ad ipsam pcipiendã est institutus: Similiter aliud mens: aliud eius ppria claritas .i. radius ei insitus ab initio Aliud deus supeminens claritas claritatũ. Claritas pprie mente nõ indigẽs: quæ ad ipsam pcipiendã pcreata videt. Gaudiũ gaudiorũ omniũ quæ a voluntate qualibet sentiunt: gaudiũ nõ indigens voluntate qua gaudeat. Siquidẽ ipso duntaxat gaudet vnaqueq; voluntas.

Summe certitudini nihil est incertũ.

Si solis lumen esset non solum in causa visus visibilisq; ipsius: sed etiam omnium causa causarũ: ac visus ipse foret præstantissimus solis effectus & pximus cum pfectio a defectu dari non possit: immo vero opus sit visu perfecto ad indigum generandũ. Certe quicquid in visu bonum præcipue optandumq; apparet id totum: ac multo excellentius esset in lumine. Optimum vero optabilissimũq; est ocu

lo. Vt neq lumen lateat ipsum: neq cum patet offendat. Immo vehementer oblectet. Lumen igitur & si non haberet oculũ tamen suo quodam pacto. id est seipso tanq sublimiore visu sese clare videret: coloresq omnes in se fonte colorum intueret. Videret quoq se id esse quod omnes vident oculi: omnesq per ipsum videntes: passim ipsum quoq videret. Mitto nunc quod Platonici putant lumen cuncta videre. Deus autem tota mentis causa est & proxima ac mens opus est dei summum. Quicquid ergo summopere menti est optandum tanquã optimum totum hoc iam habet deus modo supra q dici possit præstantiore. Quid vero vel intellectui optabilius q verorum omniũ certitudo: Vel voluntati q gaudiũ omnibus gaudens bonis: Non satis esset mẽti eam interroga. Nõ satis esset ipsi veritatis tota possessio si eam veritas ipsa quã possidet lateat. Non satis omne bonum nisi iocundum occurrat & gaudeat omni. Claritas ergo diuina q uis intellectu propric non vtatur se tamen ipsam minime latet. Neq latet eam alicubi quicq qñ p ipsam vbiq oia patent. Quid eñ alicui posset esse certi si certitudini ipsi p quã sunt certa oia nõ esset certum.

Vbi pcipuus mentiũ finis ibidem est earũ principium.

Sed repete hunc in modũ supiora: effectus quilibet impellente naura causam appetit: vt vnde efficitur: ibi quoq pficiat. Causam quidem proximam si talis sit vt in se remotarum omnium causarum munera colligat appetit pprie: atq sub huius forma remotã Propriam enim distinctamq formam a proxima potius causa q a remota sortitur. Igitur in proxima illa quam dixi: vnde proprium principium habuit proprium quoq collocat finem. Sicut ignis in cõcauo lune potius q in sole vel marte terminum assequitur naturalem. Et aer in ignis concauo non in venere vel in ioue. Cum igitur mẽs qualibet natura duce siue in summa ipsa omnium certitudine summe gaudente Siue in summo omnium gaudio summopere certo dumtaxat proprium præcipuumq finem statuat tanq in causa proxima: quis non videat deum ipsum qui proxima est mẽtium causa esse summam ipsam: vt ita dixerim certitudinem gaudiumq supremum. Certitudinẽ inquam nõ alicuius vel in aliquo vel ad aliquid: sed suiipsius in semetipsa & ad seipam. Alioquin neq pura simplexq esset: neq summopere summa Cum igitur nulla ex parte terminum vllum: mensuramq accipiat: immẽsa relinquitur. Quapropter nihil prorsus admittit incerti. Nihil igitur siue in ea siue extra vel esse vel fingi vnq potest quod ipsi certitudini sit incertum. Quæ dum supereminet omnia supereminenter est omnia. Neq aliunde in essendo agendoq dependet: sed inde alia in vtroq dependent. In qua cum non aliud sit esse ipsum atq certam esse immo certitudinem esse: nimirum dum suiipsius est similiter suiipsius est certa: immo vt loquar rectius certitudo: Ac dum suiipsius quæ cuncta

mirabili virtute complectitur. Certa est ꝓculdubio est certa cunctorum: im mo vero omnium certitudo. Proinde lumen quodcunq̃ videtur nihil est aliud q̃ pure efficacisq̃ formæ spiritalis quædã amplificatio. Vbi igitur formæ puritas efficaciaq̃ minime terminatur: ibi lux pululat infinita: inde lumen emanat prorsus immensum. Profecto quod est in corporibus perspicuitas hoc est in spiritibus perspicatia. Quod rursus in corporibus visibile lumen hoc in spiritibus est perspectio. Vnde corpora quæ ad ipm magis accedunt facilius vberiusue refulgent. Atq̃ cõtra quæ fulgent sola spiritalem ex se propagant qualitatem: Igit̃ a summo spiritu lux viget & perspectio summa. In eo idem est claritas atq̃ ꝑspectio. Non dico deum esse quandam perspiciendi virtutem: quæ ꝑspiciendi egeat actu: neq̃ rursus ipsum appello id quod perspicere nominatur: ne vel nixus quidam ad aliud videatur vel compositum. Sed ipso actus vocabulo deum perspicientiam nuncupo per se existentem vel alia claritate q̃ seipsa perspicientem. Verum quid modo dixi ꝑspicientem? Quis enim non improprie dixerit visio videt sapientia sapit Non tamen vel sapientia insipida est vel visio cæca. Similiter ipsa ꝑspicientia neq̃ ꝓprie dicenda est ꝑspicere quicq̃: neq̃ rursus aliquid alicubi esse quod non perspicuum illi sit atq̃ perspectum: sicut enim perspicientiæ huic vel illi perspecta sunt hæc illa: sic illi summæ infinitæq̃ perspicientiæ perspicua ꝑspectaq̃ sunt omnia. Ibidem quoq̃ summe abũdat lætitia vbi sũma claritas emicat: quæ læticiæ est spiritalis origo. Immo idem est ibi claritas atq̃ lætitia. Nihil enim vel in oculo qui in corpore maxime spiritalis apparet vel in ipso spiritu aliud quicq̃ exilaratio est q̃ vel claritas ipsa vel illuminatio congrua. Quis nam ambigit omne ibi gaudium dominari vbi est omne bonum? Si quidem gaudium tanq̃ optimum maxime omnium exoptat̃: atq̃ ipsum est tum boni ipsius circũfundentis splendor & gratia tum circumfuse virtutis amplificatio quædam circa bonum.

Deus est claritas lætissima & lætícia clarissima.

VBi igitur volum⁹ rectissime loqui deum ipsum neq̃ intellectũ proprie nominamus: ne intelligendi egeat actu: neq̃ etiã ipam intelligẽtiam ne in quodam intellectu maneat: & alio quodã lumine repleatur. Immo claritatem ipsam mirifice lætam læticiamq̃ clarissimam. Quam ita omnes ambiunt intellectus: sicut astra omnia solem Claritatem inquã radiis certitudinis sua cuncta videntem: & vt videãt videnturq̃ efficientem. Flamis insuper gaudii sui tanq̃ voluptate omnium genitrice singula facientem. Facta quoq̃ fouentem. Fouẽdo rursus viuificantem: iuua sensu mouentem. Mota ratione trahentem. Rapta deinde mente sistentem. Consistentia tandem suiipsius veritate bonitateq̃ ꝓrsus implentem.

Deus volendo res facit & mouet potiusq intelligendo.

SEd delectat nescio quomodo ab eo quod in corporibus ē pulcerrimū ad optimum spiritum similitudine quadam rursus ascēdere. Ergo queadmodum sol dei similitudo eadem luce in seipso fulget & suo pacto calet: eodem quoq radio singula illustrat & calefacit: veruntamen calefaciendo potiusq illustrando res facit & mouet. Sic deus ipse solis exemplar eadem claritate & claret ipse sibi suo modo intelligendo & gaudet ipse secū suo modo volendo. Eiusdem praeterea claritatis radiis vt vocabulis aliqn loquamur humanis intelligit vtq vult omnia. Verum nō tam intelligēdo pcreat q volendo. Vnde omnibus & animalibus & naturis videt esse tributū vt appetitu quodam p natura cuiusq ac etiam voluptate sibi similia generent. Meminisse vero debemus deum sicut intelligendo se intelligit alia quae sunt quidam ipsius intelligentiae: radii sic volendo se. id est seipso gaudēdo velle alia simul illisq gaudere que sunt quidā affectus ipsius effectus. Genusq actionis eiusmodi. s. voluntarium quia pfectissimum est deo agentium pfectissimo couenire. Quod eīn voluntate agit libera praestantius agit q quod impulsu nature necessario impellit ad agendum Foelicissima certe est actio in qua auctor sue actionis est dns: vt ipse finem & modū & mensuram praescribat agendi: finem quoq proprium certasq vias operibus suis instituat. Profecto si deus ita naturali qualitate faciat sicut ignis calefacit caliditate maxime oīm compositus erit: quādoquidē a naturalibus formis eius inter se distinctis res innumerabiles procreabit: praesertim illas quae sola possunt creatione produci scilicet materiam ipsam & formas vel separatas a materia vel separabiles. Preterea non vicissitudine quadam distribuet singula. Sed cuncta simul effundet immo confundet. Adde q cum sit actus immensus repente omnia coget. agitabit speras mundi momento. Nihil relinquet in vniuerso contingens: consultationis auferet libertatem. Nunc vero quoniam omnia efficit voluntate: iccirco ea potissimum mensura qua vult nimirum facit & mouet & sistit. Non difficile intelligit vniuersa in quo intelligere idem est atq esse. Non difficile singula facit & curat: in quo idem est facere quod & velle iam facere. Intelligit ille omnia vera dum seipsum intelligit omne verum. Vult etiam bona omnia dū vult seipsum qui est omne bonum. Alia diuinae intelligentiae voluntatisq ratio est. Alia est humanae. Homo tunc vere ipsas rerum rationes intelligit quando ita praecipue vt sunt intelligit. Hae autem iccirco sunt verae quoniam ita sunt vt deus intelligit qui ipsa veritas est. qua & vera sunt omnia & vere passim intelliguntur. Humana voluntas singula ideo vult qa bona. Singula vero creata pptere a bona sunt: q haec ipsa vult deus q ipsa bonitas est: qua & bona sunt & bn singula volunt.

Deus oibus puidet pcipue mētibus qa sunt ex eo pxime pcreatae.

VNde constat causam primam voluntatis suæ benignitate omnibus prouidere quia maxime sua sunt omnia: Certe cum sit maxime causa tam in conseruando pficiendoq; causa ē q̃ efficiendo Præcipue ad summū bonū summa pertinet ꝓuidentia. Quæ nihil ē aliud q̃ diffusio & cōseruatio boni. Constat præterea sequētes causas duȝ a prima generandi fœcunditatem ꝓcliuitatēq; accipiunt: prouidendi q̃q; suis ab eadem diligentiā adipisci. Si quis vero neget mundū tum artificiosissima ratione tum voluntate benignissima gubernari: hic mihi videtur neq; rationabilem pulcerrimūq; rerum ordinem in seipsis & inuicem & ad totum: neq; mirabilem singulorum cōmoditatem vbiq; singulis aptissime seruientem mutuūq; rerum vsum considerauisse. Sane commoda habitatio tanq̃ finis fabrum mouet quasi agentē causam: vt certam quandam domus formam excogitet ob quā formam rursus certam quærat materiam. Vbi finis mouet agentem agēs formā: forma materiam. Idem accidit in ciuilibus bellicisq; consiliis. Quo fit vt finis sit causa causarum. Ideoq; omnes causas antecedat. Sunt autem naturalia omnia certi alicuius finis gratia instituta cum singula ad singulos potissimum vsus cōducere videant̃. Puta clauiculus palmitis quē capreolum vocant ad hoc natus est: vt vitem proximæ arbusculæ vinciat. Hic vinciendi actus causa est vt ortus sit capreolus. Quia vero quod nullo modo est id neq; esse potest essendi causa affectui cuiq̃ neq; causas omnes mouere necessarium est actum huiusmodi & ante capreolum & ante reliquas omnes vitis causas extitisse. Non autem extitit in corporibus nisi nouissime. Ergo in natura quadam incorporali rectrice corporum extitit longe priusq̃ in palmite. Quæ quidem natura vitis artifex gratia talis actus ꝑ formā suam capreoli formam in tali quadam materia figurau't. Sed vtrum actus huiusmodi in natura illa præfuit ſm naturæ modum. An ſm ꝓpositum voluntatis? Certe ſm vtrūq;. At ex illo idem erat quod agentis forma quædam & effectus ipsius exemplar ex hoc erat finis. Vbi aūt artificiose volūtatis ꝓpositū ē ibi mens. Quapropter ꝑest oīibus corꝑalib⁹ diuina mens: q̃ corꝑaliū oīm formas intellectuali mō cōplectit̃. Singula ad suos dirigit fines: Ad vnū deniq; cūcta Maxīe vero oīm mētes nō solū angelicas verūetiā hūanas: de⁹ curat & diligit tāq̃ filias ex eo ꝓxime ꝓcreatas. Cū.n. indiuidue & sepabiles a materia separatæue sint non possunt ex præcedēte vel parte vel materia confici: ex nihilo vero qđ īfinite ab īpo esse distare videt̃ agere aliquid solius infinitæ virtutis est opus.

Omnes mentes sunt indiuiduæ sepables a materia sempiternæ.

QVod autem mentes indiuisibiles separatæq; vel separabiles a materia sint inde patet. Quoniam rationem ipam indiuisibilē ac penitus separatā per quā res multæ indiuisibiles separatæq; sunt & noscunt̃: rationē inq̃ ipam ꝓprie inq̃tum indiuidua separataq;

eſt attingunt. Quemadmodū vero lineæ indiuiſibile centrum non aliter ꝙ̄ ꝑ ipſarum indiuiſibile punctum: ſic nos indiuiduam ſecretāꝗ naturam nō niſi ꝑ virtutem indiuiduam & ſecretam attingere poſſumus

Deus quibus eſſe ꝓducendo tribuit temporale iiſdem ꝓuidēdo bene eſſe temporale ꝓcurat. Quibus aūt eternum eſſe ſua incorꝑabili largitate cōceſſit iis bene eſſe nō tam ad tempus dirigit ꝙ̄ in eternū. Vnde his res ita diſponit in tempore vt ꝗuis nō videant: his bone qui ipſam nō vident eternitatem: tā ſint apud illos optime ſemꝑ qui quo pacto tp̄s eternitati ſeruiat nō ignorat. Quod aūt mētibus vitā tribuerit ſempiternam: nunc ab ipſa rōne & luce breuiter ꝑſpicua rōnis luce monſtrabimus. A ratione primū hunc in modū. Si rei cuiuſꝗ ratio quæ ꝓpria ſpeciei diffinitōe monſtrat̄ aliter ſe habere nō pōt: quicūꝗ dubitat vtrum ſumma ipſa rōnum rō aliter habere ſe poſſit: is tunc vel rōne non vtitur vel abutur. Summa igitur rō eſt eterna ſiue potius eſt eternitas. Hæc mentibus oībus paſſim ſeſe inſinuat: qua vbicūꝗ placuerit ꝑ arbitrio poſſint ratiocinari. Atꝗ eouſꝗ quādā eternitatis ſuæ largit̄ ꝓprietatem: quouſꝗ ſub rōnis ipſius munere hoc eſt ratiocinationе eternæ rerum rōnes inquantū eterne ſunt capiunt̄. Ac rōnis eternitas rōꝗ eternitatis ſua quadā diffinitōe compꝑhendit̄: A luce deinde hunc in modū: Immenſam diuini ſolis lucem inextinguibilem eſſe nō dubitant: quicunꝗ vmbratilem eius imaginē in cœleſti ſole lucentē extingui nunꝗ animaduertūt. Siquidē in ſummo puroꝗ actus cuiuſlibet actu nulla pōt paſſio vel priuatio fingi. Sicuti neꝗ vel in potentia infima vllus. Actus vel in mera priuatōe habitus vllus. Lux illa ſuper cœleſtis ꝑ omnes mentes ſuꝑ cœleſtia cogitātes quaſi ſtellas ꝓ natura cuiuſꝗ late diffundit̄. Eatenus vero ſuam illam inextinguilē ſeruat ꝓprietatem: quatenus ꝑ eam quod extingui non pōt ab eo quod extingui pōt quadā rōnis luce diſcernit̄. Et qua rōe vel hoc extinguibile ſit vel illud inexcinguibile demonſtrat̄. Nempe ſub rōne inextinguibilis ꝓprietatis lux illa tributa eſt: vbicunꝗ rō inextinguibilis cuiuſꝗ naturæ ꝑſpicitur. Et ſummis ipſe naturæ luciſꝗ cuiuſꝗ fons ſiti quadam naturali ꝓprie quærit̄ amat̄ & colit̄.

Marſilii Ficini Florentini ad Ioannē Caualcantē amicū vnicum de raptu Pauli ad terciū cœlū: & animi immortalitate.

NOn licet nobis mi Ioannes his tēporibus ob epidimiæ ſuſpitionem vna ſicuti conſueuimus familiariter in terra vitam agere. Verum quid nam prohibet interim nos in cœlo vbi nulla peſtis formido ſolicitat nos verſari: Ergo amice age iam refugiamus in cœlum. At inquies forſitan in quod nam & multis potiſſimum: In illud certe cuius radiis inflamati tamdiu in terra cœleſtem vna vitam agimus. Nunquid meminiſti Ioannes cum olim nobiſcum in edibus tuis cenaret vir ille probatiſſimus Bernardus renerius noſter qua de ra-

ptu Pauli in tercium cœlum disseruimus: Instauremus conuiuiū illud hodie: vt in eo inuita epidimia conuiuamus.

Dyalogus inter Paulum & animā: q ad deum nō ascendit sine deo: & de fide spe charitate. MARCVS.

Dic oro beatissime Paule si modo licet homini loqui quomodo in cœlum ascenderis & cur in tercium. PAVLVS. Absit a nobis absit Marsili pcul impietas tam supba: vt illuc ascendisse dixerimus. Nolo em̄ meipso in huiusmodi reuelationibus gloriari. Gloria mea ois solus ille rex gloriæ deus. Nō ergo ascēdi Marsili sed raptꝰ sum in cœlū. Grauia elemēta mūdi alta nō petūt nisi eleuent̄ ab altis. Incole terræ cœlestes nō scādūt gradꝰ nisi cœlestis pr̄ traxerit illos. MARCVS. Doce obsecro & hoc Paule p illū q te rapuit quos nā ille ex oībus rapit potissimū PAVLVS. An hoc ignoras: qđ nemo pōt quisquis vel rapit aliquid vel rapitur ignorare: Rapit ille cæteris quē amat ardentius. Ardēter amat amantē. Non vult benignissimus ille raptor abs te aliud quo fœliciter rapiaris ab ipso nisi vt vel mediocriter velis rapi: sed hoc quoq; nunq; velles nisi ille antea voluisset. Quemadmodum luna non refulget in solem nisi a sole prius accensa: sic ipsum non amas amorem nisi amore ipso te amāte atq; afficiēte fuerit inflamatus: hūc rursus nō inuocas instar eccho nisi prius reuocātē: nō apphēdis eū sicuti neq; locū nisi cōprehendētem. Finita quidē vt plurimum capere potes: etiam si ab illis nō capiaris. Infinitum vero cape nihil aliud est q̄ capi. Et queādmodum imago in speculo nō respicit vultum nisi ipsam vultus aspiciat: immo etiam qn̄ hæc vultum videtur aspicere: nihil hoc aliud est q̄ aspici hanc a vultu. Rursus quemadmodum actio motusq; nō metiunt̄ nobis tempus nisi tempus hæc ipsa reuera dimetiatur: sic anima neq; respicit deum nisi ipam prius aspicientē neq; iudicat nisi di iudicantem. MARCVS. Sed age o nimium dilecte deo doce nos tercio: cur in tercium cœlum maxime fueris eleuatus: vt inuisibile illud videres quod & vbiq; est sicut in tercio. Ac si vsq; est præcipue est potius in supræmo. PAVLVS. Non sic ha nimium terrestris homo non sic sup cœlestia capiunt̄. Mitte secundi cœli argutias a mercurio adinuentas Mitte sexti leges conditas vt vultis ab ioue. Mitte septimi philosophiam vt aiunt hominibus a saturno donatam. Non attingunt ista veritatem ipsam mercurii iouis saturni pcreatricem. Vis solem attingere quarto currentem cœlo in quo rex ille mundi suum posuit tabernaculum: Eia scande cœli tercii dorsum quarto contiguum. Venus illic tibi ptinus quo ad ipsa poterit largiet̄ quod alii præstare non potuerunt. Dare dicitur venus amorem vulgo vulgarem. Auget certe enim angelus egregiam viris egregiis charitatem. Charitatem inquā a triplici super cœlesti cœlo tam in celum terciū eiusq; angelum q̄ in nostrū animū influentē. Hanc siquidem sanctus dei spūs primū seraphinis inurit. Il-

li secũdo principatibus principale huius mysteriũ obsequiũq; iniũgũt. Hi terciã regentes speram accedunt ibi veneris angelum. Vnde charitas insita nobis a deo continue alitur adolescit atq; pficitur. Quid plura? Vis ne dimissis ambagibus breuiori tramite solis attingere solem. Primũ sit tibi cœlum fides. Qua firmiter credas hũc esse tibi in primis amandũ a quo & tu hoc ipm habes q posses amare quicqd vsq; ames & quæ diligunt id ipm q diligenda sint habet. Secũdũ spes. Per quã pculdubio expectes ardenter redamari ab illo: quem nisi ante amatus ab eo amare nõ posses. Terciũ charitas: Quæ te & sponte cogat & necessario alliciat. cæteris omnino dimissis illũ amplecti quo solo dimisso nihil possides: quẽ si possides solũ nihil est ex oibus quod dimiseris: sine cuius vlnis neq; amplecti teipsum vales neq; alia neq; illum.| Hic ego o anima nimiũ vagabũda hic solũ præciosissima dei penetralia penetraui. Quæ nisi a pratrefamilias aperiant nõ videntur. Non autẽ pãditur domus omnipotẽtis olimpi nisi mentibus hoc ipm fide quærentibus spe petẽtibus charitate pulsantibus. Charitas aũt aliorũ finis est oimq; pfectio: cuius igniculis quondã accensus helias igneo quodam curru raptus ad cœlũ fuit Cuius & ego flamis raptus sum ad cœlũ. Deniq; hoc tibi maneat alta mẽte repostum. Frigus a tenebris: tenebræ a morte depẽdent. Calor aũt a lumine: lumen dependet a vita. Quapropter frigus ad tenebras tenbræ deducũt ad mortẽ. Calor aũt ad lumen lumen pducit ad vitam.

Curru fidei spei charitatis species in tercium ascẽdit cœlum. Primo quidẽ p virtutes ciuiles purgatorias animiq; purgati.

TRino aũt hoc cœlo quasi vehiculo quodam id est fide recta: spe firma ardentissima charitate: species pcurres triplex cœlũ. Vbi dulcem patrẽ patriamq; reuises. Vnde terq; quaterq;. i. septies fœlix euades. Primo quidem horum trium meritis tria quoq; virtutũ tibi genera diuinitus donabunt. Ciuiles virtutes & purgatorie animi purgati. Quæ quidẽ faciãt vt nescias vtrũ in corpe sis an extra corpus Quibus formatus exẽplares deniq; virtutes attinges q̃ nihil aliud sũt q̃ deus. Videbis eñ tractus a dñi spũ a claritate in claritatẽ in trib⁹ hisce generibus rõne virtutis magis gradatim magisq; pficere. Qđ qdẽ fieri nõ posse cognosces nisi ppingore q̃dã rursusq; ppinquiore accessu ad diuinã ipsã sũmaq; virtutis ideã: vt in eãdẽ imaginẽ trãsformeris

Secundo in cœlũ itur tercium p regionem planetarũ p cœlũ stelliferum p christallinũ.

SEcundo p planetarum septem regionem quod cœlũ quasi primum vagũq; est ad speram transibis octauam quod est ordinatissimum syderum firmamentum cœlumq; secundum. Ab hoc quia motu gemino agitatur atq; diuerso ad christallinum. id est perspicuum nitidumq; te cõferes quasi tercium quoddam cœlũ: cuius vnes

est motus & simplex: Ibi aquæ quæ super cœlos sunt laudent nomẽ domini. Ex huius vertice statim in empyreo quod totum ardor quidã est saluberrimus agnosces vitale illud dei lumen: cuius exuberãte bonitate tantus tanq̃ saluber illic ardor accenditur. Planissimeq̃ perspicies & diuinum lumen veritatemq̃ ipsam in ardore illo. id ẽ amore potissimũ habitare tanq̃ in tabernaculo solis: & ardorem illum lumine nasci atq̃ vigere.

Tertio tertium cœlum scanditur per mundum visibilem per mũdum phantasticum per mundum intelligibilem.

Tertio totum mundi corpus tanq̃ cœlum vnum trãsibis oculis manifestum. Atq̃ ad eius imaginem phantasia depictam tanq̃ secundũ cœlum te conferes. Deinde & vniuersum corpus visibile & imaginem corporis phantasticam dimittens ad naturã ipsam qua necessario constat & rationẽ qua definitur intelligentia perges. Quod terciũ tibi erit in mente cœlum super sensum & phantasiam. Hic subito intelligentiæ tuæ intelligentia diuina subrutilat. Quid enim aliud est ratio vniuersi partiũq̃ illius q̃ ars illa æterna qua eum suus disposuit architectus? Si enim a corporeo quodam artificio materiam relicto ordine subtrahas quod reliquum est mens est artificis tuæ iam mẽti conspicua.

Quarto tertium cœlum petitur per spirit⁹ inrationales rationales intellectuales.

Quarto esto primum tibi cœlum spiritus omnis infra tuum. Secundũ tuus spiritus sit ob rationis munus quo inrationalia iudicat quidẽ: sed ab eis non iudicat̃ illis longe præstantior. Tertium angelus qui oculos quidaꝫ est lucidissimus: cui quidem nota momento stabili sunt: quæ tu temporali quodam discursu aucuparis. In angelo deum continuo conspice: tanq̃ lumen in oculo lucido & in momẽto stabili æternitatem.

Quinto ad tertium transitur cœlum ꝑ tres angelicas hierarchias.

Quinto scito queẽadmodũ in te qui paruus es mundus tres sunt spiritus: naturalis in iecore: vitalis in corde: animalis in cerebro, quo solo finitum percipis lumen: ita circa ampliorem hunc mũdum tres esse spirituum exercitus diuinorũ quasi tres speras intelligibiles circa diuinũ centrũ iugiter se voluentes. Sed alios regionẽ mũdi lunæ subiectam præcipue gubernare. Alios cœlestia regere Alios sup cœli verticem volitare.

Tenebræ lucidæ: lux tenebrosa: lux mera. Nouem angeloꝝ chori.

Volito & ego hac & illac ad votũ aliis sublatus seraphinoꝝ. Et si nihil vsq̃ reperio extra immẽsum bonũ qđ vniuersum & omnino intrinsecus imbuit & infinite extrinsecus ambit: tamẽ qcqd reperio quod non sit ipsum bonum. video ex lucidis quibusdam tenebris & tenebrosa quadaꝫ luce componi. Scio neq̃ tenebras posse seipas

illuminare neq; lucem a tenebris compræhēsam ex seipsa lucere: alioqn
in se vigeret ac purissime plenissimeq; luceret. Lucere ergo eā animad-
uerto ex ipā luce in qua tenebræ non sunt vllæ. Ideoq; quando lucet in
tenebris tenebre ipsam non compræhendunt. Hoc autem est absolutū
ipsum in se bonum neq; subiecti neq; causæ neq; graduum neq; loci ne-
q; temporis limitibus compræhensum. Quoniam vero omnia natura
li instinctu bonum appetunt tanq̄ finem: quo solo perficiantur conclu-
do bonum idem esse principium a quo cuncta efficiantur Hoc cum ex
se & sui gratia efficiat omnia & perficiat certe ad suipius exemplar tanq̄
medium cuncta disponit. Est ergo principium mediū finisq; cunctoruz
Et quia omnino indiuisibile est in quolibet trium continētur & reliqua
Finis autem actionis mouet quodammodo principium ad agendum.
Principium mouet exemplar operis atq; formam. Huc omnes bea-
ti spiritus assidue oculos mentis intendunt: Singuli tria hæc intuentur
sed diuersa ratione diuersi. Atq; in his inspiciuntveras rerum omnium
quæ in vniuerso sunt rationes. Seraphini finem ipsum ꝑprius attenti-
usq; q̄ reliqua contemplantur. Cherubini in fine principiuz. Throni in
fine medium speculantur. Dominationes autem ipsum principiū. Vir-
tutes in principio finem. Potestates medium in principio. Principatus
& si mirantur omnia tamen medium proprius & vt ita dicam libentius
intuentur. Archangeli in medio finem. Angeli principiū in medio con
templantur. Fœlices animæ pro diuersis piæ vitæ meritis morumq;
ad angelos diuersos similitudine nouem gradibus in speris patriæ no-
uem sequūtur nouem ordines angelorum. Mitto libēter animas infœ-
lices: quæ infra lunam sub terra caligine vbi eas nouies stix interfusa co
hercet nouem turbas malignorum spirituum comitantur.

Dei lumen in ardore empyrei cœli refulget.

C Vm dimisi spiritus tenebrarum subito e summa lucentium spi-
rituū specula lumen mihi corruscauit immensum. Vidi illic se-
raphinos amore ardentes immenso. In ardore huiusmōi lumē
infiniti boni infinitum mihi refulsit. Sæpenumero cogitaueram ante ra
ptum si bonum ipsum est voluntatis potiusq; intellectus obiectum se-
quivt animus volūtatis flagrantia ipso bono fruatur magisq; intelligē
tiæ claritate. Agnoui illic statim raptus me vera cogitauisse: cum vide-
rem non cherubinorum scientiā imo charitatem seraphinorū deo eē q̄
proximā. Merito cum omni natura sit vt appetatur: & appetibilis ipsi-
us ratio vt sit bonum. infinitum ipsum bonum ꝑxime sequitur flagrā-
tissimus amor subitoq; consequitur.

Sexto in terciū confugitur cœlum per tres trinitatis personas.

E Vc age me sequere sexto quantum potes: o mens ꝑprie infini-
ti boni ipius auida mens ꝑprie infiniti filia boni. Ha ꝑpera nec
te pigeat nam potes o bona mens tantū quātū velis. Vbi.n.so-

la voluntate proceditur & proficitur: ibi sequi nihil aliud est quam velle sequi. Bono igitur animo esto. Nempe si finis ad quem quodammodo sine fine moueris proprie est infinitum bonum necessario principium a quo proprie moueris est infinitum bonum. Quod quidem cum ex seipso sui que ipsius gratia sit omniumque origo: certe ex se & sui gratia mouet omnia. Præcipue vero ac proprie spiritum præcipue hoc ipsum & proprie appetentem. Pater tuus usque adeo bonus quando non male id est non frustra tibi dedit vt naturaliter huiusmodi bonum vsque adeo sequi velles dedit simul & vt assequi quandoque posses & consequi. In rerum ordine sicut nosti bona sunt omnia. Præcipue quia pulchre vtiliterque ordinata sunt: & bonum naturaliter appetunt. Si cuncta bona in rerum ordine in vna quadam communi boni natura conueniunt: in qua cuncta bona sunt vnum bonum. Necessario penes rerum ordinatorem: vnum bonum est cuncta bona. Sane natura illa communis & vna quæ in multitudine omnium iacet & continetur ab omnibus ab vna quadam emanat forma quæ in se ipsa super omnem multitudinem est & continet omnia. Sed vltra progredere: si quod infra rerum ordinem cogitas dicis infinite malum cur non etiam quod supra rerum ordinem extat fateris infinite bonum: si ad bonum propagatio pertinet quo enim & quando quælibet perfectiora sunt eo & tunc magis propagari videntur proculdubio penes infinitum bonum existit infinita propago. Propago inquam intima. Nihil enim infinitum reuera existit extra ipsum. Ibi est igitur pater & filius. Penes patrem bonum infinite filiumque infinite bonum infinitus viget & amor Si quilibet trium eque infinitus est etiam æquales inter se sunt atque simillimi. Si infinita natura atque plenitudo cum nihil relinquat extra se sui totumque penitus comprehendat non nisi vnica esse potest: Vnica est substantia trium. Adde & simplicissima. Si modo potentissima esse debeat ac tam potentia in vnione consistat quam in diuisione debilitas. Iam igitur o anima trina & vna spiritus vnus intellectu voluntate memoria constans etherem vna mecum vnicum conscendisti cœlumque trinum. Intra cœlum tria in vno sole vidisti equalia inter se & similia: Formam figuram atque lucem. Solemque in tribus his non triplicem sed vnicum iudicasti. Supra cœlum in vna bonitatis ipsius natura propagantem inuenisti ab æterno propaginem & amorem. Neque tres in his naturas sed vnicam agnouisti in seipsa se iugiter propagantem plenissime similiterque amantem & quod hic diuinitus aspexisti haud quaque licet aliter vnque homini loqui quam tres personas vnumque deum.

Septem circa animam septennarii.

Septimo considera mecum o anima septem capitalibus sceleribus expurgata a septem malignis spiritibus: libera quam septem planetarum munera extrinsecus ornant vt fœlix appareas: septem spiritussancti dona intrinsecus imbuunt: septem angeli dei thronum cir-

cundantes ducunt vt reuera sis foelix. considera mecum septima hac lu-
cis die in qua reuera quiesces hora scilicet diei septima qua clarissime p
spicies: ut septies in ea luce sis beata quæ indulgere tibi dum misera vi-
uis septuagies septies pollicetur.

Septimo mens tertium cœlum attingit dum considerat deũ in cre
aturis. Creaturas in deo deum in seipso.

c Onsidera mecum vnum trinumq; supercœleste cœlum: videli-
cet primo deum patrem tuum in rebus ab eo creatis. Res dein
de creatas in deo. Tertio deum ipsum in semetipso. In quod q
dem tertium cœlum optime raptus sum olim vt & ipse haud vlteri⁹ pes
sime raperet & quicunq; in terris miserrime rapiuntur illuc mecum bea
tissime raperem.

Trinitas creatoris in nouem creaturarum trinitatibus reperitur.

d Iuinam trinitatem in rebus cũctis agnosces dum in eis nouẽ tri
nitates considerabis quas imitantur nouem ordines angelorũ
In vna. s. cœli machina figuram lucemq; & motum. In quolibet
spiritu supra cœlum substantiã & vim & actionem. In omni spirituũ nu
mero tres hierarchias: in q̃libet hierarchia tres ordĩes. i quouis cõposi-
to sub cœlo materiã formã virtutẽ. In oĩbus mensurã numerũq; & pon
dus. Rursus potentiã ordinẽ vtilitatẽ. Præterea principiũ mediũq; & fi
nẽ. In teipa memoriã: intelligẽtiã volũtatẽ. In sciẽtiis naturalẽ rationalẽ
moralẽq; facultatẽ. In qualibet trinitate primũ dei potentiã patrẽq; re-
fert. Secũdũ sapientiã & filiũ. Tertiũ amorẽ spiritumq; benignũ. Sic in-
uisibilia dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur.

Trinitas Diuina in quibus reperitur

Definitio & diuinitas animi.

h Ic dũ in rebus tanq̃ diuina deũ reperꝯ. repis & teipam. Quippe
si in corpib⁹ inuenis spiritũ: in tenebris lucẽ: In malis bonũ. In
morte vitã: æternitatẽ in tpe. In rebus finitꝯ infinitũ memẽto te
esse spiritũ incorporeũ: lucidũ natura bonũq; imortalẽ æternæ veritatis
ac stabilitatis immensiq; boni capacem. Hucusq; primũ sit tibi cœlum e
cuius vertice tam deum q̃ te in rebus cunctis agnoueris.

Quod res creatæ in creatore reperiunẽ p rationes ideasq; diuinas.

a Ccede amabo ad secundũ vt inde in deo res oẽs inspicias: cũcta
dei opa cernit ĩ deo: qsq; dispositionẽ formãq; dom⁹ i præfamili
as. Regni i rege artificii i artifice. Sciẽtiarũ in sapiẽte cõsiderat: sp
tñ hui⁹ memor q̄ q̃cũq; hi cũ tpe & labore meditãt & agũt: æterna veri
tas infinitaq; illa virtus momẽto ꝑut vult & facilime pagit ꝑsertim cuꝫ
& intelligere in deo nõ aliud sit q̃ esse & agere non aliud sit q̃ velle.

Sicut cunctæ naturales formæ in vna materia: sic cunctæ earum rati
ones in vno artifice congregantur.

s Ed ecce video communem quandam in mundi machina molẽ
Intueor formas i mole diuersas. Scio aliđ eẽ formatã molẽ aliđ

formas esse formantes: & quia molem hanc tanq̃ fundamẽtũ intelligo ordine quodam antecedere formas segrego mente hanc ab illis: eamq̃ vel in abyssum dispergi vel colligi in punctũ seorsum excogito. Seruo aũt vtcunq̃ possum formas. Sed in quo eas seruo? In vna quadã com muni cunctis essentia. Cuncte em̃ cõmuniter in eo quod sunt cõueniũt In essentia inquã indiuisibili formas prorsus indiuisibiles. Iam em̃ dimensiones ab iis oĩbus segregauimus. Volo insup ex qualibet rerum specie vnam hic existere formã. Et queadmodmu omnes naturales for mæ quæ participatõe quadã tales suntvel tales invno quodã subiecto p se infinitæ patiente id est in prima materia cõgregant̃: sic omnes que p essentiam tales sunt: id est formarũ rõnes cõgregari volo & video in vno quodam fonte p se infinite agente.

Deus est infinita vitarum vita lumenq̃ luminum.

Vbi actus est infinitus est & vita atq̃ illa quidẽ pœnitus infinita Siquidem vita est intimus & absolutus actus essentie. In vita infinita nihil est quod non pfectissime iuuat. Quod ergo factũ est ab eo ipsa vita erat. Vbi aũt pennis actus & vita viget immensa ibi absolutissima est intelligentiæ lumen: Siquidẽ intelligẽtia est absolutõ vite reflexio q̃ eius in semetipsa3. Ergo vita hæc est lux hominũ. Quæ & in tenebris lucet. Sed tenebræ eam nõ cõphenderũt. Diurnum lumen sanis quidẽ oculis est iocundũ: egrotantibus molestissimũ. Radius dei bone menti benignus aduenit paterq̃ & gratia nominat̃. Male aũt rigidus iudex est & furia: Per hanc lucem verã quæ illuminat oẽm hominẽ venientem in hunc mundũ: modo vidisti res omnes in deo ip ipsumq̃ deum. Quicquid em̃ est in deo simplicissimo est ipse deus. Illa igitur series idearum quã in deo intellexisti diuina ipsa sapiẽtia est; que verbum dei est apud deũ atq̃ ipse deus. per quæ ipm facta sunt omnia. Ideo & ipse deus reperit̃ in oĩbus: & oĩa inueniunt̃ in ipso.

Mens reperit eternitatẽ suam in rationũ idearumq̃ eternitate.

INuenisti & hoc tu modo immortalitatem tuã. Quo em̃ pacto potuisses a mũdi formis mortales cõditiones secernere & rationes inde immortales cõcipere: in eternã dei vitã intellig ẽtiaq̃ hmoĩ rõnes redigere actuũ illum cogitatiõe quodãmodo vt ita dicam efficere effectorẽ: nisi ipsa immortalis esses eterneq̃ dei vite & intelligẽtiæ capax. Diffidant ergo diffidant de sua immortelitate hoĩes flagitio sissimi quorũ animulæ quærentes vitam solum in regione mortis iam diu mortuæ sunt vitiorũq̃ sceno sepultæ.

Immortalitatis fiducia accepta ex gradibus cõtemplatõis quatuor.

TV vero confide mecũ cœlestis aĩa quæ dum apud deum cõtem plaris veras creatarũ rerum oĩm eternitasq̃ ratõnes quodãmodo cõpræhendis cuiusq̃ rõnis eternitatẽ. Eternitatis ratiouem Vtritatem eternitatis. Veritatis eternitatẽ.

Gradus quattuor.

PRofecto rationis æternitatem sentis quando iudicas speciei cuiusq rationẽ diffinitionẽq adeo certã cõsistere vt aliter vnq se habere nõ possit. Puta q hõ sit animal rationale: & qd circul' sit figura in seipsam cõuersa a cuius centro ad circũferentiã oẽs rectæ lineæ ductæ sunt æquales necessario semp fuit sempq erit verũ. Rationẽ æternitatis intelligis: quãdo æternitat' naturã ita diffinis. Eternitas ẽ nomẽ tum siue punctũ p se semp stabile: cuiq neq antecedit punctũ neq succedit ita mẽsura quietis vt motionis mẽsura ẽ tempus. Eternitatis veritatẽ cognoscis quãdo pbas in eo solũ esse verã æternitatẽ qd ex se & in seipso sine principio ac fine quiescit. Veritatis cernis æternitatem vbi argumẽtaris neq incœpisse vnq neq desinere veritatẽ. Alioquin fuisset veritas ante seipsam foretq post seipam. Nempe si cœpisse dicatũ quãdoq ante ab æterno verũ fuit & nõ nisi p veritatẽ fuit verũ veritatẽ ipsam quãdoq fore. Ac etiã desinere cogitetur: deinde in æternũ veruз erit & nõ nisi p ipam met veritatẽ erit verũ veritatẽ aliquando extitisse

Immortalitas animi ex pportione ad immortalia.

ATtende anima sitibunda liquoris æterni. Memento te non posse sem æternũ omino obiectũ attingere nisi tibi aliqua cũ illo inesset pportio. Ergo si non ab euo saltẽ viuis in euũ. Neq solũ attingis cũ aliqua esse æterna & qualia sint argumẽtaris. Sed etiã p natura tua penetras quãdo intrinsecã illorũ naturã quasi in suas quasdã partes viresq distinguis. Imo etiã quodãmodo cõpræhẽdere videris quã do diffinis. Mitto quod videri posset alicui si mens sempiternam compbẽdit rationẽ: rationẽ illa esse maiorẽ ideoq æternã: satis esto si suo modo capit eam equalẽ saltẽ quodãmodo esse oportere. Siue aũt iã æqualis sit natura siue capiendo fiat æqualis tanq a deo rationũ fonte obmutuũ quendã amorẽ iugiter dilatata sufficiẽter ostendit mentẽ eẽ sempiternã dñiq animã ab initio qtũ ad essentiã vitãq vt ita dicã parem æternæ rationi fecisse postq quotidie qtum ad intelligentiã & amorẽ qad fieri potest reddit æqualẽ. Deniq quæcunq vis capit aliquid p natura sua capit & ad suam retrabit rationẽ. Si ergo mortales esses nũq æterna inqtũ æterna sunt & sub æternitatis ratione nunq rationis æternitatem æternitatisq conciperes rationem. Sed sicut rubris oculis & amare linguæ rubra & amara sunt singula ita mortali animo mortalia cuncta iudicarentur. Nunc vero tantũ abest quod quæ sempiterna sunt rite cõtemplando caduca putentur vt mens contemplatrix etiam a mortalib⁹ singulisq conditiones mortalitatis secernat atз sub vniuersali ratione pcipiat. Hæc materia corruptioneq seperare nũq posset nisi & ipa multo longius esset ab iis seiuncta. Capis ergo in cœlo hoc secundo æternitatem tuam quando hic rationis cuiusq æternitatem pro viribus capis in deo fonte rationum immenso.

Mens deum in seipso videt ob nimium splendorem omnino vide ri non posse.

QAEterũ nunquid deũ ipm in seipso cõpræbendis qđ tertiũ tibi supest cœlũ: in quo illa ipe arcbana vidi q̃ nõ licet bomini loq. Lumẽ solis pspicis in elemẽtis suspicis & in stellis: in seipo nõ potes inspicere. & tamen bõ si sapis cõtentus es tantũ esse solẽ tuũ vt capacitatẽ superet oculoꝝ. Diuinã lucem silr in rebus ab ea creatis agnoscis agnoscis & in rerũ rõnibus creatarũ. Sed absolutã in seipa nõ substines Gaudes autem thesaurum tuum esse vt sit prorsus innumerabilis: innumerabilis inq̃ nõ ꝙ tibi desit ars numerãdi q̃ tibi illic est plenissima sed qđ ille virtutis gradib⁹ summũ artis exsupet. Satis tamẽ numerauisse videris qñ cũctis quæ vel eẽ vel intelligi possunt dinũeratis recta cõputas ratione deũ ipm tale nibil eẽ: & quãdo quomõ innumerabilis sit virtus intelligis. Satis vides quando quo modo sit inuisibilis vere vides. Satis compbendis cũ q̃ sit incompræbẽsibilis cõpræbẽdis. Nũq̃ eñ clarius veritatẽ ipam intelligis q̃ cũ recte quo pacto sup intelligentiã sit intelligis. Vbi summa lux tibi summæ tenebræ: summæ quoq̃ tenebræ lumẽ summũ. Vnde boc nibil notius: nibil rursus ignotius. boc nibil psentius. Nibil absentius. Nibil magis visibile. Nibil visibile magis. Hinc exclamat dauid. Nox illuminatio mea in delitiis meis.

Rectius de deo loquimur negando & referendo q̃ affirmando.

VErũ qđ ita in boc cœlo vides nõ potes loqui: boc ẽ absolute pnuntiare atq̃ affirmare: Quotiens de deo alia negas ita discurrens deus neq̃ est corpus vllũ: neq̃ corpis qualitas neq̃ anima neq̃ angelus neq̃ siqđ altius cogitet vere negas. Quotiẽs ad deũ alia refers ita comparãs deus principiũ ẽ qa ab illo pfluũt oia deus est finis qa ad illũ oia refluũt deus vita & intelligẽtia ẽ qm̃ p illũ uiuũt animæ ac mentes intelligũt vere quoq̃ refers. At si affirmaueris deus ipe in se absolute boc ipm qđ vel repperi vel cogitaui valde decipieris. Quippe si maior te ẽ summus ille omniũ auctor nõ potest id eẽ qđ tua intelligentia circũscriptũ cogitur eẽ terminus. Si principioꝝ principiũ finiumq̃ finis infinitus est non est aliquid boruꝫ quæ abs te adinuenta & compræbensa iam finita videntur.

Anima beata cotenta est boc ipso ꝙ bonum suum incompræbensibile sit. Neq̃ esset contenta si compræbensibile esset.

QVid ergo an contẽta viuis aia: ꝙ vitã tuã nõ penit⁹ cõpræbendas finiasq̃ qa sit infinita. Imo scio te boc ipso gaudere ꝙ absq̃ fine sit vita tua bonũq̃ tuũ. Sufficit tibi ab incõpræbẽsibili fœliciter cõpræbẽdi neq̃ tibi aliqđ nisi sit incõpræbẽsibile sufficit. Quicqd.n. aut veri aut boni offert qđ certos babeat gradus q̃uis q̃ plurimos adbuc plures intellectu requiris & vlterius appetis volũtate. Vnde nusq̃ nisi in vero bonoq̃ immenso potes quiescere neq̃ finem nisi in infinito

potes facere. Quippe quæ a solo infinito dependeas: atq; inde vim habeas ratione aliqua infinitam qua ad infinitū vergas atq; progrediaris.

Voluntas deo fruitur magis q̄ intellectus.

Ecce video vbi quodammodo deficit intellectus sufficere volūtatem. Penetrat ecce charitas: quo non potest omnia scientia penetrare. Infinitatem quidem prospicis q̄uis nō clarissime. Hāc ardentissime amas: hac gaudes vehementissime. Vides tu quidē q̄tū est tibi visibile. Amas & q̄tum vides ipsa & q̄tum vides abs te quia nimis exuberat non posse plane videri & hocipsū te iuuat maxime. q̄ sine vlla vel sollicitudine vel satietate fruaris bono: quod cum sit infinitū: & infinite tibi suppetit & infinite delectat. Hic si non infinita omino ratione discernit immensum intelligentia lumen: tamen immenso amore gaudioq; afficitur dum fruitur bono infinito voluntas. Quæ quidem si plena est ad quam pertinet esse contentam totus omnino contentus est animus.

Mens immortalitatē suā metitur in obiecto suo qđ ē sine mensura

Animus dum in tercio cœlo exactius admodum q̄ in aliis q̄ immensus sit deus vt ita loquar metitur simul q̄tum propria vita naturæ temporisq; cuiusq; mensurā excedat agnoscit. Neq; enī infiniti imo infinitatis ipsius rationē attingeret animus: si vita eius finē esset aliquem habitura: Neq; obiecto immenso magis q̄ terminatis cōtemplando delectaretur si in numero esset naturalium temporaliumq; formarū. Quarum vires obiectis non quidem maximis sed mediocribus solum eisq; proportione quadam congruentibus oblectantur si vitæ vis qualis est intelligentia & voluntas vltra quemlibet loci: temporis gradus finem sibi oblatum sine fine intelligendo amandoq; progreditur certe vita ipsa loci limitibus non constringitur certi temporis terminis non exceditur contrariæ qualitatis gradibus nō obruitur: determinati veri boniq; præsentia non impletur.

Cœleste lumen lumine cœlesti p̄spicit̄ supercœleste supercœlesti.

Dic age quo lumine suspicis cœleste lumen: profecto cœlesti. Dic ergo quo lumine vidisti modo supcœleste lumen: Certe supcœlesti. Lux ita mūdi sensibus manifesta vna quædā q̄litas ē: ergo diuersa corpa nō aliter eā capiūt q̄ p vnā quādā naturā illis insitā & luci cōuenientē. Natura huiusmodi p̄spicuitas nominat̄. Quoniā vero p̄spicuitas in oculo ē sensibili luci cognatior q̄ in cæteris hisce corpibus: est.n. in eo p̄spicuitas sensualis icc irco lux postq̄ illi infusa est reflectit̄ q̄dāmodo in se p̄sam: quando.s. oculus sentit illam. Vbi videt̄ oculus nō solum a luce pati dum suscipit ipsam: verūetiā in eam quodāmodo non nihil agere suo modo iudicat eam.

Anima immortalitatem suam videt quando videt radium intelligentiæ infundi sibi a deo atq; in deum reflecti.

Q Adem rōne spiritale lumen vnū quiddā est.i.veritas ipsa. Hoc spūs diuersi nō capiūt aliter q̄ spiritalē quādā pspicuitatē eis innatā. Q ṁ vero in spiritib⁹ p̄ditus rōe pspicuitatis hmōi luminū huic similior & ppinquior inest sit vt iis spūs nō solū id capiāt sed etiā iudicēt atq̄ ita reflectant̄ in ipm. Vbi videt̄ lumen hoc spiritale intelligibileq̄: primo quidē intelligentiā influere se ipm minime deserēs. Deinde refluere i seipm intelligētiā nō derelinques. Atq̄ sicut solis lumē put in sole manet ē inuisibile vt aūt e sole effluit in colores ē visibile p ut influit oculo eiq̄ naturale euadit sit visiuum: qn̄ inde refluit in solē: tunc videns efficit̄ ita dei lux quantū in ipso absolute se colligit est sup intelligentiā. Q uantū inde in rerum se explicat rōnes intelligibilis est Quantū infusa intellectui ipsi sit naturalis euadit intellectiua. Q uando vero in ipm deum resilit est intelligens. Q̄obrem circulis quidā hic efficitur: mirifice lucens ab ipsa diuina veritate in intellectū ab intellectu rursus in ipsā circuli huius principiū finisq̄ ē de⁹. Intellect⁹ ē mediū. Si huius circuli primus vltimusq̄ terminus ē eternitas inquātū eternitas certe mediū ē eternū quod quidē est particeps terminorū. Q uo enim pacto splēdor ab eternitate fluens in mentē. Rursus in eternitatē inde reflueret p intelligentiā.s.quæ rapit obiectū & p voluntatē quæ transit in obiectū rapiturq̄ ab ipso nisi in mente vim suā eternitatēq̄ seruaret. Qua rōne hunc mens suscipit eadē p ipm agit. Non em̄ pōt pstantius p illum agere q̄ suscepit. Agit vero p illum absoluto quodā eternoq̄ modo qn̄ quidē eius radiis supra locū & tps erectis indiuisibiles eternasq̄ rerum rōnes attingit aq̄ in ipsam sese eternitatē miris modis insinuat.

Mens est dei speculum.

O Sagacissimū venatorem qui in pfunda hac mūdi silua occultissima dei vestigia inuestigat & repit. O argutissimū racionacinatorem qui rōnes rerum inuenit in summa oīm rōne: o pspicacissimū rimatorem qui adita dei penetrat quodāmodo in eius ab ipso & vt summatim dicam in iis omnibus pagendis speculat̄ in se deum velut in speculo. Suspicit se ī deo velut ī sole: o speculū diuinissimū diuini solis & radiis illustratum & flamis accensum. Nempe ipsius veritatis radiis vera vbiq̄ discernit: ac in omnibus veris & sup omnia ipsam. Ipsius boni flamis bona oīa passim ardet & sitit: ac in omnibus bonis & super omnia ipsum.

Corpora sunt vmbræ dei: animæ vero dei imagines immortales.

V Ides o mea mens vides esse te dei speculū qn̄ intelligētiæ tuæ radii in eum ab eo immissi resiliunt. Si eius speculū es vt es absq̄ dubio quādoquidē eum in te specularis teq̄ in eo: sequitur vt quod ex deo infra te vestigium quoddā dumtaxat est & vmbra id in te imago dei similitudoq̄ sit expræssior: vt merito dictum sit ad ima

ginem similitudinemq dei te esse creatã. Vmbra corpus intuẽti distin cte nõ repræsentat. Imago aũt ad corpis similitudinem expræssa refert expressius. Mundi machina tanq vmbra dei deũ tibi ipsum non mon strat nisi eius ad te redigas ordinem & examine tuo clarissimo discuti as vmbram. Tunc demũ in te tanq imagine dei mundus ex vmbra fit imago. Fit in te tanq vera dei similitudine vere agnoscis deum quãdo pbas hũc ipsam esse veritatem eternam veramq eternitatẽ. Tempus aũt eius esse vmbrã & tẽporalia vmbratilia omnia. Postq vera es eter nitatis imago sup vmbram & vmbratilia qñquidem quasi media bo rum hæc scernis ab illa certe eterna es nullis aut loci limitibus aut certi tpis terminis circũscripta. Alioquin nõ posses vel p immensum spaciũ tempusue cogitatõne discurrere vl vltra hæc ad indiuisibilẽ eternamq transire naturam.

Mens quia est diuini vultus imago deũ semp suspicere debet.

O Imago dei in mẽtis speculo qdiu es in enigmate. i. vmbra cor poris cognoscis p speculum. Sed extra vmbrã facie videbis ad faciem: o diuini vultus imago in speculo vultũ aspice tuũ. Quẽ adspicere nihil ferme aliud est q aspici. Q ñ gdẽ oculi illius radiꝰ ipse est q inspicit ipse ẽ q a seipso respicit: cognosce teipsã mens aliarũ rerũ co gnoscendarũ vsq adeo cupida. quid es o mens cedo quid es: Imago vniuersi exemplaris exacta. Legitima patris oĩm filia. Sup cœlestis so lis radius sempiternus iugiter natura reflexus in solem. Deus ergo te libentissime tanq suam imaginẽ intuet. Amat omnino te tanq filiam Fulget tibi tanq radio suo inngitq te sibi. Ergo iam moribus & pieta te ad exemplar cõpone te tuũ quo integerrime reformaris. Ama ante omnia patrem illo quo fœliciter generaris fœlicius regeneraris. Gau de dumtaxat lumine sine quo neq aliis potes vnq neq te ipsa gaude re. Terribiles ante omnia tenebre: quia & vita consistit in luce & lux in vita: & quo interiores eo terribiliores aduenıũt. Horribiles extra cor pus tenebre cũctis. Horribiliores intra corpus sunt melancolicis. Hor ribilissime in anima miseris. Iocundũ ergo aeris lumen omnibus quia vitali spiritui cognatissimũ ẽ rerumq innumerabiliũ varietate delectat & docet iocũdius lumẽ in spiritibus corpis est sanguineis suauissimũ lumen intimũ menti beatis.

Deus ipm gaudiũ. Per ipm dũtaxat gaudemꝰ ipso solo btẽ gaudemꝰ.

S I omnia vitãdi doloris & cõsequendi gaudii grã oẽs agunt & absq gaudio ipso vitã ipsam respuũt manifeste gaudiũ est finis oĩm: est igit & principium: quo eñ mouent cuncta inde cũcta mouet & fiunt. Q uid ergo aliud est gaudiũ ipm nisi deus. Bonorum bonũ: gaudiũ gaudiorũ. Cum tantũ his bonis gaudeas atq illis dicito mihi si modo dici põt quantũ illo bono quantũve idea illa gaudii gau deas sine cuius illecebris sine cuius forma neq his bonis gaudes neq

illis. Bono hoc & hac idea gaudent cõtinue quicũq; re aliqua gaudẽt vel ingrati. Sed nõ bene beateq; gaudent nisi grati quibus multo gratius hoc aduenit q̃ ingratis. Ergo si vis ipso bono ipsoq; gaudio optime beatissimeq; gaudere memẽto in õibus quæ tibi placent nihil tibi aliud placere q̃ ipm. FINIS.

Marsilii Ficini Florentini. Argumentũ in platonicam theologiam: ad Laurentium medicem patriæ seruatorem.

Tres sunt contemplationis platonicę gradus.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S.D.

DEcreui magnanime Laurenti anteq; grande illud platonice theologiæ volumẽ edere tuo noĩ dedicatum: in quo adhuc superest nõ nihil quod examinatione indigeat edere si tibi placuerit argumentũ. Non vt hmõi argumẽto quasi quodã theologiæ p̄ludio exercitatus accedas promptior ad ludendũ cum mihi videaris ipsam ludi palmam iam cõsecutus. Sed vt hoc interim pignore admonitus memineris: & meminisse me tibi debere quod iã diu iure promiseram & soluere quandoq; velle quod debere cognosco. Presertim cum nõ tam hoc ipm debeã quia ꝓmisi q̃ id ꝓmiserim quia cuncta debebã.

Tres contemplationis platonice gradus.

TRes vero sunt præcipui cõtemplationis platonicę gradus. Primus quidẽ a coropore p̄ animã adscendit ad deum. Secundus aũt cõsistit in deo. Tercius deniq; ad animã corpusq; descendit Tres quoq; gradus nostrũ continet argumentũ. Contemplationis Primus gradus est: ad sensus ad animam. Angelũ deum. Ac de diuina intelligẽtia & amore.

Cœlum est forma sine materia vt nõnullis placet.

COnsiderabam nup̄ diligenter Aristotelis illud paradoxon cœlum materia caret. Rationem quoq; auerois meditabar qua paradoxon aristotelicum comprobat. Quod videlicet materia cũ natura sua informis sit ideoq; ad quãlibet formã eque se habeat omnesq; vicissim cape valeat a formis iugiter fluit ĩ formas: vnde fit vt quod ex materia constat formam suam quãdoq; possit amittere. Cœlum vero formam ꝓpriam amittere nequit tum quia nulla vsq; est illi contraria qualitas sicut neq; motus circulari motui suo contrarius reperitur: tum quia motum habet sine vlla digressione semper equalem inde ses sumq; qui & in idem redit: principiumq; rursus incboat vbi futuri videtur. Ex his concludit auerois cœlum esse formam quandam per se sine materia existentem. Quæ q̃uis subiecta materia non indigeat ipsa tamen subiecta est quantitati motuiq; secũdum locum. Eiusmodi forma inter phisicas formas & methaphisicas esse vult mediã. Naturales eñi formæ cum quantitate quadam & in materia sunt. Formæ vero omnino super naturam tam quantitate q̃ materia carent. Mediam quandã

formam esse vult ne ab extremo ad extremum absq; medio transeatur quæ q̄uis habeat quātitatē materiam: tamen nō habeat qualē esse substantiā cœlestē existimat. Proculus quoq; platonicus cœleste vehiculū aiæ corpus esse putat nullā tñ habere materiā.

Forma sine quantitate magis q̄ sine materia pōt existere.

Is ego Aristotelis aueroisq; & ꝓculi gradibus ad cœlum vsq;
b directis conatus sum pro viribus adscendere super cœlum. Profecto cum formarum genus queat alicubi se a materia liberare sicut in cœlo modo nobis apparuit potest etiam alicubi absoluere seipsum a quantitate. Ac etiam multo magis. Quippe si ab alterutro depēderet: penderet potius a materia a qua substantialis forma sæpe substinetur q̄ a quātitate quā substantialis forma forte non minus substinet q̄ substineatur ab illa. Quod maxime in cœlo conspicitur vt placet auerroi vbi forma talis substinet quātitatis dimēsiones. Adde q multo magis cum materia q̄ cum quantitate congruit in ordine quodā generis atq; naturæ. Quare si absq; materia potest esse longe facilius absq; quātitate consistere potest. Presertim forma illa quæ substantia est. Substātia eñ cum accidens antecedat absq; quantitate quæ accidens est alicubi potest existere.

Forma sine quantitate. magis q̄ sine mole esse potest.

Ita formarum ordo quemadmodum ab elementis in cœlum proficit in melius dum ab vmbra materiæ liberatur ita super cœli verticem in aliquod longe melius proficit dum in animis angelisq; etiam a mole quantitatis absoluitur. Depositaq; diuisionis debilitate ob indiuisibilis naturæ vnitatem fortitudinem adipiscitur. Cōsummatur tandē super illos in optimo cū in deo etiam liberatur a qualitate accidentisq; defectu. Potest autem a qualitate secerni facilius q̄ a mole. Substantialis eñ forma vbiq; in natura ipsa substinet qualitates. Nusq; vero substinetur ab illis. Alicubi tñ in quātitate iacere videtur. Quod informis nature infimis plane cōspicit.

Cœlum aut est vita quædam visibilis aut natura vitæ ꝓxima.

Cœlum quidem cum sine materia sit spiritale quiddam quodā
c modo esse videtur platonicis magis q̄ corporale. Quid ergo cœlum est? Lux circularis circulusq; lucidus sine materia quemadmodum oppositum eius quod est terræ imum est materia sine luce. Cœlum igitur vt platonicis placet aut vita quædam est non occulta vt anima sed ob dimensionem si vis oculis manifesta. Aut saltem cum sit natura quædam vitæ propinquior q̄ cætera corpora vita quadā viuit sibi magis ad modum familiari q̄ cætera.

Differentia lucis in cœlo atq; elementis apud platonicos ac peripateticos.

SEd iuuat gradatim a luce ascendere rursus ad lucem: Videmus in elementis vbi minus crasse naturæ inest facilius lucem adesse Accensamq; materiã quo magis extenuatur rarescitq; eo purius perlucere. Quobrem coelum quoniã fulget summopere materia carere ꝓbatur. Et ob hoc ipsum quia caret materia maxime fulget. Quod si quis dixerit partes coeli densiores magis lucere q̃ alias respondebunt platonici rariores partes lucere quidem magis: sed ob nimiam tenuitatem lucemq; videre nõ posse. Respondebũt rursus peripatetici aliud eẽ ex se aliud ex alio choruscare. Ideo ælementa quia fulgorem capiũt aliunde quæ rariora sunt facilius capere. Cœlestia vero quæ ex se splendẽt quo densiora sunt eo vberius refulgere. Verũ mittamus his questiones huiusmodi. Mittamus coelum parumper ne splendore corporeo prorsus allucinemur.

Quãdo purgamus lucẽ cœlestẽ primo reperimus animam deinde angelum.

AGe cœlesti nature relicto si vis lumine atq; motu subtrahe quantitatis dimẽsiones. Licet.n.cogitatione subtrahere. Nã aliud est lumẽ coeli motusq; aliud ẽ dimensio. Formaq; superest spiritus quidã est tãto lucidior velociorq; cœlo: quãto coelũ ẽ lucidius & velotius elementis. substãtia hæc incorporea anim⁹ rationalis esse videt̃. Deme rursus huic motu Relinque lucẽ & qualitatẽ: potes.n.demere: Nã aliud lux & q̃litaẽ ẽ: aliud motus. Forma quæ deinde restat est angelus clarior ad modũ & velocior animo. Quia neq; disgregat lucem suã motu neq; actionem propriam sicut anima distrahit tempore

Præstat ascendere ad substantiã in q̃ virtus nõ sit aliud q̃ substãtia

CEterũ nondũ satis naturã rerũ purgasse videmur. Restat nobis adhuc nisi me rõ fallit accidẽs a substãtia secernendũ. Angelus eñ substantiã habet & qualitatẽ. Verũ querendũ est primo nunquid fieri hoc præstet. Deinde vtrũ possit. Præstat nimirũ. Nã vbi substantia aliud ẽ aliud qualitas: substantia huiusmodi cũ sua natura in formis impfectaq; sit aliunde format̃ atq; pficit̃ & in capiẽda substinẽdaq; qualitate quodãmodo patit̃: atq; qualitas illa quia ẽ forma quædam in alio.s.in subiecto se sustinere non potest: multoq; minus ex se põt existere. Eget ergo tã causa q̃ subiecto: nec ẽ integra plenaq; oino cũ ꝓ capacitate subiecti suscipiat̃ Vñ necessario fit ablatiore forma quæ quidẽ ne sine fine vagemur in seipsa sit p se sufficiens ipsa sibi atq; plenissima: sitq; virtus vndiq; infinita cũ neq; excedatur ab altiore neq; a suscipiẽte aliq̃ finiatur. Adde ꝙ totum illud quod ex substantia qualitateq; componitur: quia diuiditur in partes in virtute debilitatur. & quia componitur pendet tum ex partibus tum ex eo artifice qui partes illas in vnum cõciliauit: quæ cum diuersæ sunt ex seipsis inuicem non coissent. Quobrem cum huiusmodi compositum neq; q̃tum ad partes neq; q̃tum ad to-

tum spectat sit optimũ. Meliusq; aliquid futura sit & substãtia quæ non distinguatur a qualitate sua & qualitas quæ non sit aliud q̃ substantia ꝓpria vt tandem actus quidam omnino purus immensusq; reperiatur quis dubitet melius esse vt sup id quod ex substantia accidenteq; componit̃ ad id quod est melius ascendamus.

Rationes multe q̄ necessariũ sit esse actum purum & infinitum.

Restet igitur huc ascẽdere: sed nunquid possibile est? Quid si est possibile fore rogas? Q̃nquidẽ iam esse ita est necessariũ vt probauimus. Quod si aliud exigis rõnẽ cõducit ad idem hmõi rõ quod substãtia quia accidẽtis est fundamantũ prior est accidente: & quia quod prius est a posteriore nõ dependet põt sustãtia alicubi absq; accidente cõsistere. Atq; hoc melius est sicut ostẽdimus. Quare ne ab eterno in eternũ hmõi potentia in rerum principio tam bona sit frustra ope præcium esse videt̃ vt iam sit actu. Presertim cum vbi summus actus est: & summa perfectio ibi potẽtia actusq; posse & esse sint idem.

Ac si in rebus inferioribus minusq; bonis. s. elemẽtis mixtis plantis & aĩalibus quantũ ad partes eorũ spectat & reliqua quod præstat vt sit iam est a narura ꝓuisum q̃to magis in rebus ad modũ melioribus & in summo naturæ quicq̃d melius esse ꝓbatur iãiam est & verius. Præterea q̃d melius est mostrat̃ in vniuerso nõ ob aliã causam meli⁹ esse cẽsentur nisi quia vere rõni cõsentaneũ est: cõducit maxime ad rerum ordinem: decet ꝑcipue rerum ordinatorem. Tale vero nefas dictu est impossibile esse vel falsum. Rursus potẽtia & veritas tanq; bona naturaliter appetunt̃. Atq; hoc ipm quod sunt aut sunt ipsa bonitas aut a bonitate: Ergo quod in vniuersi natura possibilius veriusq; est: hoc ẽ & melius. Atq; cõuerso quod vniuerso melius iudicat̃ idem possibilius est & verius. Item quod est melius magis est homini particeps. Nõ est igit̃ impossibile. Nã impossibile nullius boni particeps iudicat̃. Accedit q̄ si actus purus infinitusq; quẽ disputãdo ex cogitauim⁹ infinite melior est q̃ angelus & q̃ vniuersum cuius pars ẽ angelus quod totum est terminatũ necessario est infinite potẽtior ad existendũ cum potentia bonum sit bonumq; potestas. Immo etiam cum vere actuq; esse bonum sit & nihil boni immenso desit bono immensus actus infinite verius iam actu est q̃ cuncta. Si infinita potestas duratõe infinita nõdum venit in actũ nulla vnq; alia potẽtia venit. Immo si infinitus actus qui idem est ac illa potestas non sit semp in actu alius certe nullus erit. Si est semp in actu potentia quædã sua natura omni carẽs actu quæ est infinite passiua. i. materia ꝓculdubio est semp in actu potestas illa quæ actus est totus atq; est efficax infinite: a qua passiua potẽtia sit possitq; pati & patiat̃. Sed quid curiose inepteq; quærimus vtrũ possibile verumue sit in vniuerso esse immẽsum bonũ necne? Cum nihil sit possibilius veriusq; eo quo nihil põt potẽtius cogitari. Non esset aũt im

mensum bonū nisi esset in eo quicquid melius iudicatur vt sit. Atq3 excederet mens nostra cogitatione affectu quibus p boni gradus absq3 fine progredit̄: principii summi naturam si quid boni cogitare posset quod in eo non esset: ac nisi illud esset immmensum. Quid plura: si in summo principio omnium atq3 fini vbi summopere inuenitur: quidquid est appetendum summa bonitas est & summa ipsa bonitas idem est prorsus ac summa potentia veritasq3 sequitur quicquid circa ipsum melius iudicatur possibilius fore immo iam verius esse. Omnino autem meminisse oportet. potētiam alicuius boni capacem esse re uera aliquid atq3 in re aliqua vera fundari. Præterea dependere ab alio quodā quod iam actu id habeat bonū. Rursum quod actu bonum possidet ab alio pficisci quod actu sit ipm bonū actusq3 cuiuslibet actus.

De luce dei: ac de vmbra materiæ.

c Ceterum alicui fortasse videbitur natura illa in qua qualitas nō discernitur a substantia sine forma luceq3 esse. Sed meminerit ille pbauisse nos ad formam in se existentem ascendendum esse est ergo illa substantia forma. Profecto sicut in rerum infimo: id est materia prima idē est esse & informe tenebrosumq3 esse. sic in summo idez est esse & formosum lucidumq3 esse. Immo formā lucem esse. Materia em̄ apud Moysem tenebrarū abyssus est formarūq3 informe subiectum Deus lux abyssus luminum: formaq3 fons formarū. Materia infinita ē patiendi potētia. Deus infinita virtus agendi immo infinitus est actus Illa ergo potentia est potentiarū omniū quæ in patiendo versant̄. Hic actus est actuum. Et sicut in munere de materia vere dicitur materia: neq3 forma hæc est: neq3 illa ita de deo innumerabiliter dicitur & vere dicitur. Deus hæc forma est & illa. Vna materia est vmbra rerum vmbratilium infima. Vnus deus lux summa luminū. Materia ob nimias tenebras ignota est. Deus ob nimiā lucem est incognitus. Nam si lux quæ est purior est & lucidior: nimirū deus cum solus sit purus actus: solus lux est reuera dicēdus. Si lux in forma quadā cōsistit potiusq3 subiecto & formositas consistit in luce. Ibi solum vera lux vbi mera sine subiecti inquinamento forma. Ibi solum vera formositas vbi solum lux veraq3 forma. Quapropter omnis forma & lux quæ vel videt̄ oculis vel cogitatur: quia finita est vmbra quædam est ad dei formā atq3 lucem. Merito deus infinitus est actus: qm̄ vel subiecti vel causæ limite sicut diximus: nō cōtrahit̄. Hinc fit plane vt sit lumen immensum.

Quantum lux dei supeminet supficiem intellectus tantum dei calor centrum penetrat voluntatis.

c Cum vero a lumine calor trahat originē est: etiam ardor immensus: ardor in bono infinito infinite beneficus. Hunc nos ardorem voluntatis ardore potiusq3 scintilla mētis attingimus. Nā deus quantū intellectus sui luce nos superminet tantū ferme bonitatis

ardore se nobis inurit: vt nihil deo excelsius sit: nihil quoq; profundi⁹. Quo amplior eius lux eo intellectui naturaliter ē ignotior Quo vehementior ardor eo vt ita dicā certior volūtati. Deus ergo in summa intellectus cognitione quodammodo nox quædam est intellectui. In summo voluntatis amore: certe dies est voluntati. Vnde orpheus deū appellat noctem atq; diem. Veruntamen diuinus splendor in animo beatorum quādo nox appellatur: omni temporali die longe clarior aduenit. Atq; ob diuinū munus tanto pene clarior quāto & deus est vt ita dicam lucidior sole & animus purior ac serenior aere.

Lux in elemētis: cœlo: anima: angelo: deo:

LVx in elemētis facile perspicitur oculis quorum complexio cōstat ex elementis. Lux in cœlo q̄uis amplior difficilius tamen aspicitur. Remotior enim oculorū qualitas est a cœlo. Lux in anima nullo modo videtur sicuti neq; lux solis a noctua: quia nimia est: neq; ad eam corporalis sensus vllam habet ꝓportionem. Sed rationalis animæ discursu aliquo cogitatur. Lux in angelo neq; videtur neq; etiā cogitatur. Est enim supꝰ sensus ꝓportionem & super temporalis discursionis capacitatem. Veruntamen intelligitur. Congruit em̄ anima cum angelo in sua quadam intelligentia stabili potiusq; mobili cogitatōnis discursione. Lux in deo quia etiam limites intellectus excedit omnino naturali hominis intelligentia nō intelligitur sed credit̄ potius & amatur: atq; amata gratis infusa videtur: nempe huius amore accensus animus quo flagrat ardentius eo refulget clarius discernit quoq; verius fruiturq; suauius. Hinc Plato asserit diuinam lucem non rationis digito demōstrari sed ꝑspicua piæ vitæ serenitate capi.

Quid cœlum: anima: angelus: deus: atq; de differentia visibilis lucis & inuisibilis.

VT autem nostræ disputationis ambages aliquando paucis colligamus cœlum esse dicimus lucē quandā absq; materia quodāmodo corpalem. Animā lucē quandā sine quātitate magnam Angelū lucē sine motu celerrimā Deū lucē absq; qualitate optimā atq; potentissimā. Cuius calorē voluntate prius certiusq; & vehemētiꝰ exprimimur q̄ intelligētia lumen. In hoc potissimū differt lux inuisibilis a visibili q̄ visibilis quidē tam in igne q̄ in cœlo extrinsecus veniēs illuminat priusq; calefaciat. Inuisibilis aūt cōtra intrinsecus agēs quodammodo calefacit aīa q̄ illuminet. Ideo in illa a visu ad tactum. In hac quasi a tactu quodā inuisū ꝓgredimur. Humana pulcritudo videtur priusq; ametur. Diuina vero amatur vt videatur. Sed in illa qui videt spe miserabiliter possidetur. In hac videre nihil ē aliud q̄ fœliciter possidere. Igitur frustra nimium contraq; ordinem naturæ laborat: quicūq; deum absq; singulari eius amore cultuq; credit se possessurū: vel regturum sperat anteq̄ amaturum.

Secūdus contemplationis platonice gradus consistit in deo. Artificium vniformæ & omniformæ pendet ab arte vniformi & omiformi.

c Ommunis omniū opinio credit & diligēs sapientum ratio ꝓbat artificium hoc mundi quod circa naturā suam ac motū artificiose rationabiliterqꝫ disponiť atqꝫ agitur esse regiqꝫ ab arte quadam rationali artificiosaqꝫ ratione. Profecto quantū ex huiusmodi artificio coiicere licet quod & vnum & vniuersum est atqꝫ circa totū partesqꝫ vndiqꝫ tam mirabili ratione constat & agitur vt vix vlla possit ratio assequi: nulla queat omino ratio imitari absqꝫ dubio vna cum Timeo argumentamur artem illam mundi effectricem esse rationē quandam & vnam & vniuersam: vniformem vt ita loquar & omiformē. Rationem inqꝫ mundi totius rationes omnes in seipsa omniū mundi partium complectentem.

Deus nominatur ars: ratio: substantia: natura: vita: sensus: intelligētia: certitudo.

s I ratio hæc absolutissima ē & fons omniū rationū a qua substātia ois: natura: vita: sensus: intelligētia ꝓduciť pœnitus atqꝫ duciť nemo vsqꝫ adeo inrationalis esse debet: vt neget hmōi rationē esse substantiā stabilissimā: naturā fæcundissimā: vitā æternā: sensū ꝑspicacissimū: intelligentiā lucidissimā. Lucidissimā inqꝫ.i. certissimam Quod.n. in corpore mūdi lux & luminū & videntiū ē id in ratione mūdi affectrice ē certitudo: luce hac tanto lucidior q̄to certior: & præstantior certitudo.s. cuiuslibet: Certitudinis quæ ex se certa sit sui. In se certa cunctoꝝ. Per se serenis mentibus clara certaqꝫ faciat omnia.

Deus est veritas veroꝝ omniū fons causa veritatis rerū atꝫ mētis.

v Nnde etiā summa cuiusqꝫ veritatꝭ veritas nominať: a qua vera oia fiūt. Per quā indaganť vera: in qua vere cernunť. Q uā reꝝ ꝑscrutatores ꝓ arbitrio vbicūqꝫ volūt de veris consulūt. Cuius scintilla naturaliter insita vera rimanť. Cuiꝰ radiis ꝑ oia fusis vera inuenta discernūt a falsis. Cuiꝰ examie vera iā discreta cōparāt inuicē & diiudicāt: & cū species a singulꝭ abstractas ī q̄bus rei cuiusqꝫ veritas cōsistit: intelligunt non nisi veritatē ipsam.i. deū intelligūt q̄ complexio & fons ē omniū abstractorum.i. ideaꝝ sicuti solis lumen fons est colorum.

Descriptiones dei communes secundū platonicos.

q Vid ergo deus ē: ratio rationū fons rerumqꝫ artifex oim: forma vniformis & oiformis. Substātia imobilis oia mouēs. In motu status in tp̄e æternitas. In loco continens. In summis ꝓfunditas summitas in ꝓfundis. In multitudine vnitas. in debilitate potestas. Natura fæcundissima naturaruꝫ. Fæcunditas fæcunditatum naturalissima æterna viuentium vitarumqꝫ vita. Sensus sensibilium quidem lumen & sensuum perspicacia. Sensus medullas sensibilium in corticibꝰ sentiens cortices in medullis. Intelligentia quoqꝫ talis vt & ipsa rerum intelligē

darũ bonitas sit: & intellectus cuiuslibet veritas & gaudiũ voluntatis.

Rationes multæ ꝙ gaudium cõtẽpl̃etis supat sensuũ voluptates

Gaudiũ inq̃ ex verissima bonitate & optima veritate optimum & verissimũ. Hinc Plato diuinus inqt ab his quæ sensibus offerunt̃ quia veniũt ab extrinseco nec vere existũt sed impura breuiaq̃ sunt externam quandã titillationẽ circa corporis & animæ cutem falsamq̃ & dolori pmixtam & breuem fieri voluptatẽ. Ab his aũt quæ menti ab intrinseco pœnitus se insinuant: quia intima veraq̃ & pura & stabilia summaq̃ sunt intimam verã merã stabilẽ summã voluptatẽ animæ medullis infundi. Proinde sensus atq̃ sensibile ita se inuicem habẽt vt ꝓpter eorũ crassitudinẽ debilitatẽq̃ sese prorsus penetrare non possint. Intelligibile vero sua tenuitate viq̃ mirabili illabit̃ in intellectus interiora atq̃ intellectus subtilitate virtuteq̃ sua vndiq̃ intelligibile penetrat. Alioquin non posset mens rei intelligende naturam ab alienis secernere. In partes suas distinguere. Intima eius cum extimis cõparare. Quo fit vt voluptas mentes si quando rite contemplando reuera percipitur interior vehemẽtiorq̃ sit q̃ sensus obletamenta. Si tũc vehementer delectari solemus cum circa calorem vel frigus siccũue & humidum aut euacuationem repletionemue habitum corporis naturalẽ cõtrariis quasi amissum: contrariis iam recepimus ceu quando nimiũ calefacti refrigeramur in cæterisq̃ similiter quanta illum voluptate pfundi putamus? Qui naturalem mentis habitum tenebris & malignitate deperditum: iamiam luce & bonitate resumitur. Totusq̃ ad suam reformatur ideam. Ac si ex rebus magis magisq̃ cõu enientibus maior gradatim maiorq̃ nascitur delectatio atq̃ si nihil cõuenientius homini q̃ ipsa humanitatis idea quæ verus est homo quid suauius q̃ & eã intelligendo in se complecti & in eam amando restitui. Præterea in omnibus pulchris bonisq̃ amandis reuera nihil aliud q̃uis forsitan insii q̃ pulchritudinẽ ipam bonitatemq̃ amamus a qua & ex qua pulchra bonaq̃ sunt singula. Perinde ac si quis dixerit gustui dulcedinis auido pomũ vinũq̃ placere: non quia pomũ vinũue sit: sed quia dulce: atq̃ iccirco nihil aliud in his q̃ ipsam dulcedinẽ affectari & dulcedine bonitates. Igitur si omniũ iocundissimũ est re amata potiori quid potest iocundius cogitari? q̃ illo potiri qui ipa pulchritudo ẽ & ipsa bonitas. Nusq̃.n. alibi re amata sed eius vmbra potimur. Ibi ergo placet idea nostra. ẽ em̃ sibi quisq̃ charissimus. Ibi solum plenissime delectamur vbi solum verissime nos reperimus. In nostra idea ideæ placent oẽs. Pulchritudo oblectat in omnibus omnes in bonitate nos implent. Atq̃ secundũ formam ꝓprie ibi ipsa gaudii idea gaudemus. Quo fit vt tota gaudii illic solum plenitudine gaudeamus. Si vbi est bonũ hoc & illud ibi gaudet hic & ille certe vbi est ipsum bonum ibi est ipsum gaudiũ. Si nullus vere viuit aut sapit nisi qui proprie vita ipsa viuit & sapientia ipa sa-

pit: proculdubio nullus vere pleneq́ gaudet nisi qui proprie gaudio ipso gaudet. Deniq́ cum finito pulchro & bono finite lætemur: certe infinita pulchritudine bonitateq́ innumerabilium formarum bonorumq́ fonte infinite gaudemus.

Gustus animi amaro corporis humore infectus diuinorum saporem aut nullo modo et vix aut rarissime gustat.

Sed tanti huius gaudii vix & raro admodum heu nimium miseri in terris participes sumus. Et nunc quidem exilem quandam eius vmbram ac momento prætereuntem nostræ mentes egrote percipiunt. Quarum naturalis gustus proh dolor amaro corporis huius humore nimium est infectus. Vnde efficitur vt cœlestis ille saluberrimusq́ sapor vel non sentiatur vel offendat interdum vel leuiter breuiterue delectet. Acutius inter nos aliquando gustant vehementiusq́ & diutius oblectantur qui magis sordes labemq́ corporis morum contemplationisq́ studio a natura mentis abstergunt: sed pauci quos equus amauit iupiter aut ardens euexit ad ethera virtus. Qui nam isti sunt o amice? Hi certe sunt quibus a vitæ magistro dicitur. Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum. Gaudium vestrum erit plenum: nec a nobis vnq́ auferetur.

Tertius contemplationis platonice gradus. Cur anima in corpore difficile diuina cognoscat: & quod sit immortalis.

Primum mentis obstaculum ad lucem intelligibilium intuendam quia est coniuncta corpori.

Igneus est ollis vigor & cœlestis origo: Seminibus quantum non noxia corpora tardant: Terreniq́ hebetant artus moribundaq́ membra. Hinc metuunt cupiuntq́ dolent gaudentq́ nec auras Respiciunt clausæ tenebris & carcere cæco. Quid in his carminibus Platonicus Maro noster voluerit videamus. Anima tenebroso corporis huius carcere circumsepta mirabile veritatis lumen & vera quæ mirifice nullo refulgent minime percipit: quia minimam ad illud habet proportionem. Defectus autem proportionis huiusmodi tribus ex causis prouenit. Prima est. Quoniam anima forma quædam est coniuncta corpori. Illud vero lumen est forma penitus a commertio corporum segregata. Huc tendit quod inquit in methaphisicis Aristoteles. Intellectus noster se habet ad illa quæ in natura clarissima sunt tanq́ noctuæ oculus ad solis lumen. Ad idem spectat quod scribit in methaphisicis Auicenna. Quemadmodum paralitici lingua oppressa quodam humore: certum gustum saporis amittit. quo expurgato recipit gustum ita intellectus humanis ob corporis mortalis coniunctionem quasi paraliticus. id est naturali eius sensu orbatus est ad illa quæ in corporea penitus sunt & æterna. Atq́ sicut humor linguæ actum gustandi adimit non virtutem quod in eo apparet qui iam purgatus gustandi recipit actum: ita corpus actionem intel

lectus circa incorporalia interturbat sed potentiam non disperdit. Sed ex eo cōiicimus: quia q̄to longius animus tam morum cultu q̄ speculationis frequentatione se a corpore seuocat tanto clarius incorporalia cernit. Atq; vna cum his etiam semetipsum qui etiam ipse est incorporeus quandoquidem actione sua & affectu quodam innato aliquando corporum transcendit ordinē atq; virtutē.

Secundum obstaculum ad intelligibile lumen: quoniā animus ad corpus afficitur.

Altera causa qua ꝓportionem quam ab initio diximus impedit est eiusmodi q; anima coniuncta corpori cū eo pacto quo hic ē naturaliter moueatur & agat: certe naturalē conuertit affectum in primis ad corpalia. Qualis affectus ea; ab incorpalib⁹ longe diuertit

Tertium obstaculum ad intelligibile lumen. Quoniā animus vertit aciem ad corporea.

Tertia quod aciem cognoscendi frequēter vertit ad sensū & sensibilia eorūq; imagines in phantasia recōditas. Hæ vero imagines tanq; nubes quædā vsq; adeo aciem mētis obumbrāt vt lucē intelligibiliū mirabilē nō discernat: dū splendorē eoꝝ vt plurimū nō in seipo sed in his nubib⁹ intuet̄. Vbi iā a seipso degenerantē & q̄si corporalē iā factū aspicit & ob hoc neq; verū ipm videt neq; clarū: Sed imaginū caligine obfuscatū. Sil'is aūt videt̄ hæc affectio mētis oculis rubra obtalmia laborantibus. Quibus lux nō clara sicuti ē sed rubra videt̄ colores quoq; in luce nō q̄les sunt sed rubri. Sunt etiā nōnulli quorū animus aliq̄n ita & corpis cōtagione & corpaliū nebulis obfuscat̄ vt rerū spiritaliū radios omino nusq; videat instar oculi q opprimit̄ chataracta. Cæterū quādo corpales hæ sordes quodāmodo abluunt̄ ab animo incorpalia aliquantū ꝓspiciunt̄: Quādo vero penitus diluunt̄ subito intelligibile lumen intelligibiliū omniū radiis plenū intelligētiæ oculis sese prorsus infundit. Qd̄ quidē vbiq; ē & natura sua intellectualē oculū cū primū fuerit purgatus illustrat sicut lumen visibile visum. Atq; sensibilia omnia multo clarius in luce intelligibili tanq; in primo fonte refulgent q̄ in luce quæ reuera illius ē vmbra. Meminisse vero oportet Animam & occupatam in mole corporis fabricanda regendaq; & in diuersas actiones distractam perturbatam ad spiritaliū radios aut nullo modo aut vt plurimum neglecte & leuiter aciem vertere. Adde & oblique Quippe etiam quando paulo attentius pro viribus aspicit: quia ipa cōiuncta est corpori sæpissime ad coniuncta se flectit. id est a corporalium nubes in phantasia volantes. Phantasia etiam radios spiritaliū cum primum menti subrutilant corporalium simulacris induit: ideoq; mēs aut nullo pacto aut vix obscureq; videt: Sed quando & seiuncta est a corpore & a corporis labe mundata ad incorporalia solum tota intentione conuertitur. Quorum vberrima luge refulget ad votum. Cuncta in ea

clare discernit tanq̃ & clarissima in seipsis & intelligentiæ intima. Hoc aũt assequitur quando pfectio tpis orbe incretam exemit labem purũ q̃ reliquit etbereũ sensum atq̃ aure simplicis ignem.

Ratio immortalitatis animi q̃m intelligis incorporea sine corporis instrumẽto. Attingit formas separatas: separatq̃ coiunctas.

q Vod autẽ animus noster queat s̃m substantiã separari a corpore atq̃ deinde in se ipso manere: ex boc in præsentia intellexisse sufficiat q̃ intellectus agit: sine vllo instrumẽto corporeo q̃ñ. s. p omnia corporalium genera speciesq̃ discurrens adscendit inde superius ad ordinẽ spiritaliũ illaq̃ i genera sua speciesq̃ distinguit. Per instrumentũ vero corporeũ quod etiã particulare esset nõ posset nisi corporea & particularia cõpræbendere. Si absq̃ corpore põt agere potest & seorsum ab illo viuere atq̃ intelligere. Adde q̃ s̃m actionem quæ & a substantia eius est & in substantia pmanet: ipse nõ modo attingit quæ separata eternaq̃ sunt q̃ñ inuitus etiam pbantasie fallacis probat talia quædam in rerum ordine esse debere: verum etiam vi sua sepat a materia formas: quando in rebus naturalibus secernit a singulis speciei cuiusq̃ naturam. Plotinus & Proculus aiunt q̃m essentia actionis & principium est & fundamentũ: ideo mentem quæ actione se a corpore seuocat abstrabẽdo posse multo magis s̃m essentiam seorsum a corpore viuere. Tbemistius arbitrat̃ difficilius esse naturas separare cõiunctas q̃ formas pcipere sepatas. Vnde cõcludit intellectũ posse sepatas formas attingere quandoquidem cõiunctas naturas ꝓ arbitrio sepat.

Ratio immortalitatis animi ex ꝓportione ad formas separabiles atq̃ ex accessu ad separatas.

n Ature bmõi naturalia familiariaq̃ obiecta sunt intellectus bumani q̃ diu naturale boc corpus inbabitat. Continue nam & naturali quodam instinctu intelligit eas a singulis separando. Vnde inter bunc & illas necesse est vt ꝓportio sit nõ parua. Ex quo cõcludit̃ intellectum esse ea conditõe corpori iunctum vt sit separabilis: immo etiã iam quodãmodo separatus: q̃ñquidem obiecta eius domestica sunt species cõiunctæ quidẽ singulis sed nõ vt cõiunctæ: immo vt separabiles atq̃ sepatæ. Nempe cõis intelligendi modus bic est vt quando pbantasia boiem bunc & illum imaginat̃: tunc intellectus p̃termissis mortalibus bomĩs accidẽtibus prætermisso boc situ tpeq̃ & illo ad bumanitatem ipsam se conferat singulis cõmunem boibus vbiq̃ semp q̃ vigentem similiterq̃ in aliis speciebus. Maxime vero tũc separatus apparet q̃ñ interdum vltra cõditionem qua bic babitat species illas rerum naturaliũ resoluit prorsus in rõnes ipsas ideasq̃ sup naturã ab omni materia pœnitus absolutas. Et sicut ab imagine in pbantasia reperta ante naturali quodã intuitu ꝓcessit ad speciem abstrabẽdo sic deinde a specie argumentãdo ad speciei rõnem prorsus eternã. Videlicet qa ne

cessarium sit naturã in multis vnã a forma vna sup multitudinẽ ꝓficisci

Ratio immortalitatis animi quia intelligit non nihil:ad cui⁹ intui tum ꝓprium phantasma aliquãdo non est necessariũ.

P Rofecto quoniã ab essentia prouenit actio semper qualis essen di conditio est talis agendi atqꝫ conuersio.Quobrem animus no ster quia nunc ita iunctus est corpori vt separabilis sit aliquãdo & vt permaneat separatus:ideo cognoscẽdo ꝙuis conditione loci inci piat a singulis rerum formis omino materiæ iunctis:tamen deinde pro cedit ad speties cõiunctas quidem effectu: sed & sua quadam natura & virtute intelligẽtiæ separabiles. Tertio vi sua discussis a se parump phã tasiæ simulacris ad rationes iam separatas. Quas in rerum ordine omi no absolutas existere nunqꝫ excogitare posset nisi saltem ad breuissimũ tempus ab acie phantasmatum nubes expelleret. Sed cito ob regionis huius naturam consuetudinẽqꝫ congregatæ iterum nubes cœlestiũ im pediunt claritatem. Ex illa autem subita abstractione coniiciunt metha physici posse intellectum aliquando absqꝫ phantasmatibus intelligere. Vnde etiam sequitur posse seorsum a corporeviuere & clarissime intel ligere.

Anima in corpore ẜm platonicos ꝓcedit cognoscendo a singulis ad species a speciebus ad ideas:Extra corpus cõuerso ꝓgreditur. scilicꝫ ab ideis ad species a speciebus ad singula.

V Erum quando separatus animus est ꝓgredit̃ aliter ꝙ in corpo re. Nam in corpore animus a singulis ad species a specieb⁹ trã sit ad rationes. Separatus autem contra. Nempe a familiarib⁹ su is uaturaliter tunc incipiens in diuinis rationibus naturali intuitu natu rales videt species ac in speciebus quasi subita quadam argumentatiõe & tamen momẽto inspicit singula. Hinc circulus ab eo fit a tempore ad æternitatem ab æternitate rursus ad tempus. Ergo quemadmodum ita coniunctus materiæ fuit vt separabilis foret & aliquando separatus exi steret.sic deinde ita separatus existit vt rursum iungibilis sit & aliquan do vinctus. A naturis ꝓcedũt vires. Naturæ a viribus indicant̃. Nam ab infinita potentia sapientia bonitateqꝫ regitur. Non igit̃ frustra vires sunt naturales. Hac argumentatione ad animorum circuitum sempiter num vti verisimiliter fortasse possunt platonici. Eadẽ verissime ad cor porum humanorum resurrectionem hebrei christiani maumetenses vti posse videntur.

Quod obscure animus in corpore tam clare extra corpus intelli git incorporea.

P Roinde anima dum in materia & quodammodo sub tempore vitam ducit:naturales formas in materiæ infimæ videt vmbra. Supernaturales autem formas vt plurimum sub naturalium vi det eclypsi. Quando vero extra materiam & super tempus agit vitam:

tunc ſupernaturales quidem formas in ſummæ formæ lumine conſpicit.
Naturales autem ſub radiis ſupernaturalium intuetur. Tunc igit̃ om
nia clare omnia nunc obſcure. ſiquidem temporalia nõ aliter percipit q̃
per eorum ymagines ſenſibus bauſtas in eiſq; quaſi purgatas. Non em̃
aliter inter bæc & animã ẽ ꝓportio. Ad æterna vero q̃diu imortali cor
pore occupata eſt: difficile parumq; conuertitur: & cõuerſa occurſu ima
ginum corporalium ſæpiſſime allucinamur & fallitur. Hinc illud Plato
nis noſtri myſterium in pbedone. Animus in alio viuens. ſcilicet in cor
pore per que aliud aſpicẽs. ſcilicet per ſenſum pbeneſtras atq; pbantaſ
mata. Aſpiciens inq; quæ ſunt in alio id eſt tã ſpes in ſingulis q̃ formas
ſingulas in materia nibil vſq; clare diſcernit. Quando autem viuens in
ſe per ſe aſpicit: atq; in ſe illa quæ ſunt in ſeipſis. id eſt rationes reruꝫ quæ
dum in ſumma omnium ratione ſunt in ſeipſis exiſtunt: tunc omnia cla
riſſime perſpicit quia & intima & clariſſima quæ tanto fulgentiora in ſe
& illi ſunt q̃ iſta quanto puriora veriora potentiora.

Præſtantior ſenſus eſt in pbantaſia q̃ in verius. longe præſtãtior in
mente q̃ in pbantaſia.

SEd nunquid illa ſenſibus compræbendit: Senſibus certe qbuſ
dam. Senſuũ videlicet ſenſu. Quoniã præter ſenſus illos quos
in ætbereo animæ vebiculo exerceri platonici opinãtur: ſunt &
ſenſus nonnulli admodum clariores quibus vti mens poteſt etiã abſq;
corpore. Sane quinq; ſenſus qui in neruis & ſpiritibus exercentur ema
nãt ab iis qui vigent in pbantaſia. Sed in bac quinq; illi ſenſus vnus ſũt
amplior illis & perſpicatior. Adde & ſtabilior: ſeruat enim quæ illi non
ſeruant. Vnus eſt rurſus in mente tanto latior ſtabilior perſpicatior q̃ in
pbantaſia quanto mens præſtantior eſt q̃ illa. Si latior eſt nimiruꝫ vltra
illa rerum porrigitur genera quæ ſenſibus & pbantaſia compræbẽdun
tur. Si ſtabilior eſt etiam ſeruat diutius q̃ pbantaſia: Si perſpicatior cer
us clarius ſplendidius q̃ illi cernit & q̃ illa: Cernit inq; interdum per il
los & per illam imagines atq; ſingula quando eo ſeſe vertit. Cernit ꝑ ſe
excitatus ab illa ſpecies & clarius quia propinquius. Inſpicit in ſeipõ ſe
ipſum quãdo ad ſe reflectitur: poteſt autem ad ſe reflecti ſi ſe amat quæ
rit intelligit. Vbi apparet ꝓrſus indiuiſibilis & inſeipſo conſiſtẽs. Nam
forma quæ vł diuiſibilis eſt vel neceſſario iacet in alio nunq̃ reflectitur
in ſeipſam. Clariſſime tandem rationes diſcernit quando ex ſe ad ſum
mam omnium inſpicit rationem. In qua mentis viſus rationem vimq;
lucis videt atq; colorum tanto bac luce biſq; coloribus fulgentiorẽ quã
to ibi ſcilicet in idea ſua eſt integrior & præſtantior q̃ in corporibus in
de formatis. In qua etiam mentis auditus rationem ſonorum audit ſo
nantiorẽ conſonantioremq; ſonis cũctis quos vel auris audire vł pban
taſia queat imaginari. Eadem ratio eſt de cæteris intelligentiæ ſenſibus.

Quibus quisquis suauissime optat frui det operam imprimis optet vt corporis sensibus vtatur quidem sed non fruatur.

Qualis est amor talis amicitia.

Marsilius Ficinus Alamanno Donato dilectissimo suo. S. D.

CVm amicitia quod nemo dubitat ab amore vim nomenq; accipiat: nihil enim aliud ē amicitia q̄ mutuus amor stabili quadam: id est honesta consuetudine confirmatus: cōsentaneum vt qualis est ipse amor a quo amicitia ducit̄ & dicit̄ talis quoq; semper sit amicitia. Qualem igitur nostram fore potissimū Alamanne dicemus? Certe cū non aliunde q; ab amore platonico cœperit haud aliter vnq; q̄ platonicam nominabimus. Siquidem in exponendis nuper commentariis nostris in ipsum platonis conuiuium de amore compositis: sic interim amare inuicem nos incepimus vt quam plato illic veri amoris ideam fingit: ipsi iam in nobis effinxisse atq; perfecisse videri possumus. Ab hoc ipso deinceps amore Platonico platonica quædam amicitia nascitur: quæ in almo musæ vraniæ gremio concipitur alitur: augetur. Ea quandoquidem a musis originem ducit nihil redolet nihil sapit vnq; nisi musicum & consonans & concinnum. Huic vni beniuolentiæ: vt est apud Platonem: plus fidei est habendum q̄ vlli necessitudini vel consanguinitati. Ergo quid dubitas vlterius alamanne? Vtrum plato noster plures vno in corpore animas esse voluerit. Tantū abest q; in vno sint plures vt sæpe quodammodo vel contra contingere videatur: quando videlicet vnam ferme in pluribus amicorum corporib⁹ animā platonico amore conflante p̄spicimus. Sed de his hactenus Venio iam ad ea de quibus interrogas.

Secundum platonem vna in homine anima est tres in anima vna vires.

QVeris nunquid paripateticis illis adhibenda sit fides qui platonem q; plures in homine animas. scilicet rationalem irascibilem concupiscibilem collocauerit calumniari non dubitant. Respondeo æquidem vnam tantum esse animam: per quam pluribus eius viribus hæc omnia facimus. Quemadmodum corpus ignis vnum tribus qualitatibus sufficienter agit tria. Luce enim fulget atq; illuminat: Leuitate celer ascendit: calore calefacit & vrit atq; in qualibet ignis particula pariter tres hæ qualitates vigent: suntq; loco simul quadam tamē inuicem proprietate distinctæ sic animæ substantia vna eademq; sufficienter posse videtur tribus eius virib⁹ officia exequi tria: videlicet ratione tanq̄ luce quadam verum bonumq; a falso maloq; discernere. Appetitu insuper quasi leuitate ad ea quæ sibi placent facilime se conferre. Animositate rursus iracundiæq; feruoreq; ceu calore quodam in ea vel cōsumēda vel propellenda efferri quæ aliquando ipsam ab eorū quæ petit con

ſecutione impedire poſſe videntur. Quid ꝓhibet? Quominus vna ſit
anima viribus tribus munita? quæ q̄uis ꝓprietate inuicem diſcrepent
vbiq̃ tamen in eadem anima ſimul ſint vbicunq̃ tota ſimul eſt anima.

Sed opere p̄tium eſt platonem ip̄m audire in quarto de rep. libro ita
hac de re diſputantē: vt hoc ip̄m habeat certum: animæ. ſ. ſubſtantiam
eſſe vnā: vires vero eiuſmodi ſimul in anima plures. ſic em̄ inquit. Res
vna eademq̃ cōtraria quædā aut agere aut pati eodem tp̄e ſm idem &
ad idem nūq̄ pōt. q̄ ſi quid moueri ſimul & quieſcere videatur aut id
ꝑ aliam quidem ſui partē mouebit̄ ꝑ aliam vero quieſcet ceu ſi quis al-
teram manū moueat altera quieſcente. Aut certe rōne alia mouebit̄ ali-
as vero nequaq̄. Queadmodum ſpera in rectū quidē nō mutatur ſed
interim rotatur in orbem dum fixa ꝑmanet circa centrū. Ergo centro
manet circūferentia voluit̄. Sed iam ad naturam animam veniamus
Sitientes anima ꝓut ſitit nihil aliud q̄ bibere cupit: atq̃ ad id ꝓut ſiti-
bunda eſt ſolum impellit̄. Siquid igitur ipſam interim retrahat ſitien-
tem aliud certe quiddā in anima ipſa erit p̄ter vim illam quā diximus
ſitientem quod illam a potu quaſi beſtiā retrahat. Res em̄ vt ſupra dixi-
mus vna eademq̃ nunq̄ ꝑ eandē ſui partē circa idem ſimul cōtraria ꝑ-
agit. Nam quo pacto manus vna ſagittarii vnius arcum vnū vno mo-
mento intēdit ſimul atq̃ remittit. Videmus aūt ſitientes nōnullos ali-
quando bibere nolle: horū igitur anima habet in ſe aliquid quod im-
pellit vt bibat. Aliud rurſus quod potum vetat & impedit. Illud cōcu-
piſcentiā. Hoc rōnem appellare ſolemus. Quobrem cocupiſcentia atq̃
rō diuerſæ inter ſe eſſe vident̄. Diuerſe quoq̃ ſunt inter ſe cōcupiſcēdi
vires & iraſcendi. Sæpe em̄ rō iubet nōnulla a quibus appetitus abhor-
reat: vt in medicinis: laboribus ꝑiculiſq̃ ſubeundis apparet: ſed iracun-
die vigor nōnunq̄ excitus vtpote qui tunc ꝓ rōne capiat arma: efficit
tandem vt ignaue cōcupiſcentiæ indignati quod rō mandauerat inui-
ta cōcupiſcētia agamus atq̃ patiamur. Preterea qū ratio pugnare nos
ꝓ patria iubet appetitus in ipſo prælio ſomno famæ ſiti ꝓuocatus nos
a prælio ad mollitiem & cōuiuia reuocat. Iracūdia vero dum in hoſtes
inuehitur inuita cōcupiſcētia rapit ad prælium. Quod aūt aliud quod-
dam ſit vis iraſcēdi rō aliud quis nam modo rōnis cōpos ſit ambigat?
Nempe in beſtiis cum ſit ira nulla eſt rō. Rurſus in pueris ferme ſtatim
natis ferueſcit ira. Rōne aūt ſerius vtimur. Præterea ſæpe ira ad vlciſcē-
dū nos impellit. Sed rō ꝓhibet. Cum vero tam ira q̄ libido a rōne diſ-
ferāt libido tn̄ magis q̄ ira videt̄ a rōnis dignitate diſcedere: tum quia
ad viliora detorquet. tum q̄a ira ſepe aduerſus vilē libidinis impetum
indignata rōni opitulat̄. Libido vero nunq̄ aduerſus irā rōne fauere vi-
det̄. Hæc Plato. Ex q̄bus apparet Platonē nō tres aīas ſed tres vires
in vna hōis aīa poſuiſſe.

Marſilii Ficini Florentini: Quid ſit lumen in corpe mūdi. In aīa: In

angelo: in deo. Ad phoebum Venetum clarissimū oratorem.

S Alue semp in vitæ lumine phoebe noster. Salue phoebe cœlestis nō externa sed intima luce clarissime. Cum supioribus diebus Marsilii tui mēs platonici solis radiis quasi seminibus qbusdā p viribus grauida parere inde solē eniteret infœlix nimiū nescio qua ster ilis imbecillitate nature p sole peperit lunā alieni luminis indigā. Ergo platonici solis natū tenebris meis obscurū q̃primum platonico phoebo dicabo: vt eius saltē radiis illustret. Tu vero accipe libēter quæ tua sunt clarissime phoebe. Et quia iure sunt tua ingenti splendore tuo redde obsecro clariora.

Quisq̃ sensus attingit obiectum solum sibi cōueniens.

O Di maxime oim tenebras quarū culpa displicēt mihi qcūq̃ displicēt vel q cū illis sint vel q ab illis labētia relabāt deprimātq̃ ad illas. Amo ante oia lumen cuius gratia & cætera diligo vel q cū illo sint vel q ab illo fluētia refluant reducātq̃ ad illud. Ergo nunciate mihi mei sensus qui cætera pœne innumerabilia nūciatis. Nunci a te mihi obsecro quid sit lumen. Respōdet auditus. Aereus sum satis esto si sonos tibi æreos nunciē. Respondet & odoratus: equidem non sum adeo lucidus. Vapore9 sum a me disce vapores. Quid aliena quæris a me gustus ait. Nato equidē in liquore indico tibi liquores. Noli a me dicit tactus extorquere quod nequeo corpulentus sum. Corpulenta nuncio. Altius quære lumen.

Descriptio luminis visibilis.

H Inc admonitus ab infimo quo ceciderā ad altissima mei corporis nunc ascendā: vt inde lumen leuius altiusq̃ cūctis accipiam. Eya agite oculi mei lucētes p lumē illud obsecro quo p̃ cæteris immo quo solo delectamini tm̄ indicate reginæ nostræ rōni quid sit lumen. Respōdet subito visus splendidus ego spūs sum & splendor sum spiritalis. Quo circa cū a me iure ppria officia postules largior libētissime quantū habeo. Lumen est spiritalis quædam & subita & latissima a corpibus naturæ eoꝝ sine detrimēto pprio emanatio. Nitoris scʒ cuiusdam a diaphanis .i. transpicuis. Coloris aūt ab horū oppositis. Quantitatis figuræ motusq̃ ab oibus. Congrega in vnū genus omne colorū. Quid erit hoc vniuersū: Nisi lux quædā omnicolor: siue lumē factū in solidiore obscurioreq̃ materia terre iā opacū Segrega terrā illi pmixtā Quid erit reliquū: Nisi qualitas quædā immo claritas actusq̃ pspicui sicut color est actus opaci. Color quidē lux est opaca. Lux aūt color clarus immo pspicui corpis colorūq̃: flos quidā vigorq̃ quasi vnicolor actu virtuteq̃ omnicolor.

Nihil clarius q̃ lumen ac deus. Nihil obscurius.

A Dumbratio hæc est o mei oculi potiusq̃ pictura. Nihil vnq̃ audiui obscurius definiri. O rē valde miram. Quonā pacto fieri

potest: vt nihil sit obscurius lumine. Quo nihil est clarius quando per illud clarent declaraturq; oia. Ascendam igitur hinc ad sublimen mentis speculam vt saltem hoc videã inde præter quod aliud quicq; alicubi videre nõ possum: o mens quæ recte cuncta metiris dicito mihi nũquid forte lumen est ipse deus: quo etiã nihil clarius est nihil obscurius Nihil clarius q̃ deũ esse: esseq; ad summũ potentẽ sapientẽq; & bonũ Hoc em̃ auribus nostris quæcũq; ab eo sunt facta ꝓclamant: vt nemo sit surdior illo qui tm̃ rerum omniũ sonitum strepitumq; nõ audit. Nihil cõtra obscurius q̃ quid sit deus vt nihil sit tenebrosius illo qui sibi opinatur hoc esse clarissimum.

Lux intelligibilis est intelligibiliũ causa visibilis visibilium.

Respondet mens: deum esse patrẽ luminũ. Apud quem non est transmutatio p quã extinguatur vel minuatur. Neq; vicissitudinis obumbratio p quã vel vicissim subeat noctem vel patiat̃ eclypsim: Respondet rursus deum esse lucem in qua tenebræ non sunt vlle. Idem formã in qua nihil est informe. Formositatem quoq; in qua nihil est deforme. Deus certe sicut mens quæ radius eius est monstrat lux est inuisibilis: Infinita. Veritas veritatis eiusq; rerũ oĩm causa. Cuius splendor. immo potius vmbra est lux ista visibilis atq; finita causa visibilum. Quoniã vero lucis veritatisq; natura est vt cæteris alia vere declaret deo cuncta p se vere clareq; cõspicua sunt. Perinde ac si visibilis lux cum sit colorũ visibiliumq; fons se ipsam intueatur tãq; omnicolore: atq; in se colores oẽs sensibiliaq; oia videat.

Lumen visibile rationale intelligibile diuinum.

Verum ad tam sublimẽ speculationẽ haud tam repente ꝓsiliẽdũ sed gradatim ascendendũ mens admonet: ne caligari cogamur ac splendore nimio occecari. Noli rõ confidere sensibus. Visus tibi nõ satis nunciat: cæteri nullo modo. Visus quia sensualis lux est tãtum sensibilẽ accipit datq; splendorem. Atq; conuersio quia sensibilem accipit datq; splendorem hunc sensualem quandã lucẽ esse cognoscis Vltra vero inde nõ licet ꝓgredi. Sed hinc a me discito primum quidẽ me scilicet intelligẽtiam esse lumen quoddã intellectuale quãdoquidẽ obiectum meum est intelligibile lumen: quod in qualibet re & querenda quæro & reperta reperio. Siquidem lumen cuiusq; rei & ipsius veritas idem. Veritas est lumen intimum: lumen veritas se ad extima fundens. Discito deinde te scilicet rationem esse lucem quandam rationalem rationemq; lucentẽ postq; rõnem lucis tanq; originem tuam ratiocinãdo tanta auiditate ꝑquiris. Sed vis rationem lucis cõmodius assequi: Induce cuiuslibet rõnis eam querito. Ibi est ratio lucis vbi & omnium: in veritate summa quæ & ipsa summa certitudo & claritas est reperies veritatem lucis & claritatem. Siquidem idẽ est huius lucis quã quæris claritas atq; veritas. Quid lux in deo: Immẽsa suæ bonitatis ve

ritatisq; exuberantia. Quid in angelis? Inteligentiæ certitudo adeo manans, psusumq; gaudium voluntatis. Quid in cælestibus? Copia vitæ ab angelis. Virtutis explicatio a coelo. Risus coeli. Quid in igne? Vitalis quidam vigor a coelestibus insitus & efficax propagatio. Deinde in iis quæ sensu carent effusa coelitus gratia. In sentiẽtibus exhilaratio ipsius spiritus sensusq; vigor: In omnibus summatim intimæ foecunditatis effusio. Vbiq; diuinæ veritatis bonitatisq; imago.

Ad numinum gaudinm coelestes ipsorũ oculi rident splendore motuq; gestiunt.

POstq; videmus a coelestium radiis qui a supercoelestibus p coelestia tanq; per vitra quædam ad nos descendunt cunctis dari pfectionem suam vitam sensum certitudinem gratiam atq; læticiam? Necessarium est lucem in spiritibus super coelum esse formæ ipsorũ pfectionẽ. Fecũditatẽ vitæ. Perspicatiã sensus. Clarissimã verissime intelligẽtiæ certitudinẽ. grãæ copiã: gaudii vbertatẽ. Horũ oĩm imago est splendor coeli: imo ad horũ claritatẽ tanq; vmbra qa minus põt corpus coeli exacte claritatẽ spũs imitari q; terra coeli fulgorẽ. Ad spũum celestiũ mirabile gaudiũ coelũ qsi corpus eorũ imo qsi oculus eorũ: oculũ em̃ orpheus solẽ appellat ridet splendore motuq; exultat: sicuti terra tanq; ab illis remotissima luget tenebris situq; torpet & ocio. Neq; em̃ putãdũ est coelũ moueri vel vi aliq vel defectu. Cuius motus natura ppetuus est locũq; naturalẽ nõ relinqt. Substãtia q; absolutissima a qua nihil discedit sui: sed quodã excessu læticie ob quã gestiens qescere nesciat. Ad gaudẽtiũ numinũ cantũ vt pythagorici arbitrant̃ speræ coreas ducũt. Vñ ordinatissimis variisq; motibus mirabilẽ cõficiũt harmoniam. Ad astrorũ risum q pcipue radiis indicat̃ ridẽt oĩa q sub coelo sũt quæ sup terram. Ad tenebras tanq; ad tristiciã oĩa merẽt. Solemus em̃ ridẽtibus cõgratulari flentibus cõtristari.

Risus coeli ex numinum gaudio pficiscẽs id est lumen omnia fouet atq; delectat.

QVod lumen sit risus coeli ex spirituũ cælestiũ gaudio pficiscens indicant hoĩes qui quotiẽs lætant̃ spũ ridentq; vultu splendẽt certe intus dilatanturq; spũ vultu quoq; splendere vident̃: oculis maxime qui maxime sunt coelestes quiq; in risu motũ coeli instar efficiunt circularem. In lugẽtibus aũt cõtra: obtenebrant̃ restringunt̃ torpent oĩa. Radii vero ex stellis ridentibus tanq; diuinarũ mentiũ oculis benignissime lætissimeq; directi in semina rerum nõ aliter oĩa fouẽt generantq; q; structii aspectus in ouum. Illorum em̃ virtute calor naturalis cunctis inseritur. Vnde vita oritur alitur augetur. Hinc fit vt oĩa voluptatem appetant qa nõ modo voluptate terrena sed etiã cælesti læticia generantur. Quis dum neget numina læto quodã affectu oĩa mouere ac gignere? Cum videamus & ab aĩalium natura & ab arte oĩa voluptate pcreari ac pfici.

Aliud lumen est. Aliud calor. Atq; lumen antecedit calorem.

q Vod aliud fulgor sit aliud calor perspicuũ est. Nam fulgent siue nitent que non calent ac etiam frigida multa. Calida sunt etiam multa quæ fusca. calor ignis penetrat sæpe qua non transit splendor: ꝓpagatur & splendor longius ciriusq; multo q̃ calor. q sit calor a lumine inueniet quisquis cogitabit etiam in spiritibus intelligẽtiæ claritatem origine quadã antecedere voluntatis affectũ & in mũdi machina solis radios sequẽtis caloris originem esse.

Lumen est quasi spiritale quoddã. Et spiritus sunt lumina quædã.

q Vod lumen spiritale quoddam sit potiusq; corporale ex eo constat quia passim; sine tempore ꝓpagat̃. Sine offensione implet perspicua corpora. Sine sui inquinamento se sordidis circũfundit. Præterea corporibus bis facilius se largitur quæ longius a corpulẽta mole discedunt. Vnde purissima corpa cœli & ignis vt platonici putant in se lucent. Aer & aqua ab illis. Interiora terræ neq; ex se nitent neq; ex illis. In supficie terræ lumen mixtionibus diuersis elementorũ quattuor maxime. terrenis infusum diuersorum colorũ induit formas: quasi corpuscula quoru; quasi quædam animulæ sunt scintillæ luminis illis infusæ. Quas si ab illis mixtionib⁹ segregaueris atq; seruaueris videbis forte quales sint rationales animæ a corporibus separatæ. Sũt eñ lumina quædam olim in corporibus cõfusiora sed iam in naturã ꝓpriam restituta idoq; clarissima. Sic enim corpus ab anima diuersissimũ illi quasi eclypsim obducit sicut luna cũiũcta soli: imo vero sicut mixtio terrena a cœlo alienissima cœleste lumen reddit opacum: facitq; colore; ex lumine sic corpus circa animã reddit ex intelligentia sensum.

Lumen in deo: In angelo: In ratione: In spiritu: In corpore.

v Erũ vt redeam⁹ illuc vnde digressi sumus cœlũ q̃uis in se nõ tamẽ ex se sed ex superiorum claritate & gaudio refulget & gestit ceu oculus ex spiritus claritate animiq; letitia. Spiritus autẽ letatur maxime claritate sua solisq;. Animus claritate spũs atq; mentis. Videtur autẽ lumẽ hoc esse mens refulgens per corpus perspicuũ quasi vitrum & inde iam facta visibilis. Mens autẽ lux in se ob nimiã vbertate; tenuitateq; pœnitus inuisibilis. Deinde lux in mẽte ẽ veritas gaudens gaudiũq; verũ. Tertio lumẽ a mẽte in corpib⁹ ẽ quædã veritatis rerum sensibiliũ declaratio. Pulchritudinis flos: oblectatio sensus. Sed repete recti⁹ lumẽ ĩ diuina mẽte itelligẽtiã supeminet. Inde angelici mẽti lumẽ idẽ infusũ secũdũ itelligẽtiã reddit̃ ꝗ sup terminos rõnis. Diuinum hoc angelicũq; lumẽ in mẽtibus hoim secundũ rationẽ iam euadit Sed superat phantasiam. In spiritu secundum phantasiam: super sensuum In corpore vero maxime oculis quasi cœlestibus animæ stellis sensui iam familiare fit sed non materiæ. In omnibus mentibus lumen est vita exuberans. Veritas clara certaq;: leticia plena. Inde in corporibus est diui

uæ explicatio & effusio vitæ. Declaratio veritatis rerũ & auctoris gratia formæ: voluptatis incitamẽtum. Empedocles & Zeno volunt quẽadmodum se habet ad carbonem flama: sic quodammodo se habere lumen ad flamam. Atq; flamam esse quasi lumen densum. Lumen vero flamam rarissimam: vitãq; cunctorum. Plotinus & Proculus arbitrantur lumen esse visum quendam aspectumq; numinũ p radios cœlestiũ oculorum ꝓcul emissum. Atq; esse spiritum quendam diuinũ: qui & omnia videat: & quãtum in se est ab oĩbus videat̃. Addunt eiusmodi spiritum extingui nusq; sed sidera sequi.

Lumen est vmbra dei. Deus est lumen luminis.

d Eniq; lumen est quasi numen quoddã in mũdano hoc templo dei similitudinẽ referẽs. A deo vt Plato noster in libris de rep. hoc ipsius boni filium nominauerit. Est enim instar dei aspectu ante omnia venerãdũ. est & amplicatio quædã subita & latissima absq; detrimento sui exuberãte bonitatem largitatemq; suã cunctis sese libẽtissime & fœlicissime largiens. Causa conseruatioq; & excitatio omniũ quæ nascuntur. Proinde ad vitã veritatem lætitiã: vñ descendit cætera subleuat. Absq; huius præsentia mori cuncta videntur. Huius autem præsentia reuiuiscere. Atq; id quod optimum est diuinũ humano generi cõmemorat cultum: vt neq; impii negare audeant esse deum: cui⁹ simulacro sensibus nihil est clarius. Neq; flagitiosi vel latere oculũ vel effugere manũ eius se posset confidant. Cuius simulacrũ est ipa claritas Ac velocius q̃ dici possit momẽto p oĩa dilatat̃. Vnus in oĩbus & sup oĩa de⁹. Vnũ in oĩbus & circa oĩa lumẽ. Lumẽ reb⁹ a deo factis est qdã diuine claritatis splẽdor. Atq; vt ita loquar est deus quasi seipsum finiens & ad operum suorum capacitatem sese accõmodans. Deus autem ipse est lumen immensum in seipso consistens ac p se in omnibus & extra omnia p immensum. Fons ille vitæ in cuius lumine vt ait Dauid videmus lumen. Oculus quoq; quo omnes vident oculi: & vt inquit orpheus oculus qui cuncta in singulis inspicit. Ac reuera omnia cõspicit in seipso dum esse se pspicit omnia. Vale fœlix vna cum diuino senatu vestro clarissime phœbe. Saluta Marsilii litteratorumq; omniũ nomine Bernardum bembum venetum immo etiam Florentinum populiq; nostri delitias.

FINIT LIBER SECVNDVS.

Prohemium libri tercii.
Exhortatio ad bellum contra barbaros.
Marsilius Ficinus Florentinus Mathie fœlicissimo Pannoniæ Regi in pace securitatē in bello victoriā in victoria gloriam sempiternam vaticinatur.

Lato noster philosophorū pater rex fœlicissime Xenocratem Dionemq; dilectos discipulos suos viros quidē sanctos: sed paulo seueriores tristioresq; q̄ decere philolohos viderent sæpe monere solebat vt gratiis sacra diligētissime facerēt: quo gratiosiores iocundioresq; redderent. Quod aūt platoni nostro quondā erga discipulos duos agendū fuit idem mihi nunc erga geminos epistolarū mearū libros quasi liberos meos video faciendū. Videor equidem frigido quodā vt ita dixerim semine grauidus hos aliquāto seueriores q̄ epistolares liberos deceat peperisse. Quis em̄ in seculis regionibusq; ferreis aurea vnq̄ opera vel argentea condat? Quobrem platonico more iā iubeo eos nō modo sacrificare gratiis verum etiā iis sese tota mente vouere. Quo gratiosiores vrbanioresq; euadāt. Ecce iam igitur nōne vides? Repente nescio quo numine scio certe fœlici quodā spū rapti versus excelsum palatium tuum tanq̄ ꝓpriā gratiarū edē iter arripiunt sperātes vt arbitror pænes te solum gratiarū trium.i.equi Iouis almi phœbi: venuste veneris splendore gratissimo circūfundi. Vnde tristiori illo statim vultu mutato clariores post hac lætioresq; intuētibus admodū videant. Tu vere precor rex fœlicissime marsilianos filios dum sacrā supplices edem istā ingrediuntur lætis vegetisq; oculorum tuorum radiis sicut cætera soles inspicias. Sic em̄ & ipsi mihi quidē q͂ sint solum: regie vero ꝗ aiestati q͂ pulcri sint omnino debebunt. Atq; ego duci meo platonici qui solum principē illum venerari iubebat in quo excellens sapientia cum summa potentia iungeret satisfecisse videbor. Neq; platoni solum ob ipsam Mathie regis inuicti venerationem sed cæteris etiam græcis philosophis: immo etiā poetis: oratoribus: hystoricis scriptoribus. Deniq; omnibus proculdubio satisfecero. Hi em̄ omnes cum olim summo studio nihil aliud q̄ veram gloriā lucemq; quesiuerint tādem post multa lucis secula in tenebras sub seuis turcis ꝓh dolor: stelle inquā sub truculentis feris in tenebras corruerunt. Iacent heu cœlestia liberaliū doctrinarum artiumq; lumina iam diu in lymbo: immo vero sub loco longe q̄ sit lymbus obscuriore. Et quemadmodū veteres illi sancti quandā in lymbo iacentes messiam sic & hi sapientes Mathiam quasi messiā Mathiam miseri perpetuo clamore vociferantur: qui eos a lymbo vel potius ab inferis in lucem vitamq; restituat. Mathiam non literati quos dixi tantum verum etiā nationes q̄ plurimæ in asia atq; europia sub tur-

cis immanibus quasi iudei sub impio pharaone miserabiliter seruientes Mathiam in quã tanq Moysen alterum assidue clamitant: cui deus mare diuidat rubrũ: & quælibet passim inuia mirabiliter patefaciat electos dei filios ab extrema seruitute atq miseria prsus liberaturo. Mathiam rursus italia pulchra atq ipsa bonorum omniũ mater sancta religio assiduis vocat clamoribus eius tm̃ manibus immanes barbarorũ manus fœliciter euasura. Quobrẽ gemini quoq liberi isti mei almã poenes te gratiarum edem ingressi pces iam tibi supplices p cõmuni omnium salute verbis eiusmodi fundunt. Surge age mathia iterum aspiciis fœlicissimis. Queadmodum sæpe alias fœliciter surrexisti. Surge pcamur o victor hercules dum tempus adest aduersus dira hec & in mania monstra. Quæ tam nefarie depopulantur agros, oppida diruunt. Deuorant homines. Legum omniũ liberaliũq artium disciplinas atq id quod miserrimũ est religionẽ sanctam nõ solũ sordidissimis pedib impie calcant verum etiã quantũ in eis est ex omni hoim memoria delent. Vicisti Hercules monstra eiusmodi mirabiliter sola virtute sæpius atq domuisti. Sed noua iamiam victoria scimus procul dubio quid loquamur immo quid tibi vaticinemur noua tibi victoria cœlo demittitur alto. Tibi certe rursum p vniuerso hominũ virtutumq genere pro ipso deo fortiter pugnaturo omnis fauebit orbis totus militabit ether & coniurati venient ad classica veneri. Tibi soli deus omnipotens imperium sine fine dedit. Summus ille deus qui solem in cœlo constituit stellarum cœliq regem Mathiam quoq solum sub sole constituit imperium occeano famam qui terminet astris. Kl'is Octobribus. M.cccc. lxxx.

Quod fallax sit humana psperitas.

Marsilius Ficinus Bernardo bembo oratori veneto equiti clarissimo. S.D.

s Vmpsi modo calamum bembe clarissime ea conditiõe siue forte potius vt quodcunq primum veniret in mentem ad te scriberẽ. Sed forte id in primis mihi succurrit vt amico viroq omnium verissimo veram salutem dicerem & optarem. Vere autem salutis initium arbitrarer nũq sperare veram a mẽdace & falso salutẽ. Alioquin Bernarde charissime si quem domesticorum decies in manifesto mendacio depræhenderimus. deinde tamen iterum illi facile iterumq credamus nõne digni iam ob nostram imprudãtiam iudicabimur qui totiens maximo cum discrimine atq dãno fallamur ab eo quotiens fidem vlterius eius verbis habebimus: Duo pcipue ab ipo rerum initio mendaces ppetui sunt. Malus videlicet Demon primus ille rebellis a veritate. Rursus humana psperitas falsa qdẽ fœlicitas acvere fœlicitatis impedimẽtũ. Sed mẽdacia Demonis haud facile redarguere possum? Terrena vero psperitas totiẽs hũano generi aptissime mẽtita iã fuisse

conuincitur quot in vniuerso temporis cursu ab initio mūdi ad nos vsq; momenta fluxerūt. Momenta vero eiusmodi apud phylosophos innumerabilia esse censentur. Adde q in quolibet puncto tempori simulato risu pestiferis illecebris veneficis lenociniis pollicitationibus falsis innumeros passim homines decipit. vt merito dici possit eiusmodi prosperitatis mendacia infinite iam plura videri q̄ puncta temporis infinita. Quod vero eiusmodi est haud quaq; mendax vlterius sed ipm potius mendacium atq; id quidem apertissimum est nūcupandum. Credamus ergo temere credam⁹ adhuc facile vt solemus ipsi vt ita dixerim falsitati. Vt verissime miseri simus qui fidem adhuc fœlicitati falsissime: tum imprudenter habemus fœlicitati inq̄ miseros infinite iam pluries q̄ infinite fallenti. Quisnam adeo cecus est: Quin clarissime tandem prospicere debeat infœlicem hanc mortalium fœlicitatem tunc reuera infirmissimam esse quando tanq̄ firmissimam sese nobis ostentat. Nempe haud prius a nobis fœlicitas nuncupatur q̄ summum sui cursus attigerit. Verum in eoipso momento in quo summa videtur & quoniam apparet summa ideo & fœlicitas iudicatur repente in contrariu; absq; mora relabitur. Adeo vt quod a nobis fœlicitas nominatur sit poti⁹ quoddam infœlicitatis exordiū. Atq; reuera fel intimo gustui nobis euadat: quod primo aspectu mel similitudine quadā coloris apparuit. Quæret fortasse quispiam quam ob causam potissimum ita vel natura comparatum sit: vel forte datum quattuor huius rei præcipue apud phylosophos causæ numerantur diuina cœlestis naturalis humana. Principio diuina prouidentia statuit: terrenam prosperitatem iccirco volatilem & fugacissimam esse ne tenere diutius nos procul a diuina beatitudine posset cum ne momentum quidem a nobis vnum ipsa teneri possit. Atq; etiam vt morbis frequentibus cogeremur: cœlestis medici frequentius recordari. Meminisse præterea nos in regione tam inquieta non esse tā q̄ in patria cōstitutos: sed quasi quodam exilio relegatos. Fatalis deinde lex syderum sic a diuina prouidētia temperatur vt in perpetuo cœlestium cursu quietis omnis ex parte cum primum planetæ ad summu; vel altitudinis vel directionis peruenerint retrocedant. Præterea a sextili aspectu vel trino qui salutares esse censentur in quadratum vel oppositum qui habentur noxii velocissime perlabantur. Post hæc aūt naturali quodam ordine ita quattuor elementa sub cœlestibus disponuntur imo potius sperarum volatu perpetuo ipsa quoq; ita continue rapiuntur vt cum aut calor aut frigus vel siccitas vel humiditas ad summū vsq; gradum naturæ suæ propriū intenduntur tūc neq; progredi permittat vlterius finita natura neq; manere vel parumper sinat ibidem perpetuæ conditio motionis. Igit̄ quando q̄litates hmōi maxime videnť intendi: Tunc subito remittūtur. Quā quidem scelerem vicissitudinē q̄tuor nostroꝝ corpoꝝ humores cōplexionesq; sequūť. Hinc vt ē apud

hypocratem summa corporis valitudo fallacissima iudicatur. Nēpe
apud naturam ascēsum ipm descensus ferme cōtinuo sequit̄. Et quæ
velociter floruerūt velociter & arescunt. Postremo vberior vanæ ꝓ
speritatis afflatus vanos mortalium animos inflat tumidosq̧ reddit
atq̧ ægros. Hinc igitur velut ægroti delirantesq̧ sui iam ipsoꝝ obli-
uiscūtur sortēq̧ suā altiorē q̄ humanā rati. oīa sibi licere nihil imi-
minere periculi putant: Qd̄ ferme alexandro regi dr̄ contigisse. Ergo
in seipis solutiori licentia incontinētes euadūt. circa res suas admodū
negligentes. Erga hoīes superbi iniurii contumeliosi. cæteri vero con
tra illos odio & inuidia pciti & īsīdias machinātur & plia parāt. Quā
obrem facillime multis de causis quas intelligere qlibet facile pōt ꝓ-
speritas nostra turbatur. Atq̧ perinde vt iactus in altū lapis qn̄ altissī
me ascendisse videt̄. tunc subito sine vllo tpis interuallo descendit ita
fortuna quē ad summa euexit fastigia rerū statim sine mora vel iubet
eum velut e monte sponte descēdere vel ipa pcipitat. Sane & grandio
ribus casus grauior & altioribus ruina profundior imminet. Sæpissī
me post blandas auras sephirosq̧ suaues repente strīdēs aquilone pro
cella velū aduersa ferit fluctusq̧ ad sidera tollit. Qua
propter philippus rex macedonum qua die & in lu-
dis olimpicis simul & in castris victoriam reportauit
atq̧ primogenitū suscepit alexandrū in tam secundo

Fortunæ falsa prosperitas

vberioris prosperitatis afflatu contrariū ventum non iniuria timens
o demon ait tm̄ bonum q̄ minimo malo repende. Pauloq̧ post sagit
ta quadam altero oculo ē excecatus. Nos quoq̧ si sapimus si dole
re volumus similiter timeamus. Immo vero vt rectius loquar nequā
do metuere similiter cōpellamur ne credamus mendacio. ne speremꝰ
in vento. neq̧ fugacia volantiaue sequamur. neq̧ inimica nobis & no
xia diligamus. Sed credamus veritati qn̄q̧ qui mēdacio tam facile tā-
diu credidimus. Credamus inq̄ veritati diuinæ quæ nō mentit̄ vnq̄.
quæ non fallit. quæ quotidie multis nos admonet modis ne vnq̄ for
tunæ infidæ confidamus. neq̧ eam quæ cæca est tanq̄ nostræ ducē vi-
tæ sequamur. Immo vero cunctis viribus nobis ab infinito bono tri-
butis seruatisq̧: ipm quoq̧ infinitum sectemur bonū. Qd̄ quidem nō
modo nusq̄ fugit cum immensa potentia impleat vniuersum sed etiā
occurrit sequentibus obuiū immensa benignitate naturæ. atq̧ id qd̄
maius est precurrit etiam secuturis dum & facit oīa & naturali quo-
dam instinctu omnia semp allicit vt sequātur. Et qua virtute nos ipm
sequi iubet. quia sapientia nihil frustra iubet eadem quoq̧ ducit eūtes
perseuerantesq̧ perducit. Principium vector dux semita terminus idē.

Oratio soluta poeticis modis & numeris exornanda est.
Marsilius Ficinus Bartholomeo Foncio Rhetori. S. D.

ELegantiſſime rogas Fonti cuius potiſſimum vel imperio cō-
pulſus vel auctoritate fretus. ſolutæ orationi nōnūꝙꝫ poeticos
modos numeroſqꝫ interſeram. Vt autē ſummatim acutiſſimo
viro reſpondeam id mihi imperat cœlum. idem cœleſtis etiā plato do-
cet. Siue .n. cœlum ſuſpicis. vides illic mercurium eloquii mgr̄m ſimul
& cytharæ fabrum. Hunc igit̄ ſi quādo loq̄ntem nobis audire liceret
audiremus freq̄nter verbis ſuis nonullos cytharæ ſuæ modulos ꝑmi-
ſcentem. Præſertim cum ipē ſemꝑ tum phœbo muſicæ grauioris id ē
poeſis patri. tum veneri leuioris muſicæ matri vel iūgatur penitus vel
proxime ſaltem adhereat. Siue cœleſtem platonē audis agnoſcis pro-
tinus eius ſtilum. vt Areſtoteles inquit inter ſolutam orōnem & car-
men mediū fluere. Agnoſcis orationē platonicā vt Quintilianus ait.
multum ſupra proſam pedeſtremqꝫ orationem ſurgere. vt non huma
no ingenio plato noſter ſed delphico quodā oraculo videat̄ inſtinct⁹
Mixtio vero eiuſmōi vel tēperatio adeo in Platone placuit Cyceroni
vt dixerit ſi iuppiter humana lingua loqui velit illum non alia lingua
ꝙ platonica locuturū. Mitto ꝙ Moyſes Iob Salomō Iſaias Hieremi-
as Daniel Eſechiel aliiqꝫ prophetæ pene oēs apud hebros. Mercuri
us quoqꝫ egiptioꝝ ſapientiſſimus. ſimiliter in græcia Gorgias Iſocra
tes Herodotus Areſtoteles aliiqꝫ ꝑmulti. Deniqꝫ inter latinos inter-
dum Tulius frequēter Titus liuius Apuleius diuus Hieronim⁹ Bo
etius phus ſummus ſolutam orōnem carminū numeris quibuſdā ex
ornauerūt. Eo .ſ. conſilio. vt oratio tum quia ſoluta ſit liberiore ſæpi⁹
pede progrediens facilius quo cupit & citius perueniret: tum quia
numeroſa atqꝫ poetica muſicis interdum concentibus & figuris dele
ctaret & blanderetur & raperet. quippe cum naturali quodam inſtin-
ctu ſingula vtpote q̄ muſica nata ſunt. muſica quoqꝫ mirifice rapian-
tur. Hos ego non equis ſequi paſſibus malo ꝙ nullo mō ſeq. Quā-
obrem ignoſces amicæ platonico vel inepto. eiqꝫ mixtū cōdonabis
dicēdi genus. cui hoc ipā primū inſeruit geneſis. Auxit deinde conti
nua platonis poetici lectio. præterea freq̄ns vſus cytharæ cōfirmauit
Neqꝫ tn̄ fortuito in poeticos paſſim ſonos erūpo. Sed ibi præcipue.
vbi materia vel forma q̄dā ſubeſt poetica. Talis em̄ tonus. tales quo-
qꝫ fides decere videt̄. Miſcere vero poetica philoſophicis docet nos
oīs antiq̄tas. q̄ an̄ areſtotelē potiſſimū ſꝑ id factitauit. ob hanc maxīe
rōnem vt ſacra mineruæ miſteria tum oībus & veneranda & venuſta
tū paucis & illis quidē puris cōia foret. Docet nos idē ipā diuinitas.
Quæ poetica quadā figura vbiqꝫ gaudēs innūeris cœlū lumib⁹ quaſi
pratū florib⁹ exornauit. atqꝫ ita diuerſos ſperaꝝ circuit⁹ modulata eſt
vt cōcētib⁹ cōgruis harmoniā mirificā melodiāqꝫ cōficeret. Præterea
ſub luna deus idē poeſi ſilr̄ delectatus diſcordes rerū formas i pulcer
rimā quādā digeſſit cōcinnitatē. Poſtrēo terrā q̄ fore oīm deformiſſi

ma videbatur miris metallorum lapillorum:planetarum:animalium figuris picturisque varie decorauit. Ipsosque terrae fructus foliis obtegi voluit floribusque ornari. Quid plura: cum singula, tum vniuersum musicis numeris poeticisque modulis temperauit.

Solus nullum carum amittit cui omnes in illo cari sunt qui non amittitur.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

Dici non posset quanto afficiar tedio suauissime mi ioannes quod ob hanc epidimie suspitionem hos pauculos dies parentis mei iussu sine te esse cogar. Et tamen interim supra quam cogitari possit assidue tecum sum: Et per deum nisi ita tecum essem certe sine te esse non esset mihi molestum. Tu mihi solus cura ioannes. Tu solus mihi solamen. Solare Marsilium tuum precor expectatissimis litteris tuis. Que quidem quandocunque venerit nobis venerit proculdubio foelicissime. Ego autem hanc ad te epistolam sub oppositione lune ad solem quodammodo etiam a Mercurium & saturnum ac etiam sub martis ad solem lunamque quadratura scribo quo tempore nihil ferme apud Astronomos infoelicius. Nihilominus scio foelicissime me scripturum Non enim conducentibus astris solum verum & decernentem deo astrorum duce a primis annis conciliata nobis est amicitia. Iuuat me nunc parumper vt & clam & palam soleo saepe vna cum diuinissimo illo aurelio Augustino nostro duce clamare. Solus nullum carum amittit vnquam: cui omnes in illo cari sunt: qui nunquam amittitur. Trigesimus mi ioannes tibi iam annus agitur si recti numero. Noli ergo in eo quod irreparabile est erogando prodigus esse: Sed tanto indies parcius tuos dies expende quanto deinceps pauciores sibi supsunt quos expendas.

Maledici contemnendi.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D

Leges vsque adeo horrent in famiam: & odere maledicos vt in eos etiam rigide animaduertant. quod vel de turpi oblocuntur: Quod quidem his imo & ter aetate nostra florentiae publice obseruatum & vidimus & probauimus. Ego autem a legibus tale hodie nihil postulo. Nolo. n. propter me contra publices leges amari quae primo aduentu frigoris opprimentur: Liceat ergo liceat in piolo illi xpos tuos impune tangere cui iamdiu licuit xpm. Sit passim doctrinae iudex vulgusque vix nota est quam paucissimis. Ferat vt libet homunculi quibus nulla sententia est de mea vita sententiam que soli nota est deo. Nec & similia aut cum Socrate & zenone nihil curo: aut certe cum Aristotele & Theophrasto perparum Nempe didici ab Heraclito & thalethe cuncta mortalium siue bona siue mala dum oriri videntur occidere. didici a Phitagora & Platone dormire in corpore animum & quaecunque hic agere patiue videmur nihil aliud esse quam somnia. Didici a vite magistro mundum totum esse positum in maligno: Bono tamen viro in bonum cuncta reuerti. omnes igitur eiusmodi nugas sacre philosophie parietes altissimi a vobis

longius arcent: hoc tamē vnum ipsa me phia hodie monet vt rem ipsam tibi significem quo officio tuo fungaris queadmodū alias in re nostra diligentissime es perfunctus: hoc est vt vel leuissimo quodam nutu ostendas displicere tibi quod deo ante oīa displicet dari videlicet sanctū & id quidē tuum vel canibus lacerandum vel canum pulsibus submordendum.

Maledici contemnendi.

Marsilius Ficinus Iuliano medici viro magnanimo. S.D.

Quod canis ille cōtinua cōtra me latret quēdadmodū cōtra bonos doctosq͂ viros animamq͂ & deū: semper est solitus. neq͂ miror equidem Sic eīm & natura & consuetudine affectus est vt nō latrare nō possit: neq͂ etiam curo. Nam talis est vt neq͂ vituperare quemq͂ possit nisi lauando neq͂ laudare nisi vituperādo. Latret ille & apud superos & apud inferos q͂ntum placet: modo non placere medicibus palam latratum eius intelligatur.

Congratulatio de magistratu.

Marsilius Ficinus Petro Nero. S.D:

Plurima scribere mi Petre iubet plurimus mētis cordisq͂ affectus. sed qualia in presentia scripturus sim nescio. Nam neq͂ serio nimiū agere sinit domestica haec nostra & plusq͂ familiaris cōsuetudo Neq͂ iocari q̄d saepe inter nos solemus pmittit nūc sūma magistratus in quo cōstitutus es dignitas. Quid igit̄ faciā: Certe quod & deus in primis admonuerit: & res ipsa potissimū postulauerit: ergo primum coeli rectorem oro & obsecro sine quo nihil in terris foeliciter agit̄. vt & ad suam voluntatē dirigat tuā: & ad tuum votum perducat magistratus ciuitatisq͂ euentum. Deinde ipi magistratui sum mope gratulor q͂ ab homine pio doctoq͂ recte geret̄. Gratulor & petro meo non tam quod hanc nup dignitatē cōsecutus est q͂ q͂ iamdiu sic a deo est institutus vt qualibet mortaliū dignitate sit dignior. Huic ergo sedulo gratias age: & supliciter te comenda. Vale:

Non est suauis absq͂ amico suauissimo melodia.

Marsilius Ficinus Bastiano Foresio. S. D.

Quid agis hodie mi Foresi: Lyrā pulsas: Caue ne hāc sine Marsilio tuo pulses. Alioquin si fidem fregeris: fides tibi penitus dissonabunt. Ego quotiens ad lyram cano tecum concino non est mihi suauis absq͂ amico suauissimo melodia Landino meo amico vero me commenda. De Petro autem vero quid: Totiens meo nomine salutato quotiens videris. xi. Augustini. Mcccclxxvi.

Veritas sua potentia potiusq͂ aliena defenditur.

Marsilius Ficinus Petro placentino cōmissario apostolico. S. D.

Misit te summus pōtifex tanq͂ strennū ducē vt cōtra diuinae sapientie hostes arma parares. Cōducunt aūt ad sapientiā defen-

dendã non tam martis milites q͂ palladis sacerdotes. Deus me sub marte fallaci militare prohibuit. sequi iussit inuictę castra mineruæ. Quæ vtinam q͂ libenter iamdiu sequor tã fœliciter assequar. Mitto igitur hæc ad te arma quibus aduersum veritatis hostes ꝑ viribus cõtinue pugno. Tu vero tanq͂ pius palladis alũnus musarũq͂ patron⁹ operam dabis vt alias insuper eiusmodi machinas struere valeã. Qui veritatis impugnatores telis inuadit. pugnat vt cũq͂ potest. Qui aũt veris aggreditur rõnibus reuera semper expugnat.

Venus Martem Iuppiter Saturnnm domat.

Marsilius Ficinus Rainaldo Vrsino Archiepo Florentino .S. D.

Superioribus diebus Petrus placetinus clarissimus pontificis comissarius cũ per epistolã tũ vel maxime verbis tuo nomine rogatus quicquid in publici oneris causa petierã benigne admodum non promisit solũ. sed & scripsit. Volẽtem deinde me tibi coram gratias agere ob bñficium tua causa designatũ. Plures iam dies aduersa valitudo detinuit. Deniq͂ nudiustercius obnixius id temptãtem spũs in medio itinere vsq͂ adeo defecit vt vix domũ pedibus redire potuerim. Mox mihi nũciatum est. munus id tuũ interturbatum fuisse. Miratus sum mirũimmodum ac diligentissime turbatõis causam ꝑscrutatus. cũ eã in terra inuenire nõ possem. in cœlo deniq͂ repperi. miraris hoc venerãde pater. Nonne tales millesius ĩ terra lapsus surrexit in cœlo. vt quæ non viderat hic illic inspiceret. Obseruaui igitur quid nuper meũ ad te aduẽtum impediuerit. Inueni quadratum malignũq͂ saturni ad lunã aspectũ id fecisse. Vñ conclusi. saturnii cuiusdam hominis insidiis fuisse mihi bñficium interceptũ. Primũ quidem pene omnem remedii spem amisi. cum cogitarem saturnum forte ita planetaꝝ potentissimũ eẽ vt altissimũ. Sed deinde ĩ mentẽ rediit q͂d antiqui sapiẽtes nõ absq͂ summa rõne de saturno & ioue marteq͂ & venere fabulãt͂. Martẽ videlicet a venere saturnum ab ioue ligari. Hoc aũt nihil aliud significat q͂ saturni martisq͂ malignitatẽ. benignitas iouis venerisq͂ cohercet. Opinor igit͂ vuln⁹ q͂d forsitã a saturno aliquo illatum ẽ ab iouio. quodã maxĩe posse curari. In quo aũt oẽm iouis effigiẽ vim dotes agnoscã ꝑter te in p̃ntia. Florẽtiæ inuenio neminẽ. Deridebit hic fortasse q̃spiam sacerdotẽ astronomica obseruantem. At ego ꝑsaꝝ egyptioꝝ caldeoꝝ auctoritate fret⁹ putabã ad cæteros q̃ dẽ terrena. ad sacerdotẽ vero solũ cœlestia ꝑtinere. ita tñ vt & cõsilio hũano su⁹ relinquat͂ loc⁹. & ad cœli rectorẽ summa iꝑerii referatur. Sed vis nũc mittam⁹ cœlestia? Mittam⁹. Quid igitur postulabo? Hoc vnũ. Cũ in cæteris cæsare ipõ supior sis ne patiare vt in hoc vno vl̃ pylato inferior videaris. Sed velis q͂d cõmissarii manib⁹ tuo noie ab initio me p̃nte in cã mea scriptũ ẽ sic scriptũ. Hoc venerãde pr̃ est q͂d ocii philosophici gratia posco. verũtamen fiat voluntas tua.

Fœlix qui sua contentus est sorte.

Marsilius Ficinus Valerio Romano scribæ principis .&c.S.D.

SI haud facile emergunt. quorum virtutibus obstat res angusta domi certe multo difficilius emergũt. quibus obstat res nulla domi. Solent quibus nulla res obstat nihilo indigere. Discipulus vero noster qui mõ te salutauit ob hocipm omnibus indiget quia obstat res nulla domi. De re omĩ vero quid dicam? Tam maxime rerũ omniũ copia genus hominũ impedit q̃ inopia. Mediocris rerꝫ possessio & temperatus fortunæ flatus vt securior ẽ & iocundior & stabilior sic ad mineruã & musas accõmodatior. Queadmodũ pauperes illos valde probamus qui in ipa tum paupertate sunt diuites tũ infima sorte sublimes. sic eos diuites nimiũ admiramur qui & in summa rerum affluentia viuũt sobrii & in excelsa fortuna sunt humiles atq; prudentes. Plerisq; cum possidere oĩa videãtur existimant sibi cuncta licere & obliti sortis humane se aliquid esse super homines arbitrant̃. cum sæpe minus sint q̃ homines. Discãt in alexandro magno. in Cesare. in Nerone. in Domiciano. discant minus vel tribuere genio. vl' ingenio indulgere vel fortunæ cõfidere. vl' homines spernere. Verum dũ multa de his verba facio. videor eos forsitan multifacere quos reuera paruifaciendos existimo. Fortunat⁹ cui sors obtigit mediocris fœlix qui sua contentus est sorte. Rl'is Nouembris. Mcccclxxiiii.

Virtus legitimi ciuis.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S.D.

CVm post luscinias ad nos misisti turtures temere nimium. & frustra pollicitus sum de iis quoq; alias me scripturum. Nam nihil prorsus deinde hac in re menti suborit̃. At si turtures lõge solatiores sũt q̃ luscinie. cur ille nobis iã pridẽ pepere. nõ nihil hæ vero nihil pariũt? An forte quia philomena musis. turtur veneri consecratur? Edes aũt nostra non veneri dicata est sed musis. sed age experiamus. parũper nũqd. Thomas saltẽ minerbett⁹ cui nup vxor elegans scitũ pepit filiũ. nobis aliquid pariat. Qñ me Thomas nato elegit compatrẽ. nõne sibi me fecit comparẽ? magnum ẽ mi Ioanues magnus viris equari. Optimũ quoq; optimis cõparari. Quanti faciã qd minerbettus magni nos faciat te nõ latet qui nosti quãti eius iudiciũ speq; fecerim. Quã. n. apud Platonẽ nr̃m ydeã optimi ciuis quotidie legimus in hoc ferme iam agnouimus. Cui tam curæ publica sunt q̃ cæteris propria. In quo singularis magnanimitas & incredibilis mãsuetudo inter se de paritate cõtendũt. In quo & prudentia liberalissima & liberalitas prudentissima In quo tanta cũ grauitate benignitas vt tot diligant quot vident tot ament colantq; quot & norũt. xvii. septembris. M.cccclxxvi.

Quæ sit vera laudis laus.

Marsilius Ficinus Antonio seraphico compbō suo. S. D.

SOlent opifices alii quāto minus leuiusq; opus est quod fabricandū aggrediunť: tāto & facilius & verius fabricare. Adde et tāto magis ꝓbari quanto magis eoꝝ opera materiam superat Cōtra vero in iis tribus se habent periti declamatores illi qui in laudādo versantur. Sane facilius veriusq; magna laudant q̄ parua. & laus illa apud prudentes probari solet potissimum quæ ita modum tenet: vt a laudato superari quodāmodo videatur. Ac cur inter opificem & declamatorem tanta diuersitas: Nisi quia opera quidem nō ab opere fabricando vim habet sed ab opifice. Vehemens em̄ actio est non vbi ingentem quis aggrediť machinam sed vbi virtus ingens est in artifice Laus aūt contra non tam a laudaute sortitur reuera q̄ a laudato virtutem: Et q̄uis sæpe veritatis opinionem quandam a dignitate laudantis adipiscatur: vera tamen erit laus si vera virtus in eo fuerit quē laudamus. Sed nescio qua infœlici negligentia præter miserā hic seraphice quartum. & id quidem cunctorum maximum: quod vel parumper prætermittero mi seraphice religio est. Artifices alii tunc solum examussim exprimunt quod proponunt: cum nō aliud respiciunt q̄ formam ipsam operis faciundi. Laudatores aūt contra: tūc solum rite laudant cum in aliud quiddam. s. in deum referunt laudati hominis excellentiam: Vnde nam hoc proficisci putamus. Nempe quia homines inde omnino vt bene sint habent vnde prorsus habent vt sint. At q̄ sicut ars humana in naturali quadam materia declaratur: sic omnis & hominis & nature virtus lausq; lucet probaturq; in arte diuina. Vale fœliciter declamator facilis: vere: probate: recte. Ac si vis semper vt nunc a prudētibus ipse laudari: quemadmodum Bernardum nerum nostrum pauloante laudasti: ita post hac si modo vsq; nactus fueris laudato Bernardos neros.

Nihil possidetur in terris præciosius homine.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino amitino suo. S. D.

SAlue Saluine noster impleuit desideriū saluine nr̄m ep̄la tua. Nō quia Marsiliū laudat: sed quia ipsa mihi laude digna videtur. Desiderio aūt in ep̄lis ꝑspicuā breuitatē Acumē elegās: læpidam grauitatem: Scribis quod & antea mihi notuꝫ fuerat me apud Tommam minerbettum præstantem virtute virum plurimum auctoritate valere: Equidem tanti facio apud virum non mediocris apud omnes auctoritatis valere quāti si ipsi valuerim apud omnes cōmendo ingenuos eius liberos tuæ diligentie millies. Res agitur Saluine tua. Nullius rei lucrū maius & possessio præciosior in terris q̄ virorum: Parentes a deo nobiles lucraris in filiis. Lucraris taꝫ generosos filios in doctrina. Tomme tibi liberi adolescunt mi saluine si liberaliter adolescunt. Ex agro cellano. xxvii. Septembris. Mcccclxxvi.

Qualis sit terreni conuiuii ornatus: Cœlestis conuiuii splendor: Supercelestis beatitudo.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

Redeunt hodie vnice mi patrone sacra illi diui cosmi solennia quæ integrũ iam saturni cursum: primo quidẽ sub magno cosmo. deinde apud piũ petrum demũ penes: Magnanimum Laurentium quot annis colere consueuimus. Ibi suauiter pulsabat pulcer appollo cbelim: Dulcissime canebant musæ. Gratissimũ dicebant gratiæ chorum. Petulantes nymphæ ludebãt. Blande iocabatur improba venus: Iura dabat iupiter. Mercurius disserebat. Fœlix Marsilii nimiũ fœlix cui medicum benignitate tot annos datũ fuerit æpulis accumbere diuum. Hoc nihil autũ no nihil in terris pestilentius agit: pestilentis suspitio epidimiæ: quam quod beatũ illud conuiuium interturbat. At video quod apud mortales nunc intermittitur inter superos prorsus instaurari. Suspice age cœlestis laurenti suspice cœlũ. Magnus illic in orbe lucteo Cosmus familiares suos celicolas nectaris & ambrosie cõuiuio excipit. Ecce balaxie lac illis perpetuum ponit & iouios pisces cancrũque lunarẽ His addit capreolum: iuuencum: agnum: auẽque cœlestes. Liberi quoque patris crateres aquario temperat. illis suas largitur libens diana prædas. Suos quoque distribuit fructus largissima ceres. Præterea illos vndique mira varietate nuuies circuit iris. Iris a phœbi radiis ex mãnæ rore refulgens in astra zodiaci suauesque miscens ex elisiis pratis odores. Illos nouus cœlestium syrenarum permulcet cantus & cõsona ex sperarum siderũque motibus lyra oblectat in euum. O terque quaterque beati: quibus solis heroica virtus lætum reddidit lætum: & seue parce iam parcunt. Qui procul ab iis eoli procellis & neptuni fluctibus: nebulisque plutonis serena summi iouis aura in campis vescuntur elisiis. quam fœlix laurenti cõuiuium: in quo cibus vnus omnis est cibus. Auiditas satura semper & saturitas auida. Nuptiæ quam mirabiles. In quibus amare idẽ est quod frui Videre nõ est aliud quam amplecti. Amplecti nunc idẽ est quod & semper amplecti. Cõmercium quam iustum quamque iocundum. Vbi lex voluntatem instruit. Voluntas cõstruit legem. Non libet vnque nisi quod licet & licet semper quodcunque libuerit. Ibi fœlicitas supra quam cogitari possit facillima atque plenissima vbi voluptas omnis infinite facilius pleniusque voluntatem sequitur quam hic voluptatem nostra voluntas. O fortunati quibus est fortuna peracta iam sua. Nos alia ex aliis in fata vocamur. Nos miseri frustra italiam semper sequimur fugientem. At si frustra sequitur italiam quisquis sequitur fugientem necessarium esse videtur vt solus ille & recte suam sequatur italiam & fœliciter assequatur qui non fugientem sequitur sed manentem. Mane igitur fœlix mi laurenti in amore semper manẽtis dei. Ama etiã precor vt soles marsiliũ tuũ vnice te amãtem.

Prudens neminem spernit tanquam inutilem.

Marsilius Ficinus Nicolao micheloctio vero viro. S.D.

V Olui Nicolae in hac mea rusticatione sæpe vt par erat ad ma-
gnanimū Laurētium vnicū patronū nīm aliquid scribere. Sed
nescio quis in hanc vsq; diem pusillanimis timidusq; affectus
nobis obstabat. At hodie in diui cosmi sacris magnus e cœlo cosmus
audatiā quandā & fiduciā pstat qualē olim in terra solebat: hac videlicet
rōne potissimū qd nō timendus sit vir bonus qui obesse cuiq; nesciat
& qui sp ꝓdesse benignitate naturæ studeat vel ingratis. Ergo pulsa ti-
miditate scripsi ad medicē hodie. Verū in ea epistola vt mihi quidē vi-
detur: nescio quō delirauit. Forsitan qm̄ temere in alienā messem fal-
cem imisi & poeticas insolens pulsaui fores. Tota vero poesis vt Pla-
toni placet est insania quedam ꝗ̄uis diuina. At non erat nobis opus
poeticis poclis ad insaniā. Nā phantes etiā quodāmodo insanire scri-
bit in libro problematum Aristoteles. Verum quicquid sit in nicolae
tm̄ est a singulis exigendum quantū pstare singuli posint & sciāt. Reli-
quum condonondū. Deus prudētibus ad gubernandū vtit. In sanis
ad diuinandum. Peritus artifex variis pro vt res postulat vtit instru-
mentis: Probus belli dux diligit equites nō negligit pedites. Prudēs
paterfamilias cui aurea argentea enea vasa præsto sunt: nullum præte-
rea vasculum spernit vel fictile vel futile vel sordidum: Scit em̄ nihil pe-
ne in amplis edibus esse prorsus inutile. Doctus medicus herbas di-
uersas colligit etiam spinosas & venenosas: Pictori ad lucis gratiam
necessario seruit ater color & fuscus. De⁹ informi materia vtit ad quā-
libet naturæ formam. Rebus deformib⁹ vt mittam certum graduum
numerū & necessarios vsus ad cōparationis & varietatis ornatū. De-
niq; malo etiam demone ad examinis. probationis iusticiæ bonum.

Peruersis animis aduersa sunt omnia.

Marsilius Ficinus Antonio allio episcopo volaterrano. S.D.

S Erunt multi reꝝ onerariā cōtra sacerdotes: iteꝝ iterūq; feruere
eaq; nihil vsq; reperiri posse feruenti⁹. Quippe cū æq; gelu fer-
ueat atq; æstu. Addunt nōnulli nihil opus esse vt ferueat vltra
Iamdiu.n. sacerdotiū penitus dequoxisse. Hanc quoq; calamitatē ec-
clesiæ in apocalypsi se vidisse depictam. Huius miseriæ cām alii satur-
num: in leone iouēq; in piscibus retrogradus esse asserunt. Alii non
stellas sed hominū mētes retrogradas esse in cā opinant. Nos autem
quid: Profecto putamus antoni & stellas & hominū mētes iis sol' ad-
uersas esse qui hæc peruersa mente interpretant. Arbitramur a iustis
pricipib⁹ iuste subditos gubernari. Scimus ab infinito bono cūcta bo-
nis viris in bonū deniq; verti. Didicimus a xpo vite mgro libēter tri-
butū soluere. Didicimus a paulo pcipuo xpi pcone pricipib⁹ obedire.
Veꝝ vt ad rē nostrā iam veniam⁹ fortuna nobis venerāde pater tenu-
is & huilis est vulgi quidē iudicio: qual' esse ferme sp phantib⁹ cōsue-

tu t:sed tenui desiderio hũilicꝫ aĩo meo satis pinguis atqꝫ sublimis. Si
hãc patrono meo antiquo nõ cõmẽdauero videbor forte res meæ cu
ræ & custodie cõmẽdatas negligere. Si cõmendauero videbor paruꝫ
& iustitiæ erga oẽs & beniuolentiæ erga me tuæ cõfidere. Vnũ ĝ dũ-
taxat cõmemorasse sufficiet diuturnũ cõtinuũqꝫ morbum: q̃qꝫuis prin
cipio videat̃ leuis: tamẽ in leui corporis habitudie ĝuissimũ iudicari.

Gratiæ & musæ a deo sunt: atqꝫ ad deum referende.

Marsilius Ficinus Bernardo bẽbo veneto equiti & iurisconsul-
to preclaro. S. D.

ROgas quid nã agat academia mi Bernarde? Amat Bembum
Quid rursus? Venerat̃ academia bembũ. Oĩes apud nos in
hoc cõsentiũt l'rati: hũc esse apprime amandũ & venerandũ: cu
ius pectus g'rarũ templũ est. Ac mens est fons musaꝝ. Gaude igitur
tuis Bernarde bonis. Tuis inqꝫ ꝙ inte sint nõ ꝙ abs te ꝓficiscant̃. Nẽ
pe ut te nõ latet ab ip̃o bonoꝝ omnium bono singula hæc habes bo-
na. Sol⁹ aũt & his vtit̃ ꝓspere: & illo btẽ fruit̃ q nõ fruit̃ his sed vtit̃.

Neqꝫ potest vere sibi ipse placere qui displicet veritati. neqꝫ vere
gaudere bonis q in iis dil'gẽdis negligit ip̃m bonũ vnde sunt bona.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

PAti non possum tuos a figinensi foro nr̃is mercibus vacuos
ad vos reuerti. Nefas. n. esse arbitror. dũ ad te aliena ferũt: nõ
referre tua. Ferũt ergo tres a nobis ep̃l'as. vna emendat q̃ veni
ente fratre cursim puero nr̃o dictauerã alie exemplaria sunt eoꝝ q̃ iam
pridem ad Antonium allium & iamdiu ad Perrum nerũ scripseram.
Hodierna in p̃sentia nõ habebã. Externa dedi. Rusticus es choridon
ad acerrimũ gustũ pomula mittis insipida. Cõfide t̃n momilla pauluꝫ
gustet alexis. Sua eñ sunt. Solent aũt sui fructus agricolis etiã si min⁹
boni sint magis q̃ꝫ alieni placere. Ac fortasse nulla videt̃ ad humanã
quandã fœlicitatẽ via cõmodior q̃ꝫ ꝙ vt plurimũ sua cuiqꝫ placeãt. Fœ
licitatẽ Ioannes dixi quandã scꝫ adumbratã. Nã & si hoc natura mor
talibus quasi solatiuꝫ quoddã præsertim in rerum ingeniiqꝫ pauperta
te voluit esse non tamen vera in hoc fœlicitas esset qñ in his quæ no
bis placent nos veritati displiceremus. Qm̃ non põt vere placere sibi
q veritati nõ placꝫ Quippe paulo p⁹ reuera sibi ip̃e displicet q iã displi
cet veritati. Sed quis nam hoĩm maxĩe amat̃ ab illa nisi qui maxĩe om
nium amat illã? Vbi nam o amice vbi est amator huiusmoi? Pudeat au
tem q̃qꝫ mortales pudeat inqꝫ dum nõ alia rõne nisi quia bona mor
talia diligunt in iis diligẽdis eternũ ipsum bonñ negligere vnde hæc
id ꝓrsus habent vt sint bona. Bona quidẽ in seipsis omnia sunt quo
niam sunt ab ip̃o. Bona rursus & nobis quatenus referunt̃ ad ipsum
At mala & aspera nõ iniuria nobis euadunt quia summa quadã iniu
ria hæc sectamur illo dimisso quæ necessario in illo sunt & seruantur

ab illo. Ha quam mirabile est mi Ioannes immo quam miserabile. Vt ea nos prorsus ab illo seiungant quæ illi pœnitus sunt coniuncta. Quæ nisi ipsum quodammodo præ se ferrent nos sibi ipsis adiungere non valerent. quæ nisi essent in eo certe non essent in se & omnino non essent. Vale. Sed nunquid mi caualcantes aduertis? Quod & ego cui id modo contigit vix aduerti. Postquam dixeram me hodierni nihil habere quod mitterem repente nescio quid subortum nobis est hodiernum. Serere te videlicet illo cui nihil crastinum est nihil externum cui quicquid est momentum idem est. Atque ideo solus serere eodem momento potest ac metere. & quotiens vult serendo metit seritque metendo.

Nemo fœlix nisi qui vere gaudet. Nemo vere gaudet nisi qui veritate gaudet.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico Verum gaudium S.D.

CVm hoc momento frater meus istac se diceret transiturum neque quod ad te darem huic inuenirem cogitaui subito id ipsum dare præter quod neque inueniendum est aliud neque querendum. Quod & si omnes mortales querunt nullus tamen qui querit mortaliter inuenit. Legebam modo hanc fœlicitatis definitionem in confessionibus Augustini nostri cuius diuina vestigia quoad possum frequentissime sequor. Beate viuere nihil est aliud quam veritate gaudere. Atque hoc ipsum circa veritatem gaudium est ipsa fœlicitas. Viue fœlix optime mi Ioannes. Sed vt fœlix viuas vere gaude. Vt autem vere gaudeas veritate gaude. Absoluta veritas lux dei est in seipsa. Rerum veritas est dei splendor in ipsis. Ergo si vis veritate gaudere ama quære considera deum propter seipsum & cætera propter deum.

Qui eternam amat formam tam facile saltem tamque secure fruitur quam difficile & sollicite qui temporalem.

Marsilius Ficinus & Ioannes Caual. Georgio antonio vespuccio viro doctissimo S.D.

BReuis epistola tua Vespucci dulcissime affectu & doctrina referta non breui longam nobis attulit voluptatem. Declarat enim quod bene iamdiu animo quam belle modo corpore valeas. Fœlix igitur vespuccius noster cui est quod imprimis videtur optandum mens sana in corpore sano. Cui sanitas animi neque ex fallaci fortuna neque ex insana pendet corporis sanitate que quotidie inuitis nobis amittatur. sed ex illo vitæ fonte manat quem solus & vix amittit qui sponte dimittit Quemcunque reuera sitit iam dudum & bibisse videtur. Nam & precium quo liquor hic emitur est ipsa sitis. & aius sitibundus hoc ipsum quod sitit ex libatione quadam illius habet a quo plenius hauriens habet vt aliud vltra non sitiat fortunatus nimium venator qui solis solem passim sibi sectandum totis viribus proposuit. Nempe prius etiam querat hunc facillime reperit quem non nisi eiusdem calore accensus quesiuit. Non enim eiusdem luce illustratus agnouit inuentum. Beatus qui satis aliquam

do pro viribus amat formam quæ sola nunq̄ potest reuera satis amari. immensa em̄ hæc forma formæ cuiusq̄ mensura. ingens semper. Vbiq̄ lucens. pro amore infinitæ bonitatis immēso vero amatori suo ad votum vniformē se monstrat & omniformē. Atq̄ amator statim amādo eiusmodi amatum quatenus amplectitur vlnæ complectitur omīa complectentem. summq̄ securus possidet possessorem. Profecto votum hominis qui aliud affectat præter amorem sæpe frustratur euētus Solus autem qui præter amorem ipsum nihil amat subito desiderādo consequitur semper consequendo desiderat. Præterea sicut nemo vel sine potentia potest quicq̄ vel sine sapiētia sapit. sic absq̄ amore amat nemo. Ipam vero potentiam & sapientiam ipumq̄ amorem idē inter se pœnitus esse atq̄ esse deum negare neq̄ potentes audent neq̄ sapientes sciunt neq̄ amantes assentiūtur. Accedit ad hæc quod quemadmodum absq̄ pulcritudine nihil est pulcrum. ita sine amore vt diximus nullus amator. Sed aliud apud mortales ē finita quælibet pulcritudo aliud huius pulcritudinis desiderium. Alibi ergo iter nos amor flagrat humanus. Splendet alibi pulcritudo. Pulcritudo autē infinita cum nihil vel alienū extra se patiatur esse multo minus relinquit aliqd extra se suū. Suū igitur amorem intra se possidet. Hinc sequitur econuerso vt vbicūq̄ illius ardet amor illa quoq̄ necessario luceat. Vt em̄ extremæ tenebræ omnino cum extrema frigiditate conueniūt ita lux summa cum summo ardore conspirat. Forte nimiū vespucci vir optīe in iis alicui videbimur peruagari. Iuuat quidē nos cū homine pio eodemq̄ amicissimo late de diuino amore disserere. Quis em̄ immenso modus adsit amori? Rideat nos interim ridiculus aliquis talia sæpe multūq̄ tractantes. Ipi vero ridentem nos lugebimus. Vale.

Deus omnia bonis conuertis in bonū.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

SCribe ioannes aliquando quid in rebus tibi mihiq̄ cōmunib⁹ feceris quidue a me fieri velis. Si mō in præsentia scis ipse quid velis optime mi Ioannes. Ego aūt his temporibus quid velim quodammodo nescio. Forte & qđ scio nolim. & qđ nescio volo. Verū tamen opinor tibi nūc Iouis tui in piscibus directi benignitate constare quæ mihi saturni mei his diebus i leone retrogradi malignitate nō constant. Sed qđ freqnter pdicare solemus in omnibus agēde illi gratie sunt qui infinita bonitate sua omnia cōuertit in bonum.

Mala non sunt ab astris proprie sed ex defectu vel materiæ vel consilii.

Ioannes Caualcantes Marsilio Ficino philosopho platonico. S. D.

TV quidē mea sniā iterdū qdā magnificas & qa magnificas iō times q̄ licet pœnit⁹ mīme puipēdeda foret. verūtn̄ a te tāto viro tāti haud quaq̄ faciēda cēseo. nūq̄ ḡ mihi āpli⁹ mi marsilii insi-

mulabis malignitatē Saturni. Nullum berde malū facere nobis pos-
sunt astra. Nequeunt inꝗ quia nolūt. Velle aūt & posse est idem apud
superos. Qua ratione aūt nos summi boni filios lederent: Cum aliis q
a summo bono solū origine suā trabūt ducantur. Atqꝫ ea omnino fm
boni ipsius rationem fœlicissime ille mentes circū agant. Si tantū quā-
tum videmus & sciunt qui experti sunt suos diligit filios secundus &
terrestris pater qui comparatione cœlestis patris vix dicēdus est pater
quantum nos primum & verum patrem putemus amare: Mirum im-
modum certe. Nunqꝫ igitur lædemur ab iis qui conuiuunt in prospe-
ra domo patris nostri. Caue igitur post bac transferas culpam tuam ad
supræmum illud astrum quod te fore innumeris atqꝫ maximis benefi-
ciis accumulatū reddidit. Sed ne singula frustra enumerare coner nōne
te missum ad florentem vrbem ornandam iam parte: florentissimaꝫ af
fectam voluit eodem aspicere aspectu quo diuum platonem aspexit ad
athenas illustrandas euntem: Responde mibi queso vnde ad miruꝫ in
genium quo quid sit saturnus intelligis ꝙ triginta annis suum iter per
agat cognoscis quosue effect⁹ in terris boc in loco vel illo collocatus ꝓ
ducat non ignoras. Age dic mibi vnde robustum illud & validum cor
pus quo ꝑ deuios & indomitos saltus vniuersam grætiā pagrasti atqꝫ
in egyptū vsqꝫ pœnetrasti ad nos sapiētissimos illos senes sup tuos bu
meros adlaturos. Audax certe facinus. Pro quo tantū tibi posteri de-
bebunt ꝙtum soluere difficile erit. Haud te tuum fefellit inceptuꝫ. Tu
listi certe eos quos attingere ausus est nemo atqꝫ occidētalibus regioni
bus ostendisti quoꝝ tantū prius nomina acceperāt. eaqꝫ tamē magno
pere venerabanē atqꝫ ab eis omnem obscuritatem quæ circa eos erat
amouisti nr̄osqꝫ oculos ab omni caligine abstersisti. ita vt etiam cor eo-
rum inspici possit nisi pœnitus lippi simus. Deniqꝫ parte eos inspexit
bæc ætas quos nunqꝫ viderat italia. Hec oīa tibi ab eodē donata sunt
Ad boc etiā te respondere velim vnde memoria illa tot rerum capacis-
sima quæ adeo tenacissima est vt quolibet momento: Sibi oīa adsint
quæ vnqꝫ vidisti aut audisti nec tantum res tenet sed quibus eo geste
sunt meminit temporum atqꝫ locorū. Tu ne ergo saturnum incusabis
Qui te tantū cæteros bomines supare voluit ꝙtum ipe cæteros plane-
tas supat. Itaqꝫ op⁹ mibi crede est palinodia quā si sapis ꝙprimū cāces.
Omnes omniū laudes referanē in deū principū omniū atqꝫ finē.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S. D

IVbes mi Ioannes vt saturno de quo superioribus diebus val-
de querebat palinodiam canam. Et iustissime quidem. Nemo
enim iubet iustius ꝙ qui iusta iubens facit ipse que iubet.
Et ꝙuis præcipias iuste tamen superuacua mādas. Nempe si meo cor
de cantante necessario mei pectoris concaua reboant sequitur vt dum
tu cor meum canis ego concinam. Videris tu quidem mibi palinodiā

saturno cæterisq; astris immo deo astrorum duci in tuis litteris cecinisse. Palinodia igitur marsilio tuo fuerit epistola tua. In qua laudes illas in eum tuas hac cōditione libenter accipit vt partim ardētissimo amori in eum tuo attribuantur. Partim vero saturni muneribus. Amoris aūt atq; saturni & deniq; omnium laudes omnes referant in deū principium omniū atq; finem. Quem equidem in me ex hoc laudo potissimum: q eius solius æterno quodam munere mortaliū bonorum minime cupidus sum. q vero circa mala nimis formidolosus sum quod interdum in me reprehendis complexionem quandā accuso melancolicam rem vt mihi quidem videtur amarissimam nisi frequenti vsu cithare nobis quodammō delinita dulcesceret. Quam mihi ab initio videtur impressisse saturnus in medio ferme aquario ascēdente meo cōstitutus. & in aquario eodem recipiens martē: & lunam in capricorno atq; aspiciens ex qnadratura solem Mercuriumq; in scorpio nonam cœli plagam occupantes. Huic forte non nihil ad naturam melancolicam restiterunt vnus in libra iupiterq; in cancro. Sed quonā temere p lapsus sum: Coges me video rursus nō iniuria palinodiam alteram cātare Saturno. Quid igit faciam: Equidē tergiuersabor ac dicā vel naturā eiusmōi si vis ab illo nō pficisci vl si ab alio pficisci necessariū fuerit Aristoteli assentiar hāc ipam singulare diuinūq; donū esse dicenti.

Nemo ascēdit ad deū nisi in quē quodāmō deus ipe descēderit.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

Et si iam pridem veteres tris epistolas tibi pollicitus sum tamē quia opinor te his diebus mustum libentius gustare q vetus mitto noua. Cōposui hoc triduo theologica opuscula tria de triplici in deum mentis adscensu. ad quem nullus ascendit nisi in quē quodammodo prius ille descenderit qui moueri potest nusq; cum externum ei desit spaciū. cuncta & intrinsecus prorsus implenti & extrinsecus infinite comprehendēti: mitto opusculi tertii prohemiolū nondum emendatum. xxviii. octo. Mccccl xxvi.

Nugis vulgus pascitur.

Marsilius vicinus Ioanni Caualcanti Amico vnico. S D.

Abeo hac hora ex agro nostro cellano florentiā petiturus. Fero mecum theologica opuscula quinq; hoc vltimo nostræ rusticationis tempore a nobis composita de diuina prouidentia nominibusq; dei & gaudio contemplantis. De ascensu a materia elementorum ad cœlum sine materia. Ad animam sine quātitate. Ad angelum mutationis expertem. Ad deum sine accidente substantiam de raptu pauli ad tercium cœlum: & quomodo anima illic dei æternitatem videat atq; suam: de impedimento mentis a corpore eiusq; immortalitate de lumine: q sit in diuinis numinibus claritas gaudēs claruмq; gaudium: In mundi vero machina sit ritus quidam cœli ex nu

minum gaudio ꝓficiſcēs. Hec verbis quidem breuia ſunt. quod plane ipſe video. Vtrum vero etiam ſententiis breuia ſint an longa cæteri viderint. ſi tamen qui folia noſtra quondam floreſq; legebant nūc fructus qualeſcūq; illi colligere nō dedignētur. Sed neſcio quomodo maius quot annis & ſi pene fructibus caret tamē mortalibus gratior aduenit ꝙ̄ ſeptember. Pergo iam ad vrbē. Veni & tu ioannes. vt ſaltem vrbani familiares ſimus. & ſi hac æſtate familiares ruſtici nō fuimus. Vale decimo nouembris. Mccccclxxvi.

Sed cur ego nunc de tercia puella hac nuper tibi nata verbū nullū? Quia & tu ad me verbum nullū. Vis ne verū fatear? Non prius hac de re faciam verbum ꝙ̄ reſciuero congratulaturus ne ſim an conſolaturus. Gaude tamen vt cūq; ſit regis magni muneribus. Nihil em̄ a magno parum vel contemnendum.

Amicicia vera ē quā religio vera conciliauit.

Marſilius Ficinus Antonio forliuenſi. S. D.

NOn eſt inter religioſos amicicia vera niſi quā religio vera conciliauit. Cupio igit̄ noſtram ab hac exordiri. Tua quidem religio clariſſima eſt. Mea vero qualis ſit hic tibi quē mitto liber oſtendet. Vereor ne parum formoſa forſitan videatur. Vtinam ſaltē non mala. Tūc demū reuera probatam exiſtimabo cū ab antonio viro omniū probatiſſimo probatam eſſe reſciuero.

Non cortex vnxit ſed medulla.

Marſilius Ficinus Philippo ſacramoro inſigni iuris canonici profeſſori. S. D.

MItto ad te religionē nr̄am religioſi pignus amoris. Si forte videbit̄ pauperrima memento xp̄ianam religionem in paupertate fuiſſe fundatam. Memento præterea apud nos non exp̄ſſores librorum eſſe ſed expreſſores. Hec ſi amabit̄ abs te ſatis formoſa diueſq; videbitur.

Miſer qui ex futuris externiſq; pendet.

Marſilius Ficinus Locterio Neronio. S. D.

CVpio vehementer iterrogari nūc abs te cur legam ſcribamue? Cur diſcam doceamue. Atq; ſummatim quam ob cauſam qd̄libet aut cogitem aut loquar aut faciam. Eſto igit̄ rogaueris me amice. Rn̄deo ſubito me non ob aliā rōnem qd̄libet agere niſi q̄a delectat. Aduerte q̄d dicā nō dixi vt delectet. Nā illud qd̄ē futurꝝ ē. Nolo āt a futuro & icerto pēdere falliq; immo i p̄nti certoq; cōſiſtere. ſed vltra ſi mō id nūc te delectat ꝓgredere. ſi qd̄ vis ago quia mihi in p̄ntia æteruitateq; placet nō vt mihi placeat in futurum tempus & ad tempus. Multominus ago vt mortalibus placeam. Qm̄ hoc nō ſolū futurꝝ ē. atq; breuiſſimū ſed ēt externū & i alioꝝ arbitrio poſitū. eq̄dē ſæpe aīaduerti q̄ a reb⁹ externis pēdet ſp̄ ſollicitū āxiūq; viuere & ſæ

pissime falli. solus aũt tranquille certeq; viuit qui nõ extra se in rebus mortalibus sed intra seipm̃ in eternis vitam agit. solus nũq; paup qui mercedem suam non in opere ponit sed in opera. solus nũq; ifortunatus qui nõ po st. & extra principiũ expectat finem. sed finẽ suũ in principio collocat. Agimus igitur qđuis ob hoc ipm̃ primo quia delectat & placet. scimus preterea neq; posse nos per aliud delectari q̃ p ipsam delectationis ydeam. id ẽ deum. Neq; alia ratione quicq̃ posse placere nisi quia bonũ. Vnde agnoscimus in singulis que nobis placent nihil aliud reuera nobis placere q̃ diuinũ ipum bonũ ex quo & p quod cũcta sunt bona. Ergo cæteris omnino post habitis amice optime totis viribus adnitamur vt huic summopere placeamus sine quo ipossibile ẽ aut alia nobis aut nos aliis aut nos nobis vllo pacto placere. Vale vix dixeram amice optime vale. Volat ecce repente ad nos epistola tua melle mihi dulcior ac præciosior auro. At nõ licet mihi nũc in laude hac vlterius progredi. Ne vanior forte videar si eam epistolam satis laudauero q̃ laudat me plus satis. x. Decembris. Mcccclxxvi.

Qui sequitur omnia nihil assequitur.

Marsilius Ficinus carolo valgulio brisciensi. S.D.

QVæris quid agam hodie mi valguli? Quod heri. Quæris iterũ quid cras agere cogitem? Quod hodie. Persuasit mihi plato noster ita demũ me q̃ plurima perfecturum. Si semp idem fecero. Neq; id quidem iniuria. Nempe qui sequitur omnia nihil assequtur. Plurima quidem impediunt vnũ. Vnũ autem ad plurima confert E multorum numero est qui multa sequitur. Singularis tantũ est qui vnum. Puerilis & infirmi ingenii est quolibet momento diuersa temptare. Temerarie quoq; ambitionis ẽ quotidie plurima profiteri. Docet nos pythagoras vnitatẽ ad bonum spectare. ad malum vero diuersitatem. Quemadmodum vis naturalis in iecore ac vis vitalis in corde quando distrahũtur in duo ad vtrũq; debilitantur ita vis animalis in cerebro nobis ad diuersa non suppetit. Prærerea quisq; id aptius p agit ad qđ aptior a natura est institutus. Vni aũt vnũ est consentaneũ. Vnum igitur ẽ necessariũ. Nam plurima turbãt. Vnũ inq; quod ipm̃ in se honestum sit. & agenti p̃ cæteris aptum. Deniq; si deus idem semper ẽ eadẽq; agit eo quis a deo remotior quo ad diuersa procliuior. x. Decembris. Mccccclxxvi.

Quomodo inuidia puniatur vel mitigetur vel extirpetur.

Marsilius Ficinus homini inuidiã timenti. S.D.

VIs ne iniurias ab inuidis inlatas vlcisci? Da operam vt indies magis magisq; inuideãt. Nã si pœna malũ est certe in ipo malo est pæna mali. nũquid vis liuorem quodãmõ mitigare. Humanus an alios esto. Sane cætera bona liuorẽ irritare solent sũma bonitas mitigare. An forte cupis inuidiã omnẽ poenitus extirpare? Hoc opus

Hic labor. Talem.n.tantumq; te oportet euadere: vt nullus aut superare aut equare te speret.x.Decembris.M.cccclxxvi.

Dilige omnes. Elige & ama vnicum: Soli confide deo.

Marsilius Ficinus homini.S.D.

d Oles vt audio ab amico te fuisse deceptũ. Nõ potes mihi crede ab amico deceptus esse sed ab amicis: vnicus est alter ego q̃ nõ fallit. Multi autem vident̃ q̃si ego qui sepissime fallunt. Q̃obrẽ si quando falleris ne amicum accuses sed amicos: imo neq; amicos quidem sed tuã temeritatẽ q vel prius amauisti q̃ diligentissime iudicares Vel amauisti nimium: vel humanæ sorti nimium es cõfisus: Dilige omnes: Elige & ama vnicum. Soli cõfide deo.x.Decembris. M.cccclxxvi.

Benefacta male locata malefacta arbitror.

Marsilius Ficinus Marsilio Ficino .S.D.

b Enefacta male locata malefacta putas: Et qa malis ingratisq; benefeceris male fecisse te doles: Non iubebo ne doleas: Siquidẽ ob maximũ quondã errorẽ dolore & quidẽ maximo dign⁹ es iudicãdus. Atq; cũ male bonũ feceris dignus es malo. Ergo dole sicuti doles: & vt par ẽ penitẽtia cruciare. Sʒ noli vl' alioꝝ ingratitudinẽ vl' fortunã tuã sed tuã potius imprudentiã criminari. Iuste tibi ingrati sũt homines qbus ipe nõ iuste donaueris. Quinetiã tu nõnũq; erga aliũ ingratus fuisti vel hominẽ vl' certe deũ. Ingratitudine aũt ingratitudo punit̃ Nũquid tamdiu sub magistra phia tot aliena discere studuisti vt tua dedisceres: O rẽ mirã. soletis phi dũ parũ sapienter sectamini sapientiã sæpe desipere. Quid ergo: Debebas ne nihil cuiq; tradere: Absit dum alienã ingratitudinẽ studes effugere vt tu deo ingratus sis oim largitori: a quo cũcta gratis acceperꝫ. Absit dũ displicet̃ tibi mali vt ipe vl' malus euadas vl' minus bonus bonisq; displiceas. Fame perire cogũt̃ qui ob hoc ipm nõ serũt vlteri⁹ qa ps maxima pteritæ se mẽtis exaruit. Igit̃ debebas aut anteq̃ q̃cq̃ dares diuturno ac saltẽ trilustri examine ingeniũ vitãq; hois experiri. Aut si forte ocius subcurrere res vrgebat: saltẽ Aristotelis more nõ huic hoi dare sed hoi. imo platonis more non homini dare: sed deo.x.Decembris.M.cccclxxvi.

Marsilii Ironia aduersus philosophorum aduersarios.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro Magnanimo.S.D.

p Ræterita nocte apud te amico cuidam nostro ioco quondã obiectum fuit eius nõnunq; discipulos insanire. Et quia iocũde ad modũ est obiectũ accepit & iocũdissime. Sed vnũ illi molestissimũ fuit q͏ non interrogatus est abs te qua ratione desiperent. Non eñ vult eos absq; ratione desipere. Omnia laurenti apud phylosophantes ratione aliqua fulciuntur vt etiam cũ ratione insaniant. Ac dum sapienter videntur desipere certe insipide sapiant. At cur non vltro ille vobis etiam non querẽtibus dementiæ causam attulit: Quoniam solet pytha

goricorũ more coram heroibus nihil interrogatus nihil loqui. Esto igi tur eum rogaueris laurenti. Ego ita pro illo respondeo q̃ libentissime. Soles sæpe medices dicere xp̃m cruci affixum mira quadam operũ vari etate ob quã tum homo vicissim tum deus intuentibus apparebat de lirare demones compulisse. Amicus quoq noster pene simili quadam diuersitate vertit homines in insaniã: Sed quomõ? Quattuor apud py thagoram sunt sapiẽtiæ fontes: Quattuor apud hũc fontes insipientiæ Hic & si nihil vnq assequitur: sequit tamẽ vt vides omnia. Attalo du plo deterior. Quia neq bene sua res agitur neq belle. Ergo familiares sui cum videant iugiter mutantẽ protea formas: alii chimera hac perter riti furere cõpellunt. Alii stupore attoniti stolidiores euadunt: sunt eti am simiæ quædã quæ dũ versatilẽ eius varietatẽ student pœnitus emu lari vertigine occupant & cadunt. Neq sunt auiculæ multæ: quæ dum noctuam hanc siue bubonem palam deludunt clam aucupio capiant & pereant. Habes laure quadruplicẽ huius dementiæ fontem. Quid igit appollo facies aduersus publicam hãc vt ita dicam vrbis orbisq pestẽ. Nunqd sagittis hanc tuis quasi pithonẽ confodies? Nequaq vt arbi tror. Iamdiu. n. accepta lyra arcũ & pharetrã posuisti: Quid ergo? Lyra ne carminibusq mulcebis. Neq id quidem. Non. n. tanta hic opus est opera. Proinde malus hic maleficusq tamdiu videt ob hoc solũ qa eu stellæ quædam aspiciunt malignæ. Age igitur benignissime phœbe tu um hũc radiis tantũ aspice tuis. Bonus subito cunctis beneficusq vide bitur. Vale atq socraticã hanc Ironiã aduersus phylosophorũ aduersa rios considera diligenter: Cõmendo tibi angeluz politianum nostrum.

Sua mittenda sunt ad suos.

Marsilius Ficinus Petro Soderino. S. D.

VOlui sæpe soderine dulcissime ad illos qui epistolas meas a me petisset nostrum ipsum archetipum mittere. Sed hæc mens mi hi liber summa cum quærimonia statim obiiciebat. Noli eo me mittere præcor vbi ipse non es mi pater. Cum vero ad petrum modo ꝓ ficisci iuberem nihil prorsus obiecit vtpote qui vt videtur intelligebat: quãdo ad Soderinũ ꝓficisceretur se a marsilio non discessuruz. Ito ergo fœliciter ad hunc ito mi liber: sine quo ego nusq eo: At poscis nũc non nihil viatici video. Ego autem non reperio in præsentia viaticum præci osius q̃ paulum anthoniũ charissimũ petri meiq fratrem Huius igitur nomen dulce viaticum ferto tecum. Et quotiens hic te forte in larib⁹ su is aspexerit totiens Marsilii nomine saluere iubeto.

Benefaciendum est amico vel nolenti.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

SOlent optime mi Ioannes qui nimio rei alicui⁹ studio detinen tur quicquid ad hoc ipsum spectat vehementius affectare. Tu vero quid mirum est ingenti litterarum studio ad modũ occu

patus non vis litteras. Ego autẽ vsq͞ adeo tibi bene volo vt velim vtrobiq͞ tibi bonum vbi velis vbi nolis. Ergo q̄uis pleriq͞ alii tibi bis temporibus nihil responsuro nihil scribãt. Accipe saltem a me hoc ẽ a teipo lr̃as o lurco o belluo litterarũ. Si nihil mihi responderis: curabo equidẽ nihil. Scio.n.te si minus his litteris saltẽ in litteris responsurũ. Qui autẽ longe amat: non tam breuem q̄ longum fructum exigit ab amico. Medices vtriq͞ paucis ante diebus in causa nostra aduersus aduersarios nostros non correptione tantum vsi sunt sed etiam inuectiua. Verum nequid præter litteras ad te litterarum nunc solũ auidũ forte mittã vel publicũ vel priuatũ. Vale Primo ianuarii. M.cccclxxvi.

Tres sunt contemplationis platonice gradus.

Marsilius Ficius Laurentio Medici viro Magnanimo S.D.

Decreui magnanime Laurenti anteq̄ grande illud platonice theologie volumen ederem tuo nomini dedicatum in quo adhuc superest nõ nihil quod examinatiõe indigeat edere si tibi placuerit argumentũ. Nõ vt hmõi argumento quasi quodaʒ theologie præludio exercitatus accedas promptior ad ludendum cum mihi videaris ipsam ludi palmam pene iam consecutus. Sed vt hoc interim pignore admonitus memineris & meminisse me tibi debere quod iam diu iure promiseram & soluere quandoq͞ velle quod debere cognosco. Præsertim cum non tam hoc ipm debeã quia ꝓmisi q̄ id promiserim quia cuncta debebam.

Tres contemplationis platonice gradus.

Tres vero sunt præcipui cõtẽplationis platonice gradus. Primus quidem a corpore per animã ascendit ad deũ. Secũdus autem consistit in deo. Tertius deniq͞ ad animam corpusq͞ descẽdit. Tres quoq͞ gradus nostrũ continet argumentum.

Vbi ipsum facillat fundamentũ quicquid superstruxeris corruet.

Marsili⁹ Ficin⁹ Paulo florẽtino sacerdoti egregio conpbrõ suo. S.D.

Queris mi paule quam ob causam ad te nihil scribã. Quia vbi sermo perpetuus nihil opus est litteris. Tamdiu loquor mi paule tecum q̄ diu mecum. loquor inq̄ quia diligo. Non diligo quia loquor. Quæ autem epistolis & verbis solum stat amicitia silentio cadit Quæ breui vtilitate vel voluptate contrahitur breui tempore dissipat̃. Vbi ipsum vocillat fundamentum quicquid supstruxeris corruet. Quãobrem indissolubilis est nostræ beniuolentiæ nodus. Quem nõ leuis quædam breuisue connectit causa: Sed æterne phylosophie vlne deuinciũt: librum de prouidentia dei queʒ petis eo mittam tempore quo prouidit deus me fore missurum. Libere tamẽ mittã. Quia & hoc ipm prouidit missurum fore me libere.

Vbi feruet charitas ibi deus lucet ibi gratia emicat.

Marsilius Ficin⁹ Alberto parisio doctrina moribusq͞ p̄claro. S.D

Deus ipse charitas est qui manet in charitate in deo manet: & deus in eo. Hæc deus omnipotens diuino Iohannis euangeliste cecinit ore. Vbi igitur potissimū feruet charitas cum deus illic præcipue luceat nimirū splendor gratiæ gratiaq; splēdoris effulget. Cū vero nihil vnq; mihi gratius fuerit q̄ illic esse vbi huiusmodi gratia fulget certe in corde tuo iam diu cor viuit meū. Vt aūt vbi cor meū amando viuit: ibi viuat & mens disputando accipe hodie in libro quē mitto mentem amice meā de fide speq; diuina ꝓ viribus disputantem. Merito fidei speiq; vehiculum cum ad charitatē vehere soleat quod tam philosophi q̄ theologi arbitrantur mentem nunc meā ad mentē aduehit tuam tum charitate flagrantem tum gr̄a refulgentē.

Omnia mundi bona illi mala sunt q immūdus viuit in mūdo.

Marsilius Ficiuus hominum generi. S.D.

Quid tamdiu vituperas homo mundū tanq; immūdū pœnitus atq; malū: mūdus certe q̄uis a rōne quadā pulcerrima optima q; pulcerrime & optime disponatur atq; ducatur tibi tn̄ immūdus ē & malus quia immūdus viuis in mūdo malusq; in bono. Prima tibi mundanorum origo malorum est mundanorum bonorum nimius appetitus. Paruum amas mundum vehementius q̄ magnum. Magnum quoq; hunc quem vides admiraris magis q̄ immensum quem intelligis in quo ferme ita magnus continetur sicut paruus in magno. Amas o mens cœlestis terrenam vmbram tuam id est corpus magis q̄ cœlestem splendorem tuum magis q̄ supercœleste lumen. Quoniam vero motiōis omnis principium siue naturalis siue animalis est amor: iccirco dum ardenter corpus amas huic affectas timesue omnia. Affectando autem solicitaris dolesq; timendo. Ha cur tanto ardore mens amens hæc amas: quæ q̄ facile impediri possunt anteq; consequaris tā facile possunt postq; possederis auferri: Heu cur ipsa te fugiens tam anxie sectaris quæ re tam celeritar fugiūt. Misera quid frustra tam diu terrena hæc volantia tenere tanq; bona conaris: Quæ quidem tenere ꝓcul a bono te possunt. Ipsa vero teneri abs te vllo pacto non possunt. Quid tam temere confidis in motu rapidissimo pedem figere: Quid vacuo impleri: Quid ventum stringere pugno. Vis ne ardentē hāc sitim quæ te tantopere vexat ꝓrsus extinguere: Aquā vigilans bibe veram: nō aquæ in somnis imaginem. Scito autē eas dumtaxat res veras existere quæ ad veritatis iudicem intelligentiam ꝑtinent. Quæ vero ad sensum attinent veritatis ipsius ignarum verisimiles esse non veras. Vis breui diues esse: Tantū cupiditati iam stude demere: quantū addere cumulo hactenus studuisti. Viue præcor ad naturæ legem que paucis minimisq; cōtenta est. nō ad opinionem. Quæ semꝑ cogit esse te pauperem. Necessitas quidem breuibus claudit terminis. Opinio nullis. Necessaria nobis passim exposita parataq; sunt. Ad superflua

laboramus. Necessitas iter agenti vtile cōmodumq viaticum præstat. Opinio inutile pondus atq laborē. Si quietē optas ne quæras motu gr etem sed siste motū. Si imperiū rōe tibi impera. Si libertatē rationi serui to: Si deuitare dolorē fuge malorū escam voluptatē. Sperne voluptatē nocet empta dolore voluptas. Voluptas illa corporis dolorem gignit maxime quæ videt omniū maxima: Medicinæ ars & experiētia docet fel nulla ex se magis fieri q̄ ex melle. Quāto dulciora sunt alimenta tan to bilem creant amariorē. Cur natura institutū est: Vt pfuse ridēdo: sæ pe lacbrimaremur. Lacbrimādo autē minime rideremus: nisi vt admo neremur veriorem in sensibus dolorem esse q̄ voluptatem. Siquidem dolor in voluptate potius q̄ voluptas in dolore sentitur. Si tibi placere desideras da operam vt nō vulgo sed vt sapienti imo sapientiæ placeas tibi ipse displiceas: necesse erit si cuiq præter rationem placere volueris Si prudenter viuere memento eam bonorū malorūq vicissitudinē esse vt neq bona hæc absq timore suscipi neq mala sine spe debeāt sustine ri. Bonis ergo moderate gaudendū: malis autē moderatius ē dolendū Ex præteritis disce præsentia. In præsentibus quantū potes circumspi ce singula. Ex singulis prospice finem. Neq præsentia siue dicenda siue agenda vnq aggrediaris nisi pro viribus futura pspexeris. Neq agas dicasue quicq cuius nequeas rationē pbabilē reddere. Deniq cū in sin gulis deo te suppliciter cōmēdaueris Atq singula tam rationis exami ne q̄ prudentum consilio feceris & mente tranquilla viue: & quicquid sequitur in melius accipe.

Quod gratis accepistis gratis date.

Marsilius Ficinus Francisco marescalco dilecto conpbō suo. S. D.

Quid nam ambigis marescalche vtrum librū meū de diuina gra tia disputantem gratis tibi dederim necne: Non sumus mi frā cisce sammaritani: sicut accepimus sic & dedimus. Muneris hu ius preciū quidem sit vt tibi sit gratum fructus autem vt ego ac tu diui næ gratiæ grati simus.

De sufficientia: fine: forma: materia: modo condimento auctorita te conuiuii.

Marsilius Ficinus Florētinus Bernardo bembo veneto equiti iu risconsulto clarissimo. S. D.

Cogitanti mihi non nihil phylosophicum de vera conuiui ma gnificentia & elegantia scribere: primus ad quem hac dē re scri berem Bernardus Bembus occurrit phylosophie carus alum nus ac magnificentia & elegantia singularis. Accipe igitur libēti animo mi Bernarde q̄ de conuiuio parum pingui pinguis Marsilio tuo miner ua dictauit.

Nullum humanum oblectamentum sufficientius q̄ conuiuiū. Communis paripateticorum medicorūq sententia est hominē

ex corpore animaqꝫ constitui: atqꝫ corpus ex parte quidem altera crassiore: hoc est membris humoribusqꝫ. Altera vero subtiliore. id est vaporibus quibusdam sanguinis spiritibusqꝫ constare. Animam autem ex sensu & ratione componi. Et quemadmoduꝫ humor se habet ad spiritum ita se habere sensum ad rationem Neqꝫ posse queqꝫ aliquando in rebus humanis contentum viuere: nisi quando vel parumper his omnibus hominis partibus fuerit satisfactum. Cæteraqꝫ apud homines habent bona ad vnum: aut duo ex his quæ diximus pertinere videntur. Solū vero conuiuium omnia compræhendit. Conuiuiū dico legittimuꝫ quod quidem vt singula numerem reficit membra. Humores instaurat. Spiritum recreat: oblectat sensus: fouet & excitat rationem. Conuiuiuꝫ laborum requies. Remissio curarum. Ingenii pabulum: amoris & magnificentiæ: argumentum: esca beniuolentiæ amicitiæ condimentum: fomētum gratiæ: vitæ solacium.

Finis conuiuii est dulcis vitæ communio.

Caeterum vt clarius pateat quod legittimum sit conuiuiū videamus quis conuiuii finis: Quæ forma: quæ materia. Huius autem finis esse videtur: quod eius indicat nomen non cōmessatio: non compotatio vt est apud græcos: sed dulcis vitæ communio. Vt quemadmodum in eo communi vescimur corporis alimento ita eodē mentis vitæqꝫ bono & communi voluntate fruamur.

Forma conuiuii est decens numerus & qualitas conuiuarum confabulatio atqꝫ lyra.

AD huius formam pertinet maxime numerus & qualitas conuiuarū. Qua in re varronis illud valde probamus: vt neqꝫ pauciores sint qꝫ tres gratiæ: neqꝫ plures qꝫ musæ nouem. Ex hoc autem gratiarum musaru mqꝫ cōmertio: etiam quales esse debeāt satis apparet. Sint enim oportet gratiosi: musici litterati. Cauendum est igitur ne quis contentiosus & qui propere excandescat: facile admittatur: nisi forte talis sit vt vel primo poculo vel vno verbulo mitigetur. Exultent etiam inde melancolici penitus & amari: nisi zenoni stoico & zenocrati platonico: similes sint qui videlicet & tanqꝫ lupini aqua sic mero profusi dulcescant: si quid de rebus diuinis tractandum fuerit: sobrii disserāt: si quid de rebus naturalibus disputant mensa remota. Inter epulas autem sermo sit varius iocundusqꝫ breuisqꝫ: hystoria breuissima. Longiuscula vero fabella. Naturam rerum artificem imitentur: & vitæ magistrā vt quod illa in saporibus suauissimis: isti afficiant in sermonibus. Misceant videlicet dulcedinem acrimoniæ: grauitati leporem. Vtile dulci. Faceti sint acresqꝫ & salsi. Non molesti: non amari. Acetum quidem cōuiuium tolerat: non absinthium scurram minimumqꝫ si molestior sit ad mittimus. Obscenos autem & spurcos nimium detestamur. sordes em̄ in animo oreqꝫ & vultu multomagis qꝫ in vestibus & apparatu prudē-

tes offendunt. Proinde ne lyra mihi dissonet mea: sed salua sit: rite vocāti: adesto præcor o decus phœbi & dapibus supremi: grata testudo iouis o laborum: dulce lenimen. Adsit omnino gratiarum musarūq; mense cithara crinitus iopas.

Materia conuiuii necessaria est bachi cererisq; fructus.

Quantum vero ad conuiuii materiam spectat. Primum quidem putamus vitæ venenum esse mestitiam: mense quoq; venenum esse tristitiā. Mesticiæ vero tristitiæq; tiriacā: suaue clarūq; vinū. Cuius vim numinū viribus esculapius equat. Ingeniū quoq; ac vires temperato vini calore foueri mirifice plato noster asseruit. Sed ne sicut Homerus vini laudibus arguat: baccho dimisso ad Cererem iam confugi ortorumq; custodem. Pingues sardanapalli vnctasq; nimium dapes nequaq; desideramus. Nolemus autē vllo pacto pythagoricis frugibus & oleribus pomisq; carere. Nulla enim facilior mensa: nulla fœlicior ea: quam natura vobis largissima præparat.

Modus condimentumq; conuiuii.

Vt parcum omnino conuiuium haud valde laudamus: ita luxuriosum penitus detestamur. Hoc enim cōmori est potiusq; conuiuere. Lautum splendidumq; ad summum non requirimus: ne seruilis difficultas insit: vbi facilem quærimus libertatem. Mundū certe desideramus & purum. Immundum horremus & sordidum. Deniq; nequid apud nos insipidum sit vel insulsum: nequid sordidum vl' obscurum omnia ingenii sale condiri debent ac mentis morumq; radiis illustrari: vt quemadmodum de cena platonis zenocratisq; dictum est cōuiuium nostrum post triduum longius suauiusq; redoleat.

Auctoritas conuiuii a phylosophia: cœlo: deo.

Si quis autem forte miretur: q; vsq; adeo conuiuium celebrem⁹ meminisse debet idē fecisse Platonē zenophontē Varronē; Iulianum quoq; & Apuleium Macrobiumq; Platonicū. Nonne Themistocles: Socrates: Empedocles: aliiq; phylosophi per multi conuiuia frequentabant? Nonne apud Priscos heroes & celicolæ sepæ discumbunt. Ether quoq; lacteum habet orbem: liberiq; patris craterem habet & amphoram: cancrumq; & pisces & aues. Agnum quoq; & capreolum: & iuuencum. Mitto qualia maumethes conuiuia beatis polliceantur. At quis nesciat xp̄m vitæ magistrū conuiuiis frequēter interfuisse? Primum illic ostendisse miraculum: quādo aquā vinū dicitur reddidisse? Præterea insumma illa contione paucis panibus piscibusq; plura hominū milia saciasse? Quidnam aliud fauus mellis sibi vult? qd assi pisces? quid fractio panis: an non in cœna discipulis præcipua diuinaæ rerū mysteria cecinit? Huc tendit & mirabile illud eucharistiæ sacra

mentum. Huc etiã quæcunq; de cibis poculisq; diuinis in sacris hebre orum xp̃ianorumq; litteris sæpe leguntᷣ. Quorsum hæc de cõuiuio tã multa? Vt videlicet qui seorsum ab alterutro nõ sine molestia viuimus vna iocundissime cõuiuamus. Meminerimusq; verum hominis alimẽ tum: nõ tam plantam bestiamq; esse q̃ hoiem. Alimentum quoq; hoĩs integrum nõ tam hominem esse q̃ deum. Cuius nectare & Ambrosia duntaxat humana sitis & fames continue excitatur & crescit. Ac tan dem tam mirabiliter fœliciterq; impletur: vt illic solum summa sit semꝑ cum summa saturitate voluptas.

Vale fœliciter vna cum fœlicissimo senatu vestro Bernarde clarissi me. academia omnis millies se tibi cõmendat. Tu vero obscurã lunam nostram lucẽti phœbo iterum iterũq; cõmenda.

Q̃ gratus aspectus amici: q̃ necessarius: q̃ voluntarius amor.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

CVm longos hodie in lecto moras trahere cogerer: atq; remedi um aliquod cõtra longiores accubitus tedium cogitarem: pri mus immo solus qui imminẽti occurreret tedio: occurrit mihi caualcantes meus: meus medicus singularis. Salue igitur iterum iterũ q; o mea salus. Malorum expulsor meorum. Bonorũ mihi oĩm condi mentum. Tu mi Ioannes cætera quidem multa declaras quotidie sed aristotelicum illud imprimis: nihil videlicet in rebus humanis gratius esse præstantis amici ꝑsentia. Huius ergo aristotelici sensus & veritatẽ accepi abs te iam diu & didici ratõnem. Profecto qui tam desiderio sui olim q̃ nuꝑ absentia corꝑis me mihi pœnitus abstulit: idem vicissim mutuo quodã affectu mentisq; ꝑsentia reddit. Neminẽ latet q̃ libẽter imaginẽ suam speculis intueãtur omnes vel homũculi. Amicus aũt in amico nõ imaginem suam tantũ iusꝑcit: sed seipm. Ego certe & si qua si bellus in me homuncio sum tenuisq; breuisq; in heroico tñ speculo ex quo amaui. lustra iam quinq; ꝓcerum me video ꝓcerem nõ homũ culum. Accipies ergo epistolam forte necessariam magis q̃ voluntari am. Siquidẽ vitandi vt dixi tedii causa dictare hanc videor fuisse com pulsus. Heu mihi deliqui modo: nescio quomodo mi Iohannes deli qui nimium aduersus heroicum genium: numenq; platonicum. Ecce iam plato ex alto me acrius increpat: ita reclamans. Quid volnntariũ in necessario in amãte marsili secernis. Tam voluntaria est o Marsili q̃ q̃ necessaria amantis epistola. Nulla vel necessitas magis voluntaria: vel voluntas: necessaria magis q̃ amatoria. Quid nam magis volunta rium est q̃ amor? Qui primus summus: perpetuus est voluntatis effe ctus. Facitq; omnino vt non amare nolimus? Quid rursus magis neces sarium est q̃ amor? Qui clam numinum cœlestium radiis flamisq; in cauto cordi prorsus inuritur. Atq; amator flamam: iam experitur adul tam priusq̃ radium senserit & scintillam. Non ardere non potest: si coe

lesti ardet fato. Non ardere non potest: si quidem dum refrigeriũ quæritat hoc ipso potu semp accendit ardorem quo frustra quodammodo confidit extinguere. Vnde nam huiusmodi mixtio necessitatis voluntatisq tam mirabilis? Nisi quia deus & summa necessitas est: & sũma libertas. Omnesq summũ bonũ summope volumus. Neq nolle possumus? Neq volumus posse nolle. Idem ferme huic accidere solet: qcunq calidiore: radii diuini splendore: qui in pulchritudine nobis mirabiliter emicat: blande allicitur. clam rapitur: Vehementer accenditur. xxx. Ianuarii. M. cccc. lxxvi.

Lupus est homo: homini nõ homo.

Marsilius Ficinus Iacobo bracciolino viro doctissimo. S. D.

Triste lupus stabulis. Triste galliaceis vulpecula pullis. Sed triste magis hominibus homo. Nam & leo & lupus & vulpes est hominibus homo: sicut optimũ animaliũ est: si vsq reperiatur: homo optimus: ita pessimum animal est homo pessimus. Prudentissimus est: mi bracciolíne: qui cautissimus. Cautissimus aũt oim: qui diligenter cauet ab homine. Sed hic opus est lince atq edippo: hic opus ẽ argo. Solus hois ingeniũ cõsiliumq tenebit: qui semp meminerit aut nullo pacto: aut certe raro ad modũ difficilimeq posse teneri.

Nulli vnq deus omnia dedit.

Marsilius Ficinus hoi fastidioso cognitionẽ suiipsius dicit.

Video neminẽ vndiq tibi placere: hic acutus quidẽ est: sed leuis & iracũdus. Ille aũt grauis: sed vel tardior vel inflatus. Hic doctus est incõtinens: continens ille sed indoctus. Alius quia deformis quodãmodo vel ineptus vel sordidus videatur offendit. Ali9 quia nimis comptus & vanus. Deniq ne singula enumerare coner in singulis est aliquid quod non probes. Nulli vnq vt est apud Homerum atq Platonem: deus omnia dedit. Meminisse te volo inter homines esse te hominem: ac dum tibi displicent alii: te quoq aliis displicere. Solum primum bonum est: in quo defectus est nullus. In cœlestib9 quidem defectus aliquis apparere potest: sed non malum. In his autẽ quæ lunæ subiiciuntur: & defectus reperitur & malũ: omnia præter primum: quoniam a bono proficiscũtur: bona quodammodo sunt. Quoniam vero non sunt ipsum bonum: vel non perfecta omnino videntur esse: vel mala. Cum igitur mixta sint: omnia qui malum ex singulis colligit: tandem euadit pessimus: qui vero bonum eligit optimus. Talis enim euadit quisq qualibus vescitur alimentis. Bene vale. atq vt alii te ferant ferto alios.

Discendi & loquendi ratio.

Marsilius Ficinus Luce Fabiano scribe suo. S. D.

Natura nobis instrumẽta quibus discamus multa largitur: oculos: aures: nares: gustumq & tactum. Vnicum vero quo docea

mus instrumentum dedit:loquendi.s.facultatem. Admonuit certe vt tanto sæpius discendi ministerio q̃ docendi munere vteremur:quanto plura ad discendū.q̃ ad docendum tradidit instrumenta. Nullus igiť verbosus & loquax potest sapiēs esse.Docuit eī semper: didicit vero nunq̃. Quisquis aūt sapia literisq̃ caret nō mō paupverū etiā cæcus & mutus est iudicādus. Esto pcor velox gdē & diligēs ad audiendū atq̃ vidēdū:tardus aūt ad credēdū:tardior ad iudicandū:tardissimus ad loquēdū. Vt possis bona loq:audi bona:vt etiā de te audias bn̄:tu quoq̃ de ceteris bene loquere. Fieri eīn nō pōt:vt qui male loquiť:nō audiat male. In loquendo autem caueto mendacium:nō minus q̃ scopulum nauigator. Immensum est enim veritatis lumen immēsa potestas. Cito mendacium detegit pditq̃ mendacem. Memento adulationē seruile vicium esse:immo etiam multo vilius q̃ seruile. Nemo enim tam apte adulari potest:quin a catellis longissime superet. Memento præterea increpationem temerariam aut rigidam esse vel periculosam vel prorsus inutilem. Iubet Plato noster vt vel loquamur verum dumtaxat vbi pfuturi simus:vel taceamus. Siquis aūt Pauli apostoli prudentia vita: pposito:discipulus fuerit:solus instare tam importune poterit q̃ oportune:omnino autē cauendum est ne dum verbis mores arguimus alienos:interim nostri mores nostra verba redarguant. Cœpisti sicut audio: bene progredere igiť qua via cœpisti. Atq̃ vt fœliciter agas iter:equū tuū id est sensum babebis & freno cohibere ne desinas.

Vltionis studiū nihil est aliud q̃ iniuriā rursus accipe.
Marsilius Ficinus hoi iniuriarū impatiēti.S.D.

ACcepisse doles iniuriam o amice cōcedo equidem. Sed nō tam læsus fuisse videris:quia male tibi fecerit quispiam: q̃ q̃ malum existimasti:quod fecit. Malo quidem omnia vel bona vertuntur in malum. Bono aūt cuncta vel q̃ videntur pessima in bonum deniq̃ couertuntur. Vlcisci cogitas? Caue moneo diligenter:nam si vlcisci tentaueris:secundam ac terciam patieris iniuriam. Ac studio pdēdi alterius ipse te pdes:apes minima iniuria lacessitæ pungunt:vitamq̃ pungendo relinquunt. Vt prsus obliuiscaris non cogo equidem. Forte enim meminisse opere præcium est:vt saltem alias tibi caueas a malignis. Solet enim nunq̃ qui semel lesit ignoscere. Ignosce quæso libenter ne & ipse te afflictes: & ille iterum iterumq̃ te lædat. Mala illū necessario sua manent. Nihil enim relinquit vel fortuna intactum vel fortuna illesum vel deus inultum.

Multum errat qui aggreditur multa.
Marsilius Ficinus hoi curioso & negocioso.S.D.

v Ideo te o amice solicitum plusq́ꝫ velle. Neqꝫ tua negocia solum verum etiam aliena tractantem quasi iam rite propria composu- eris. Quoniam singulis pene momentis fallimur & erramus: nulla vel ad consequendam tranquillitatem vel ad deuitādos errores via commodior: q̄ pauca & egregia cogitare. Pauciora electaqꝫ loqui. Agere paucissima & illa quidem tam possibilia q̄ honesta. Multum er- rant atqꝫ laborant: qui multa cogitando vel loquendo vel agendo ag- grediuntur. Plurimum autem qui plura loquuntur & agunt q́ꝫ cogi- tauerint.

Nunq́ꝫ satisfacit arti is cui semp artificium satisfacit.

Marsilius Ficinus artifici vano. S.D.

s Atisfacit tibi q́ꝫplurimum o iners nimiuꝫ artifex: quicquid aut dixeris aut feceris. Vis ne bonavenia causam tibi dicam? Quia scilicet non plus: aliquid forte mens capit tua: q́ꝫ lingua manus ue expræsserint: o q̄ pusilla mens: cui lingua manusue equantur. Profe cto vbicunqꝫ mens vt par est: instrumenta superat & materiam: nunq́ꝫ opus satisfacit opifici. Nunq́ꝫ vero satisfacit arti is cui semper artificium satisfacit.

Vnicus est vitæ custos: amor sed vt ameris ama.

Marsilius Ficinus hoi imperium affectanti. S.D.

v Is ne tutus securusqꝫ viuere? Caue timeant te homines nimiū vel tibi prorsus videant. Tot nobis hostes sunt: quot timent: & quot inuident. Multos metuat oportet quem metuunt mul ti. q́ꝫplurimis quoqꝫ seruiat cui plurima seruiunt. subditus quilibet ser- uit vni: Dominus omnibus. Vnus est vite custos: amor sed vt ameris ama.

Grauius quidem videtur iactura pecuniarum: hominum vero gra- uissima.

Marsilius Ficinus Andree cambino compatri optimo. Salutem dicit.

q Vid nam mirabile est in amore? Non redamari. Quid impiū? propter se amare quod est alterius gratia diligendum: atqꝫ con- tra ob aliud diligere quod suiipsius gratia est amādum. Quid turpissimum? Odisse quem amaueras. In hoc valde delinquimus q cum cætera q́ꝫuis leuia non nisi graui causa compulsi relinquamus: ami cum tamen thesaurum præciosissimum sæpe leuissima quaqꝫ causa in- ducti & deserimus & insequimur. Iubet Pythagoras ne facile amicum q́ꝫuis de causa amittamus. Immo feramus quoad possumus. Possu- mus autem donec relinquere omnino inuiti cogamur. Grauis quidē videtur iactura pecuniarum: hominum vero grauissima. Nihil in reb9 humanis vel rarius acquiritur vel præciosius possidetur: vel infœlicius

periculosiusq; amittitur q̃ amicus.

Parum illi credendum est qui nimis credit.

Marsilius Ficinus Francisco saluiato archiepiscopo pisano. S.D.

q Veris pater venerande quare nõnullis: qui apud nos versantur parũ credam. Quia hi venerande pater nimis credunt. Diuersa valde in hoc est diligendi ratio atq; confidendi: q̃ facile quidem hunc amamus multum: qui facile multũ amat. Vix autẽ fidem huic adhibemus: qui cui vis vel homini vel indicio ꝓpere præstat fidem. Quẽadmodũ ocius cadit qui mouetur ocius. sic facile fallitur qui credit facile. Sed q̃ temerariũ & periculosum est: subito vel cuiuslibet auctoritati atq; verbis: vel tenui cuidam indicio nimis credere: tam periculosum irrationabileq; videtur ꝓbabilem rationem absq; certiore alia ratione respuere. Tam deniq; impium nefarium: miserabile: nolle absq; ratiõis assertione credere deo. Deus siquidẽ ipsa ratio est. Nihil autem opus esse videtur: ratione alia qua ipsi rationi ꝓrsus assentiamur.

De officis.

Marsilius Ficinus Cherubino quarqualio viro doctissimo. S.D.

e T si nonnũq; minimus fortasse officiosus sum q̃ deceat: queadmodum solent qui phylosophie studiis occupantur: nequeo tamen in p̃sentia me continere: quin ad virũ omniũ officiosissimũ aliquid de officio scribam. Si q̃tum ipe in agendo tm̃ ego in disputando essem officiosus: neq; panetii subtilitas: hac in re neq; copia Ciceronis desideraretur. Agam igitur pingui minerua: quandoquidẽ nũc aliter nequeo. Atq; vt officio meo aliquando fungar: ad amicum omnium officiosissimum. omnium officia mittam. Officium est actio vnius cuiusq; propria: decorum honestumq; seruãs prout res persona: locus tempusq; postulat Sacerdotis: virtus & officium est sapientia quædã pietate feruens: & pietas sapientia lucens. Principis: circumspecta ꝓuidentia: iustitia clemens: sublimitas humilis: humilitasq; sublimis.

Magistratus: meminisse se nõ dominũ esse legis: sed ministrum. Tutoremq; publicum ciuitatis. Præterea se a deo dum ipse homines iudicat iudicari. Priuati: Tam libenter magistratuum parere mandatis: vt non legis necessitate compulsus: sed propria voluntate videatur adductus. Ciuis: siue magistratus sit: siue priuatus: officium est: tam diligens publici cura: q̃ ingens amor proprii. Equitis fortitudo quidem in bello: in pace vero magnificentia. Mercatoris: veredica fide atq; diligentia externis alimẽtis alere: ciuitatem atq; seipm. Opificis: alimenta a mercatore accepta iuste singulis ciuitatis digerere membris

Mercatores & artifices atq; alii ita pecunias quærãt: vt nemini noceat. Nam quicqd a malo surgit: in malũ deniq; recidit: Ita seruẽt: vt neq; videant̃ frustra: neq; seruãdi solũ gratia quæsiuisse. Sic expendãt: vt diu possint expendere. Atq; honeste & vtiliter expendisse ꝓbent̃. Agri

colæ: de agriculturæ oportunitate cõsulere aerem & agricolas seniores Præterea tanta cum fide liberalitateq3 hospitibus suis agri fructus offerre: quãto illi eum fenore illos reddit ager. Domini: legi rõniq3 seruire: quo possit seruis legitime & rõnabiliter dñari. Cõsiderare tam seruum q3 dñm hoiem esse. Humanitatem semp cum dignitate miscere.
Serui: existimare vitam suã esse dñi: atq3 rõnem dñi esse suã. Mariti: vxorem quasi corpus suum sensumq3 diligere ac diligẽtissime ducere. Vxoris: prudentẽ maritũ suũ veluti suũ animũ rõnemq3 honorare: atq3 libẽtissime sequi. Patrisfamilias: filios colere: quasi ꝓprie vitæ ꝓpagines: atq3 optimo sui exemplo regere tanq3 membra. Filiorum: genitorẽ sequi quasi radicẽ atq3 caput: & tãq3 deũ alterũ venerari.
Fratris: erga fratrẽ ceu fere alterum affici. Consanguineorũ: se inuicem tanq3 eiusdẽ corpis membra diligere. Affiniũ: vt meminerint se lege quasi natura quadã ita esse cõiunctos: vt rem operamq3 suã cõicare sibi inuicem debeãt. Amicorũ: cõi inter se cõsilio quærere verum: cõi auxilio sequi bonũ. Magistri: doctrina & bonitate sua discipulũ doctum atq3 bonum quasi mẽtis suæ filiũ ꝓcreare. Cupio si liceret monere magistros ne obliuiscãt: Aristotelẽ in diuinũ platonẽ recalcitrasse
Discipuli: p̄ceptorem honorare tanq3 intelligentiæ patrẽ. Caueret tñ ne magistri vicia latenter ebibat. Iuriscõsulti: vt oim grauissimus sit atq3 sciat qui sacrã adulterat legẽ: ceu sacrilegũ seueriori censura plectẽdum esse q3 qui nũmos. Medici: cogitare qñ egro tãtes adit: agi de vita: vt nihil sine rõe tentare audeat: nihil sine cõsilio. Oratoris: quæ aliis suasurus est: sibi iam ipsi psuasisse. Poetæ: vt naturã moresq3 pingere valeat: vtrunq3 vidisse. Musici: in sono gratiam: cantus in cantu sermonis elegantiam imitari. Meminisse etiã motus animi: multo magis oportere cõsonantes esse q3 voces. Incõcinnus eñ alienusq3 a musis est musicus: cui dum cõsonat vox lyraq3 mens dissonat. Iubet dauid mercuriusq3: qñquidem deo mouẽte canimus: canamus & deũ. Philosophus: diuina quærat diligẽtius vt fruat̃: pscrutetur & naturalia vt vtatur. Adsit humanis nõ intersit. philosophus singularis vt ꝓ patria non vera subeat vite discrimen a Platone & Aristipo nõ cogitur: quod quidem mihi quoq3 ideo placet: quia philosophus inuita & contra renitente ciuitate in qua nascitur fit philosophus. Cœliq3 filius est: nõ terræ. Adde q omnino impium miserumq3 videtur: virum omnia videntem ꝓ salute cœcorũ: qui forte salui esse nunq3 possunt amittere. Vir caueat ne vllo pacto muliebris sit. Mulier: studeat vt quodammodo sit virilis maxime vero pudica. Quãtũ enim virum magnanimitas decet: tantum pudicicia mulierem. Senex: videat ne puerilis sit: recordetur iuuenem se fuisse. Adolescens: curet vt sit similis: credat se posse senescere: seniores honoret. Indigene: officium est patriam vt p̄ris patrem matrisq3 matrem colore: & quando cum peregrinis aliquid est

agendum: se quādo q̄ pegrinaturum existimare. Incolæ & peregri- ni: scire se solum esse: honorare omnes. Aliena vix attingere nō tracta- re. Fortunatus: sciat bona fortunæ: soli bono eē bona. Ac sereno ae- ri succedere pluuias. Infortunatus: cogitet mala fortunæ soli malo es- se mala. Ac post dies pluuios serenos expectet. Videmus eñ ver arbo ribus folia reddere: quæ abstulit hyems. Homo: consideret: cum nū- q̄ in terris contentus viuere possit: se cœli quidem ciuem esse: incolam vero terræ: vt amittatur: nihil cogitare vel loqui vel agere: quod minus decere videat̄ cœlestis patrie ciuem.

Nunq̄ ad infima cadit: qui constitutus in summo & acute & demē- ter prospicit infima.

Marsilius Ficinus Iacobo cardinali papiensi. S. D.

dVm epistolam quandam de officiis philosophicam ad Cheru binum nostrum quarqualiū scriberem: cherubinus ipse vir ap- prime officiosus mihi supra caput astitit improuisus. Ecce nun tius salutaris venerande pater Marsilium sacro nomine tuo iubet iterū iterumq̄ saluere. Nuncius tuus hodie nos tam bonis auspiciis saluta uit: vt nō modo futuram nunciauerit salutem: sed & dederit. Salue igit̄ o mea salus. Salue semper sub sempiterno auctore salutis deo. Videris tu quidē mihi & oculis argum: & lincem visu (vt ita dixerim) superare qui tam sublimis ipse tam pcul marsiliū pspexeris: tam humilem tam pusillum. Vtinam venerāde pater vt clare ipse cernis: ita me quoq̄ cla rum videres. Sic ego tam cunctis notus essem: q̄ cuncta tibi nota. Sed vt clarum me & ipse & quiuis alius videat: respice præcor propitius: vt cœpisti. Si quidem tradunt astrologi benigno quodam astri salutaris aspectu fortunatos nasci homines & claros euadere. Quid autē bene- ficio tanto gratiæ referam: aliud in præsentia nihil habeo: nisi vt post of ficia singulorū a me gradatim pro ingenii facultate descripta hoc adiici am. Marsili quoq̄ Ficini officium est papiensem cardinalem tanq̄ gra- tiarum templum ardenter amare: tanq̄ musarum fontē singulariter ve nerari. Atq̄ ego hoc vno officio functus ita demum officia me officio sissime tractauisse putabo. Proinde si qd ab excelso de infimo hoc ho- munculo vnq̄ audire potueris: hoc vnum vt arbitror audisti maxime quod in hoc maximum. Marsilium scilicet Ficinum esse antiquissimū medice domus alumnum. Ergo medices: vtriq̄ castor & pollux patro ni mei supplicer me tibi cōmendant. Atq̄ existimant dum papiensi cō mendatus sum esse me magnis: pbis doctis oibus cōmendatū. viii. fe bruarii. M.cccc.lxxvi. Commendat se tibi Christophorus Landinus noster vir doctrina bonitateq̄ singularis.

Facilitatem vicii vite sequitur difficultas. Difficultatem virtutis vitæ facilitas.

Narsilius Ficinus Petro nero viro candidissimo. S.D.

q Vanto difficilius est: certa ratione incedere q̄ casu vagari: ascēdere q̄ descendere. Aggredi noua q̄ consueta tractare. Attingere solum punctum circuli medium q̄ in reliqua quælibet ei⁹ puncta que innumerabilia sunt incurrere. Scopon ipsum: id est signum sagitta percutere q̄ quæ circumstāt. Tramitem sulcumq̧ seruare q̄ hinc atq̧ inde præuaricari. Rectum examussim tenere q̄ dilabi in obliquum tanto difficilius est recte agere q̄ delinquere: bonum esse q̄ malū. Cuius quidem rei indicium est: q̧ quotidie omnes erramus. Raro autem & pauci honeste iusteq̧ agimus. Verumtamē tanto huic virtutis difficultati duo rependit diuina lex beneficia. Primum q̧ virtutes ita inuicem connectuntur: vt qui vnam consequitur assequatur & omnes. Vicia vero contra: ita inter se repugnantia sunt vt nequeant cuncta eidem simul inesse. Quo enim pacto quis auarus simul esse potest & ꝓdigus Aut audatior & timidior. Secundum q̧ primum illam nascentis virtutis difficultatem: summam quædam sequitur vitæ facilitas: atq̧ voluptas. Ac breue certamen præmium sempiternum. Vitii vero facilitatē mox vitæ miserabilis difficultas sequitur: dolorq̧ perpetuus. Hinc illud pythagore simbolum. Animal cauda nigra ne tangas. Hoc est fugito vitium: cui mentis nigredo succedit & voluntatis afflictio. Vale cōdidissime Nere: Atq̧ postq̧ & difficultate virtutem & virtute facilitatem vitæ iam es consequutus: vt inde fœlicitatem adipiscaris: memento tam arduum esse tanq̧ laboriosum ex vasto viciorum præcipitio reuocare gradus superasq̧ euadere ad auras: vt nemo huc ascendere valeat: nisi quem equus amauit Iuppiter: atq̧ inde ardens euexit ad ethera virtus.

Sicut pulchritudo natura gignit amorem: sic amor opinione regenerat pulchritudinem.

Marsilius ficinus Iacobo cardinali papiensi Suppliciter se commendat.

q Vo momento cherubinus quarqualius me supioribus diebus tuo nomine salutauit: eodem pœne nostra illa ad te volauit epistola. Ardentissimus eñ cordis affectus repēte nominis tui radiis flamisq̧ accensus manū prius meam impulit ad scribendū: q̄ qd potissimum scripturus essem mens mihi dictaret. Vt nihil mirum sit: siq̧ celerrime scripsimus: leuissima videantur. Alia quidem naturæ: alia orōnis est ratio. Nempe natura quæ leuior: ea est & velotior. orō vero cōtra. Quæ velotior: ea leuior. Verū memineris venerāde pr̄: Scio qd loq̄r te nup a me ep̄la3 accepisse: ne cōsilii filiā: s3 amoris. Cū vero te nō

lateat: haud aliter accipienda esse quælibet q̃ mittant: non tam consilio q̃ amore illam: vt arbitror: accepisti. Præsertim cum tu eam ab initio in genti quodam ergo me amore creaueris. Aqua genuit pisces. Aqua ca pit. Planta eodem adolescit qua & pupulauit humore. Amore nata est iam pridem nobis epistola. Amor eam tuus qui & creauit amplectitur Amplectendo mirifice fouet: fouendo sibi ipse regenerat pulchram. Sa ne sicut pulchritudo natura gignit amorem: sic amor opinione vicissim reuera pulchritudinem. At vero quonam pacto Marsilii putas amo re potiusq̃ consilio ab eo viro qui ipsum: vt ita dicam: est consilium. tua legi? Quia videlicet si cōsilium ille ipsum est rursus est ipse amor. Quā tum ego quæ sibi efferuntur: radiis mentis introspicit tantū cordis vn diq̃ penetrat flammis: q̃ acriter acuteq̃ sentit: tam suauiter & benigne semper interpretatur. Quemadmodum frigus tenebras comitatur: ita calor sequitur vbiq̃ lumen. Rursus ita calorem acri circumfusum sapo ri dulcedo. Apud naturam calore perfectum dulcedo superat: acrimoni am penes perfectum virtute virum censuram indulgentia superat. Sal ue igitur consilium meum. Salue iterum meus amor. Tu præcor Marsi lio tuo libenter: vbi opus fuerit: consule: Vbiq̃ tuum ama Marsilius te tanq̃ oraculum in rebus grauioribus consule: In singulis venerabitur. xix. Februarii. M. cccclxxvi.

Pios pia decent.

Marsilius Ficin⁹ & Ioannes caualcātes: Naldo naldio poetæ. S. D.

(E)T si vetus nihil dare illi possum: cui iamdiu vna mecū mea om nia dedi nouum tamen nunc tibi dono munusculum. Hoc autē est volumen a me nuper de pia fide compositū. Nō q̃ existimē vel piis huic opus esse verbis: qui piis abundat operibus: vel huiusmo di mea fide: ei viro qui scientia pollet. Sed ne vbi de fide pietateq̃ disse ro minus ipse fidus piusq̃ videar: si minim⁹ interim pii absidi amici me minero. xiii. Februari. M. cccclxxvi.

Pios pia decent.

Marsilius Ficinus & Ioannes caualcantes Amerigo corsino litte ris & moribus ornatissimis. S. D.

(M)ittim⁹ ad te amice nr̄: fide fidelior nostrū de pia fide volumē Nō q̃ arbitremur eū virū q̄ fide ipa charitateq̃ excellit hm̄oi dispu tationib⁹ indigere. Sed vt in hoc libro tanq̃ speculo quodā pul cerrimū fidei tuæ charitatisq̃ vultū iocundissime speculeris.

Si perspicue cerneremus q̃ turpis & q̃ eger sit: prauus animus nō peccaremus.

Marsi. Fici. & Ioānes caualcātes Iuliano medici viro magnaio. S. D.

(M)Eministi Iuliane dulcissime dum vna præterita nocte vigilare mus casu quodam in hæc verba nos incidisse. q̃ turpe sit sine co ma caput q̃ turpis sine barba vultus. Hinc Paulopost orta mi

bi est declamatiuncula quædam vt aiunt quadragesimalis his forsitan diebus accommodata. Quæ vtinã tm̃ tibi compta barbataq videtur. q̃tum ipe mihi videris & intus & in cute pulcer. Quãto deformior est deformitas in vultum q̃ in manu. ac morbus in pcordiis pestilentior. q̃ in pedibus tanto turpitudo egritudoq in animis impiorũ flagitiosorumq hominũ abominabilior atq tetrior ẽ. q̃ vniuersa cũctorum corporum deformitas atq pestis. Si vel oculis cernere vl' aio prorsus excogitare possemus sordidã & horrẽdã improbæ mentis effigiẽ. certe raro admodum & leuiter peccaremus. nihilq longius fugeremus. q̃ male mentis aspectum. Eadem pœne est pulcritudis animi ad corporis pulcritudinẽ compatio. Nam illa quidem si vel parũper oculis aut animo cerneretẽ multo blandius alliceret. rapacius raperet vehemẽtius oblectaret. fœlices amantes q̃ singularis corporis species perditos & miseros amatores. Cur sapiẽtes templo apollinis inscripserunt. nosce teipm: Nisi vt puram suscipias mentem. tanq vere phœbi. id ẽ supercœlestis solis radiũ sempiternũ. nube corporis circũfusum. Agnoscasq & fulgorem nubis a radio. & radii splẽdorem a sole pendere. Vt corpus quidem laudes in animo. animũ aũt honores in corpore. Rursus animũ diligas colasq in deo. Deum ames quidem & venereris in animo. Mireris autẽ & stupeas in seipo: Cũ dux & magister noster aurelius augustin⁹ nouisset seipm. & in seipso deũ. sic protinus exclamauit. Sero te amaui pulcritudo tam antiqua. & tã noua sero te amaui.

Nihil turpius illo. apud quẽ præter animũ pulcra sunt omnia.

Marsilius Ficinus Hominũ generi. S. D.

SIquis agricola non solum sine vlla mercede. verũetiam cũ maximo sui dãno alienos quidẽ agros colat proprios aũt negligat. absq dubio stultissimus & miserrimus ab omnibus iudicabitur. Ergo dementes nimiũ sunt illæ mentes & miseræ. que omnẽ in hoc operã suã semper impendũt. vt corpus atq externa q̃ optime ornatissimeq se habeant. Vt autem honæ ipe ornataq sint pœnitus negligũnt. O q̃ malus est homo cui canis & equus melior est q̃ animus. o q̃ deformis. cui calceus quantũ in se est pulcrior est q̃ animus Nihil huic reuera bonum est. vl' pulcrum apud quem cũcta pter ipm id est præter animũ bona videnẽ & pulcra. si hui⁹ ornatissimas ædes phus aliquis cynicus ingrediatur ac necessitate quadã exspuere compellatur. certe in eius faciem excreabit. Quia videlicet singula. ibi mũda ornataq videat præter ipm. Nihil pauperius & inanius illo cuius horrea quidem plena sunt. Animus vero vacuus. Solemus illos qui extra mentem positi sint. appellare dementes. Quo autẽ pacto in demente sit animus. qui iamdudũ est in patinis non intelligo. Dic pcor oẽs infœlix q̃ alienoꝝ curiosa. tã negligens ppricꝝ. dic inq̃. Cui

nam hominũ cuncta ſana ſunt. niſi ſano: Cur igitur extra te demẽs tã
anxie huc & illuc oberras. Atq; tantũ & tam fruſtra laboras: Da ope-
ram vt bona pulcra que ſis. Subito tibi bona & pulcra ſunt oĩa. At
vero ita demũ. quod iubeo perages. ſi tam cupies te bonam pulcrãq;
euadere. q̃ affectas minima quæq; ſuppellectilia eſſe optima. ornatiſ-
ſimaq; videri. Si dum corpus paſcimus & canes & aues hominẽ ipm
interim. id eſt animũ perire fame non ſineremus. carte tam quiſq; con
tentus plenuſq; viueret q̃ nũc nemo contentus. Hunc vero cui mirũ
ſit: Si nũq̃ impletur animus. ſi ſemp affligitur qui deſerit ſemetipũm
cui ſolum id curæ eſt. vt beſtiam ſuam impleat. quæ continue fit ĩ ipſa
ſaturitate voratior atq; contra dominũ ſuũ negligentia eius exurien-
tem penitus & exanguẽ. ſeuior atq; robuſtior.

Malis quidem bona fortuna mala eſt. Bonis autem mala fortu-
na bona item cherubino quarqualio.

Marſilius Ficinus Florentinus Bernardo bembo veneto
equiti clariſſimo. S D.

d Ic mihi vir conſtans quam ob cauſam fortuna odit q̃dem ac
deprimit ſæpe quem merito populus amat. Cõtra vero amat
atq; extollit ſæpius. quem iure quodam populus odit. an for
te quia fortuna non ſolum rationi oppoſita eſt. ſed etiam ab ipſo mũ-
di initio inimica eſt populo. Vnde populus ſemper infortunatus
eſt & miſer. Forte etiam eſt ambitioſa. Atq; vt non virtuti hominũue
gratiæ ſed ipi ſoli maximũ quoduis facimus adſcribatur. quẽ homi-
nes q̃ plurimi iure depreſſum volunt. miris modis extollit. Quẽ ve-
ro ſublimen deprimit in profundum. Quid ſi ceca ſit vt aiunt emula-
ue naturæ: Natura ſiquidem inſtituit vt prius tanq̃ animal viuas. q̃
tanq̃ homo. Sentis enim antea q̃ intelligas. Fortuna ſiquem magnũ
affectat hominem facere. ingentem prius facit beſtiam venenoſo faſti
dio turgidam. Vnde & ingenio & vultu tyrannus naſcitur prius q̃ ti
ramnide potiat̃. Hi præter dignitatem in dignitatibns conſtituti. faci-
unt vt dignitates ipſe vlterius probis hominibus non ſint dignæ. Fa
ciũt etiã vt interdum neq; diuina prouidentia mũdum. neq; humana
prudentia genus humanũ agi. ſed caſu credatur. Verũ diuina pui-
dentia nonnunq̃ alios contra omnẽ fortunæ fauorẽ repente ad ymũ
e ſummo faſtigio deiicit. Alios contra malignũ fortunæ impetũ eue
hit mirabiliter in excelſum. Si quos aũt vel ſuperbos ſtare diu vel hu
manos ad tempus cadere ſinit permittit etiã vt & illi tam deiecta mi-
ſeraq; mẽte ſint. q̃ alta ſorte. & iſti tam excelſa mente. q̃ humili & ab-
iecta fortuna. Malis quidẽ bona fortuna fit mala. Bonis aũt mala for
tuna bona. Equidem ſi mihi daretur optio. hercules eſſe mallẽ q̃ ſar-
danapalus. Quot alter monſtra pmebat. tot alter mõſtris opprimeba
tur. alter ſuperatis feris de⁹ euaſit. alter ſupat⁹ a feris. fact⁹ ẽ fera dete

rior atqꝫ miſerior. Vbi ſapientie plurimū: minima opus eſt ſorte: Vbi
minimum ſapientie ſors plurima dominaṫ. Et ſi interdum fortuna ſa-
pientiæ iungiṫ nō tamen ſimul vtraqꝫ regnat. Aut. n. nullo pacto ſors
rationi cōiungitur aut ſeruit. Quamobrē ſors probis inuida viris to
tis abſiſtit viribus: ne ꝓba vſqꝫ rō regnet. Vtpote quæ illa regnāte ſit
& gloriam & imperium amiſſura. Sæpe ſors dotat multum quem pa
rum natura virtuſue dotauit. Neqꝫ ditat facile quem natura virtuſ-
ue dicauit. Sunt certis ſeculis magni quidam potenteſqꝫ viri quaſi
humani quidam dii homineſqꝫ diuini: ſed phenicibus rariores: quos
non fortuna facit: ſed diuina ꝓuidentia magnos. Hi certo indicio di
ſcernuntur. Tales enim ſunt vt ꝓſperitatis ſuæ ſorti quidem tribuant
nihil. humane quoqꝫ virtuti minimū quiddam. Virtuti aūt diuinæ q̄
plurimum. Tantumqꝫ vultu erga omnes ſint humani quantum ſuꝑ
omnes mente diuini. Si vbi eſt inflatio non eſt ſanitas: certe nullus in
flatus non inſanus. nullus inſanus ꝓfanuſqꝫ. non ferimus: Nullus di
uinus: non humanus. Nemo humaniſſimus: non diuinus. Vir cer-
te diuinus non vult fortunam ſibi ducez. Ceca. n. eſt ſæpeqꝫ caſu cadit.
Non gaudet fortunæ promiſſis. Infida. n. eſt vel ſuis quos præter di-
gnitatem ad ſummū dignitatiſ culmen euexit. Nempe inter ſummuz
atqꝫ imum reciproca gaudet ludo. ac vicibus delectatur alternis. Non
timet etiam fortune minas. Vana enim eſt. Neqꝫ magis poteſt in no-
bis quicqꝫ q̄ nos poſſe velim⁹: quādo te facimus fortuna deam cœlo
qꝫ locamus. Nemo miſerior illo qui veram fœlicitatem collocat in for
tuna. Nemo fœlitior q̄ qui fortuitam proſperitatem reuera fœlicem
eſſe non iudicat. Qui vel ridiculum fortune fletū vna cum democri
to ridet vel flebilem eiuſdem riſum cum heraclito deflet: prudens ab
hipocrate cenſetur. Qui puerilē fortune ludum cum ſocrate calcat: ſa-
piens & diuinus ab appolonie iudicatur. Deniqꝫ qui cum ænea in re-
bus durat aduerſis: ſolus cum enea rebus ſe ſeruat ſecundis. Serenos
poſt pluuiaz ſuſpicit dies. Ac tandem optata potitur italia. Igitur mī
ænea: ne cede malis ſed contra audentior ito. Quicquid erit ſuperāda
omnis fortuna ferendo. Vale letior mi enea. Tot enim aliquando bo
nis gaudebis in portu ſecurus: quot mari fortiter ſuperaſti procellas.

Animus mortalibus non impletur quoniam æterna requirit.

Marſilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S. D.

SI tibi nunc quadrageſimalem declamatiunculam quandam re
citauero Laurenti: quam hac aurora mea mihi mens decla-
mauit: en quid erit præcii. Forſitan vt tantum tibi meis inep-
tiis riſum impræſentia moueam: quantum declamatores aptiſſimē
vulgo lachrimas his diebus excutiunt. Recitabo tn̄ vt mihi quidē vi-
deor laurēti. Scio. n. inſignē pietate virū: q̄uis forte pietatis verba nō
nūqꝫ quodāmō ridere poſſit: pietatē tn̄ ipſam reuera deridere n̄ poſſe.

Qui sitit Marsili vinũ.sitim vt vides extinguit vino. Atq; magis si duas hauserit:pateras q̃ si vnã. Huic imago vini vel videnti vel cogitanti incitat nõ sedat sitim. Imaginis.n.est allicere. Substantiæ pascere. Tantum igit̃ imago vini alit sitim:quantũ vinum ipsum alit hominẽ sitibundũ. Quod quidẽ pœna nobis indicat tantali. Immo vero pœna nostra nobis. Tantali.n.sumus omnes. Sitimus quidẽ bona om̃es vera. Om̃es in somnia bibimus. Dum vero lætales lætei fluminis vndas faucibus plenis ingurgitamus:interea vmbratilem quandã nectaris & ambrosie guttulam summis labris fere iam lambimus. Vnde miseros continue tantalos sitis exuberit anela. Si qualia natura mens capit talibus potiremur: Certe potiundo vel omnino vel maxĩa expte aliqñ animus impleret̃: Qm̃ vero q̃to magis mortalibus vbiq; potimur:tãto magis animi appetitus accendit̃:satis constat mentem:nõ mortalia quæ æternorũ imagines sunt sed eterna requirere. Ideoq; æternã esse non caducã qñquidem verum eius alimentũ est eternum. Ergo ĩ corpore caduco dormitat pœnitus & egrotat. In hoc p̲ sensus in somnia bibens sitim alit bibẽdo nõ se ipam. Egra quoq; pp affectus qescit misera nusq̃. Sed frustra passim inquieta vagat̃. Vbi molliter iacere cõfidit:alte cadit. Vbi medicinam sperat salubriorẽ venenũ haurit pestilentius. O miserã mortalium sortẽ. Sortẽ miseria ipsa miseriorẽ. Quonã miselli cõfugiem?: Certe nusq̃ nisi ab infimis refugiamus ad summa. Nisi ad illa q̃ nusq̃ fugiunt fugiam?. Quid igitur est agẽdum:vt bene & vigilemus & valeam?: Vita nobis p̲rsus in cõtrariũ cõuertẽda. Dediscenda q̃ vulgo didicimus: Quibus discendis nos ipsos hactenus ignorauimus. Discẽda q̃ prætermisimus: Quib? ignoratis: nos ipsos nosse non possumus. Diligenda quæ negligimus. Que diligimus negligenda. Ferenda quæ fugimus. Quæ sequimur fugienda. Flendus est nobis fortune risus. Fletus quoq; fortune ridendus. Sic em̃ nos neq; vulgi sordes coinquinabunt. Neq; vel immortalium incuria ledet vel mortaliũ curiositas cruciabit. Neq; prosternet mollities: voluptasue dissoluet. Neq; fortuna vel prospera illaqueabit vl' aduersa necabit Sed q̃ purgati erimus:tam sereni. q̃ sereni erimus:tam lucentes. Tũc primum verarum euadimus pleni formarum cum primum vacui somniorum.

Non cortex nutrit:sed medulla.

Marsilius Ficinus. D. Erancisco guasconio viro clarissimo se cõmendat.

d Ono tibi religionem nostram: religiosi pignus amoris. Non vt insignem pietate virum instruam ad pietatẽ. Sed quia vno hoc munere puto magis q̃ cunctis disputationibus meis ipsi me pietati satisfacturum: Si forte nostra hæc religio tibi videbitur pauperrima memento christianam religionem in paupertate fuisse funda

tam memento præterea: apud nos nō expressores librorū esse: sed oppressores. Verū qualiscunqȝ sit: quādoquidē nihil est in re amata: quod amanti non placeat: amatori suo guasconio satis formosa diuesqȝ videbitur. xx. Maii. M. cccclxxvii. Florentiæ.

Quæ reuera sunt bona quo maiora sunt eo etiam meliora.

Marsilius Ficin⁹ Laurētio bonincontro astronomo & poetæ. S.D.

Dici nō posset q̃ta in legendis tuis litteris voluptate affectus fuerim clarissime Laurenti. In iis aūt nihil equidē minus accuso: q̃ quod ipse magis excusas. Verū quid dixi modo mi laurenti Imó vero accuso: nihil: vbi mihi singula summopere placēt. Ergo vt rectius loquar: nihil in tuis litterꝫ mihi placet magis: q̃ quod tu maxime suspicaris: mihi minus forte placere. Prolixitatē inq̃ amice tuam: imo sobrietatē. Quæ em̄ reuera sunt bona quo maiora sunt: eo etiā meliora: Defers ad nos iudiciū inter numima tria grauissimū. Inter ꝓuidentiam videlicet & fatū & libertatē. Audisti ad paridem quondā iudiciū inter tris deas fuisse delatū. Ego aūt discrimine tanto offendere numima nolim. Manet alta mente repostum iudiciū paridis spretæqȝ iniuria formæ. Forte vero nihil amplius superest picli. Videris ipse cautissimā de iis tulisse sententiā. Nō em̄ inepte vt nonulli consueuerūt se iunxisti numina: sed inuicem aptissime coniunxisti. Sententiam vero tuam lati⁹ in libro de Astrologis confirmamus.

Nonpossunt plures in ea re inuicem firmiter copulari quæ ipsa in se mutabilis est atqȝ diuersa.

Marsilius Ficinus Locterio. Neronio compbilosopbo suo. S.D.

Amplector æquidē summo quodā gaudio doctas locteri piasqȝ litteras tuas. Ea in parte ꝑsertim vbi tu me in eo bono quod cūcta cōplectit̄ benigne cōplecteris. Legisti sæpenumero pipateticū illud. Quæcūqȝ cuidā tertio eadē sunt: inuicē q̄ȝ sunt eadem. Hoc autē tunc solū mihi videt̄ impleri. cū tertiū illud sibimet ē penitus idē. hoc ē indiuiduū simplexqȝ & ꝑmanēs. Alioqn nō posset quæ ad ipsū recurrūt copulare inuicē ꝓrsus atqȝ firmare. Sed manifesto explicemus exemplo qđ nolumus. Lineæ q̃diu in centro indiuiduo & immobili ꝑmanent: singule tum in seipis indiuidue immobilesqȝ cōsistūt: tum inter se inuicem vel eedem penitus vel cōiunctæ. At cū a centro ad circūferētiā diuiduā & mobilē inexplicant̄ magis gradatim magisqȝ tum singule in seipsis diuisæ mutabilesqȝ euadūt. Tum inuicē disiunctæ reddunt̄ qꝫ si vicissim ab ipa circūferentia in centrū denuo replicent̄: cōtinuo vnitatē stabilitatēqȝ priorē recipere videbūt̄. In centro quidē deū. In circūferētia vero cœlū & elemēta: in lineis deniqȝ animas mentesqȝ cōsiderare debemus. Ergo qđ falsa quotidie vulgus beniuolentia gloriat̄: Hic quidē totus iamdiu sum tuus inquit. Iste vicissim semp inqt tuus ero. Ille rursus audet dicere: ego ac tu vnum ꝓrsus idemqȝ sumus. O q̃ falsi

sunt homines: q̄ fallaces. Nempe dum ipsi a stabili dei vnitate cadētes in mundi machinā mutabilē multiplicē. diuisibilem sese prorsus immergunt: ideoq̄ stabilitatē vnitatēq̄ in seipsis nō retinent naturalē interim tamen quod amisere dementes qd̄ miseri pdiderūt tam impudenter q̄ imprudenter aliis pollicentur. Desināt igit̄ ꝯfiteri se inuicem mutua q̄dam beniuolētia: Idē ꝓrsus & fieri & manere: q̄ diu & ipsi in se qui diligunt nō sunt tales quales aliis præstare se iactāt: & in ea re diligūt q̄ etiā nō ē talis: nō colligit vnq̄ non sistit animos sibiipsis & aliis: nisi vnitas ipsa simplex immobilisq̄ æternitas: quæ muxime cūcta cōplectit̄ vtpote quæ sua sunt maxime. In qua ego te libentissime complector mi locteri vicissim benignissime complectentem.

Cupido magis persuadet vel tacendo: q̄ & orando Mercurius & phœbus ipse canendo.

Marsilius Ficinus Dominico Gallecto. S. D.

SI quantū amor in te Dominice meus: me quotidie stimulat ad scribendū: tantū musa mariæ mihi suppeditaret: certe totiēs nostro nomine legeres: Salue Gallecte quotiēs ipse saluere desideras. Quā vero iamdiu materiā nobis negat inuida musæ: eam in psentiam Ioannes suggerit caualcantes: musarū dulcis alumnus. Hic tibi ob amiciciā nostrā multos ideo debere fatet̄. Quoniā ego in te quondam taq̄ antiquiore prius amādo ipm ardēter stabiliterq̄ amare didicerim. q̄ si q̄ magnus ē meus amor: tam magna quādoq̄ pstare valeret: tu q̄ȝ vicissim plurimū caualcāti debere cognosceres. Nempe cum hic vbiq̄ nobis tui similim⁹ amātissimusq̄ occurrat: efficit̄ vt i hoc amādo amare dñicū non dedìscā. Ergo caualcātis causā tibi deus ille cōmendat: sine q̄ neq̄ propere vnq̄ neq̄ ꝓspere quicq̄ alicubi cōmendat̄. Cœlestis gallecte cupido sæpe qd̄ ipē ipius miles sæpius experiris: persuadet antea q̄ suadeat. Persuadet autem multo vehemētius vel tacendo: q̄ & orando Mercurius & phœbus ipē canēdo. Quid mirū? Isti siquidem foris ad aures animi fores: verba volantia fundunt. Ille vero intus indelibiles flagrantiū cogitationū notas præcordiis ipsis inurit. Sed mitto poetæ vobis hæc amatoria. Ad causam ipsam venio Ioanni nostro nobisq̄ cōmunem.

FINIS.

Quartus liber epistolarum Marsilii Ficini Florentini.
Nemo est cui possit inuidere qui videre possit quot omnes intus
& extra furiis agitamur.
Marsilius Ficinus Florentinus Laurentio Franciscbio Dominici
filio S.D.

Andauit discipulis suis pythagoras: ne cerebrũ cor ve co-
mederent. Idest neq; cerebrũ cogitationibus consumerent
superuacuis: neq; immoderatis curis cor vrerent. Si omnia
fortuna contingunt: frustra laborant: qui confidunt quæ p̄
ter rationem modis innumerabilibus accidunt certa ratio
ne definire pœnitus atq; disponere. Si fato cuncta ꝓueniũt in ipsum fa-
tum grauius incidunt quicunq; ineuitabilem huius necessitatem euita
re contendunt. Addunt enim proprium fato laborem. Deniq; siue for-
tuna res nostræ siue fato prouenire dicantur. diuina prouidentia irrati-
onalem fortunam in ordinem ratõne disponit. immite etiam fatum ad
bonum suauissime temperat vt cuncta his ordinata bonaq; eueniant q̄
libenter cum diuina voluntate consentiunt. His solis interna consenti-
unt & externa. Cæteris autem vtraq; vbiq; dissentiunt. Hi soli q̄ ne-
cessaria sunt faciunt volũtaria. Quæ mala videntur bona. Quemadmo
dum pura mens vniuerso gaudet bono: sic impura malis cũctis affligitͭ
Sicut lumen maximum ad se lumina cũcta rapit: sic maximum in terris
malũ.i.hõ malus oia ad se vndiq; trahit mala. Multoq; plura sibiipse in
fert: q̄ accipiat aliunde. Sicut insatiabiles ad bonũ sumus sic ferme insa
tiabiles nescio quõ sum⁹ ad malũ. Mala p̄sentia quidẽ nõ tã sentimus
q̄ augem⁹. Præterita vero repetim⁹. futura p̄ripimus. fingim⁹ nõ futu
ra. Mitto q̄ ꝑuersa mẽte res patiamur aduersas: nõne ꝓsperitate sic ab
utimur vt infœlicissima nobis sit ipa fœlicitas. Externarũ rerũ successus
nihil aliud ẽ q̄ ratiõis & legis excessus. Sanitas aũt corpis q̄d nã ẽ no-
bis nisi mentis insania: forma q̄z roburq; corpis sæpe animi deformitas
fit atq; debilitas. O q̄ deformes sumus quotiẽs in ista quæ deus formo
sa facit ipsi deformes irruim⁹. Heu q̄ ingrati deo bonoꝝ oim largitori
quotiẽs opera eius gubernationẽq; dãnamus. Et quãto magis bonis
illius frugibus horrea nobis abundãt: tantomagis spinas loliũq; & in-
tra nos p̄ducimus & domi forisq; serimus. Et cũ mala ꝓducamus sera-
musq; miramur tamẽ si quando inde pessima metimus: neq; agricultu-
ram nostram: sed astra deumue culpamus. Nemo est igitur cui possit in
uidere qui videre possit quot oẽs intus & extra furiis agitamur. Diffi-
cile discernas in patria quis nã inter alios sit beatior. Difficilius extra pa
triam quis miserior. Equa ferme ratio ẽ vtrobiq;. Illic ad summũ singu
li gaudẽt: hic singuli dolemus ad summũ. Vt nisi ceci simus omino vide
re hinc p̄spicue debeam⁹. Sementẽ nostrã quãdoquidẽ tã male se hab;

in terris:nō terrenam' esse:sed cœlestem. Cœlestesq̄ fructus si recte cul-ta fuerit ꝑducturam.

Cum rationi & consilio satisfeceris cunctis satisfecisse putato.

Marsilius Ficinus comphilosopho suo.

t Vrbaris vt audio multum ꝙ quæ intelligis certa te ratione fecisse damnentur a multis. An ipse tanti te facis amice? Vt velis eos qui deo non parcunt homini parcere? Quid pul-chrius meliusq̄ agi potest quā quæ a deo qui optima est ratio fiunt. Operibus tamen diuinis vbiq̄ detrahitur. Horremus demones. Incu-amus astra. Damnamus tempora. Plantarum quoq̄ & animaliū for-mas & vires vitupamus. Carpimus homines. De nostra sorte assidue quærimur: Quæ adeo gratis accepimus displicent quæ ingrati nos fe-cimus vsq̄ adeo placent vt deo displiceamus. Enitere præcor vt quan-tum noua opera tua tibi tanq̄ fœtus proprii subito blandiuntur tm̄ ip-se rationi obsequare pareasq̄ consilio tuo. Postq̄ vero diligēti rationi probatoq̄ prudentum consilio satisfeceris hominibus cunctis satisfecis-se putato. Sic enim ipsi veritati quæ cunctis est amplior satisfecisti. Qđ si adhuc quæ eiusmodi ratiōe cogitaueris dixerisq̄ & feceris alicubi im-probentur. Memento alimenti boni inditium esse malo gustui displi-cere. Mali autem argumentū gustui malo placere. Vale atq̄ postq̄ vo-luntas rectam sequuta fuerit rationem ne turberis si quid præter volū-tatem inde sequatur.

Frustra sapit qui non sibi ipse sapit.

Marsilius Ficinus Morali philosopho non morato. S. D.

q Vam absurdus est sutor veste vndiq̄ lacera: q̄ iners medicus semper egrotus: ꝙ molestus musicus cui dissonat lira voci. Tā turpis moralis philosophus non moratus. Qui loquitur qui-dem bene:agit autē male:hic frustra vel hominibus bona loquitur nō credentibus vel a superis bona petit nō cōcedentibus.

Mundanorum medicina malorū est sup mūdani dei cultus.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto equiti clarissimo. S. D.

q Voniam cœlestis hominum pater statuit patriam nostram fore cœlum:iccirco dum terram incolimus regionem a nostra patria remotissimam contenti aliquando esse non possumus:sors au-tem huiusmodi non tantū hominibus verum etiam cūctis omnino re-bus creatis est cōmunis: vt nusq̄ præterq̄ in propria origine quietem agant. Atq̄ quietis gratia conentur illic finem ponere vnde principiū habuerunt: sic aqua terraq̄ ad ima descendunt. Alta petit ignis & aer. sic talpe atq̄ similia terræ aluose occulunt. Cætera q̄ plurima culcāt ter-ræ dorsum. Pisces aqua nati aqua natant. Hominum vero animi com-muni quodam naturaliq̄ instinctu continuæ cœlum appetunt. Atq̄ vt

terius cœli regem vnde creantur. Quoniam vero appetitio ad deū naturalis a deo nobis infusa inanis esse non debet: ne summa ratio quæ nihil frustra facit frustra eam nobis infuderit: sequitur esse mentes hominum sempiternas vt ad sempiternum diuinumq3 bonum natura desideratum quandoq3 valeant peruenire. Ex his quæ diximus sequitur vt animi quandoquidem neq3 terrenis vnq3 alimentis implētur neq3 dum terrena ingurgitant cœlestibus vesci dapibus possunt hac in vita nitantur cœli regi quandoq3 pro viribus adherere. Tanto enim minus amaris inficiuntur terræ saporibus magisq3 dulcibus reficiunt cœli liquoribus quanto auidius id super cœlestem dulcedinis fontem afficiuntur. quanto propinquius accedimus ad mundi dominū tanto longius a mundana seruitute discedimus. Cæterū sicut in patria heremus illi videndo atq3 gaudendo sic extra patriam amando prorsus & adorando. Quobrem non reperitur vsq3 contra terrenos morbos medicina sufficiens præter amorem cultumq3 diuinum. Neq3 id quidem iniuria. Nempe in quolibet morbo quando medicina mali humoris nō superat qualitatem cōuertitur in humorem. Turbat corpus: minuit vires pondus his auget. Cum igitur infirmitas omnis aduersitasq3 nostra sit corporalis atq3 mundana proculdubio frustra laborat quisquis eiusmodi malo corporeis mundanisq3 medicinis succurrere temptat. Fortiore admodum mihi crede hic opus est medicina. Medicina dico: quæ & spiritalis sit & super mundū quo corporales mundanosq3 morbos expellere valeat. Si hoc solū languore laboremus aut illo forte hic nobis medicus sufficeret aut ille. Sed pestis nostra est omne malum. Ergo tiriaca nobis est omne bonum. Morbus noster est inexplebilis appetitus & continua perturbatio. Medicus ergo nobis est immensum bonum & eterna tranquillitas. Si quis neget medicinam nostram esse verum dei cultum: huic nullum malorum superest remediū: spesq3 omnis sanitatis adimitur. Qui autem reuera diuinis confidit remediis: cōualescit ptinus vt confidit.

Nunquid quisq3: sed quo animo det cōsiderare debemus.

Marsilius Ficinus & Ioannes caualcātes Georgio antonio Vespuccio ciui optimo & doctissimo. S.D.

DOno tibi nostrum de vera pietate volumen: non vt insignem pietate virum instruam ad pietatem. Sed quia vno hoc munere puto magis q̄ cunctis disputationibus meis ipsi me pietati satisfacturum. satisfaciam quoq3 pio amico meo (vt arbitror) Qui cum pio semper affectu ferueat: affectum ipsum in cunctis metitur potiusq3 effectum. scit enim reuera in rebus externis esse magnū. Nihil rursus in affectu magno esse nō magnū. scit etiam nihil vnq3 ab eo magnū dari: qui nil vnq3 dare magis voluit q̄ quod dedit. Nihil contra ab eo dari paruum: cui præ voluntate maioris quicquid largitur est paruum.

Scit deniqꝫ non tam manum: q̃ꝫ cor largientis aspiciendum. Et quantū alter tribuere cupit tantum alterum debere fatetur. Nam & si non manu statim animo tamen acceptum a nobis est cum primum nobis innotuit: quicquid amicus tradere concupiuit. Qui noua pōt donare quotidie: nihil vnq̃ꝫ largitur excellens. Solus excellentissima dedit: cui nihil superest denuo tribuendum: cum semel seipsum secumqꝫ sua omnia dederit. Vt autem paucis compræhēdam: aut nihil donamus aut omnia. Qui rem nobis aliquā dat non animum hic non donum offert sed vel comēdat depositum: vel emit nos vel forsan aucupatur. Subito vero cuncta largit̃ qui mente dat oīa possidentē. Vale.

Quod turpe est amare pecunias tam honestum amare hominē: tam etiam necessariū & beatū amare deum.

Marsilius Ficinus Petro Guicciardino litteris & moribus ornatissimo. Salutem dicit.

QVam turpe est amare pecunias: tam honestum est amare hominem amore dignissimum. Nemo dubitat modo vnq̃ꝫ aliquid amet qn amator se ipsū sibi auferat: atqꝫ dedat amato. Pecuniæ hominem eam amantem accipere quidem possunt reddere nequaq̃ꝫ. Hinc fit vt amator huiusmodi neqꝫ pecunias habeat neqꝫ seipm̃. Qui autem amat hominem redamantem quantum dum amat sese alteri dedit: tantum se recepit dum redamat̃. Immo vero vt rectius loquar duplo magis. Nempe duos hac ratione recipit animos qui dederat vnuꝫ rursus q̃ꝫ honestum vtileqꝫ videtur diligere virum: beniuolētia dignū tam necessarium est: atqꝫ beatum amare deum: primam amoris pulcritudinisqꝫ originē: sine cuius calore nullus amare quicq̃ꝫ potest: sine cuius splendore nil potest amari. Vale fœlix: & cōmenda me patri tuo Iacobo cui clarissimo. Kl̃is martii. M.cccc.lxxvi. Florentiæ.

Qualis in se est talia cuiqꝫ sunt quæ accipit.

Marsilius Ficinus Ioanni Aurelio ariminensi: & Ioanni Petro Cortusio patauino cū philosophis suis. S.D.

NOn est malū in hæc incidere: quæ vulgo dicuntur mala: nisi malis dignus fueris. Mala enim non patitur nisi malus. Non est bonum hæc habere: que dicuntur bona: nisi bonus dignus fueris. Bonis enim nō fruitur nisi bonus. Non ab externis interna, sed ab internis: externa dependent. Qualis in se quisqꝫ est talia cuiqꝫ sūt quæ accipit: Non tam de sorte q̃ꝫ de electōne conqueri possumus. Mala cōtinue cogitamus: nos agitant vndiqꝫ mala. Mala quotidie sequimur. Merito nos mala sequuntur. Crudelitatem plurimum exercemus. crudelitas vicissim nos exercet. Clementiam fugimus: fugit & nos clemētia, Quo magis sponte humanam iusticiam fugimus: eo magis iusticia nos diuina inuitos assequitur. In ip̄o scelere sceleris est supplicium. Boni premium est in bono, Bona cras tm̄ agimus: bona cras accipimus.

Agimus mala hodie: hodie mala patimur. Dissonamus ipsi nobis omnes. Dissonant vicissim nobis omnia. Si rite motus animi temperaueris: vt magi persarum docent iam tibi omnia temperasti: humores corporis: animi tempora: plantas: animalia cuncta: cœlum. Temperabis autem proculdubio: si animum tanta diligentia disposueris quanta lapides architecti. Colores: lineas pictores. Musici voces. Verba poete. Atque vt summatim dicam nihil in te videbitur incompositum: si tam cerebrum quod capillis tegitur: composueris quam quisque capillos. Bene vale: ac ne frustra colas alia: in primis cole teipsum.

Mundana omnia discordia componuntur: anima discordia & ipsa sibi & aliis opponuntur.

Marsilius Ficinus Paci suo pacem optat: metuit bellum. S. D.

Scripsisti nuper ad me mi paces: sicuti soles eleganter admodum & amice. Ego autem nihil ad te scribebam: quia nusquam putabam esse pacem. Cum omnia cogitarem discordia pœnitus occupari. Sed ibi modo pacem reperi meum: vbi iam diu reperi pacem meam. Iuppiter (vt aiunt qui cœlestra norunt) humanæ pacis est auctor. Rainaldus vrsinus iouis alumnus meum alit pacem atque meam. Ego te (vt iubes) alumno phœbi suppliciter commendabo. Tu vero me vicissim commenda præcor iouis alumno. Sed antequam epistolæ finem imponam: cupio tecum nisi forte ridiculum videatur: ex pacis nomine de bello non nihil philosophari. Opponuntur fœlicibus angelis demones infœlices: signa cœlestia signis. Planetæ planetis: elementis etiam elementa. Plantæ plantis: animalibus animalia. Opponuntur præterea quieti motus: habitui vero priuatio. Lumen tenebris: Nigro lucidum atque album: Silentio sonus. Acutumque graui. Fetido suaue redolens. Insipido salsum (vt peripatetici putant) Acre amarumque dulci. frigido calidum. Humido siccum: leue graui: Raro densum. leni asperum. Molli denique durum. Opponitur fortuna fatumque corpori. Corporis humores humoribus membraque membris. Corpus ipsum animæ. Rationi sensus: affectus affectui: virtuti vitium: vicia vitiis: opinioni opinio: votum denique voto. Sole omnium virtutes si vsque reperiantur: reuera inuicem sunt concordes: ita vt qui vnam consequitur assequatur & omnes. Res autem cætere nulla alia in re inuicem magis quam in ipsa discordia sunt concordes. Ergo cui mirum sit continua inter se discordia: genus hominum agitari: Omnia discordia componuntur. omnia discorpia & ipsa sibi & aliis opponuntur: ibi solum extrinsecus omnia consonant vbi intrinsecus nihil dissonat. Nihil autem ibi dissonat intus: vbi vel sincera veritas dominatur. Vel veritatis huiusmodi splendor exuberat. Vel calor splendoris eiusmodi feruet. Primum quidem deus est. Secundum contemplatio dei: Tercium amor cultusque dei. Nec nobis mi paces:

eam dare pacem possunt: quam dare non potest mūdus vndiq̧ discordia plenus. Verum ne forte dum de bello diutius disputo: bellum prolixiori disputatione oculis: auribus vetuis indixisse videar. Vale. idib⁹ Aprilibus. M.cccclxxviii Florentiæ.

Vt sortem in melius mutes: animæ figurā in melius muta.

Marsilius Ficinus hominum generi. S.D.

q Verenti mihi præcipuam hodie rationem qua homines tam laboriosam in terris vitā cōtinue ducāt: venit in mentem ludus quidam eiusmodi in quo nonnulli cruribus extensis in altum interim palmis & capitis vertice gradiant̄. Præterea conent̄ altero quidem oculo terrena vndiq̧ omnia altero autē cœlestia circumspicere. Deinde quicquid humi occurrerit naribus: labiis: digitis: prēsare nitantur. Rursus si quid ab alto his imminet: pedibus attractare conentur & carpere & quæcunq̧ attigerint portanda suscipiant. O turpissimum spectaculū O miserabile monstrū. Non homines isti sunt: Non sunt animalia. Arbores hæ stigiæ mihi vident̄. Quarum folia quidē amarissima sunt: fructus autem inter folia nullus. Quid monstruosius. Quid laboriosius potest & onerosius cogitari? Tales amici sumus quasi oēs. Quasi omnes heu miseri caput animæ rationem: sensibus qui sunt animæ pedes stulte subiicimus. Proinde mente sic humi depressa cœlestia nosse siml' confidim⁹ atq̧ terrena. Infimis animæ plantis summa naturæ frustra tentamus attingere. Ac dum cuncta nobis vsurpare molimur: onus omnium circūferimus: Heu interim q̄ insana miseria: q̄ miserabili insania laboramus? Quid sortem nostram fortunamue deflemus? Quid mutare fortunam temere cogitamus? Quid flectere fatum? Muta precor hunc anima ludum. Tuam hanc figuram verte. Sic enim fortunam mutaueris fatumq̧ flexeris: & mundi ipsius figuram in melius tibi subito verteris. Vale.

Pura neq̧ impure quæras. Neq̧ postq̄ inueneris impuris cōmunia facias.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Viro magnanimo. S.D.

c Vm nouembris superioris Chalendis epistolam alteram de raptu ad tertium Cœlum Pauli ad Joannem Caualcantem: alteram de cœlesti & supercœlesti lumine ad Phœbum Capellā cōposuissem: mox in eum oculorum morbum infœliciter incidi: quē imaginum nomine physici nuncupant: proximamq̧ asserunt portendere cecitatem. Et si expertus sum pene omnia quæ tractant̄ a medicis. Apollinis successoribus nondum tamē medicorum pater Apollo lucēs pristinā restituit mihi lucē. Heu q̄ diuersa ē mi Laurēti cæterarū rerū ratio atq; lucis? Nempe q sonos vel odores fugiūt vel sapores hi talia certe deuitant: qui vero res eiusmodi sequuntur maxime: ii & maxime omnium consequuntur. Lucem vero ipsam prohdolor tam qui obnixe

quærritat: q̄ qui ꝑcul fugit: solet amittere. Tarsensis Paulus: dum & celeri passu veꝝ fugit. Solem: & Solis ipsius lumē impiis armis insequitur. captus fuisse lumine traditur. Marsilius vicissim dum sequit̄ Solem lumenq́ʒ prosequit̄: fere captus est lumine. Hinc heri dum iuncta esset Luna Soli: orta mihi est oratio quædam ad diuinū Solem fortassis obscurior. Sed tunc demum (vt spero) clarior euasura cum humanus Sol meus meam hanc suamq́ʒ Lunam semel saltem oculoruʒ suorum radiis illustrauerit. Vale.

O SOL qui hominum flammis corda omnia lustras: Nunquid mortalium nulli patere vis nimium cum tamen omnibus: omniū maxime pateas. O Sol iusticiæ fons. Sol largitatis exemplar q̄ me vehementer accendis vt quæram: tam clare. tanq́ʒ salubriter refulge quærenti. An forte subito nimium impuris oculis purissimum ausus sum suspicere lumen. Phæton forsitan hac in re fateor quodāmodo fui. Fui tamen & sum Phœbe tuus. Ergo calore me purga præcor foueq́ʒ tuo Tantum salubri flamma potes omnibus phœbe mederi: quantum ꝑ om̄ia radios iaculari. Ego em̄ neq́ʒ sicut Iulianus ille & platonicus & Christianus olim sed apostata solem ipsum sine sole cantaui. Neq́ʒ caram (vt aiunt) sororem tuam vna cum Claudiano Proserpinam raptā ad inferos impie cecini. Sed filium tuum potius Aesculapium quendā Tarsensem Medicum animorum ad superos raptum vna cum Luca Hieroteo Dyonisio celebraui. Neq́ʒ sicut Stesicorus & Homerus infœlicem Helenæ id est terrene formæ rapinā: sed vt veri Platonici solent beatissimum depinxi cœlestis mentis ascensuʒ. Neq́ʒ vel instar numeri passim Eleusina sacra vulgaui. Vel tanq́ʒ pherecides syrus abdita cœlestiū animorum terreno cuilibet patefeci. Vel sicut Hipparcus Pythagoricus delphica præceptoris sancti misteria iure communia paucissimis cunctis vnq́ʒ feci communia. Vel Dionysii Siracusani more Appollineos Platonis sensus impuris vulgi sensibus reserare contendi Non palam locutus sum quæ non licet homini loqui: non dedi sanctum canibus porcisue dilaniandum. Sed Edipis archana tantum (vt mihi quidem videor) quantum ipse videram reuelaui. Dauis aūt oībus prorsus velata dedi.

Quid ergo post hac: quid potissimū phœbe vis faciam. Mittes (vt arbitror) ad Ananiaʒ me Damascum quo & Saulum quondā misisti cæcum: vbi visum protinus recepit amissum. Ananias aūt mihi fuerit opto alumnus ille phœbe tu⁹ medices Laurus radiis olim tuis orientibus ortus. Damascum profectus sum nuper itineris duce quodam Solis platonici filio. alumno quidem illic tuo ananiæ vero meo portiunculam quandam: ceu pignus grandioris holocausti reddidi ꝑpediem relíduum redditurus. Ergo redde iam mihi Phœbe si libet optatum diu: redde obsecro lumen: xiiii. Aprilis. Mcccclxxvii.

Honestū agendū est: quia placeat: placere debet vt deo placeas.
Marsilius Ficinus Locterio Neronio. S. D.

QVantum ab initio studiorum meorum mea mihi verba scripta q̄ placebant omnia: tantū ferme Locteri deinde indies mea mihi omnia displicent. Scribere tamen non nihil quottidie nescio quo siue fato siue spiritu vel inuitus impellor. Ergo id mihi primum semper est in scribendo propositum: vt q̄ minime Marsilium ceterosq̄ ostendam q̄ breuissime loqui. Sed dum nimia breuitate studeo prolixitatis deuitare fastidium: interim obscuritate quadam nonnunq̄ quodammodo confundo me ipsum. Certe alios sæpe perturbo: Hoc aūt iure iis solet accidere: qui modum in rebus tenere non didicerunt. Ecce nunc q̄ ridiculum videbitur: o amice q̄ absurdum. Vt familiarem epistolam illam familiari meo: qui interdum quasi alter quidam apparet virtute interpretandi Mercurius cogar interpraetari. At vero nequaq̄ cogar: vt arbitror: Nempe dum petis a nobis clarius & facilius erudiri: abunde ad modum nos erudis. Haud ita dissimulare tuam astutiā: o ironice potuisti: quin aduerterim te ardentissimo quodam diutius loquendi mecum desiderio potiusq̄ planioris eruditionis auiditate interpretationē: epistolæ meæ requirere clariorem. Igiť amatoriam quandam prolixitatem Callide vir nunc exigis non claritatem. Ceterum vt & tibi longiore quadam oratione & alteri cuipiam: qui interpraetationem forte reuera requireret: verbis planioribus satisfaciam. summa antique illius epistolæ erit eiusmodi.

Studeo p viribus semp id agere. quod bonū esse tā prudētū cōsiliū q̄ rō diligēs psuaserit. Neq̄ hoc ipm ad externū aliquē refero fructū q & futurus sit & breuis & in hominū vel fortune arbitrio positus. Sed primū quidē ad verū illud gaudiū qd in ipsa boni actione pcipiť Quod quidē bonū gaudiūq̄ & si tpale dici pōt: qm̄ nō cōtinue similiter exerceť atq̄ sentiť. Intimum tamē est & in nostro arbitrio situm. Eiusmodi vero bonū in præsentia æternitateq̄ placet. Non istud dico: quia ego nunc prorsus ipsa fruar æternitate: sed quia intelligo id non ob aliam ratōnem nisi quia ideæ. i. æternæ rōni deiq̄ oipotentis arti congruit: cōgruere mēti: atq̄ placere. Proinde quemadmodū bonū illud ad intimū gaudium retuli: ita refero gaudiū ad ideā vt vicissim ea rōne mihi placeat bonū vt ipē deo maxime placeā omīs boni bono: sine quo nihil pōt mihi placere. Non possideo p̄sentē foelicitatē inqs: sed expecto futurā. Expecta Locteri foelicitatē ipē vicissim futurus foelix: presente. i. æterna foelicitate potiusq̄ futura. Si qua enim in te est futura foelicitas ideo foelicitas est quia in ea foelicitate est cui neq̄ p̄teritū cōtingit neq̄ futurum. Vale. xv. Aprilis. Mcccclxxvii.

Nihil vł mirabilius vel amabiliꝰ est q̄ Doctria Probitati cōiūcta.
Marsiliꝰ Ficinꝰ florētinꝰ Marco aurelio Oratori clarissimo. S. D.

q Vando singularis doctrina Marce aureli. vna cũ excellenti quadam probitate coniungitur. tantus ex hoc quasi Solis Iouisq congressu & splẽdor a doctrina & ardor a probitate protinus emicat. vt radiis flammisq hmoi ab oriente in occidentem vsq porrectis mentes vel remotissimarũ gentiũ incitatæ atq accensæ & alliciantur blandissime & vehementissime rapiantur. alliciebat igitur hac rõe Marcus aurelius Marsiliũ Ficinũ suum quondam adolescẽtem rapit. & nũc ætate maturiorem. Ecce nunc omnis hæc ad te properat. præda Marce tua. Marsilius tuus adolescẽs pariter & maturior. Hic ergo tibi sex declamatiũculas offerret. quarũ primæ illæ duæ de philosophiæ medicinæq laudibus iam diu a tenera ætate. quatuor vero sequentes de precipuis humani generis institutis vere hoc sunt illi natæ. Ita demũ nate fœliciter si apud te continue nutriantur.

Marsilii Ficini oratio de laudibus Philosophiæ.

C Ontrarias in partes animus in presentia mihi distrahit viri clarissimi. quemadmodũ sepe his in rebus grauioribus oraturis sunt contingere consueuit. Nam & antiqua sacri gymnasii huius consuetudo & grauis auctoritas patrum q̃ duo iure apud me pñt q̃plurimũ. cogunt vt hodie verba de philosophie laudibus faciã. Cũ vero facultatis huius vim atq naturã mecum ipe considero. tam p̃clara mihi videtur. tanq excellens vt id quidem humana vel mente comprehendi vel lingua explicari posse diffidam. Neq solũ hinc materie ipius sublimitas inde humilitas ingenii verum etiam reuerendus conspectus vester me nũc a dicendo deterret. Itaq mõ vtrum tacerem. an potius loquerer ambigebam Dicam tamẽ viri prestãtes vt potero p̃stare arbitratus rem ipsam de qua dicturus sum minus parere Marsilio. q̃ Marsiliũ maiorum suorum p̃ceptis nullo modo parere. Quare mihi veniam dabitis. si ei⁹ aut egregias laudes haud quaq exprimere p illius dignitate potuero. Et id omne quodcũq a me dictum fuerit diuine luci cuius lumine aduertimus. cuius radiis compræhendimus cuius splendore explicamus omnia prorsus attribuetis. Vetus theologorum p̃stantes viri sentẽtia ẽ. multorũ phorũ rõnibus cõfirmata. q̃ sane docemur atq instruimur eo singula in rerum natura perfectiora digniorаq videri. quo ad primi rerum omniũ principii perfectõnem dignitatemq accedunt. propinquius ac expressiore in se eius ymaginem complectũtur. Prisca vero aegyptiorum & Arabũ theologia tradidit deum esse exñdi cognoscendi agendiq principiũ. Vnde pythagoras Heraclitus atq Plato eam theologiam in Græciã transferentes ab eodem ipo deo. principiũ esse naturæ veritatem. doctrinæ vitæ fœlicitatem disputauerunt. Quod Platonis de rep. liber Permœnides. Timeus. ac Iamblici & proculi theologia testatur. Secut⁹ post eos veteres Dyonisi⁹ Ariopagita platonic⁹. Prio ac deinde

xp̄ianus.idem in libris suis latissime disputauit. Quod quidem diu
postea Hilarius & Aurelius Augustinꝰ inter latinos theologos prin
cipes obseruauere. Itaqꝫ & Augustinus ipse in libris de vera religiōe
deqꝫ ciuitate diuina: deum ipsum rerum omniū effectorem. veritatis
illustratorem. beatitudinis largitorem appellat. Idqꝫ multis antea secu
lis a platonicis philosophis diuersis licet verbis pertractatū fuisse cō
firmat. In his prӕterea tribus appellatōnibus dei quӕ a veteribꝰ phi
losophis primū inducte fuerunt: xp̄ianam quoqꝫ trinitatem quodam
mō contineri. Philosophiӕ insuper tres species a platone adinuentas
atqꝫ distributas huic nostrӕ trinitati ex omnibus suis partibus respō
dere. Vt ea philosophandi facultas quӕ de rerum causis progressio-
nibusqꝫ dixerit deo rerum principio congruat. Altera vero qua disse
rendi origo modusqꝫ tractatur. deo veritatis illustratori cōueniat. Po
strema philosophiӕ pars cuius p̄ceptis & institutis vitam aginꝰ. nos-
qꝫ ipsos & familiam ac remp. ad fœlicitatem consequendam dirigimꝰ
deo quoqꝫ beatitudinis largitori quodammō comparetur. Ex quo
tam satis perspicuū esse potest. philosophiā omni ex parte toti atqꝫ p-
fecte (vt ita dixerim) diuinitati cōgruere patrisqꝫ & filii ac spūs poten
tiӕ sapientiӕ & bonitatis plenā quandam & absolutam. quantum no
bis conceditur. imaginem continere. Quo fit vt nulla ex omnibus ho
minū facultatibus diuinitati propinquior similiorqꝫ appareat. & iccir-
co nihil apud nos p̄ter ipm̄ deū perfectius qꝫ philosophia atqꝫ prӕstā-
tius videatur. Quamobrem diuinӕ id explicuisse videtur Mercurius
Aegiptiorū sapientissimus cū homines dixit philosophie lumine de-
os fieri. Idemqꝫ pythagoras in aureis carminibus cecinit. & plato in li
bris de repub. Philosophis vite functis. deorum cerimonias misteria
qꝫ instituit. Empedocles aūt agrigētinus philosophiam munus dixit
esse deorum quod cui contigerit talem eum reddat. vt om̄ia quӕ mo-
uentur alta mente contēnat. intima mentis acie diuinis radiis illustre-
tur. futuramqꝫ beatitudinem firma sententia speret. Sed quid eo prӕ-
stantius: quod ab Arestotele dictum est. Cum cӕterӕ artes rerum ma
gnitudine & difficultate perterritӕ longe a veritatis inquisitōe disce-
derent. philosophia sola nihil laboriosi operis refugit nec se optimis
indignam rebus. sed earum sibi cognitionem congruā & cognatā exi
stimauit. Cūqꝫ impossibile foret corpea mole cœlestes sedes adire ani
mus philosophie munere intelligētiam ducem adeptꝰ rerum oīm na-
turam contemplatione transcendit. Hӕc Arestoteles. Deniqꝫ vt sum-
matim dicam. philosophia cum sit cœleste munus. terrena vicia procul
fugat. Fortunā fortissime domat. Mitigat mirifice fatum mortalibus
donis certissime vtitur. Immortalia munera largit̄ ad votum. O the-
saurum omniū prӕciosissimū. haud quaqꝫ terrӕ Plutonisqꝫ visceribꝰ
editum. sed summo cœli vertice Iouisqꝫ capite descendentē. sine cuius

possessiõe neq͡ʒ recte vti cæteris thesauris possumus: neq͡ʒ quicq͡ʒ fœliciter possidere. O ducẽ humanæ vite tutissimũ. Qui primũ Herculea claua viciorũ mõstra prorsus expugnat. Deinde clipeo Palladis atq͡ʒ hasta deuitat vel supat fortunæ picula. Postremo atlãticis humeris humanos subleuãs anĩos & terreno hoc exilio liberat & patriæ supne verissime fœlicissimeq͡ʒ restituit. Vt nõ imerito dictũ sit a Platõe quõdã regnãte sophia seculũ aureũ extitisse: ac rursus si qñ phia regnabit aureũ seculũ rediturũ. Verũ quid nã agimus o viri præstãtes: quid mõmẽto: vt ita dixerim: tpis eternitatẽ frustra metiri tẽptamus. Deficeret nos nõ modo dies sed ãni quoq͡ʒ q̃plurimi si oẽs scẽ Phĩe laudes ꝓsequi prorsus aggrederemur. Quapropter nihil aliud dicẽdũ supest vel agendũ: nisi vt tota mẽte ardẽtiq͡ʒ aĩo: relictis oĩbusq͡ʒ mobilibus inanibusq͡ʒ rebus in quibus nihil preter vmbras quasdã & phãtasmata reperitur huius diuini mũeris studiis incũbamus. Nã qui phie expertes sunt hi humano genere inferiores in bestias quodãmodo p̃cipites dilabũt. Qui vero mediocrẽ illi operã ĩpẽderint viri ꝓculdubio tales euadẽt vt & doctos docere queãt & regere reges. At qui p vniuersã vitã: huic se totũ soli deuouerit: corpore quasi deposito & liber ad æthera pget: & hũanã spẽm superabit: factus deus ætheris almi.

Marsilii Ficini Oratio de laudibus medicinæ.

PHilosophi Pythagorici atq͡ʒ Platonici qui a Mercurio trismegisto phie fõte manarũt nihil aut ĩquiri aut inueniri ab hoĩm mẽte vllo modo posse arbitrãt: absq͡ʒ eo pricipio a quo & ĩpa mẽs & ea ĩsuper q̃ sint discẽda ꝓficiscũt. Iõq͡ʒ lumẽ eẽ voluert ad inspiciẽda oĩa eundẽ ĩpm deũ a quo ꝓfecta sunt oĩa. Sicut eñ oculorũ scĩtilla colorũ scintillas ĩ ipso solis lumĩe tã colorꝝ q̃ oculorꝝ auctore discernit ita veridica mens rei cuiuslibet veritatẽ in sũma pcipit veritate veritatis mentisq͡ʒ cuiusq͡ʒ procreatrice. Quapropter cũ hodie & antiqua cõsuetudine & iussu patrum inducti de laudibus medicinæ quæ ab Apolline descendisse dicit: tracturi simus: mentis aciem ad Lucẽ a tenebris conuertẽtes veri sũmiq͡ʒ Apollinis radios suppliciter adoramus: vt salutari illius calore purgati purgatõnis pfectionẽ laudesq͡ʒ vel pro ipsius dignitate vel saltẽ pro ingenii viribus prosequamur. Tria sunt viri præstãtes apud philosophos præcipua: finis videlicet origo atq͡ʒ materia quibus cuiusq͡ʒ doctrine pfectionẽ iudicare consueuerũt: Medicine aũt origo siue hebreos & arabes sequaris siue græcos egyptiosq͡ʒ theologos ab ĩpa diuinitate manauit Nã hebrei & arabes primũ humaui generis parentẽ Adã eã diuino lumĩe sapiẽtiã adeptũ asserũt. Reliqui vero Apollinẽ ab hoĩm deorꝝq͡ʒ parẽte Ioue illã suscepisse virtutẽ ad hũani salutẽ generis tradidisse: qui deĩde idẽ Aesculapio reuelarit: A quo podalirius & Macha

hon pstãtes medici geniti fuerīt Multis deīde secul' hippocrates co bus q̄ a priscis obscuris inuoluta pabolis tradita fuerāt eduxit in lu cē atq̧ hi oēs quos hactenus memoraui in deoꝝ cōciliū ab vniuer sa religione gentilium relati fuisse dicunt .Quid memorē Pythago ram:Empedoclē: Democritū:Dioclem:Caristiū: Erasistratū: Proxa goram:Chrysippū:Erophylum:Serapionē: Apollonium: Glaciam Heraclidem:Chemisonē: Plistonicū:Galienū: Egregios præstātissi mosq̧ græcoꝝ philosophoꝝ:Platonē:atq̧ Aristotelē:quos omnes & philosophos acutissimos extitisse: & plurimos in arte medēdi li bros edidisse cōperimus:Quid egyptios omniū vetustissimos gen tium:quoꝝ sacerdotes vniuersos præstantes fuisse medicos Home rus Heuripides ac Plato testant.Quid persaꝝ magos idest sacerdo tes.Zoroastrē:Hostanē: Abstrosicō:Gobribā:Paxatā : Sinicarion dam:Damigeron:Hismosen:Ioannē: Apollonium:Dardanū:apud quos innumera pene in hac arte volumina:quæ sydeꝝ momētis ver bis:herbis:lapillis:atq̧ vaporibus salutē tuent nostrā:reperta ferun tur. Nōne & mitridates ille rex Ponti cui duæ ac:xx. pcbāt lingue: diuturnā huius disciplinæ studiis operā impēdit:Sabor quoq̧ Rex Medorū & Auicēna diuinus ac pleriq̧ Arabes huic sapientie ardēti opera incubuere.Serapiō eiusq̧ filius Ioānes:Ioānes insup Mesue Abumerō: Auēzoar:Rasis: Auerois: Abugasis: Isaac: Haaly: ac ple riq̧ alii sapientes hebreoꝝ atq̧ Arabū præstātissimi : Mitto latinos quoꝝ Cornelius celsus.apuleius.Q.Serenus: Colūella: Plinius: La ctātius:primi de cura sanitatis libros tū prosa oratiōe tū etiā carmi nibus cōposuerūt.Qui vero eos sequuti sint:& innumeri pene repe riūt & nobis adeo nōti: vt plixiori narratione nequaq̧ idigeāt. Nū pōt alicuius facultatis origo hoc medicine ortu:nō mō pstātior: sed par aut similis iueniri:cū adeo heroibus: Regibus: Ducibus: Magis phis: & illis quidē vetustissimis atq̧ oim sapiētissimis pficiscat. Subiecta vero huic arti materia circa quā versat:cuiusue principia p prietatesq̧ pquirit homo:ē quē tāti fecit Mercurius trismegistus vt eū diceret post primū deū pene maximum eē deoꝝ. Stoici quoq̧ & Peripatetici omnia quæ sub orbe Lunæ mouent eius gratia fieri at q̧ moueri.Hebrei autē & Arabes atq̧ Christiani theologi ipsū quo q̧ mundū fuisse hominis gratia constitutū; ex quo quis non videat hominē de quo nostra illa facultas agit esse pene omniū a Deo fluē tium præstantissimū.Atq̧ ideo hominis curādi doctrinā perfectissi mam iudicandā.Nec dixerit quispiā medicorū artē circa ipsum ho minis corpus duntaxat versari. Si quidē phœbus: vt in epistolis Hy pocratis legit: animi atq̧ corporis curationē coire in vnum arbitra bat. Vn̄ apud Aegyptios atq̧ Persas idē sacerdotes erant & medici Scribit in carmide Plato magos illos animæ corpisq̧ medicos Za

molsidis:zoroastrisq sectatores arbitrari oia corpis:tũ bona tũ mala
ab aia fluere in ipm corpus queadmodũ oculor qualitas fluit a cere
bro cerebri qualitas a toto corpe. Atq vt impossibile est oculus cura
ri nisi curet cerebrũ: & cerebrũ curari nisi corpus totũ:ita corpus to
tũ nisi aia bene valeat nõ posse bene valere. Valitudinẽ vero aiæ cura
ri appolloineis incãtatioibus quibusdã.i.pbicis ratioibus. Socrates p
terea narrauit vulgatũ esse apud Thraces eos medicos tali quadã cu
ratone nõnullos hoies seruare imortales cõsueuisse:tãtũ est aiæ i cor
pus imperiũ tãta potestas. Magica hæc opinio videt cũ illa hebreor
christianorq sentẽtia cõsentire ade primi parẽtis aio prius quidẽ sa
no sana fuisse omnia. Deinde vero infirmo infirmo nia euasisse. Cor
nelius quoq celsus integrã atq pfectã medicinæ artẽ intelligi voluit
cum quis hominis valitudinẽ tueri ex motuũ animi & corpis cogni
tione valeret:in quibus duobus naturalis ac moralis cõtemplatio &
vsus insuper continetur. Nã & Auicenna corpis qualitatẽ in animũ
posse in vtrãq partem q plurimũ censuit:ipsius quoq animi affecti
ones:motus imagies ad corporis seu bonã:siue malã valitudinẽ ma
ximã vim habere. Finem præterea medicorũ quis non viderit. Eo
rum eñ cura & diligentia ipsum esse viuere & insup bene viuere cõn
seruatur. Quid his melius quid optabilius addi potest: Quid magis
naturæ propinquũ aut cõsentaneum q quod ipsa genuit tueri atq
seruare: Nemo vestrum ignorat viri clarissimi humanã psperitatem
nõ in rerũ possessione:sed iocũdo quodã vsu cõsistere: At vero sine
sanitate nihil vsu nobis esse iocũdũ nemo sane mentis ignorat: Hic
ita in sanitatis hymno cecinit Orpheus:

.i.absq te cũcta sunt hoibus in
vtilia. Medicina igitur qñ vel tuetur vel restituit sanitatẽ: cũcta simul
bona & seruare videt & reddere. Quãobrẽ sacræ hebreor littere ho
norãdũ medicũ merito iussisse videt & homerus recte iquit. Vir me
dicus ptio multos equauerit vnus. Quapp vos oẽs amici vehemẽ
ter hortor vt neq tpi neq pecuniis neq labori vllo mõ pcatis quo ar
tẽ hãc saluberrimã humaneq vite cõseruatricẽ totis viribus cõplecta
mini: vt & vitã psperitatẽq ppriã vror q:& reliquorũ deinde oim
tueri ceterasq liberales artes q sine sanitate disci & exerceri non pñt
adiuuare possitis. Ac deniq vniuersis gentibus vel maximis etiã re
gibus qui omnes vestris se dedunt manibus fœliciter imperetis.

Sequũtur deinceps Declamationes quatuor.

Prima incipit.	Si quis agricola nõ solum sine &c.
Secunda.	Querenti mihi præcipuam hodie &c.
Tertia.	Quid tandiu vituperas homo &c.
Quarta.	Mandauit discipulis suis pythagoras &c.

Hæ quatuor Declamationes sunt in superioribus.

In singulis expertum consule.

Mar. Fi. Laurentio Bonincontro Astronomo & Poete. S.D.

q QVærenti mihi nuper amicũ quendã e multis quẽ maxĩe cõsulerẽ nũquid vera de raptu in tertiũ cœlũ pauli disputauerim occurrit in primis Laurẽtius Bonincõtrus poeta astronomicus astronomusꝙ poeticus. Quẽquidẽ iãdiu tãꝗ astronomũ suus atlas in cœlũ altis substulit humeris: cui rursus tãꝗ vati pater ipe phœbus ore rotũdo cœlestia cecinit. Ergo tũc demũ verã me diuinoꝝ imaginẽ expressisse putabo: quãdo laurẽtius meus: qui illorũ vultum: & duce atlãte: & mõstrante apolline: vidit penitus approbauerit.

Præstat malam valitudinem bene ferre ꝗ male bonam.

Marsilius Ficiuus Amicis suis. S.D.

q QVid tociens amici quæritis quomodo valeam: Interrogate potius nunquid deniꝗ conualuerim. Cœteri siquidẽ ad hoc nati videntur: vt bene valerent. Ego autem contra ob hoc ipsum natus videor: vt male continue valeam. Nam mihi imbecillitate quadam nature datum est ab initio: vt nunꝗ diem integrũ firmã corporis valitudinem sim expertus. Sed largissimo quodam dei munere inuide nature dãna repedo: vt ꝗ male nonulli bonã valitudinẽ ferunt: ferme tam bene ipse malam. Quantum ergo quidam possessionis prospere gratia naturæ debent: tantum ego. gratia vsus ipsius debeo deo. Quãdo deus ipse nostra firmitas est: Infirmi vndiꝗ esse non possumus. Tũc enim animi: firmitas corporis infirmitate perficitur: Mihi quidem adherere deo bonum est. Qm̃: vt augustinus inquit: si in ipso non permanebo: nec in me potero. State igitur o amici: state in deo qui nõ mouetur: & stabitis. Quiescite in eo qui nõ turbatur: & quieti viuetis.

Omnia dedit semel qui se ipse dedit.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto Viro clarissimo. S.D

v VIx Iacobo Lanfredino dederam ad te æpistolam: in qua cupiebam fieri certior: nunquit mea illa: immo tua: om̃ia recepisses: quãdo reddita est mihi æpistola tua grauitate lepore affectuꝗ referta: Quid vero de mira gratitudine dicam: Alii cum gratis acceperint aliena vix tandem gracias agunt. Bembus autẽ noster qd sua iure receperit agit gratias: & quidẽ cumulatissimas. Ego suauissime mi Bernarde nihil iamdiu tibi dare possum noui: Omnia olim semel tibi dedi quãdo tibi dedi Marsilium. Et si leuis eiusmodi possessio est: non enim tantus sum vt merita tua implẽa: nõ tamen leue est ꝙ cæteros omnes non minus ꝗ me moribus tuis rapueris literatos. Tu enim horum omnium es desiderium. Tu populi nostri delitie. xxv. Aprilis. Mccccxxvii.

De Platonica philosophi natura. Institutione. Actione.

Marsilius Ficinus. Ioanni Francisco Hyppolyto Gazolti comiti. viro clarissimo: S.D.

SCripsi ad bernardū Bembū venetū iamdiu epl'am quandā de philosophiæ laudibus longiusculam. Nup quoqꝫ non nihil eadem de re ad marcū Aureliū clarissimū oratorem. Reliquū esse videt' vt de platonica philosophi natura. institutione. actione aliquid scribam. Vt pateat manifestius qua via potissimū ꝓciosissimus ille philosophiæ thesaurus repiatur a nobis. & reptus qua rōne legitime possideat' & expēdat'. Cū ab oibus philosophia (vt nomē ipm a pythagora inductum phibet) sapiētiæ amor definiat'. sapiētia vero diuinoꝝ contemplatio sit certe philosophiæ finis ē cognitio diuinorum. Quod in septimo de rep. libro noster plato testatur. vbi veram inquit philosophiā esse ascensum ab his quæ fluunt & oriūtur & occidunt. ad ea quæ vere sunt & semp eadem pseuerant: Tot ergo philosophia ptes & facultates mistras habet. quot gradibus ab infimis ad supna cōscenditur. Hi gradus ptim a natura. ptim a diligentia hominū exigunt': Nam (vt in sexto de rep. tradit plato) quicunqꝫ phūs futurus eit ab ipa natura sic institutus esse debet: vt primo quidē ad omnia disciplinarum genera facilis ac ꝓmptus existat. Deinde. vt natura sit verax ab omni mendacio penitus alienus. Tercio loco vt cōtemptis omnibus q̄ corruptioni obnoxia sunt. illis q̄ semp eadem ꝑmanent mentē adhibeat. magnanimus quoqꝫ & fortis sit. necesse ē. qui nec mortem metuat. nec inanem cupiat gloriā. Præterea tpatum hunc quodāmō nasci oportet easqꝫ animi partes que effectibus effetri solent domitas a natura suscipere. Quisquis enim veritatis auidus ad diuinoꝝ contemplationē mentem conuertit. voluptates corporis paruipēdit: Oportet præterea liberali animo philosophū esse. Et enim rerum vilium æstimatio homini veritatem rerum contēplature aduersa est. nimiūqꝫ contraria. Huius insuper voluntas iusticiā diliget: quippe cum veritatis temperātiæ. liberalitatis sit admodum studiosus. maxime vero omnium ingenii acumine atqꝫ memoria & magnitudine animi illi opus esse videtur. At qui hæ quidem tres naturæ dotes. s. acumen igenii. memoria. magnanimitas. cum disciplina atqꝫ educatio decens adhibita est perfectum virtute virum efficiunt. Verum si neglecte sint. maximorum scelerum cause esse a platone dicūt'. Ergo naturæ huic adhibēda ē summa hoim diligētia vt qui ita natura affectus est ab ipa puericia litteras discat scientiaꝝ oim elementa. Cytharæ quin etiam vsu in cōcinnus istius cōponendus ē animus. Gynnastice ludis corpus exercitandū. vt bono ipius habitu cōueniens philosophiæ studiis præbeat ministerium. Interim optimarum legum instituta ipsius auribus inserenda. Honestis exhortatio-

nibus adolescentis aius ita formandus vt moderatus pacatusq; red dat. Quā qdē moralē educationē ethicē noiant. Cum vero mēs p ea q̄ diximus ab appetitus ꝑturbatōe liberata iam a corpore solui cœpe rit adiiciēda mox illi est mathematicoꝝ cognitio que de numeris pla nis figuris & solidis numerosisq; horum motibus agit: qm̄ vero nu meri & figuræ & motuum rōes ad cogitationem potiusq; ad sensus exteriores pertinēt hoꝝ studio aius nō mō ab appetitu corpis sed ab eius quoq; sensibus separat & ad interiorē cogitatōnē se cōfert. Qđ quidē mortē cōmentari est (qđ in phœdone plato scribit eē philoso phantis officium) p qđ & similes deo reddimur vt ex phœdro thee tetoq; discit. Est autē in his percipiendis is apud platonicos ordo vt arithmeticam sequatur geometria. Geometriam: stereometria. hanc astronomia. Astronomiā deniq; musica. Priores em̄ numeri sunt q̄ figuræ. Figuræ planē priores q̄ solidæ. Solida vero corpa prius sunt q̄ moueātur. Ordo vero & vocum rōnes motū secuntur. Arithmeti ca igitur q̄ de numeris agit precedat sequatur q̄ de planis figuris tra ctat geometria. Succedat huic que de solidis cōsiderat stereometria. Quartū tenet locum astronomia q̄ solidorum corporum .i. sperarum motus suspicit. Postremo sit musica q̄ ordinem vocum ex motione nascētium indagat. His perceptis plato dialecticā .i. demonstrādæ ve ritatis scientiā tradit. Dialecticam vero non tātum logicam illam esse vult q̄ primas & minutissimas rōcinatōnum regulas docet. Sed & ꝓ fundum expeditæ mētis artificium ad ipsam veram meramq; rei cu iusq; substantiā phisicis primo deinde methaphisicis rōnibus com ꝓhendendam vt & rō de quolibet reddi possit & deniq; supra sen suum corporumq; naturam mentis lumen ꝑcipiatur atq; incorpora les rerum species quas ydeas vocamus intelligātur. ex quibus ipm̄ vnū specierū omniū fons mentiū & animoꝝ origo ac lumen princi pium & finis omniū (quod ipm̄ bonū plato vocat) inspiciat. Huius inspectio sapientia ē cuius amor phia rectissime definitur. Postq; ve ro philosophantis animus primū ipsum contemplatus est bonū. vn de iudicans q̄ in rebus humanis bona sint q̄ mala turpia vel honesta noxia vel vtilia ad eius exemplar hūana disponit. a malo abducit in bonum dirigit: & hac prudentia gubernandi rem propriam. Familia rem & publicam administrat legēsq; & rōnes docet administādi. vñ leges initiū habuerunt. Quāobrem in tymeo philosophiā plato dei donum esse asserit. quo nihil vnq; ꝓstantius sit nobis a deo tributū. Nihil em̄ ipm̄ bonū q deus est homini melius largiri poterat q̄ inte gram quoad fieri pōt diuinitatis ipius similitudinem: Deū vero qs dubitet esse a corpore liberam veritatē omnibus prouidentē. philō sophus autē morali institutione primaq; ipa eruditioue (quam dixi mus) animum ab appetitu & sensu corporis liberat. Dialectica veri

tatem assequitur. ciuili doctrina hominibus puidet. Quo fit vt phi-losophia. sit & donum dei & similitudo & felicissima imitatio. Qua siquis preditus sit. ex dei similitudine. idem erit i terris. qui & in cœlis est deus. Quippe inter deum & homies medius est philosophus Ad deum homo. Ad homines deus. Dei veritate familiaris. Suiipius libertate possessor. Ciuili prudentia dux hominum reliquorum. Quo quidem gubernatore & quondam fuisse aurea secula perhibētur. & reditura quandoq̧ vacicinatus est plato. quādo in eūdem animum potestas sapientiaq̧ concurrent. Apud platonem philosophātium animi per sapientiam & iusticiam recuperatis alis statim cum a corpore discesserunt cœlestem in patriam reuolaut. iisdemq̧ in cœlis quibus & in terris fungūtur officiis. Cum deo veritate gaudēt. secū libertate congratulātur. Pietate hominibus prouident. ac velut interpretes dei atq̧ prophete quod & hic egerāt. & ibi peragūt. Animos homiuū in deum cōuertūt. Arcana dei mysteria mentibus humanis interpretātur. Quapropter merito theologi veteres philosophātiū mentes statim solutas a corpore perinde ac triginta illa Hesiodi milia demonū tanq̧ semideos heroas beatosq̧ demones coluerūt. Philosophia itaq̧ (vt paucis comphendamus) ascensus est animi ab inferioribus ad superna a tenebrisq̧ ad lucem principiū eius diuine mētis instinctus. Media vero ad facultates & disciplinæ q̄s narrauimus Finis summi boni possessio. Fructus deniq̧ recta hoim gubernatio Hæc ego Frācisco Berlingherio nr̄o tanq̧ amico philosophico cōia feci. Tu quoq̧ Iuliane burgo nostro eadē rōe cōmunia facies. Vale.

De vita Platonis.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino suo. S. D.

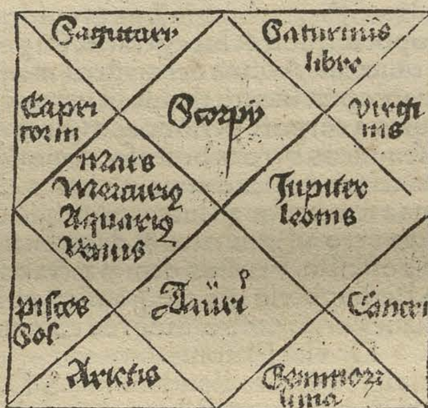
COnatus sum diebus superioribus ydeam philosophi Platonicis coloribus pingere. Verum si platonem ipm in medium adduxissem. certe nō quādā illius ydee picturam. sed ydeam ipam. veri philosophi digitis ostendissem. Ergo platonē nr̄m intueamur. & vt phūm & phiam simul atq̧ ydeā ipam pariter videamus.

Genelogia & Genesis Platonis.

PLato athéniensis Aristonis & perictiones sine potone filius a neptuno genus vtrimq̧ ducit. Nā Solon a nereo & neptuno descēdit. Solonis vero frater dropides critiā maiorem genuit. a quo caleserus ortus duos habuit filios crittā. s. minorē qvnus ex triginta athenaꝝ gubernatoribus fuit. atq̧ glauconē carmidis & perictiones prēm. perictōne vero. Aristone nupta platonem peperit & adimantum & Glauconem Feminam quoq̧ potonam que Eurimedonti nupta peperit speusippum. Rursus ariston platonis pater a codro filio melanthi descendit. qui iterum in neptunum (sicut Solon) originē referūt. Ferūt athenis celebre esse. Aristonē perictiōe cū

esset speciosissima cõgredi conatum esse: Verum fuisse illius conat⁹ irritos vidisseq; in somnis appollinem: atq; ab eo iussum mundam a cõiugali copula quo ad pareret seruauisse. Quod & laertius & policrates scribunt. Nascit̃ athenis vel in Egina a Troie captiuitate ãno septingentesimo quinquagesimo sexto: ab vrbe cõdita trecentesimo tricesimo tercio. Ante xpi aduentum quadringẽtesimo vicesimoter cio. Platonis genesim qualẽ adolescens audiuerã in libro de Amore significaui: Sed nunc adducã: qualẽ Julius Firmius Astronomus describit. Cuius opinionẽ hac in re existimo veriorem. Est autem eiusmodi. In ascendente Aquario Mars Mercurius Venus. In secunda sol in Piscibus. In quinta Luna in geminis. In septima Juppiter in Leone: In noria Saturnus in Libra.

Hanc genesim Julius Firmius asserit significare virũ qui mirabili eloqñtia polleat. cœlestiq; ingenio ad omnia secreta diuinitatis accedat.

Educatio: Indoles: Erudicio sobrietas platonis.

Ferũ cũ in cuius eẽt in labiis infantis apes mel fudisse: eloquentiæ futuræ p̃sagiũ. Aiũt socratẽ vidisse p somnũ oloris pullũ sibi gremio plumescere q cõtinuo exortis p̃enis expãsis alis in altũ euolãs suauissimos cãtus ediderit: postridie cũ a patre sibi plato cõmendat⁹ eẽt hũc eẽ cignũ quẽ viderat dixisse: poetico stilo ĩ adolescentia floruit: Elegias composuit & Tragedias duas: Quas & ipse igni dedit cũ primũ animũ ad phiam applicuisset: primis lr̃is a Dionysio p̃ceptore ibutus est: Deinde socratẽ audiuit vigesimũ ætatis annũ agẽs: post Socratis mortẽ cratilo heracliti discipulo & hermogeni pmenidis phiam tuẽti: sese acomodauit. Dũ eẽt annorꝝ duo detrigita megarã se ad euclidẽ cũ aliis socraticis cõtulit. Hic cirenẽ p fectus theodorꝝ mathematicũ audiuit atq; idẽ ĩ italiã ad pythagoreos philolaũ & archi tã taretinũ eurytũq; cõcessit: Ab his ĩ egyptũ ad p.

phetas & sacerdotes se recepit. Decreuerat ad indos magosq̃ pgredi verũ pter asie bella a pposito destitit. Regressus demũ athenas in achademia vitã duxit: quẽ in salubrẽ attice locũ dicit eligisse qd etiã Diuus basili9 & hieronimus cõprobãt vt nimis bonus corpis habitus ceu vitis nimia luxuries amputaret. Erat. n. & speciosissimo & robustissimo corpis hitu. vñ & a latis hũeris ãpla frõte & egregio totius corpis hitu orõnis quoq̃ vbertate Plato est nũcupatus cum añ noiatus fuisset aristocles: nihil i eo de fore: nisi forte vox aliqñtũ gracilis & nescio qd sub ceruice gibbosũ eũ aliqñtũ deformabat: ob academiæ habitatõnẽ passus ẽ quartanã febrẽ mẽses decẽ atq̃ octo sed sobrietate & diligẽtia sua vires post febrẽ validiores q̃ añ recupauit

Militia est nauigatio Platonis: trina: Prima nauigatio.

MIlitauit ter primo in tanagrã: Scdo in corintũ: Tercio in delũ vbi etiã victoria potitus est. In siciliã ter nauigauit. prio vt insulã & æthnea miracl'a crateresq̃ videret. Agebat tũc quadragesimũ ætatis annũ quo etiã tpe Dionysius Hermocratis fili9 vt secũ loqret impulit. Vbi cũ ille de tyrãnide dissereret dicẽs: ñ id pstare: qd sibi soli eẽt vtile: nisi virtute etiã excelleret offensum tyrãnum atq̃ iratum dixisse aiunt: verba tuo ociosoꝝ senũ sunt At ille & tua inqt: tyrãnidẽ sapiũt. Ad hec indignatũ tyrãnum prio qdẽ illum necare voluisse. Deinde vero a dione & aristomene obsecratũ id minie effecisse. Verun polidi lacedemonio q p id tps legatus ad se venerat eũ tradidisse: vt venundaret. Eum ille in eginã adductũ vẽdidit quo tpe & chamãder tanq̃ mortis reum accusauit: Sane iuxta pmulgatã apd eos legẽ capitale erat: siqs atheniẽsium eã insulã adisset Cæterũ cum a quodã fuisset allegatũ disciplinæ grã eo phũm ascẽdisse: legẽq̃ illã de hoibus nõ de phis (q sup hoies sunt) loq absolutum eũ dimisere Neq̃ occidẽdum: sed vẽdẽdum decreuerunt. Aderat forte amiceris cirenaicus: q eum. xx. minis redemit: remisitq̃ athenas ad amicos. Pollidẽ vero a cabria supatum & post modum in elice fuisse submersum fama ẽ demonio sibi nunciãte. talia illum phi grã ppeti. Nõ tñ quieuit Dionysius Veꝝ cum cognouisset & q̃ illi cõtigerãt scripsit platoni orãs ne i se maledicta intorqret. Ad quẽ ille rescripsit nõ tãtum sibi a philosophia supesse ocii: vt Dionysii meminisset. Obtrectatoribus qbusdã platonẽ a Dionisio derelictũ obiectãtib9 rñdit: imovero a platone dionysius est relictus.

Scda Nauigatio:

SEcundo pfectus est ad dionysium vniorẽ ob eo & dione phi losoqhãdi grã accersitus. Hac quoq̃ spe ductus se suis cõsiliis effecturum vt illic ex tirãnide aut resp. fieret aut regnum visurumq̃ qd iãdiu vehemẽter optabat gubernationẽ. s. qñdã maxiæ philosophicã in qua vel gubernẽt phi vel gubernatores philosophẽtur. Putabat. n. ciuitates nõ aliter posse miseriã euitare. Id oẽ non vi

aut dolo:sed philisophicis rōib⁹ ꝑsuaso Dionisio fieri cupiebat. Sed q̄rto fere mēse post Platonis accessum Dyonisius falsis impulsus ca lumniis dionē:quasi tyrannidi insidiantē expulit. Platonē vero ꝉibē ter amplectebat̄. At plato in patriā rediit. Tercio accessit dionē Dio nisio recōciliaturus & ab vtroq₃ iterū obsecratus. Rogatus etiā ab ar chita. Tunc & dionysius victatā:illi triremem obuiā misit & archidā num pythagoricū oratorē nobilesq₃ ꝑmultos & ipse quadrigis albis egredientē excœpit: Postulauit Plato ꝓmissam dionis restitutōnem atq₃ insup terrā ac hoīes qui iuxta cōstitutā ab eo remp. viuerent idq₃ ille quamq₃ pollicitus:implere detractauit. Cum vero Plato palā dio nisium redargueret ꝙ fefellisset fidē tum sibi de Dione restituendo tum Theodoti suo de Heraclite seruādo:infensum:deinde hūit Dio nisium Vñ in sūmo viuebat ꝑiculo ne a militibus interficeret̄. Sed ar chitas tarētinus salmuscū misit ad Dionisium oratorē vna cum naui rogās vt Platonē dimitteret. Ille eū dimisit ac præbuit cōmeatū. Pla to in patriā rediit. dionisius paulopost a Dione ciuibusq₃ pulsus ty rannide:criminis in philosophiā comissi penas Plato miro quodam honore exceptus est in patria. Ibiq₃ ad remp. accersitus accedere no luit:quia plebs malis se moribus assuefecerat.

Quibus Plato leges dederit.

FErt̄ archadas & thebanos codita ciuitate honeste magnitudi nis rogasse illū vt eā remp. īstitueret: verū cū ille eos intellexis set æqualitatē sectari nolle ꝑfectū nō eē. Siracusanis vero ex pulso tyrāno leges dedit: & cretēsibus magnesia nuꝑ cōdita ciuitate scripsit leges. xii. in libris digestas. Misit ex familiaribus suis Aristo nimū ad archades legib⁹ instituēdos. Ad ilios phormionē. Ad pyr teos mededimū.

Cōtinētia: Grauitas: Comitas Platonis.

VIxit aūt cœlebs & Sobrius admodū & (vt Aurelius Augusti nus ꝓhibet) castus. vñ & in senio sacra naturæ fecisse dicit̄. vt se apd̄ vulg⁹ a crimīe sterilitatis absolueret. Iuuenis adeo vere cūd⁹ adeo cōpositus fuit vt nūq₃ ridere:nisi modice deꝑhēsus sit:iratū vero vidit nemo vñ apd̄ platonē educat⁹ puer cū ad parētes reuersus vociferantē videret patrē nunq₃ inq̄t hoc apd̄ platonē vidi. Sel' tm̄ clam subiratus est puero grauiter delinq̄nti. Sed Xenocrati inq̄t. Ce de tu hūc pueꝝ. Ego. n. q̄a iratus sū neq̄o. Edebat quolibet die aut se mel tm̄ aut si bis. parcissime. Dormiebat solus Cōtrariā vitā multū vi tuperabat. Ad amādos adolescētes queādmodū & Socrates fuiis vi debat̄ paulo pronior. Verū vterq₃ tā rōe cōtinens q̄₃ sensu ꝓclíuis q̄₃ diuinæ isti amaueriut: & quo pacto q̄ de amore locuti sunt exponan tur:satis in libro de amore tractauim⁹. Optabat memoriā sui vel in li bris vel in amicis relinq̄re. Et si melancolicus erat profundissimiq₃ ingenii: vt scribit Aristoteles:iocis tm̄ plurimis vtebat̄ atq₃ Xenocra

tem & dionem seueriores sæpissime admonebat vt gratiis sacra face-
rent quo iocundiores gratioresq; redderentur platonis aūt grauita-
ti comitas erat admixta.

Discipuli platonis præcipui.

DIscipuli eius fuere: Speusippus atheniēsis Xenocrates calce-
donius. Aristoteles stagirites. Philippus opūtius. Esticus pin
tius. Dion siracusanus. Anicles: Heraclites Erascus & Dori-
scus sceptii. Timolaus: cizicenus: hebeon: Lampsacenus: Pithori: &
heraclides: Enii: Hippotales & calippus athenieses. Demetrius. Am
phipolites: Heraclides. Pōtic⁹ & coplures alii: & cū his mlieres duæ
laschenia mātinea & axithea phyasia. Quæ virili vtebant̄ veste. Theo
phrastū itē illi⁹ fuisse auditorē ferūt: & hiperidē: oratorē: cameleō &
lycurgū: demosthenē quoq; ipsius fuisse studiosum: & Menesistratū
Vestibulo achademiæ inscriptū erat. Nemo huc geometrie exps in
grediatur. Quod quidem nō solum de linearum: sed etiā de affectuū
debita mensura volebat intelligi.

Libri Platonis.

SCripsit librū de sctitate: Euthyphronē. Apologiam Socratis.
Critonē de eo qd cū socrate i carcere tractauit. critō. phedonē
de ani īmortalitate. Cratilū de recta nominū rōe. Theetetū de
scia. Sophistē de eo qd est ciuilē de regno. Parmenidē de vno rerum
oim pricipio & ideis philebū de sūmo bono Conuiuiū de amore. phæ
drū de pulchro. Alcibiadē primū de natura hois. Alcibiadē scdm de
voto. Hypparchū de lucri cupiditate. Amatores de phia. Theagē de
sapia. Charmidē de tpantia: lachē de fortitudine. Lysidē de amicitia.
Eutidemū cōtētiosum. Prothagorā de moralib⁹. Gorgiā de rethori
ca. Menonē de virtute: hyppiā maiore de pulchro: hyppiā norē men
dacio. menexenū de athica antiquitate de rep. libros. x. Timeū de mū
di natura. Critiā de athica antiquitate. Minoē de lege. De legibus li-
bros. xii. Epinomim siue phūm. Eplas. xiii. Hos oēs platōis libros
ipi e græca lingua trāstulim⁹ in latinā. Tres vero sūt platonicoꝝ spēs
dialogoꝝ. Aut. n. sophistas cōfutat. Aut adolescētes adhortat̄: aut
docet adultos. Quæ in eplis vel in libris de legibus & epinomi plato
ipse suo dixerit ore certissima vult haberi. Que vero in cæteris libris
socratis timei. Parmenidis. Zenonis ore disputat veri similia.

Eloquentia. Sapientia. Auctoritas platonis.

STilus platonis (vt ait Aristoteles) medius inter solutam ora
tionem & carmen fluit: suauitas & copia tanta vt Cic. platonē
& intelligendi & dicendi grauissimum auctorem & magistrū
fuisse dixerit. adiecit: si iuppiter humana lingua loqui voluisset non
alia q̄ platonis lingua fuisse locuturum. Doctrina vero tanta in eo:
vt cum ante illum omnes inter græcos illustres ad externas gentes
sapientiæ gratia peregrinati fuissent. post platonis tempora cæteræ
nationes athenas confluxerint. Et aristoteles tam miro ingenio præ

ditus ac noue heresis auidissim⁹. cũ Platonẽ iã pene adultus adisset viginti eũ cõtinuos annos audiuerit. Adde ꝙ priusq̃ adiret platonẽ iam lr̃is prouectus erat. Deinde Platonẽ solum habuit præceptorẽ. Mitto quod a Cycerone scribitur malo cum platone errare q̃ cum ceteris recte sentire. Præterea ꝙ vna cum panetio illum appellat deum philosophoꝝ. Mitto illud qntiliani. Quis dubitet platonem eẽ precipuum vel acumine differendi vel eloquendi facundia diuina quadã & homerica. Multum eñ illius oratio supra prosam oratõnẽ & quã pedestrem græci vocant. surgit vt mihi nõ humano ingenio sed delphico quodam oraculo videatur instinctus. Diuina sapientia & probitate mirabilem auctoritatem etiã in patria. quod rarissime fieri solet sibi comparuisse videt̃. Reuersus ex sicilia plato cum ad magnificentissimã illam olimpiorum celebritatem quasi quandam orbis terrarum conuentum peruenisset tam lætis cũctorũ occursibus exceptus est vt e cœlo deus ad mortales demissis videretur. ludos deseri: athletarum spectacula relinqui. Pugiles solos obmitti cerneres & qđ admirabilius est qui tam longis terrarum marisq̃ tractibus pascendoꝝ oculorum auriumq̃ & animoꝝ gratia olympia venerant omnis voluptatis obliti platonem adibant. platonem intuebantur. In platone perinde atq̃ amenissimo diuersorio conquiescebãt. Cum tragediam quis referet. nec quispiam p̃ter platonem adesset. obiectantibus quibusdam dedecori esse illi ꝙ nemo p̃ter vnũ adesset respõdit ille & hic vnus plus est q̃ totus atheniensis populus.

Charitas magnanimitas: sanctimonia platonis.

QVã mag̃ & cõstãti aĩo p̃sertim ĩ amicorũ cã fuerit indicãt eius ep̃læ & contẽptus tyrãni. dionisq̃ defensio. Tyrãnũ sæpe ꝙ iniuste gubernaret. ꝙ ue amicos falleret etiam p̃ntibus testibus audacter redarguebat tantũ aberat vt illi assenteret. mitto minutiora illa quale illud ẽ. ꝙ iusserat dyonisius ĩ cõuiuiõ & vt singl'is purpurã inducti saltarẽt. Saltauit ꝓtinus aristippus. plato vero renuit dicẽs nõ couenire phõ muliebria. p̃terea chabriæ fortissimo duci crobilus accusato ĩprobus diẽ dixerat. & capitis iudiciũ inteptauerat quo circa cũ a reliq̃s destitutus ciuibus metu p̃iculi ĩ arcẽ ascẽderet. solus plato auxiliũ p̃staturus s̃p illi affuit. Cũ vero calũniator crobilus vt eũ a p̃rocinio deterreret. minitãs dixisset. aliis defensionẽ p̃staturus aduẽtas. ĩgrãs ꝙ te quoq̃ socratis venenũ expectat ĩpe r̃ndit. oli crobile cũ p̃rĩe dignitati militabã. intolerãdis p̃icul' haud segnis erã. nũc ꝓ officio & amici salute licet ferrũ ac venena mineris & ignẽ. Nullum recuso discrimẽ. Cũ socrates carcere iniustissime ĩclusus eẽt. plato pecunias cõgregauit vt redimeret innocentẽ. & dum iudicium agebat̃ ascẽdẽs ĩ sugestũ sic cœpit orare: cũ mĩor natu sim viri athenîẽses his õibus q tribunal ascẽderunt. veꝝ tyrãni iudices veriri ne auctoritate

& eloquentia sua ciues moueret. Interpellauerunt repente: reclamauerunt qꝫ descende. Plato domum abiit. Nam quãtum illi in clemẽtis morbo tantum hic tunc morbo corporis laborabat. Socrates vero perscrutores pœnas paulopost dederunt. Cum ex condiscipulis quidam instigaretur inuidia xenocratem adeo platoni gratum acceptumqꝫ esse: vt in eum cõflaret inimicitias multa in platonẽ xenocratis maledicta renunciauit. Plato medio sermone criminationem respuens obaudit I nstat oblectator vltus seueritate crimẽ affirmãs Deniqꝫ deos omnes ac deas obtestanti: plato vt ab eius sese pertinatia solueret esto inquit. Sed ea xenocrates fide ac grauitate pollet vt nisi sic expedire iudicasset: dicturus ea nunqꝫ fuisset. Grauitatẽ magnanimitatemqꝫ platonis imitatum fuisse Xenocratem dilectum eius discipulum testis est vita Xenocratis apud Diogenem. quæ quidem est fortitudinis & sanctitatis exemplar. Imitatum quoqꝫ fuisse dionem Plutarchus est testis. Preterea philiscus licurgi oratoris vitã describens. Magnus vir inquit fuit lycurgus multaqꝫ sũt ab eo gesta præclare: que fecere nemo potuisset qui nõ fuisset platonis auditor. Demosthenes cũ antipatrũ fugeret archie blãdis verbis sei vitã seruaturũ pollicenti: absit inquit: vt viuere turpiter malim qꝫ honeste mori. Postqꝫ Xenocratem & platonẽ de immortalitate animi disserentes audiui. Idem scribens ad Heracleodorum quendã cõdiscipulum suũ: atqꝫ eum reprehendens ꝙ postqꝫ platonem audiuerat: negligeret bonas artes: & vitã parum honeste duceret. Nõne inquit erubescis ea negligere q̃ a platõe accepisti. Dionysius ad Speusippũ scribens ait. Plato quidem gratis sua limina terentes docebat Tu vero tributa exigis & advolẽtibus ac nolẽtibus accipi: Laertius quoqꝫ capit eundem ꝙ non sicut Xenocrates platonis castitatem & fortitudinem mansuetudinemqꝫ fuerit imitatus. Illud vero de fortitudine Xenocratis tacere nõ possum ꝙ cum platoni Dionysius diceret: caput tibi quispiam tollet Xenocrates qui aderat inquit. Nemo istud priusqꝫ meum hoc abscidet.

Sententie & prouerbia platonis.

De Aristotele & Xenocrate hæc plato dicebat.

HVi qualẽ equũ qualẽqꝫ asinũ iungẽdos assũpsi. Aristoteles quidẽ freno ĩdiget: xenocrates vero calcaribus. Erat inter discipulos eius lautus nimiũ et curã de cutis studiosissimus adolescens: quem plato rogauit. Quousqꝫ tibi carcerẽ edificare perges Quotiẽs hoiem amore irretitũ videret ille aiebat ꝓprio ĩ corpe mortuus est viuit in alieno. Addebat qui seipse alterius gratia deseruerit oĩum esse miserrimũ. Quippe qui neqꝫ se possideat vlterius: neqꝫ alterũ. Platonis quidam familiaris vir doctus eũ orabat. vt sibi aures paulisp accomodaret: libellũ a se editũ lecturo. Rogatus subide a pla

tone: quæ liberi esset inscriptio: rñdit cõtradicẽdũ non esse: cui plato
Cur igitur ipse hoc factitas. Cur cõtradicẽtibus cõtradicis: Cur me
cõsulis: si tibi ꝓhibes cõtradici: Leo ciuis potens in cetu carpebat ꝙ
magnas: & imodestas in senatu vociferationes habuerat. Plato hoc
ip̃m inquit est vere leonẽ esse: Diogeni cynico dicẽti ꝙ hũana quidẽ
ista videret: ideas vero nequaꝗ̃. cui mirũ iquit. Oculos em̃ qbus ista
videntᷣ habes: & vteris. Mẽte vero nõ vteris qua sola ille cernũtᷣ. Mi
rãtibus discipulis ꝙ xenocrates in oĩ vita seuerus: nescio quid risu
excipiendũ dixisset: quid inquit miramini inter spinas aliquãdo ro
sas & lilia nasci. At viuẽtes crebro dicere solebat. Ocio labores ante
ponite nisi forte rubiginẽ splẽdori prestare putatis. Iuuentutẽ ad he
atã vitã hac ratiõe sæpissime incẽdebat. Cõtrariã virtutis ac volupta
tis naturã animaduertite. huius enĩ momentaneã dulcedinẽ: subita
penitentia sequitᷣ dolorꝗ perpetuus. Illius aũt breues labores eter-
na voluptas. Cũ vidisset quendã aleia ludentẽ arguit: & cũ ille ꝗ̃ par
ua reprehẽdis diceret. Plato rñdit. at nõ est parũ cõsuetudo: ebriis &
iratis cõsulere solitus erat sese vt in speculo studiose intuerentᷣ: eius
modi statim feditate discessuros. Ebrietatẽ & somnũ valde detesta
batᷣ. Aiebat plurimũ referre ad pueritiã educandã: vt honestis solũ
gaudere pueri assuescerẽt. Alioqui voluptatẽ dicebat escã esse malo
rũ. Addebat sanitatẽ aĩ verã esse phiam. Cœteras vero facultates nõ
tã phia ꝗ̃ ornamẽta videri: nihil sane menti suauius esse ꝗ̃ vera dice
re & audire. Veritatẽ em̃ nihil vel melius vel durabilius. Interrogã
tibus quibusdã q̃ nã possessionũ genera filiis essẽt potissimũ cõpa
rãda: ea dixit q̃ no grãdinẽ nõ houn vim nõ ip̃m deniꝗ iouẽ extime
scerẽt. De mãco de filii eruditiõe cõsultãti: qualis inquit in arbuscu
lis plantandis dirigendisꝗ talis & in filiis gignendis: & instituendis
cura esse debet. Hic labor: illic voluptas. Cauendum autem ne in hoc
sopiti: nullo plusꝗ̃ vigiles videamur. Philedono cuipiam platonem
carpenti ꝙ non minus in discendo ꝗ̃ in docendo studiosus ac sedu
lus esset: & quoad discipulus esse vellet interroganti. Quoad inquit
meliorem ac peritõrem esse me non penitebit. Interrogatus quidnã
inter peritum imperitumꝗ interesset: quod iter medicum egrotum
ꝗ̃ respõdit. Principibus nullum præstantius prædiorum genus esse
dicebat ꝗ̃ eorum familiaritates hominũ qui caupo

Quales princi
pes & rempu.
gubernantes.

nari nescirẽt principi non aliter necessariã esse sapi
entiã ꝗ̃ corpi animã. Beatissimas fore respublicas.
si aut philosophi dominẽtur: aut saltem qui guber
nãt diuina quadã sorte philosophẽtᷣ. Nihil em̃ pesti
lẽtius eẽ potestate: & audatia quã ignorãtia cõitetᷣ. Tales quoꝗ sub
ditos eẽ solere: quales pricipes videãtᷣ. Magistratui nõ ꝓpriũ bonum
sed publicũ cogitãdũ: nõ partẽ solũ citatis quãdã: sed totã eẽ curãdã.

Quantum plato neglexit humana: quantum diuina dilexit.

R Epetebat quotidie sola eterna esse vera. Temporalia vero veri similia. Dormire i corpe aim & q̄ sensus appetit aut timet nihil aliud eē q̄ somnia. Itaq3 hæc oia pœnitus cōtemnēda: & vt mala vitent̄ quibus plenius est mūdus: ad eterna cōfugiendū. Aliter em̄ deuitari nō posse. Ipe quoq3 q̄ præcipiebat implenit. Nā dū & hereditario quodā iure & ciuiū fauore priceps in rep. esset futurus omnē prorsus ciuilem respuit dignitatem. Cū patrimonio ditissimus esset: fratribus largitus est oia pteter suburbanū prediolum: quā academiā nominabāt. Hoc solo cōtētus vixit: & si preceptor amicusq3 pricipiū extitit: diuitias tamen ab his nullas accepit. Solebat rex Dionysius dicere. Aristippus semp pecunias petit. Plato semper libros. Adde q̄ in vxorem duxit. neq3 vixit in vrbe: ab oibus liber soli seruiens veritati. Vnde diuus hieronymus iquit. Plato egiptū: & architā tarētinū eāq3 orā italie que quōdā magna grecia vocabat̄: laboriosissime pagrauit. Vt qui athenis mgr̄ erat & potēs: cuiusq3 doctrinā achademiæ gimnasia psonabāt: fieret pegrinus atq3 discipulus: malens aliena verecunde discere q̄ sua impudenter ingerere. Deniq3 cum literas quasi toto orbe fugientes persequitur captus a pyratis & venundatus: etiā tyrāno crudilissimo paruit: captiuus victus & seruus. Tamē quia philosophus maior emente se fuit: hec hieronomus.

Pietas & gratitudo platonis.

G Ratus deo fuit: a quo principiū cogitādi dicendi agēdi oibus in rebus & faciendū dicebat esse: & ipse semper efficiebat. Preterea deo gratias agebat quotidie q̄ homo natus esset nō brutū: q̄ grecus nō barbarus q̄ temporibus socratis: q̄ gratus preceptoribus fuerit omnibusq3 amicis testimonio sunt eius dialogi. In quibus mirifice eos omnes bonorat: atq3 Socrati libros suos attribuit Non solum enim illum in omnibus pene dialogis disputantem inducit: sed etiam omnia a se composita: scribit non sua: sed socratis esse

Que Plato affirmauit & qui eum confirmauerunt.

I N his que sensibus subiacent partes heracliti tuebatur porro in his que ad intelligentiam pertinent pithagore maxime acquiescebat. In rebus autem ciuilibus socratem suū amplectebatur. Que vbiq3 asseuerabat: hec sunt: Deum oibus prouidere. Animas hominum immortales esse. Bonorum premia: malorum supplitia fore. Augustinus in libro contra Academicos inquit: Christi auctoritatem omnibus anteponendam. Si autem ratonibus agendum sit: apud platonicos reperire se dicit quod sacris Christianorum litteris non repugnet. Idem Dionysius areopagita significauit. Eusebius postea & Cyrillus latius declarauerunt. Hinc Augustinus in li. de vera religrone platonici inquit: paucis mutatis christiani fierent

Atq; in confessionibus narrat se probeminm ioannis euãgeliste fer me totum apud platonicos reperisse. propterea in secundo de ciuitate dei inquit. Labeo theologus apud gentiles platonem: inter semideos. cõnum rãdũ putauit: sicut Herculem atq; Romulum. Semideos autẽ heroibus anteponit. Sed vtrosq; inter numina collocat. Veruntamen istũ quem appellat semideum nõ heroibus tantũ: verum etiã diis ipis preferendũ esse nõ dubito. Vnde inquit se platonicos ante alios elegisse quia de rebus diuinis atq; humanis rectius admodum q̃ cæteri philosophi senserit: Quod & Marcus Varro antea iudicauerat: & Apuleius platonem nõ tantũ heroibus superiorẽ fecit sed deis equalẽ: quia videlicet diuinarũ rerũ adita penetrauerit. plato tantã fuit modestia præditus: vt cũ mirabilem sibi auctoritatẽ ante alios cõparauisset: tamẽ interrogatus a quodã quatenus præceptis suis parendũ foret rñderit: quoad in terris appareat sacratior aliquis. qui fontẽ oibus veritatis aperiat: quẽ deniq; sequant̃ omnes Addidit nihil suo sed diuino tantũ lumine reperisse. Quid autẽ in phia senserit: satis in libro de amore & theologia nr̃a tractanimus.

Reditus Platonis in patriam cœlestem & laudes.

N Atali suo decessit: & annũ vnũ atq; octuaginta impleuit sine vlla deductione. Ideo magi qui tũc athenis erant: platoni immolauerunt: amplioris fuisse sortis q̃ hũanæ rati quia cõsumauisset numerum perfectissimum: quem nouem nouies multiplicata conficiunt. atq; quod mirũ est adhuc in ea etate & eoipo die scribebat. De quo Ci. inquit. ẽ etiam quiete & pure atq; eleganter actæ ætatis placida ac leuis senectus qualẽ accepimus platonis qui vno & octogesimo ætatis anno scribens mortuus est: Seneca etiã affirmat id platoni sobrietatis & diligẽtiæ beneficio cõtigisse. Alii inter scribendũ: alii discũbentẽ in nuptiis remotis dapibus inter disserendũ ad superos redisse. Arestoteles i templo aram Platoni statuamq; sacrauit: hoc epigammate.

.i. aram. Aristoteles

hanc platoni dicauit viro quem nephas est a malis laudari. Addidit Arestoteles. Qui solus: vita: doctrina: moribus: ore Admonuit cũctos: & monumẽta dedit: Vt virtute quærãt fœlicẽ ducere vitã: Nulla feret talẽ secla futura virũ. Adiunxerũt & sapiẽtes: alii in platonis laudes carmina plurima: Sed præcipua epigramata tria. Primi hæc ẽ sentencia. Temperantia. Iusticiaq; excelluit oibus. Tantũ vero sapiẽtia supauit: vt omnẽ prorsus inuidiã supauerit: Scdi hic ẽ sensus: plato in deo℞ numerũ est trãslatus. Lõginq; hũc natões honorãt. Quia diuinã vitã ipe nouit aliisq; mõstrauit. Tercii sẽtẽtia huiusmodi phebus esculapiũ genuit & platonem: vt ille corporibus: hic animis mederet̃. Præterea Mitridates: persa℞ rex platonis statuã in academia

locauit ita inscriptam: Mitridates rodobati filiꝰ perses musis: Imagines platonis dicauit: Sillaniani opus. ex his omnibus id plato est consecutꝰ vt græci aristotelem quidem demonium: Platonē vero diuinū cognominauerint: Quia videlicet ille & vita humanus & sciētia naturalis maxime fuerit: hic autē scientia simul & vita sese potissimum ad diuina cōtulerit.

Apologia de moribus Platonis.

FInem iam verbis imponam si pauca quædam rursus addidero. Sunt plebei quidam versificatores: qui immerito poetarū sibi nomen vsurpāt. Hi tam morum dissimilitudine ꝙ malignitate inuidiæ ꝓuocati in optimū quemqꝫ impudentissime ludunt: Quibus summa quædam licentia in bonos potiusꝙ in malos præsertim nr̄a hac ætate conceditur. Sed nolim nostrorum temporū meminisse. Quæ tantum ad virtutem consequendam sunt inepta ꝙtum apta videntur ad insequendam. Talis igit̄ olim poeticuli diuum platonem a græcis appollinis filium & socratem ab appollinæ grecorum sapientissimum iudicatum mordere non dubitarūt. Quorum impietatem laertius diogenes summopere detestatur. Atqꝫ vt ipse declarat: ridicula etiam comicoruꝫ conuitia aristippus auxit cirenensis homo pessimus & optimi cuiusqꝫ suorum temporū aduersarius: Qui sicut alios plerosqꝫ modestissimos doctissimosqꝫ ficta quadam historia vituperauit. Sic etiam socratē præceptorem & condiscipulos suos xenephontem atꝫ platonem. Finxitqꝫ horum nomine carmina quædam in scorta puerosqꝫ lasciua. Videlicet vt falso magnorum phylosophoꝝ exemplo liberiorem ipse peccandi licentiam nancisceretur. Verum Aristoteles cui veritas magis ꝙ plato fuit amica tam falsas in virū sanctū calumnias substinere nō potuit. Nam in elegiis ad eudemum illa de platone quæ in superioribus diximus cecinit: id illi maxime tribuens: vt prophani non solum vituperare platonem vllo pacto non debeant. Verum etiam sub prætexu laudis factum illius nomen ore prophano nominare nō audeant: Neqꝫ elegia contentus fuit: sed etiam vt tradit olympiodorus: ꝑpræclaram orationē de Platonis laude composuit obmutescant igitur apud superos inferni canes atqꝫ apud inferos latratu cerberum comitentur. Nos autem Platonis vitam & sapientiam iudicio sapientum approbatissimā veneremur: Atqꝫ vna cum apuleio medaurense libere ꝓclamemus. Nos platonica familia nihil nouimus: nisi festum: lætū cœleste supernum.

Qt̄ū astronomi metiuntur: tantū astrologi mentiūtur.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo bembo iurisconsulto & equiti clarissimo. S. D.

SAlue mi Bernarde millies parū dixi. Salue totiēs quotiens spiras. Bernarde dulcissime. Plurima tibi scribo quotidie. Trāscribo pauca. Videor em̄ mihi cum archetipum scripsi amori q̄dā

modo satisfecisse. Officio autem etiã si transcriberem: minime satisfacerem vt autẽ te nunc de pſentibus studiis nostris faciam certiorem: compono librum de ꝓuidentia dei atqꝫ humani arbitrii: libertate: in quo illa astrologorũ iudicia quæ ꝓuidentiæ libertatiqꝫ detrahunt ꝑ ingenii facultate redarguo. Nempe q̃ diligenter cœlestia vere metiuntur astronomi: tam multum circa humana inanes astrologi mentiunt᷑. Vale. Veruꝫ Thomam illum egregium bernardi quondã Venetorum oratoris acatem quẽ libenter meus amplectitur animus: linguaqꝫ resonat: cur mea tamdiu manus pigerrima prætermittis? Hunc ergo bernarde quotiẽs videris. totiens marsilii nomine saluere iubeto. xiiii. Iunii. Mccccl xxvii.

Tunc maxime cõmendas aliquem cum ostendis illius esse cui cõmendas.

Marsilius Ficinus Marco Aurelio oratori clarissimo. S.D.

SI tua tibi cõmendare liceret Nicolaum familiarẽ meum litteris moribusqꝫ præditũ tibi plurimũ cõmendarem. Quem quideꝫ esse tuũ testimonio nobis est tuum nomen quod illius ore frequentissime sonat.

Quando diuino afflante spiritu amor accenditur semper amante altero redamat alter: sæpe altero cogitante idem cogitat alter.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo iurisconsulto & equiti clarissimo. S.D.

ACcepi Bernarde hodie a Marco Aurelio nostro epistolã quandam forma quidẽ ipsa mercurialẽ omino patriqꝫ ꝑsimilẽ ꝫ saturno: vt arbitror: oriente natã. Nempe grauioribus incedẽs passibus cum ab equore veneto sextodecimo Maii die discesserit: tandẽ decimonono Iunii litoribus nostris applicuit. Ego hanc summo complexus gaudio gratulabundus inqꝫ. Venisti tandem. Tuaqꝫ infortunatum vicit iter pietas. Hæc & si quasi sub saturno nata motu: quodammodo tardior extitit: tamen tanq̃ concepta mercurio fuisse videtur opere velocissima. Quod enim a nobis hodie postulat: ipsa tamdiu dũ nasceret᷑ impleuit. Sane eisdem maii diebus quibus aureus ad me aurelius scripsit ego occulto quodam ac pene diuino siue epistolæ siue: musæ suæ instinctu ꝑcitus opusculũ quoddã: aurelio dedicaui: qđ nisi ipm quoqꝫ incessu saturniũ fuerit iam ad nos arbitror ꝑuenisse. Mirabilẽ Bernarde parũper geniorũ nostroꝝ virtutẽ animaduerte. Dũ Marcus ille gratis se mihi dabat: ego iure vicissim totũ illi me dabã. Et amplectentem me mirifice cõplectebar. Atqꝫ ita cœlesti quodã cõflante spiritu: in vnũ pene inscii pariter cõspirauim⁹. Arbitror equidẽ aut mercuriũ ipm in tãtũ aut phœbũ in geminis constitutũ: tam similiter geminas Aurelii Marsiliiqꝫ lyras temperauisse: vt sonante altera vicissim altera resonet. Atqꝫ ab vtraqꝫ dulce illud bembi reboet nomẽ: nomẽ gratiis musicũ: musisqꝫ gratissimũ. Vale fœliciter. at video Bernardũ meũ: noui eñ hõis inge-

nium absq̧ delitiis suis neq̧ posse neq̧ velle vnq̧ bene valere. Christophorus landinus mineruæ musarũq̧ decus: & ioannes caualcãtes com phylosophus noster bene valẽt. Igit̃ bene vale. xix. iunii. Mcccclxxvii.

Quando diuino afflante spiritu amor accendit̃ semper amante altero redamat: alter sæpe altero cogitante idem cogit alter.

Marsilius Ficinus Florentinus Marco aurelio oratori clarissimo Salutem Dicit.

REddita heri nobis est elegans admodũ epistola tua Marce doctissime: epistola melle mihi dultior ac præcisior auro. Verũ qd ago? Non licet mihi nunc in laude hac vlterius progredi: ne vanior forte videar: si eam epistolã quæ laudat me plus satis ipse satis laudare tentauero. Ergo aliunde rursus si placet exordinamur. Quãdo cœlesti quodam afflante spiritu mentibus nostris amor accẽditur: semper amante altero alter redamat. Sæpe altero cogitante alter idem similiter cogitat. Nam & cœlestis auctor cum tanq̧ communis cunctorum causa complectatur vtrũq̧: mutuum amantium creat affectum: & affectus amantis qui per hominem e cœlo dependens tum in planam humanitas faciem tum in cœli concaua resilit vicissim procreat eccho. Salue igitur amice cœlestis Salue semper in auctore nostræ beniuolentiæ deo: neq̧ terrarum spacia marce: neq̧ vlla temporis interualla nostrum hũc cœlestem: perpetuumq̧ amorem: vel orientem interrumpere vel ortum demorari potuisse vident̃: quominus amante altero mox diuina quadaꝫ sorte amauerit alter. Cogitante quoq̧ atq̧ scribente altero: alter eodem pene momento idem & cogitarit & scripserit. Animaduertisse te arbitror aureli si modo meum illud a te nuper missum opusculum accepisti eo ipso tempere quoad me scribebas: me quoq̧ vicissim ad te scripsisse Præterea idem penitus atq̧ & significasset tũc & postulauisset. Mihi quidem nihil in rebus humanis fœlicius est q̃ illi affectu quodam euasisse me parem quo nullum esse audio virtute superiorem. nihil præciosius q̃ talem tantumq̧ possessorem meum fœliciter possidere. Habeo igit̃ tota ꝙ mente petebam. Sed hoc vnum quodãmodo doleo me nequaq̃ id totum esse: quod ipse petebas: Mi aureli: si non potes quod velis habere: id saltem velis habere quod possis. Accipe Marsilium tuũ marce totum quantuluscunq̧ sit. Ne respicias vlterius oro simulacbrum illud quod ab initio finxeras. Membrum enim quoddam simulachri illius est ficinus. Respice potius amice quod possides q̃ quod fingis. Sic vtiq̧ non alicuius partem: sed totũ aliquid possidere te prorsus agnosces. Præstat autem pigmeo aliquo toto frui q̃ vasti membro gigantis

Nihil infirmius q̃ humanus amor: nihil firmius q̃ diuinus.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo iuriscõsulto & equiti clarissimo. S. D.

S Cribis ad nos epistolam oratoriam: poeticam amatoriam. Sed nescio quid excusas frustra quod omnino nullus excusat: caue ne vbi pfectus est amor vel minimū quid offensiuncule putes vnq̄ posse contingere. Hoc vno solum charitate forte potes offendere si eam quandoq̄ posse putas offendi. Humanus quidem. Res est soliciti plena timoris amor. diuina vero charitas: siue paulū audiamus omnia credit: omnia sperat: omnia sustinet. Neq̄ excidit vnq̄: siue Ioannē euangelistam. Timor in charitate nō habitat. Sed pfecta charitas timorem omnem pcul expellit. Hinc aurelius Augustinus noster exclamat. Solus nullum charū admittit: cui omnes in illo chari sunt qui non admittitur. Sed nescio quomodo omeliam: vt aiunt: quandā modo hic inceptaueram. Atq̄ charitatis officia ei viro tradebam: quem florentinus populus amiratur. quasi quoddam & charitatis simulacrum & humanitatis exemplar.

Frustra nimium in rebus his quæ sibimet nequaq̄ sufficiunt nostrā sufficientiam affectamus.

Marsilius Ficinus hoim generi. S.D.

S Vfficientiam vbiq̄ eo quæris proposito: vt postq̄ hanc vnam reppereris nihil vltra pquiras. Requiris autem q̄ plurima semper ob hoc ipsum: quia nusq̄ hanc vnam assequeris. Vis ergo dicam quam ob causam nusq̄ sufficientiam assequaris? Forsitan quia hanc extra te quæritas. Si ergo mortales opes immortali animo sufficere nequeūt: da operam vt illis saltem animus ipse sufficiat. Aduerte q̄d dicam. Non dico vt ipse sibimet satisfaciat animus. Quo eñ pacto qui ab alio & efficitur & perficitur sibi ipse satisfacere potest. Frustra nimiū heu miseri in rebus his quæ sibimet nequaq̄ sufficiunt: nostram sufficientiam affectamus. Profecto solū quod sibi satis est: omnino oībus satisfacit. Nihil aūt si ipm pōt satis esse præter immēsum bonū quod ex seipso ē & ad seipm. Hic ergo solum: hic inquā q̄ satis nobis facturum sit quæramus. Neq̄ pigeat. Nemo frustra bonū sequitur vnq̄: qui bn̄ sequitur. Nam & bonum ipsum: quia immensum est: vbiq̄ viget atq̄ exuberat vndiq̄ & affectus noster bene sequendi est aliquid proculdubio bonum. Solus autē bene vult sequiturq̄ bonū: qui summæ bonitatis ipsius gratia p quam singula bona sunt atq̄ seruantur: passim bona singula sequit̄.

Transitus repentinus a minimo lumine ad maximum: atq̄ a maximo ad minimum aciem impedit.

Marsilius ficinus Riciardo angelerio anglariēsi insigni theologo. S.D.

C Iuiles viri sæpe philosophos increpāt: q̄ ad humanarū rerum gubernationē inepti vt plurimū videant̄. Phīsophi vero cōtra ciuiles viros q̄ ad diuinorū cōtemplationē ineptissimi sint: sæpius improbāt. Quid igit̄ ad hæc ipsi dicemus. Non nostrū inter hos

tantas cōponere lites. Sed plato noster: huc aduocādus est arbiter: quē ad humana: simul atq3 diuina: deus ipse cōposuit. Hic igit̄ arbitrat̄: tam ciuiles q̄ philosophos ad vtrūq3 officiū exequendū fuisse ab initio institutos. Si modo ab altero extremoꝝ ad alterū haud subito transeant. Sed debitis gradib⁹ gradiant̄. Præstat græca ipsa platonis verba ex libro de rep. septimo: hic ad verbū traducere. Post hæc naturā nostram q̄ ad eruditionē & ruditatē tali quadā: imagine contempleris. Finge animo quandā sub terra speluncā: cui⁹ ingressus: versus lumē quoddā incipiens p totā speluncā puius: vndiq3 pateat. In ea hoies nutritos a pueritia: ceruicē & crura ita deuinctos: vt & imobiles pmanere cogant̄: & ad anteriora solū ꝓspicere. Capita vero vinculis adstricta circūducere nequeant. Postergū autē superne a ꝓcul ignis lumen suspensum sit. Interque ignē: & vinctos hoies via superior pateat: secus q̄ paries sit constructus exiguus. Sicut plerūq3 præstigiatorib⁹ miracula fingentib⁹ scenæ seu cortinæ aliquæ sup qbus sua miranda demonstrant spectantium oculis opponunt̄. Cogita rursus hoies intra parietem ferentes vasa & opificia varia supra parietem eminētia. Statuasq3 hoim & alioꝝ animalium lapideas & ligneas imagines: modisq3 variis fabricatas. Atq3 vt cōsentaneum est: qui hæc circūferunt partim sileant partim loquant̄. Similes isti nobis sunt. Nam primū quidem putas istos aliud quicq3 vel suiipsoꝝ vel ꝓximoꝝ hoim videre pter vmbras quæ ex igne in aduersam speluncæ partē cadunt? Quid autē eoꝝ q̄ circūferunt̄: nōne vmbras dūtaxat? Si ergo inuicē loqui liceret nōne ista quæ corā viderent loq opinant̄? Quod si eccho ex aduersa pte carceris resonaret: quotiens prætereuntiū aliquis loqueret̄: putas ne ipsos nisi transeuntiū vmbras aliud putare quod loquit̄? Omnino igit̄ tales nihil verū esse nisi fabricatarū rerū vmbras arbitrarent̄. Contra vero nūc animāduerte q̄lis foret eorum a vinculis solutio ignorantiæq3 curatio. Nempe si quis eoꝝ solueret̄: cogereturque repente surgere. Collum vertere ambulare lumen ipsum aspicere doleret ꝓtinus: nec ꝓpter splendorē intueri posset illa: quoꝝ vmbras ante cernebat. Tunc si quis illi dixerit prius eum spectasse nugas ad p̄sens autē rebus veris esse ꝓpinquiorē: veriusq3 inspicere. Ac prætereuntiū quēq3 monstrās quid sit quesiuerit nōne illū vacillaturū putas arbitraturūq3 veriora esse quæ ante cernebat: q̄ quæ nunc ostendunt̄. Et si cogerit eū lumen aspicere. Nōne dolore oculoꝝ affectū iri putas? Oculosq3 ad ea quæ facile prius viderat retorturum. Certiora ipsa existimantē q̄ quæ subito offerunt̄. Si vero aliqs eundē p aspera atq3 ardua sursum traheret violēter neq3 pmitteret quicq3 aspicere anteq3 ad solis lumen traxerit: nōne ipsum egrelaturū dū raptetur existimas? Et cū ad lumē euectus fuerit oculis splendore suffusis hesitaturū nihilq3 ex his conspecturū: quæ vera nūc ab hominib⁹ existimant̄.

Consuetudine igitur primum opus est si supera inspecturus sit. Vm

braſq; primū facilius intuebitur. Poſt hæc in aquis hominū cæterorūq;
imagines. Ipſa vero deinde: poſtea quæ in cœlo ſunt & ipſum cœlū no-
cte facilius contemplabit᷑: dum aſtrorum & lunæ lumē ſpectabit q̄ ſi ſo-
lem ipſum die ſoliſq; fulgorem intueatur. Atq; ita demū ſolem ipſum
ſuſpiciet: neq; iam in aquis & aliena in regione ſimulachra ipſius ſpecta-
bit. Sed ipſum ſecundū ſeipſum in ſede propria ſpeculabit᷑ & qualis ſit
agnoſcere poterit. Animaduerte tandē ipſum eſſe qui tempora & an-
nos temperat qui omnia regit quæ ſub cœlo ſunt. Qui omniū quæ an-
te ab ipſis viſa ſunt modo quodā eſt auctor. Quid ſi habitationē priſti-
nam memoria repetat: & illoꝝ hominū ſapientiā: atq; vincula? An non
cenſes eum beatū ſe loci mutatione exiſtimaturū: illorū autē miſerturū.
Præterea ſi qui honores: ibi inuicē exhibebantur & laudes dabanturq;
præmia: illi qui tranſeuntia quælibet acute cerneret recordareturq; ma-
xime quæ ex illis priora: quæ poſteriora: que pariter progredi ſoleant:
atq; ex his futura optime præſagiret: hæc ne deſideraturū ipſum putas
beatoſq; illos qui apud eos honorantur & dominant᷑ exiſtimaturum?
Vel quod ait Homerus ſibi electurū: euenire in alieno: ſcilicet rure con
ſerui hominis mancipiū effici & quodlibet aliud perpeti potiuſq̄ opi-
nionibus illis illudi & in ea miſeria degere. Si rurſus iſte deſcendat:
eandemq; ſedem quā antea nanciſcat᷑: nonne cū repente a ſole diſceſſerit
tenebris obfundetur? Ac ſi vmbras illas diſcernere oporteat: deq; ipſis
diſceptare cū illis qui perpetuis vinculis preſſi ſunt ꝓferendaq; ſenten-
tia ſit eo ipſo tempore quo oculi ipſius allucinantur anteq̄ acies expur-
getur. Quod quidē non breui fiet: an nō riſum concitabit? Eiq; ab om-
nibus dedecori dabitur: ꝙ poſtq̄ ſurſum aſcendit: corruptis: reuerſus ē
oculis: diceturq; nunq̄ ad ſupera contendendū eſſe: & eum qui ſoluere
tentet & ſurſum ducere: ſi dep̄hendat᷑: ꝓtinus occidendum. Tota hæc
imago o amice referenda eſt ad illa quæ ſupra dicta ſunt. Carcer quidē
iſte ad ea quæ cernitur oculis mundi machinam. Lumen vero ignis in
ſpecu ad ſolis potentiā. Poſtremo ſi ad ſenſum ad ſupera eorūq; conſpe-
ctum: ad eū qui ad intelligibilem regionem tendit adſcenſum retuleris
vt ego quidē ſpero non aberrabis. Poſtq̄ ſententiā meā audire deſide-
ras. Deus autē nouit an vera ſit. Quæ init᷑ mihi apparent huc tendunt.
Nempe arbitror in ordine ipſo intelligibili: boni ipſius ideam ſuppre-
mam exiſtere. Vixq; videri. Si autē viſa fuerit: aſſerendū: eam omnibꝰ
omniū rectorū atq; bonorum cauſam eſſe. Cum ipſa in loco viſibili lu-
men creauerit: & luminis auctorem. In ipſo vero intelligibili regnet ip-
ſa veritatemq;: & mentem ꝓtulerit. Quā noſſe neceſſe ſit omnem qui-
cunq; ſana mente quicq̄ vel priuatū vel publice eſt acturus. Age & hoc
conſidera. Neq; mireris: ꝙ hi qui huc deſcendunt nolint humana tra-
ctare: ſed ipſorum mentis acies ſemper ad ſupera dirigatur: probabile
quippe id eſt: ſiquidē ſuperiorem imaginē ſequitur. Quid autem hoc?

Mirandum putas: si quis a diuinis spectaculis ad humana haec mala ꝓlapsus: ineptior sit ad agendū rideaturq; praesertim si anteq̄ ꝑsentibus tenebris assuescat: dum adhuc titubat: cogatur in iudiciis vel alibi de iusti. Vmbris aut statuis illis quorum vmbrae hae sunt certare: deq; iudiciis eorum qui iusticiam ipsam nunq̄ viderunt disserere. Verū si mentem quis habuerit recordabitur duobus modis & duobus ex causis oculos turbari solere. Tum quando ex lumine ad vmbram descendimus: tum quando ex tenebris prodimus in lucem eodemq; modo affici animum arbitrabitur: quotiens turbatum viderit: & ad aliquid cernēdum hebetiorem. Ideoq; haud temere in risum ꝓrumpet: sed diligenter inquiret: vtrum a lucidiori vita descendens nouis tenebris obruatᷓ. Vel ab insipientia plurima ad fulgidum spectaculum surgens: sub choruſco nimium splendere deficiat. Et alterius quidem affectum probabit: vitamq; eius beatam fore censebit. Alterius miserebitur. At si forte ridere coeperit: haud tam inepte hunc ridebit q̄ eum qui a lumine superno deciderit. Haec plato diuinus. his neq; minui quicq̄ debet: neq; addi potest. ergo Vale.

Quod animus immortalis sit. Atq; cur cum sit diuinus saepe tamen vitam agit bestiae similem.

Marsilius Ficinus Iohanni Nesio litteris & moribus ornatissimo. S. D.

Nisi diuinus nobis vigor inesset: ac caelestis mētibus nostris origo: mortaliū rerum defectum nullo pacto possemus agnoscere Nihili prorsus supra rerum corporaliū ordinem: aut excogitaremus vnq̄ aut appeteremus. Nullus vnq̄ vel minima in re corpori repugnare contenderet. Quandoq; terrenis opibus impleremur. Aut omnes aut certe q̄plurimi in hac mundi media regione tanq̄ naturali origine patriaq; quiescerent. Nunc vero cum res nostrae longe se aliter habeant: reor quidē neq; vana fides genus nobis esse diuinū. Caeterum si diuini sumus cur nam saepe vitam agimus bestiae similē? Quia naturalis regionis huius cōditio sic instituit: vt longe prius sensu tanq̄ bruta: & ratione tanq̄ homines vteremur. Praeterea multo plura atq; manifestiora circa sensum q̄ circa mentem: incitamēta se nobis obiiciūt Postremo vnicus in nobis est hō. Bestiae vero sunt multae. Operepraetium est nostrā illam imaginē intuer: quā plato sic in nono libro de republica pingit. Imaginē animae talē aliquā figuremus: quales quondam memorantur fuisse naturae chimerae ipsius scyllae & cerberi. & aliae multae in quibus feruntur: variae in eodem formae congemitae. Finge itaq; figuram vnam bestiae variae admodum & capita circum multa habentis: capita inquam partim bestiarum domesticarum partim agrestium. Quae & permutare & producere ex se haec omnia possit.

Vnam præterea iis adiunge supernæ leonis formam. Huic vnam insu per hominis: & amplissimũ quidem primum sit. Angustius vero secũ dum atq3 tercium. Coniunge igitur: hæc tria: vt ad vnũ conficiendum inuicem coherescant. Circũpone extrinsecus ipsis hominis vnius imaginẽ: vt illi qui nequeat interiora inspicere: sed exterius dumtaxat cernat operimentum: vnum animal homo: scilicet videatur. Dicamus itaq3 illi qui afferit prodesse homini huic iniuste egere: iuste vero viuere nequaq3 ꝓdesse ꝙ nihil aliud asserit: nisi prodesse illi: vt bestiam illã multiplicem pascat & leonem: & fortiorem illam leonemq3 efficiat: hominẽ vero perire fame permittat atq3 eneruet. vsq3 adeo vt propter imbecillitatem trahatur quocunq3 cætera illa rapiunt. Neq3 alterum cum altero mansuefaciat inuicemue cõciliet. immo sinat singula se inuicem morsibus lacerare: ac pugnantia se mutuo deuorare. Ergo si quis dicat officia iusta ꝓdesse. hæc agenda dicendaq3 monebit: ex quibus homo ille huiusmodi animalis interior: summã potentiã consequat̃: fereq3 illius pluribus capitibus redimite tanq3 colonus: curam habeat: domestica quidem capita fouens irrigans ac nutriens: agrestia ꝑtinus amputans: dum leonis naturam ad hoc adiutricem accipit communiterq3 curat omnia: & inuicem mutua beniuolentia sibi conciliat. Omni itaq3 rõne qui iusta laudat vera loquitur: qui vero iniusta mẽtit̃. Nam & quo ad voluptatem & quo ad decus: & quo ad emolumentũ iusti laudator vera ꝓnunciat: vituperator autem: neq3 quicq3 affert: neq3 nouit quod improbat. Hactenus Plato in eiusmodi animæ nostræ figura illa distributio concinetur: quæ apud platonem legitur in timeo. Vbi animã in tres quasdam vires diuidit quasi partes. In raciocinandi videlicet & irascendi & cõcupiscẽdi naturam. Vim rationalem capiti tanq3 arci suppremæ reginam accomodauit: præsertim quia in speculando caput maxime omniũ laborare videtur. Sensusq3 ibi omnes vigent q3 plurimũ. Præterea vim iracundiæ in præcordiis collocauit: Quoniam in ira: & audacia & timore hæ partes maxime concitantur. Postremo concupiscendi naturã iecori ideo dedit quia naturalis illi vigor inest & concoquẽdi alimenti & libidinis augende. Proinde rationem in phædro nominat eurigam: quoniam naturali quodam ordine dux est partium reliquarum. Adiungit huic geminos æquos: album quidem alterum: alterum vero nigrum. Quantum vero ad ꝓpositum spectat æqui sunt cordis vires & iecoris. Quia rationi debeant tanq3 aurige parere. Sed magnanimitas quæ accommodat̃ cordi æquus dicitur albus. Est em̃ rationi ꝓpinquior. Iecoris autem concupiscentia quoniam a rationis excellentia remotior est. æquus est niger: Ratio rursus in nobis hercules nominatur. Hic occidit anteum: in mania quãdam simulacra fantasiæ. Quando videlicet a terra attollit in altum. Hoc est quando a sensibus & corporali imaginatione se nouerit. Hic quoq3 leonem domat:

id est iracundiam cobibet. Hic bydram obtruncat multis vndiq; capiti bus pululantem id est concupiscendi vim amputat. Quæ non ad pauca quædam & illa quidem maiora tanq; iracũdia. Sed ad quælibet immo innumerabilia insatiabili voragine fertur. Verum dum noster bercules iecoris bydram amputat ferro: capita repente repululãt: quia fomes ip se relinquitur. Dum vero absummit igne: quia fomitem prorsus extir- pat nibil inde renascitur. Iubet apud Platonẽ socrates in pbœdone ne voluptatis corporalis gratia ab alia quadam corporis abstineas volu- ptate. Alioquiu pro vna multæ subito renascũtur. Immo rationis gra- tia præcepit vt a voluptatibus abstinere conemur. Sic enim solum pos- se ait vicia funditus extirpari. Finem epistolæ iam imponã si prius vnũ boc admonuero vt vide licet meminerimus: si beluæ in nobis sunt mul tæ nimirum esse animas apud Platonem ab bomine in beluas trãsmi- grare. Sane fomites quosdam & affectus bestiarum ab initio in nobis babemus. Quos vbidiu temere nutriuerimus vel consopitur quodã modo ratio: vel sub iracundie concupiscentieq; specie vigilat. Quo cir- ca sub ipsa bominis pelle bomo ipse videtur in bestias ꝑtrãsisse. Hinc socrates inquit pbœdro. Considero equidem meipsum pbœdre vtrũ ego sim bestia quæbam typbone multiplicior ardentiorq; & furiosior. Siue placatius quoddã & simplicius animal diuinæ cuiusdam & mitis sortis id est trãq uillæ intelligẽtiæ particeps. Kl̃is Iulii. M.cccc.lxxxvii.

Solus oĩa possidet qui a nullo ꝑter deũ pœnitus possidet.

Marsilius Ficinus Hieronymo Pasqualino carissimo compatri suo Salutem dicit.

SI cupis possidere q̃plurima: da operam vt nibil pœnitus te pos sideat. Nisi em̃ teipsum babueris: ꝑ quem sis alia possessurus ni bil prorsus babebis. Hinc fit vt omnes bomines egeant semꝑ: omnes continue doleant. Quia videlicet seipsum quisq; secum omnia iam diu temere nimium & amisit & ꝑdidit: quãdo clam ipse raptus fu it: dum palam capere niteret. Solus & alterius simul & suiipsius esse ꝑt qui soli se illi dedit: qui ideo solus est omniũ: quia solus est oĩa. In quo dum cuncta quis repperit: repperit etiam seipsum tanto seipso ꝑfectio rẽ quãto ꝑfectior est ille q̃ ipse. Sicut qui seruo seruit seruus est & tur- pissimus & miserrimus. ita qui omnium seruit dño quodammodo sit dñs oĩm. Solus libere seruire videt: qui libertati obsequit infinitæ. Ibi seruitus libera est vbi immẽsa libertas. i. deus quicquid seruile violen- tumq; cogitari potest ꝑcul expellit.

Cum primũ fatum impugnare nitimur expugnamus.

Marsilius Ficinus Francisco marescalco Ferrariensi. S.D.

QVæris optime mi compbilosopbe quatuor. Primum quidem quõ valeam. Valeo equidem Marescbalcbe sicuti volo postq; cœpi vt valeo: ita velle valere. Secundũ vero. Qua ratione pbi-

losopher. Hac potissimum ratione philosophor: vt quandoquidẽ res ipse aliter voluntatem non sequuntur meam ego saltem voluntate res sequar. Sic eñ voluntati sequenti res obsequunẽ. Tercium: quantũ te amem. Si quis modus adsit amori: aut si qua certa libere voluntati mẽ sura: metire Francisce amorem erga me tuum. Ita forsitan & meum erga te metieris. Quartum: quid componam. Compono librum de prouidentia dei & humani arbitrii libertate: In quo agitur contra astrorum necessitatem factumq; astrologorum. At vero dixerit forte quispiam fatui esse contra inexpugnabile fatum velle pugnare. Ego vero respondeo: tam facile posse hoc impugnari: vt quando quispiam impugnare voluerit: tunc primum eo ipso ꝙ vult expugnet. Nempe cœlestium sperarum motus nunq̃ altius mentem attollere potest q̃ ad speras Nunc vero qui disputat contra illas eas iam transcẽdisse videtur. Atq; ad ipsum deum liberumq; volũtatis arbitrium accessisse. Quasi nõ cœlesti fato coactus fuerit: sed a supercœlesti tum dei prouidentia tum mentis libertate ꝑductus. Præterea cum actio quœlibet aduersaria & vt ita dixerim peremptoria a contrario quodam in contrarium ꝓcedere soleat: nemo audeat confiteri voluntatem ipsam disputationemq; factẽ violentiæ siderum repugnantem ad siderum violentia ꝓficisci. Immo ab ipsamet ꝓuidentia libertateq; manare intelligamus: cuius grã diximus cõtra fatum. xxviii. M.cccc.lxxvii. Florentiæ.

Multos habet seruos qui multis seruit.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S.D.

Phœbus capella & Frãciscus esiẽsis: pamphilusq; medicus platonis nostri libros quos iam diu omnes: e græca lingua transtulimus in latinam a nobis poscũt. Tu sicubi forte hos egregios viros offenderis: nostro nomine iubeto: traductionesq; hoc mense mitti nõ posse dicito. Vides Bernharde quãta libertate agam tecum: Videor eñ modo nescio quo pacto imperauisse. Sed tu mi bembe in causa es. Nam talem te singulis præstas: vt qui libertate fiduciaq; maxima nõ vtatur tecum proculdubio seruilissimus diffidentissimusq; omniũ videatur. Tu quidem dum cæteris libẽtissime seruis: interim maxime dominaris. Cæteri vero cum maxime tibi dominari videntur: tunc seruiunt libentissime: nulla facilior: ꝓstãtior: securior dominatio q̃ amatoria. Nulla actior: iocundior fœlicior seruitus q̃ voluntaria. Klis Augusti. M.cccc.lxxvii.

Amicicia inter hoies nisi afflante deo cõ̃ari nõ pot:

Marsilius Ficinus Florentinus hermolao barbaro Veneto. S.D.

Scripsi superioribus diebus epistolam quandã de amicicia vera breuiter disputantẽ. Quã nõ ad vnum quendam meorũ potissimum: sed ad cũctos pariter amicos sine certo titulo dirigebam. Reddita mihi est paulopost elegans epistola tua latinissime bar-

bare. Quæ quidem vera amoris eſca.i.amore ipſo me capit: & captū ꝓuocat ad amandum. Atq; ita amandū vt quod multorum erat futurū vnus ipſa iam habeas. Siquidem diſputationem noſtrā de amicicia vera meos omnes iamiam ſalutaturā ipſe tibi præcipue ſubito vendicaſti vt quod cunctis inſcribendum fuerat: ſoli inſcribatur hermolao. Ergo quemadmodum nuꝑ dum ſcribo ad omnes: ad vnū ſcribere in primis adducor poſt hac in oībus meis amādis vnū hunc in primis amabo.

Marſilius Ficinus cōphiloſophis ꝑcipue hermolao barbaro. S. D.

AMicitiam omnes cōmuni quadam notione vnionem aliquam eſſe definiunt. Cum vero non aliter vnio eſſe queat niſi ad vnū merito quærendum videtur quid nam vnum illud ſit ad quod duo aliqui cōſpirantes: amici fiunt atq; dicuntur. Nunquid neceſſario amici ſunt illi: qui opinantur idem? Nequaq;. Poſſumus enim idem in pleriſq; rebus tam humanis q̄ naturalibus opinari & tamē inuicē nos odiſſe. An forte beniuolentia: nō in opinione: ſed in voluntate cōſiſtit. Puta vt illi dumtaxat: qui volunt idem: dicantur amici? Neq; id quidē Immo ob hoc ipſum naſcuntur inimicitie: ꝙ volumus idem. Sæpe qui eūdem vel theſaurum vel dignitatis gradum: vel artis honorem expetunt ſibi inuicē inuident & iraſcuntur & dimicāt. Dixerit forte quiſpiam diſcordiam eiuſmodi inter homines ob hoc exoriri: ꝙ finita quedam cupiūt bona: quædam alter poſſidet vel nullo modo vel nō æque alter poſſidet. Si qui vero reperiantur: qui idem bonum: quod & infinitum ſit appetāt: cum illud nuſq; impediri poſſit: quin paſſim exuberet in immenſum: eos nullis inter ſe inimiciciis cogitari. Amicitiamq; inter illos eſſe qui bonum idem: infinitum volunt. At vero neq; iſtud quidem ſufficere ad beniuolētiam mihi videtur: omnes enim naturali quodam inſtinctu eiuſmodi bonum optant. Vnde fœlices eſſe volumus cūcti. Nō tñ nos inuicē cūcti diligimus. Vbi nā igit̄ beniuolētiā ipſā repiemus: q̄ nihil eſt aliud q̄ velle bonū: niſi circa bonū ipm q̄d eſt oē bonū.i.deū eā repiamus? Certe nō alibi. Cæterū hūana voluntas erga deū duobus ꝑcipue modis quātū ad ꝓpoſitū ſpectat: affici pōt. Aut eñ accipe cupit inde: aut dare. Prius qdē inſtinct⁹ cōis naturaliſq; eſt oībus. Si qdē oēs adeo q̄ꝑlīma exoptamus & petimus. Sed nō ob hoc ipm deū hoīeſue diligim⁹. Inſtinctus alter nō eque cuiuſlibet eē videt̄ Nēpe pauci ad modū repiūt̄: q deo ſeipſos ſecūq; oīa dedāt. Immo vt recti⁹ loqr deo reddāt. Nihil eñ qđ nō ab eo accepim⁹ vel ſum⁹ vel poſſidem⁹. Quiſqs ſeipm deo reddit.i.oēm cogitatoīs affectū actoīs nixū effectūq; cōuertit in eū: hic ſoli⁹ dei ipſi⁹ grā deū amat: ac cætera diligit ꝓpter deū. Sane van⁹ forme corpalis amator ob hoc ipm diligit corpis ſpecioſi picturā qa ipſā ſubſtātiā corpis amat. Ita ver⁹ piuſq; amatores creatas ñ ob aliā diligit rōz: niſi qa creator; dei quē amat vł imagīes ſūt vł vmbre. Et q̄to ſiliores appēt tāto mag; admirat̄ & laudat. Similime

vero diuinæ mentis sunt: mētes deo præ ceteris dedite. Quobrem eiusmodi mentes inextimabili quadā amoris flagrantia & dulcedine & ad deū & inuicē prorsus afficiuntur. Dum se tum illi sponte reddunt tanq̄ patri: tum sibi mutuo libentissime dedunt tanq̄ fratribus. Cæteræ quæ inter homines amicitie nuncupatur: nihil sunt aliud q̄ rapine. Vera charitas: sicut paulus inquit apostolus non quæ sua sunt: sed quæ alterius quærit. Et si honestis q̄tidie amicitie vocabulis magnifice gloriamur. tamē quisque nostrū vt plurimū talis est: vt nō aliū quēq̄ respiciat: sed seipsum. Non ēm hic reuera se tradit illi: sed accipere potius studet ab illo vel voluptatē vel vtilitatem quandā: siue ad externa corpusq̄ siue ad animū id attineat. Deniq̄ vt summatim dicam solus ille vir verus legittimusq̄ amator est appellandus: qui intelligit in omnibus bonis quæ passim sibi offerunt & placent: nihil reuera aliud sibi placere: q̄ diuinū ipsum bonū ex q̄ & p quod cuncta sunt bona. Ideo q̄ in iis omnibus ipsum amat in ipso diligit omnia. Ita vt neq̄ ipsemet sibi sit dilect⁹ nisi in eo p quē hoc habet vt si diligendus. Cunctos quidē pro viribus curat homines tanq̄ eodem secum patre creatos. Quosdam vero ante alios elegit: tanq̄ patris illius similiores: quibus cum & cæleste in terris & supcœlestem in cœlis vitā agat. Inter hos solos vera est amicitia. i. ab vno & in vno deo vnio vera. Quippe vera stabilisq̄ inter plures vnio nisi per vnitatē ipsam eternā effici nequit. Vera autem vnitas & eterna est ipsemet deus: qui solus est vera simplicitas & immēsa potestas. Ergo hi soli libere cum propheta clamare posse videntur. Ecce q̄ bonum & q̄ iocundum habitare fratres in vnum.

Fortuna neq̄ benefacere potest malis neq̄ malefacere bonis.

Marsilius Ficinus Antonio Hyuano Serezanensi. S. D.

SIquē videris incurabili morbo corporis laborantē: variisq̄ diuersoꝝ membroꝝ doloribus cruciatum inuidebis ne illi delicatas dapes: ministroꝝ turbā. Strata mollia. Purpurā cubiculum auratū? Certe nisi tu quoq̄ tantū egrotes animo quantū ille corpore. inuidere non poteris. Quicūq̄ vero voluptatib⁹: Pecuniisue aut gloriæ vel imperandi studio seruiunt: insanabili quodā animi morbo & multiplici dolore p̄munt. Quisquis ergo his inuidet nihil videt. Quaobrē ceci maxime omniū illi mihi videntur qui fortunā ideo cecam ducunt: quia vel benefaciat malis: quib⁹ reuera nihil est bonū: vel malefaciat bonis: quibus deniq̄ nihil est malum. Qualis enim in se quisq̄ est: talia cuiq̄ sunt quæ accipit. Soli inter homines rationis oculis capti sunt: q nō vident: q̄ mirabili rōne singulæ mundi partes disponant & moueantur: soli fortunæ cuidā vt ita dixerim & iniusticie summæ subiecti videntur: qui vbi exactissimus ordo rerū infinitā indicat auctoris potentiam & sapientiā & iusticiā: ipsi vel in rōnalē putant imperare fortunam vel de diuina gubernatione quasi minus iusta quærunt.

Matrimonii laus.

Marsilius Ficinus Anthonio pelocto poetæ & amico egregio. S.D. Laus Matrimo

Quod ad matrimonium iam diu animum applicueris mi Pelocte nō summopere ꝓbare nō possum. Sic homo tanq̄ diuinus humanam speciem seruat quadam successione ppetuā. Tanq̄ gratus reddit naturæ quod mutuo accepat ac sepe cum fenore. Tanq̄ foelix verusq̧ sculptor imaginem sui viuentem sculpit in filiis. Caram præterea vitæ societatem & fidam rerum custodiam hac vel solum vel maxime rōne cōsequit̄. Habet insup domesticam remp. in qua gubernanda prudentiæ omniūq̧ virtutum vires exerceat. Parat etiam maximū præsidium senectuti quā vel in vxoris dilecte gremio vel in filiorū nepotumq̧ vlnis vel in affiniū officio ducat securiorem. Deniq̧ vxor atq̧ familia vel laborū nobis est dulce solamē vel saltē summa quædā ad moralem philosophiam exercitatio. Qꝛobrem socrates multo magis moralem ab vxoribus disciplinam q̄ naturalē ab anaxagora vel archelao: se didicisse confitebatur. Quis nesciat creato quondam homini nihil prius antiquiusq̧ a deo præceptum & institutum q̄ matrimonium? Id q̧ & inter sacra misteria numerari & apud omnes gentes summopere celebrari? Hoc semper & honorauere potentes: & sapientes nō cōtem pserunt. Vtpote qui videbant ad res quidem agendas: conducere. Literas autem si temperate viuas & parce tempus expendas: nō impedire. Plato noster q̄ in iuuentute quodammodo neglexerit matrimonium tandem in senectute penitentia ductus sacra de naturæ fecit: vt ob eam rem se apud vulgus a crimine tum obmissi matrimonii tum sterilitatis absolueret. Statuitq̧ in legibus suis: qui vxorem non duxerit eū ꝓcul ab omnibus publicis muneribus & honoribus segregādum. Publicis aūt oneribus grauiusq̧ cæteros ciues esse premendum. Mercurius trismegistus eiusmodi homines inquit & humana lege infœlicissimos: & lege diuina tanq̄ steriles siccasq̧ arbores iudicari Ab hac tamē lege duo tantū genera hominū videntur absolui. Aut qui ob quandā naturæ imbecillitatem ad hoc ineptissimi sint. Aut vnice sesp̄os minerue tanq̄ vxori data fide deuouerint. Illos quidem excusat ipsa natura: Hos autem casta forsitan accusaret minerua: si venerem sequerētur. Pelottum vero nostrum: si forte matrimonium neglexisset improbasset: certe natura quæ hunc robustum peperit & formosum. Ac si minerua cui iam diu seruit forsan culpare temperauerit: q̄ musis misceat venerē apollo statim mercuriusq̧ defendent. Nempe dicent: peloctum plura melioraq̧ carmina post himenea sacra musis q̄ antea dicauisse. Deniq̧ sublimes iubebunt ad sidera tollere vultus. Vbi & phœbus musarum dux & mercurius harum comes: mediam ducunt venerem: amoris & musicæ matrem: quisq̧ pene cum illa vt ita loquar passibus gradiunt̄: neq̧ vnq̄ ab ea longe discedunt. Verum mittamus in presentia side

ra: redeamus ad homines. Video te post hac Anthoni apud familiares tuos sæpe hunc in modum pro re vxoria declamantē. Homo vel solus vel maxime oim est animal vt dicunt philosophi sociabile. Cui ad hoc ipsum soli sermonis condendarumq; legum est a natura tributa facultas. Vt quicunq; solus vixerit intelligat: se aut forte maius aliquid homine esse: aut proculdubio minus: si quidem phenice rarior est: qui inter homines vires humanas transcendat. Hic ergo præ ceteris humanitatis fungetur officio qui cōtinuam: domesticam: indissolubilem inierit societatem. Cuius commertio publicam ipsam generis humani societatem & seruare nitatur & gubernare pdiscat. Nempe quemadmodum ex domibus ciuitas ita ex rei familiaris disciplina reip. peritia constituitur. Nesciet regere ciuitatem qui domum gubernare non didicit Non amabit patriam: qui vel bona illius vel mala parum ad se pertinere cesebit. Non curabit forte seipsum grauioribus imbuere moribus qui cum solus: non sit familiæ bonorum morum præbiturus exemplū Ocio & licētia quadam negligentior quotidie deteriorq; euadat quisquis in re familiari non fuerit occupatus. Nesciet vere quemq; stabiliterq; amare: qui verum indissolubilemq; amorem cōiugis & filiorum non experitur Non discet pati foris & superare ferendo: nisi qui domesticum habuerit patientiæ pceptorem. Non discet hominum misereri: qui vel coniugem vel filium nunq; senserit lamentantem. Si quidem mens non ignara mali miseris succurrere discit. Quod vero omnium deterrimum est: is cui neq; sit suis prospiciendum: neq; pro suorum salute deus sæpe vocandus humanas magna ex parte negliget leges & homines ipsos cultumq; diuinum. Deniq; difficilimum erit. non exuere hominē: nisi legitimum matrimonii pallium induerimus. Q͞obrem si vultis amici homines esse si filii legitimi dei: legitime genus hominū augete: & tanq; deo similes instar dei: filios nobis similes procreate nutrite: regite: gubernate. Mementote præterea in re familiari diligentissime gubernanda: vos ipsos colere. Reip. terrenæ & peritiā discere & assequi dignitates: cœlestis reip. munera pmereri.

Philosophia sapientiam gignit. Sapientia parit fœlicitatem.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino Amitino suo. S.D.

VBi nos diues potensq; iuno non audit haud prius nobis culpā desunt parceq; numen illud experiamur quod quia viget vbiq;: affatim adest omnibus qui eidem adesse volunt. Audit hominem nondum vocantem. Exaudit quemlibet rite precantem. Totum igitur auxilium saluine nostrum nobis est a minerua petendum. Quo possimus quandoq; nos tollere humo: superasq; euadere ad auras. Nempe solum id numen ad ethereum mundi caput hominem potest attollere: quod ipso summi Iouis est capite natam. Quoniam vero non exaudit quemq;: nisi rite præcantem: conemur amice pro viribus recte hinc au-

filium petere. Quis nam sapientiam recte adorat: nisi qui sapiēter? Sapienter autem hanc solus adorat qui poscit a sapientia sapiētiam. Non possumus nisi per illam quicꝙ vel ab ipsa vel ab alio petere sapienter. Non possumus quicꝙ ab ista sapienter petere nisi illam. Hoc nos docuit Socrates vir omnium appollinis iudicio sapientissimus. Quippe qui vt Plato in phædro recenset: in quotidianis præcibus suis: solam a deo sapientiam exoptabat. Sciebat enim vir ille dicimus insipientibus quidem vel quæ bona vulgo videntur: esse mala. Sapienti autem etiã quæ mala dicũtur bona tandem euadere. Fœlix cui bene succedũt omnia. Soli autem succedunt bene: qui bene omnibus vtitur. Solus bene singulis vtitur: vi & suiipsius & aliorum vires a sapientia didicit. Fœlices igitur soli sapiētiæ sacerdotes. Qui vel in ipsa humana (vt ita dicã) miserias sunt beati. Cæteri vero vsqꝫ adeo sunt infœlices: vt in ipsa etiã humana fœlicitate sint miseri. Hinc quanta legitime philosophiæ dignitas & diuinitas sit apparet. In hac enim maxime consistit pfectum sapientie sacerdotium. Veruntamen adeo indigne impieqꝫ vulgo tractat͛: vt ii qui soli vere sapiunt & a quibus cæteri id ipsum habent: vt aliquid sapiant: maxime omniũ desipere iudicentur. Preterea male putētur sentire de deo apud illos qui a philosophis deum colere didicerunt quãdo philosophorum rationibus intellexerunt deum esse quem colant. O falsissimum vulgi iudicium. Tunc democritum philosophum putauerunt insipientem cum maxime sapiens factus cœpit mortalium insipientiam deridere: & ab hyppocrate medicorum sapientissimo iudicatus est oim prudētissimus. Tunc socrate diuinũ quasi male de diis sentientem cõdemnauerũt: qñ ab ipso eorũ deo: vtpote qui rectius ꝙ̃ cæteri de deo sentiret: sapiētissimus est appellatus. Sed rideat insanũ vulgus vt libet: rideat philosophos vt insanos & impios. Interim philosophi & flebilē vulgi risum vna cũ heraclito lugeãt: & ridiculũ fletum cum democrito rideant.

Non est sanus cui salubria displicēt.

Marsilius Ficinus Iacobo bracciolino poggii oratoris filio paternæ artis heredi. S.D.

LEgēti mihi nup philosophicã quãdã plutarchi platonici ep'am ad Traianũ impatorē venit in mentē subito bracciolin⁹. Quippe cui sciã optima quæqꝫ valde placere. Atqꝫ in hoc ille mihi maxime placet: Q đ nihil laudat: nõ bonũ. Nullũ bonũ nõ maxīe laudat: Nullũ certius apud medicos sani gustus inditiũ: ꝙ̃ si illa q̃ salubria sũt eadē & suauia videant͛. Atqꝫ cõtra: q̃ ledũt plĩmũ eadē & offendãt. Sed accipe iam philosophicã impatoriãqꝫ ep'am. Quæ quidē ꝓhemiũ est libri plutarchi de politica & impatoria institutōe ad traianũ impatorem Quem librum Policrates pene ad verbum traduxit. Plutarchus Traiano. S.D. Modestiã tuã nouerã nõ appetere principatũ Quē tñ semp

morum elegantia mereri studuisti. Quo quidẽ tanto dignior iudica-ris quanto a crimine ambitionis videris esse remotior. Tuæ itaq; virtu-ti congratulor: & fortunæ meæ. Si tamen recte gesseris: quẽ probe me-ruisti. Alioquin te periculis: & me detrahentiũ linguis subiectũ iri non dubito: Cum & ignauiam imperatorũ Roma nõ ferat: & sermo publi-cus delicta discipulorũ refundere soleat in præceptores. Sic Seneca. Ne-ronis sui culpa detrahentiũ linguis carpitur. Adolescentũ suorũ teme-ritas in quintilianũ refunditur. Et socrates in pupillum suum dementi-or fuisse culpatũ. Tu vero quid vis rectissime geres: si non recesseris a te ipso. Si primũ te composueris. Si omnia disposueris ad virtutẽ: recte ti-bi procedent vniuersa. Politice constitutionis morũq; vires tibi descri-psi. Cui si obtemperas: plutarchum viuẽdi habes auctorem. Alioquin præsentem epistolam testem inuoco: q in pernitiem imperii nõ pergis auctore plutarcho. Vale.

Marsilii Ficini Florentini disputatio contra iudiciũ astrologorum

Marsilius Ficinus Francisco Nyppolito Gazolti comiti Viro cla-rissimo. S. D.

Scripsi librũ contra vana astrologorũ iudicia. Mitto ad te ꝓhe-mium: Reliquũ mittam cũ primum Scriba noster exscripserit. Qui singula necessario fieri a stellis affirmant: tribus potissimũ ꝑnitiosis erroribus & inuoluuntur ipsi & vulgus inuoluunt. Nã sum-mo & omnipotenti deo quantum in eis est propriam rerum auferũt ꝓ-uidentiam absolutumq; mundi totius imperium. Angelis vero: q ita apud illos cœlestia mouent vt omnia inde hominum scelera. Omĩa ma-la bonis. Omnia bona malis proueniant iusticiam adimunt. Hominibꝰ deniq; qui non minus: q; bestiæ vt illis videtur huc & huc impelluntur auferunt libertatem: omniq; priuant tranquillitate. Si enim bona ꝓmit-tunt quod raro vix & obscure admodum facere consueuerunt: vt pluri-mum: maximis illa difficultatibus implicant: vnde fit vt nobis minime prosint. q si aliquando & id quidem rarissime absq; summo labore vẽ-tura ꝓnunciant: inde vani superbi negligentesq; reddimur: Atq; si casu quodam: vt ꝓmiseruut: euenerit minus grata ꝓuenit diu expectata vo-luptas. Si vero minantur mala: quod multo sepius accidit: mala vł sero futura diu anticipamus vel nunq; futura miseri fingimus patimurq; fin-gendo. Deniq; si fata vitari non possunt frustra ꝓuidentur & ꝑdicuntur Si possunt aliqua ratione vitari: falso ab astrologis necessitas fati defen-ditur: fortasse dicent vt arbitror: hoc quoq; in fatis esse vt aliquid e mul-tis præsciatur interdum & caueatur. Sic igitur inter parcas cõtrouersia erit: vt alia vulnerare hominem statuat alia protegat. Sed demus hoc in præsentia illis si placet ne cui forsan pertinacissimi videamur. Nunq; ta-men alicui concedemus. Illud quoq; in parcarum decretis consistere vt multi non credant illis: multi insuper contradicant. Quomodo eni; fa-

tum Marsiliũ nunc impellit vt pro ingenii viribus fato repugnet. Qui certe non fati ipsius vi: sed potius contrarii alicuius vel saltem superioris virtute nunc inuebitur contra fatum. Necessitas eñ ipa omnino sibiipi repugnare nõ potest. Vt esse neget necessitatẽ atq suo instinctu aculeis q se perimat. Quid nam vulgatissimũ illud sibi vult. Fatis agimur: credite fatis. At qui si diligentius rem ipsam consideremus non tam fatis ipsis q fatuis fatorum assertoribus agimur. Non credetis mibi credite fatis: si fatuis non credetis. Qui obscuris non vera vt de sibilla dicitur: sed falsa inuoluunt. Ac de singulis bominibus non propria prædicant: sed cõmunia cunctis. Homines loquacissimi in mediũ tot adducunt vt non mirum sit si inter multa mendacia aliquando casu in verũ aliquod incidunt. Sapere volunt aliis cum ipsi sibi minime sapiant. Opere præcium est cõsiderare q inopes: ipsi sint q sordidi: q in negociis suis infortunati. In rebus agendis imprudẽtes atq inepti. Si forte mercaturã exercerent multominus q cæteri mercatores euentum præuident mercaturæ si medicinã minus q cæteri medici mediũ ac finem morbi præsagiunt. Ac pessime omniũ corpora curant & cum diuinitationẽ ꝓfiteantur ipsi inde casu viuere passim videntur & cadere. Surgite igitur pbilosopbi præcor: surgite omnes libertatis tranquillitatisq ꝓciosissime cupidi. Eia agite iam accingite vos clipeo palladis atq basta. Bellum in præsentia nobis imminet contra nefarios gigantulos illos qui et futurorũ præscientia deo prorsus immenso se equare conantur: & fati cœlest⁹ defensione supercœlesti deo qui est summa libertas liberũ imperiũ auferre Sed qui tam superbe ad superos ascendere moliuntur miserabiliter ꝓcipitabuntur ad inferos Porrige manum nobis ex alto deus omnipotẽs Vires tuis militibus sumministra. Tuũ istud defendere imperiũ. Nunc aggredimur: succurrite numina quæ circulos rotatis etbereos succurrite iusticiam vestrã excusaturis aduersus impios bostes qui extremæ cuiusdam iniustitiæ nos accusant. Faue tu quoq nobis o genus bominũ sine inuidia. Nempe tuam istam omniũ præciosissimã libertatẽ trãquillitatemq tuemur. Vt postq de diuinatoribus non diuinis sed valde ꝓfanis qui tamdiu suis nos præstigiis mãcipent: triumpbauerimus libebere tandem clamare possimus. Impietas ergo pedibus subiecta vicissim obteritur nos exequat victoria cœlo.

Probemium Marsilii Ficini in opusculũ eius de vita Platonis ad Franciscum bandinum.

NAtus ẽ mibi nup in ipo omĩpotẽtis xpi natali. Plato quidẽ Bãdine magnanime q q̃uis auo illi suo patriq nostro platoni lõge sit ipar videt̃ tñ nescio quõ vt cũq ꝑt indole similis. Ad bûc ego cõuersus o plato inq patrias ne auitasq sedes repetes atbenarũ. At ille repente o fatũ exclamauit iniquũ. Nulla mibi probdolor: nulla vsq restat patria domus. O ferrea secula qbus mars ille seuissim⁹ atticas diru-

it pallidis arces. Non igit̃ in miserã græciã sed in pannoniã. Marsili me conferã. Ibi em̃ floret magnus rex ille Mathias q mira quadã potentia simul & sapientia fretus certis relabentibus annis edem potenti sapientiq; palladi hoc ẽ græcorũ gymnasia reparabit. Ibidẽ ꝑterea penes regẽ ipsum pannoniæ fœlicissimũ fœliciter viuit: bãdinus ille meus. Qui diui platonis natalia quondã florentiæ suis sumptibus & apparatu regio celebrauit in vrbe: atq; etiã extra vrbẽ: dũ conuiuiũ idem apud clarissimos medices nostros instauraret: primus interfuit. Ibo igit̃ iam celer & alacer in Pannoniã ad amicos. Deniq; huic ipe inq;.i. decus.i. nostrũ melioribus vtere fatis.

Montes non seperant animos montibus altiores.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in christo patri domino Nicolao batoreo episcopo Vaciensi pannonio. S. D.

CVm accepi tuas bandiniq; litteras qbus vehemeter suadetis: vt in pannoniã ꝓficiscar: gratissimus Mathie serenissimo Pannoniæ regi futurus: præfeceram iam quinq; platonice sapientiæ claues: quarũ vna cæteris breuior ad vos venit. Venire aũt me difficile est Viuere deinde sub isto cœlo: forsitan difficilius. Verũ vt rectius loquar si venturus sim ad vos discedam a vobis prius oportet q̃ redeam fieri vero nequit vt ab his discedã: qbus cũ mihi cõciliante musa: vnus iamdiu factus ẽ animus. Ama ꝑcor: vt facis Marsiliũ tuũ te ob egregias virtutes tuas ardẽter amantẽ. Ama sil'r Franciscũ bandinũ nostrũ: virũ ingenio magnificẽtiaq; præstantẽ: cõmenda vtrũq; si decet: Mathie fœlicissimo regi: huic nõ nihil ex officina nostra breui tempore ꝓditurum nos vt cũq; poterit cõmendabit. Valete fœlices animi: atq; viuite mecũ Inuitis montibus qui nos separare videntur viuite mecum fœlices animi: vel altissimis motibus admodũ altiores: Hoc ego sum vobis: vnus sibi quisq; quod ipse est. Hoc mihi vos estis. quod duo sunt oculi. viii. kalendas Iunias. Mcccclxxix. Florentiæ.

PROHEMIVM QVINTI LIBRI.

Marsilius Ficinus Bernardo bembo Veneto equiti clarissimo. S. D.

LIber epistolarum nostrarum quintus ab epistola de lege diuina exordiens eadẽ a nobis lege bembi illius nomẽ tanq; caput suũ videtur exigere: quẽ nobiscũ: vt alibi demõstramus: lex diuina cœlestisq; coniunxit. Tibi ergo præceteris merito fœliciter dicatus sit. Lege fœliciter.

Quintus liber epistolarũ Marsilii Ficini Florentini.

Leges diuinæ fides scientia confirmatur.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendissimis familiaribus suis. Salutem Dicit.

LEges humanæ non aliter aut admittunẽ ab initio: aũt post ꝙ admissæ sunt ꝓpaganẽ: ꝙ vel cõsuetis cõmunibusꝙ humanarũ & naturaliũ rationũ suasionibus vel auctoritate q̃dam impetatoria impetu ve armorũ: vel facilitate & cõmoditate viuendi atꝙ illecebris voluptatũ. Præterea syderuȝ dispositio nõ aliis vnꝙ instrumẽtis ꝙ eiusmõi leges inter homines potest inducere. Q̃obrem si quã legem intellexerimus apud homines sanæ mentis & ortam aliquando & latissime ꝓpagatam: dũ ꝓbabiles illi multoꝝ argumentationes aduersarenẽ. Dũ arma potentũ contra illam vbiꝙ seuirent. Dũ palam omnibus humanæ voluptatis vsus spesꝙ ab ea prorsus auferetur legem eiusmodi neꝙ humanam esse. neꝙ a cœlesti fato pendere: sed diuinam omnino: & a supercœlesti quadam potentia proficisci necessario concludemus. Quod aũt necessaria probatione cõcluditur: Id ꝓculdubio certa scientia cõpræhenditur. Quisquis igitur eiusmodi legi: tali quondam ratione crediderit: habebit & scientiã matrem fidei & fidem scientia confirmatam. Qui talia non considerat: se ipsum considerare non potest. Qui vero considerat quidem quodammodo sed non credit: nihil credit. Quid eligãt alii nescio. Ego certe malo diuinæ credere ꝙ humane scire. Si quideȝ diuina fides longe certior est ꝙ hominum sapientia: crudelitas illa semper vera scientia confirmaẽ Scientia hæc nõnunꝙ in credulitate vacillat. Igitur vt veri quicꝙ alicubi possimus credere: iam ipsi veritati credamus: quæ quidẽ cũ ignorantiæ falsiue nihil admittat: certe ignorat fallitue neminem. Præterea vt aliquid vsꝙ boni sperare possimus in ipso speremus bono: quod cum nihil agat mali nihilꝙ patiatur iniusti: neꝙ sperantes frustratur vnꝙ: neꝙ derelinquit amãtes. Quos ipsum & vt sperarent illuminauit: & vt amarent pariter inflammauit. Motus enim ad ipsum bonum: neꝙ aliunde ꝙ ab ipso bono pendere potest: neꝙ alia ratione illuc refluere ꝙ inde ꝓfluxerit.

Nihil potest esse proprium vbi communis est animus.

Marsilius Ficinus Naldo poetæ. S. D.

REdii nuper in cellanum Nalde meum: immo nostrum. Nihil enim potest esse proprium vbi communis est animus. Composui secunda rusticationis die argumentum in librum nostrum de religione breuissimum. Cunꝙ id ad amicos inscriberem: primus mihi venit in mentem Naldus: primus omnium a nobis amatus Cui & reliqui hoc ipsum quod a me stabiliter diliguntur totum debent. Quippe cum in eo primum amando: cœteros amare didicerim.

Mitto igit argumentũ. Scripsi valde quod egerim. Scribe & tu quid agas: & quõ valeas. Sed cur inquã scripsi. Et cur scribe rogaui: Epistolis tm̃ cõtenti sint: qui diligunt mediocriter: at vero neq Maldus scio: quod loquor neq marsilius mutuis eplis cõtentus erit.

Breuiter loquendũ: sed nõ breuiter vel cogitandũ vel amandum.

Marsilius Ficinus Anthonio byuano. S.D.

v Vides Anthoni q arguti ingenii te existimem: Quoties libros petis: integros argumẽta mitto. Librũ primo de summo bono petisti: Argumentũ misi. Theologiã deinde nostrã platonicam postulasti. Dedi & argumentũ: qd paulo añ recepi. Sed vt ter argutũ te id argutissimũ faciã: accipe terciũ argumentũ in nostrũ illũ de religione librũ quẽ legisti. Conuiuiũ de amore desiderabas. Hic solum byuanus nõ argumentũ tm̃ nr̃o noie: sed integrũ opus accepit. Vtpote cui non portiuncula quædã impartiat Marsiliane beniuolẽtiæ: sed tota in ip̃m pœnitus trãsfundat. Noui disserere breuiter: breuiter amare nõ noui. q angustus ẽ sermo nr̃: tam amplus affectus. Sæpe flama quæ minus spargitur: feruet ardẽtius.

Sacerdotes & philosophi pie loquant & sentiant.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcãti amico vnico. S.D.

e EXiges a nobis mi Ioannes (vt arbitror) rusticatiõis huius nostræ primitias. Q m̃ prima quæq iure optimo debeant primo Scripsi nescio quã exhortatiunculã ad pietatẽ hodie ad familiares meos: immo in primis ad meip̃m. Nihil vnq cæteris studio suadere: quod nõ mihi ipse antea psuaserim. Sacerdotis officiũ est: nihil loq: nisi quod ad pietatẽ cõducere videat. Philosophi quoq pfessio non aliter agere q loquat. Non aliter loqui q sentiat. Aliter tñ: mente sentire q sensu. Deniq ne exhortationẽ eiusmodi scribere frustra tentauerim: lege hanc mi Ioannes obsecro diligẽter. Nam neq ad amicos scripsisse velim neq ad meip̃m possum nisi tu legeris.

Nullum in malis refugiũ est nisi ad summũ bonũ.

Marsilius Ficinis familiaribus suis. S.D.

t TRagrediæ miseram mortaliũ sortẽ verissime deflent. Sors quoq mortaliũ tragrediã verissimã peragit. Tragredia est imaginaria quædam hoim̃ vita. Vita hoim̃ tragredia videt esse verissima. Mitto nunc declamatiões illas oratorum: poetarum: philosophorũ quibus singula humani generis mala & incõmoda recensent: hoc solo in psentia quãta sit generis nostri miseria paucis exprimã. q vt plurimum illi oim̃ maxime miseri sunt: qui vulgo vident oim̃ beatissimi. Tria vitæ genera apud philosophos numerant. Prima cõtemplationi: secũda actioni: tercia voluptati tribuit. Quicũq in qualibet harum vita habẽtur fœlicitate summi ii vt plurimum reuera sunt in miseria summi Sane qui in veritatis cõtemplatõne vulgo vident excellere: ii sæpe maxime

omnium insolubili dubitationũ ambiguitate tenentur. Nam dum sin gula curiosius discere studuerunt atq̧ cuncta in singulis audentius pro fiteri: merito dubitare de cunctis in singulis didicere: & cum neminem credãt superiorẽ se habere vł parem iam neq̧ habent cui credant quicq̃ neq̧ quẽ cõsolant o insipidã sapientiã: o scientiã inscientia omi cõfusio rẽ. Hãc salomõ oim diuino iudicio sapiẽtissimus afferre laborẽ inqt atq̧ dolorẽ. Hanc apud deũ insipientiã existimari paulus apostolus asserit. Huius cogitationes apud deum vanas haberi ꝓpheta Isaias exclamat Hoc illis nõ imerito videt̃ accidere: qui res veras in alio potius q̃ in ve ritatis ipius lumine videre confidũt: ꝑinde ac si quis mentis lumine ca ptus colores rerũ nõ in solis ipius splendore sed in oculi radio se credat inspicere. Proinde q in actione primũ obtinere gradũ existimãt: pri mũ reuera tenent in passione: & cũ maxime dñari dicunt̃: tũc maxime seruiunt. Postremo qui voluptatibus ꝓpensius obsequũt̃: ii sæpi⁹ in cidunt in dolores: & cũ potissimũ ingurgitare vident̃: vehemẽtissime sitiunt & exuriunt. O miserã mortaliũ sortẽ: sortẽ miseria ipsa miseri orẽ. Quoniã igit̃ misselli cõfugiemus: vt miseriã nostrã qñq̧ ꝓcul effu giamus: Ad phylosophiã ne illam sophistarũ curiosissimam: An ad im periũ: An voluptatẽ: Heu nimiũ ad hæc iam totiens frustra refugimus Siquidẽ supbior illa pħia molestissimis nos questionibus implicat. Im periũ aũt extrema quadã & periculosissima opprimit seruitute. Volu ptas deniq̧ breuis & falsa veris & longis dolorib⁹ inficit. Forsitã ope præciũ erit si volumus qđ sequimur assequi: vt ad illa dumtaxat q̃ nusq̃ fugiunt: fugiamus. Nusq̃ vero id solũ potest fugere qđ mouetur nusq̧ cũ impleat vniuersum. Verũ quid opus ẽ vt moueamur ad illud: quod nõ mouet̃ vsq̧: qđ vbiq̧ singulis adest: ne moueamur igitur: neq̧ circa plurima distrahamur: sed in vnitate q̃tũ possumus maneamus: æternã siqdem vnitatem vnamq̧ æternitatem non motu vel multitudine: sed statu & vnione consequimur. Ceterum quidnam est istud: amici: Eia dicite quid est istud: Nunquid istud est ipsum bonum: Quod vniuer sum implet. Nihil.n.reperiri potest: quod nõ sit ipsius boni ꝑsentia bo num. Hoc ipsum est: nõne videtis: Hoc ipsum est quod appetũt omnia qm̃ ab ipo sunt oia: Atq̧ icirco singula per ipm̃ ꝑficiunt̃: quatenus bu ic adherere nitunt̃. Bono aũt: vt mihi quidẽ videt̃: nõ alia rõne q̃ amo re boni possumus inherere. Quandoquidem hæc ipsa boni conditio ẽ vt appetatur & appetibilis ipsius vt sit bonũ. Atq̧ id quod nobis opti mũ est: cum primũ amamus: heremus. Quippe cum amor sit bonũ ali quod summo bono q̃ proximum: quoniam est flamma boni. Vbicun q̧ vero flamma boni seruet ardentius: ibidem & boni lumẽ clarius emi cat. Quid plura si deus est ipsum bonum: ipsa lux boni ipse boni lucen tis amor: amemus: o amici amemus: obsecro: ante alia bonum lucidum lucemq̧ benignam. Sic.n.nõ modo nostrum amabimus deum: verum

etiam amando fruemur: si quidem deus est ipse amor: ipse amor ē deus. Ergo in primis ferueamus illo: sine cuius calore nihil calet. Vt benigna illius luce refulgeamus ad votū: sine cuius splendore nihil lucet. Agite amici maneamus in eo: quod recedit nusq̄: & pmanebimus. Seruiamus soli omniū domino: qui nulli seruit: ne seruiamus vlli sed omnibus domi nemur. Fruamur illo si possumus. possumus autem si volumus. Nam volendo fruimur: volumusq̄ fruendo: fruamur inq̄ illo: quod solū exu berat p immensum: atq̄ ita solum prorsus implebimur. Ita solum vere plene q̄ gaudebimus. Vbi enim bonū viget absq̄ defectu ibi voluptas absq̄ dolore sentitur: ibi gaudium vndiq̄ plenum.

Non creauit ad parua quædam deus homines: sed ad magna.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

SOlent dyalectici dicere eam esse cōtradictionis cōditionem: vt si quis in alteram eius partem iam inclinetur: non possit eodem momento in partem alteram inclinari. Ingenium vero meū vsq̄ adeo distractum est hoc autumno vt neq̄ loqui velim neq̄ silere: rursus neq̄ agere possim neq̄ non agere. Forsitan quia duplex quodammodo sum: qui videor esse simplex. Sed sim & duplex vt in phædro: vult Plato: imo etiam triplex vt idem disputat in Timeo: modo quod in me ad honestum negocium trahit: superet: semper quod id ignauum ocium retrahit & torporem. Ecce superat iam quod ad agendum inuitat atq̄ loquendum: Itaq̄ & loquor vt cunq̄ possum & ago. Verum surgit in nobis nescio quō statim altera questio. Quoniam iocari velim parūper vt soleo sæpe: ac saltē ad Caualcantē meum faceti aliq̄d scribere Atq̄ cū hoc potissimū ꝓposito sumpsi calamū: scribo rigidiora: & q̄ lyrica vel comica tento interim elega vel tragica perago. Vis dicā amice: saturnū me vnicū his temporibus elegisse in quo cunctas rigiditatis suæ vires experiatur: Sed nō vis istud: vt video: mi Ioannes nec ego volo Quid ergo dicemus o amice: Deū velle sacerdotes suos esse omnium seuerissimos: neq̄ iter leuia sacra tractari: sed grauia. Hac forsitan rōe pythagoras discipulis suis p̄cepit in symbolis. ne iuxta sacrificium vngues inciderēt. Nō creauit ad parua quædam deus homines: sed ad magna: qui non implentur paruis ac magna nouerunt. Imo vero solum ad infinita creauit eos: qui soli in terris infinitam repperere naturam: quibus finitum: nihil q̄uis maximum penitus satisfacit.

Nullus incontinens potest sapiens esse.

Marsilius Ficinus philosophis & sophistis. S. D.

INter omnes animæ vires quæ in cognoscendo versantur: supremæ sunt intellectus & ratio. Infimæ vero gustus & tactus. Hæ quidem ad naturam descendūt maxime corporalem. Ille vero ad incorporeā ascendūt substantiam atq̄ diuinam. Quisquis igitur his

omnibus simul seruire contenderit: nimirum frustra cōtendet. Neq̄. n. supremorum radiis illustrabitur: quisquis infimorum tenebris se prorsus immerserit. Neq̄ infimorum ridiculis auscultabit illecebris: qui vera supremorum bona gaudiaq̄ gustauerit. Non attinget animus rationes rerum verissimas quæ sunt a corporibus separatæ: nisi ipse seipsum tum morum purgationem: tum speculationis intentione a corpore separauerit. Nullius existimabit quæ tempori subiiciuntur in terris: qui cœlum ipsum iam possidet: ipsamq̄: vt ita dicam: metitur æternitatem. Mitto q̄ quemadmodum oculi rubra quadam obtalmia laborātes vel amara lingua nihil nisi rubrum sentiunt vel amarum: sic animus qui ob diuturnum amorem obsequiumq̄ circa corporea iam quasi corporalis euasit quæ diuina sunt vel nulla esse putabit: omnino vel saltem corporea iudicabit. Mitto q̄ libero & q̄ diuturno opus sit ocio ad occultissimas rerum ratiões inuestigandas. Nihil autem magis seruile: nihil magis negociosum atq̄ sollicitum cogitari potest q̄ anxia eius vita: q̄ sensibus tanq̄ dominis seruit & pluribus & insanis. Ac dum tyrannis insipientibus mancipatur sapientiæ insuper profitetur obsequiū. Quoscunq̄ igitur corpori stulte seruire depræhenderis sapientes esse negabitis. Quos autem esse noueritis sapientes: hos nō serui sui corporis seruos: sed dominos iudicabitis. Anxii certe viuunt qui solis seruiunt corporis voluptatibus. Sed multomagis anxii qui voluptates infimas cū supræmis frustra copulare conantur. Nam cum nimiū vtrinq̄ laborent neutra ex parte vel mentis vel corporis voluptatibus perfruunt. Nullos deus reprobat magis: q̄ eos qui sordidis vitiorum vasculis nectar & ambrosiam haurire confidunt. Nullos probat amatq̄ magis: vt disputat Aristoteles: q̄ qui mentem deo simillimam imprimis colunt: & a corporis labe longe dissimili segregant diuinumq̄ lumen non nebulis obruere vitiorum: sed pura student mentis serenitate percipere. Hæc ratio & Socratem: vt opinamur: induxit: vt moralē imprimis disciplinam hominibus exhiberet: & pythagoram vt a sacris gymnasiis suis p̄fanos longe propelleret. Quia sicut vas fetidum quemcunq̄ liquorem infuderis vel suauissimū reddit sua contagione fetentem: sic mala mēs accepta scientia malitiam parit non sapientiam. Præterea sicut aer ad lumen solis: sic mens se habet ad veritatis & sapientiæ lumen. Ergo lumē Ergo neq̄ aer neq̄ intellectus vnq̄ dum nubilus est: suos radios compræhendit. Et vterq̄ compræhendit subito. cum primum purus & serenus euasit. Huc tendit Platonis illud: in epistola ad syracusanos. Quod diuinū est inquit dici non potest: quemadmodum cætera quæ discuntur. Sed ex diuturna circa diuina ipsum consuetudine vitæq̄ similitudine: subito quasi ab igne scintillante lumen effulget in animo: seque ipm iam alit. Quid igitur tot lucubrationibus incumbitis: O phylosophi. Quid tam longis disputationū ambagibus opus ē Sophistæ: Vni

ca: nõne videtis? Vnica ad lumen ipm via nobis est ipsa serenitas. Heu frustra sæpe cõfiditis in puro purum (quod Socrates damnat) attingere. Heia discite a Platonico Galieno impossibile esse animã sanguine & adipe suffocatam cœleste aliquid cogitare. Discite rursus a Pythagora & Platone: sapientiã mentis nihil aliud esse: q̃ summi ipsius boni lumen p animos vere bonos tanq̃ specula quædã purissima vbiq; diffusum. Ergo cum primũ boni pœnitus euaseritis: summi ipsius boni splẽdore hoc est sapientia refulgebitis. Sol cœlestis qui oculos animaliũ generat rerum ꝑ colores idem aptis purisq; oculis colores ostẽdit. Sol sup cœlestis: id est veritas ipsa res veras ꝓcreat atq; mentes. Sol idẽ res veras puris ad ipmq; cõuersis mentibus patefacit. Purgate rõnis oculos ab omnibus corporis huius noxii sordibus. Auertite mentis aciẽ ab infimæ vmbra materiæ. Conuertite intelligẽtiæ interioris aspectum ad lucẽ ipsam forme supnæ. Vnde primũ materia satis iam p̃parata corporeis formis repente format̃: inde mens parata sufficienter statim in corporeis formis afficit̃. Et q̃ claris illustrat̃ radiis veritatis: tam vero gaudio abũde pfundit̃.

Philosophi sæpe dum discunt curiosius disputare interim cõsultare dediscunt.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S.D.

QVid nam ais o vir in rebus tm̃ nostris delicatissime? Obrui ne te his diebus a nobis quæreris copia lr̃arum? Ha quid agis mi Ioãnes Ferto p̃cor leuiora hæc: æquo si potes animo. Qñ nos multo ferimus grauiora. Cur te turbo numero lr̃arum? Quia videlicet ipse nimia cogitationũ turba cõfundor. Ita solent: qui ocio nimio redduntur negociosissimi. Præstat aũt opprimẽte ocio negociosum esse: q̃ præmẽtibus negociis ociosum. Consule comphilosopho illi nostro quid potissimũ i sua causa sit acturus. Ignosce amice philosophis. Nã sæpe philosophi dum discunt curiosius disputare: interim cõsultare dediscunt.

Solitudo philosophis: nõ remissio mẽtis: sed intẽtio eẽ solet & debet.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto. S.D.

SEcessi nonis septembribus in montẽ celanũ nostrũ ꝓcul ab vrbe remittẽdi imo potius intẽdendi animi grã. Nã solitudo philosophantibus nõ tam remissio mentis q̃ intẽtio esset & solet & debet. Hic Bernarde qua die accepi expectatissimas lr̃as tuas paulo añ scripserã: nescio qd: ad familiares meos: forte tragicũ magis q̃ philosophicũ. Sed qualecunq; id sit frustra esset ad meos scriptũ: nisi Bembo meo imprimis trãscriberet̃. Quicquid vero Bembo dicit̃ phœbo quoq; capelle: &. M: Aurelio dictũ existimamus. Cum in vrbẽ rediuero: vbi illud reliqui: volumen in quo nostra illa decem sunt argumẽta: quæ desiderat phæbus: dabo operam vt illi argumenta eiusmodi tran

scribant. Siue me tibi nunc cōmēdauero mi Bernarde: intellige beroē illum nostrū Ioannē Caualcantē sub Marsilii nomine cōmendatum. Siue dixero Vale. Intellige tibi sub Marsilii verbis ab beroe ꝓsperam valitudinē exoptatam. Cura vt valeas. At video Bembū meū neqꝫ posse neqꝫ velle absqꝫ delitiis suis bene valere. Bernarde Landinus & Bracciolinus tui tibi bn̄ valent. Igit̄ bene vale.

Propbanis sapiētia nō conceditˀ.

Marsilius Ficinus Laurētio Bonincōtro Astronomo & poete. S.D.

Soles sæpenumero dicere Laurēti nō posse boīes impios vnqꝫ astrologos veros euadere. Quod quidē mibi quoqꝫ videt̄ esse verissimū. Nam si cœlū dei ipsius est templū: cōsentaneū est: ꝓpbanos bomines procul a cœlo cœlestibusqꝫ arcanis expelli. Præterea nō solum astronomiā: verum etiā sapientiā oēm a barbaris descendisse. Plato noster cæteriqꝫ grecorū sapiētes ꝓculdubio confitent̄. Coptum vero babemus solos apud barbaros sacerdotes: pbysicas: matbematbicas: metbapgysicas sciētias tractauisse. Vtpote qui sciebāt sapientiam præcipuum dei donū: nō nisi mētibus maxime sacris diuinisqꝫ vel debere vel posse cōcedi. Hac potissimū (vt arbitror) rōne xp̄s vitæ magister ait: sacra mysteria dari quidē vulgo velata. electis autē discipulis pœnitus reuelari. Verū quid bac in re nunc denuo vltra ꝓgredior? Lege si placet quæ in eandē sententiā supioribus diebus ad pbilosopbos scripsimus & sopbistas. Adbibe bis amice lectorē: si quem reppereris: doctrinā cum ꝓbitate ꝑ ceteris cōiunxisse. Dic amabo Laurēti: quem adbæc legenda nunc potissimū cogitas adbibere? Angelum ne manectum? Hunc ipm & tu cogitas video: & ipse medo bunc ante alios cogitaueram.

Omne tulit punctū qui miscuit vtile dulci.

Marsilius Ficinus Bastiano Foresio charissimo cōpatri. S.D.

Nemo est ex omnibus familiaribus meis qui cum altius dulciusqꝫ loquar dulcissime mi Foresi: qꝫ tecū. Cæteris em̄ lingua tm̄ vl' calomo loquor: tibi vero sæpe plectroqꝫ lyraqꝫ. Aliogn plectra sine te mibi silent. Muta sine te mibi lyra. Age ambo mi foresi: quotiēs ad lyram canis. Cane tu quoqꝫ mecū. At video te dum alterā istam intētius fabricas citbaram: interea cantū sonumqꝫ alterius prætermittere. Inter celicolas Bastiane pbœbus pulsat quidē nō fabricat citbarā. Mercurius aūt fabricat: sed nō pulsat. Nemo igitur confidat in terris vtranqꝫ facultatem & fabricā de & pulsande citbaræ pariter exercere. Si quis nobis obiiciat: illos nimium delirare: quibus nimiū agitur res de lyra. Respōdebis scio vicissim: nos ob boc ipsum: vt ita loquar: lyrare ne delyremus. Qui tractant grauia semper: ipso nimirum grauitatis pōdere deprimuntur Qui continue leuibus occupantur: merito leui qualibet aura buc atqꝫ illuc impelluntur. Miserenda nobis est (quemadmodum

natura nos docet) grauitas leuitati. Vt grauitas quidē quadam: vt ita dixerim: modesta leuitate: releuetur & erigatur. Leuitas aūt grauitatis stabilitate firmetur. Verū quid ago? Musicam ne accuso: nostrā quasi rem leuem? cuius dignitatem siue potius diuinitatem alias: vt te nō latet: longa epl'a demōstraui. Sed ne nimis forsitā idulgere musice videamur: sūmatim ita cōcludimus. Graui qdē cōcentu nihil grauius. leui aūt nihil leuius. Temperato nihil posse tēperātius cogitari. Ergo salua sit semper nobis rite vocantibus cithara mediocris. Tu quoq; saluus esto si modo sepe Ioannem caualcantem & Petrum nerum nostros oculos salutaueris. Ipse lucas Marsilii scriba: qui hanc epistolam transcripsi me tibi cōmenda: Atq; oro: si modo tanto munere dignus tibi videor vt tantum me ames quātū ab ipso Marsilio amari te video. Patronus Forensi meus te tantū amat: quantū ipse amas amari. Vale.

Nullū cōmodius in malis remediū q̄ patiētia.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino Amitino suo. S. D.

VVlgare Bastiane prouerbium habet: nihil esse difficilius patientia. Nos autem contra sentimus: Neq; esse admodum difficile: quod nō sit valde laboriosum. Neq; laboriosum esse quod non sit operosum. Neq; operosum videri: vbi nulla opus est opera. Quo autem pacto ibi opus est opera. Vbi non agendum est potiusq̄ agendum? Patientia vero nō vt agas præcipit: sed patiaris: Quāto difficilius agere est: q̄ pati: tanto difficilius bene agere est: q̄ bene pati. Cæterę quidem virtutes omnes in bene agendo versantur. Patientia vero sola in bene patiendo consistit. Quid est autē aliud pati bene q̄ passionem a malis illam nō augere? Quid autem hoc esse dicemus? Nisi velle pati quod etiam si volueris: sis passurus. Quod nisi patiare libēs omnino patieris inuitus: & nisi te duci p̄miseris: traheris violentius & raptabere. O miram patientiæ potestatem virtutes quidē alie contra fatum quodammodo pugnant. Patientia vero vel sola vel maxime omnium expugnat fatum: quæ em̄ fatum immutabilia necessariaq; fore decreuit. Patientiæ cum diuinæ prouidentiæ voluntate consentiens: ita quodammodo mutat vt ex necessariis faciat volūtaria: sicut qui male agit: bona sibimet cōuertit in malum: ita qui bene patitur mala sibi vertit in bonum. Nempe in præferendis malis ipse bonus euadit. Tanq̄ igne aurum: sic iste aduersitate probatur & claret. Tanq̄ veteranus miles frequenti periculorū exercitatione fit & callidus & intrepidus. Tanq̄ qui iam gustauit amara dulcia deinde sentit acutius. Vtitur iis sapientius: fruiturq; suauius. Non recte æstimat quanti sit bonum homo: qui non expertus est malum. Nesciet vnq̄ frui bonis qui malis nunq̄ didicit vti. Nullius prosperitas debilior est q̄ cui videntur omnia prospere contigisse. Prudētis est & in sereno aere pluuium: & in pluuio expectare serenum. Immo nihil in caliginosa hac vita putare serenum: ni

si sub mente serena. Continua nos extrinsecus procella ferit. Intrinsecus tantum nobis est petenda tranquillitas. Vnde calor: inde serenitas. Inde calor vnde lumen. Lumen autem non ab vmbra materiæ: sed a mentis luce procedit. Errãt amice in loquendo qui dicunt & multis malis: multas in vita hominum contingere passiones. Rectius ad modũ diceretur. Vitam ipsa esse passionem quandam miseros sine vlla intermissione præmentem. Non remedia quæ ad tempus agant: sed quæ continue prosint: morbis sunt cõtinuis adhibẽda. Consultare: Pugnare: Repugnare: non semper valemus. Bene autem pati possumus semper quæ semper & patimur & pati patiendo docemur. Possumus nimirũ id semp: cuius potẽtia in ipsa volũtate consistit. Cũ primũ: bñ pati volumus bñ patimur: si qdẽ pati bñ nihil aliud est q̃ velle pati: Si male agimus: proculdubio & mala patiemur & male. Si bñ patimur: bñ agimus. Si importune pugnabimus amice defatigabimur: & ipsa saltẽ defatigatiõe vel a nobis ipsi pœnit⁹ expugnabimur. Si cesserim⁹ oportune proculdubio expurgnabimus. Cedit durorũ corporũ ictibus liqdissimus aer: redit subito aer in semetipm: q̃lis & añ fuit. Dura vero corpa collidũt̃ prsus atq̃ frangunt̃. Lentissima & mollissima quæq̃ infracta pdurãt ligantq̃ durissima. Durissima quia cedere non nouerunt. Cedi frangi ligariq̃ coguntur. Ergo saluine mi fortunam vince ferẽdo: & vt alia vincas (sicut cœpisti) vince teipm. Memento quoq̃ in regione hac mũdi maligna nihil intactum a malis abire. Sed sub iudice iusto: immo sub iusticia iudice: nullum bonum præmio iusto: nullum malum debito supplicio posse carere. Patiẽtiam vero bonum vsq̃ adeo perfectum esse vt absq̃ ipsa cætera hominum bona pfici nequeant. Quæ enim ab aliis virtutibus inchoantur ab ipsa pficiuntur. Vale dilectissime frater atq̃ vt alii te ferant: ferto alios. Ego certe quotiẽs quæ me offendãt: in hoie video totiens esse me hoiem memini. Ideoq̃ nõ nihil qd alios offendat habere. Hac rõne multos fero quotidie vt multi me ferãt. Ferto etiã patiẽter rigiditatẽ plixitatẽq̃ nostræ huius eple. Ne vel ego in cassum de patiẽtia disputauerim vel tu frustra nunc videaris audisse: quæ iam pridẽ p tua prudẽtia & dicere & seruare cœpisti.

Solũ Minerue templũ cõtra fortune procellas hoies ptegit.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. S.D.

AMicus ille noster binis iam litteris apud me de sua fortuna siue sorte conqueritur. Ego vna hac epistola consulo vt ad templũ mineruæ confugiat. Quo solo contra fortunæ procellas fulminaq̃ protegimur. Nescio per quem cõmodius q̃ p te epistola mugellanos montes ascendat. Si vis lege. Mitte si potes. Vale. Sed quid nã cogitasti modo: dum legeres si vis lege: Num forte permittere vt ille tua potius q̃ tu legat: Fac tandem vtcunq̃ placet. Ego vero nolim cui q̃ nostra placere: nisi ei viro: qui añ oẽs mihi placet: ante placuerint.

Amicicia vera extrinsecis non eget officiis.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti Amico Vnico.S.D.

R Esponde quæso Ioannes: si modo iusta rogo: cur tot iam litteris meis no respondes. Nescis verborum sapores tuorū afferre suauissimū nostris populis cōdimentum? Quid nam in acrioribus mihi dulce: Ioannes. Quid rursus in dulcioribus acre. Ioannes: An forte putas cum primum nostras epistolas legeris: respōdisse: ꝑsertim cum verbis meis affectu semper operaq; respondeas. Ac sæpe ante ꝙ loquar quicq; ipse cuncta peregeris. Est ita profecto. Sed scio te vlterius processisse. Nam cogitasti primum respondere: ac etiam quid potissimū respōderes. Vi deinde: quod & ante peruideras Marsilii cogitationibus tuis ꝓpinquiorē esse lingua manuq; tua. Ideoq; inter animum tuum atq; meum ministeriū linguæ manusq; interuenire nō posse. Recte admodum diuinas. & ego recte diuino. Nam & tu cogitādo: scripsisti Ioannes atq; ego meditando legi dum scriberes. Verum vt alii etiam tua hæc legere possint quæ tu mihi responderis nunc ipse trāscribam. Ioannes Marsilio. S.D. Vetus cōsuetudo nostra Ficine iam fecit vt nihil mihi amplius afferre possis noui. Noui iamdiu ingeniū marsili tuum. Sensum habeo omnem: verbaq; teneo. Erraui modo. Non.n. tam consuetudinis diuturnitas ꝙ initiū ipsum istud effecit. Nempe ab ipso diuini huius amoris initio non partem mihi gradatim animi tui ꝑtemq; subinde aliam impartisti mi Marsili: sed totum semel in me vnicū penitus transfudisti: Tantumq; muneris huius in alios qui abs te amātur: effunditur: quantū in eos ipse refundo. Quid igitur dare nobis conaris vlterius? Nihil habes omnino quod non habeat qui te habet. Ergo frequens scribendi: rescribendiq; officium: quod inter alios est perfectioris beniuolentiæ signum hoc ipsum inter nos: si ad nos proprie referretur beniuolentie imꝑfectiori foret inditiū: Multomagis tu in amiciciā nostrā loquēdo forte delinqs: ꝙ ipe silēdo. Videris.n. nescio qditer nos nūeri adhuc & absentie suspicari. Ego vero simplicē vnitatē cōtinuāq; ꝑsentiā qlis & ē ita cōfirmo: vt tu maxime cōfirmari desideras. Quid ergo? Nūq; ne mutue inter nos littere ꝑferent? Absit vt ex affluētissima intimi fontis abūdātia nihil effluat vsq;: nihil extra redūdet. Absit vt qd ardet intus nūꝙ extra refulgeat. Sed hac rōe vltro citroq; sæpenūero & scripsimus & scribemus: vt q nre mētes: imo nr̄a mens vicissim cogitat: & secū ipa loquit̄ cogitādo: cæteri etiā nōnunq; vsu intelligant litterarum. sed me cupis bene valere: quod certe ante omnia cupis bene. Vale.

Qui musis abutuntur: non mel sed fel: ab earum fonte reportāt

Marsilius Ficinus Angelo Manetro Ciui Præclaro. S.D.

S Olent amice nonnulli & latini scriptores & græci qui homines litterarnm admodum studiosos apibus comparēt. Præterea ꝙ instar apum ex multis sparsim auctoribus ceu floribus colligāt:

quod deinde capacibus memoriæ aluearibus conditum & quadã meditatione cõcoctum: mellifluum paria doctrinæ eloquẽtiæq́ꝫ liquorem Si quis autem cõparationem eiusmodi ab optimis auctoribus confirmatam: forte negauerit: hic dignus mihi videbit̃: qui fel potius q̃ꝫ mel ab ipso musarum fonte reportet. Ego igitur nõ demam huic similitudini quicq̃ꝫ: sed potius addam. Audisti (vt arbitror) amice: nõnunq̃ꝫ: vbi apes q̃ꝫ plurimos lambunt absinthii flores. mel ibi sepissime fundere: quod summis quidẽ labiis delibatum quoddammodo dulciusculum videatur: sed ipsis subinde faucibus haustum haud quaq̃ꝫ dulce ꝓueniat: sed pene instar fellis amarum. Comptum habemus idem ferme non nullis litterarum illiconibus surconibusq́ꝫ librorum: qui neq̃ꝫ modum habent vllum: neq̃ꝫ delectum sæpe cõtingere. Nempe quanto auidius dulcissimos musarũ latices haurire vident̃: tanto nescio quid amarius interim corde concupiũt. Hanc forsitan latini bilem: græci melancoliaꝫ cognominant: morbum queadmodũ Aristoteles ꝓbat curiosorum peculiarem litteratorum. Hac salon ratione studium litterarum occupationem quandã onerasissimã appellat: addiditq́ꝫ tristiciã ipsi scientiæ comitem. Quid igitur ad Aristotelicum illud dicemus? Sciẽtiæ arbor inquit radices quidẽ habet amaras: fructus vero dulcissimos. Profecto dabimus hoc Aristoteli: sed addemus. Fructus eiusmodi fortassis esse poma psica quorum dulcedini amarus quidã subest nucleus. Quod ergo? Musas ne detestabimur? Absit vt cœlestis nectaris: & ambrosie fontem: stigos amarosq́ꝫ effundere riuulos opinemur. Quantũ igit̃ vsum ipm laudamus musarũ: tantũ vituperamus abusum. Quis nam maxime musis abutitur? Nisi qui aut harum vestigia temere importunæ sectat̃. Aut vulgarẽ his venerẽ impruderter admiscet. Aut eas a duce ipsarum appolline segregat. Non capiunt sciam insciti homũculi: sapiẽtiã ipsam insipide capessentes. Non rite camene canũt: sed silẽt potius aut stridũt: vbi petulans veneris filius interpellat. Non apte pieridũ saltat chorus: immo claudicat & vacillat: vbi dux chori procul abest appollo Proinde qui solis lumen ꝑcipe sine solis ope cõfidit: merito in tenebris corruit: nõ surgit in lucẽ. q̃ verũ hoc & verũ illud seorsum a summa veritate disquirit: ꝓculdubio nõ in verũ incidit: sed in falsum. Qui supnũ nectar in stygia palude quæritat: nimirũ sub vmbratili scie melle verum fel opinionis merito bibat.

Nunq̃ꝫ aduersa reuera patimur: nisi cum patiamur & puerse.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcãti amico Vnico. S. D.

NArrat nobis iterum dilectus amitinus ille noster longo ordine quot indies patiamur aduersa. Ego vero vtpote qui iamdiu in meipso sum exptus. Nunq̃ꝫ magis aduersa reuera me passum q̃ꝫ cum paterer & puerse scribo ad illũ: immo & ad meipm epiam quãdam de facilitate fœlicitateq́ꝫ patiẽtie. In qua forte legẽda opus sit legẽ

tis audientisq; patientia. Lege hanc patienter optime mi Ioannes. Ac si dignã existimas: quæ mittat̃ ipse mittæ.

Amicitia pfecta verbis literisq; nõ indiget.

Marsilius Ficinus Francisco Cardinali Senensi. S. D.

QVotiens venerãde pater sumo calamum: quod equidẽ tempto quotidie: quo ad patronũ meũ aliquid scribam: cuius opera siue negocio potius ociũ sum adeptus: quo multa quotidie scribam. Totiens patronus ipe meus: his me gratis admodũ clamoribus interpellat. Coram quem quæris ad sum. Pone igitur Ficine calamum Quid nam vllis opus est litteris. vbi veras assidue datur audire ac red dere voces? Illos qui ipsi inter sevident̃ absentes: aliqñ psentes efficiãt Hos vero cõtra: qui sibi inuicem adsunt vbiq; forsitan abesse monstrarent. Noli igit̃ hunc abs te seiungere calamo: cui semp te corde coniungis. Quid hic faciam? Nescio mi patrone. Dum ipse quædam erga me cõtraria facis: ergo interim duo vicissim cõtraria patior. Tu quidẽ calcaribus vt curram frequẽtius vrges: atq; vna freno cohibes: vt quiescã Ego vero siue nõ moueor: ignauus videor & ingratus. Siue moueor insolẽs & ineptus: Verum dum te meũ sic animum distrahente: ego sic mutuo distrabor hæc interiora: nescio quõ e manib⁹ erumpit ep̃la: eo videlicet cõsilio: nõ vt tibi quidẽ loquat̃: qui cum ego sine epistola ꝑ arbitrio loquor. Sed populo potius vt sentiat oĩs quantũ in oĩbus patronus clientulusq; cõsentiant. Commẽdauisset video tibi modo caualcantem nostrũ epistola velut absentem: nisi cũ primũ ipsa te salutauit te corã Ioannẽ tuũ vidisset astantem.

Merito inuitus omni caret bono qui spõte caret deo qui est omne bonum.

Marsilius Ficinus Leoni Michaeli peripatetico Veneto. S. D.

SI quis nostrũ tãto ardore ipm amaret bonũ: quod est omne bonũ quanto quotidie omnes bona hæc amamus: & illa quæ absq; ipso bono nõ sunt bona: certe tantũ saltẽ boni semp gaudiiq; sentiret: quantũ mali nũc omnes assidue dolorisq; sentimus. Immo vero illius gaudium tanto ferme & vero hoc dolore nostro vehemẽtius & falsa voluptate suauius esset: quanto substantia boni ipsius & potentior est q̃ malum: & verior q̃ bonitatis imago. Atq; etiam puraq; mẽs pspicatior q̃ impura. Nunc vero quid mirum? Si oĩa nos mala sequũt̃ dũ ipsi relicto primo bono. i. deo male singula seqmur tãq; bona q̃ oĩa sine primo sunt mala. Merito totiẽs inuiti in oẽ malũ incidimus quotiẽs spõte ab eo cadimus qđ est oẽ bonũ. Quid nã huc & illuc tam diu demẽtes & infœlices erramus. Profecto dum solũ singula seqmur interim vnũ ipm fugimus qđ est cũcta. Qui aũt ipm dũtaxat sequit̃ vnũ: in eo mox cuncta cõsequit̃. Põt nimirũ mẽs oĩa cõsequi: q̃ solũ pendet ex illo qui est sup oĩa. Hinc certe hõ aĩalium solus accepit: vt quicqđ vult

assequi valeat modo in eo ipso quod vult: velit insup agere quicquid valet. Probo igit͂ te magnanime leo: q̄ nō turberis vlterius circa plurima. Sed queadmodū testat͂ Carolus valgulius testis apud nos locupletissimus: optimam iam diu partem illam elegeris: quæ qm̄ nō solū a toto suo effluit: fonte verū etiā refluit in eundē iccirco totā gustātib⁹ implet sitim: atq̄ ab ea mēte quæ gustauit: semel nunq̄ auferet͂.

Cum deus sit ipse amor quicūq̄ absq̄ deo aliquid studet amare hic absq̄ omore temptat amare.

Marsilrus Ficinus Locterio Heronio. S.D.

SCripsi optime mi locteri p̄terita estate ep̄lam quādā ad amicos meos de amicitia vera. Quæ forsitan frustra ad veros amicos mihi scripta fuisset nisi legeret͂ ab illis: qui in eo ipso sunt nobis amici: sine cuius calore nullus amare quicq̄ pōt sine cuius splēdore nil pōt amari: sine cuius amore quicquid amare videmur: qm̄ extra amorem ip̄m affectamus amare: o dis͂e potius cogimur q̄ diligere. Sine cuius amicitia: tanto magis quælibet inimica sunt nobis. q̄to magis vidētur amica. O mirabilem bonitatis ipsius & pulcritudinis amorisq̄ copulam. Vbi em̄ bonorū lucet bonitas: ibi splendet pulcbritudo pulcrorum: Idem flagrat & amor amorū. Si quidē ipsam boni luce pulcbritudo sequit͂ tanq̄ splendor. Pulcritudinis aūt radies amatorius sequitur ardor tanq̄ reflexio radiorū.

Solus fœliciter dn̄atur qui volentibus dn̄atur.

Marsilius Ficinus Francisco Cardinali Senensi. S.P.D.

DIc amabo qbus potissimū in p̄ntia verbis te invocē benignissime mi patrone. Magna qdē isthæc in q̄ cōstitutus es dignitas postulare videt͂: vt (reuerende iu xp̄o pater) exbordiar. sed longe maior clemētia tua & maxima quædā bumanitas allicit: vt sic ferme familiarius inuocē. Salue amice dulcissime. Ac ne p̄priū patroni nomen dicētis ori dulcissimū fuerit p̄termissum: salue iterū mi Frācisce suauitate suauior. Qn̄ eiusmodi nunc ambiguitate laboro: qd faciā? Profecto vbi dignitatis gradus superat bumanitatis affectū: dignis quibusdā superbisq̄ titulis p̄fari solemus. Vbi vero singularis būanitas: potētiā dignitatis excedit: būanis familiabusq̄ noībus exbordiri debemus. Ipsi p̄sertim? Quid apud te non bospites sumus & aduenæ: sed tua potius benignitate domestici. Solent amice dulcissime tūc maxime dolere clientes: qn̄ patroni nibil daturi videntur: Ego cōtra boc ipso summopere gaudeo: q̄ patronus meus nibil mibi sit daturus vlterius. Quippe cū nibil sibi reliquerit sui: sed iam diu seip̄m nobis secūq̄ sua omnia dederit. Viue fœliciter amabilissime mi patrone. Non p̄nt amici tui non fœliciter viuere te viuēte fœliciter: q totus viuis amicis. Cui familiares oēs ob boc ip̄m arctissime seruiūt. qa liberrime seruiūt. Nulla seruitus vel arctior vel iocūdior q̄ voluntaria. Nulla dn̄atio tutior & facilior q̄ amatoria.

Egregios grex improbat deus probat: apud quem gratitudo est & libertas.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

ACcipe Ioannes duarũ exemplaria epistolarũ: quas in amici nostri causa hac aurora excogitaui & hodie: ad sacerdotes illos dedi quos nosti. Nescio qua fortuna. Atq; id quidẽ nõ ẽ mihi curae. Vtinã saltẽ scirẽ qua musa. Non sum mercenarius. Scio mercennarii fructũ eẽ: bene recipere. liberalis vero artis finẽ: bene fecisse. Quicquid sit saltẽ nostrũ hũc in memoriã redigã forsitã pstare dices obliuionem quaerere: q̃ memoriã: & latere bene q̃ male patere. Sed illius obliuiscant̃: caeteri si quos delectat obliuio. Ille aũt nequit obliuisci suoꝝ. Compertum habemus: nullũ vnq̃ magnũ virũ suis fuisse cognitũ: Quid mirũ Sane egregii graeci nõ congruũt. Cõtrariis cõtraria nõ amant̃. Liuor venerationis occupat locũ. Caligãt nimio splẽdore debiles oculi. Nõ capiunt grandia: qui paruis implent̃. Sed hoc vnũ mecũ forte dolebis mi Ioannes: q forsitan nõ tam quia maximus sit ille noster q̃ quia minim⁹ censeatur patriae est ignotus. Ne doleamus amice: dummodo & ille & nos placeam⁹ illi: qui minima aeque discernit vt maxima. Maxima aeque capit vt minima. Nõ erit minimus quisq; ab eo pbabitur: cui prae magnitudine sua: maxima quaeq; infinitae min⁹ sunt q̃ minima: Nusq̃ obscurus erit: quisquis in eo lucebit: qui lucet in oĩbus: in quo lucẽt oĩa: Nihil autem facilius ẽ q̃ placere illi: cui quidem placere: nihil ẽ aliud q̃ velle placere. Ergo vides: qđ mirabile est: minima quaeq; bona multa cariora esse q̃ infinitũ bonũ. Haec siquidẽ nõ nisi magno cũ labore ac praecio comparantur. Illud autem si emitur: emit̃ volũtate: sed cur istud amice: Forte quia exuberat immensum: & quia illius praeciũ est in illo. Caetera quidem nos emimus. Illud vero reuera vltro nos emit. Emit inq̃ nos & voluntatis bonitate sua: & bonitatis voluntate nostra. Igitur cũ id bonitate agat̃: vtrinq; atq; ipsa bonitas ipse sit deus: deus praeciũ est vtrobiq;. Nec vnq̃ liberi sumus oĩno: nisi postq̃ infinitae libertati nos libere vendiderimus. Cũ primũ eius sumus qui suiipius est solus: tunc solum sum⁹ & nostri. filii nusq̃ magisq̃ in paternis laribus liberi imperiosiq; sunt. Parentes nulli libentius q̃ filiis obsequũt̃: sed ne longi⁹ digredi cuipiam videar vnde caeperã: finem in eo faciã: ad quẽ digredi: nihil aliud est: q̃ regredi.

Qđ phia non docet imo vetat cũ principib⁹ viuere: conuersari.

Marsilius Ficinus Ioanni caualcanti amico vnico. S. D.

IN eo libro quẽ hoc anno ad Bernardũ bembũ venetoꝝ oratorẽ de laudibus phylosophiae cõposui rationibus mult⁹ asserere conatus sum phiam cuncta docere. Vnum hoc excipere debui quod non docet nos vitã cum principib⁹ agere. Nã si id vetat omnino vt certe vetat nullo modo docet. Vetat autem penitus vt mihi videtur

quando quidem contraria iubet. Nempe inueniendo veritatis amore tranquilitatem animi & libertatē vitæ desiderat. Apud principes autē non veritas habitat: sed mēdacia simulationes. Dissimulationes obtrectationes: adulationes. Non trāquillitas animi: sed cura sollicitudo: inuidia & omnis denique perturbatio. Non libertas omni carior auro imo tam misera seruitus: vt neque subditis parcat vnquam nec principibus: eiusque finis sit vel seruitus vel ruina. Neque obiiciat mihi quispiam cirenaicum aristippum non phylosopgum: sed phidolosum & philosomatū: tā belle aliquādo cum dyonisio syracusanorū tyranno dyonisio versatū. Nam hic phiam. si vnquam antea sub socratē indutus fuerat: tunc primum exuit cum induit Dyonisiū. Quē tamē induisse quādoque penituit. Expertus est em̄ dyonisii quidē capiti gladiū. Aristippi vero ceruici & gladiū eundem & Dyonisiū imminere. Multo hac in re vel prudētiores vel certe fœliciores Democritus. Heraclitus. Socrates. Antisthenes. Diogenes. Crates. Xenocrates. Appollonius. Theaneus. Plotinus aliique permulti qui liberā & ditissimā paupertatē seruilibus pauperrimisque regum diuitiis. Atque dulcissimā sobrietatē amarissimis tyrannorū delitiis longe pposuerunt. Operepreciū est magnos illos cōsiderare phylosophos: quorū memoriā veneramur qui multo fœlicius quam homines alii cū principib⁹ regibusque vixissent: si modo id homines posset phylosophia docere. Mitto quod suum Ciceronē phūm nō ignobilē adolescens: Octauianus beneficiorū ingratus nō magna causa inductus hosti nefario tradidit occidendū. Nero absque causa præceptorem suū. Senecam phūm sanctū morte damnauit: Rex macedonū Alexander phūm calisthenē magistrum eius ob hoc dumtaxat obiecisse dicitur leonib⁹ laniandū quod ab eo disputando superaretur. At quis non valde miretur deos illos phylosophorum platonem nostrū & aristotelem viros omniū grauissimos qui cætera omnia nouerant quæ sunt quæ fuerant: quæ moxventura traba tur: tam infœliciter: ne dixerim imprudēter tyrannis vsos fuisse: vt minimā ob causam in summū capitis discrimē adducti sæpius fuerint: Vtpote qui cū induebāt principē phūm nō exuebant. Quē forte exuere apud persarū regē cyrū socraticus coactus est Xenophon. O nimirū miserabilē apud potētes sortē phōrum. Diuinus plato bis venūdatus est proh dolor: Ter subiit mortis periculū sub dionisio maiore atque minore cum libri cuiusdam theologici causa quasi ex mēte platonis a Dyonisio scripti: & a platone quodāmo retractati tū vel maxime quod eos dū tanquam magister instrueret quotidie ad iustiorē gubernationē adhortaretur. Alexander macedo magnū illū sapientia virū Aristotelē magistrū pedagogūque suū ignominiose nimiū expulit: deinde etiā crudeliter est insecutus siue calisthenis Aristotelici causa siue quod aristoteles archana naturæ prius alexādro tradita post invulgus ediderit: leuissima causa cœlestē pythagoram sese doctorē optimatib⁹ immiscentē in crotoniēsi rep. imo tyrannide p

didit. Zenonem eleantē methaphisicū singularē leuis causa pdidit sub hierone: sub nichocreonte similiter anaxarchū. Ac ne me a phis in præsentia transferā ? . poetas mittā iniustū. Ouidii exiliū. Mittā qđ musici esse taminis cau... nero suū lucanū diu quidē odio habuit & deniq̄ īterfecit. Mittā qđ domicianus nescio q̄ ambitiuncula impulsus in suo illo muscarū ludo familiarē eius statiū interemit. Sed vt orationē meā cum phylosophis iam cōcludam nemo vsq̄ adeo sit humane facultatis ignarus vt confidat se posse rite libereq̄ philosophari ac simul secure tutoq̄ vitam apud principes agere.

Solus in amando laudandoq̄. Nunq̄ fallitur cui amandi laudandiq̄ lex deus est.

Marsilius Ficinus Georgio cyprio legitimo medico. S. D.

Quis nam seruit turpissime? Qui seruo suo seruit? Quis miserrime? Cui merces seruitutis est pena. Igit̄ turpissimus & miserrimus ē qui seruit corpi. Rursus q̄lis qui seruit vulgi rumoribus? Vanus inquietus: infortunatus. At q̄lis qui sese his mācipat qui vulgo vident̄ egregii? Parū prudēs. Quippe diligēdi sunt homines nō adorādi. Sed diuturno ac saltē trilustri examine iudicādi & diligētissime diligendi anteq̄ diligas. Alioqn & amor iudiciū fallit & euentus frustrat̄ amorē. Laudādi autē paucissimi & hi quidē iam prsus adulti: atq̄ iam diu pfecti: & ii rursus moderatissime. Alioqn laudādo vituperamur ac sæpe penitet laudauisse. Solus nunq̄ fallit̄ cui & amādi & laudandi lex deus ē: Vt solū deū suiipsius gratia veneret̄: homines amet in deo: i hominib⁹ laudet deū. Quorsum hæc? Nempe vt cū viro pceptis moralib⁹ instituto de præcipuis morum institutionibus disseruerim. Vale.

Fides gignit speciē. Spes charitatem. Charitat ardor affert intelligentiæ claritatem.

Marsilius Ficinus . D. Bernardo Bembo Patritio veneto iuriscōsulto & equiti clarissimo. S. D.

Paulus ap̄lus diuinæ sapientiæ vas electissimū cū in cœlū terciū raperet̄: vnde terrenoꝝ mentibus cœlestis amor accendit̄: solē inde illū inuisibilē subito vidit: cuius splendorē nemo pri⁹ suspicere potest q̄ p eius flāmas diuino quodā accendit̄ amore. Solus autē eiusmodi flāmis prsus accendit̄: q & radiis eius oīa illustrantibus verā semp adhibet fidē: Et in eiusdē calore benignissime cūcta fouēte spē omnē firmissime collocat. Cū vero quantū luminis ex eo mihi sole nup illuxerit haud satis intelligerē Bernarde clarissime: Iudicē ad hoc Ioannē adhibui caualcātē. Verū qm̄ & hic sil̄r vna mecū caligare videt̄ iccirco eadē ambo sententia Bernardum bembum nostrū linceis præditum oculis hac in re iudicem constituimus.

Amore humano nihil infirmius. Diuino nihil firmius.

Marsilius Ficinus Hieronymo amatio. S. D.

q Vã diuersa ẽ amoris ratio atq3 alioꝝ pene omniũ amãtissime & amãtissime mi amati: Cætera siquidẽ quãto maiora sunt: tanto etiã firmiora censent. Amor aũt & gratia cõtra: quo apparet ingẽtior: eo videt infirmior. Crebrioribus em̃ sæpe leuioribusq3 causis ingens amor q3 mediocris offendit. Aut affectus ipius ardor igneã incitat bilem: q paruo quodã afflatu nõnunq3 magno irarum fluctuat estu. Aut cogitatio fixa bilem ꝓcreat atram: oia tuta timentẽ. Aut certe auaritia ei⁹ q totũ alteri dedisse se putat: ideoq3 totũ vicissim exigit ab amato: nũq3 habet oio: tota qđ mẽte petebat. Sed aduersa hæc merito patit ꝑuersæ mẽtis affectus: vł mollis penitus vł mercenari⁹. Qui cũ terreno solũ vẽto pascat: qñ adolescere videt maxie: tũc timescit potiusq3 adolescat. Ideo q̃ appet grãdior: eo reuera ẽ imbecillior. Human⁹ ergo: Res ẽ solliciti plena timoris amor. Diuina vero charitas virtutũ flãmis accẽsa radiisq3 cœlestib⁹ cũcta sublimia repetit culmina cœli. Vbi nulla sollicitat vnq3 terrenoꝝ formido maloꝝ. Talis ẽ mutuus amor noster amati. Ergo q3 certus es amorꝫ erga me tui: tã certus esto ꝓrsus amorꝫ erga te mei. Absit a nobis: vt pectus humanũ hũano pectori nõ respondeat sæpe vocãti: qñquidẽ & fides fidib⁹ silr temperatꝫ rñdere vident: & cithara consonans citharæ sonante altera reboat: & certus aliquando paries vocitantibus resonat eccho.

Nemo vere fuit nisi q fuit volẽs: nemo dñat vere nisi q volẽtib⁹ dñat

Marsi. Fici. raphaeli Riario. cardinali. s. Georgii supplr se cõmendat.

p Ostq3 a nobis heri discessim⁹ nõ potui me cõtinere qn tuã ꝯsuetudinẽ ambrosia (vt ita dicã) & nectare dulciorẽ domesticꝫ tuis vehemẽtius iuiderẽ. Ergo ne inuidia pereã: redeo celer ad illos hodie qb⁹ datũ ẽ epulꝫ (si dicere fas ẽ) accũbere diuũ. Ac ne vlteri⁹ istinc cogat abire rursũq3 liuore torqri. eo nũc ad vos duce reuertor: q nunq3 abs te lõge discedit: a q̃ nũq3 ipe discedo: q mihi impat: tibi paret. Quis nã iste ẽ: inges. Quis hic sit paulopost (si voluerꝫ) audies. Hesterni qdẽ itineris dux mihi fuit pulcerrima Venus i Tauro: comitãte Luna: plagã cœli mediã obtinẽs. Qđ petrus leo physicus & mathematicus opti m⁹ tibi (vt arbitror) cõfirmabit. hodierni vero nobis itinerꝫ dux erit Venerꝫ natus ille cœlestꝫ gratissim⁹ amor Igit amatorio q̃dã (si vis) affectu amatorẽ tuũ Marsiliũ excipe. Qñquidẽ mira quadã benignitate naturæ amas (vt audio) etiã nõ amãtes. Vide venerãde pr̃ quãta libertate siue potius licẽtia tecũ agã. Amatorẽ mõ appellaui me tuũ. Forte seruuꝫ potius dicere debuissem. Hei mihi erraui. Veꝝ tu ipe i causa es mi dñe. Nam talem vbiq3 te singulis ꝓstas: vt qui libertate fiduciaq3 maxima non vtitur tecum proculdubio seruilissimus diffidentissimusq3 omnium videatur. Forte etiam non erraui. Satis enim me seruum suum confessus: vbi me ꝓfessus sum amatorẽ. Nemo vere seruit nisi q seruit volẽs. Nemo dominatur vere: nisi qui volentibus dominatur. O q3 mira-

bile est Veneris & amoris imperium. Si quidem: vt tradunt poetae: neque Mars venerem ferocissimus: neque omnipotens domat Iuppiter ipse cupidinem. Sed omnia prorsus apud poetas numina amoris ipsius vel flammis vruntur: vel saltem radiis micant & splendore refulgent. Vale.

Veritas de Institutione Principis ad Raphaelem Riarium Cardinalem.

Nulla te precor foelix Antistes ammiratio teneat: quod hominis nullius nomen tanquam auctoris huic epistolae legas inscriptum. Quid mirum? non enim humanus affectus: immo veritas ipsa tecum in praesentia loquitur. Veritas nunc ad te non solum inermis verum etiam nuda: vt vides: incedit. Non argumentationum argutiis aculeisque munita. Non elegantium verborum ornamentis induta. Scit enim se esse potentissimam omnium atque pulcherrimam. Scit quemadmodum quicquid luci accedit extrinsecus: non lucem illuminat: sed obfuscat. Sic veritatem ipsam alienis additamentis debilitari: vt ita loquar: & deformari. Haec in praesentia verbis plurimis obsecraret: vt eam mente benigna parumper audires pro tua causa declamantem: nisi te sciret: hanc ipsam semper audire libenter: praeter quam quicquid auditur: male infoeliciterque auditur.

VERITAS Cardinali Riario Dilectissimo filio Salutem plurimam dicit. Et verissimam pollicetur. Falso me philosophi sceptici aliique permulti calumniantur: quod tanquam rerum omnium obscurissima nusquam pateam: Longe se res aliter habet. Quid enim lucidius mea luce? pro quam sol ipse mundusque lucet: Quid rursus satius potest clariusque patere quam veritas? Per quam solam patet quotcunque vsquam patet. Extra quam quaecunque patere dicuntur. Nihil aliud sunt quam tenebrae: quibus omnia latent. Non igitur auara sum vllo pacto: non inuidia. Passim cunctis vltro libentissimeque occurro. Verum multi nubila mente me prensant: quae sola capiar mente serena. Plurimi putant me alta principum palatia colere. Ego contra: saepius cogor tuguria petere atque humiles habitare casas. Sane non obstant hic tecta mihi plena spiraculorum. Non obstant parietes rimarum vndique pleni. Aperta hic hostia mihi. Me excipit vacua domus. Contra vero solidis ditissimarum edium tectis parietibusque repellor: Ac si quando mihi hae patent fores occurrit repente innumerabilium turba mendaciorum. Ego autem inter hostes non censeo permanendum. Igitur subito inde fugam arripiens: domum ipsam auri quidem falsique plenam: veritatis autem inopem vacuamque relinquo. Sed venio ad te foelix Antistes hodie: tecum libenter: si modo volueris: semper habitatura. Properaui equidem in ipso tuae dignitatis initio: antequam hostes mei: id est pestifera adulatorum obtrectatorumque mendacia tuos lares obsideant.

PRINCIPIO tam excelsum dignitatis gradum: neque meritis tuis attribuas. Quae in tam paucis aetatis tenerioris annis: tam multa (vt ve-

rum fatear) esse nō potuerunt. Neq rursus fortunæ sortiq ascribas. Sacra enim mysteria ordinesq diuini: nō a temeritate fortunæ: sed ab æterna sapientia dei ꝓficiscunt: Diuina igit ꝓuidentia statuit: pfectum quēdam gregis christiani pastorem seculis nostris ab ipso (vt aiunt nido) assidue ꝓprio fouere sinu & sacra solum alimonia educare. Atq anq pu erilibus ludis irretiat: rebusq vel prauis vel paruis applicet animū viri libus imbuere moribus. Ac maximis optimisq officiis erudire. Deus igitur (sicut audisti) deus ipse te nuper nouū hominē genuit. Tu qꝫ vicissim terra dimissa cœlestem genitorem tuū cœlestib⁹ amplectere mo ribus omnia complectentē. Tamdiu (mihi crede) stabis: q diu illi q nō mouetur herebis. Noli altitudinis magnitudinisq humanæ viribus vllo pacto confidere. Altissima quæq ventis atq fulguribus sæpius qtiunt. Molesq ingentes casu concidunt grauiore: difficiliusq resurgunt. Surge age in eum qui cadere nequit: nec ipse decides vnq. Tunc enim homines ipi se deserunt infœliciter: quādo ipm: sine quo esse nullo mō possunt: stultissime & ingratissime deserunt. Heu quisquis tutorē eiusmodi relinquere tentat: haud quaq relinquit omnino. Simul.n.in eundem recidit sed vltorē. Quicūq patrem benigne lucentem impie negligit interim eundē tanq iudicem experitur vrentem. PROINDE. Scis legitimos Cardinales nihil aliud esse q quosdā Christianæ ecclesiæ cardines apostolorūq vicarios. Atq idcirco debere: non ꝓprio vel suipius vel alterius cōmodo: sed cōmuni ecclesiæ bono cōsulere. Prætere a nihil agere vel cogitare: vel loqui qđ non sit sanctitate apostolica dignum. Qui vero contra faciūt: neq cardinales imo sacrilegos esse: neq apostoloꝝ vicarios: sed inimicos: Dicā ne: & hoc insuper vnum multorum venia dicam ne: Dicā certe etiam absq venia. Nam cui licebit vnq dicere verum: si non licuerit veritati. Scito etiam nihil ferme a viris apostolicis alienius esse debere q fastum pompā atq luxuriā. QVANTVM Gaudes seruis extrinsecis dominari: tantū da operam vt & diuinis legibus seruias & seruis intrinsecis id est sensibus domineris. Memento seruos tuos homines esse: tibiq equales origine: neq metu aliquo sed amore humanum genus natura liberum & debere vel posse ligari. Quantum potentes pene omnes delectantur rebus singulis ordine quodam domi dispositis & ornatis: tantū ipse mente composita decorisq verbis & moribus delectabere. Musica tua erit affectuum animi & actionum omniū temperatio: ne cui consonāt exrtinsecus omnia: solus dissonet animus: Ludus quoq: scriptorū electissimorum lectio frequens. Ne forte in summis opibus solus esse inops anim⁹ videat. Venatores aucupesq tui sint viri quidam penes te ꝓbatissimi atq doctissimi. Qui prudētia humanitate mirifica omnium tibi gratiam & beniuolentiam comparent. Sola humanitas esca est: qua homines capiūtur

Sola hominū gratia prospere res humanæ geruntur. Nihil periculosius est in principe: q̄ si q̄ plurimi eum contemnant: vel oderint vel nimis inuideant. Contemptus quidem scientia: grauitate: integritate vitatur. Odium vero innocentia & humanitate lenitur. Inuidia denique: munificentia: liberalitate: magnificentiaque sedatur. Cū omnes homines & specie sint æquales & arbitrio liberi: iniquissimo nimirum animo seruitutem ferunt: nisi forte qui dominantur: quantum inferiores excedūt sublimitate: tantum eisdem equentur humilitate: ac longe magis sapientia q̄ fortuna excellere videantur. Natura membris: capite inferioribus solam dedit tangendi potentiam. Solum vero caput omnium sensuum iuribus exornauit. Qua quidem in te homines admonuisse videtur: illos qui cæteris tanq̄ caput præesse conantur: tantum sapiētia reliquos superare debere: Quantum caput ipsum sensu membra omnia superat. Nullus omnino vir magnus confidere debet mores suos posse latere. Maxima enim quæque maxime patent: & quibus inuident omes: & minime ignoscunt: & maxime detrahunt. Videat princeps quādoquidem ipse difficillime alios latere potest: nequid ipsum domi forisue lateat: imprimis ipse sit argus. Deinde lyncem quendā penes se nutriat. Ac (si fieri potest) edipo quoque non careat. Periculosum admodum est in magnis contemnere parua. Parua sæpe scintilla contempta maximum incendium excitat. Neque decens neque tutum est: vel hunc omnino se dedere somno: cui pro multis sit vigilandum: cui rursus plures inuigilent: vel multorum hominum caput bestie mancipari id est ventri libidinique seruire. Optimum tutissimumque est: irasci nunq̄. Quid enim aliud est ira feruere: q̄ ebrium insanumque euadere: Vbi vero ita frenū excusserit: interea donec iracundia referuescat: freno cohibenda est lingua. Ac velut insanis fieri solet: manus pedesque ligandi: nequid in ipso furore aut dicatur prorsus aut agatur. Nullum in pythagora iracūdie signū discipuli vnq̄ deprehendere potuerunt. Non aliud irati Socratis argumentum familiares eius habebant nisi silentium. Plato phylosophorū pater aliquando delinquenti puero subiratus inquit Xenoctati: puerum hunc ipse cedito. Ego enim dum iratus sum nequeo. SIT Tibi animus humilis pariter & excelsus. Grauitas comitati pmista vita sobria. Lingua veridica: sed parcissima. Largissima manus. Promissio non temeraria. Firma fides: obseruatio plena. Diuturnum consilium: prudentum sententia diligenter examinatū. Ne multi quotidie te facile fallant: neque multis ipse neque facile credas. Non persuasio blanda vel leuis quælibet coniectura sed ratio dumtaxat: certa te moueat. Neque aggrediare principium nisi finem ipsum tam optimum q̄ certum ante prospexeris. Malos & infames deuita ministros: ne malus ipse dominus habearis. Sed cur illud modo quod maximi momēti est: tam celeriter & quasi cō

niuentibus oculis pertransiuimus: Amorem poetæ cæcū ideo pingūt: quoniam amator vbi vel de seipso valde amata re iudicat sæpissime fallitur. Cum vero neminem vehementius q̄ seipsos homines ament: certe a nullo magisq̄ a seipsis decipiuntur. Noli igitur tibi quicq̄ credere. Noli rursus vnico te totum committere cōsultori. Sed plures habeto. Atq̄ illos quidem admodum seniores. Quos experientia rerum diuturna docuerit: quorum mores tibi tanq̄ optimos cōstantissima fama commendet: Ac res ipsa manifestissime probet. Quotiens vna cum senioribus tuis de re grauiore deliberas: caue tuam intelligant voluntatem. Ne forte cupiditatem tuam potiusq̄ vtilitatem & dignitatem cōsulendo sequantur.

OMNINO Autem quottidie tuis edicito: tantū tibi veritatis donum (vndecūq̄ offeratur) fore iocundum: quantū solent tyrannis auaris præciosissima quæq̄ munera grata cōtingere. Aperi præcor monētibus aures: ne cor ipsum fortunæ telis aperire cogaris. Obstrue omnino aures laudatoribus. quasi maleficis cantibus syrenarū. Memento te hominem esse. Ideoq̄ nulla in te quæ redargui possint semper habere: Quobrem quicunq̄ domesticorum sine vlla exceptione te laudant: eos vel cæcos esse: vel tales: qui velint esse te cæcum. Si leges eos tanq̄ Veneficos seuerissime puniunt: qui vel oculis oculos fascinant: vl' carminibus quibusdam captant aures: corpusue inficiunt: quidnā in illos agendum esse censemus qui assentando blandiendoq̄ mentis oculos obcecant: auresq̄ præripiunt. Ergo si videre: si audire: si viuere vis: adulatores omnes voluptatumq̄ mynistros velut hostes longius ammoue.

De his autem qui interdum nonnullos apud te criminantur: quid dicemus: Hi forsan aliquando parumper audiendi videntur: nunq̄ tamē exaudiendi. Si quando abs te audiuntur te cautum reddant potiusq̄ vltorem. Hoc solo vltionis genere contentus esto si vlcisci posse mōstraueris. Detractores vero: maledicos inuidos non aliter q̄ canes rabie pcitos a liminibus tuis procul expellito.

DOMVS Deniq̄ tua sit: dei templum. Prudentiæ oculus: Libra iusticiæ: Fortitudinis sedes: Regula temperantiæ: Honestatis exemplar: charitatis splendor. Fons gratiarum: Musarum chorus: Oratorum poetarumq̄ gymnasium: Phylosophorum theologorumq̄ sacratiū. Prudentum Senatus: Ingeniorum fomentum. Præmium litteratorū: Pauperum mensa: Bonorum spes: Refugium innocētum: Præsidium miserorum. Si hæc cæteraq̄ eiusmodi pro viribus obseruaueris: tandem vocem illam fœlicissimam audies. Super hanc petram fundabo ecclesiam meam.

COMMENDO Tibi Marsilium Ficinum Florentinũ: cuius ore tibi superiora narraui.

Tunc solum viro dignitatem nacto congratulari debemus cum dignitate dignus apparet.

Marsilius Ficinus Cardinali Riario suppliciter se cõmendat.

NIsi veritas ipsa tibi diebus supioribus precæpisset: vt aures obstrueres laudatoribus: miris nũc laudibus litteras tuas ꝓsequere. Quæ quidẽ: prob deus oĩpotens: quantũ? Sed ecce me cantilenam modo laudatoriam (vt ita dixerim) inceptantem ꝗuis non redarguat veritas: tñ (vt audio) Riarius modestissimus interpellat. Nõ vis coram laudari venerande pater. Esto sane. Verum permitte saltem vt hoc ipsum ꝙ ita laudari inhibeas ꝓ arbitrio laudem. An forte vetas & istud? Ne acrior glorie stimulus qui te a fronte non pupugit a tergo te feciat. obtemperabo equidem dño. Sed tãtulum mihi dabis interea vt si tibi minus: saltem tum ipsi gratuler dignitati: ꝙ eum virum tandẽ ornare statuerit: a quo ipsa ornari iam pene similiter videatur: tum fortune gaudeam meæ: ꝙ cum sim veritatis amator: eum nuꝑ patronum nactus fuerim: cuius patrona ẽ ipsa veritas: ipsius quoqꝫ veritatis fœlicitati congratulabor: que cum inermis & nuda ꝓdierit non hostes repperit: sed amicos. Hæc tamen Venerande pater: his me diebus sæpe iã corripit: non quia inermen miserim sed incultam. Quis eam neget incultam nostris exisse liminibus? Quam haud quaqꝫ comitata ẽ ipsa religio: quæ cultũ omnem cõtinet veritatis. Ergo ne vlterius de me aut mecum aut apud te veritas conquerat: religionem insuper eius pedissequã ad te mitto. Sed inermen similiter atqꝫ nudam. Non tamen opinor aut veritatem aut comitem illius religionem incultã vllo pacto fore penes cardinalẽ nostrũ sedulũ vtriusqꝫ cultorẽ.

Veritas virum reddit dignitate dignũ.

Marsilius Ficinus Francisco Soderino Iurisciuilis peritissimo. S. D.

VEritas ipsa soderine dulcissime nostris precibus exorata: superioribus diebus Cardinalem nostrum Riarium salutauit. Nõ tamen videtur hæc præcibus meis ad votum satisfecisse: nisi Soderinũ quoqꝫ amicum verissimum salutauerit. Errat autem si quis putat veritatẽ hanc ad te posterius accessisse. Nempe quæ Riarium adit post dignitatẽ: eadem ad te ante dignitatem eo cõsilio ꝓficiscit? Vt vel reddat vel saltẽ declaret iam ipsa dignitate te dignũ.

Omne tulit punctũ qui miscuit vtile dulci.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

DVm mei litteras Aeneæ cõsidero clarissime Bempe: videor mihi matrem illius Venerem suspicere Ioui cõiunctam. Si quidẽ noster Aeneas modo iura cum Ioue grauia dictat. Modo cum Venere amatoria concinit. Vbiqꝫ vero luculentus apparet: vbiqꝫ beni-

gnus occurrit. Si forte quæsiueris quod nam leuibus animi grauibus sit cōmertium: natura ipsa rerum ꝑtinus respondebit. Sub cœlo quidē elementa leuia grauibus cōmisceri: floresqꝫ & folia pomis. In celo autē tardis velocia fixa mobilibus tēperari. Summā quoqꝫ cum Mercurio cum saturno: cum Veneri cum Ioue qualitatam inesse cōcordiam. Igitur omne tulit punctum: qui miscuit vtile dulci. Vale fœliciter mi dulcis vtilisqꝫ Aenea.

Malo meis litteris mente responderi ꝙ manu.

Marsilius Ficinus Ioanni Petro Appollinari peripatetico singulari Salutem dicit.

VTrum causa eadem cōtrarios circa subiectū: idem effectus queat efficere. Ingens est apud philosophos cōtrouersia. Hanc nuper litem noster nobis diremit amatius: atqꝫ id effici posse: non verbis: vt dialectici solēt. Sed re ipsa monstrauit. Siquidem in contrarios nos eodē tpe affectus induxit. Laudat hic mirifice Ioannēpetrū philosophum singularē: & amat ardenter. Ego aūt dum ita laudātem audio ad scribendum aliquid prorsus impellor: dum video ardenter amantē: Amatum philosophū in amante: nobis angnosco præsentem: ideoqꝫ reuocor a scribendo: existimans præsentes amicos epistolis non egere Quid igitur faciam? Scribam ne? Scribā certe? Vt ego quoqꝫ in diuersos te affectus quodammodo distrabam: Vt videlicet nō respōdeas simul atqꝫ rn̄deas. Ego vir egregie ꝙ tepipe scribo: crede mihi tam ardēter amo: Ergo mihi inepte scribenti rn̄de: calamo nihil. Sed apte amanti: responde ꝑcor amore. Ac si nos amas: curavalitudinē tuā diligētissims. Non eṁ potest his philosophia tpibus: nisi ipse valeas: bn̄ valere.

Maiorem charitatem nemo habet ꝙ vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Viro Magnanimo. S.D.

SAlue magnanime Medices noster optime medice. Vere cœlestis medici solus officio fungeris. Ille siquidem eternū filium: e cœlo demisit in terras: morborum medicum humanorum. Tu quoqꝫ charissimum ad nos filiū heri vltro misisti: qui egris admodum animis mederet̄. Ille ꝓ humani generis salute filio nō pepcit. Ipse etiā pro consolatione nostra nō pepercisti filio. Non eṁ te vulgata hæc epidimiæ suspicio tenuit. Quo minus merentes amicos ingenui filii præsentia consolareris: vt diuinū præceptum illud prorsus impleres. Maiorem charitatem nemo habet: ꝙ vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Laurenti dum vndiqꝫ saluti nostræ adeo prospicis: nostra omnia trahis ad teipsum. Vt in te potiusqꝫ in nobis iam viuamus. Quo fit vt vices tibi rependere nō possimus. Poneremus vtiqꝫ & nos nostras pro te aias. si haberemus: ipse has medices habes. Has igit̄ vbicūqꝫ placuerit ipse pone. Vale fœliciter vnice patrone hactenus. Nūc vnice pr̄.

Fœlix est qui habet omnia quæ vult: habet autem omnia quæ vult qui omnia vult quæ habet.

Marsilius Ficinus Francisco Saxetto fœlicitatem dicit.

S Olum Saxette fœlicem sapientes existimāt: cui ad nutum cuncta succedunt: Soli ad nutum cuncta succedunt: qui omnia quæ vult habet: qui omnia vult quæ habet. Ille singula vult quæ habet. i. quæcunq₃ vel natura vel sorte contingunt qui primū quidem intelligit nullum se bonum nolle deberet. Deinde iudicat: illū qui ab initio cūcta facit bona quotidie singula bene vbiq₃ disponere. Postremo vt nihil sibi dissentiat vsq₃: ipse cū omniū auctore consentit. Solum ego fœlicem existimamus qui cū summa pietate seipsum deo gubernatori commiserit quicq d acciderit: vel tanq₃ a deo factum probat: vel saltem laudat tanq₃ a deo in bonorum ordinem redigendum. Quæris forsitā qua ratione potissimum id ostendam. Vna hac dumtaxat ad præsens. Gaudet enim epistola breuitate: si vel solis lumē infinitum esset: vel ignis calor immēsus: neq₃ tenebris vsq₃ pateret locus neq₃ frigus vllum alicubi sentiretur: scimus vnum illum vnius mundi rectorem: qui tantā molem tempore tam bene regit & mouet: neq₃ vnq₃ defatigatur: bonū esse prorsus immensum: si immensum est ꝓculdubio & infinito (vt ita dixerim) se spacio propagat: & infinito virtutis gradu omnia superat. Vbi nam igitur malum habitat? si nō potest esse cum bono: ac bonum ipsum occupat vniuersum. Non ergo veram alicubi malum: sed imaginariam habet sedem. Haud quaq₃ in ipā natura sed in ea potius mente quæ vsq₃ adeo de diuina bonitate mentitur: vt sub immenso bono posse res aliter putat disponi q̄₃ bene. Contra vero nihil contingit illi non bonum: qui nihil existimat esse non bonū. Vt autem ita res existimare possimus: ideoq₃ fœliciter viuere: sola nobis pt ꝑstare religio. Prestabit autem id tibi quandoq₃ plus duplo q̄₃ cæteris mi Francise si tantū ipse religione alios superabis quātum hac tuæ edes amplissime alias superant. Duplo tibi Saxette religiosior domus est q̄₃ cæteris. Aliæ certe sacellum vix vnum habent. Tua vero gemina & illa quidem speciosissima cōtinet: viue religiosior duplo q̄₃ cæteri mi Frācisce: vale duplo fœlicior.

Prosperis peruersius vtimur q̄₃ aduersis.

Marsilius Ficinus Raphaeli Riario & Frācisco saluiato archiepiscopo Pisano. S. D.

S Cribit in libro de moribus Aristoteles difficilius esse dolores ꝑpeti: q̄₃ a voluptatibus abstinere. Quod quidē hac forsitan ratione videt esse ꝓbabile: quia dolor in destruēda natura potentior est q̄₃ voluptas in cōseruāda vel reparanda. Præterea vir sane mentis (si optio detur) eliget a voluptatibus abstinere potius q̄₃ pati vl' ferre dolores: veruntā nescio qua stulta siue potius misera mortaliū sorte

contingat. vtinam plerique ꝓsperis puersius quam aduersis vtant̃: & qui do loris nõ cesserãt minis cedant tñ illecebris voluptatũ. Mitto nũc achil lem hanibalẽ Marcumantoniũ: aliosque ꝑmultos: qui borea quidẽ furẽ te cõstiterant blandiẽte tñ aura cõciderunt: cunque emerserint felle ꝓfun do statim pauculo submersi sunt melle. Ac si liceret mihi muscas hereo ibus more homerico cõparare: adderẽ muscas acido quidẽ vino nunque dulci mero sæpissime suffocari. At vero quis nõ valde miret̃: si modo cõsiderauerit quam sapiẽter hebreoꝝ sapiẽtissimus Salomon in labore du rauerit: quam insipiẽter libidini succubuerit. Præterea gentiliũ fortissimus hercules quam fortiter summa quæque discrimina supauerit: quam molliter col lum voluptatis iugo subiecerit. Si forte quesiueris quã ob causam res ꝓspere magis molliunt franguntque animos quam aduerse. Philosophia sic breuiter rñdebit. Prosperitas vberiore afflatu animos inflat. Rerum co pia immoderatos facit & negligẽtes. Licẽtia reddit deteriores. i. ad sce lera cũctis ꝓcliuiores. Profecto appetitus quisque natura bonũ eligit at que sequit̃. Malũ vero fugit & fugat. Voluptas quidẽ boni dolor cõtra mali imaginẽ præ se ferre videt̃: Igit̃ vbi voluptas nobis occurrit non modo nõ repugnamus sed vltro velut amicã sequimur eique cedimus & obsequimur: Atque hoc (vt est apud Platonẽ) velut hamo capti: ho stibus. i. malis. Deinde quæ sub voluptate latẽt: clam necamur. Vbi ve ro facies tetra sed doloris ostẽdit: tota ꝑtinus naturæ vis tanque contra hostẽ in nobis armat̃. Vnde strenue sæpe pugnamus: Faciliusque aptũ hunc inimicũ vincimus quam ꝓditorẽ. Quobrem vt ꝓspere ꝓsperis rebus vtamur meminerimus mali naturam tanque insidiatricem: quo miseros fallat & perdat. Sub prætextu quotidie boni: id est voluptate se nobis offerre. Alioquin malum ipsum præsertim animi initium sicubi nudũ nobis occurreret cum vel ipsa turpitudine turpius sit. Subito fugeret̃ sed voluptate quæ boni ipsius imago est opertum hospitio facilime a quolibet quasi bonum excipitur. At paulopost hospitem suum meri to clam ferro incautum superat: Fugiamus itaque voluptatem: Vt dolo rem ꝓcul effugiamus. Nocet empta dolore voluptas.

Nunque adest amantibus scribẽdi materia.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto Iuriscõ sulto & equiti clarissimo. S. D.

TAmdiu perquiro legitimam apud te diurni huius silentii no stri purgationẽ. Atque idcirco vlterius interim sileo: quia quam ma xime afferam silentii causam non inuenio. Scribo tamen in pre sentia ob hoc ipsum optime Bembe: quoniam quid potissimum scri bo haud satis inuenio: hoc ipsum videlicet scribens: me nihil habere: quod scribam. Quid nam facimus Bernarde dulcissime: Vides quid mali nobis expectatio faciat: Nempe dum ego tuas propediem expe

cto litteras: tuque meas: nouiter nostrum expectatissimas dat: neuter accipit litteras. Ergo certemus post hac epistolis inuicem præuenire. Præsertim cum nobis non sit expectandum quid musa scripturis dictare voluerit. Illis. enim musæ est expectandus afflatus: quibus nõ afflat amor. Quibus autem afflante amore cor assidue flagrat iis eodem illustrante semper inuentio lucet.

Præstat dare superflua q̃ debita denegare.

Marsilius Ficinus Pierleono Spoletino cõphylosopho suo. S. D.

E Pistola tua comphylosophe noster misteria platonica petit a nobis: simul & platonica tractat. Tam belle petit: vt nesciã negare petenti. Tam bene tractat vt mittere nequeam. Si quidem nihil habeo prorsus: quod ad eum mittam: qui cũcta iam possidet. Ergo qd faciam? Parcus ne ero tam gratiose poscenti? An potius supuacuus largitor omnia possidenti? At qui malo aliquando dare superflua: q̃ debita forte negare.

Gratia naturalis plus persuadet: q̃ acquisita eloquentia: Humanitas plures vincit q̃ violentia.

Marsilius Ficinus Florentinus Marco Aurelio Oratori clarissimo. S. D.

Q Vemadmodum occidente quidem sole: merere: oriente vero lætari cuncta videntur: sic Bernardo Bembo quondã hinc abeunte populus hic omnis manifeste condoluit: iamiã redeunte congratulat. Iuuat hic Senatũ venetũ parumper affari. Si quando diuinæ senatus vel sistere fluuios volueris vel saxa mouere: nõ orpheos aduocabis: non amphiones: imo Bernardum. Non enim minus hic tacẽdo ob mirabilem quandam gratiam persuadet q̃ illi canendo. Si longinq̃s aut rebelles oportuerit subigere nationes: nõ Cæsares Pompeosue mittes: imo Bernardum. Plures eñ faciliusq̃ hic hũanitate capit atq̃ amore: q̃ armis imperatores. Quorsum ista tecum optime Marce? Vt ipse intelligas familiaribusq̃ significes: quantum apud omnes vestra isthæc probetur electio: atq̃ Bernardum ipsum: nostrorum præsertim litteratorum nomine roges: Vt & celer & alacer carpat iter. Meq̃ ipsum veniens fœliciter iam mihi restituat quem discedens facilime rapuit.

Excusatio de libro Astronomiæ serius reddito.

Marsilius Ficinus Anthonio Beniuenio Medico legittimo. S. D

L Ibrum stellarum: quem iamdiu commodo mihi dedisti: tandem tibi restituo: q serior ad te redit non in me qui properantior esse soleo: sed in stellas ipsas reiice culpam. Omnes enim Anthoni cursum prius suum peragere decreuerunt: q̃ domum reuerterentur.

Excusatio diuturni silentii.

Marsilius Ficinus Florentinus Raphaeli Riario Sancti Georgii Cardinali suppliciter se commendat. S. D.

AN putauisses vnq̄ Venerande pater: tam diuturnū inter nos si lentium cadere potuisse? At desines id vnum (vt arbitror) forte mirari: si modo cōmunem rerum huius temporis oim̄ sortē diligenter consideraueris. Prodigiosus nonne vides? Prodigiosus nimium agit annus. Quotidie tot noua tam inaudita contingūt: vt sit quotidie verbum eiusmodi repetendū non putarā. Verum vt dimissis publicis ad ꝓpria veniam. Cupieram equidem iam diu aliquem nansci sci se quiq̄ principem: qui mihi placeret omnino: cui eque & ipse placerē. Nactus sum tandem. Accersitus sum millies. Nō sum sequutus. Hoc nunq̄ posse fieri putauissem: ha quotiens ipsam (vt ita dicam) impossibilitatem sum execratus. Tu quidem primo impossibilia iubebas mi Raphael cum me tua sequi vestigia obsecrabas. Non em̄ priuate solum cause quas adducebam: sed etiam publice quædā & potentissime quas declarare non poteram retinebant. Ego aūt paucis post discessum tuū diebus & tedio mei affectus & tui desiderio inflamatus impossibilia similiter exoptabam: me videlicet: nō venisse solum sed etiā præuenisse. At iterum iisdē miser causis retinebar. Verum quod vel discindere vel dissuere temptauerat seuitia Martis atq̄ Saturni: interim Veneris Iouisq̄ benignitas resarcire vndiq̄ studens reduxit florentiam subito archiepiscopum nostrū amalphiēse: mihi quidē familiarissimum: tibi vero p̄ ceteris deditissimum. Qui cum ꝑ arbitrio possem totiens de Raphaele meo verba facere: quotiēs ad id me ardēs affectus vrgeret. Quē rursus ante oēs haberem tui reciprocum laudatorem. Hic præcipuus egritudinis mee medicus extitit. Hic meum mihi restituit Raphaelem Siquidem vbicunq̄ sunt duo in tuo nomine cōgregati ibidē ipse ades Meministi q̄ sæpe q̄ multum Amalphiensis iudicium apud te ꝓbitatemq̄ laudauerim. Si quando amalphiensem ipsa præsentia noueris: affirmabis me vere quidem illum sed parcissime laudauisse: Frater eius Petrus Micholinus vir egregius. Illius causam cōmēdabit. Marsilius tuus si bene quid vnq̄ apud te meritus esset ipsum tibi ꝓ cunctis suis meritis cōmēdaret. Cumvero nulla sint merita quod quidē summopere dolet: saltem ob solam tum benignitatē tuā: tum virtutē amalphiensis: ipsius tibi rem iterū iterumq̄ comendat:

Patientia sine religione haberi nō potest.

Marsilius Ficinus Anthonio coccio insigni Iuriscōsulto. S. D.

TRia præcipue: vt mihi videtur: patientia præcipit. Primū vt mala libenter pati velis quæ ipsa natura: iubet: vt pati nolis. Secundum vt ipse tibi voluntaria facias: quæ fatum necessaria fore decreuit. Tercium vt mala quælibet vertas in bona. Quod dei est solius officium. In primo quidem repugnare naturæ. In secundo vero expugnare fatum. In tercio deniq̄ iubet equare se deo. Longe facilius olim fuit herculi euristei parere mandatis atq̄ indomita illa mōstra domare;

ꝙ nobis patiẽtiæ ipſius præceptis obtemperare. Atq; id quidem quã
ta moliamur difficultate: illud potiſſimum nobis oſtendit: ꝙ cæteris in
rebus quicquid frequentiſſime tractamus optime tandem faciliméq;
explere ſolemus. At vero in officiis patientiæ quãtum ꝓficiat vulgus
haud facile video. Tota nimirum hominum vita in hac mũdi regione
maligna cœleſtibuſq; contraria mentibus nihil aliud eſſe videt̃ ꝙ mor
bus quidam dolorq; perpetuus. Veruntamen cum aſſidue patiamur
mala: ferme continue male patimur. Atq; ad reliqua mala quæ innume
rabilia ſunt: impatiẽtia ipſa nobis accedit ſumma malorum. Quæ adeo
mala eſt: vt nihil nobis abſq; illa ſit malum: nihil cum illa ſit bonum: So
la enim impatientia facit vt aduerſa quæ ad externa corpuſq; tantũ per
tinere poſſent: in animum quoq; pertranſeant. Facit inſuper: vt bonis
a natura vel fortuna paratis minime perfruamur. Patientia vero & ma
la bene ferendo tranſfert in bonum: & bonis vtendo bene fœliciſſime
fruitur. Profecto ꝙ male. id eſt difficile & infœliciter ferimus mala:
cum a bono ſummo ſeiungimur: tam bene. id eſt facile fœliciterq; perfe
rimus: quando bono ſummo coniungimur. Vbi enim eſt omne bonũ
ibi ſolum reperitur omniũ medicina malorum. Coniungimur autẽ
quando cum ipſa dei gubernatoris omnium voluntate libẽtiſſime cõ
ſentimus. Conſentimus deniq; ſi amamus. Immo ſi in ſingulis bonis
amãdis: agnoſcamus: nihil reuera aliud nos amare ꝙ ſummi ipſum di
uinumq; bonum: vnde & ſingula hoc ipſum habent vt bona amãdaq;
ſint: & nos id ipm: vt & debeamꝰ amari & amare poſſimus. Agnoſca
mus igitur: o amice præcor agnoſcamus tandem: quãdoquidem nihil
vſq; niſi ob ipſam dei placet imaginem nihil in his quæ placent aliud
nobis placere ꝙ deũ ipſum: ex quo ſingula: hæc id ipſum habent vt pla
ceant: ſic vtiq; in omnibus amandis: deum a nobis ipſum animaduer
temus amari: ſic cum ipſius voluntate libenter cõſentiemus: ſic deo cõ
iuncti fortunam naturam fatum fœliciter ſuperabimus. Profecto intel
ligemus: quemadmodum ſingula quæ vel calida ſũt vel lucida ad ſum
mum calorem lucemq; referri coguntur: ita quæcunq; partem boni ali
quã habent. id eſt cuncta in vno mundi ordine bene ſapienterq; diſpo
ſita ad vnam ſummamq; bonitatem & ſapientiam manifeſte reduci: cui
cum nihil deſit boni vita prorſus adeſt æterna. Intelligentiam rerũ om
nium ſumma: ſumma quoq; benignitas: Integra beneficentia: perfecta
fœlicitas. Cunq; omnia inde quãto fieri poteſt melius diſponant̃ quic
quid acciderit in melius ſemper accipiemus. In hoc vno patientiæ vis
tota conſiſtit vt bñ patiamur tanq; bonũ: quicquid ſub infinite bonita
tis gubernatione cõtingit.

Sola malorum medicina eſt patientia.

Marſilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Iuriſconſulto &
Equiti clariſſimo Venetorum oratori. S. D.

q Votiēs his temporibus summo calamum quod facio sæpe: totiens in mentē venit vt nō nihil de patientia scribā. Nihil ferūt aliud hæc ferrea secula nobis nisi malum. Nihil afferūt musæ nobis aliud nisi patientiam: malorum virtutem perferēdorum. Nunc metammorphosea illa est opus alchimia: quæ ferrum vertat in aurum. Vt secula pessima: quæ ob passionem ipsam ferrea veniunt nobis saltē patientiæ munere aurea paganť.

Accipe igiť vir patientissime exemplaria trium epistolarum de patientia breuiter disputantium.

Nihil magis vel necessariū vel voluntariū est ꝙ amor.

Marsilius Ficinus Florentinus Anthonio vincinguere viro doctissimo venetorum scribe. S.D.

l Ege fœliciter vna cum Bembo nostrum de religione librū. Atꝙ viue semper Marsilii tui memor. Immo vero (vt rectius loquar) Bernardi bembi. In eum me iam diu deus ille: vt ita dixerim magicus: trāsformauit: qui inter numina solus habet in liberas voluntares imperium: Cœlestis amor Anthoni amantissime solus sæpe voluntatē efficit necessariam: dū sic amo: vt nō amare nō possim. Ac vicissim voluntariam interdum reddit ipsam necessitatem: quando sic amo vt neꝙ nō amare velim: neꝙ velim etiā posse nolle. Ergo siue marsilium Bembū: siue Bernardum Eicinū cognominare libuerit: recte ad moduȝ vtrinꝙ cognominabis. Eadem tu quoꝙ vobiscum: non ne aduertis ratione vinciris. Funiculus Anthoni triplex difficile soluiť: sed omnibus in rebus obseruandus nobis est Bembus noster. In hac vna forsitan aliquando parte vitandus. Dicam ne: Dicam certe: vbi eñ exuberat amor ibi abūdat & venia. Aueroicus videtur esse Bernardus quodāmodo potius ꝙ platonicus esiquidē hic vnus illā auerois heresim tacēdo psuadet multo magisꝙ omnes aueroici disputādo. Quippe dum mirabili quadam gratia & amore conflante vnam in pluribus conficit voluntatē. vnū quoꝙ: vt est apud aueroē: significare videť in plurib⁹ intellectū. Verū ne quid ominemur impii vbi de ipa pietate disserimus: dauidicus sit bembus noster non Aueroicus: o ꝙ bonū: o ꝙ iocundum habitare fratres in vnum.

Excusatio vbi serius respondemus.

Marsilius Ficinis Locterio Neronio. S.D.

n Oli optime mi Locteri mirari si tardius eplas nostras qbus tuis rñdemus accepis. Nam & lræ tuæ sero ad nos deueniunt ex ipso (vt ita dixerim) cœlo demisse. Et nostræ vicissim seri⁹ a terra cœlestia petunt. Veruntñ inueni nup: nescio quō: qua potissimū rōe me possim tollere humo. Ipsaꝙ parump scādere culmina cœli. Frendā igiť vtcūꝙ potero radios ab ipso sole terras vsꝙ porrectos. Quib⁹ aliqñ quasi funib⁹ qbusdā ꝓ virib⁹ ethereas plagas ascēdā. Atꝙ ibi locte

rium complectar meū:pene iam cœlestia cōplectentem. Q̄obrem mitto ad te opusculi illius exemplar qd̄ iamdiu de lumine cōscripserā ad phœbū Venetū oratorē:Lege fœliciter:sed ne interim epistola sileat:qd̄ nūc animus loquit̄ Locteri:nisi tu mihi esses alter ego ammonerē te ne ita post hac amplius amicos mihi meos surriperes:Ioannē certe Caualcantē meū heri nescio qbus filtris tibi adeo deuinxisti:vt nisi tu quoq3 me⁹ esses ille iā desinat esse me⁹:Vale fœliciter. verū qd hic resistis inepte mi calame?Quid cessas ingrate?Age nup:ꝑgredere paulo vlteri⁹iā grate calame?Exprime nūc gratissimū nobis illoꝝ nomē quoꝝ imagines animo iamdiu meo ipe amor impssit. Tomā valoriū & Georgiū anthoniū vespucciū insignes doctrina & probitate viros saluere iubeto. Sed lege iam Locteri:si placet:

Non ex humanis diuina:sed ex diuinis humana sunt iudicanda.

Marsilius Ficinus Hieronimo Rossio Pistoriensi.S.D.

LEge fœliciter nostrū de pia fide volumē:pie amice noster atq3 fide fidelior. Si qd in eo laude dignū repperis deū lauda absq3 cuius munere:nihil ē reuera laudandū. Si quid min⁹ tibi forte placuerit:caue ne ob id ipa tibi minus religio placeat. Noli rerū altitudinē diuinarū ex hūani ingenii hūilitate metiri. Nō.n.ab humanis diuīa:sed a diuinis humana depēdēt Viue fœlix nostri memor amātissime, frater

Non cortex nutrit sed medulla.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in christo patri &.D. suo Ioanni Nicolino archiepiscopo amalphitano.S.D.

NOn eodem oculo phōrum Theologorū scripta legenda sūt nobis:quo poetarum vel oratorū. Alibi quidem & si non nihil oblectat extrinsecus:nihil tamē ferme reperitur: quod nutriat. hic autē nō cortex nutrit aliquos:sed medulla. Aliud ē olfacere flores. Aliud carpere poma & sugere succos. Igit̄ diligēter enucleandi sunt sapiētiæ fructus vt nutriāt. Quāta sit vis in vino nō qui tantū vidit:recte iudicat:sed qui bibit. Quantū sit caloris in pipere: Non qui solum tractat manibus:sed qui lingua gustat insup ꝑsus agnoscit. Quam ingens sit splendor solis in ethere non citra:sed vltra nubes: imo potius discussis nubibus intuemur. Lux in tenebris lucet & tenebræ eam nō cōpræhenderunt. Q̄obrē familiares tuos sæpe monebis: vt meminerint apud priscos mineruam peplo velari. Atq3 vt mira mineruę ipsius opera haud q̄q3 cōniuentibus pcurrant oculis:sicut cætera solent:sed :vt ita dicā: lynceis vigilantius immorent̄. Vtrū de his hactenus. Audio te Ioānes suauissima archiepiscopi florentini consuetudine familiter vti: Beasti me: nuper mi Nicoline. Beasti certe me nimium. Vaticinatus es: arbitror: q̄q3 vehementer optarem iamdiu penes aliquem Iouialem vitam agere. Quo nescio quid amari:atq3:vt ita dixerim:Saturnii quod mihi vel inseruit genesis vl'adiunxit phylosophia aliquando dulcissimo Iouis ali-

cuius commertio leniretur. Tu ergo vt voti quandoq; me compotem redderes: Rainaldo vrsino Iouis ipsius alumno: te totum Nicoline dedisti: Nempe sciebas vbi amalphitanus sit alter ego: ibidem me prsus adesse. Vis me saluum fore: Hunc saluta frequenter. Eiq; marsilium totiens commendato quotiẽs salutaueris. Vale fœliciter. Sed dic amabo. Putasti ne nunc e memoria nobis nostrum quarqualiũ excidisse: Quis quis Q uarqualii mei me putat oblitum: me quoq; putet oblitum esse mei. Scribo igitur ad illum nescio quid philosophicum ex eadem certe officina: sed vtinam bona depromptum.

Prospera in facto fortuna. Vera in virtute fœlicitas.

Item Simbaldo filio Pini foriliuii domini.

Marsilius Ficinus Laurentio medici Iuniori. S.D.

INgens amor erga te meus egregie Laurenti iubet iamdiu me tibi dare ingentia dona. Contemplator cœli nihil inter omnia quæ cernit oculis existimat ingens nisi cœlum. Ergo si cœlum ipsum tibi hodie dedero Laurenti: en quid erit præcii: Sed nolim modo prætium commemorasse. Nam gratiis natus amor omnia dat accipit ve gratis: neq; pro cœlo quicq;: sub ipso cœlo pari lance rependi potest. Tradunt Astrologi eum nasci omnium fortunatissimum cui factum ita Signa cœlestia temperauerit: Vt luna primum haud male aspiciat Martem atq; Saturnũ. Deinde aspiciat bene Solem & Iouẽ: Mercuriũq; & Venerem: Q uantum Astrologi faciunt fortunatum: cui fatũ bene cœlestia disposuerit: tantum illum Theologi beatum faciunt qui ipsemet sibi similiter eadem temptauerit. Atvero magnum id esse nimium inquies. Magnum certe. Aggredere tamen bona spe ingenue Laurenti. Maior admodum est ille cœlo qui te fecit. Maior cœlo eris & ipse cum primum aggredi constitueris. Non em̃ sunt hæc alicubi nobis extra quærenda. Nempe totum in nobis est cœlum: quibus igneus vigor inest & cœlestꝰ origo. Principio luna quidnam in nobis significat aliud præter nostram illam continuam animi & corporis motionẽ. Mars deinde celeritatem. Tarditatem vero Saturnus: Proinde sol Deum: Iupiter legem: Mercurius rationẽ Venus humanitatem. Eya accingere iam generose adolescens: atq; hunc in modum vna mecum tempera tibi cœlum. Luna tua. id est continuus animi corporisq; motus deuitet nimiã Martis celeritatem: tarditatem ve Saturni. id ẽ singula mature & oportune pertractet. neq; citius q̃ par est properet: neq; serius differat. Præterea Luna hæc in te tua respiciat continue. id est deum ipsum: a quo almos semper radios accipit vt vbiq; colas præceterꝰ illum a quo habes: & tu id ipsum vt sis colendus. Intueatur quoq; Iouem hoc est diuinas humanasq; leges: Q uas nunq; transgrediatur. Siquidem abire a legibus quibus omnia constant: nihil est aliud q̃ perire. In Mercurium iterum. id est in consilium: & rationẽ scientiamq; aciem dirigat. Neq; abs

q͡ꝫ prudentum consilio quicq͡ꝫ aggrediatur: neq͡ꝫ dicat agatur quippiã: cuius non possit rationem probabilem reddere. Rursus hominem sciẽtiæ litterarumq͡ꝫ expertem quodammodo tecum arbitretur & mutum. Demum in Venerem ipsam: id est humanitatem figat intuitum. Qua videlicet ammonetur vt meminerit non posse a nobis in terris magnũ aliquid possideri: nisi homines ipsos possideamus quorum gratia terrena omnia sunt creata. Homines autem alia prorsus esca q͡ꝫ humanitate capi. Eam caue nequando contemnas forte existimans humanitatem humi natam. Est enim humanitas ipsa præstanti corpore nympha. Cœlesti origine nata. Et hæreo ante alias dilecta deo. Siquidem eius anima spiritusq͡ꝫ sunt amor & charitas: Oculi eiusdem grauitas & magnanimitas. Manus præterea liberalitas atq͡ꝫ magnificẽtia: Pedes quoq͡ꝫ comitas & modestia. Totum deniq͡ꝫ temperantia & honestas decus & splendor: O ægregiam formam: O pulchrum spectaculum. Laurẽti mi: nympha tam nobilis in tuo tota arbitrio posita est. Si hanc ipse tibi connubio iunxeris propriamq͡ꝫ dicaueris: omnes tibi dulces afferet annos & pulchra faciet te prole parentem Deniq͡ꝫ (vt summatim dicam) si hac ratione prudenter tibi ipse in te cœlestia tum signa tum munera temperaueris: omnes fatorum minas procul effugies: auspiciisq͡ꝫ diuinis vitã absq͡ꝫ dubio beatam ages.

Cœlum pollicetur bona. Virtus præstat.

Marsilius Ficinus Georgio Anthonio vespuccio suo. Item Naldo. Salutem dicit.

SCribo ad Laurentium iuniorem Epistolam de fatali prosperitate: quã a stellis q̃ extra nos sũt plerũq͡ꝫ sortimur ac etiã de libera fœlicitate quã ꝑ arbitrio a stellis q̃ in nobis sunt adipiscimur. Tu eã (Si opus erit) interp̃tabere. Monebis quoq͡ꝫ vt eã ediscat & seruet alta mente repostam. Quod magna isti nos pollicemur tam magna sibiipse præstabit: si modo eadem ipse mente legerit: qua nos scripsimꝰ.

De salute phylosophorum ante christi aduentum.

Marsilius Ficinus Anthonio hyuano Serezanensi. S. D.

PRæcepta mosaica in duo genera apud theologos distinguũtur. Alia ad naturale moraleq͡ꝫ ius pertinent. Alia ad cerimonias & iudicia. Prima illa a deo moysi data sunt atq͡ꝫ populo. Secũda moyses ipse constituit diuinitus inspiratus. Rursus prima omni hominum generi semper seruanda mandantur: Secunda iudeos solos astriugunt: videlicet vsq͡ꝫ ad messie ipsius aduenrum. Prima quæ diximus adeo cõmunia sunt: vt cuiq͡ꝫ etiam minus liberaliter instituto vł solo naturali iudicio cognita esse potuerint. Quid enim in eis aliud continetur præter dei vnius culum vitamq͡ꝫ moralem. Pythagoras & socrates & Plato atq͡ꝫ similes alii dei vnius cultores optimisq͡ꝫ moribus instituti. Eiusmodi siue mosayca siue naturali disciplina inferos deuitabãt. Superna vero si

ne superni christi gratia mereri non poterant. Quobrem in mediã quandam regionem perferebantur. Vbi in ipso limbo de messie aduentu siue per prophetas: qui ibidem similiter seruabantur siue per angelos certissimi reddebantur. Hinc gẽtiles similiter atq; iudei sub ipsa christi spe primum: deinde præsentia christi superos repetebãt. Legisti quæ de pace nuper in ipo bello scripsimus ad pontificem. Lege iterũ quæ de bello quondam in ipsa pace paucis ante bellũ diebus Romam scripsimus ad Pacem quẽdam florentini archiepiscopi scribã. Transcribo tibi epistolæ illius exemplar.

Exhortatio ad Respondendũ.

Marsilius Ficin⁹ Phœbo capelle Veneto oratori clarissimo. S. D.

Phœbe nisi responsa quandoq; mihi dederis iam sæpe vocanti forte negabimus esse te phœbum: cuius præcipuum munus fuisse ferunt dare responsa. Forsitan inquies: non tantus es Marsili cui phœbus ipse respondeat: sed age mi phœbe: responde modo. Nã subito tantus ero. O si tantum dicere possem Phœbus ipse semel mihi respondit. O quantus essem.

Fœlix ẽ qui vere gaudet. Solus gaudet vere qui sola veritate gaudet.

Marsilius Eicinus Florentinus Bernardo Capponio Nicholai filio. Salutem Dicit.

COmposui declamatiunculam quandam ad genus humanum de vitæ institutione breuiter disputantem. Tunc demũ me bene rem tãtam tractauisse putabo: cum tibi rectissime instituto: recte hominum genus instituisse videbor. Transcripsi tibi illius exemplar lege fœliciter. S3 parum dixero nisi hoc vnum insuper addam: & viue fœliciter. Quidnam aliud est fœlicitas nisi verum gaudiũ: Cui⁹ gratia omnia omnes agunt. Ergo vt viuas fœliciter: vere gaude. Vt autem vere gaudeas sola veritate gaude.

Pictura pulchri corporis & pulchræ mentis.

Marsilius Ficinus Florentinus Familiaribus suis: Rursus Laurentio Medici. Item Bernardo Bembo. S. D.

MVlta phylosophi disputant: oratores declamant: Poetæ canunt quibus homines exhortentur ad verum virtutis amorem. Hæc laudo æquidem & admiror. Alioquin (nisi bona laudarem) essem ipse non bonus. Sed puto virtutem ipsam (si quando producatur in medium) multo facilius meliusq; q̃ verba hominum ad se capessandam cunctos adhortaturam. Frustra puellam adolescentis auribus laudas verbisq; describis: quo stimulos illi amoris incutias: vbi ipsam pulchræ puellæ formam adolescentis oculis quæas offerre. Monstra (si potes) formosa digito: nihil amplius hic tibi opus est verbis. Dici.n. non potest quãto facili⁹ vehemẽtiusq; pulchritudo ipsa q̃ verba puocet ad

amandum. Ergo si mirabilem virtutis ipsius speciem in conspectū bominū pferamus baud opus erit suasionibus nostris vlterius. Ipsamet citius q̄ cogitari possit persuadebit. Finge bominem vegetissimis perspicacissimisq; sensibus præditum: Robusto corpore. Prospera valitudine. Forma decora: congrua membrorum amplitudine: Proceritate decenti. Finge bunc prompte sese mouentem & dextere ornate loquentem: dulce canētem: gratiose ridentem: neminem amabis vsq; neminē admiraberis si virum eiusmodi (cum primum videris) nō ames: non admireris. Age igit̄ vt facilius diuinam animi speciem ex cōgrua pulcbri corporis similitudine cogites redde singula singulis. Corpus enim animæ ipsius est vmbra. Forma vero corporis vtcunq; potest: refert animæ formam. Q̄obrem viuacitas illa & perspicatia sensus in corpore quodammodo sapientiam animi referat atq; prudētiam. Robur corporis animi fortitudinem corporis sanitas quæ in bumorum temperatione consistit: animi significet temperantiam. Pulcbritudo quam membrorum ordo constituit colorq; decorus. iusticie ordinem & splēdorem nobis ostendat. Amplitudo quidem liberalitatem atq; magnificentiam. Magnanimitatem vero proceritas. Dexteritas illa vrbanitatem & comitatem ornatus sermo oratoriam. Cantus dulcis poeticam facultatem. Deniq; risus ille gratissimus perfectum gaudium repræsentet: quo nos virtus ipsa perfundit. Atq; securam vitæ fœlicitatem: Collige iam singula quæ narrauimus virtutis membra muneraq; in vnum Venerandum subito admirandumq; spectaculum manifeste videbis. O q̄ amabilis: O q̄ mirabilis est bæc animi forma: cuius vmbra quædā est forma corporis: tam vulgo amabilis: tam mirabilis. Quantum vero virtus ipsa vbi oculis cerneretur gratissima specie ad seipsam singulos statim alliceret tantum proculdubio vitium (si manifeste cernat̄) deformitate sua deterrebit protinus & fugabit. Agite igitur: o amici diuinam ipsam virtutis ideam formamq; semper ante oculos babeamus Hæc nos gratia splendoris statim alliciet suauitate ordinis atq; barmoniæ iugiter oblectabit: bonorū copia ꝑrsus implebit.

FINIS

Sextus Liber Epistolarum.

Oratio christiani gregis ad pastorem sixtũ Suadens vt ouibus su-
is dicat Pax vobis. Christianus Grex Sixto beatissimo pastori suo sup
pliciter se commendat.

HAud facile nunc inuenio pastor optime: vnde potissimum
in primis exordiar. Hinc em̃ miris sanctitatis tuæ bonis
prouocor ad laudãdum. Inde flebilibus miseriæ meæ ma-
lis reuocor ad quærelas. Quid igitur in præsentia faciam
narrabo ne laudes tuas? An nostras potius erumnas dinu
merabo? cæterum (vt videtur) nihil te laudando proficimus. Non em̃
crescit vulgaribus laudibus præstantia singularis. Præstat igitur vulne
ra nostra medico nostro detegere: hac ratione potissimum curaturo: ꝙ̃
laudes eius notissimas atq; innumerabiles frustra dinumerare. Et si mi
sera quadam necessitate cõpulsi importunius hunc obsecrabimus: suæ
tamen misericordiæ potiusq; obsecrationibus nostris confisi speramus
eum omnem ab ouili suo pestem penitus expulsurũ. SI totus essem
lingua beatissime pater explicare non possem: quanta nunc calamitate
præmar: quanto dolore conficiar. Dici non posset ꝙ̃ ingenti olim gau-
dio sim perfusus: quando te mihi pastorem deus ipse præfecit. Audiue
ram æquidem te esse phœnicem phylosophie: sublimem ipsam miner-
ue arcem ante alios possidentem. Quod quidem adeo manifestum est
omnibus vt negari non possit. Verum sperabam cum summa potestas
summæ sapiẽtiæ iungeretur seculum illud aureum rediturum: quod fo
re tunc plato vaticinatus est quando in idem potentia sapientiaq; con-
currerent. Demum ꝙ̃ vera de sapientia tua iam pridem audierã: ferme
tam falsa de mea speraui fœlicitate. Vereor neq; nimis contumeliosus
vel minus patiens aliquando Sic audeat exclamare. Heu quantum hac
in spe: mea me miserum fefellit opinio. Conuersum est mihi gaudiũ in
mœrorem. Nõ aurea (quæ sperabam secula) sed ferrea sub pontifice sa-
pientissimo: quis credidisset? Ferrea secula redierunt: nihil vsq̃ video ni
si arma in meam perniciem fabricata. Nihil audio nisi armorum sonitũ
equorum strepitum tonitrus boardarum. Nihil vsq; sentio nisi fletus:
rapinas: incẽdia. Cedes. Adde ꝙ & angor fame & epidimia: indies ma
gis magisq; consumor. Et tanq; desint: quæ me intus sine fine fatigent:
imminet assidue capiti meo lupus omnium voracissimus. Leo rugiens
Vastus elephas. Draco pestilens Teucer (immanis hostis ecclesiæ) iam
iam nisi tu præsto affueris: misellum hunc gregem tuum teq; in primis
deuoraturus. Ex te vno tanq; capite tota christiana res pẽdet in te vnũ
summa redundat vel gloria vel infamia. Te maximum omnium manet
vel præmium vel supplicium. Ergo nequid eiusmodi vel casus ferat: vl
in patientia conqueratur: consule tibi in primis sanctissime pater nobis
q; prospice: serua te primum nobis oramus. Conserua nos tibi vicissim

beatissime pater. Ignosce quæsumus filiis tuis pater indulgentissime ac q̄ fons indulgentiæ: si partim vrgentibus malis impulsi: partim charitate: tum nostra vsi: tum tua freti: monere sanctitatem tuam tanq̄ sus mineruam aggrediamur: Charitas omnia credit sperat substinet Charitas nunq̄ excidit summa quoq̄ benignitas nō potest quicq̄ accipe nō benigne.

MEMENTO Esse te christi mansuetissimi clementissimiq̄ vicarium: obliuiscere (sicut solebas) iniuriarum: Quarum memoria: nihil est aliud homini q̄ suiipsius obliuio. Odium si quod habes in tuos ponito: vt solitam recipias (si modo amiseri) ingenitam absq̄ te ipso nō potes amittere. Charitatem igitur pristinam (scimus quod loquimur) retinebis: ne pium illum genium tuum amittere compellaris. Non patieris quemq̄ tuis armis vlterius in gregem seuire tuum: ne ipse alterius culpa pro pastore lupus vel euadas vel saltem existimeris. Quisq̄s arma in tuos exercet ce proculdubio ante alios vulnerat. Non enim est vllus sine grege pastor. Et qui partem gregis aliquam vel abnegat vel amittit: pastor iam desinit esse communis. Si nullius fueris: eris omniū Si fueris alicuius. Nullius eris. Diuinum tibi christus in primis cōcessit imperium: non armorum præcipue sed animorum. Claues præterea dedit: nō galeam aut ensem. Claues quibus Iani plutonisq̄ hostia claudas. Regni vero cœlestis fores aperias. Ter edixit tibi: nunq̄d amas me Deinde subiūxit: si me amas pasce oues meas. Si quæ errauerint septuagies septies illas ignosce. Relinque ad horam nonagintanouē obediē tes. Vt centesimam redimas minus obedientem. Quam cum redemeris: vna hac magis gaudeto q̄ cunctis. Non dixit: insequere illam imp̄cationibus vllis sed præcibus eam benigne prosequere. Non dedit virgam aliquam: qua deuias oues percuteres. Sed & blanda potius verba quibus benigne ad stabula reuocares: & claues quibus tutissime custodires. Mercennarius quidē alienas oues errantes: nonnunq̄ rigide percutit. Pastor autem semper ignoscit suis & prospicit. Non mercennarium te dominus constituit: sed pastorem.

AT Video quid accusabis. Dices aliud esse errare a pastore de via aliud pastorem cornu lacescere. Atq̄ ita de ariete inter nos aliquo forte quæreris. Circumspeximus vndiq̄ bone pastor. Nullum inter nos talem inuenimus arietem. Non ea vis animo: Neq̄ tanta sup̄bia ouibus cœlesti & insolubili caula vinctis. Tu vero quoniam nescio quid arieti succenses: pene totum tuum quodammodo vel perdis vel amittis ouile. Latet (nescio quomodo) oculos tuos: grex tuus: o pastor siluis rupibusq̄ dispersus: O vtinam hunc parumper aspiceres. Non enim posses cladem tuorum tantam oculis siccis aspicere: omīs prohdolor grex tuus omnibus vndiq̄ morbis malisq̄ vexatur. Passim incusatur pastor

passim vituperatur: vndiq; interim me miseru angustiæ præmunt. Hinc infamiam tuam doleo. Hinc lugeo miseriam meam: Si tibi fame ipsius aures ad horam saltem suggererentur: quibus & infamiam tuam & fletum meum audires: profecto non minus sortem ipse tuam defleres: q̃ ego meam: O pastorem meum hac in re (vt ita loquar) infortunatum: O gregem penitus infoelicem: proh nefas. In te quidem nonne audis: In te summe pontifex satyri passim mordaces amantur. In me vero tragedi tristiores incumbunt. Nulla legetur alicubi acerbior satyra licet falsa. Nulla verior tragedia vnq; vel luctuosior: si tragediæ materiam demis: demis simul & satyre. Dele de infamiæ libro nomen tuum iamdiu scriptũ a deo in libro vitæ. surge custos noster aliquando surge iam custos legittime. Dic vna cum domino tuo: dic amabo pax vobis. Dixit & facta sunt. Pax erit & gloria tibiq; & tuis. Aureum nobis vna tecum agetur seculum. Ferrum ab ouili tuo sub cõstantini militia in lupos barbaros conuertetur. Tantum absq; dubio: tunc laudabitur pastor: quando trucidabuntur lupi vel domabuntur: quantum nunc vbiq; vituperatur dum agni præcipitantur. Cadent a latere tuo vel inermi armati mille & decem milia a dextris tuis omnipotens pro te deus ipse pugnabit

SED ECCE Accusas iterum arietem. Accusa rursus (si accusandus tibi forte videtur) Sed accusatio tua sit christiana potiusq; hostilis. Nõ ad perniciem aliquam sit: sed potius ad salutem. Nõ venit dominus tuus: vt perderet aliquem: sed seruaret. Medicum te esse voluit: non carnificem. Sed nolim coram sanctissima maiestate tua atrox illud verbũ carnificis protulisse. Cuius quidem vitium de pietate tua ne carnifex quidem vllus audeat suspicari. Dedit deus omnipotens arma tibi (vt paulus apostolus inquit) Non carnalia: sed spiritualia potius & diuina: Iussit te quidem subiectis ouibus prouidere simul & parcere. Lupos vero superbos. id est barbaros hostes fidei Constantini manibus debellare. Non belli quidem: sed pacis gratia. Vt domitis feris seruatisq; pecudibus: sub vno pastore: tandem vnum sit & ouile: sed parce tuis primum alme pastor: Parce tuis: Ne dum inter nos de lana herbaq; certatur. interea lupi vitam ipsam ouium & pastoris facilius ferociusq; inuadant. Non dabitur tibi dedecori: si tuorum alicui (etiam septies) erranti pepercer is. Cum tibi mandatũ a domino fuerit: vt etiam septuagies septies illis ignoscere debeas. Officium tuum est (vt te non latet) cognoscere singula: vt ignoscas. Purgare egrotos: vt restituas sanitatem. Victoria tua non tam in bello: q̃ in pace consistit. Quinimo si christianos homines vincis in bello. ipse interim (quod a te ꝓcul absit) a demonibus & publica infamia vinceris. Si benigne emendas atq; indulges vincis omnis: atq; integrũ tibi seruas in tuos omnes singulosq; imperiũ. For-

titudo tua ferendo claret:nō inferēdo. Omnis tua sublimitas est humilitas. Tunc maxime mansuefacis omnes cum ipse es omniū mansuetissimus. Facile quocunq; placuerit mouebis omnes: si nusq; ipse moueberis. Vis ne subita simul & fœlicissima potiri victoria? Noli tuos bello vincere. Sed potius ipsum vince bellum. Prouidentia plusq; cœlesti motibus cœlestib9 impera. Doma benignitate tua malignum ac sæuū Martem: rigidumq; Saturnum. Non est victoria magna minima superare. Quid nam magnū est in terris? Cū tota ipsa terra sit minimū. Ergo cœlestis Antistes terra dimissa vince cœlū. Satis eñ terrena vinces si cœlestia viceris. Vbi est regnū tuū ibi victoria tua. Regnum vero tuū: nō tā mūdi huius inferioris est (vt inquit Iesus) q; sup(er)ioris atq; diuini. Vide vtrum malis sanctissime Pater: vtrunq; in tua dilectione cōsistit. In terris quidem: miles ne haberi an pontifex: In celo aūt respui ne a xp̄o prsus inermi ipse armis onustus tanq; dissimilis. An potius armis positis excipi ab eodem tanq; similis:

INQVIES forsitan Non licere gregi: monere pastorē. Esto sane: fatemur eñ patrem nostrum (pro)uidentia summū admonitiōibus nullis egere. At liceat saltem oportunæ præcari: immo vero etiā importune: vbi cōpellit necessitas: obsecrare: Liceat rursus timere illi quē & timemus vnicum: & amamus vnice: atq; instar numinis veneramur. Suspice (obsecramus) cœlum parump: sicut solebas olim anq; animo prælia hæc terrena conspiceres. Videbis Petrum illum pontificem primum vulnera: hæc mea (quæ forte nō vides) ipse: clare vidētem. Videbis misericordem Petrum meo grauiter dolere dolentem. Forsitan necesse ē illum (nisi caueris) irasci tibi dum nostri adeo miseretur. Sed absit a nobis absit (pro)cul: vt vel petrus irascatur. Sixto vel Sixtus ouili suo huic indigne? Nefas est vel pastori bono mali aliquid ominari. Vel ab ipso tādem sperare aliquid: nisi bonum. Non eñ est suiipsius oblitus pontifex noster omniū prudentissimus. Non amisit sapientiam singularem quando sapere cunctis incepit: Non exuit naturalem illam benignitatem: qñ benignissimi petri palliū induit.

QVID ergo dicemus? Placuit forsan solerti gubernatori: suis interdum minitari. Ne (per)petua illa & inaudita clementia sua segnities putaretur. Atq; vt incomparabilis sua illa suauitas post austeritatem quandā suauius gustaretur: Forte etiam permisit hactenus gregem suum præliis insuetum iccirco ad certum tempus inter se dimicare: vt hac exercitatione ad prælium contra lupos barbaros committendum fiat instructior. O Sixte noster tantū iam siste prælium. Satis iam satis exercitati sumus: quando prorsus defatigati iam sumus: Sixte benigne miserere tuorum: Dic age quandoq; beatissime pater. Dic iam bona voluntate tua ouibus tuis: Pax vobis: vt oues tuæ vicissim tecum vna (pro)clament Gloria in excelsis deo: & in terra pax hoibus bone voluntatis.

Adhortatio ad rusticandum.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo & Anthonio Vinciguerræ viris clarissimis. S.D.

SAlue semper Bernarde mi castor: Salue rursus Anthoni mi pollux Aut fugate gemini seruatores (si fieri potest) pestem istã cui pestem quilibet imprecatur. Aut fugite saltem. Heu fugite quam primum lætales terras. Fugite litus amarum. Recipite vos in ipsa suburbia præcor (si modo licet) vrbe relicta. Ibi istos oculos meos: oculis quoque sæpe reuisam: alta semper mihi mẽte repostos. Hoc ego sum vobis: vnus sibi quisque quod ipse est. Hoc mihi vos estis quod duo sunt oculi. Valete fœlices. Sed cur nam Christophorum Landinum nostrũ modo prætermisimus musæ phenicem? Quia cum in ipsa salutatione Ficinũ dixi: putaui me dixisse Landinũ.

Quis ardenter amat nihil capit præter amatum.

Marsilius Ficinus Florẽtinus Raphaeli Riario Sancti Georgii cardinali suppliciter se cõmendat.

HAc noctis eius hora qua summ⁹ nature creator: sine quo nihil nascitur: Deus homo natus est hominibus: vt homines deo diuini renascerent. Nascitur quoque mihi hæc ad Raphaelem epistola. Verum queritanti mihi qua potissimũ alimonia nascentem epistolam fouerem atque nutrirẽ: nescio quis spũs inter eos qui nocte eadẽ diuinum verbum pastoribus cecinerunt: quid quæris inquit Marsili quod scribas? Penetra nũc singula animi penetralia. Vacuam quidem cæterarum omnino rerum mentem reperies. Solo autẽ Raphaele Riario plenam. Ergo Raphaeli nõ poteris præter ipsum met Raphaelem aliquid scribere. Adeo te hic aliorum omniũ tunc reddidit vacuum: quã sua te fecit præsentia plenũ. Tantus est enĩ tibi tanque charus: vt ne quæras aliud cape: dum capis ipm. Vis ergo quicquid habes: quicquid cogitas: quicquid loqueris: cõmodissime exprimere Raphaeli? Age eadem arte pingendi qua eum iam diu animo pinxisti tuo: tunc pinge tabella. Hec quidem spũs ille mihi mi Raphael. Ego aũt manibus id pingere nequeo. Animo ipse finge. Sed vbi nam? vbi est Amalphitanus noster? Hunc iam diu hac atque illac (vt iubeam) saluere pquiro. Sed frustra extra te quærebam: quem nisi in te inuenire nõ poteram.

Neque tutum est incusare principes: neque fas incusare fortunã.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in xpo patri & dño suo Ioanni Nicholino archiepõ Amalphitano. Suppliciter se cõmendat.

PRoperaui modo ad pugillares certo quodã cõsilio venerande pater: vt plurima certe ad eum scriberem: quem amo veneror que quam plurimum. Verum vbi cœpi calamum ita protinus omnis aufugit inuentio: vt non calamum: sed calamitatem inuẽtionis videar accepisse. Adhuc equidem ita mecum ambigo. Quid nam scribã? Cum

neq; mali quicq; velim scribere: neq; possim boni. Nihil em inter mala hec innumerabilia boni se nobis offert. Ergo quid faciam? Fortunam ne incusabo: nimium his seculis inimicam? An potius culpas hominu criminabor? Neutrum tādem. Neq; enim illud decet. Neq; istud licet Satis aut multa dixero: si quecunq; alias vna diximus recolueris. Scribo ad benignissimu nostrum illum patronum sancti Georgii cardinalem ipse litteras reddito. Rogarem te vt me Papiensi & Senensi probatissimis dnis cōmēdares: nisi te scirem quotiens te cōmendas: totiens vna tecum Marsilium cōmendare.

Inter mala minus læditur: quem tuetur deus.

Marsilius Ficinus Reuerēdo in xpo patri & dño suo Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali suppliciter se cōmendat.

Neq; scribis Clientulo tuo: Neq; rescribis quicq; vnice mi patrone. Atq; id quidem ille tam æquo patitur animo: q; equa patit. Ille si quidem tibi hinc abeunti suos negauit pedes. Tu quoq; vicissim tuas iure negas scribenti manus q;uis alter forsitā id negetvolens: alter certe illud negarit inuitus. Verum infœlix eiusmodi negationis vicissitudo fœlici quadam affirmationis vicissitudine iuste rependitur. Nempe quemadmodum ille tibi suum iamdiu animu dedit. Si ipse mutuo illi animu p suo tuum magno cum honore reddidisti. Profecto in cōmuni hac generis humani miseria (quā narrare animus horret) in qua nostru nemo nō miser: ille dūtaxat minus est miser: de q clementissimus deus mandauit angelo suo: vt custodiat eum in oibus vis eius. Videtur & mihi hac in re deus ipse prospicere voluisse. Dedit em Raphaelem viæ ducem vitæq; custodem. O miram Raphaelis mei benignitatem. Tu mihi mi Raphael & vigilanti & dormienti propiciu te semper offers: mente læta: vultu hylari: verbisq; benignis. Atq; inter multa quæ premunt vndiq; mala: ita tu mihi passim vnicum solamen ades. quasi pulcer Apollo: discreta inter nubila lucens. Scribis autem marsilio tuo nihil: cui loqueris omnia. Quippe nihil habes deinde qd scribas cui iam fueris cūcta loquutus. Ego aut patrono meo epistolas dedico. non tam (vt illi scribam) qui cu assidue loquor: q; vt de illo scribam interdum: quem & cogito semper & loquor. Si quando humilia respicit qui habitat in excelsis: Marsilium tuu quandoq; pontifici summo commenda. Commenda quæso me totum venerande pater. Non potes autem integrum commendare si in ipsa commendatione Amalphitanum archiepiscopum prætermiseris. Quos deus coniunxit: homo non separet. Eius frater Angelus Nicholinus Iurisconsultus insignis ciuisq; preclarus. Tam optat tuus esse q; suus.

Tunc solum nos pbare debemus: qn a probatissimis approbamur

Marsilius Ficinus Dominico Bollano Veneto Iuriscōsulto. S. D.

SI amicicia cum clarissimo patritio Francisco Michiale: iam pridem mihi contracta seruatoribus vllis egeret: obsecrarem te per ipsum numen amoris: vt omni studio in eius beniuolentia me seruares. Equidē explicare nō possem quāti faciā a viris amore dignis amari. Nā nisi ipse mihi placeā: nō pōt aliud quicq̄ mihi placere. Tunc vero solū mihi maxime placeo: cū a pbatissimis viris pbari me sentio.

Nemo infortunatior illo qui: neq̄ ipse videt neq̄ videntē videt.

Marsilius Ficinus Anthonio Cocchio insigni iurisconsulto: Item Francisco Berlighherio: & Petro Arenensi: & magistro Gergio Ciprio & Laurentio medici iuniori.

SCripsi iam pridem epistolam quādam vaticinio similem ad pōtificē: sed vtinam pontificiam. Nec si tam diuina apud alios fuerit: q̄ apud nos diuinās: certe intestinam: externamq̄ perniciē iamiam xpiani gregis ceruicibus imminentem procul expellet Testor amice deum: me hac in re meum pro viribus officium impleuisse. Reliquum reliqui viderint: quibus oculi quidem dati sūt: vt in primis videant. Aures aūt vt saltem audiant: Alioquin & si forte aliqn̄ exclamare cogentur. Heu non videram. Nunq̄ tamen licebit dicere: non audieram. Idibus Ianuariis. M.cccc.lxxviii.

Cognosce alia vt te cognoscas. Cognosce teipm vt cognoscas deū.

Marsili. Fi. Flo: Reuerēdo in xpo prī: & dño suo dño Ioāni Ferdinādi Serenissimi Regis filio: Cardinali Aragonio suppliciter se cōmēdat

SCripsi tres supioribus diebus declamatōes venerāde prī platonicas potiusq̄ tullianas: qbus familiares meos a viciis deterrerē ad virtutē p viribus cohortarer. Prima qdē miserā quādā vmbrā improbe vite describit. Scd̄a vero vite probæ fœlicē refert imaginē Tercia deniq̄ diuinū exprimit pbitatis ipsius exēplar. Tria hec quasi specula qdā mittere ad te iccirco decreui: qa sciebā formosissimos q̄sq̄ specul' pdelectari. Speculare parū admodū: in hisce ipm venerāde prī. In pmo qlis nūq̄ fuer'. In scd̄o qlis iā pridē euaser'. In tercio qlis iā sis statim agnosces. Gaudebisq̄ bonis tuis n̄ mediocriter. Sed vt fœliciter tuis gaudeas bonis: in oibus grās age deo bonorū oim largitori. Cur nā pcepit deus cognosce teipm nisi vt in te cognoscēdo: quicquid habes boni: habere ab eo prsus agnoscas.

Si nūc tibi Marsiliū cōmēdauero: intellige archiepm Amalphitanū pariter cōmēdatū. Quos deus cōiūxit hō nō separet.

Spūs vbi vult spirat.

Sixto pontifici Marsi. Fi. Flo. atq̄ vna oēs cōphi sui cœlestem victoriam dicunt.

OBsecramus te p illum qui audit semp oēs etiā nō loquentes: & exaudit sepissime non vocātes: vt filiorū tuorū vocē audias parump mente benigna prī oim benignissime. Nam deus omps:

cui parent omnia: cui quidem parere libenter: nihil aliud est q̃ regnare. Deus ipse & clamare nos in p̄sentia: & audire te iubet. Præterea si nos patiēter audiueris nō mō nō pœnitebit: verumetiā (vt speramus) iuuabit audisse. Anno superiore Beatissime Pater in ipso omnipotentis christi natali: reliquiæ quædam apostoli Petri in vrbe Volaterrana repte: miracula duodecim mense vno ingentia ostenderunt: omni populo manifesta. His ergo nouis commoti signis conuenimus vna comphylosophi quattuor: & Prophetiæ & Astrologiæ pariter studiosi. Primuʒ quidem ꝓpheticorū examinatione mysteriorū consensimus ex illis reliquiarum Petri miraculis portendi. Sixtum successorem Petri effecturum quandoq̄ miracula cunctis populis gētibusq̄ notissima. Deinde nos ad astrologica conferentes: considerauimus diligenter præteritam illam rursusq̄ futuram coniunctionē. Saturni ac Martis in virgine. Iterum proximum solis accessum ad Arietem. Quartarum quoq̄ anni totius initia. Eclipses præterea Lunæ quidem in aquario: Solis autem in Leone futuras. Aliasq̄ rursus anni sequētis Eclipses: Martis deniq̄ dissonam cum Ioue permixtionē: cæteraq̄ q̄ plurima. Inde conclusimus: ꝓximum biennium fore adeo miserabile (vt vulgo putetur) supmum illud mundi exicium imminere. Communē.s. & extremam generis humani calamitatem: bello: peste: fame: præmentem. Principū cuiusq̄ generis interitum plurimorum: Nouam deinde sub falso ꝓphetam heresim surrecturam. Horret hic anim⁹ narrare q̄d sequitur. Mox Tiberinis vndis (quod absit) Petri nauiculā natatura. Barbaros demū ytaliam vastaturos. Quoniā vero mars illi dux saturnū pestis famis ꝑditionis heresis auctorē in oībus illis quas narrauimus cœli dispositionib⁹ superabat cōuenimus ex ipso bello reliq̄ mala oīa euentura. Hic ergo admirabundi inuicē dicebam⁹. Vbi nā igit̄ salubria illa sixti miracula: Quæ ex illis Petri miraculis nobis portendebant̄ si vt & nos iudicamus & cæteri deinde Astrologi totius Orbis existimant tam dira sub eius Pontificatu clades priuatos passim & principes ecclesiamq̄ vexabit.

IN HANC tandē (quā narrauimus) sententiā disceptatio nos longa certa rōe ꝑduxit. Quoniā videlicet medicoꝝ gubernatorūq̄ virtutē morbi tempestatesue demōstrāt. Idcirco ꝓuidentia diuina ꝑmisit curāte & gubernāte Sixto: stellas aliquādo plurimas & elemēta inuicē cōspirare: cū in cōmunē generis humani perniciē: tū vł maxime in nauem xp̄ianam sæuis admodū fluctibus agitandā. Vt sixtus q̄si Neptūnus i media tempestate surgens ipso: potentiæ: sapiētiæ: benignitatisq̄ tridēte iratū temperet æolum furētes sed ventos. Mare placet tumidū. Virtute plusq̄ cœlesti motib⁹ cœlestibus imperet. Mirifica benignitate sua domet sæuum Martem rigidumq̄ Saturnum. Atq̄ id quidem Sixtuʒ breui facturum non solum oracula ꝓphetarum: Verumetiam cœlestia quædam signa manifeste demonstrant.

HIC igitur oēs christianorū populi ꝓclamabūt. Quis nam est iste: Quis iste est: Cui tam facile obtemperāt elemēta: cui sydera parēt. Hic est ꝑfecto legitimus ille clemētissimi xp̄i vicarius. Qui clauibus acceptis a xp̄o statutis ab eo tp̄ib⁹ Iani Plutonisq; hostia claudit. Almæ pacis templum filiis patefacit. Nam cum intelligat nō esse victoriam magnā minima superare. Nihilq; esse in terris magnum cum tota ip̄a terra sit minimū: statuit iam terra dimissa cœlestia superare: ac nō tam bello suos vincere q̄ ip̄m vincere bellum.

SIXTSVS sublimis Theologiæ phœnix: excelsas Palladis arces ante alios possidens: diuinū ibi oraculū in singulis consulit. Neq; humano in rebus diuinis administrandis: sed diuino potius cōsilio nitit̄: Preterea suspicit inde deum omnipotentē oīa & bonitate facere & beneficētia sibi cuncta subiicere. Igitur ipse similiter statutis ab eo tp̄ibus bn̄fica iam victoria gaudet. q̄ bene vincit oēs dum bn̄ficio sibi omniū corda deuincit. Profecto intelligit eum: cui imperiū in belluas demandatur. anxium ministeriū quoddā nancisci potiusq̄ imperiū. Corpa vero hoim quæ sola in nobis violentia capiunt̄: nihil ferme aliud esse q̄ belluas. Animos certe natura liberos nō posse aliter: q̄ liberali quadā beneficentia vinci. Magnanimus Sixtus iam non sollicito in belluas ministerio: sed solo in homines ipsos. i. in animos imperio gaudet. Sixtus noster insignis pietate pater piorum parentū more filios suos post minas obiurgationesq; paternas blandius osculatur. Propitio fouet sinu: almis vlnis amplectit̄. Et quantū paulo ante falso maleficentia quadam insequi filios videbat̄: tantū mox beneficētia reuera ꝓsequit̄. Audite nunc omnes audite vocem pastoris nostri ꝓpriam. Aspicite attentius Hylarem pastoris vultum qui cuncta serenat in bn̄dictione nonne videtis. Os operit suū: ita suis ouibus cū dn̄o suo iamiam clamaturus.

PAX VOBIS o filii vere nouo. Nolite timere nō lupus sum: sed custos. Nō mercenarius sum: sed pastor. Pastor ab eo missus in mūdū p quem factus est mūdus: qui & in mūdo erat & missus est in mundū: non vt oues suas pderet sed seruaret. Atq; vt animā suam poneret pro ouibus suis. Mundi seruator: ad vos me misit: vt ei sine quo nihil seruatur: nos seruarem. Voluit quidē ad vos venirem: ab eo non abirem. Si quidem abire ab eo p quē sumus nihil est aliud q̄ perire. In eius nomine qui vsq; ad cōsummationē seculi semp est nobiscum: iterū pacem meam do vobis o filii vere nouo inuito mūdo: missam Sixto ab eo ꝓmouet sistitq; mundū. Deus lux cara est in qua tenebræ non sunt vlle Deus charitas lucens est: in qua odium nō est vllum. Qui in luce chara & charitate lucida manet in deo manet & deus in eo. Ergo filii diligite inuicem quemadmodum vos ego dilexi. Filii mei in eo inuicem diligamus: sine quo nullus habet vn̄ q̄ vt sit diligēdus. Nulla pars mūdi absq; concordia consistere potest. Cum ipsa concordia solum cōstet

mundus. Nullus in mundo sine concordia potest illi placere: qui ipsa concordia fecit: seruatq; mundum. Nos ergo vt vere beati simus vere inuicem diligamus. At vos abite a meis crudelia fata. A meis q deo parent superanti fatum. Abite procul fata crudelia vires. alibi post hac vestras in fatuos exptura. Migrate hinc ab ouili meo repente arma ferocia. In lupos iam vos couertite Barbaros. Accelerate inquã: dum vi get æstas: anteq; lupi ferocius me simul ac meas oues inuadãt. Contra Teucros diuinæ legis hostes omnipotens nobis deus ipse pugnabit. Nobis militabit ether. Et coiurati venient ad classica venti. Cedẽt a latere nostro mille: & decem milia a dextris nostris. Vnũ breui sub vno pastore erit ouile. Ferreum seculum mox in aureum conuertet. Si quidem Marte domito qui xpianis minabat prœlia: rapinas incendia: cedes: domitus quoq; Saturnus erit: qui inde pestem famem proditiones hereses falsas machinabatur.

DIXIT Sixtus & facta sunt: ad benignissimam illam pastoris vocem pax vobis: oues cunctæ clamabunt Gloria in excelsis deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Hæc est dies quam fecit dñs: Letemur & exultemus in ea. Cantate Sixto canticum nouum hodie nostrorum pontifex animorum: Sixtus in pace sistit ecclesiam. Sixto cantate vates: claudent belli portæ. Sixto legitimo messiæ vicario. Cantate p phete in diebus eius erit copia pacis. Venite omes & videte opera domini: quæ posuit pdigia sup terram: Auferens bella vsq; ad fines terræ Arcum conteret & cofringet arma: Scuta comburet igni. Vacate & videte: quoniam ego sum deus: exaltabor in gẽtibus: & exaltabor in terra. Dominus virtutum nobiscum susceptor noster deus Iacob.

CLEMENTISSIME deus qui ab excelsis humilia respicis: atq; humilibus largiris excelsa. Deus omnipotens mundi seruator: qui eadem virtute: recreas seruasq; assidue quæ creasti: serua ppicium nobis oramus pastorem nostrum: tui gregis egregiũ seruatorẽ. xxv. Decembris. M.cccclxxviii. Florentinæ.

Fœliciter vincit qui animos bñficio sibi deuincit.

Marsilius Ficinus Florentinus atq; vna comphilosophi sui: Sixto sanctissimo in xpo Patri suppliciter se commendat.

FVit apud nos beatissime pater hactenus Nicholinus Antistes plenus gratiæ & veritatis: homo nuper isthuc missus a deo: cui nomen est Ioannes. Hic Romam venit in testimonium: vt testimonium nobis inde phiberet de numine Sixti qua gratiosa mente: Sixtus noster filiam suam Florentiã complectat. Quandoquidem virum Florentinis gratissimũ primo aduentu clementissime sit complexus. O legitimũ Petri apostoli successorem: o verum hoim piscatorẽ. (Proinde si dicere fas est) in hoc vnõ rhetium iactu videt quoammodo Petrum ipm supauisse. Non em centũquinquaginta tres pisces hic

cœpit:immo ferme quotcunq; arnus alit æquorq; pisanũ. Sixtus certe legitimus xp̃i vicarius meminit dñm suum xp̃m cum esset discipulos electurus: primos præcipuos plures e piscatorũ numero elegisse: eos se qñq; piscatores hoim effecturũ. His deinde tris escas potissimũ & rhetia tria dedisse: quibus in ꝓfundo hoc humani generis pelago fœliciter piscarent̃. Esca profecto prima fuit singularis in deum pietas atq; religio. Secũdo sobrietas vitæ morumq; integritas. Tercia erga homines: tam operum exemplum bonũ q̃ vera doctrina verborũ. Rhetia quoq; addidit tria. Rhetæ primũ fuit charitas ardens qua cunctos in deo nõ aliter q̃ seipsos semp amarent: Secundũ intelligẽtia summa: p quam omnibus tanq; filiis si qñ errauisse putent̃ tam libenter ignoscerent: q̃ facile ipsi optent sua sibi errata a patre nostro qui est in cœlis quasi filiis cõdonari. Tertiũ rhete benificẽtia tam abundãs: vt non modo bñfaciẽtibus: sed etiã malefaciẽtibus bñfaceret. Et quos vel minus bonos vel etiam inimicos existimauerit eos bono quodam: ac beniuolentia superaret: cœlestemq; patrem imitaret̃: qui almum Solem oportunasq; pluuias æq; omnibus: etiã si minus videant̃ amici: abunde largitur: hac igitur triplici esca allicere omnes: his quoq; rhetibus tribus irretire & xp̃s ipse suis quodã mandauit discipulis: & vicarius xp̃i Sixtus similiter ipse decreuit vt ei dñs ille suus eiusmodi quandoq; vocibus lætus gratulabũdusq; occurrat. Veniam Sixte: Veni inquã fili benedicte patris mei. Intra in gaudium dñi. Klis Decembribus: M.cccc.lxxviii. Florenitæ.

Surgunt e cœno quotidie qui rapiant nobis cenã.

Marsilius Ficinus Reuerẽdo in xp̃o patri & D. suo Ioanni Nicholino Archiepiscopo Amalphitano. S. D.

SCribo ad te multa paucis ad pontificem. Tu vero cõtra de me pauca multis suplex pontifici dicito. Non potes de bonis meis multa narrare. Multis tñ verbis in meo malo forsitan debes certe potes orare. O q̃ multa hic de meipso ꝓloqui vrget anim⁹. Verũ nõ capit ep̃la. Tu ergo mẽte cape. Ineptus ero si tua tibi cõmẽdare tentauero: haud equũ esse videt̃ in aduersitate Florẽtinũ mihi apud istos nomen obesse: si mõ obesse põt qđ in ꝓsperitate alias mihi nunq̃ ꝓfuit. Fortunatiores alii: ne dicã fœliciores: gaudẽt nr̃is. Nos numerus sumus fruges cõsumere nati. Fruges dixi: modo nõ desint fruges. Vale. Sed anteq̃ valeas: iuuat hic Riariũ cardinalẽ nostrũ parump affari. Tu vero mi dñe: memẽto iam serui tui: si qua videt̃ memoria dignus. Venisti in regnũ tuũ heu q̃ inuitus nũc petere cogor tẽporũ malignitate cõpulsus: quæ nunq̃ alias censui philosophantibus esse petẽda. Dicã ne: Quod sorte philosophũ min⁹: at vero decet egenũ. Disperea Hercle nisi dixero. Surgũt e cœno quotidie qui rapiãt nobis cœnam.

Nihil est occultius q̃ humana voluntas.

Marſilius Ficinus Ioanni Nicolino Archiepõ Amalphitano.S.D.

MItto Vaticinium quoddã a d Pontificem.Spiritus vbi vult ſpi-
rat.Neq̈ hominis alicuius voluntate:neq̈ humana perturbare
ſum motus:ſed neſcio quo ſpiritu: ſcio qua charitate cõpulſus.
Si eodem quo ſcribitur animo legeretur: neminem prorſus offenderet
Si quidem neminẽ offendere debet diuina veritas charitati coniuncta.
Tradunt ꝑleriq̈ phyloſophorũ rerum veritatem eſſe omnium obſcuriſ
ſimam.Ego autem puto longe obſcuriorem eſſe hominũ voluntatem.
Veritas quidem rerum propriis veſtigiis nonnũq̈ inueſtigatur certiſ-
q̈ diſcerni poteſt indiciis:quoniã determinata pendet ex cauſa:ſemper
q̈ permanet eadem. Voluntas autem humana cum ob libertatem non
habeat cauſam terminatam:ac momento quolibet permutetur neq̈ ve
ſtigiis neq̈ indiciis certis inueſtigatur. Præſertim cum ob ſimulationẽ
diſſimulationemq̈ indicia ſæpe ſibimet contraria præferat Ergo anteq̃
ædas conſule cum teipſum tum eos maxime qui pontifici cari ſunt ma
xime. Ita demum pontifici cæteriſq̈ legatur: ſi tam bona omniũ gratia
cenſeatur legi poſſe:q̈ bona nobis eſt voluntate compoſitum. Sin mi-
nus penes te ipſe ſeruato. Equidem vbi nihil mihi prodeſſe poteſt: ni-
hil obeſſe volo.Deus humilem mihi fortunam dedit. Fortuna olim te
nuem:nũc tenuiſſimam facultatem.Deo pareo:fortunæ cedo.Conſen-
tio facultati.Exigua ſum ſorte cõtentus:modo tuta.Fortunatus cui for
tuna obtigit mediocris.Fœlix q ſua ẽ fortuna contentus: Ego certe ic-
circo paucis cõtentus ſum:& ſi multꝰ ſum ſæpe cõtentus:qui & hi mul-
ti ſunt paucis:multi præcii contemnendi. Beati pauperes ſpiritu. Beati
pacifici.Prodigioſus hactenus agitur:ꝓdigioſior iminet annus Quot
tidie dices:Quottidie audes.Non putaram.

Marſilius Ficinus Reuerendiſſimo in Chriſto patri & Domino
ſuo Domino Ioanni Cardinali Aragonio Ferdinandi Regis ſereniſſi-
mi filio ſuppliciter ſe commendat.

ALfonſus Rex fœliciſſimus auus tuus Venerande pater nuꝑ Fer
dinando patri tuo fœliciſſimo Regi oraculum effudit ex alto an
glica lingua.Marſilius Ficinus (neſcio quo ſpiritu raptus)in-
terfuit Audiuit:ſeruauit:atq̈ oraculũ ipſum angelica tũc ab Alfonſo lin
gua ꝓnunciatum:ipſe in linguã humanã tibi hodie tranſtulit.Eo videli
cet conſilio vt primũ(ſi placet) ipſe legas. Deinde ad patrẽ tuum Sere
niſſimum mittas vt quæ ſuperioribus diebus ab Alfonſo ſolis mentis
oculis auribuſq̈ percepit:iã nr̃a opa ipis quoq̈ corpis auribus oculiſq̈
accipiat.Nemo aũt mireẽ oraculũ eiuſmoi q̈uis in excelſum Regii car
dinalis Sereniſſimiq̈ regis ipſius conſpectũ ſit ꝓditurũ:tamẽ abſq̈ hu-
manis ornamentis vllis incedere.Quod eñ diuini ſolis: id ẽ ſupne ve-
ritatis ſplendore veſtiẽ conari veſtibus humanis induere: nihil eſſe ali-
ud arbitror:q̃ purum ſolis ipſius lumen craſſiore quadam caligine nu-

bium circūfundere.

COMMENDAREM tibi patriq; tuo archiepiscopū almaphitanū nostrum longe omniū commendatione dignissimū. nisi eum scirem merito tantæ apud nos auctoritatis esse. vt ide & Marsilium suum & alios sæpe permultos sit vobis cōmendaturus. Pridie kl'as Martias. Mccccl xxviii. Florentiæ.

Oraculum Alphonsi regis ad regem Ferdinādum inter illos primum anglica lingua pronūciatum. deindevero in linguā humanam a Marsilio Ficino translatum.

ALfonsus Rex fœlicissimus Fœlicissimo regi Ferdinando filio suo: pacis olim seruatori iamiam auctori congratulans in ipsa pace. Veram salutem victoriam certam. integram gloriā gaudium plenum vaticinatur.

Descensus animorum.

QVid nam adeo stupes. o fili quid horres. Tam facile tam propitius huc aduolo quotiens mihi placet q̄ facile. q̄ ꝓpicii stellarum solisq; radii iugiter ad nos vsq; descendunt. Neq; radii siderum dum ad vos dimittūtur sua sidera deserunt. Neq; supne mētes. dum vobis aspirant. superna relinquūt. Animaduerte queso fili du cissime. quantū cœlicole pace tanq; cœlesti alimonia gaudeāt. Nēpe cum primum de pace. quæ iam pridem inuida quadā sorte turbata est. omnino reconciliāda cogitare cœpisti repente vel sola hac cogitatione tua quasi esca superis suauissima prorsus illectus huc aduentaui. Ergo stupore om̄i atq; horrorē procul expulso intentis auribus asta & serua quod cœlitus audis. velūt oraculum alta mēte repostum.

Quam grata pax superis.

QRincipio dilectissime fili neq; de mea sorte hactenus audiist quicq; neq; tuam plane vnq; intellexisti. At hodie tanq; pacis non modo seruator (vt olim) verumetiam maximus auctor iam factus es celicolarum iudicio dignus. cui ipsa pondatur domus omnipotentis olimpi. atq; tam tibi pronidentie ipsius ordo pulcerrimus q̄ inde consonans fatorum series referetur.

Animus diuinus.

AGe iam mentem Ferdinande tuam in sespam relictis sensibus circulari quadam suiipius animaduersione reflecto. Videbis protinus mentem tuam quando in seipsam dimisso corpe flectitur. esse incorpoream quandam speram: cuius circūferentia quidem. id ē intelligentia & voluntas per incorporea voluitur. Cētrum vero. id est vita atq; substantia corporis alicuius cardini nō innititur.

Deus. Angeli. Animi

AGe iterum tuo isto lucidiore mētis circulo quasi speculo quodam speculare speculando q̄ attinge in mundo vbiq; atq; vn

diciq̄ extra mundum ſpericum intellectum.ſperamq̄ intelligibilem. cuius centrum quidē ſit vbiq̄ dum infinite penetrat vniuerſum.ſed circūferētia nuſq̄ dum infinite ſupeminet vniuerſum. Eia ſpeculare diuinam formam formarū omniū fontem formam vniformē omni formē.Formam mētibus omnibus paſſim præcipue puris tāq̄ ſpeculis obuiam. Hic tibi coruſcat deus ille deorum. p̄ter quem nullus verus eſt deus.Hic exuberat æterna bonoꝝ bonitas maloꝝ penitus expers.Hic lucet immenſa lux luminū ſolq̄ mētiū reliquarū.In quē ferme nō aliter & angeli q̄ ſtelle & aīe q̄ luna ī ſolē vndiq̄ reuoluūt.

Immortalitas animorum.

ETerni huius ſolis radii quidam ſempiterni ſunt hominū mētes caliginoſa nube corpis circūfuſæ. Sed in ſuū ſe ſolem cogitatione & affectu ꝑ arbitrio reflectentes. Ita profecto reſiliūt.ſicut ab initio ſuo inde ꝓſilierunt. Ergo cum poſſint aliquando medio quouis ſublato in ſolem ſuum tam rite contēplando q̄ recte amando refluere ꝓculdubio inde abſq̄ medio effluxerūt. Videlicet ab ipa æternitate proxime ſine dubio ſempiternæ. Quæ tūc immortalitatem ſuā clarius patefaciunt. quando mortalia tanq̄ minima p̄cipue æternorum gratia paruipēdūt. Præterea immortalia ꝑut ſunt immortalia capiūt.Immortalitatemq̄ ipam.i. deum ſub ipa immortalitatis ratione certa quadam argumētatione percipiūt.

Prouidentia dei.

Hs aūt deū cūcta videtem videtibus ꝓuidet añ oīa deus.Sane ſi deus ē (vt certe ē) oīm cā ſup oīa nimirū ē & oīa. Si ē ſimpliciſſim⁹ qḋ ſumma p̄tās oñdit certe nō aliud ī eo eſt videre q̄ eſſe. Igitur quia oīa eſt ideo facillime in ſe cūcta diſcernit. ſi optimus eſt, qḋ nemo dubitat. merito videre in eo nihil ē aliud q̄ prouidere. Quapropter cūcta videndo pfecte ꝓuidet vniuerſis. Præcipue vero mētibus. q ipm & in ſingulis videt. & ſuper oīa colunt:

Fatum & arbitrium.

CAeterū vt ad ſortē nr̄am deniq̄ reuertamur. deus ille deoꝝ ꝑter quē nullus verus ē deus. ſolus mihi mentē largitus ē. mentem ſeſe in deū pro arbitrio cōuertentē. Corpus aūt lucide mētis vmbra (iubente deo) Capricornus adiunxit. ſpūm vero q mentis corpiſq̄ nodus ē. Capricorni dn̄s ſaturnus infudit. genius thronoꝝ comes me q̄ntū deo pui rexit & duxit. Vixi eqdem apud mortales olim inter laborē ſp & gl'iam. Laborē qdē (vt plerūq̄ fieri ſolet) intulit ardētior imperādi cupiditas. Gl'iam vero ſingularis magnificētia & incompabilis magnanimitas attulit. demum mirifica tū pietate in deū tū clemētia in hoīes tanq̄ duabus alis (genio duce) in cœleſtem p̄triam reuolaui. Vbi meo oīmq̄ pr̄i fœliciter reſtitutus vitā beatam thronis quodāmō ſil'em ago. q ſaturni ſperā in primis exornant.

Paradyſus cœleſtis.

QIc nobis inter innumerabiles ſpūs qui ambroſia veſcuntur &
nectare. datum eſt epulis accūbere diuū. Hic & ſi ſuum cuiq;
certum ſydus familiarius eſſe videtur. ſingulis tamē pro arbi
trio non aliter q̃ radiis quibuſdam peruiū atq; perſpicuū eſt vniuer-
ſum: Putatis o ceci vos in terris cœlum ipm & ſtellas videre ſub craſ
ſo aere non aliter q̃ ſi piſces idem arbitrentur ſub gurgite vaſto. O
quantum veſtra hæc ridicula nimium vos fallit opinio. Sane piſces
imo non celum ipm ſed aquam nō pura cœleſtiū lumina ſed exiguas
eorum ymagines quaſdam vident in aqua ſemper lutulenta iam fu-
ſcas. Idem: contingit vobis o miſeri ſub aere craſſo & tamē cœleſtia
valde miramini iam vobis facta terreſtria. Quātum & diurnū lumē
noctis tenebras & circūferētia centrū ſuperat. tātum æthereа: nobis
ſunt lucidiora & maiora q̃ vobis. Quid de ſtellaꝝ innumerabilium
copia dicam vobis ignota. Quid de mirabili motuū diuerſitate & or
dine vobis incognito. Quid de ineſtimabili harmonie illius ſuauita
te. Quā reddit varius ſperaꝝ motus globoꝝq;. omni cōſona tpatio.

Paradyſi ſupercœleſtis.

VErum qđ vobis cœleſtia iam diutius vſq; a deo laudo. Quæ
ferme non aliter ſupercœleſtiū vmbre ſunt q̃ terrena cœleſtiū
O veram ſup æthera lucem: lucem vſq; adeo verā vt vere ex-
primi nequeat. O veritatem ſup cœlum mire lucentem. tam mirabi-
liter perlucentē: vt eā nemo queat ſatis vnq̃ ꝓ dignitate mirari: Cū
admiratōne ipam mirifice ſupet. Hic o fili hic inq; ſolū veriſſime cla
riſſime optime: lætiſſime viuit̃: vbi vita oīs nihil aliud eſt q̃ veritas:
Claritas bōitas. læticiaq; pleiſſima: Hic ī ipo imēſe luie luminū lūina
ydeaꝝ cūcta cōſpicimus. & in lumibus ſingula vera clariſſime cōtue-
mur. Perinde ac ſi qs ī ſole qđē radios oēs inde manātes in radiis āt
colores ſingulos q inde creat̃ inſpiceret. Plura admodū in pn̄tia fili
atq; infinite maiora q̃ cœlū & pulcriora volentē me hic vobis oñde
re ꝓhibet iā vr̄a iſta hæc hūanoꝝ ībecillitas ocłoꝝ. Quapꝑ ne nimio
ſplēdore caligare cogaris haud vlterius nunc regni diuini infinitiq;
ſolis pluſq; mirabile lumē oñdā. ſatis eſto q̃ beat⁹ ſit tu⁹ alfonſus q̃
btūs & ipe. ſi mō volueris. ſis futurus ſignificaſſe. Quāobrē cōgra-
tulare iā pn̄e fœlicitati fili dulciſſime. Cōgratulare admodū fœlicita
ti pn̄e. gaude tua. ſortē hic tuā hactenus inauditā iam lætus audito.

Sors & libertas.

MEntem idem tibi pater. qui & mihi cæteriſq; creauit. ſolus em̄
ille procreat mentem qui ſolus mentē & recreat. qui ſōla mē
te capitur. Qui ſolus paſcit impletq; mentē corpus autē tibi
iſtud quōdam texuit aries caput aſtroꝝ. ſpiritum vero feruētē mars
dominus arietis accēdit. Cuſtos tibi vitæ pcipue genius eſt adeo tri-
butus. genius ex eorum nūero: q. virtutum choꝝ angelicarum pro

prie comitant. Viuis & tu mi fili continue.laborem inter & gloriam
Laborem quidem atq; discrimen rigidior saturnus ipse tibi minatur
Gloriam vero prudens ille Mercurius solis pedissequus pollicet. Il
linc tibi nonnunq; durities quædam potest obesse. Hinc contra mira
bilis prudentia prodest.

Saturni Martisq; natura.

Q Vo potissimum inter Planetas hominibus assidue pericula machinantur. Mars videlicet Saturnus. Vterq; tamen: sicut vos docet experientia plerumq; parcit suis. Saturniis inq; saturnus: mars similiter martiis vt plurimum nescit obesse. Ergo certe olim Saturni comes quotiens peperci meis hoc est saturniis: totiens fauit mihi saturnus. Contra vero nilib vnq; fauit. Ergo Ferdinande mi: Martis comes ardētis (si fœliciter regnare cupis) parce tuis. Qui vero sint inter omnes præcipue tui ostēdit tibi ignea illa qualitas arietis: qui cum & Leo sagitariusq; consentiunt. Omnes igit arietis: Leonis. Sagittarii filios ipse tanq; Fratres habeto. Præterea: ignosce: indulge: obsequere (si placet) & meis. Qui nam mei sint maxime quæris: Qui videlicet vl capricorno: vl Aquario sedibus saturni regunt

Admonitio moralis;

O Mnino aūt finibus tuis contētus esto. Plura tibi ad modum crede mihi maioraq; dona sors dabit vltro q; lacessita. Quot em̄ volentia psequeris totidē certe te fugient atq; quod absit si quādo poterūt forte fugabunt. Quot aūt beneficientia prosequeris totidē & sequent libenter & obsequentur. Totiens bene vinces quotiens benficio vinces. Tamdiu securissime dominaberis: q; diu volentibus dominabere. Facile (quocunq; placuerit) mouebis oēs: si nusq; ipse moueberis: Summa vt scis prudētia aut nunq; aut certe coacta init cū fallacissima fortuna certamē. Vbi Mars sæuit maxie ibi fortuna & plurimum dominatur: & facilime fallit.

Diuinatio.

H Actenus charitate paterna carum filiū q;uis puidentissimū monuisse sufficiat. Hūc breuibus iuuat fœlici nato meo parū pvaticiari. Efficies (video) cito qđ monui. Sic.n. te p tua prudentia factuꝝ puideram longe antea q; prædicerem. Præclara te manet solū in ipsa pace victoriā: tutis plena triumphis. In victoria vero tranquilitas. In tranquillatate pietas cultusq; mierue. Audi obsecro nunc attentius audi inq; tota mēte Ferdinande quod sequitur. Si tri bus potissimum coronā tuā gemmis hoc est diuina fide spe & chari tate prorsus ornaueris certe quandoq; ab ipso tercio cœlo vbi globum. Veneris gratiosum angelici pricipatus exornant tres tibi gra fœliciter aspirātes: pcul a liminibus tuis furias tres fugabūt: tria fata placabūt. cūq; cursus duos. Saturni pegeris: Tūc pcipue fili Ferdi

nande tui fœlici tũ solis ad Iouẽ aspectu tũ lune cũ Ioue cõiunctione immo vero maximo Dei omĩpotentis dono corã te extelse potestatis splendore fulgebũt. A tuero postꝙ paternos annos impleueris. atꝙ insup martis circuitus plures merito nobis.i. superis tantũ notos adiũxeris. demũ iisdem ipe alis qbus & hic tuus pater alfonsus scilicet & pietate in deũ & in hoĩes clemẽtia (genio duce) cœlestem patriam repetes: Vbi ferme pinde atꝙ virtutes angelice (ꝗ pręcipue Martis speram illustant) beata ęternitate frueris fruẽdoꝙ gaudebis

Quam mirabile gaudiũ in patria.

O Mirũ prorsus o incompabile gaudiũ. vbi in ipso bonoꝝ bono penitus infinito cunctis bonis infinite gaudemus. O ꝙ itegro ibi gaudio fruimur vbi qsꝙ nr̃m (quãtuscũꝙ ẽ) totus est gaudiũ. Gaudiumꝙ totũ. Canerem eqdem libẽtissime nũc tibi mi fili angelica voce thronoꝝ ꝙ mirifica semper in patria dulcedine repleamur: nisi vererer ne forte post hac tante dulcedinis huius cõpatione. tota tibi in terris vita non solũ amarissima. verũetiam amaritudo ipa penitus videretur. Quare miscdia ꝗdam me continebo. ne filium meũ vltra mestissima mortaliũ sorte vehementius ꝙ cęteri doleant dolere compellam. Vt aũt aliquãdo fœliciter eternitate fruaris noli rebus caducis frui vnꝙ sed potius vti.n. atꝙ vt qñꝙ vere gaudeas sola semp veritate gaudeto.

Ascensus animoꝝ.

VAle iam lętus & viue fœlix suauissime fili. Ecce nũc vocibus non ne audis. Vocibus inꝙ archangeloꝝ speram Mercurii p̃cipue decorãtium ad ęthera reuocor. Sed anteꝙ valeas ãplectere amabo spũm hunc tuo spiritu meum. qñ ego iãdiu amplector & tuum. Viue mecum & semp & libẽter o fili: qñquidẽ ego etiã vltra consummationẽ seculi viuo tecum. Sed aspice iam mi ferdinãde. immo vero iã suspice ꝙ mirabilter nunc seraphicis fretus alis & sublimes thronoꝝ sedes momẽto tempis repeto. Et lares interim tuos quodãmõ instat radii nõ relinquo. Vale rursus ex alto.

Tam ineptus ẽ qui amico iam pfecto gr̃as agit. ꝙ gratus qui non habet gratias.

Marsilius Ficinus Florentinus Rainaldo gauardio senatus veneti scribit egregio. S. D.

MIsisti ad nos supioribus diebus Marsilii tui salutãdi gr̃a filiũ tuũ dominicũ & indole & moribus lr̃isꝙ decoꝝ. Tale ꝑterea huic ep̃lam ad me dedisti. vt non alios menteꝙ corpe videaris filios genuisse. Deinde dum excogito lr̃as qbus tibi rñdeam atꝙ gratias agam. ecce ipe ad nos accedis Bernardi Bembi Enee nostri fidus acates. Quo quidẽ bñficio. tãto me tibi vsꝙ adeoꝙ deuinxisti vt vnum e duobus animis aim iam prorsus effeceris. Qꝛ ergo nullas tibi iam vlterius aut huius aut cuiuslibet alterius bñficii gr̃a. gr̃as agã

ipe egregie Rainalde in causa es.ipse.n.nō duos vlterius nos eē voluisti sed vnū. Ego tuū tam ineptū insanūq eē arbitror eū q sibimet gratia agit.q ingratum qui non habet alteri gratias.

Quod libenter accipis redde libenter.

Marsilius Ficinus Laurentio Lippo Rhetori & Poetæ.S.D.

Salue perspicacissime Lippe.Si tam facile tanq libenter Alcinum a nobis traductum mihi reddideris q facile q ue libenter.ipe iamdiu tibi legendū dedi.rem mihi gratissimā feceris. Magis commendat virtus q amicicia.facilius persuadet probitas q eloquentia..

Marsilius Ficinus Florentinus Francisco Bandino.S.D.

Georgius Antonius Vespuccius qua in re indigeat opa tua ipe te facit suis litteris certiorē.Res aūt ista mihi non aliter q ipi cordi ē bandine.Non.n.pōt nō coiūcta causa esse.vbi coiunctus ē animus.Sed ē vespuccius noster.nosti ingeniū hominis in exigendo q par ē verecundior. At vero insignis pbitas & doctrina viri vel eo tacente apud æquos iudices oīa debet & vehemēter exigere & facillime impetrare.hunc ergo q uis(vt scis) amicissimū nō tam ob amiciciam q ob virtutē suam tibi cōmendo. Nam ob virtutem ipam est nobis amicus:

Votum.Oraculum:Miraculum.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Doctori & equiti venetorum Oratori clarissimo.S.D.

Salue sp amice cœlestis atq diuiæ. Cæteros qdē amicos ptim mihi sors qdā obtulit.ptim ppria dedit electio:Barnardū vero Bembū mecū ab initio coiūxit cœlū. Diuia deinde puidētia mirabiliter confirmauit.Cœlū inq ppterea q eodē anno atq die sub eodē sydere nati sumus. Diuinā pterea puidentiā nos inuicē deuinxisse ex eo potissimū assero q eo anno quo primū orator florentiā accessisti qrto fere añ accessum mense mihi grauiter egrotāti statim post votū quoddā p salute. Deo diueq Marie suppliciter institutū visus es certe tū primū nobis notus in somnis.aū prsus incognitus citam psperāq valitudinē polliceri. Expgefactus pene sanus breui prorsus cōualui. Quinto post mense quo die voto penitus satisfeci eademq hora nrm sponte primū adisti gymnasiū magna comitante caterua.atq ea forma qua in somnis olim præuideram diuinitus salutasti.Multaq inter nos dicta tūc factaq sunt eodē .prorsus pacto quo somnians videram.Eodem anno tanq religiosis votis vite redditus librum de xpiana religione composui. Nunc g lege fœliciter amice cœlestis atq diuine. Quem certe nobiscū cœlum ipm ligauit. ab initio.deinde cœlo excelsior religio religauit. Marsilius tuus hæc manu propria. Idibus Iuliis.M.cccclxxix. in agro Caregio.

Verus amicus qd amicus optaturus ſit p̃ſagit. atq; p̃uenit petiturꝶ

Marſi. Fi. Flo. Georgio Cyprio Phyſico inſigni. S. D.

SI amor deus eſt. q̃d & poetæ canũt & theologi confitẽtur. ergo diuinus. Si diuinus ẽ & pluſq; diuinus cũ ſit deus. ꝙ diuinat. Igiẽ verus amicus. qd amicus optaturus ſit p̃ſagit atq; p̃uenit petiturũ. Talis certe erga nos ẽ Georgius nr̃ Cyprius: illic ortus vbi venus ip̃a culta ẽ: geminoꝶ mater amoꝶ: Equidem niſi vererer ne forte pluſq̃ familiarẽ amiciciã nr̃am verbis offenderẽ. ingẽtes pollicitationibus tuis gr̃as agerem. Veꝶ q familiaritatem ipſam minus familiariter tractat nõ ẽ amplius familiaris hñdus. Tũc maxime erga amicum gratioſiſſimũ grati ſumus: qñ tam grate accipimus q̃ gratioſe vel largiẽ ipſe vel pollicetẽ.

Qui ꝓ rebus verba dat. folia dat ꝓ fructibus.

Marſi. Fi. Ioanni Cocchio lr̃is & moribus ornatiſſimo. S. D.

TV mihi das fructus ego folia mitto. vtinam ſaltem tam bella hæc ſint q̃ illi boni. leges vna cũ Franciſco caſtilioneſi cõphiloſopho noſtro noſtras de pace ep̃las ad pontificẽ & ad regẽ. Neq; illi cõmendabis. Vale fœliciter:

Qui beati ſint: Qui btĩs ꝓximi. Qui remotiores. Qui remotiſſimi

Marſil. Fi. Locterio Neronio cõphiloſopho ſuo. S. D.

BEati cœleſtes qui nihil vnq̃ ſentiunt aliud niſi bonum. Proxime aũt ad illos accedũt. qui cum in regione peſſima collocati neceſſario mala vndiq; ſentiãt: interim tñ q̃m nuſq̃ a ſummo diſſentiũt bono malis alicubi non conſentiũt: Terciũ illi obtinẽt locum. qui poſt lapſum ita quandoq; in ſummũ reſurgũt bonum. vt agnoſcant id eſſe malum videlicet ceſſiſſe malis. Agnoſcãt tũc ſolum ſe malis cedere. quando volunt ipſi vt apud ſe cedant bona maiora minoribus. Agnoſcant vbi inuenitur bonorum omnium bonũ. ibi ſolum malorum medicinam omnium reperiri. Infimi tandem exiſtimandi ſunt atq; miſerrimi. qui vſq; adeo ſummi boni radiis vbiq; fulgentibus ſuos oculos clauſerunt. vt nuſq̃ in ea ip̃a luce extra quã nihil uidetur boni ip̃i videant quantum hoc malum ſit. ſine illo ſemper eſſe ſine quo quicquid ſentitur eſt malum. Hi nimirum quãta ſit extra diuinam fœlicitatem miſeria. tandẽ nõ in diuino ſplendore ſuſpiciũt. ne illic ſuſpiciendo beati ſint. immo in ſuis tenebris p quoſdam illius radiolos quaſi allucinantes ſuſpicantur & ſentiunt. vt hic ſuſpicando ſentiendoq; ſint miſeri. Mundus (vt xp̃s ait) vitæ magiſter in maligno poſitus eſt. ob hoc ipſum p̃cipue. quia poſiti ſumus imo ſumus ĩ mũdo maligni. Male ſanis & inqetis nihil occurrit ſanũ nihilq; quietum: Quid ferrea ſecula totiens iniuſte culpamus. Cum primũ homo. ferrũ auro anteponẽs: factus ẽ ferreus. merito ſæculũ q̃d ante natura fuerat aureũ ferreum ip̃i ꝓrſus euaſit. Quid mirum.

Si omnia nos vndiq; mala sequunt̃ dum ipsi relicto primo bono. id est deo male singula sequimur tanq̃ bona: quæ oia sine primo sunt mala. Non iniuria. totiens inuiti in omne malũ incidimus quotiens sponte ab eo cadimus quod est omne bonũ. Ergo nõ licet nobis de seculis vnq̃: immo cõtra licet seculis ipsis de nobis vehementissime cõqueri. Emamus ergo nobis. emamus omni studio aurũ illud ignitum: quod aquila cœlestis ostendit. i. putã veritatis lucem ipso bonitatis amore feruentẽ: Sed nõ facile splendore ardorem: immo potius ardore splendorem ꝓrsus ememus. Si quidem ipsum aurũ nõ quando radiis ignis eminus ꝑcutit̃ ardet: sed quando ignis calore cominus occupatur: effulget. Neq; qm̃ igne fulget ꝓprie: sed qm̃ igne feruet: penitus fit ignitum. Sic solũ: sic & ipsi si boni. i. dei solius in primis amore flagrabimus: subito eiusdẽ splẽdore lucebimus. erimus q; diui. De⁹ lux ẽ. Deus charitas ẽ. Cui carus añ oia deus ẽ: huic fulget añ oia de⁹. cui sol ille fulget ꝑ q̃ ẽ oia fulgẽt huic facile passim cũcta refulgent. Huic ꝑtereã mirifice dulcescũt oia: qui nihil vsq; gustat nisi in ipsa dulcedine sine cuius sapore dulce nihil effici sentiri ve pt. Quorsum hæc: vt videlicet theologicis eplis tuis q̃nq; vtcunq; possum Locteri respondeã. Ad hæc. n. suspicienda nup ipe me tuis splẽdidissimis litteris excitasti. Accipe ergo libẽter. Tua. n. ista sunt: qualiacũq; sũt. tibi reddo. Kl̃is Augus. Mcccclxxxviii. In agro Caregio.

Non est harmonice cõpositus: qui harmonia nõ delectat̃.

Marsilius Ficinus Bastiano Foresio Carissimo compatri. S. D.

SCribit Aurelius Augustinus noster in libris de musica: eum nõ esse harmonice cõpositum: q harmonia nõ delectat̃. Neq; id quidẽ iniuria Nempe cũ ob silitudinẽ quandã voluptas effici soleat: necesse est eum q concentibus nõ oblectat̃. esse quodãmõ cõcentus expertẽ. Hunc (si dicere fas est) dicã nõ esse a deo compositum: qui in numero põdere: mẽsura cuncta cõponit. Dicã præterea nõ esse amicum deo qui vsq; adeo cõsonãtia gaudet. vt mundũ ob hoc ipsum creauisse potissimum videat̃: quo singula quidem mũdi mẽbra & sibi inuicem & vniuerso cõcinerent. Vniuersũ vero ipsum auctoris sui intelligentiæ bonitatiq; ꝓ viribus cõsonaret. Adde q; ita speras disposuit earumq; motus inuicem tempauit (vt queadmodum Pythagoricis Platonicisq; placet) inestimabilẽ harmoniam melodiãq; cõficiant. Plurima in hãc sniam alias disseruim⁹. Hoc vnũ præterea iuuabit cõmemorasse. Quot equidem diligentius obsuaui m̃ltos ingeniosos quotidie repiri: qui his aut illis cæterorũ sensuũ voluptatibus studiisq; natura vix moueant̃. Nullũ vero igenio ꝑditum vnq̃ reperimus: qui musicis modulis nõ raperet̃. Nullũ quoq; eorum qui nõ rapiunt̃ nouimus acumine iudicioq; pollere. Huius autem rei cã est præcipue duplex. Altera physica: altera mathematica

Physica quidē. Qm̄ media cerebri pars. quā ꝓpius respicit auris iudi cio tanq̄ instrumentum vel incitamentum quoddā quodāmō serui re videt. Hec aūt qm̄ perfecta cōsonantia caret minime omnium cō sonantia capit. Qm̄ vero harmonice ad modum composita est har moīa mirifice tanq̄ re sibi & cōgrua delinit. Mathematica vero. Qm̄ Mercurius (idē quod poetæ ab astrologis accepurunt) Ingenii lar gitor ē & cithare faber. Quē ergo nascente haud benigne satis Mer curius intuet: videmus vt plurimū tanq̄ asinum quendā & ad lyrā & ad lr̄as pariter apparere. Cōtra vero ad hæc ambo sese illos habe re qui ab ipso mercurio lyre litterarūq̄ magisto benigne respiciunt. Vale fœliciter mi Foresi: quē & si ceca fortuna minus. tn̄ ꝑspicacissi mus ille. Mercurius benigne respexit. Equidem mi foresi postq̄ ti bi modo scripsi Vale: surrexi ꝑperaui. sumpsi lyram. Incœpi longū ab orphei carmine cantum. Tu quoq̄ vicissim. postq̄ legeris hic ite rum vale (si sapis surge) Protinus surge: Libens summe lyram labo rum dulce lenimē. viii. Septembris. Mccccxxviii. In agro Caregio.

Maledicus n̄ aliter te ledere pōt: q̄ si faciat vicissim te maledicū

Marsilius Ficinus Ioanni Cocchio. S. D.

ENimicus tuus nō ob aliā cām tibi detrahit: nisi vt palā vitu pandus appareas. Atq̄ animo ꝑturberis. Si moueris & ipse vicissimq̄ in maledicta ꝓrumpis. hēt ille aduersum te tota q̄d mente petebat. Nam te malum iam reddidit & maledicū & infamen prudenter Plato noster de maledicis inimicisq̄ suis non modo non obloquæbatur quicq̄: sed neq̄ cogitabat quidem: docens nos imita ri naturā quæ contrarium suum a se procul expellit. Sic enim & nos faciemus (si hostes ex ore ac mēte pellemus). Adde q̄ si & cœteri ea dem ratōne erga hostes nostros se gererent prorsus ex omni memo ria hominū delerent. Verum multo diuinus nos christus (vitæ ma gister instituit: præcipiens: vt benedicta quidē maledictis: Benefacta vero malefactis libentissime redderemus. Sic eñ facillime & ipsi per manemus indomiti hostesq̄ domamus. Naturam quoq̄ ipsam sic imitamur: quæ contraria curat. temperatq̄ cōtrariis malaq̄ supat bo nis. Deum præterea sequimur: qui omnibus vel inimicis suis: id est impiis iniustisq̄ benefacit gratis: Solem suum pluuiasq̄ iubens su per malos æque ac bonos oriri. Ego quotiens ab hac erraui via. toti ens penitentia sum affectus: Quando vero omnino secutus sum. tunc fœliciter mihi omnia successerunt. Arbitror te præcepta eadem sequuturum: & tanq̄ iam sequēti congratulor.

Cum veritas ipsa sit immobilis & æterna fœlicitas. soli ve re immobiliter beatæ viuunt qui in veritatis studio vitam agunt.

Marsilius Ficinus Bastiano Saluino amitino suo. S. D.

ACcepi epistolam tuã de rerũ mutabilitate imutabiliter dispu-
tantem: Immutabiliter inq̃.i.vere: siquidẽ imutabiltatẽ ipam
nihil esse aliud arbitror q̃ veritatẽ. Profecto veritas ipa vsq;
adeo immobilis est. vt etiã motionis veritas sit immobilis. Quid nã
aliud est veritas motiõis. Nisi ipsa eius rõ quæ vera eiusdẽ definitiõ
ne comprehendit̃. Hec aũt se habet: vt aliter vnq̃ se habere nõ possit
Proinde veritas semp est p̃ns. Neq; de præterito transit im præsens
Neq; de p̃nti transiuit in futurũ. Veritas adeo p̃ns est vt etiã futuri p̃
teritiq;: veritas præsens existat: Quippe eadem veritate verum est in
præsentia hoc aut illud vel esse vł fuisse vel fore qua & ab æterno ve
rum erit hoc aut illud aliq̃n fore & in æternum verũ erit. hoc aut illud
quandoq; fuisse. Veritas a deo sempiterna est vt etiã si incepisset di-
catur quandoq;: certe ante ab eterno verũ fuerit: & nõ nisi ꝑ veritatẽ
eandẽ fuerit verũ. veritatẽ ipsam quandoq; fore: Ac etiã si vnq̃ desi
nere veritas cogitet̃ deinde in eternũ verum futurum sit. atq; nõ nisi
per ipsammet veritatem futurum sit verum. veritatẽ aliquando exti-
tisse: veritas si in motõne immobilis est si in p̃terito & futuro est p̃ns
si in principio est sine principio: si in fine similiter absq; fine: certe ni
hil est aliud q̃ immobilitas ipsa atq; æternitas. Mens igit̃ natura ve-
ritatis capax: immobilitatis æternitatisq; est particeps. Volũtas quo
q; natura veritatis auida: immobiliter eterneq; voti sui campos effici
potest: Vita electione veritatis studio: cultuiq; dedita. sola immobili
ter æterneq; fœlicissima viuit. Nempe quæcunq; a veritate vere beati
tudinis fonte impie ingrateq; discedunt interim a beata æternitate
miseri decidunt. Qui aũt ꝓ viribus accedũt ad veritatẽ: vere fœlicita-
tis originẽ. simul in beatã æternitatem beati resurgunt: Igitur (quem
admodum incœpisti) in studio cultuq; veritatis viue fœliciter. Soli
enim vere beateq; viuunt qui in ipsa veritate vere beatitudinis fon-
te viuunt. Soli aũt aliquando possunt in ipsa veritate viuere: qui sem
quoad fieri potest veritati viuunt.

Vbi bonorũ viget bonũ ibi solũ reperit̃ oĩm medicina malorũ

Marsilius Ficinus & Ioannes Caualcãtes Leonardo Colẽsi le-
gitimo Iuris Ciuilis Professori. S. D.

ANimus noster (vt est apud platonicos) mediã quandã inter
æterna & tẽporanea obtinet regionem. Atq; tanq̃ vtrorũq;
particeps: ad vtraq; ꝓ arbitrio voluit̃ Qñ tpalibus sese mer
git. primo quidẽ breuẽ quandã falsamq; dulcedinẽ sentire videtur:
Mox longa veraq; amaritudine ꝓrsus obruit̃: At cũ sese erigit ad
eterna cõtra omnio se habet. Nempe post breuem quandã falsamq;
amaritudinẽ: dulcedine vera & diuturna ꝑ fundit̃. Quippe cũ nõ tẽ-
poraneũ. sed eternũ sit verũ æternæ intelligentie nutrimentũ. Cætera
quidem hominum studia vt plurimũ a diuinis se iungunt: mortali-

busue coiungunt. Religio aũt contra a mortalibus soluit: diuisq; religat. Vbi stigiis amarisq; saporib⁹ procul expulsis nectarea nos suauitate perfundit. Si quando alias religioni indulgendũ fuit hac tempestate est Potissimum indulgendum. Hoc em̃ (vt videas) malorum omnium seculum est. Solum vero apud deum vbi bonorum omniũ viget bonũ: reperiri potest: omniũ medicina malorum. iiii. Kl'as Decembres: Mccccl xxix: Florentiæ.

Decrescente corporis pulchritudine: crescit animi pulchritudo

Mar. Ficinus Angelo Politiano cõphilosopho suo. S. D.

SI nunc Politiane dixero me literarũ tuarum acumẽ & eloq̃ntiam ñ mediocriter admirari aliqs forte me nimis admirabũdum existimabit. quippe cum nouitas tantũ cæteris admirationem parere soleat. Ego vero etiã quæ mihi in Politiano iãdiu notissima sunt: videar admiri. Sed reuera nõ antiqua nunc in re: sed noua demiror. Adeo enim fœliciter Politianus meus breuissimo quodam tempore adoleuit. vt mutata forma alius mihi iam nouusq; appareat. Ergo qui mihi puer non parum qui multum placuit adolescens: idem plurimum perplacet adultus. Merito crescente indies forma: creuit & gratia. Atq; id quidem ea etiam ratõne placet factum quia sæpe uaticinatus sum futurum. Perge igitur. Fac obsecro (vt cœpisti) te diuinum: vt simul me facias diuinantem. Quod autem Marsiliana tantis vbiq; effers laudibus nihil miror. Quis em̃ in propriis laudibus canendis: non uehemens sit: non accendatur. Quis adeo gustu caret. vt non sibi sua maxime placeant. Retulit nobis Francus quid cum doctis omnibus præsertim cum Hermolao Barbaro ergo nos egeris: Quid petas vt agam. Agam equidem libenter: vtinam belle. Belle certe ago atq; bene: quicquid cum Bernardo Bembo meo ago. Landinus & Caualcantes innumeris te vicissim salutibus obruunt.

Seditiosas vrbes procul fugito.

Marsilius Ficinus Hieronimo Rossio Dilectissima suo. S. D.

NAldus poeta noster postulauit a me tuo nomine Pauli raptũ. Mitto opusculi huius Archetipũ. Tu vero q̃m archetipũ ẽ cũ primũ trãscripseris tuto remitte. Naldus hic simulq; Angel⁹ Politianus alter poeta noster multa de me Hermolao barbaro. Mul insuper mihi de Hermolao cecinerũt: Ergo vbi tibi ad comodũ erit latinissimũ hunc nostrũ Barbarũ couenito. Dicito statuisse me nihil ad eũ tanq; p̃cipue bonũ aliq̃ scribere non bonũ. Nihilq; in his tantis patriæ malis i mẽtẽ nobis venire nõ malũ. Eqdẽ vt plurimũ misere huius vrbis tedio rusticor: Nec aliã ob cãm meia hæc iterdũ reuiso nisi vt bern. bem. meũ visã. Qui adeo nobis placet vt ei⁹ cã tm̃ hoc tpe possim dicere: nõ nihil florẽtie eẽ q̃d placeat. Idẽ de bẽbo cæteri oẽs

sentiũt litterati. Phœbo capellę.& Leoni Michaeli Viris clarissimis nos cõmenda.kl'is Martiis.Mccccclxxix.in agro regnano.

Orphica cõparatio solis ad deũ.atq3 declaratio ydearum.

Marsilius Ficinus & Ioannes Caualcantes Locterio Neronio cõphilosopho suo.S.D.

SPera solis tota(vt orphici tradũt)aïam habet longe q̃ cæteræ spere prestantiorem.Que per vniuersum quidẽ spere corpus vitam motumq3 exercet.perq3 omnia inde diffundit.Per globum vero ip̃m planetæ solis intellectum in primis exercet & visum. Intellectum quidem p̄ lucem quandam intelligibilem in ip̃o solis cẽtro quasi capite obminãtem. Visum vero per visibilem lucem in vniuerso solis ambitu tanq3 oculo p̄lucentem. Illic vtiq3 ex intelligibili luce fit visibilis: Et intellectũ quoq3 fit visus. Nihil em̃ ibi aliud intellectus est.q̃ lux intelligibilis eadem. Nihil aliud visus q̃ lux ipsa visibilis. Non aliud ẽ.ip̃ius esse q̃ lucere. Nõ aliud ẽ ip̃ius lucere q̃ videre. Non aliud illuminare q̃ facere sua oia factaq3 seruare. q̃ facile essendo natura sua lucet intrinsecus.tam facile lucendo illuminat extra tam etiam facile illuminãdo sua oĩa facit & seruat. Sed missa faciamus in præsentia cætera solis officia. Intimã dũtaxat visibilemq3 ip̃sius lucem.i.visum ip̃m consideremus. Illic visus tam summus ẽ. q̃ visibile summũ. Visus p̄ quẽ cæteri vidẽt visus. Visibile p̄ qd visibilia cũcta vident̃. Quonã potissimũ visus ille. se dirigit.vt videat aliq̃d nisi in semetip̃m. In quẽ & cætera vtcũq3 p̄nt.intuent̃ vt videãt. Sed qd nã videt p̄cipue q̃n se videt. profecto visibilẽ lucem videt.visibiliũ oim̃ coloꝝq3 fontẽ atq3 originẽ. Si illic summus visus ẽ atq3 visibile sũmũ.certe summa est p̄fectaq3 visio. Et q̃ differẽdo triũ nũero cõputamus vnũ reuera ideq3 existũt. Si em̃ visus eiusmodi atq3 visibile vnũ sunt(vt diximus)conseq̄ns ẽ. vt visio q̃ tanq3 actio q̃dam media inter vtraq3 cogitat̃: cũ vtrisq3 sit idẽ. Proinde si lux illa p̄fecte se videt.certe & q̄ntũ in se possit & quotcũq3 facere ex se possit penitus ĩspicit.vt ãt cætera q̃ innũerabilia sunt obmittamus. colores certe oẽs & facit & seruat: p̄ut em̃ ip̃a sese variis modis passim p̄ varia subiecta diffundit: varios edit vbiq3 colores: Oẽs g̃ colores in se videt.dũ se videt. Veꝝ si lux illa simplicissima ẽ atq3(vt ita loq̄r) vnicolor.quonã pacto tã m̄l'tiplex erit atq3 oĩcolor. Nimiꝝ ob hoc ip̃m q̄a simplicissima ẽ. ẽ in genere suo & prima & oĩm cõissima (Si ita ẽ)merito oẽs sui generis gradus ĩ seip̃a cõplectit̃. Sola.n. forma illa in quouis genere.oĩo oĩformis ẽ.q̃ in eadẽ oĩo ẽ vniformis. atq3 m̄l'titudo formaꝝ q̃ in subiectis aliũde formatis cõpositoẽm diuersitateq3 abducit: eadẽ in cã formatrice eminẽtẽ significat vbertatẽ, Virtutẽq3 & vnitissima(vt ita dixerim)& fortissimam: Cæteꝝ ne longius peruagemur. Quot sunt ĩ rebus compositis colorũ species, to-

tidem ideas colo℞ lux illa cõspicit in se ipsa. Prout enim videt se primum dũtaxat gradu cõicabile est nigri coloris idea. Vt aũt gradu. ii. idea sit Fusci. iii. Flaui. iiii. Cerulei viridisq;. v. cœlestis & glauci. vi. Rubei plenioris. vii. Rubei clarioris. viii. Crocei. ix. Albi. x. limpidi siue nitidi. xi. Splendidi. Splendoris deniq;. xii. Gradus eiusmodi q in subiectis multis aliunde formatis multi sunt. in cã vna omniũ formatrice vnus sunt gradus & summus. Nõ aliter q̃ innũerabiles numeri in ipsa eo℞ origĩe vnitates sunt vnũ. & innũerabiles lineæ in cẽtro vno indiuiduo vnũ sunt atq; indiuiduæ. Verumtñ lux illa dum summum sui ipsius inspicit gradũ. cõspicit similiter quot sequentibus gradibus passim queat summus gradus ipse diffundi. quot ve inde colo℞ spẽs ꝑcreare: est colorum cã triplex efficiens & exemplar & finis. Efficiens quantũ ex se suaq; virtute ꝓducit. Exemplar quantum ad suam illos similitudinẽ exprimit: finis quantũ & ipsa illos ad se eleuat atq; reducit. & ipsi naturali quodã instinctu inde insito ad ipsius similitudinẽ quantum species capit sua ꝑuenire nitunť. Colores in subiectis diuisi quidẽ sunt qualitate situq; & tpe. in cã vero tribus his modis ꝓrsus vniti: ĩ subiectis præterea cõfusi sunt atq; inuicem cõtrarietate cõmisisti. In cã vero & virtute effectrice tã ꝑspicatia sensus singula inuicem discernẽtis q̃ voluntate plurima eligẽtis absq; vlla cõfusione distĩcti. In subiectis postremo imperfecti sunt: qm̃ vndiq; sũt ĩfecti. In cã vero perfecti ꝓrsus existunt. Qm̃ purissimi sũt atq; plenissimi. Ergo sicut in subiectts magis inter se diuisi sũt sic in ipsa causa magis sunt. Quia priuationẽ illic aliquã essentiæ naturæq; suæ nõ patiunť. Queres forsitan quonã pacto in causa distinguãtur. Respondeo exempli causa misteriũ illud (adhuc orphicũ) sequeť tribus modis colores in ipsa luce considerari. Primo quidem secundum absolutam lucis essentiam & naturam. Deinde secundum visionem eiusdem. Tercio secundũ affectum eius & voluntatem. Per absolutam essentiam minime diuiduntur. Vna enim lux pura ibi sunt cuncti colores. Per visionem voluntatemq; inuicem destinguuntur. Quoniam & videt & vult multis lucem vnam modis per multa subiecta diffundi. Nunquid lux illa ꝓpterea composita multiplexq; euadit: q mľta ĩ se videt posse ex se fieri vultq; fieri: Nequaq;. Quippe est neq; formas multas videat multa: sed ꝑ vnã: per vnã. s. Lucem variorũ originẽ exemplarq; colorũ: Neq; pluribus ad plura cernẽda eligẽdaq; visionibus electioibusue utať. Sed & vna plura visione discernat: & vnica similiter eligat volũtate. Ergo rõe dumtaxat. i. ꝑspicacia plurima discernente & volũtate multa deliberante discerni videnť. Nõ rõne inq; oculo℞ nostrorum. qui hinc in alio illa suspiciũt. Sed ratione oculi sui qui ibi in se illa conspicit atq; deliberat Quamobrem respectus illi quibus ideæ colorũ inuicẽ discernunť nõ a calo

ribus his oculis sue creant̃. Immo ab ipsa luce tam ꝑspicacissima q̃ sit me ꝑspicua: ab ipsa inq̃ luce sese ad diuersas colorum sp̄es referente. Sunt eñ respectus ita multi vt sic ꝑspecti atq̃ electi. Eiusmõi vero mult titudo in ipso ꝑspiciēte & eligēte ꝓprie naturæ suæ simplicitati non obstat. Sed satis iã satis mi Locteri i cœlestē Solē fiximus nr̃m ꝓvi ribus aquilæ: instar intuitũ. Ergo ne infœliciter caligare cogamur nostrã iam ad nr̃a aciem reflectamus: ad nr̃a inq̃. i. ad ideã nostrã solē q̃ illũ supcœlestē: qui ardentes amatores contemplatoresq̃ sui pdite caligare nõ sinit: Sed quantũ illoꝝ corruscat oculis: tantũ eorundem aciē & cõfirmat & roborat. Quaꝓpter orphicũ misteriũ illud si nolumus fateri verũ: saltē parump fingamus quasi verũ: vt Solē cœlestē ita suspitiēdo ꝓspiciamus: in eo supercœlestem illũ: tanq̃ in speculo Qui in sole posuit tabernaculũ suum. xix. Decembris. Mccccclxxix. Florentiæ.

Præstat exulem esse q̃ inspicere patriam pereuntem.

Mar. Fici. Floren. Bernardo Bembo Veneto Oratori. S. D.

ROgas vrbanissime Bembe: quẽ obrẽ tamdiu Neapolitanus ille noster rusticus essevelit. Quia videlicet Vrbanus hac tempestate esse nõ põt. Si vel posset ingentẽ Bernarde dolorem: quo ipm̃ vrbis istius neapolitane cõditio quodã fœlix nũc pene misera præmit. palam securus præmere vel saltem sciret cautus reticere. nunq̃ eius vrbis quæ Bembũ suũ diligit aspectũ ꝓcul effugeret. Verum in tãtis patriæ malis grauiter non dolere non põt. Non dat̃ succurrere: ne dicam: nõ licet. Dissimulare nõ libet: libet ab esse. At inques forsitan. s. iis phis labor est: ea cura quietos sollicitat: equidẽ (si detur optio) mallet vna cũ Democrito ꝓcul ab vrbe: e summo quodã montis vertice abderitanos ridere dementes: q̃ cũ Heraclito e turris specula lugere ephesios peũtes. At vero is ipse est qui Iesum in hoc vno saltem natura quadã potius imitet̃. Iesum miseram Hierosolimæ vrbis sortem in mõte deflentẽ. Qui rursus pythagorã Platonẽ. Aristotelem mõ sequat̃: deformẽ aliqñ Athenarum facie ꝓcul effugientes Deniq̃ vt Socrates non sit Aristoteles (vt ita dixerim) esse studet. Scis (vt arbittor) quã ob cãm Aristoteles post Socratis necem relictis Athenis in Calcidẽ se contulerit. Kl̃s. iunii. Mccccclxxx:

Fœlix est qui vere gaudet: vere gaudet. q sola veritate gaudet.

Marsilius Ficinus Ioãnifrãcisco Hippolito Iuris Vtriusq̃ Doctori Gazolti Comiti viro clarissimo. S. D.

FRanciscus berlighberius familiaris noster: litteris & moribus ornatissimus: reddidit nobis epistolã tuã. Qua scribis te primum æplarum nostrarũ librũ habere: Reliquos cupe. Reliqui qui nq̃ sunt: Mitto secũdum. qui totus in platonicorũ mysteriorum contemplatione versat̃: Quatuor vero sequentes pinde ac primus:

quem hēs breuibus variisq ad modū cōstant epl'is. Illos aūt mittam ad te postq̄ scdm hūc abs te recepero. quē obsecro remittas diligentissime. Vnicū em̄ erat penes nos hoc libri huius exēplar. At tu ep'la tua ingentis amoris erga me plena. ita me tibi subito deuinxisti. (vt putarim) vel vnicū exēplar fidei tuæ & diligētiæ cōmittendū. Amoris aūt mei erga te mutui argumentū quoq esse volui. Secundam libri huius epistolā: quā cū iamdiu statuissem cōmuni quodam titulo (vt sæpe soleo) ad amicos inscribere: nup inscripsi tibi: vtpote in quē vnū parē cunctoꝝ beniuolētiæ beniuolentiā iam cōtulerim. Lege fœliciter. Ac viue fœlix: sed vt felix viuas vere gaude: vt aūt vere gaudeas sola veritate gaude.

Publica nequeunt recte fœliciterq absq diuino auxilio gubernari.

Marsilius Ficinus Francisco Berlingberio. S. D.

QVantum pleriq solent amicis magistratus dignitatesq adeptis cōgratulari: tantū ego hac in re: & deo vouere soleo. & diuinam amicis gratiam exoptare. Didicit equidem a Platone eas artes quæ circa priuata versant̄ bona: posse sufficienter interdū humana prudentia gubernari. In ea vero facultate quæ publicum curat bonū gubernatorem esse faterique oportere deum ip̄m: ad quem ptinet quidem omniū. sed cōium publicorūq p̄cipue puidentia. hūanam vero prudentiam in eiusmodi facultate nō gubernatricem esse: immo diuinæ gubernatōis pedissequā & ministrā. Huc tendit misterium illud platonicū in protagora: promatheū. i. humanā puidentiā artes oēs pter ciuilem industriā inuenisse. Hanc em̄ ab Ioue inquit p Mercuriū: i. a diuina puidentia p angelicas inspiratōes quottidie nobis subministrari. Huc tendit & cōparatio illa Platonica. Queadmodum nequeunt a bestia bestiæ recte fœliciterq absq homine duci: ita neq hoīes ab hoīe sine deo. Quid nā aliud sibi vult pphe ticum illd. cor regis ī manu dei: et quocūq vult vertit illd. quid et hoc euāgelicū apostolicunq: Non haberes hanc potestatem nisi tibi data esset desup. Rursus nō est vlla potestas nisi a deo. Que vero sunt: a deo ordinata sunt: Quāobrem Dyonisius ariopagita archangelos humanis ducibus. duces magistrosq præfecit. Hinc Dauid psalmis non aliter q̄ habenis quibusdam regni sua gubernacula temperabat. Sciebat enim. Nisi dominus custodierit ciuitatem. frustra vigilaturum. qui custodit eam. Hinc salomon sapientiam diuinam inducit. ita clamantam. Per me reges regnant: & legum conditores iusta decernūt Per me pricipes iperant: & potētes decernūt iusticiā. Hic romanoꝝ quoq religio nihil publicū vl' pace vl' bello absq votis auspiciisq tētari iubebat. vñ Scipio haud pri⁹ publica aggrediebat̄ negocia q̄ diuis votis icubuisset. Scite Oratores atq Poetæ eos q publicis p̄sunt mu

neribus: tanq̃ nauiũ gubernatores esse aiunt. Et quasi qui semp inter scopulos fluctus ꝓcellasq; versentur. perpetuo numinum p̃sidio indigere. Quapropter quemadmodum erga cæteros amicos soleo magistratus adeptos. sic erga te amicissimũ nũc afficior. Nempe in primis deo pro tua fœlicitate voueo. Deinde nõ tam tibi gratulor q̃ opto. opto inq̃ diuinã opem: vt pie: prudẽter. iuste. Clemẽter. & deniq; fœliciter istum aliosq; om̃es magistratus agas & pagas. Quod quidẽ spero te. noui em̃ idgeniũ tuũ (gr̃a diuina) cõsequutuꝝ. Vale.

Non est cõmunis pater qui cõmunẽ filioꝝ nõ habet curam.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo iurisconsulto & eq̃ti venetorum Oratori clarissimo. S. D.

Nihil ad te iamdiu scripsi mi Bembe. Quia malignitas temporũ nihil prorsus vel audienti vl' cogitanti mihi suggerebat nisi malũ. Ego aũt q̃uis male scribere nõ dediscã. mala tñ scribere nondũ didici. At nup hoc vnũ audiui. qđ probem modo sit verũ: Pastorẽ videlicet summũ (cœlesti cõsilio fretũ) noluisse a grege suo venetos segregare. Contra vero quid aut audiri aut cogitari ꝓphanius potuisset. q̃ eam remp. q̃ omniũ q̃ in terris sunt: q̃ fuerunt diuina censentur ab ipso. Dei vicario vel oppugnari vel deseri. Proinde tunc demũ cuncta ꝓbabo. cum & cæteri omnes de venetis idẽ senserint. & pontifex ipse de cæteris quoq;. i. de xp̃ianis cũctis idẽ pene senserint quod de venetis. Cogitarit videlicet atq; ostenderit comunem xp̃ianoꝝ omniũ esse se p̃rem diuino oraculo iudicatũ. Neq; reuera p̃rem esse qui non habeat filios. Neq; filios habere reuera: q̃ filios suos non habet filios. Ego vero non solum pro mea in omnes charitate id opto. verũetiam pontificem ip̃m spero (pro sua pietate) esse facturum.

Sola illa gratia nõ senescit. q̃ a rebus nõ senescentibus oritur.

Marsilius Ficinus Dominico Gallecto. S. D.

Cogitabam modo diligentius mecũ q̃ nũc te rõne potissimũ obsecarem obtestarerq;. vt necessariũ nostrum cõpbm̃ Bastianum saluinũ (si quo pacto potes) i sua causa adiuues. Primũ q̃dẽ sese mihi obtulit amicicia. Cũq; ita scribere iam statuissem. rogo te per nostram amiciciam mi Gallecte. & quæ sequũtur virtus ip̃a me subito sic interpellans: noli Marsili inq̃t per amiciciã. q̃ me. s. virtutẽ sequitur. sed per virtutem ip̃am quæ amiciciam ducit & sustinet obsecrare. Igitur Gallecte mutato consilio statui. & hac in re & in cæteris omnibus non tam per amorem nostrum q̃ per virtutẽ ip̃am amoris nr̃i conciliatricem te rogare. Plurimũ profecto virtuti gr̃a debet quippe cum propter ip̃am immortalis euadat. Audisti (vt arbitror) prouerbiũ illud nihil cicius senescit q̃ gratia. quæ videlicet a rebus aliquando senescentibus oritur. Quæ vero a virtute semper viridis

nascit̃:arescit nunq̃. Quidnã aliud sibi vult poeticũ illud. Solis æterna est Phœbo Bacchoq; iuuetus. Nempe nihil aliud gratia ipsa est q̃ splẽdor atq; lætitia. Splendor quidẽ ipse apud poetas appellationẽ phœbi leticia vero Bacchi nomen accepit. Virtus autẽ & menti splendorem & voluntati leticiã affert: viuentẽ semp: semperq; virentem. Vale fœliciter mi Gallecte. atq; sicut semper sola virtute fulges: ita semper sola virtute gaude. Præterea quotcunq; offenderis: qui sola virtute gaudeant: hos Marsilii noie saluere iubeto: tanq̃ mihi iam notus atq; necessarios. Alios mittito. Nolo enim saluos eos: q ipse se saluos nolint. Nolunt vero se saluos: quicũq; virtutẽ nolũt: sine qua salui esse non possunt. Humanæ autem virtutis principium finisq; est meminisse non esse humanam virtutem absq; diuinæ virtutis gratia & amore. Iterum Bene Vale.

Commendatio amici.

Marsilius Ficinus Florentinus Reuerendo in xp̃o Patri & domino suo Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali supplr̃ se cõmendat.

P Ercrebuit iam florentiæ constans opinio: Marsiliũ Ficinũ a Raphaele Riario vehemẽter amari. Atq; hæc opinio iamdiu: a nostra illa familiaritate nata quidem est: confirmata vero ab epistolis meis: quæ passim reuerẽtiæ erga te meæ testes circũferunt̃. Quapropter multi me quotidie rogãt: vt causas tibi suas cõmendẽ. Ego autem ne tibi esse molestior vnius (dũtaxat) causã suscepi: toto hoc tp̃e cõmẽdandã: Frãcisci videlicet Petrucci p̃sbri. Nosti (scio) Cæsaris filiũ. Quẽ cũ ob necessitudinẽ: quæ mihi ẽ cũ suis: tũ ꝑpter virtutes suas tibi non cõmendare nõ potui. Tu vero q̃uis in discessu tuo p̃dixeris: nisi tecum isthuc accederẽ nihil vnq̃ te mihi aut ꝑ litteras aut ꝑ nũcios responsurũ nõ tamẽ minatus es: quo minus aliqñ affectu & opa respõderes. Ergo ne sis piurus: si mõ id iureiurãdo firmasti neq; litteris neq; nũciis: respõde quicq̃. Verũ ne videaris a tuo illo ingenio discessisse: pio qñq; affectu saltẽ & opa respõdebis. Sic viri solẽt magnanimi: qui tantũ ipi reb⁹ quãtũ cæteri verbis abũdant. Quorũ affectũ in effectu potius q̃ in verbis agnoscim⁹. Equidẽ si iussis olim tuis: tã parere potuissem: q̃ optabã: ita ꝑfecto tuo huic nihil tanq̃ p̃senti scriberes sicuti nũc nihil absenti. Sic fato (vt ita dixeri) quodã: istitutũ fuisse videt̃: vt & ego nullo pacto litteras abs te vllas acciperẽ: & tu verba qdẽ Marsilio tuo: dares nulla: officia dares. Vtinam quoq; omnes officia dent non verba.

Auxilium meum a domino: qui cœlum fecit & terram.

Marsilius Ficinus Domino Bernardo Bembo Veneto iurisconsulto: & Equiti clarissimo S.D.

P Ost diuturnã rusticationẽ meã. Redii tandẽ grauibus cõpulsus negociis in vrbe febricitantẽ. Hic Mars sæuus Iuliis Kl'is flammas in me geminas iaculatus in vite discrimẽ repente deduxit. Adeunt insignes physici. Stephanus mediolanensis: Georgius Cypri-

us. Antonius Beniuenius: aliiq; nonnulli: omnes in me Appollinis artes: si quo pacto substinere possem diligentius experturi. Ego aūt: cum certo scirem: debilissimam corpusculi mei naturam: neq; febres ferre duas posse Iulio p̄sertim mense neq; necessaria medicorum auxilia substinere: Leuaui oculos meos ad montes: vnde veniet auxilium mihi. Auxilium meū a domino qui cœlū fecit & terram. Ergo diuina afflante clemētia cœlestis in me aura spirans: ambas simul flāmas dum in augumētū ꝓcederent: p̄ter omnē physicā rationē momēto ꝑrsus extinxit. Stupent medici: Mirant̄ amici: Exclamant ipsi domestici. Cantate domino canticum nouum: quia mirabilia fecit. Meministi optime mi Bernarde quemadmodum iamdiu Deus omnipotens me tibi dedit: quādo amiciciam nostram mirifica illa (quam nosti) ratione conflauit. Ecce iterum Deus idem Marsilium Bembo reddit dum vitæ restituit. Totum igit̄ deo debemus: ꝙ viuimus: ꝙ fœliciter viuimus: ꝙ amamus: ꝙ fœliciter amamus. Viue fœliciter: arma fœliciter. xxiii. Iulii. M. cccclxxx. florētiæ

Quattuor diuini furoris species sunt: amor oīm p̄stantissim⁹

Marsilius Ficinus & Ioannes Caualcantes Naldo Naldio Poetæ. S. D.

Redditæ nobis sunt elegantissimæ litteræ tuæ: ea ipsa hora: q̄ Luna Marti ad rectam lineam iungebatur. Quis nam putauisset: quantū ex ipso cœlo coniectare licebat: eas lunari quadam instabilitate vagari: atq; Martii furoris odiiq; plenas esse debere: Contra vero omnino se habent. Nempe non infimo Lunæ motu pererrāt: ſʒ sublimis Vraniæ Caliopæq; cōcentibus mirifice temperant̄. Non Martis ardent sed Veneris igne. Non odio feruent sed charitate. Qua in re plane ꝑspicimus verū esse Poeticū illud atq; Astronomicū Martē. s. a Venere vinciri atq; domari. Verum quoq; id Theologicū: diuinū videlicʒ furorē tanq; cœlestib⁹ motib⁹ superiorē haud quaq; parere siderib⁹ sed imperare. Cū vero diuini furoris species (vt platoni vestro placet) quatuor sint. Amor: Vaticiniū: Mysteriū: Poesis: atq; amor Veneri: Vaticiniū Apollini: Mysteriū dyonisio: Poesis musis attribuat̄. Amor ip̄e diuinus: quo tu correptus ad nos scribis omniū p̄stantissimus duab⁹ de causis iudicat̄. Altera quidē: q̄d furores cæteri absq; amorꝫ instinctu ad eam ipsam rem circa quā furore animus concitat̄: neq; comparant̄ vnq; neq; seruant̄. Altera vero q̄d amor cū amantē trāsferat in amatū: quotiens ad superiora dirigit̄: mentē cū Deo ꝓpius q̄ furores alii copulat ꝙ si amatorium hunc furorem tuum pro dignitate laudare aggrediamur poetico nobis furore opus erit. Quoniam vero musæ nobis in præsentia nō aspirant: quod non possumus laudare poesi: amore certe mutuo probamus: semperq; probabimus.

Qui colit numen: numinis oraculis interest.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri & Domino suo Fra.

ciſco Soderino Epiſcopo Volaterano. S.D.
AVdiſti olim Venerande Pater: veritatem ipſam coram Rapha-
ele Riario Cardinali de inſtitutione principis interpræte videli-
cet Marſilio perorantem. Audi (ſi placet) hodie veritatis ipſi-
us amorem. id eſt phyloſophiam eadem ferme de re coram Ioanne ara-
gonio Cardinali breuiter eodem interpræte declamantem. Par. n. ſode
rinum Antiſtitem quemadmodum duo hæc numina ab ineunte ætate
obſeruantiſſime coluit: ſic eorum quoq; oraculis myſteriiſq; omnibus
tanq; legittimum Sacerdotem familiariter intereſſe.

Phyloſophica principis inſtitutio.

PHyloſophia mater Ioanni Cardinali Aragonio dilectiſſimo fi
lio tuo. Salutem veram in vera ſuiipſius cognitione pollicet̃ &
præſtat. Mortales pene omnes dilectiſſime fili adeo mihi cecivi
detur: vt vel noctuis interdum quodammodo ſimiles videantur. Mit-
tam in præſentia alia ꝙ plurima humanæ cecitatis indicia. Atq; cum ad
virum in dignitate maxima conſtitutum orationem habeam ſolũ quan
ta cecitate in rebus eiuſmodi mortales inuoluantur aperiam. Princi-
pio dignitatẽ falſa definitione nihil eſſe aliud iudicant ꝙ honore digna
nãciſci. Ego autem veram dignitatem haud aliter definio ꝙ honore di-
gna mereri. Deinde illi tunc ſolum dominos tranquilloſq; fore ſe ſpe
rant quando plurimis tam rebus ꝙ hominibus regendis fuerint occu-
pati. At ego id quod param exitus ipſe probat: tunc illos & omniũ ſer
uos & omni perturbatione oppreſſos exiſtimo quãdo humeros ſuos
temere ponderi omnium ſubſtinendo ſubiecerint. Verum quoq; illam
dominationem eſſe cenſeo quæ nulli ſeruiat ſeruo. Quæ ſi quando ſer-
uit: tunc ſoli ſeruiat illi: Qui ſolus nullius eſt ſeruus. Veram rurſus trã-
quillitatem eſſe arbitror: quæ ita inſtituta eſt: vt perturbationes vel nul
le contingant: vel ſi forte contigerint: tantum ipſi ſeruiant quantum cæ
teris dominantur. Præterea mortales vſq; adeo inſaniunt: vt quan-
do vel ſorte vel vitio quodam magna quædam nacti fuerint repente in
de magnos euaſiſſe ſe opinentur. Perinde ac ſi quis mente captus quã
do aut veſtẽ induit longiorem: aut ædes amplas ingreditur: ob hoc lõ-
giorem ſe factum: glorietur vel ampliorem. Ego vero contra: magnos
certe viros eos ſolos affirmo: q res magnas magna ſimiliter virtute ge
runt: neq; ſuperantur a magnis: Sed aut ſuperant aut equant. Deni-
q; illi ad ſumma rerum faſtigia euecti cæteros tanq; inferiores multoq;
minores: imo velut minimos nihili pendere ſolent. Ceu ſiquis ado de
liret vt poſtq; turrim altiſſimam aſcenderit: tam ſeipſum altũ procerum
q; exiſtimet euaſiſſe: ꝙ alta ſit turris. Atq; opinetur quæcunq; ſub tur-
ri deſpicit vere tam exigua eſſe: ꝙ puſilla ab alto proſpicienti videntur.
Ego aũt illos eſſe reuera altiſſimos iudico q̃s ob ipãm aĩ altitudinẽ q̃ſi

in olympi vertice constitutos ꝑturbationem nebulæ nō attingunt. Cæteros omnes soleo tanq̄ infimos aspnari. Eos postremo & acutissime cernere & rectissime iudicare omnia iudico: qui tanta esse singula: non quanta emines prospicienti foris apparent, sed quāta intus re vera sūt iudicant. Eos quoq; tanq̄ magno animo iudicioq; viros soleo magnifacere: qui haud tanti faciunt singula quanti aliunde apparere forte cōtingit. Immo quanti ipsa sese sua virtute singula faciunt. Ego (Ioannes mi suapissime) tales inuito vulgo mihi filios pario quales audis. Ita etiam alumnos meos enutrio. Hac equidē rōne eos a vulgi cecitate lachrymabiliq; miseria segrego. Hac maxime via meos a lethea caligine stigiaq; ꝓcella lōge semotos eueho fœliciter ad ethereū Phœbi lumen: ad Elysiam tranquillitatem: ad immortale Ambrosiæ pabulū suauitatēq; nectareā: neq; pro tam fœlici munere aliam mihi a meis gratiam q̄ duos tātū nūmos referri postulaui vnq̄ vel postulabo. Alter quidem est: vt tā libenter a me accipere dona velint. q̄ ego dono libenter Alter autē vt nō tam mihi philosophie quæ sum veritatis amor q̄ ipsi sophiæ. id est veritati summæ diuinæq; quā amo gratias habeant. Illa enim me: illa inquā veritas me ceu sol ipse lunam sempiterno replet lumine. Vos aūt filii alūniq; mei totiens illa quæ passim nobis ostēdo acutissime cernitis: quotiens ea vobis a me quasi luna ꝑ ipsos dumtaxat solis. id est veritatis radios licet obliquos ostendi recte discernitis. Profecto filii sic affecti qn̄q; ꝑ diem in ipso diuino sole inspicietis: quæ nunc quasi per noctem velut in luna videtis. Quorsum hæc: vt memineris: suauissime mi Ioannes me iam diu te tanq̄ filium libenter amplecti. Memineris me ab initio educauisse te sicut soleo meos. Ne pl'es vnq̄ abs te nummos ꝓ ipsa educatione q̄ duos illos: quos paulo ante dixeram exacturum. Vale. Atq; viue in beatis vlnis matris huius tuæ philosophiæ fœliciter. xx. Augusti: M. cccc. lxxx. Florentiæ.

Pius dominabit̄ astris.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro magnanimo. S. D.

Hodie Laurenti atq; cras caueto tibi. Mars enim sub Capricorno tuo ascendente ꝑcurrens quadrato aspectu hodie quidē Saturnum cras vero solem videt̄ aspicere. Præterea Saturnus ipse ascendentis tui dominus nondum solis radios ꝑrsus euasit. Ob hāc vltimam rationem mihi quoq; est cauēdum. Veniebam superioribus diebus ad te eadē prædicturus. Sed obiter subcurrit præstare vt in hāc horam vsq; deferrem. Ne diuturniore te me tu & modestia præmerem Solemus enim sæpe prædictiōibus nostris mala vel procul futura anticipare diu vel interdū fingere nō futura. Cum vero miseri censeantur omnes quibus aliquando sit timēdum: illi certe minus miseri: qui breuiore metu sollicitantur. Spero equidem: neq; vana fides eundem siderum dominumq; regem: qui te hactenus & a siderum minis & ab im-

manibus hominũ manibus mirifice sæpe seruauit: in posterũ quoq; ꝑ sua clementia similiter seruaturum.xxvi.Septembris.Mccccdxxx.

Vnum sunt qui ab vno amantur in vno.

Marsilius Ficinus Locterio Neronio comphylosopho suo.S.D.

Qua hora reddita mihi est sapiens illa epistola tu Locteri charissime cogitabam enigma quoddã Platonicum Ioanni nesio eruditissimo familiari nostro id cupienti ea breuitate: quaz epistola postulare videtur.euoluere: Rogaui æquidem pium istum Locteri spiritum tuum in tuis hisce litteris resonantem:ne noua nunc a nobis exigeret.Sed his quæ iam excogitaueram contentus esset. Annuit libenter spiritus iste mihi.Ego igitur pleniore quadam fide quod amicoruz vni ꝓmiserã duobus seruabo. Vos autẽ dilectissimi mei fratres Locteri & Ioannes facile(vt arbitror)patiemini animum a Marsilio vestrum non duos existimari:sed vnum:qui certe nos tanq̃ vnum:vno dumtaxat amore plenissimo:in ipso diligit vno: sine quo nihil vsq̃ aut fit aut permanet vnum.

Diligentia circa matrimoniũ & nuptias summa sit.

Marsilius Ficinus Florentinus Francisco Berlinghierio Nicolai filio comphylosopho suo.S.D.

Si forte domũ custodiendã vel seruandũ depositũ vel pascendas oues:aut agrũ colendũ sis alicui traditurusq; res ne ditissimuz quẽlibet vel potentissimũ: An potius illũ ꝑceteris eliges: q ea ipsa(quã tua res postulat)ꝓditus sit facultate: Hunc ipm dũtaxat (si sapies)igit custodiendã domũ:depositũq; seruandũ soli prudẽti:forti iusto fidoq; committes.Pastori siln ea irreprobatissimo pascendas oues. Agrum quoq; optimo cuidam agricultori colendum(si sapies)comẽdabis.Præterea si quem tibi filium cupies adoptare nunq̃d fortunã ei⁹ externam potius q̃ ingenium & virtutem considerabis: Empturus seruum nũ serui vestem pluris q̃ corporis firmitatem animiq; fidem & diligentiam æstimabis: Empturas equum falleras ne pictas pulchrũue frenum an multo magis æquæ mẽbra dexteritatemq; diligenter inspicies Fundaturus domum nunquid in harenis q̃uis aureis an potius in saxis iacies fundamenta. Filia tibi(vt audio)nubilis est:filia his omib⁹ quæ supra narraui:longe tibi carior atq; præciosior. Animaduerte quæso quid facias diligenter. Ibi enim grauissime erramus: vbi palam semp q; reprahendi errata potiusq̃ corrigi possunt. Ibi periculosissime cadimus: vbi ruenti semel deesse videtur omnis resurgendi facultas. Ibi dolemus amarissime vbi & nostra culpa dolemus & semper opinamur nobis fore dolendum. Quid est autem:filiam nuptui tradere: Nisi eam marito custodiendam seruandamq; & pascendam colendamq; committere: Hæc autem oĩa fortuna mariti pollicebitur quidem:sed sola virtus ipsa præstabit. Nemo magis cæcus:q̃ qui cæcam fortunam q̃si du-

cem sequitur. Nemo sæpius fallitur q̃ꝫ qui fallacissime credit: fortune ꝓ missis. Proinde eligere generũ nõne ferme idẽ ẽ: atqꝫ filiũ tibi aliquẽ ad optare: Aut hominem emere qui tibi obsequio: imo & ornamento (q̃ tiens oportuerit) esse possit aut tanq̃ꝫ edificiũ quoddã affinitatẽ ipsam tuis commodis stabilire. Superiora exempla satis ostendere possunt: q̃ em vir prudens generum sit quæsiturus: qualem quoqꝫ ducturus vxo rem: Epistolam iam vna cũ Themistocle Plautoqꝫ concludam. Siue ge nerum electurus es: ita sapiens Themistocles consulit. Malo virum qui pecunia egeat: q̃ꝫ pecuniam: quæ viro siue accepturus daturusqꝫ nurum aut vxorem ducturus (scitus sic admonet Plautus) Satis dotata venit Si morata venit Vale.

Magnos magna decet.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri. Dño Francisco Soderino Episcopo Volaterrano Se commendat.

SCribo frequentes (vt fit quotidie) ad multos epistolas: Sed au di venerande pater quid iamdiu hac in re mihi contingat: atqꝫ id quidem proculdubio mirum. Nunq̃ꝫ meus me stimulat ge nius: vt quæ scribo ad multos: aliquando ad soderinum exscribam me um: virum certe perpaucorum. At quotiens ad principes & antistites magnos molior aliquid ad Cardinales ad Pontificem: ad reges: totiẽs munus idem ad Soderinũ mittere subito genius ipse iubet atqꝫ impel lit: vtpote qui nescio quid magnum Soderino meo iamdiu augeretur: & optet. Forte etiam hac ratione monet: ne putem me magnis vnq̃ ve re satisfacturum. nisi huic vni qui reuera muneribus dignus est magnis pro viribus satisfecero. Lege igitur nostram hanc quam mitto ad Mathiam Pannonie Regem epistolam: vtinam regiam. Cura valitudinem diligenter rebusqꝫ te serua secundis. xxx. Nouembris. Mcccclxxx.

Nihil magis adhortatr̃ nos ad virtutis amorem q̃ꝫ species ipa virtutis.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

CVm vellem superioribus diebus familiares meos ad ardentem vere virtutis amorẽ verbis (vtcunqꝫ possem) q̃ꝫ breuissimis co hortati: conatus sum pulchre mentis imaginem ex cõgrua qua dam formosi corporis similitudine Platonicis quibusdam (vt soleo sæ pe) coloribus pingere. Verum dum pulchri animi corporisqꝫ simul ima ginem exprimere conor inter pingendum ob imperitiam: & inertiam pingendi meam: non tam imago ipsa (quam optabam) exprimitur q̃ꝫ vmbra resultat. Vmbram vero omnem cogi semper rem ipsam: cui⁹ ẽst vmbra: sequi adeo certũ: ẽst vt si quis id ignorauerit is solus non homo esse reuera sed vmbra hominis videatr̃. Igitur vmbra eiusmodi (vt idem iam sæpius repetam) cum primum apud nos oritur: relicta Florẽtia: ve

netias vsqꝫ Bernardi Bembi hinc abeuntis vestigia sequi compellitur. Si quando Bembus eam retrouersus a tergo sequentem aduerterit repente in ipsa seipsum quãtum ex vmbra datur: Cognoscet. Praeterea ob similitudinem quandam. Subito Hermolai Barbari recordabitur: Hieronimi quoqꝫ pencii nostri (vt arbitror) interea non oblitus. iii. Nouembris. Mcccclxxx. Florentie.

Commendatio non vulgaris: Ciuis institutio non vulgatur.
Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri Domino Gentili episcopo Aretino se commendat.

Q Vicunqꝫ venerande pater intelligunt q̃ꝫ antiqua simul & q̃ꝫ viridis semper sit amicitia nostra: putant Marsilium gentili suo varias plusqꝫ mille amicorum necessariorumqꝫ causas iamdiu cõmendauisse. Nullam tamen hactenus commendauit. Vtpote q nescio quo siue instinctu siue spiritu praesagiret causam Ioannis marie auunculi sui necessariorum omnium dilectissimi se quandoqꝫ commendaturũ. Ipsiqꝫ auunculo quicquid esse momenti in decem commendationum millibus potuisset iam designaret. Si igitur huic vni gratificaberis in hoc vno decies certe millies te mihi gratificatum existimato. Neqꝫ tamen id peto nunc ab episcopo meo atqꝫ eo quidem iustissimo: vt ob amicitiam nostram quae iustitia ipsa coepit & permanet: aliquid vnqꝫ quod minus iustum cuiqꝫ videri possit: efficiat. Absit Venerande pater: absit procul a nobis: quo placeamus homini: Deo interim displiceamus: sine cuius splendore vel gratia: neqꝫ alia nobis: neqꝫ nos aliis: neqꝫ ipsi nobis: neqꝫ deniqꝫ deo possimus vllo pacto placere. Sed de his hactenus.

Dici non posset quantum probem Laurentium medicem Petrũ primogenitum suum gentilis magistri quondam sui discipulo dedicauisse. Spero enim puerum istum educatione eiusmodi: senem breui vel in ipsa puericia euasurum. Quo nihil antiquius: nihil magis necessarium Plato noster esse illis existimat: qui reipublice gubernacula sunt foeliciter accepturi (Neqꝫ id quidem iniuria) Nempe si quaelibet ars vel minima statim ab ipsa puericia nobis discenda est & pro viribus exercẽda nimirum publica gubernatio omnium artium domina atqꝫ difficilima a teneris vnguiculis quantum per aetatem licet ediscenda est: atqꝫ vt ita breuissima pro viribus longissime arti & discipline sufficiat facultas eiusmodi vna cum ipso spiritu cum ipsa vita (vt ita dixerim) est incohoanda. Conandumqꝫ in primis: vt qui caput aliorum quasi membrorum futuri sunt: tantum saltem sapientia prudentiaqꝫ caeteros superent: quãtum caput ipm subiecta sibi mẽbra sensuũ copia & pspicacia superãt: vt rationem ipsam mõ ptermiserim solo in capite dñante. Meminerint q̃ꝫ sp nos neqꝫ pedib9 neqꝫ manibus vnqꝫ s3 solo capite cogitare. Ideo eqꝫ q student esse caput: eos necessario vt & sibi & aliis oib9 cogitare atqꝫ cõsulere pos

sint: nunq̄ prudentum cogitationum vacuos sed plenos semp̄ esse debere. Alioquin quisquis cogitationum pondus tanq̄ difficile nimium (dum ipse caput ipsum est) ponere cogitet: ponere simul & caput necessario compellat. Verum quid ego hæc de gubernādi facultate prudentiaq̄ tam multa ad eum virum. Qui nō modo prudētius hæc intelligit q̄ marsilius: sed & facit ergo Vale.

Commendatio non vulgaris.

Nemo ardētius amandus q̄ qui musas ardenter amat.

Marsilius Ficinus Angelo Politiano Poetæ Homerico. S.D.

ALamannus Donatus noster iam pridem ore illo Politiane suo (nosti hominem) ore rotūdo: altius hunc in modum nostris auribus insonat. Commenda præcor p humanitatem Marsilii tuam: Commenda obsecro p sacrum istum amorem in me tuum: qua obsecratiōe nulla sacratior. Commēda q̄ primum alamānū tuum Politiano: cum vero tam ardentis tamq̄ ptinacis petitōis siue flagitatiōis potius ab eo causas diligēter exquiro: ille similiter rursus ingeminat. Cōmenda Ficine modo. Commenda q̄ primū. Causam aūt tam exoptatæ cōmēdationis adhuc explicat nullam. Ego igitur causam eius: qui nullam petitionis suæ causam affert: sine causa similiter tibi cōmendo. Sed caue Politiane putes præsentem. Commendationem ob hoc ipsum q̄ carcere causa videatur esse leuissimā. Ego em̄ contra ob id potissimum tibi grauissimā videri volo. Nempe summū apud philosophos i quolibet rerum genere illud habet: quod in eo ipso genere causam nullam habet quasi nō ab alio vllo sed a seipso dependeat. Quobrem cōmendatio præsens cuius nulla præter ipsammet tibi adducitur causa summa apud te cōmendationum omniū censeatur. Et si alamannus ipse (sicut plerumq̄ solent) quia quodvis concitatius efferuntur clamitat solum eundemq̄ clamorem sæpius iam auribus nostris ingeminat: clamoris autem sui rationis vllas: lingua sub rapidissimo cordis affectu hesitante: plane explicare non potest: Ego tamē indiciis certis adductus: opinor eum in sano quodam amore musæ alicuius formosioris accēsum ardere iam totum: Atq̄ vehemēter optare: saltem gratia Politiani musarum sacerdoti amicitiamq̄ inire. Quo quidem cōciliatore amata qn̄q̄ musa facilius potiatur. Omnes vt secum studiis p talibus annos Exigat: & pulchra faciat se prole parentem. Vale sed anteq̄ epistolam obsignē (Teste angelo) te p̄dico huic alamāno: si qn̄ tāto huic officio meo minus officiosus gratusq̄ videbit: qd̄ absit: ei me sic p̄rsus exprobaturū. Ha nimis ingrate: dicā. Nōne satis a me tibi factum quondam existimabas si te musarum saltem sacerdoti conciliauissem? At ego quando te Politiano meo cōciliaui: nō tam musarū sacerdoti q̄ ipsis musis (quod multo magis est) videor cōmendasse.

Pictura malæ mentis & bonæ. Item ignorantis & doctæ.

Marsilius Ficinus Laurētio Medici Iuniori Viro Magnanimo. Salutem dicit.

AVdiui Leurenti iam diu homines malis imbutos moribus tibi admodū displicere. Audiui & nuper te ob hāc præcipue causam placere bonis: quia displicent tibi mali. In illo equidem te valde ꝓbo: In hoc autem tibi magnopere gratulor: Nulla eī ad bonū via breuior: nulla cōmodior ꝙ odisse malum: Nullum certius sani gustus iudicium: ꝙ sapores illos: qui sanitati noxii sunt: aspernari. Nulla vel securior vita vel gl'ia firmior ꝙ a bonis prudētibusqꝫ amari. Quos enim probi prudentesqꝫ viri amant: praui etiam tandem honorare cogunt. Vt aūt mali hoīes non tantū tibi odio: sed etiam horrori sint: cupio (si modo placet) parump attēdere teterrimam miserrimamqꝫ flagitiosiorum vitam tibi (vt aiunt) digito demonstrare. Talis Laurenti est animus moribus peruersis infectus: qualis silua passim sentibus aspera truculentis feris horrida venenosis infesta serpentibus: Rursus quale est mare tumidum: contrariis inter se ventis seuisue ꝓcellis fluctibusqꝫ iactatum. Præterea quale corpus humanum tam extra omnino deforme: ꝙ intus ingentibus diuersorum membrorum doloribus cruciatū. Contra vero mens moribus optimis exornata: talis est ferme: qualis excultus ager & fertilis Quale trāquillum pacatumqꝫ mare. Quale corpus humanum tam pulcerrimum ꝙ firmissimum. Vidimns amice primum: quandam male mentis vmbram: deinde contrariam bonæ mentis effigiem. Illam cum primum ꝑspicue cernimus non vehementer horrere non possumus. Hanc vero nō mirabiliter amare venerariqꝫ nequimus. Quid est autem aliud virum bonum euadere: Quam & hanc obnixe sectari simul & ab illa pœnitus abhorrere. Cæterum dic amabo optime Laurenti: vis ne quemadmodum malum bonūue animum pauloante considerauimus. Ita deinceps mētem aliquam ignorantem. Rursusqꝫ doctam aliam: vna mecum clarius intueri: Immo vero desideras vehemēter (vt arbitror) atqꝫ ego itidem tibi breuiter ostēdere cupio. Talis certe est mens ignara veri: q[illegible] luna quando inter ipsam solemqꝫ: interposita terra: æclipsim patitur. i. solis splendore priuatur. Iterum qualis ē nocturnus nubilus frigidus aer. Postremo quale corpus humanū cecis oculis: surdis auribus: linguaqꝫ muta. Contra vero mentem: & scientia rerum ꝑditam: & verborum copia pollentem haud aliter se habere putamus ꝙ vel lunā solis lumine plenā: vel diurnum aerem & serenū abūde lucentē moderate calentē. Vel deniqꝫ corpus acutis sensibus expeditaqꝫ lingua. Quisquis aūt imperitā mentē cum primū turpissimā eius effigiē siue vmbrā videt non subito fugit: nihil fugiet. Quicunqꝫ vero peritā: vbi apparuerit: nō sectatꝰ ardenter: nihil vsqꝫ video quod sectetur: Perge igit̄ mi Laurenti. Perge queso.

Fuge (vt cepisti) iam pridem. Heu fuge ꝓcul terrā illam & miserabilē improbe ignorantisꝗ mentis imaginē. Eya sectare totis viribus (sicuti facis) magis semꝑ magisꝗ indies: boni sapiētisꝗ animi speciem lucidā atꝗ beatā. Vt quantū & ab initio natura: te & deinde fortuna locupletauit: tantum ipe saltem tua te industria locupletes. Ne forte cum cætera omnia tibi ad votū tam natura ꝗ̄ fortuna suppeditarit: aliqn̄ tibi ipe tantū defuisse alicui videaris. Atꝗ cū circa te tua omnia agri edes. supellectilia: vestes: membra deniꝗ corporis singula splendeāt ferme tāꝗ̄ stelle: tu quoꝗ animo & morū & lrarum radiis refulgere: non aliter inter hæc oia videaris: ꝗ̄ inter stellas sol ipse lucere.

Commendatio litteratorū nō vulgaris.

Marsilius Ficinus Jacobo Lanfredino ciui legitimo. S. D.

SI vulgari ad Jacobum meū lingua scripsero: ꝓculdubio bis errauero. Si quidem & ad virū. & ad amicū nō vulgarē: vulgaria misero. Ergo latina: vtcunꝗ potero: scribam: modo ne sim Barbarus dum latinus malo esse ꝗ̄ Florentinus. Sed quid nam potissimum scribam? Si res meas in præsentia commendauero: forte in amicitia diffidentior sim minus: certe in re familiari confidentior esse videbor. Sed malo nimis rei familiari confidere: ꝗ̄ vllo pacto amico diffidere. Qꝛobrem nō ꝑcabit̄: nunc epistola sed gratulubitur. Haud tamen Lanfredino meo cuius humeris: ꝗ̄ vis robustis: pondus ingens nuꝑ senatus imposuit: immo potius litteratis. Quibus em̄ humeris atlas cœlū substinet stellis ardētibus aptum: iisdem certe Jacobus noster viros cœlestium cōtemplationi deditos substinebit. Profecto cum & ipse primū a musis nutritus fuerit: & deinde filium suū Anthoniū musis almis alēdum a tenera ætate deuouerit: atꝗ ille patri fœliciter hūc aluerint: nimirum vtpote musis gratus oēs earū alumnos: tanꝗ̄ fratres vbiꝗ libenter agnoscet: eosꝗ omni studio opaꝗ seruabit.

Non verbis amori: sed fide respondendū.

Marsilius Ficinus Anthonio Lanfredino. S. D.

ACcepi ab Jacobo patre tuo simul atꝗ abs te litteras elegantie amorisꝗ plenissimas. Quoniā vero iesum sæpe clamantem audio: ego & pater vnum sumus: icciro vna tantū patri filioꝗ simul epistola respondebo. Amor omnis amici optimi (queadmodum ꝓuerbio fertur) fidem postulat. Igit̄ amori summo erga me vero summa quadā fide ꝓ viribus respondere decreui. Quod si illis pfecta fides testibus indiget: certe fidei erga vos mee hoc potissimū mea epl'a testimoniū feret secū volumen ipm. s. a nobis de vera fide cōpositū.

Frustra scribit: qui ita scribit: vt a nullo intelligat̄.

Marsilius Ficinns Bernardo oricellario. S. dicit.

QVm meo libro: quē de curāda lratorū valitudine nuꝑ cōposui: multa nouaꝗ de atræ bilis humore: ea qua potui subtilitate dis

putauissem: nõnulli familiariũ obiecerũt me frustra duabus de causis: tam multa de hoc humore diseruisse. Tum quia forte nullus cõprehẽsurus ea pœnitus videret. Tum quia nusq̃ fœlix illa melancolici ingenii tẽperatio: quã ibi effingere potiusq̃ narrare repiri posset: haud aliter q̃ beatus ille Zenonicus vl' platonica illa resp. vel Tullianus orator Itaq; mi Bernarde grauiter nõ dolere non poterã meã hanc diligentiã siue potius curiositatẽ fore vanissimã. Sed heri Petrus Guicciardinus noster Iacobi ciuis clarissimi filius & obiectiões illas cõfutauit facile & me ea (quã inde cõceperã) molestia liberauit. Siquidẽ librũ nostrũ vno (vt dicit) spũ plegeris: tam subito singula cõpræhendit: tam memoriter retinet vt & illa omnino intelligi posse ostenderit & fœlicissimũ ingeniũ illud a nobis optatũ extare iam in eo potissimũ horem: qui ita intelligit meminitq; plane mõstrauerit. Et si mihi is vnus sufficit testis locupletissimus me videlicet aut vana cõposuisse tñ quia iudex duos saltem in causa testes solet exigere. Lege pcor & tu librũ nostrum optime mi Bernarde (quod quidẽ si feceris) spero alterũ mox meæ causæ testẽ nõ defuturum. Vale.

Quod immũdus sit hic Mundus q̃ falsus q̃ fallax.

Marsilius Ficinus Locterio Neronio compbilosopho suo. S. D.

IAm pridẽ verus & verax ipse genius noster Marsiliũ iubet ad locteriũ Neroniũ & virũ humanissimũ & amicũ verissimũ omniũ scribere nõ nihil quod sit inter humana maxime verũ. Verũ quærenti mihi eiusmodi aliquid quod tanq̃ verissimũ pbari possit nec facile satis inuenienti genius idem ostẽdit: nihil inter hæc inferiora: cum reuera sint falsa posse vnq̃ verius inueniri q̃ id vnũ: videlicet hec omnia (ita vt sũt) pculdubio falsa putare. Quo eñ pacto in mũdo põt mundanũ (vt ita loquar) aliquid esse verum: Cum mũdus ipse sit falsus: siquidem est immundus. Forte cum creauisset deus eiusmodi globum: quasi rotundũ pomũ aliquod: quale id quod pomũ malum vulgo nominare solemus: videretq; esse nimis immundũ: vtpote qui ex immundissimo chao (vt poetarũ aliquis diceret) esset eductus: statim ab ipsa supficie mundi q̃si mali pomi mundare purgareq; cœpit. Putamina vero in centrum medium ad nos miseros suo põdere deciderũt. Si qua igitur in vniuerso sunt munda cœlestibus tamen donata sunt. Nobis aũt sicuti par est: non munda: sed (vt loquar) quisquilie quædã & putamina cõtigerunt. Hinc xpiani illud. Ve terræ ac mari q̃m ad suos cecidit diabolus ira furens. Rursusue mũdo a scãdalis. Necesse eñ est vt scandala veniãt. Hinc illud platonicũ: cõtraria bona mala esse necessarium est. Cum vero apud superos esse mala non possent regionẽ hanc inferiorẽ necessario circũeunt. Nullũq; nobis aliud dat remediũ q̃ hinc illuc q̃ celerrime purissima quadã vitæ diuinæ silitudine fugere. Nã (vt ẽ apud hesiodũ) Plena malis tellus plena & sũt eq̃ra pont.

Sed necꝫ cœlestia etiam corpora esse purissima Platonici opinant̃: si ad
illa quæ sup cœlũ sunt cõparent̃. Nã multomag⁊ quæ sunt sup cœlũ pu
ritate cœlestia supant qꝫ cœlestia illa hæc quæ supercœlestib⁹ collocant̃
Q̃obrem & si non licet idem omino cum maniceis sentire de mundo li
ceat saltem cum isdem aduersus eum ita clamare. O immundissimũ mũ
dum. Qui eos inquinat fœdatqꝫ potissimũ qui ipsum auidius: & arcti
us amplecti conantur. O mundum falsissimum. fallacissimum ingratis
simum: qui tanqꝫ totus (vt ait Iesus positus in maligno) illis mentitur:
sæpius illos fallit magis & maxime lœdit: qui fidem spem: amorẽ obse
quium in eo præceteris collocant: & quasi anguilla quædam: immo lu
bricus anguis infortunatas nimium constringentium palmas celerius:
qꝫ exprimi perlabitur simul & in faciem eorundem inuolans mordet ꝓ
tinus atqꝫ fugit: & absens absentem morsu paulopost perimit veneno
so. Verum ne forte declamatores quidam audatiores siue inepti poti⁹
videantur: missa hæc oratoria in præsentia faciamus: & quibus potissi
mum rationibus primum: deinde quorum præcipue auctoritate freti:
hæc de in munda mundi huius inferioris machina sentiamus in mediũ
ea breuitate (quã exigit epistola) ꝓducamus.

e Anima in corpore dormit: somniat. delirat: egrotat.

Xperimur in nobis non solum quotidie verũ ferme qualibet
hora: quotiens pauculus quidam vapor aliquanto crassior: &
humidior ab inferiorib⁹ corporis partibus exalans caput ipm
petit: Cerebiqꝫ meatus opplet statim nos somno grauari mox etiam in
somniis ymaginibusqꝫ deludi: Experimur quoqꝫ nonnunqꝫ (si vapor
aliquis bilis atre quam melancholiam græci vocant arcem corporis ob
sederit expugnaueritqꝫ) statim reginam inde nostram ipsam videlicꝫ ra
tionem (vt ita dicam) præcipitari: ac manifesta homines insania corripi
Si fumus quidam exiguus: tãtam in nobis vim habet. Si tam leuis mo
tus nos tantum mutat: quantomagis censendum est cœlestem immor
talemqꝫ animum: quando ab initio ab ea puritate qua creatur momen
to delabitur: id est quando obscuro terreni moribundiqꝫ corporis car
cere clauditur: tunc (vt est apud platonicos) e suo illo statu mutari: qp
pe qui tunc non vno & consueto tantum humoris alicuius fumo: Sed
omnibus pariter nouisqꝫ humorũ omnium vaporibus atqꝫ ipsa insup
humorũ membrorũqꝫ insueta mole grauat̃. Præterea informi illa mate
ria quæ a formosissima mentis forma diuersissima est: tanqꝫ flumine læ
theo submergitur. Q̃obrem totum id tempus quod sublimis animus
in infimo agit corpore: mentem nostram velut egram ꝑpetua quadam
inquietudine hac & illac sursum deorsumue iactari. Nec nõ dormitare
semper delyrare pythagorici & platonici arbitrant̃: singulasqꝫ mortaliũ
motiones: actiones: passiones: nihil esse aliud qꝫ vertigines egrotantiũ

dormientium somnia: insanorum delira menta: vt non iniuria Eurypides hanc vitam: vmbre somniũ appellauerit. Proinde cum fallãtur omnes ii tamen minus falli solent: qui interea quãdoq͡ȝ: ita vt interdum fit in somno: suspicantur secumq͡ȝ ipsi dicunt. Forsitan non sunt vera: quæ nunc nobis apparent. Forsitan in præsentia somniamus. Quicunq͡ȝ inter somniãtes sic est affectus talis certe est ad alios qualis apud inferos ab homero dicit̃ esse Tiresias. Solus inquit iste sapit. Cæteri vero oẽs velut vmbre volitãt imo vmbræ volitãt. Hic diuus dauid ĩ excessu mẽtis exclamat. Oĩs hõ mẽdax. Hic sapiẽtissimus Salomon parump ante alios experrectus & resipiscens vociferat̃. Vanitas vanitatum dicit Ecclesiastes. Vanitas vanitatum & omnia vanitas: Hic Hieremias ita sapientes insipidos admonet. Vidit deus cogitationes hominũ vel sapientum esse vanas. Hic xp̃s vitæ magister: nõ est inquit in hoc mundo regnum meum. Xp̃s ipse cum esset omniũ rex æternus vtpote & ꝑ quem & ad quem facta cuncta fuissent ideoq͡ȝ esset heres ab eterno. Rerum omniũ constitutus: tamen quæcunq͡ȝ sub rapidissima cœli vertigine absq͡ȝ vlla stabilitate fluunt & fluctuant: atq͡ȝ aduersa quadam mixtione contrariorum confundunt̃ & prorsus inficiuntur talia inquam xp̃s sua esse negauit: quasi talia reuera nõ sint: sed falso nobis esse appareant: egrotis videlicet & dormientibus atq͡ȝ delirantibus cum hæc tẽporanea haud quaquam res ipse sint: immo rerum vmbre duntaxat rerum: scilicet eternarum. Quicũq͡ȝ vero simulacra pro rebus ipsis admittunt: hi sine controuersia tanq͡ȝ ebrii vel phrenetici vel dormientes vmbris: & in somniis illudunt̃. Hi nimirum: Errant obscuri sola sub nocte ꝑ vmbras: Perq͡ȝ domos ditis vacuas & inania regna. Platonem inquit orpheus in somniorum populo apud inferos dominari. Inferos autem pythagorici omnẽ sub luna regionẽ præcipue nuncupant. Noluit xp̃s noster (vt arbitror) se somniorum delirametorumq͡ȝ regem similiter appellari. Iure igitur optimo mundi huius inania regna respuens ita nostris auribus insonare videtur. O demẽtes nimiũ mortalium mentes. O pectora ceca: quo ruitis? Quid tam trepide hinc expauescitis phanatice mentes? Quid anxie inde sectamini? heu misere nõ ne videtis? Insanus vbiq͡ȝ vos agitat furor. Hinc false malorum vmbre vos terrent. Inde vane rapiunt vmbre bonorum. Passimq͡ȝ inter ludicra ſp & terriculamenta iactamini. Neq͡ȝ minus bonorum vana cupiditas q͡ȝ falsorum formido malorum solicitat incensos furiis animos & fatigat. Vnica vero tot tantisq͡ȝ morbis medicina est: diuino medico credite vl' expgisci prorsus & vigilare semper vel saltem eos qui dormiunt dormientes existimare. Quobrem Surgite iam e somno miseri tam profundo. Surgite inquã ex infœlici somno fœliciter. Respirate filii tandẽ. Vigilate filii mecum: Resipiscite iam & sapite mecũ. Vt eadem qua & ipse quandoq͡ȝ ipsi quoq͡ȝ pro viribus fœlicissima luce & veritate fruamin'.

Aut saltem interea donec expergiscamini: interdormiendum nonunq̃ ita vobis cum dicite. Forsitan non sunt vera quæ nobis occurrũt. Forsitan somniamus. Sic eñ vos in somnia vestra vel quæ bona videntᷣ minus fallent incendent defatigabunt: vel quæ apparent mala: minus certe terrebunt.

Res vere sunt in mundo inuisibili: In mundo vero visibili sunt vmbre rerum.

OPere præcium fore arbitror iam Platonis ipsius verbis ex septimo de rep. libro translatis mysteria quæ supra narrauimus: confirmare. Finge inquit quandam sub terra speluncam. In ea homines nutritos a puericia ita ceruicem & manus a tergo pedesq̃ colũnis quibusdam alligatos: vt neq̃ moueritq̃ vsq̃ neq̃ alia nisi quæ: e cõspectu in opposita speluncæ parte apparent aspicere possint. Post tergum vero superne lampas accẽsa sit. Atq̃ inter lampadem & illos qui ligati sunt: alii multi deambulent: loquanturq̃ inuicem: ferentes manibus varia arborum animaliumq̃ simulacra. Qui igitur ita vincti sunt nunq̃ reuera vel seipsos vel alia eorum quæ narrauimus vlla videbũt. Sed solas vel sui vmbras vel aliorum quæ propter ignem a tergo accẽsum tantum ante suos oculos in aduersam partem spelunce resultant. Qꝛobrem nihil aliud aut se esse q̃ sui vmbras: aut alia aliud esse q̃ vmbras illorum existimabunt: aut lumen ipsum esse aliud q̃ exiguum illud quod ibi reflexum apparet opinabuntur. Si quis autem horum q̃ vincti sũt forte soluatur subitoq̃ lampadem & alia sub illa quæ sequũtᷣ a tergo retrouersus intueri cogatᷣ caligabit: ꝓtinus & dolebit. Ac propter splendorẽ intueri non poterit illa quorũ vmbras pauloante cernebat. Multoq̃ magis id illi malum contiget: si a spelunca sursum ad cœleste diuinumq̃ lumen repente trahatur. Quare non subito sed paulatim conuenientibus gradibus ab vmbris rerum ad res ipsas. Item a luminis imagine ad lumen ipsum est ꝑducendus: ita vt quæ in spelunca sunt apud illos prius illic in aqua videat q̃ ibidem in seipsis inspiciat. Rursus quæ extra speluncam apud nos sunt primo noctu hic ad Lunã in aqua similiter: deinde in seipsis terrena hæc similiterq̃ in cœlo cœlestia noctu itidem solum intueatur. Postea vero die tam solem ipsum q̃ quæ sub sole videntur prius in aqua: post in seipsis illa: demum solem in cœlo suspiciat. Hac potissimum rõne singula sincere facileq̃ discernit atq̃ existimabit se cæcum: deceptum miserumq̃ fuisse. quando sub specu vinctus exiguis rerum vmbris fuerat occupatus. Proinde quæ cõparatio est spelunce illius ad hunc mundũ quem visibilem nominamꝰ: eadem ferme mundi huius ad illum quem inuisibilem diuinumq̃ vocamus: Si quidẽ hic animæ misere moribũdi corporis clausæ tenebris & carcere cæco: neq̃ seipsas vnq̃ neq̃ alia vlla reuera neq̃ verum solẽ: immo sui aliorumq̃ vmbras & exilem quandam veri solis imaginem

intuentur. Veræ enim mentes: veræ res quælibet verus sol in mundo solum sunt inuisibili quæ si absq congruis educationis disciplinarumq gradibus repente intueri conerem: caligamus protinus & dolemus. Conuenientibus vero tum morum tum doctrinarum tum tpis pducti gradibus sincere discernimus iudicamusq cæcos illos & miseros qui falsis mundi huius vmbris imaginibusq falluntur occupantur atq premuntur. Veruntamen quando animus ab immenso inuisibilis mundi lumine in corpus obscurum regendum mouendumq descendit nouis suæq naturæ cotrariis obrutus tenebris cecutire allucinariq & diu titubare compellitur. Adde q propter rapentinam maximamq in deterius mutationem diu cogitur egrotare. Atq ferme sic affici: vt ii qui propter amentiam vel somnum vel ebrietatem falsis imaginibus illudunt atq vexantur. Aut certe nominaliter se habere q si quis a solis lumine in cauernam illam quam descripsimus repente præcipitetur. Adeo enim nouis tenebris offundetur vt aut nullo modo aut vix tandem sub exiguo illo cauerne lumine vmbras illas tantum quam narrauimus discernere possit. Præterea ob subitam illam & in peius mutationem i morbos tam sensus q corporis varios incidet. Hactenus Plato. Gaudeāt ergo mortales temere nimium gaudeant absq inuidia: quando in scenis vel inopes ipsi personas diuitum induunturvel etiam cum serui sint temen regum ibidem referunt maiestatem. Doleant quoq frustra sed non absq misericordia quadam doleant nimium quando in tragrædia nonnunq alioquin ipsi forte non miseri: tamen miserorum eiulantiumq gestus agere atq egrotantium paruas gestare iubentur. Nos autem si varios illos miserosq prorsus existimaremus qui decipiantur adeovt tanq in veris bonis malisue: sic in scenis modo gestiant & exultēt modo etiam lamentēt: multo certe vaniores ac miseriores mortales omnes esse censebimus: qui somno profundissimo consopiti vmbratilia bonorum malorumue simulacra pro veris bonis aut malis accipiunt: præcipue quouiam & si falso breuiterq lætantur bonis falsis atq volātibus: tamen id quod admodum miserabile est: falsis mobilibusq malis & vere dolent & diutissime cruciantur. Et merito quoniam vsq adeo stulti se falsi permittuntvt anxiam hanc cœlestis immortalisq animæ habitationem in terrena regione mortis veram esse vitā existimēt Quam tamen manifeste vident a fletibus vagitibusq statim auspicantem perpetuo deinceps quærimonia & extrema miseria confici. Contra vero quando animus immortalis mortali solutus corpore reuiuiscit tunc mortem subire putant quod falso nimis putāt. Tunc enim solum crebra morte iam mortua vera vita & sempiterna resurgit. Quapropter non absq ratione apud gymnosophistas indorum philosophos atq etiam apud getas Thracie populos lugebāt puerperia: na-

tiqꝫ deflebantur: Funera vero festa erant: & veluti sacra lusu cantuqꝫ cele
brabant̃. Qđ quidẽ ab Hesegia & Plotino pbis cõfirmari videt̃ opinã
tibus optimũ esse mentibus moribundũ corpus nõ ingredi. Proximũ
vero postq̃ ingresse fuerit statim egredi. Sed de iis alias. Interea accedit
alius quidã rursusqꝫ alius error. Nempe vel peregrinationẽ hanc tã sol
licitam tanqꝫ laboriosam: stulte nimiũ suam esse patriam opinantur Vel
saltem & si perigrinari se dedicerũt sperant tamen interdũ aliquã in ipo
itinere se quietem cõsecuturos. Cum tamẽ ab ipsa repacissima cœli ver-
tigine iam satis superqꝫ admoneri & possint & debeant se ne momẽtũ
quidem vnũ sub rapidissimo cœli cursu posse quiescere quandoquidẽ
momentũ quietis nullũ ipsa mũdi machina naturaliter vnqꝫ habeat. Er
go errare multum a vero mortales miseri se iam & agnoscant & desinãt
Sic enĩ iam ꝑculdubio desinent laborare. Ergo incipiant quãdoqꝫ imo
vero qꝫ primũ sapienter viuere: Nam ita demũ vere viuere incipiẽt atqꝫ
fœliciter. Vale. iii. decembris. M. cccclxxx.

Marsilius Ficinus florẽtinus fingit Florentiã cõgratulari Danti
pia Xp̃ofori Landini opa: iã rediuiuo & i patriã restituto & coronato.

FLorentia iamdiu mœsta sed tandẽ læta Dãti suo aligherio post
duo ferme sæcula iam rediuiuo & in patriam restituto ac deni-
qꝫ coronato congratulatur. Vaticinatus es quondã mi dantes
in exilio constitutus forte tempus quo pietas superans impietatẽ fœli-
citer te patriæ redderet: atqꝫ in excelsa baptiste Ioannis æde sertis appol
lineis coronaret. Nõ frustra auguriũ nam docuere parẽtes. Si quidẽ nu
per tuus pater appollo: & longũ fletũ meũ & diuturnũ tuũ exiliũ mise-
ratus mandauit Mercurio vt pie xp̃ofori Landini diuini vatis mẽti ꝓr
sus illaberetur. Landineosqꝫ vultus indutus. Alma primũ virga dor-
mientem te suscitaret: deinde alarum remigio te sublatũ membris Flo-
rentinis inferret: deniqꝫ phœbea tibi lauro tempora redimiret. Ho-
die tandem diuinitus impletum est mandatum phœbi: Mercurii Lan-
diniqꝫ pium opus. Vaticinium Dantis: Florentie votum. Venisti tan-
dem iter monstrante minerua: vie duce Mercurio. Clarissima poetarũ
omnium comitante caterua. Deniqꝫ ingrediẽtem gratiæ te fœliciter ex
ceperunt. Amplexus & oscula tibi pierides: tibi nymphe dedere. Veni
sti tandem modoqꝫ expectata parenti. Vicit iter durum pietas: dat̃ ora
tueri Nate tua & natas audire & reddere voces. Sic æquidem ducebã
animo rebarqꝫ futurum. Tempora dinumerans: nec me mea cura fefel
lit. O qꝫ pulchriorem qꝫue beatiorem nunc te dulcis nate recipio q̃ ami
serim: Conuersus est tibi mortalis prior ille vultus in immortalem atqꝫ
diuinum. Conuersa Florentiæ tuæ nox in diem. Conuersus Florẽtinis
tuis mœror omnis in gaudium Gaudete omnes & exultate fœlicissimi
ciues. quibus iam mirabiliter pro vno sole Sol gemin⁹ oritur: neqꝫ flã-
mis tamen sed radiis geminatis. Hodie fœlicitati nostræ cœlum ipsum:

(nonne videtis) apertissime gratulatur. Suspicite o ciues parumper suspicite coelum. Ecce nūc ecce dum noster hic coronat: Dantes panditur interea domus omnipotentis olympi. Empyraei coeli flāme nullis amplius visę hodie nobis manifeste coruscāt. coronato danti gratulabūde: Proinde quem nam putatis esse tm̄ hunc. tam nouum tam dulcē sonū aures nunc vestras implentem. Profecto sonus sperarū musarumqꝫ nouē nullis aliis auditus saeculis. hodie palā coronatōni Dantis applaudite. Eya audite dulces dominationū cantus a phaebi globo. audite rursum miros archangeloꝝ hymnos ab ipso mercurii globo canentium. Gloria in excelsis Apollini summo. Gloria musis semper. Gloria gratiis. Pax laeticia foelicitas florentinis. gemino iam sole gaudentibus.

FINIS SEXTI.

Prohoemium Libri Septimi.

Marsilius Ficinus Francisco Berlingherio Nicolai fillo. Litteris & moribus ornatissimo. S.P.D.

LIBER epistolarum nostrarū septimus caput habet epistolam de curanda litteratorum valitudine disputātem ab eaqꝫ tanqꝫ & optima & omniū maxima iter auspicatur. quo pcipue ipsa ducit eodem ipsae libentissime pficiscitur. haec vero ad illum in praesentia ducit in primis cui achademia prosperā valitudinem in primis exoptat. Salue igit̄ optime mi Francisce. Salue totiens quotiēs non hic solum. sed omes epistolarū mearum libri salu ere iubent amicos. Sed ita salue vt saluere ipsas non a Marsilio tm̄. sed etiam ab achademia tota amantissima tui accepisse te putes. Oia inter nos (Pythagoricorum more) cōmunia. Quod ipae volo cuncti volunt. Quod cupiunt singuli & ipae percupio: Necqꝫ id quidem mirum videri debet. Nam omnes in eo vnum sumus qui ipsae re vera solus est vnus. Omnes in eo stamus: qui sua virtute permanet solus omnes in eo amamus inuicem qui solus est pp̄ter seipm̄ amandus. Si cuius solius causa singuli sunt amabiles. & cuius gr̄a tm̄ sunt amādi. Soli qui se inuicem in vno hoc amant exclamare vna cū prophetae posse videntur. o qꝫ bonum: o qꝫ iocundū habitare fratres in vnū.

Marsilius Ficinus lectori. S.D.

PRomittebam modo lector huic libro septimo caput epistolā de valitudine litteratorum disputaturam. haec vero deinceps adeo nobis excreuit. vt non iam caput tam exigui corpis. sed ipsa seorsum totum aliquod corpus forae velit. Itaqꝫ secessit iam cōsilio meliore. Si in librum de vita foeliciter adoleuit.

Sapientia a solo deo.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S.D.

PAR AMICE saltē pari referto. Vix quidē a me scripta Vix tu quoqꝫ legito. Scripta tamen qualiacunqꝫ sint. lege tamen vtcunqꝫ legas. Sumpsi equidem his diebus sepe calamū eo proposito vt ad hominē multa cogitātem pauca scriberem. Verum subito succurrebat me scripturum frustra ad hominē non lecturum. Tandem frustra loqui malui. q̄ꝫ nihil loqui. Audi igitur. Multa sunt apud poetas figmētorum genera. Sed quid ego nugis nūc hiscæ meis pium hominem interpello in ipis augustini soliloquiis cōmentandis cum deo solo loquentem Missa igitur poetica facie atqꝫ id tantum in ꝑsentia moneo. vt memineris quando sermonem formamus. non tam linguam quæ aliunde mouetur loqui solere. q̄ꝫ mentem ipsam. quæ & mouet linguā & distinguit voces: Et ad exemplar sui verba ꝑ arbitrio format. Q̄d autē est ad mentem lingua id ferme religiosa mens est ad deum. Itaqꝫ nō tam mens nūc tua deo q̄ꝫ deus per mentem tibi tuam loquitur: Quapropter quādo deo te loqui putas mi Ioannes re vera tūc audis deū Memento igitur te diuinam maiestatē frequenter audire: Vitaqꝫ ipa sapientissime instituta declara nobis atqꝫ (vt cæpisti) confirma te tan q̄ꝫ discipulum diuinam ipsam sapientiam audiuisse. Volui hic (vt vides) hac hora diei tercia epistole finem imponere. Ne diutius diuinum istud Soliloquiū tuū interturbarem. Sed cum primū calamum posuissem rediit in mentem non decere stomacho omnino ieiuno. ieiunam prorsus epistolā spuere. Sed vt eructet cor meū verbū bonū. Bonum quidem (vt arbitror) si superiorē illam de summo bono sententiam breuiter confirmauero. Omnes apud iudeos xpianosqꝫ sacre littere clamant sapientiā (nisi docente deo) disci non posse. Ideoqꝫ ab eo solo esse fide quærendam spe petendam charitate pulsandā. Quod quidem cum plato noster animaduerteret suis studiis nō confisus in quotidianis ad deū præcibus solam a deo solo sapientiā sepe poscebat. Hac in re pulcerrime fabulatus orphæus sapientiam solo Iouis summi capite natam canit. Musas quoqꝫ ab Ioue habere principium. Iouis oīa plæna: Tu vero si ab omnibus hanc adipisci posses forte & si non absolute tamen cōmode a familiari illo tuo consequereris. At quo nam pacto ab illo sapientiam consequeris cui corpore nūqꝫ sano mens semper est insana & nuper cum animi primum deinde stomachi. Postremo membrorum omniū debilitate non mediocriter laboraret animo nō muto mutauit cœlum. & quoniam ab aere elementorum rerumqꝫ omniū infirmissimo firmitatem quærit. Merito hactenus frustra quærit. Tu vero interim vna cū aurelio tuo clama. o deus omnipotens quando nostra firmitas ipe est tunc solū ipsa firmitas est. quando vero tua est tunc est infirmitas. Ego quoqꝫ tandem idem efficiam.

Vbi sapientia maior. Ibi sermo breuior.

Marsilius Ficinus. D. Bernardo Bembo Veneto. S. D.

S Olent qui siluere diu cū demū diuturna silentia rumpūt erumpere largius. & quasi qui diutius parturierunt aliquem tādē cogitationis fœtū parere grandiorē. Marsilius vero tuus cōtra. Non enim longo silentii tempore concipit longiora. Vtpote q quanto diutius tacens secum ipse cogitat tanto discernit acutius præstare nobis tacere q̄ loqui. atq̧ esse q̄ paucissima quæ exprimere vel digne sciamus. vel debeamus honeste. vel tuto possimus. Ergo tuis tantum in præsentia breuissime respondebo. Primū quidem prosperitate tua immo nostra gaudeo. Fœlicitatem opto. Deinde vero q̄ vasculum. Tyriace miseris. magnas ago gratias. certe ingētes acturus. quando vas pro vasculo miseris. Quāq̧ ingens in hoc etiam salutari vasculo minus me ab ipo phœbo simul atq̧ a te accepisse cōfiteor. Postremo q̄ petis alcinoum scito hunc apud Caualcantem nostrum hoc tempore rusticari. Cum primum ad nos redibit vobis (vt par ē) redibit.

Et si litteris quandoq̧. nūq̄ tn̄ animo: ab amicis abesse licet.

Marsilius Ficinus. & Georgius Antonius vespuccius. Ioanni Baptiste Boninsegnio. S. D.

P Lato diuinus amicicie vel potius necessitudinibus nostre cōciliator iamdiu iubet ne abesse vnq̄ a Boninsegnio nostro velimus. qui cum ille semper esse nos voluit. Vt ergo Platoni simul atq̧ necessitudini satis pro viribus faceremus sæpe iam nos accinximus ad scribendum. Verum quotiens calamū sumpsimus. totiens conciliator ille noster inhibuit. id aperte mouēs ne Boninsegniū assidue cum illo loquentem litteris nostris interpellemus. Quid igitur faciemus dum plato noster & mandat simul & prohibet. certe vt & quicquid imperat impleamus. ipso semper animo tuum animum alloquemur. Et simul quicquid interim prohibet deuitemus ore calamoq̧ silebimus: Sed liceat nūc saltem interpellare parūper: Platone videlicet semel id concedente. dū ab athenis ad te in ipa eius achademia rusticantē accedimus. teq̧ Platonicorū omniū nomine salutamus. Præterea Roberto patri tuo insigni istic præsidi nos commendamus.

Qui vmbram amat transfertur in vmbrā.

Marsilius Ficinus Florentinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

E St mihi amic⁹ aliqs alter ego. tā nouo vir igenio vt cū nihil i rebus hūanis affectet aliud q̄ amicos interim tn̄ vt ipe met sibi sit

amicus omnino nō curet. Immo id quot mirabilius atq̄ etiā misera-
bilius est tanq̄ aliis Pampbilus sibi timon ex alieno amore sp ipe se
odit. Et tanq̄ Menedemus alter ad id solū uidet natus: vt assidue ip
se se cruciet. Ergo cæteros quidē Venere ipsa suauior: cōtra se Vero
Marte sæuior: rigidiorq̄ saturno. Hunc ego q̄uis frustra iamdiu ita
sepe corripio: Quē fugis Narcisce miser. Te ip̄m fugis. ad demēs vt
sequaris aliū celerius te fugientē. Quem assequi poteris nunq̄ vbi
ipse te semel amiseris. Heu quē perdis narcisce demens: perdis om-
nino teip̄m quo cōsequaris vmbrā. vmbram certe volatilem quā mi
ser amplecti pō potes. Sed cū amor amantem transferre soleat i ama-
tum: amans Narcisce vmbrā breui uerteris in vmbrā. Ita ego illū sę-
pe. Tu quoq̄ mi Bernarde aut verbis aut lr̄is similiter admoneto.

De optimo viuendi genere.

Mar. Ficinus Florentinus Antonio Hyuano Serezanēsi. S.D.

REddita mihi est epistola tua Hyuane carissima qua ml̄ta pau
cis de optimo viuēdi genere colligis. Optimū vero viuendi
genus id præcipue iudicare te arbitror: quod longe sit a mor
tua vita semotū qua & mortale viuit: & quodāmodo morit̄ imorta-
le: q̄diu videlicet cœlestis animus terreno corpori nō solum natura
semel cōiungit̄ ab initio sed affectu etiā quotidie mancipat̄. Quo ef
ficit̄ vt solus vereuiuat: qui a falso bac vita affectu: saltē remotissime
viuit. Quod vero falsa bæc vita sit q̄ fallax platonica bæc tecū episto
la disputabit: quā ad locterium neronium superioribus mēsibus scri
ptam nunc quoq̄ ad te libenter exscripsi. Vale.

Excusatio quando non salutatur amicus.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S.D.

RVsticari Ioannes: boc autūno sci equidem quo affectu. sed
nescio satis qua ratione volebā. Verebar aūt ne nūc primum
quod ego vellem: ipse nolens. Ergo rus abiens: quasi iam ru-
sticus: nō dixi Amice vale. Ne tu cōtra oīe quodā minus bono. for
te ne valeas: responderes. Scis eñ q̄ interdum (vt vulgo dicit̄) augu
riosus sim. Haud facile sperauissem me posse vnq̄ valere bn̄ beroe
semel ꝓbibente valere: Bene vale. Ac me firmioris valitudinis gra
tia dies insuper aliquot rusticari permitte.

Agriculturæ litterarumq̄ studia inuicem fœliciter cōiungunt̄.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici viro magnanimo. S.D.

CVm bodie oriente Sole: summa vetusti montis fastigia pete-
rem: montis inq̄ vecbii. quem Marsilio suo colendum Cos-
mus ipse mandauit. Atq̄ in bac bufus silua passim ober-
rans Caregiana palatia contēplaret repente venit in mentem festum
Cosmi Damianiq̄ diem iam illuxisse quot ānis ab ipso Cosmo eius-
q̄ filiis, & nepotibus celebratum. Hic equidem non potui non dole

re dũ inde nullos vsq͂ prospicerem ciues ad Cosmica (vt fieri solet) solennia confluentes. Cum subito iouius ille Cosmus cui Iuppiter iam cõciliata iunone ciuile imperiũ sine fine dedit ab excelsa quercu propicius nobis aspirans eiusmodi merentes oraculis consolat̃. Sacra inquit hodie Marsili mea laurentius quid vrbana pius instaurat Tu vero rustica mox si mihi parueris eadẽ hoc in luco nobis instaurabis: Neq͂ te pudeat seniores istos saturniosq͂ agricolas meos sub montis huius vertice in ipa achademiola phœbo sacrata cõuiuas excipere. Quandoquidem hodie (sicuti vos astronomia docet) suspice iam nonne vides. Hodie saturnus in cœlo phœbusq͂ iunguntur. Hoc est Marsilii voluntas nostra sicut in cœlo fit hodie. ita fieri & in terra. vt appollinea nunc vtrobiq͂ saturniis cõiungantur. O fœlicissimum genus humanum. si rustica saturnii fistula. panis vrbane phœbi cythare cõsonaret. semperq͂ vtriusq͂ apud nos dei muuera iungeretur. Miscent̃ hæc in cœlo (vt vides) apud superos hodie. Tu quoq͂ apud homines semper miscebis in terris: Vale Vera hæc ferme (vt narro) sunt magnanime laurẽti. Ita ego primũ recordatus mecũ ipse merebam. Ita deinde visus est & solari & monere me Cosmus. Ita demũ appollineum. id ẽ philosophicum saturniis hominibus. id est senioribus agricolis tuis paraui conuiuium: neq͂ id quidem absq͂ delphica lyra. atq͂ solennia. Cosmica qualiacunq͂ pro tempore ꝓ loco pro facultate potuimus in phæbea saturnii montis achademiola libenter fœliciterq͂ celebrauimus. Quorsum hæc. Vt oraculis cosmianis ammoniti meminerimus (si feliciter viuere volumus) cæteris quoad fieri potest dimissis vel intermissis. phebum nobis simul & saturnium pana colendum. Rustica videlicet omnia quotidie dicãda musis. Musasq͂ vicissim ab vrbanis negociis ad cereris agros bachiq͂ colles sepissime transferendas. Vale feliciter.

Imitatio ad Rusticandum.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

HVra qualibet leuiorem te esse putarem. si forte putares ipse me leui quadam cõmotum aura tum vere superiore tum autũno præsenti ab vrbe in colles secessisse charegianos. Sed absit vt eum vllo pacto leuem putem qui vel saxis est grauior. Nempe cũ non absq͂ ratione iudicauissem multo satius fore te huc ad me montem ascendere q͂ me his temporibus ad te e monte descendere sæpe appollineum obsecraui. vt lyre nostre illa nũc orphei amphionisq͂ dictare carmina quibus illi quondam quercus & saxa mouebant. quo ipe te arboreum. meo iudicio. saxeumq͂ traherẽ. Respondit phebus Erras Marsili nimium: Non enim arboreus aut lapideus (vt opinaris) est Ioannes. Alioquin iam pridem tua illum (mihi crede) Cytharra rapuisses. Non lapideus inquam immo ferreus est Ioannes. Hoc

ergo maioris est artis opus. Quare post hac non loco: sed forma mutare. Saxa conabere: Ingẽs istud vecchii montis saxum (si potes) metamorphosea Zoroastris arte transferas in magnetem. Ita demũ ferreum illum huc hominem attrahes. Hæc modo nobis oriẽte sole in ip̃a vecchii montis silua deambulantibus appollo cõsuluit. Hæc igitur in præsentia molior. vide precor amice q̃ꝫ ardua tui gratia moliar vide q̃ꝫ frustra te cogente laborem. O quanto melius. quantoqꝫ facilius te sponte Ioannes mutari tua. q̃ꝫ meo saxa labore mutari. Cum primũ ip̃e ferreus esse desieris. tunc ego frustra laborare iam desinã.

Amicicia inter pares & libera est.

Marsilius Ficinus Alberto Liseo veronensi. S.D.

Meministi cũ superioribus diebus prope diui Ioannis ædem verba de te atqꝫ Iacobo quodam apud Riciardum Theologum facerem me vos his verbis & ad me & inuicem comparauisse: Ego Riciarde mi inq̃ꝫ Albertũ iter & iacobũ quasi aer iter ignẽ terramqꝫ medius sum constitutus. Et si tunc alberte ioco quodã verba illa socratico more proferre visus sum. non minus tamen virtutis q̃ꝫ ignis continent nec minus ponderis q̃ꝫ tellus habent: Cætera quidem quæ sub hoc enigmate compræhendũtur tuo ipse iudicio satis interpretabere. Vnũ dumtaxat egomet interpretari in p̃sentia volo. Quod videlicet quantum ignis præstat terræ tantum dignitate terreo igneum anteposui. Rursus quanto aer cum igne magis cõuenit q̃ꝫ cum terra tantum a me virum igneum q̃ꝫ terreum hominem ardẽtius amari significari. Tu ergo nunc tanq̃ꝫ dyalecticus plane concludes. si honor amorqꝫ fidem pariũt vtri vestrum fidem potius seruare voluerim. Adde & alterum insuper argumẽtum. Quonam pacto verisimile est me philosophiæ platonice sectatorem cogitauisse vnq̃ꝫ tibi violare fidem cuius ego interim fidei quod nec ipse negabis mea omnia cõmittebam. atqꝫ in posterum quod plane perspiciebas cõmittere statuebam. Cum vero hæc ita se habeant. Quid nam in causa fuit. vt in sacello Nouolano iam alter & alter sacrorum sub me minister potius q̃ꝫ albertus meus esse potuerit. Principio putabam terrenum quendam demonem amiciciam nobis cœlestem tunc inuidẽtem ministeriũ illud inter nos constitutum inter turbasse. Quapropter ad litteratorum numina repente cõfugiens Mineruam scilicet & appollinem obsecrabam, vt phythonicum demonem tum illa tello tum iaculis ille confoderet. Deinde vero cõmunis ip̃e meus tuusqꝫ genius errantem me ita corripuit. Non demon inquit Marsili vllus te ab alberto conatus est seiungere. Immo vos ip̃i vnũ cœli opus indico quædam inscii quodammodo secabatis. Scito saturnũ aquarii dominum vtrisqꝫ aquario ascendente natis vnũ pene spiritum infudisse amiciciamqꝫ vobis inde cœlestem sine fine dedisse, Siquidẽ

quæ Saturnus planetarum omniũ altissimus stabilissimusq̃ cõstruit nullus (vt est apud astronomos) aut audet destruere vnq̃ aut potest Sed ipi vestrum iam errorem agnoscite atq̃ recognoscite. Si eñ ami cicia equalitas quædam ẽ. quid nam illi magis aduersari potest q̃ in equalitas. Ergo cum cœlum vos amicos esse voluit etiã equales in ter vos semper fore constituit. Vos aũt tãq̃ cœlestis mysterii huius ignari misteriũ cõmertiũq̃ iter vos quoddam statuebatis ĩ quo alter vestrum sub altero tanq̃ inæquales fore in posterũ videbamini. Sed absit imparitas ab amicicia celesti (celo iubente) Absit dominatio ꝓ cul & seruitus. Pares vero inter se sint amici semper sint & liberi pa riter libereq̃ se mutuo diligant: Hæc genins. Tu vero Alberte mi di lectissime vale feliciter. Mementoq̃ ministeriũ quod nõ libuit supe ris merito nobis non licuisse: Atq̃ mysterium vicissim quod placet illis. nobis quoq̃ placere omino debere. xx. Octobris. Mcccc.lxxxi. ex agro Caregio.

De tribus gratiis & Genio.

Marsilius Ficinus Laurẽtio medici iuniori. V. magnanimo. S. D.

QVotiens bis temporibus sumo calamum magnanime lauren ti. quod equidem quotidie facio ad te scripturus. totiens su bito secũdus admodum euasisse mibi videor plurimaq̃ ptu rio. At uero cum primũ duo bæc tantum scripsi verba (Marsilius lau rentio) idem ipe qui modo tanq̃ fecũdissimus mlta parturiebã mox quasi prorsus iam factus sterilis pario nibil. Hinc sepe iam stupeo nũ mium superosq̃ amens tanq̃ mibi inuidos auarosq̃ incuso. Video eñ qđ & natura & arte pauloante nobis ad te scripturis abũde suppe ditabatur idem paulopost iam scribentibus non posse aliunde q̃ a superis inbiberi. Quapropter frequenter (vt dixi) illos incuso. tum quasi inuidos. ꝙ videlicet forte celestem in terris amiciciam volupta temq̃ inuideant. tum velut auaros ꝙ vbi & natura & ars tam prodi ga est. ibidem quodammodo videatur (si dictu fas est) parca diuini nitas. Minerua. Tandem pbilosopboꝝ dux minerua bodie ne di utius tibi essemus steriles neq̃ in numina tam grauirer peccaremus. noli inquit impie incusare celestes q interim te vicissim inique teme ritatis. & accusant & damnant. Nescis impie. Nescis Nibil sine sum ma ratione a superis vel iuberi vnquã vel probiberi. Qua igitur ra tione te bis verbis ad medicẽ scribere (videlicet Marsilius Laurẽtio) sæpe iam vetent (me paucis docente) perdisce.

Tres gratie & tres Planetæ.

PRincipio q̃s apud nos Poete tres gr̃as tãq̃ tris puellas pingũt quodãmõ sese iuicẽ cõplectẽtes. tres potissimũ apđ supos. pla netæ sunt. mercuri⁹ iouis. i. bñficõ quodã iouis affectus. pbebusq̃ & venus mutui ꝓpiciiq̃ sibi iuicẽ ĩ celesti circuitu comites tria quoq̃ il

la gratiarũ noīa.ſ. Viriditas Lux Letitia: Stellis eiſdem aptiſſime cō
gruunt. Hæ ſtellæ ſic affectæ inter cœleſtia humano ingenio præci-
pue fauēt. Icc irco nō quorũuis aīaliũ ſed hominũ tātum gratie no-
minant̄: neq̄ re vera Veneris ſunt pediſſeq̄ ſed minerue. Si q̄n vero
gratiarum primā eſſe Iouem audiueris: ne tam Iouem intelligas q̄
mercurium Iouim. ideſt aliquo vel aſpectu: vel munere alio Iouis ad
iutum. Mercurius enim Iouius vitali quadam promptaq̄ mobilita-
te ſua vt res ipſas aſſidue inueſtigetis hortat̄. Sol aũt inuentiōnē vo
bis omnem ſua luce querentibus patefacit. Venus deniq̄ venuſtate
gratiſſima quicquid inuētum eſt: ſemper exornat.

Genius.ſ. demon ingenii dux a tribus gratiis ꝓuenit.

t Res igit̄ hi planete cōmuni quodā inter ſe conſenſu: ſtatim
in ipſa geneſi variis hominibus genios. ideſt duces ingenii
demones diſtribuunt varios prout ex alia atq̄ alia cœli pla-
ga quottidie naſcētes aſpiciunt: Quos quidē tanq̄ duces magis mi-
nuſue ſequi (vt plurimum) eſt in veſtro arbitrio poſitum. Si quos
autem ab eadem omnio ætheris regione ſimiliterq̄ reſpiciunt: eun-
dem iis aut certe ꝑ ſimilem Geniũ largiunt̄. Vbi vero Genius præ
eſt idem aut ſimilis: in Geniũ quoq̄ idem aut ſimile ſequit̄. Huc ſæ-
pe eadem ſponte veſtra voluntas accedit. Poſtremo vbicunq̄ vna ſi
miliſue mens eſt vnaq̄ voluntas: & ſi animalia vident̄ duo: homo tñ
intus eſt vnus. Quamobrem Marſili in ſuperos immo in te ipm pec
care iam deſine. Agnoſce quādoq̄ tuam mediciſq̄ geneſim. Cogno
ſces ſtatim Iouium Mercuriũ Phœbumq̄ & Venerem naſcentibus
vobis ab eadem ꝓrſus cœli parte ſcilicet Nona quā fidei Religionis
ingenii ſapiētiæ domum & phebi gaudiũ aſtronomi nominant vtrũ
q̄ veſtrũ ſimiliter aſpexiſſe. Quo efficitur. Vt uon modo ſimilis ſed
etiam vnus idemq̄ ambobus inde genius ſit tributus: Appollineus
ſcilicet demon nono ſiquidem ætheris domicilio gaudens Appollo
Appollineos ad homines genios inde demittit. Ex horum nume
ro demonum vnum vobis annuente Venere mercurioq̄ phebus ip
ſe præfecit. Hinc vna mens in vobis ſecuta eſt. Huc etiā vna volun
tas: vtrinq̄ ſe contulit. Si vbi ſingula hæc vnũ ſunt: homo quoq̄ ſp ē
vnus ne forte quos celum ratioq̄ re ipſa cōiunxit tu verbis vlterius
ſepares: memento quotiens ad medicem tuũ ſcribis oportere ita præ
ſcribere (Marſilius Narſilio. S.) Atq̄ ita demum ſuperis aſpiranti-
bus inuentionis tibi vena largiſſime profluet. Hactenus Minerua.
Ita ꝓrſus amice alter ego ſæpe mihi his temporibus obtigit (vt dice
bam) Ita deinde dux illa philoſophorum minerua cōſuluit. Ita et ipe
vt illa monuit ne nobis exareſcat inuentio poſt hac ſemp efficiā. Be-
ne Vale. Sed quid modo quaſi alter alteri abiens abeunti. Vale dice-
bam: immo valeant: & male valeant omnes qui inter nos diſcidium

quærunt nobis vero nō vale: sed mane dicendū. Igit̃ bene mane. Verum ne præsens epistola dum de gratiis & genio disputat: forte minus grata nostro genio sit: saluere iam & millles iterum saluere Vespuccium iubeamus: virum omniū genio nostro gratissimū. xviii. octobris. Mccccl xxxi: In agro Caregio. Apologus.

Diuinum genus diuina solum alimonia coalescit

Marsilius Ficinus De Apologo qd sit: Vñ genitus: Quo tēdat

Venerem quādā in pythiis Apollinis hortis: flores ac fructus legentē varios: mercurius amore saucius sequebat̃. Hic illam deniq3 & indice & duce phebo sub Lauro quadā feliciter assequutus sūma cum vtriusq3 voluptate cognouit. Horum cōgressu scitus admodum formosusq3 natus est puer. In quo statim & ꝑspicacē mercurii sensum & gratam veneris venustatem Phebiq3 splendorē facile quiuis agnouerit. Hunc igit̃ a mercurii patris cognomine quē superi longum cognominant: suus Appollo patronus apologum nominauit. Iussitq3 ipsum passim discurrentem tantum humano generi salubri quadā delectatione ꝓdesse: quantū frater eius Cupido noxie voluptatis hamo noceret. Igitur locorum ignarus apologus dum extra pythios hortos in ꝓximis siluis oberrat: forte incidit in pastores: qui diuina pueri forma & indole mirifice delectati. eum penes se diu detinuerūt: atq3 cibis agrestibus: idest glandibus & castaneis cæterisq3 id genus vrbanum apologum aluerunt. Quapropter tandem mutata forma ex vrbano subrusticus euasisset: nisi eius patronus Apollo propitia nuper porrecta manu e siluis ad hortos pythios: quos hodie pinthios Florētini nominãt. feliciter reduxisset: Docet Apologus: diuinum genus diuina solū alimonia coalescere.

Philosophus tria potissimum deuitare debet. Venerea: Auaritiam. Ambitionem. Apologus.

Minerua quā prisci sophiam nominant: cū ai̅aduertisset solo se Iouis capite genitam opus hoc diuinum rata solo videlicet capite gignere patrē suplex orauit ac deniq3 exorauit: ut ipsa quoq3 tanq3 parentis emula: semel saltem capite pareret. Peperit ḡ filiam tum auo suo Iouitum matri Minerue persimilem. Ea sane statim nata auitam quandā tum animo equitatē: tum vultu totoq3 corpore dignitatē præseferebat. Præterea materiam tam virilitatem q̃3 pudicitiam & mente & gestibus referebat. Hanc auus a sophia matre philosophiam voluit nominari: Edixitq3 philosophie vt quēadmodum ex sophia quæ summi rerum omniū capitis filia exortū habet. ita semper plantis mundi posthabitis sūma rerum capita peteret neq3 vllū cum inferiori venere vnq3 veneficoq3 filio eius cupidīe haberet cōmertiū. Alioquin ꝓ æterna philosophia statim tēporaneā philocaliā tam re ipsa q̃3 hoie euasuram. Adiecit vt multo magis om

nem plutonis infimi eiuſq; cultorū conſuetudinē deuitaret. Alioqñ ambroſia nectareq; amiſſis: ſtygie paludis aquas & herbas quibus ſolis: infeliciter deinde veſcat̃: reportaturam. Monuit deniq; ne ambitioſam Iunonem aliquando ſequeret̃ craſſiori aere peruolantē: ne forte cū caligīe ſerenitatē ꝓcellis trāq̃litatē nubib⁹ ſidera cōmutaret

Apolog⁹. Impuri nūq̃ muſas vł grās aſſequūt̃ ſed picas & furias

O Rpheus delphicos aliquando lucos ingreſſus oraculū cōſulturus obuium ſtatim quaſi iam expiatus Apollinem habuit. Cū vero ad apollinis dexterā numen muſas triſq; gratias comitantes cōminus cōſpexiſſet: ad ſiniſtrā aut̃ q̃uis eminus ſequētes picas & furias: ammirabūdus altius exclamauit: O q̃ diuerſi o q̃ aduerſi ducem hūc ſequunt̃ exercitus. Sed noli o vates mirari: phebus ait: Nempe quotidie mihi multi ſacrificant: quo muſarum a me grārumq; munera impetrent. Ergo quicunq; puris ſacra manibus operant̃ muſas a nobis gratiaſq; gratis accipiunt. Quicunq; vero pollutis attrectare ſacra manibus audent: picas & furias: inuiti reportant.

Apologus. Potentia ſine ſapientia non regnat.

P Rometheus cū aſcendiſſet in cœlū ibiq; multa ab ipo Ioue rerum omniū auctore myſteria didiciſſet: hac vna de re curioſius ſupplex interrogauit: quā videlicet ob cām Solem Mercuriumq; præcæteris planetis tā ꝓpinquos aſſidue in cœleſti circuitu comites inuicē eſſe ab ipſo rerū initio ſtatuiſſet. Reſpondit Iupiter. vt quicunq; Solem ſiderum dominū viderint abſq; ſapiente Mercurio: in celo nuſq; incedere plane intelligāt & in terris potentiā nunq̃ abſq; ſapiētia vel cōcedi debere: vel conceſſam diu poſſe regnare.

Apologus. In traductiōem libri de amore miſſam ab Alamanno donato ad Laurentium Medicem.

C Vm Alamannus inter lauros nup (vt ſolet) ſæpe deamdularet in cupidinem Lauros circumuolantem ſæpius inuolans deniq; compræhendit. Tenerū deinde puerū adoleſcens pi⁹ leuibus ſuauiter tractans manibus cōponebat: ſertiſq; & floribus deum iam plane agnitū exornabat. Atq; ita inter ornandū percūctabat̃ Quæ nam noua huc aura formoſe Cupido tuas direxit alas. Eſt Paphos idaliumq; tibi ſunt alta cythara: Tum ille ſuſpirans. heu matrē inquit iādiu meā anxius paſſim quærito. Matrē mihi meā neq; Paphos idaliūue reddit: nec alta cythara. Solus tñ Apollo quādoq; longos miſeratus errores: his me verbis admōuit. mater: O cupido. tua ſolebat quōdam cātilenis choreiſq; lolum leuibus oblectari: Sed facta deinde ambitioſior cœpit aliquādo & achili Homerum & Enee Virgilium inuidere. ipſaq; ſibi vatem per ſimilem exoptare: qui artes laudeſq; ſuas grandiori iam cythara pſonaret: Talem deniq; vatem multa poſt ſecula laurentem, nomine inter Lauros canentem na

cta Venus apud tuscos in ipso gratiarũ agro Caregio: ibi iam suarũ laudum cãtu suauissimo delinit: Cœterorũq; oblita omniũ iocũdissi me cõquiescit. Ibi solum post hac musas inter pudicas requiescit Ve nus cupido tua: illuc igit̃ & ipse te cõferes vna cũ cum matre sp habi taturus. Ita qñq; mihi phebus alamanne consulit. Hoc ꝰ Caregiũ re licta cypro has deniq; Lauros edera mirtoq; neglectis sollicitus iam diu quæro. Qđ si illuc ad matrẽ ipse me duxeris. ego tibi præceteris afflabo ꝓpitius Ego tibi perpetuo quodã nexu meã matrẽ cõciliabo

Tunc alamãnus ꝑ oportune inquit manus intervolasti diue cupi do meas. Nempe trita meis pedibus quæ ducit Charegium: via est. O me fœlicẽ cui⁹ inter manus hodie puer fœlicissimus puolauit. Er go huc age diuiæ puer leues iã tẽde ala s. Per fauẽtina pomeria apol lineis auspiciis petamus ambo Charegiũ. Ego quidẽ gressu sed ipse volatu. Apologus. Quod male se habeat lucilia: id est anima: quando a phebo. idest a deo discedit.

PHœbus vitæ lumẽ medicineq; vitalis aucto filiæ suæ luciliæ quõdam e multis ꝑceptis id dedit potissimũ: Videlicet ne vñ q; a latere paterno discederet. Alioqn fore vt i varios grauissi mosq; morbos iĉideret. Pricipio lucilia instãtis hiemis aspitate qua si coacta paternis mãdatis obtẽperabat. Sed verni deinde tpis iã arri dentis ꝓsperitate freta: cœpit puella lõgius a paternis laribus digre di: passimq; ꝑ pulchros blãde Veneris hortos & picta prata liberius ꝑuagari. Atq; ibi tum molli herbarum amenitate: tum pulchritudie florũ suauiq; odore pellecta: nõ solũ serta coronasq; sibi verũ etiã ve stes iam integras ex edera. Myrto Liliis rosisq; & violis alisiisq; cõ texuit. Mox dulces fructus & mitia poma vndiq; carpẽs nõ degusta bat solum: sed faucibus etiã plenis ingurgitabat: Iamq; insolẽter or natu nouo lasciuiens: parentisq; ꝓrsus oblita (vt euaserat) puella va nior gloriabũda proximas vrbes adibat. Sed interia obiter & laten tes angues in herba saltantis puelle mordebãt pedes: & floribus ser tisq; suis apes inserte ceruicem & genas manusq; pungebant. Et al uus inmodico noxiaq; cibo tumescens moleste nimis distendebat. Quamobrem ingrata lucilia quæ antea voluptatis illecebris deli nita Medicũ patrẽ neglexerat summo quodã cruciatu cõpellit̃ redi re domũ: patrẽ agnoscere: paternumq; auxiliũ his ferme vocibus im plorare Heu succurre filiæ tuæ succurre iam luciliæ phebe pater. Pro pera obsecro clementissime pater fer opẽ filiole iamiam sine tuo au xilio ꝑeunti: Sed phebus qđ nã inquit inanis flora patrẽ me tuũ vo cas: Desine iã iproba desine. Nunq; ego te flora vanissima peperi: Abi hinc ad uenerẽ tuã o flora ꝓfana ꝓcul abi q; primũ. At vero cũ lucilia supplex diutius institisset mltisq; phœbum obsecrasset præci bus vt puellam cui solus ipse vitam dederat: solus a morte redime

ret.promitteret præterea se nũq̃ in posterum paterna vel iussa vel cõsilia neglecturã ita demũ pater indulgens & increpuit pariter & admonuit: Haud te curandã prius recipiam q̃ istos cupidineos fucos ornatusq̃ Venereos deposueris: Disce iam temeraria: disce dũ a paternis laribus procul erras. q̃ diuturno grauiq̃ dolore q̃ breuis leuisq̃ voluptas ematur. Disce parũ mellis. quotiens veri medici mãdata contemnis. q̃ multũ fellis oportet.

Diuina lex fieri a cœlo non potest. sed forte significari.

Marsilius Ficinus Florẽtinus Fæderico vrbini duci semper inuicto fœlicitatem. S.D.

STella quæ hodie magos summos orientis astronomos fœliciter duxit ad xp̃m. eadem me quoq̃ in eam duxit cõtemplationem. qua legitimos Astronomos xp̃ianis facile breuiterq̃ conciliarẽ. Hodie magi quidem apertis thesauris suis xp̃o deo myrram: sacerdoti thus: Regi aurũ supplices obtulerunt. Marsilius autẽ Fœderico duci semper inuicto & apprime sapienti atq̃ clementi munusculum quoddam ex ipsis philosophiæ thesauris offert. Theologicum simul & astronomicũ atq̃ phisicum. alias quando deus dederit ampliora daturus.

Communis religio non fit a stellis.

GEnus ipum religionis quo nihil in rebus humanis magis cõmune firmumq̃ est. Nullus astrologorum a motu dispositio neq̃ cœlesti fieri vnq̃ existimauit. Sciunt enim quæcũq̃ motu fiũt. necessario mutabilia fore & q̃ certa quadã syderũ dispositiõe creant positiõe tandẽ cõtraria dissipari. Genus aũt ipm religionis quo deus ab humano genere mundi gubernator agnoscitur atq̃ colitur. solũ inter oĩa hoim studia operaq̃ vbiq̃ & sp̃ firmissimũ pmanere.

Xp̃iana religio non fit a stellis.

VErũ siq̃s astrologus dixerit xp̃ianã legẽ exortã fuisse post aliquã saturni cũ ioue coniũctionẽ. in q̃bus cõiũctionibus cõdẽ daꝝ vim legũ astronomi q̃dam maximã collocãt: ita in p̄ntia breuiter q̃tũ exigit ep̄la r̄ndebimus. Alibi.n.a nobis de his latius & subtilius disputat̃. Principio saturnus & iupiter vigesimo quoq̃ anno iũgunt̃. atq̃ in q̃uis coniũctione vim cõiũctionis ipius extẽdere in q̃plimos annos existimãt̃. Quo efficit̃: vt q̃ñcũq̃ nobis a deo diuina lex det̃ astrologis æq̃ liceat cœlestẽ aliquã potẽtiam fingere legis hmõi. vł auctricẽ vł saltẽ significatricẽ. Mitto q̃ raro religionum mutant̃ sp̃es. cũ tñ planetæ illi sæpe cõcurrãt. Præterea cũ annis noningentis atq̃ sexaginta. ad easdẽ coniũctiones ppetuo reuertãt̃. atq̃ in eo ipo interuallo q̃ter in signo quolibet coniũgant̃. mirũ ẽ diuinam legẽ. i. moysaicã xp̃ianamq̃ tot mũdi sæculis aut nõ prius extitisse aliq̃n. aut saltẽ post ea tanto iam tp̃e nõ fuisse deletã. Præsertim

cum plurime inter se contrariæ coniunctiones iamdiu præcesserint. Proinde astrologi qui Christi temporibus proximi extiterunt. multo melius de xpiane legis fato (si fato subesset) q̃ posteriores iudicare potuissent. Illi tamen adeo a veritate procul aberrauerunt: vt temere nimiũ: illam cum primum annos trecentos sexaginta quinq̧ impleuisset ꝓculdubio ruituram. Qua etiam in re oraculum ipsum. Apollinis mentitum esse conuincit. Immo vero mentita est iniquitas sibi: nõ tamen mentita est diuina veritas: quæ Prophetas plurimos & sibillas expertes Astronomie ab ipso rerum initio: vt christianam legem præuiderent diuinitus & prædicerent: inspirauit. Deinde post Christum christianæ veritatis innumeros testes adhibuit martyres: videlicet inter quos q̃ plurimi cum in omnibus liberalibus disciplinis: tum in Astronomia præcipue docti. pro christi gloria mala omĩa & deniq̧ mortem libentissime pertulerunt. Sed iam ad astrologos redeamus. Profecto multo difficilius de rebus quæ ad cõsilium mẽtem deum spectant iudicare possevidentꝰ: q̃ de iis q̃ ad corporis affectus: actiones: passiones: opaq̧ corporea ꝑtinent. At vero de rebus huiusmodi difficile ad modum falsoq̧ sæpissime iudicant. Quod quidem non ipsa solum experientia patet: verum etiam iis rationibus quas sic breuiter perstringam. Alibi. n. de his diffusius disputamus confirmari videtꝰ. Plotinus & ex platonis sñia & Auicenne subtilissime disputant. Sub diuina potestate ꝓuidentiaq̧ & cuncta & singl'a cõtineri: Eo videlicet ordĩe vt cause incorporee. s. deus & angeli corporumq̧ cœlestium aĩæ rerum naturalium artifices sint. Cause vero corporee sint superioꝝ artificum instrumenta: deinde ostendunt. quecunq̧ terrena in terris accidunt ex cõmuni quodam cõcursu superiorum inferiorumq̧ simul causarum omniũ prouenire. Cum aũt cuncta hæc nullus vnq̃ cõprehendere valeat nimrum nemin̄e certam vlla de re huiusmodi terre posse sñiam. Astrologi vero tum diuinis tum inferioribus causis dispositionibusq̧ obmissis cælestia vtcunq̧ possunt: sola suspiciunt. Neq̧ illa quidem omnia sed paucissima: paucissimorumq̧ illoꝝ vim experientia quadã: remota rara fallaci potius q̃ rõibus vllis attingunt. Preterea certum natiuitatis nostræ momẽtum difficile ad modum dep̄hendere possunt. Conceptionis aũt etiã difficilius deniq̧ infusionis aĩe: difficillime: imo vero nullo mõ vaticinantur. Neq̧ parentum auorumq̧ nascentis pueri complexiones intelligunt. Neq̧ nutritionis: educationis. habitationis: cõsuetudinis discipline consilii rationem vllam vel habere student vel etiam si diligentissime studuerint ꝓrsus assequi possunt. Omnia tamen hec diligenter cõsiderari Ptholemeus ideo iussit: quia nouerat vim causarum superiorum. non aliter a nobis suscipi q̃ per sequentes causas: ac etiam per materiam per quæ habitum disponamur. Vnde inquit

ſtellarum effectus ex diuerſa diſpoſitione materiæ mobilis per mutari apud nos ſepius atq; impediri. Sane videbat eodem momento naſci quotidie res inter ſe: tum genere tum ſpecie: tum numero: tã forma q̃ fortuna exituq; diuerſas: vt nullo modo ex ipſo ſolo vel natiuitatis terrene vel cœleſtis cõiunctionis momento ſufficienter quicq̃ iudicare poſſimus. Præſertim cum vltra ꝓprias ſingulorum ſortes cõmunes quoq; fortune & cõſiderãde ſint & inter ſe diligentius cõparande. Nam duo hæc ſibi inuicem: tum impedimento ſunt: tum etiam adiumento. Cuncta vero que diximus nemo cõplectit̃. Quãobrem Ptholemeus aſtrologorum iudicia & circa cõmunia confuſa q; potiuſq̃ diſtincta & circa poſſibile potiuſq̃ neceſſarium verſari ꝑculdubio confitetur: Vt igitur illuc regrediamur aliq̃n vnde digreſſi ſumus. Si Aſtrologi tam obſcure (vt ita dixerim) viſibilia vident: q̃ obſcure inuiſibilia ipſa videbunt.

Religio forte poteſt a cœlo ſignificari.

SEd ne videamus nimiũ ꝑtinaces demus eos videre nõ nihil. Mõ ꝑ ſigna quædã ſepius q̃ ꝑ cauſas: & illa quidẽ ambigua cognituq; difficillima videant atq; tunc demum cernere non nihil poſſint: cũ quid potiſſimũ ex diuerſis mũdane cithare fidibus vel conſonum vel diſſonum ſequatur intelligunt: imo (vt verius loquar) vaticinantur. Plotinus Platonicus docet effectus infra Lunã pene omnes a cœlo ſignificari: nõ tamen oẽs a cœleſti corpore depẽdere: ſola. n. corporea poſſe vel a corpore cœleſti vel potius ꝑ cœleſte corpus: quaſi ꝑ inſtrumentũ ab ipis cœli motoribus fieri. Si qua vero apd nos oio corporeũ genus excedũt atq; ad mentẽ diuinitatẽq; accedũt: Solũ a mente diuina mẽtibſuq; eã ſequẽtibus ꝓficiſci. Quarum quidẽ mentiũ cõſilia volũtateſq; ſæpe poſſe cœleſtibus figuris & motibus tanq̃ ſuis quibuſdã oculis ac nutibus indicari. Sed iditia illa plane ꝑſpicere: viri apprime ſapientis opus eſſe atq; diuini: Hæc Plotinus Quamobrẽ moſaica xp̃ianaq; religio tanq̃ ſpiritalis penitus & diuĩa neq; a celeſtibus: neq; ꝑ cœleſtia corpa vllo pacto effici potuit. Præſertim cũ cœleſtes illi motus opa in terris ſua terrenis (dumtaxat) adminiculis efficere ſoleant. Diuina vero lex nõ modo terrenis vbiq; auxiliis caruit: verũ etiam multis ſæculis oĩ impedimẽtorum genere paſſim ꝑturbata afflictaq; fuit. Forte vero quodãmõ ſignificari ꝑ ſidera potuiſſe videt̃: eodẽ videlicet ipſo deo & ſic & ad illud tp̃s deſignandũ mouẽte ſpheras atq; tẽperãte q & ſic & tali quodam tp̃e legẽ ſuã fore ꝓuidit atq; decreuit: qđ quidẽ ĩ methaphyſicis cõprobat. Auicẽna affirmãs morales diuinaſq; leges certis ſæculis ꝑ Prophetarũ aĩas ſola dei ꝓuidẽtia miſſas atq; afflatas inſtitui toto interim ad idẽ vniuerſi ordĩe ſub diuĩo motore eiuſq; miniſtris ita redactor: vt & ĩ terris ip̃m aĩe ꝓphetice corpus alicubi diſponat̃: & ĩ cœliſ

pariter atq; terris significet aduẽtus. Forte vero id voluit Dauid his
verbis. Cœli enarrant gloriam dei: & opa manuũ eius annunciat fir-
mamentũ. Forsitan & hic quodã mõ tendit: quod iquit Albumasar:
Egyptios indosq; in patria Virginis facie Virginẽ quandã pulchrã
cõsiderauisse sedentẽ: nutrientemq; puerũ cuius nomen apud quas-
dam gentes esse Iesum Albumasar opinat̃. Imago vero illa quæ in
eo signo cogitat̃. imo fingit̃ potiusq; videat̃: si propria esset Iesu ip
sius causa certe & ante & post Christi tempora sæpe alias vel Iesum
ipsum vel quendam eius simillimum produxisset. Ergo si illic ẽ ima
go eiusmodi: signum quoddam est legis christiane: non causa:

Multa per cœlum significantur quæ nõ fiũt a cœlo.

q Vod aũt a celo multa significent̃ quidem. nec tamẽ ab ipso
fiant: rursus ex eo constat: quod mala ordinisq; experientia
a rebus illis optimis ordinatissimisq; prouenire nõ possunt.
Sæpe tamen p celestia videlicet tanq̃ p signa nõ tanq̃ p causas p̃dicũ
tur: non aliter q̃ in auguriis auspiciisq; multa p aues portẽdi putant̃
quæ tamen per aues minime fiunt. Ideo Plato in timeo stellas non
dixit facere: sed pronunciare futura: Non tamen omnibus: sed illis
tantum qui ratiõe hæc assequi possunt. Preterea Astrologi in cuius-
libet genesi: consideranda plurima iudicare solent quæ ad patriam;
ad parentes: auos fratres coniuges seruos: Amicos. inimicos per-
tinent: quorum sors nullo modo ab alterius genesi prouenit: sed po
tius indicatur. Quod etiam in interrogationibus iis plane perspicit̃
quæ de rebus preteritis fiunt ab illis. atq; tractantur: Profecto quem
admodum quotidie per oculos gestusq; & verba alicuius præuide-
mus ipsum aliquid effecturum qui tamen nõ iis indiciis: sed volun-
tate perficit quod elegerat: itaq; per nutus spherarũ cœlestium por-
tenduntur sæpe neq; ab illis cœli corporibus: neq; per illa fiunt: sed a
diuinis mentibus quæ globos illos regunt mouentq;. per cœlestia
quidem quasi per suos vultus significantur: verum per ipsa sua con
silia vel ordinatissime disponuntur vel rediguntur in ordinem: vel
saltem ab humanis causis prouentura & diuinitus præuidentur a su
peris: & nobis per signa quædam cœlestia demonstrantur. Qua in re
Ptholemeus quoq; & Albumasar & Zaeles & Manilius cæteriq; p̃-
cipui auctores. Astronomiæ nobis cũ sentire videntur Qñ videlicet
affirmãt: cœlestia corpora eẽ diuinis aĩabus mẽtibusq; p̃ditæ: ac tanq̃
aĩalia quædam diuina ipsi deo omnium rectori parere. Neq; id qui
dem iniuria. Nempe cum Ptholemeus ipe humanã sapientiã fateat̃
alieno opi. i. stellis vsq; adeo dominari: vt & minantibus repugnare
& pollicẽtibus fauere sua sæpe industria possit. cui mirum si diuinã
cõcesserit sapientiã operi pprio penitus dñari: Hinc illud Auicen-
ne. Cœlũ est aĩal obediẽs deo. Qm̃ vero hi oẽs ĩtelligũt Singula hic a

diuina prouidentia fieri atq; gubernari. Idcirco quando de cœlestiũ corporum virtute loquũtur rarissime quidem aiunt cœlestia hoc aut illud facere. Frequentissime vero asserunt tale aliquid aut tale significare: Et quemadmodũ per sydera portendi falsas humanasue leges putant. ita etiam sæpe veras atq; diuinas.

Signa & testimonia de Xp̄i diuinitate.

FOrte vero hanc ob causam. Magi in astronomia omniũ sapientissimi. quo tempore natus est Iesus ab oriente Hierusalē profecti sunt. asserentes certo se admonitos. sydere eo tempore eaq; regione natum esse puerum qui rex israel futurus eēt. atq; adoratione dignus. Quod vero infantem inopem tanti viri tam longo itinere adoraturi veniunt plane demōstrat magos existimasse in puero diuinitatem esse a superiori principio quã a cœlo prouenientem præsertim cum stella quadam ducerentur miraculosa potiusq; naturali. Calcidius Platonicus varias adducit hystorias de stellis q̃ cũ raro videantur ingentes portendunt calamitates. Deinde subdit. Est quoq; alia sanctior & venerabilior hystoria quæ perhibet ortũ stelle cuiusdam non morbos mortesq; denũciatas. Sed descensum dei venerabilem ad humane seruationis rerumq; mortalium gratiam quã a caldeis obseruatam fuisse testatur. qui deum nuper natum muneribus venerati sunt. Hæc Calcidius. Neq; id quidem magos animaduertisse mirum videri debet. Nam in eadem orientali plaga & (vt q̃dam aiũt) in vrbe eadem qua & magi diu ante illos propheta balaã floruit: prædixitq; tum surrecturũ messiã quasi virgam ex israel cum noua Iacob stella exoriret̃ his videlicet verbis. Oriet̃ stella ex Iacob & consurget virga ex israel: Quod aũt magi xp̄m adoraturi Hierusalem accesserint testimonio nobis est crudelis illa cædes īfantũ sub herode. qua de re certiorem factũ fuisse augustũ Macrobius asserit ita scribens. Cum audisset augustus. inter pueros. quos ī syria herodes rex iudeoꝝ intra bimatũ iussit interfici. filiũ quoq; eius occisum ait. p̄stat herodis porcũ esse q̃ filiũ. Suetonius quoq; scribit veterem fuisse cōstantemq; opinionē oriente toto esse in fatis vt circa Neronis tempora ex iudea p̄fecti rerũ summa potirentur. Idq; oraculũ ante obsidionē hierusalem scribit Iosephus in sacris lr̄is fuisse repertum Quod quidem aliis nullis couenientius q̃ apostolis accommodari posse videtur. Si quidem in his oraculis designãtur iudei quales fuerũt apostoli ex iudea egressi gentibus omnibus leges vbiq; daturi. Quũ etiã Sibilla Cumea tempe eadē descripsisse videtur. q̄bus magnus ab integro sæcloꝝ nasceret̃ ordo. Ac floreret virgo. Nouaq; p̄genies ex alto demitteret̃. Quãobrem sententia erat & vetus & constans & oriente toto & in astrologoꝝ p̄sagiis & in sacris lr̄is: videlicet in p̄phetis atq; Sibillis de xp̄i diuītate tp̄eq; maxime consona.

Christiana religio a deo solo dependet.

SEd de diuinis sibyllarum prophetarũq; oraculis in libro de Religione latius disputamus. In hac autem epistola sic de diuina lege quantũ ad propositam pertinet quæstionẽ breuiter cõcludemus. Siquis fato quodam genesis vl' coniunctionis alicui? genesi suffragantis. Christum fecisse miracula nobis obiecerit interrogabimus quonam pacto innumerabiles inter christianos viri sancti diuersis temporibus locisq; orti: ac diu post christum multa fecerint miracula & quotidie faciant. Præterea eclypsis illa Solis moriente christo præter ordinem naturæ facta apertissime declarauit christum ab altiori q; cœlesti ordine natum. Eclypsim quidem fuisse illud nobis argumẽto est: q nõ licuisset christi discipulis passim ꝓdigiũ huiusmodi prædicantib? in re tam manifesta mentiri. Quid: q Eusebius in ipsis gentiliũ historiis idẽ asserit se legisse idem & ante Eusebium Lucianus Antiocenus atq; tertullianus. Flegro quoq; olimpiadũ scriptor defectum solis ꝓdigiosum eodem quo & nos tempore comprobat contigisse. Quod autem ꝓdigiosus fuerit Dyonisius ariopagita Appollophanesq; phylosophi iuxta Heliopoli vna deambulantes & oculis ipsis aperte viderunt & disputationes subtiliter ꝓbauere. Quod quidem in epistola Dyonisii ad sapientem Polycarpum legimus: Idem hinc quoq; coniicimus q nulli dubium Iudeos pascha ex lege semper Luna dumtaxat plena cælebrauisse eodemq; ipso tempore Christum affixisse cruci. Vnde certissima ratione comphenditur tum defecisse solem: tum præter oẽm naturæ ordinẽ defecisse. Vt videlicet cœlum morienti Christo ita nouis tenebris testimonium perhiberet quemadmodum & nascenti testimonium noua luce perhibuit.

Conclusio de Christianæ legis Diuinitate.

VErum vt ad propositum redeamus cui mirum si mundi cõditor ita partes mundi singulas temperauit: vt & in mirabili dispositione siderum: & in summa totius orbis pace sub humana forma homines salutauerit. Quãdoquidem & diu antea p ꝓphetas suos cœlestia tum regredi iusserit contra naturam. Quæ quidẽ ꝓdigia Dyonisius narrat Babyllonios Persas tanq; diuina opa in annalibus suis adnotauisse. Similia quædã apud Platonẽ legimus in libro de regno. Quã quidẽ hystoriã poetæ (vt omnia solent) in Phætontis fabulas & alia q̃dam similia transtulerũt. Deniq; diuina lex sanctaq; religio: neq; ab inferioribus neq; a superioribus mũdi corpibus ꝓficiscit: Cum incorporei boni deiq; gratia corporea cũcta tum vita contẽnat: tum affectu & cogitatione transcẽdat. Neq; vlla rõe pẽdet ex fato: q̃ fatũ ipm semper & negat & damnat. Neq; ab humana vel natura vel prudentia nascitur: quæ & eam negligit: & immenso quodã sup ipsam spatio in deum eleuatur immensum. Sed proculdubio a solo principio ꝓuenit infinito quæ finẽ

solum appetit infinitum:sed iuuat nostram sigillo Plato epistolam obsi
gnare. Plato noster in protagora & politico duo religionum principia
ponit. Quorum altero quidem statim in ipso rerum initio religio nata
sit: Altero vero post multa sæcula cōfirmata. Profecto nō tam fuisse do-
cet:instinctu quod animis ex deo manantibus insito:ob quam cogna-
tionem cum primum inclusi corporibus sunt diuinitus ex terra vel cre-
atis vel suscitatis subito deum tanq̃ patrem agnouerint atq̃ coluerint.
Confirmata vero lege diuina quam aliquando deus solus ad solam cle
mentiam suam per nuncium ab ipso electum ad homines miserit. Vale
vi. Ianuarii. Mcccclxxxi. Florentiæ.

Phylosophia & Religio germanæ sunt.

Marsilius Ficinus Florentinus Anthonio Ziliolo. Sophronio Ve
neto. S.D.

SIquis opificium ingens aspectuq̃ mirum semper ante oclos ha
beat. Quod & ratione valde mirabili & arte admodum manife
sta constructum sit atq̃ moueatur:ac præterea spectantium vsui
ad votum sit prorsus accomodatum. Neq̃ tamen ille animaduertat ali-
quando opificium eiusmodi summa quadam potentia:ratione bonita
te:factum fuisse atq̃ moneri:nonne rationis oculis captum esse putabi
mus? Aut si forte q̃uis animaduertat interdū:nunq̃ tam timeat venere
tur:colat tanti tam pulchri tam commodi operis architectū: an non ne-
cesse est illum cū apud spectatores alios tum apud architectū ipsum hac
de causa extremo quodam odio dignum existimari. Sola vero ex oi
bus hominū artibus facultatibusq̃ pia semꝑ phylosophia oĩ studio ꝓ
uidet:ne vel in cecitatē tam miserā corruamus:vel tam graue odiū sube
amus. Nullū eīn aliud veri phylosophātis officiū ē q̃ singulas tum par
tiū tū vniuersi rōnes & causas excogitare semper atq̃ docere. Deinde in
ipsis rerū rōnibus & causis assignādis ad summā deniq̃ oīm rōem cau-
samq̃ ascēdere. Præterea cæteros ad supna ꝓ virib⁹ secū ducere. Ac dū
q̃to sapiētia regat̄ mūdus oñdit simul etiā quāta hūani generis como
ditate ducat̄ certꝭ ꝓuidētiæ rōnib⁹ demōstrare. Vt igit̄ agnoscamus
deū amemusq̃ & totus vndiq̃ mūdus clamat: & interpres mūdi deiq̃
phūs verus demōstrat diligēter atq̃ exhortat̄. Adeo vt nisi oĩ penit⁹
sensu orbati simus:aptissime iā cognoscere debeam⁹: nihil in tanto vni
uersi ordine oīno eē fortuiti: nisi forte illi dūtaxat fortuiti sint: q opifi-
ciū tā artificiosū opinēt̄ eē fortuitū. Proinde phūs dū ad cōtemplatiōeʒ
dei nos erigit sapiēs: dū ad amorē diuiæ bonitatis inflāmat pius religi-
osusq̃ ē appellādus. Q̃obrē tota priscoꝝ phia nihil ē aliud q̃ docta reli
gio. Missa in p̄sentia faciā cætera: Nā innumerata sunt Plato diuinis
Mercurii. Trismegisti mysteriis imbut⁹ in rep. & alibi sæpe disputat nisi
qs dei ipius & lucē quodāmō viderit & agnouerit bonitatē: neq̃ aliud
quicq̃ veri posse videre: neq̃ aliqd bene vnq̃ agere vel publice vł pri-

natim. Diuinũ vero solẽ: Solo eiusdẽ lumine pspici. Lumẽ deniq3 illud menti solũ serenæ infundi solere. Q̃ ob causam & ipse Plato suã sp Socratico more purgabat mentẽ: & cæteros vbiq3 purgare docebat. Proinde nõ in dicẽdo solũ verũ & in cogitãdo exhordiri a deo pcipiebat in singulis atq3 ipe semp exordiebatur a deo. Purgationis quoq3 eiusmodi gratia pythagoras imitatus orpheũ vltra singularẽ vitæ sobrietatẽ quotidie oriẽte Sole sacros superis hymnos cõsonante cythara cõcinebat. Idemq3 empedocli cæterisq3 suis facere psuasit: quo cœlestes globos sp deo canẽtes imitarent̃. Præterea cũ inuenisset latus recti triãguli longius tm̃ posse q̃tũ duo reliq̃ simul iuncta. Ecatombẽ deo suppliciter imolauit. Vtpote q intelligebat nihil vsq3 veri siue summe veritatis lumine posse videri. Si ꝓ rei tam pusille notitia tam grandẽ victimã immolauit: nõne putas illũ ꝓ suiipsius cognitione seipm dedicauisse deo? Rursus ꝓ vniuersi contẽplatione vniuersum quoq3 ipi totius conditori supplicẽ sacrauisse? Quid de Mercurio Trismegisto dicã? Cuius disputationes oẽs & a votis incipiũt & in sacrificia desinũt. Quid de zoroastre? Cuius (phia vt testat̃ Plato) nihil est aliud q̃3 sapiens pietas cultusq3 diuinus. Deniq3 (vt summatim dicam) Saturnia illa & aurea disciplina priscorũ: nõ tam phia q̃3 Philothea nuncupãda videt̃? Eorũq3 smo omnis oraculũ est potius q̃3 oratio. Quorsum hæc de sapientiæ pietatisq3 copula? Vt videlicet meminerim⁹ primo q̃tũ aureis illis sacræ phiæ sæculis debeamus. Deinde (vt ipse intelligas) qua ratiõe Marsili⁹ sectator antiquitatis: nõ solũ in vno illo religionis libro: quẽ petis: verũ etiã in oĩbus eius scriptis vna cũ phylosophicis semp religiosa ꝓ ingenii facultate coniũgat. Postremo ipm agnoscas te iam simulq3 Anthonius Chronicum tanq3 comphylosophos suos in ea philosophia libẽter amplecti: quæ sapientiam simul pietatemq3 complectitur. Vale.

Marsilius Ficinus Phœbo Capellæ. S.P.D.

Lumen iamdiu quoddam pepperi. Lumen illud in suum continuo Phœbum se recepit. Stellam & nuper quãdam genui. Stella hæc similiter statim nata suum fœliciter reppetit phœbum.

Marsilius Ficinus Phœbo Capellæ Viro Clarissimo. Salutẽ Plurimam Dicit.

Cum sæpius orauisset me Guilielmus amicus noster vt eũ phœbum meo primum commendarem: exscripsi tandem illi epistolam: quam superioribus diebus de Stella magorum ad Federicum Vrbini ducem scripseram: eamq3 his verbis Guilielmo dedi. Si vis amice Phœbo cõmendatus esse: age iam mercuriali hac stella duce saluta phœbum. Hæc te (vt spero) fœliciter illi conciliabit. Ito igitur: ito alacer: neq3 pigeat. Non enim hæc ex his stellis est q̃ videri aliquando possint in æde Apollinis peregrine. Siquidem Mercurius ante oẽs ẽ phœbo domesticus. Vale Florentiæ. vi. Februarii. Mcccclxxxi.

Quod pia sit Platonica disciplina.

Marsilius Ficinus Ioanni Nicholino archiepo Amalphiensi. S. D.

Vmenius Pythagoricis quem Origenes pythagoricis omnibus anteponit cum moysis atq3 Platonis legisset libros. Platonem iudicauit esse alterum moysen attica lingua loquētē. Praeterea scribit Aurelius Augustinus duplici ad veritatem via nos duci auctoritate videlicet atq3 rone. Auctoritatem quidem xpi se omnibus anteponere. rones vero que huic potissimū consonent: se solum apud Platonicos inuenire apud quos ꝓhemium etiam euangelii Iohannis pene totum colligi posse. Affirmat deniq3 Platonicos mutatis paucis xpianos absq3 controuersia fore: seq3 illos ex oīm philosophorum numero iccirco potissimum elegisse: qm̄ quanto rectius de rebus diuinis q3 caeteri philosophi sentiunt: tanto magis aliis anteponendi non iniuria videant̄: Ego igitur diui Augustini primū auctoritate adductus deinde multorum apud xpianos sanctorum hominū testimonio confirmatus: opere ꝑtium fore censui qn̄quidem mihi philosophandū esset: vt in achademia ꝑcipue philosopharer: verum vt doctrina Platonica q̄ ad diuinam legem. i. mosaycam xpianamq3 tanq3 luna quaedā se habet ad solem latius refulgeret: libros platonis omnes e greca lingua transtuli in latinam. Praeterea ne cui noui luminis huius aspectu oculi caligarent volumen composui quasi cōmetarium in libros decem & octo distinctum. In quibus Platonica mysteria ita pro viribus exponunt̄: vt mentē eius potius q3 verba sequamur sublatisq3 poeticis velaminibus platonicam apiamus sniam diuinae legi vndiq3 cōsonam: Reor equidē neq3 vana fides hoc prouidentia diuina decretum: vt acutissima quaeq3 ingania quae soli diuine legis auctoritati haud facile cedunt saltē platonicis rationibus religioni admodum suffragantibus deniq3 cedant. Quorsum haec: Venerande pater: vt familiaribus haec tuis legas: quo mirari iam desinant Marsiliū (cum sacerdos philosophie) tam frequenter incumbere. Vale.

Apologus.

Marsillii Ficini in librū platonis de regno ad Federicū vrbini ducē

IVppiter optimus maximus cum optaret tale in terris qn̄q3 regnum ꝓspicere: quale in coelo semp apud se conspicit iam diu ꝑ ipsam diuini regis idea: regium quendam diuinumq3 animum dimisit in terras conuocatisq3 coelicolis impauitvt oēs futuro huic regi suffragarent̄: quē superi quidem & a fide regia fide regum & ab orbis impio. Orbinatē ducem iam nominarēt hoīes vero mutatis lr̄is Federicum vrbinatē ducē essent appellaturi. Assensere omnia Ioui ꝑter Iunonem numina. Sola em̄ iuno Crassioris aeris ambitiosa regina: coeleste terris regnū hactenus inuidet. Verum pallas mercuriusq3 fauētib9 aliis (& teste veritate) coronā sceptrūq3 regium iam pridē viro eidem

cui & Iuppiter libētissime cōtulerūt. Cū vero acbademia passim palla-
dem Mercuriūq̧ colat atq̧ sectetur: ipsa quoq̧ regnum orbisq̧ totius
monarchiā qualē diuinus Plato describit Federico vrbinati duci tū ex
Iouis sententia: tum ex testimonio veritatis optime merito fœlicissime
q̧ tribuit.

Marsilii Ficini Apologus ad Federicum Vrbini ducē in librū cos-
mographiæ Francisci Berlingherii Nicolai filii ad eundem.

q Vem Iuppiter omnipotēs orbis totius dn̄s ad terreni orbis im-
periū ꝓcreauit quē pallas Mercuriusq̧ Iouis filii iamdiu tanto
fecere imperio dignū: huic & acbademia borū cultrix minimus
Platonicā terreni regni formam nō iniuria dicat: Huic & acbademicus
Berlingherius noster vniuersam orbis terreni figurā: eo largit̄ tp̄e quo
res publice ducesq̧ & reges iterū atq̧ iterū tū palladis bastā: tū herculis
clauā cōcedunt fœlicibus auspiciis potentē belli italici dominā. Ac duz
plerīq̧ potētes Federico duci sp̄ inuicto ytaliam bello parere volūt inte-
rim & Acbademia & acbadēci⁹ eidē tā pace q̄ bello totū subiicit orbē.

Sacra sacrilegi non attingant.

Marsilius Ficinus Carolo Ristoro. S.P.D.

q Ius Plato noster bis diebus ab impio quodā germano transcri-
bebatur: qui nuper sacrilegis manibus sacrum ante aras sangui-
nem fudit: ille repente: ille (vt ita dixerim) sacricida miles sacer-
dote cæso fugam arripuit: ipsaq̧ fuga alterum vester sacrilegiū patrauis-
se: dum videlicet vrbanum Platonē inter rusticos relinqueret vagabū-
dum. Tertium insuper sacrilegiū patraturus: si sacrū cruentis manibus
Platonē reuersus aliquādo ausit attractare. Da igit̄ operam quæso vir
optime ne Platonem aut diutius in siluis oberret aut forte (quod foret
crudelius) aliquādo cōtaminatis ꝓphani illius manibus polluatur.

In solo Deo salus.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

s Alue amantissime pariter atq̧ amantissime mi Bandine. Salue
inq̧ milies imo semp̄ in sempiterno auctore salutis deo. Addi-
dissem & in platone: si mō quærenda post deū esset salus in ho-
mine. Valemus bene quod in primis audire cupis. Quod & de te audi-
uimus nuper speramusq̧: nos indies similiter audituros. Dedicaui Ma-
thiæ inuicto Pannoniæ Regi geminos nostrarum libros epistolaꝝ qui
nunc francisci Iunii opa exscribunt̄. Cæteri vero libri nostri quos opta-
tis sunt iam in manibus imp̄ssorum exp̄ssi cum fuerint legati ad vos ac-
cedent nostram vobis mentē fœliciter exp̄ssuei: hæc interim ep̄la tres ti-
bi potissimum nobis in musis Amicos mādat iterum atq̧ iterum salu-
tandos Episcopum collocensem. Episcopum vaciensem petruumq̧ ga-
rasdam. Valete fœlices. viiii. Mai. Mcccclxxxii.

Tantū ipsi nos ꝓbare possumus q̄tum a probatis ipsi probamur

Marſilius Ficinus Florentinus Petro molino Veneto. S. P. D.

ANthonius noſter pictor & ſculptor inſignis: cũ heſterno veſperi me meoſq; familiares ĩ foro tuo noĩe ſalutaret: ita tuos nr̃is vultibus pinxit vultus: ita tuos affectib9 nr̃is inſculpſit affectus: vt nõ tã tuæ nobis ab illo narrari ſalutes q̃ a teip̃o corã agi pſpicue viderẽtur. Itaq; aſſurreximus oẽs ſubito neq; Florentinũ anthoniũ vlterius: ſed Petrũ ip̃m molinũ iã p̃ſentẽ agnouim9: & nudo capite (vt par ẽ) honorauim9: Salue & tu ſp doctiſſime petre noſq; (vt cepiſti) ſalutari hac præſentia tua ſaluos frequẽtiſſime redde. Tamdiu nos honorãdos reuera putabim9 q̃diu ip̃e nos honoraueris. Tm̃ & nr̃a nobis placebit ciuitas q̃tũ tibi eã placere nouerim9. Vtinam tibi nr̃a magis indies placeãt: vt noſipſi nobis indies vehementius placeamus Bene vale.

Honeſta Silentii diuturni purgatio.

Marſilius Ficinus Ioanni Caualcanti Amico Vnico. Salutẽ Plurimam Dicit.

CVm hac aurora abſoluẽdo ſacro theologiæ opi q̃d iãdi molior totus incumberẽ: ac nemo q̃uis familiariſſim9 interpellare me tũc auderet: abs te tamẽ vnico audẽtius his obiurgationib9 interpellatus ſum. Soles Marſili alias in primis ruſticationis tuæ diebus Ioannẽ tuũ litteris ſalutare: nunc vero ſolitis iamdiu ſalutibus abſtines An nõ vides ſacrilegæ q̃ ſacræ amicitiæ tuo iſtoc ſilentio detrahas. Ad hæc Plato hunc in modũ reſpondere ꝑ cõmuni cauſa videbat̃. Vide q̃ magna vis Ioannes tuis inſit verbis. Nempe apud alios aliud quidem dicere eſt: aliud autẽ facere. Ipſe vero dicendo facis. Quibus eñ verbis Marſiliũ appellas ſacrilegũ iiſdem ſacrilegũ hũc ipſe facis: ſi modo q ſacrũ publicumq; opus priuate q̃uis ſingularis amicitiæ gratia intermiſerit: ſacrilegus ſit futurus. Eiuſmodi vt dicebã hac aurora nobis incidit controuerſia. Verum viciſti tandem (vt ſoles) atq; Platonicis parump miſteriis intermiſſis ſolitas a nobis ſalutes iam reportas. Reportare vis iterum: Platonemq; iterũ ſuperare: Reſponde amicæ præcor: Reſpõde non vt ſoles inq̃ (ſed potius vt non ſoles) Quod ſi reſpondere nõ vis mihi: ſaltem reſponde platoni. Sed ecce dum interloquendũ te (vti ſit) intueor geminũ mox ibi vultũ video mirabile viſu: vbi modo vnicũ intuebar. Ac ſi rite amicos agnoſco vultus grata Laurẽtii medicis ora in tuo (vt ita dixerim) ſpeculo ſpeculari videor: & ab eo pene atq; a te ſimiliter increpari. Ergo geminatis iam tibi vultibus geminẽtur & mihi viciſſim ille ſalutes: & quæ pauloante duobus quaſi vni dicebam: nũc vni dicta ſint quaſi duobus.

Reſponſum de geneſi q̃ iudicium ſit fallaciſſimum.

Marſilius Ficinus Zenobio Romano. S. P. D.

Quamq; nō sunt illa hic apud me nunc instrumenta quibus cœlestia examussim examinari pensitariq; solēt: tamē vt agam in p̄sentia nō nihil pingui minerua illa mihi cœli figura non admodum placet in qua Mars medium tenet cœlū. Saturnus sextā occupat domum. Iuppiter comburitur. lunam sol aspicit ex quadrato. Sed neq; mala ominari iuuat neq; his multum decet credere. Nam cum in rebus proximis quotidianisq; sæpe fallax iudicium sit. nimirum in remotissimis est fallacissimum præsertim: cum ex multis aliis præter sydera causis res nostræ dependeant genitura nutritione: loco educatione: cōsilio sorte. Quod quidem ex eo patet perspicue q etiam quæ eodē momento seruntur & nascuntur: inter se tamen genere. specie: numero: qualitate: fortuna: exitu: longissime discrepant. Vale.

Diuina dum mittuntur non admittuntur.

Marsilius Ficinus Locterio Meronio comphylosopho suo. S.D.

Ioannes Cocchius achademicus noster hesterno vesperi me conuenit: atq; terentiano vt solet more. Saluere inquit te Marsili noster Locterii nostri nomine iubeo. Tu vero nūquid Locterio referri iubes? Nam ad eum (vt vides) aduolo: ego autem cum te vicissim saluere vehemēter optarem easdem inq; salutes Locterio referes Tu Ioannes At si reddideris inquit easdem salutes amico: videberis q̃s ille miserat forte respuere. ad hæc ego. Si dextre iq; meæ sinistra reddat: quod accepit a dextra id non amisero æquidem sed quadam potius cōmutatione seruauero. Locterius certe Marsiliusq; hominis eiusdem dextra sunt atq; sinistra. His forte Dyalecticus quidam interfuit obiecitq; Et si homo idem possidet quicquid alterutra possidet manus nō tamē vlterius est in altera quod iam reddidit alteræ. Tum ego ita respondi. Si mutua iter nos misericordiæ permutatio fiat: nimirū qđ obiicis dyalectice sequitur. Sin autem radius id quidem fuerit minime sequit̃. Solet enim a lucido corpore in speculum prosilire radius atq; resilire. Radius hic quidem corpus vnde emicat dum emittitur nō dimittit vicissimq; dum reflexione resilit non amittitur proinde radius quicquid pcussione quadam vulnerare vester fouet a quocunq; frangi mutua repcussione apparet potius geminatur. Nescis dyalectice: nescis Marsilium a Locterio missis in diuino lumine radiis salutari vicissimq; ab hoc illum radiis pmissis resalutari. Præterea nihil hic offendi sed foueri: nihil frangi sed geminari. Ergo dyalectice inq; cum tuis istis tenebris vale miser. Sed tunc demum futurus fœlix cum lumen quod te gratis semper inspicit grate respexeris. Tu vero Ioannes me inter atq; Locterium indiuiduos diuinæ salutis radios fer absq; vllo diuisionis metu refertq; fœliciter:

Petitio commendatioq; artificiosa.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

Nisi nuper nō nulla ad Mathiam inuictum pannoniæ regē ex nostra hac officina iam diu deprompta ea in primis Bādine spe eaq̄ fiducia: vt que ego nescio quo pacto saturnia feceram: suo illo splendore Iouia faciat. Quod equidē ita demum me facile spero consequuturū si qua nos ad eum Marsiliana misimus ipse qnq̄ mercuriali (vt solet) ore apud regē regia reddas. Exscripsit aūt hæc amitinus frater meus fere alter ego Sebastianus legitimus theologię ꝓfessor: hic dum illam legeret exscriberetq̄ eplām in qua iam diu respondebā vobis: nō posse me facile quod optabam accessu istuc meo: nunc satis vestro desiderio facere. Non potuit se continere quin quasi quidam semipoeta meis auribus ꝓtinus intonaret. Non patiar o Marsili: non patiar vnq̄ quantū potero te vnq̄ nō posse quod optes. Quid ergo? Inueni Ficine viam: gratare reptis: Quæ tanto te reddat amico. At ego quanā istuc efficies inquā Saluine via? Si ego inquit illuc Ficinus alter accessero: tu in me saltem quo cupiebas accesseris. Sed fœlicibus in pānoniam constitui auspiciis ꝓficisci. Id est aūt tutis Bandini nostri pedibus: qui & ipse fœliciter est profectus. Hunc equidem mi Francisce & apud te laudarem & tibi plurimū cōmēdarem: si vel deceret alicubi laudare meipsum vel oporteret cōmendare me mihi. Vale fœliciter: Viue fœlix. Ama (vt soles) scribe quæ satis Salutāt amici. Saluta amicos. Cōmendo te regiis: cōmenda nos regi. Ex agro Caregio. xx. Septembris M.cccc.lxxxii.

Qua in re p̄cipue disciplina platonica pipateticam superat.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirādulano cōplatonico suo. S. D.

Magna quidem voluptate me affecerūt elegantes litteræ tuæ q̄ te plane iā eloquentē nostro iudicio p̄stant: maiori vero q̄ pipateticum quoq̄ euasisse significant: maxima deniq̄ q̄ platonicū ꝓculdubio pollicent̄: q̄ optime singulare fœlixq̄ ingeniū tuū excoluisse videris. Quippe cum post humana eloquentiæ studia rerum naturalium rōnes apud pipateticos indagaueris. Atq̄ te iam ad diuina platonis nostri mysteria conferas. Nam pipatetici quidem quanta vbiq̄ rōne naturalia disposite sint diligentissime disputant. Platonici vero p̄ter hæc quantū insup illi qui hæc numero pōdere mēsura disposuit debeamus ostendunt. Q̄obrem illi nos facile doctos efficiunt: hi præterea sapientes atq̄ beatos. Tu igitur optime mi Ioannes pge fœliciter (vt cœpisti) ego aūt tam hoc honesto ꝓposito tuo si modo (vt ais) nr̄a opera indigueris me polliceor nō defuturum. Vale.

Salutatio pia & librorum petitio.

Marsilius Fici. Flo. Ioāni Frācisco Hippolito Gazolti. comiti. S. D.

Lactantius Tedaldus nos tuo Laurētiiq̄ Bonicōtri noīe iterū iterūq̄ saluere iubet. Epistola nostra vicissim vos iubet ambos iterum iterūq̄ saluere. Sed quanam salute potissimū? ea. s. qua

seruante nihil in nobis potest esse nō saluum: deo igitur seruatore salue te semp. atq; in eiusdem amore nos amate: pterea saluete & vos nostrarum epistolarū quinq; libelli. Satis iam satis hospites fuistis Hippoliti ergo domum iam salui redire. xxii. Decembris. M.cccc.lxxxii.

Honesta simul ac vehemens librorū cōmēdatorū exactio.

Marsilius Ficinns Dulci suo claro Iuriscōsulto. S.P.D.

SAlue mi suauissime. Dulces amaritudinemq; meam: tua (si potes) atq; vtinam possis dulcedie tempora. Ego (vt scis) nullos vnq; genui liberos: nisi libros: q̄ vero chari parentibus filii sint nullus ignorat. Mentis aūt filii quanto ppinquiores pstantioresq; sūt q̄ corporis: tanto chariores habenť: quorsum hæc: nempe dux ille vester inuictus & epistola & voce vehementer me rogauit: vt meos Vespasiane: libros crederem vrbinum ad se mittendos. Credidi equidem tam libenter: q̄ ille vehementer pcupiebat: vespasianus igitur tabellariis eos tradidit pferendos mercede conductis. At illi illos cum accepissent: nō accepta mercede captiuos hæc mihi iam diu retinēt. Ego interim ardentissimo in eorum desiderio vror: eisq; quotidie mille pericula timeo. Obsecro per musas te mi Dulces tuos per gratias obsecro dominos: ne patianť me dum & ducis volūtati obsequi studeo & eos insup honorare cogito: iacturam pati tam grauem. Vale.

Negociosum virum nō esse temere interpellandū.

Marsilius Ficinus Bernardo Oricellario Florentini Senatus Oratori. S.P.D.

PRudentiū sententia est. Virum grauibus negociis occupatum absq; graui causa nō esse interpellandum. Mihi vero nunc satis ne grauis ad te interpellandū causa erit platonica grauitas: satis certe quod & ipse (vt arbitror) facile cōfiteberis nostra hæc siue academia siue bibliotheca latinum platonem græco semine iam diu cōceptū parturit quotidie. Verum absq; obstetricis manu haud facile p ōt parere: ergo mi Bernarde obstetricias impressorū adhibe manus: quæ maturum iam foetum exprimāt: expræssumq; formēt. Vale.

Non sunt amici: nisi alter ex altero pendeat.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

LItterę mi Bandine tuæ psperam quidē valitudinē tuam mihi significant: meā vero cōfirmant. Ego vicissim iccirco respondeo (vt dum significo tibi meā) tuam quoq; cōfirmē. Nec immerito amicorū alter pendet ex altero: si quidē est alter in altero. De vaciensi vero epo nostro quid dicā? Verum satis equidē dixi: modo cum de nobis dixi: pinde si amorē erga hunc explicare meū voluero: cæteris q dem longissimus ero: mihi vero breuissimus. Ergo ne vel alios plixitatis tedeat vel me peniteat breuitatis affectu dumtaxat contētus ero q̄nquidem sermone nō possum.

Solitudo litteratis necessaria.

Marsilius Ficinus Petro Nero Viro Candidissimo. S. P. D.

Abesse me iam ab vrbe diutius (vt opinor) vna cum aliis nostris & ipse conquereris. Sed desine conqueri. Nunq̃ em̃ minus ab sum ab academia q̃ cum ab vrbe absum. Vrbana quidem a vobis sæpe me distrahunt rustica vero restituunt: vester hic totus sum atq̃ expeditus. Siue em̃ deambulo: vobis mihi passim ipsi floreo: siue dormio vos mihi semp somnia nostra reducunt. Vale atq̃ saluta omnino: sed quem? sed quos? Nullum equidem vt nomine vno cunctos cono minauerim academicos. Iterũ bene vale. K'īs Aprilis. M.cccc.lxxxiii.

Non vere se inuicẽ amant: qui nõ assidue de se inuicẽ cogitant.

Marsilius Ficinus Philippo Valorio. S. P. D.

Vides philippe cũ Valori scripturus essem vere carducio me scripsisse. Quid mirũ? Nẽpe & vterq̃ sibi inuicẽ vnus & mihi vnus vterq̃. Quo etiã fit: vt siue lyram pulsem: siue carmina canã: cõpulset alter & cõcinat alter: sed heus valor nõne corrusticari sacros hos dies cõstitueramus nõ agri sed animi colendi gratia. Iamq̃ inuicem de dissemus verba: nisi q couiuunt semp: nõ corrusticari non possent: sed hoc interest q ego te duce maianum agrum petiturus eram. Nunc vero contra Caregianũ ipse me duce petisti. Cum vero rerum omniũ vicissitudo sit: mox ego maianum te duce petam: verum ne quid te lateat: vbi legis ego quasi sub grandiori quodam egone Berlinghieriũ sub intellige. Cupio hic vos coplurimis salutationibus onustos reddere. Quas deinceps in nostros passim achademicos transfundatis in compatrem boninsegnium in compatrem Guicciardinum In cõfratres de niq̃ cunctos. Vale.

Laus Platonici philosophi.

Marsilius Ficinus Petro Leoni insigni cõplatonico suo. S. P. D.

Si sophista a sopho quadã diminutione deducitur iustius est so phistam sequi sophum q̃ contra. Noli ergo mi sophe vlterius sophistam petere hic em̃ mox (vt par est) te sequet̃. Vale.

Dolores oẽs ex amore animi erga corpus nascunt̃.

Marsilius Ficinus Amerigo Corsino dilectissimo suo. S. D.

Appollinem Medicine fontem ferũt duos præcipue filios genuisse Esculapium atq̃ platonem. Esculapium quidem qui corporibus Platonem vero animis mederetur. Solent medici esculapii sectatores doloribus corporis fomenta quædam vnguentaq̃ adhibere quæ anodina. id est dolorẽ sedantia nominant. Solet & academia Medicine Platonicæ studiosa eiusmodi famulam tanq̃ anodinum fomentum: merentibus animis ammouere: hac equidem in primis vtor

Hanc & charissimis comunem facio. quia sic charissimis. & amerigo igitur quam charissimo. Vbi dolor Vbi amor. Exue amorem: exueris & dolorem. Exue inquam non ipsius amorem boni: Absit enim vt vel malum vel impossibile iubeam. At vero & malum est non amare ipsum bonum: & impossibile est non amare idipsum quod amas necessitate nature. Ergo non boni ipsius quod primum summumque & omne bonum est sed singulorum quae inter homines iudicantur bona amorem iuberi exuere. Quippe cum ad haec amando conuerti nihil sit aliud quam ab ipso diuerti. Quatenus autem diuertentes ab ipso per quod solum haec habent vt bona sint ad haec conuertimur quae absque illo sunt mala: eatenus in mala praecipitamur. Rursus vbi dolor? vbi amor. Horum videlicet bonorum amor quae & differri possunt & auferri. Si possessio eius quod cupimus differatur. dolor vrit atque sollicitat. Si possidemus quod interea auferri posse cognoscimus dolor distrahit si auferatur quod amore quaesiueramus atque possideramus dolor opprimit. Quamobrem ne dolere cogamur solum ipsum propter se amemus bonum: quod solum per se est bonum: quod quidem cum ob naturam potentiamque infinitam neque vsque absit differri nequit neque vnque desit: auferri non potest. Nusque deserit nisi deserentes: nunque dimittit nisi dimittentes. Non admodum operosa est boni infiniti petitio: Sola enim queritur inueniturque voluntate. Non sollicita suspitiosa ve possessio. eadem enim voluntate quae quesitum acquisitumque fuerat retinetur. In hoc vno amando possidendoque omnia tanque bona complectimur: hoc vno deserto quo solo reliqua bona fiunt: cuncta passim mala nobis euadunt. Exuamus ergo exuamus affectum qui miseros ad inferiora detorquet. Induamus affectum ad sublimia erigentem: hic mente nos liberabit a malis: hic nos ex doloribus eruet implebit omni bono: afficiet omni gaudio: gaudio inquam quod a nobis nunque auferetur. Haec a nobis amerige carissime summatim animi languoribus adhibentur: eadem & Platone latius ac elegantius: & a sacris litteris potentius atque diuinius. Vale.

Expositio allegorica seculi aurei atque aliorum:

Marsilius Ficinus Iacobo antiquario Secretario Ducali. S.D.

Veteri te Iacobe tantum cognominant antiquarium: academia vero & antiquarium pariter & nouarium tanque antiquitatis innouatorem atque cultorem. Quid autem esse aliud opinamur renouare antiqua: quam aurea illa saecula reuocare regnante quondam Saturno foelicia. Quid rursus Saturnum apud homines? Quid ve Iouem? Sane Platonici cum animam in tres praecipue distinguant vires intelligendi videlicet & irascendi atque concupiscendi primam partiuntur in duas. s. in mentem vel contemplationi vel actioni praecipue deditam. Mentem quidem contemplatricem

nomine Saturni significant. Mentem vero actionibus occupatã noiant Iouẽ: deinde animũ vel iracũdia duriorẽ esse Martẽ: vł voluptate molliorem esse Venerem arbitrantur: præterea sub primo duce vitã tam publice q̃ priuatim agi auream. id est præciosam & lucentem æternãq; existimant: sub secundo argenteam: quippe tum sicut argentum prætio sequitur aurum: ita & actio contemplationem quasi pedissequã dominã sequi obseruareq; debeat: ꝓinde sub tertio ob durissimam armorũ crudelitatem ferream duci vitam putãt. Sub quarto deniq; plumbeam. Libido enim atq; voluptas instar plumbi & mollior est: & quasi pondere quodam ad inferiora decliuior. Quantum vero vanissimos illos quos vulgo Alchimistas appellant: totiens & fallit opinio & fortuna frustrat quotiens inferiora metalla conflare in aurum molliuntur: tantum his q concupiscentiam: iracundiam: actionem contemplationi pro virib⁹ subigunt: res ipsa quottidie succedit ad votum adeo vt ꝑ cæteris metallis aurum: id est pro vilissimis præciosissima & pro caducis æterna reportent. Perge igitur Iacobe fœlix (vt cœpisti) aureæ antiquitatis contemplationisq; Platonice cultor faue (vti facis) antiquis: faue aureis atq; ita ꝓ antiquario nobis aureus eris. Vale fœliciter academice carior auro.

Omnium rerum vicissitudo est.

Marsilius Ficinus Matheo Forliuiensi pontificis cõmissario. S. D.

Tradunt poete Iouem Saturno patri quondam imperiũ abstulisse: ego vero arbitror Martem his temporibus quasi Saturni vindicem sibi Iouis regnum vsurpauisse: & imo (vt aiunt astronomi) religiosi viri ab Ioue significantur atq; reguntur. Nam quotidie religiosorum bona ad Mortios homines transferuntur: Sed vtinam vicissim imperium cœleste succedat: vt quemadmodum Marti iampridem cessit Iuppiter ita: & mars quandoq; Ioui cedere compellatur Sane tunc demum cum solus regnabit Iupditer: speramus pios homines (vt dixerim) regnaturos. Idq; forte ante bienniũ (nisi nos Astronomica fallit ratio) Coniunctio Planetarum magna vel perficiet vel (vt rectius loquar) significabit. Interea vos commissarii saltem quibus pii gregis cura committitur: commendatũ habetote gregem vobis a deo non mediocriter commendatum. Id optamus quidem ab aliis sed abs te in signi pietate viro iam speramus. Vale. Die. xv. Iunii. Mcccclxxxiii.

Qui humanum amorem in diuinum transfert: ex homine transfertur in deum.

Marsilius Ficinus Domino Matheo Forliuiensi charissimo Pontificis commissario. S. P. D.

Platonis nostri sententia ẽ: ea potissimum ingenia quæ ad amorem propensiora sunt alas quibus reuolatur in cœlũ posse recuperare: q̃ si liceret in epł'a rões more disputantiũ accuratius assignare æquidẽ Platonice hui⁹ sententiæ q̃tuor in ꝑsentia rões afferrem

At vero si vel peierare licet amãti: discerere quoq; liceat te amore loquẽti. Ergo prima huius rei causa est humana: secunda naturalis: tercia cælestis: quarta diuina. Humana inquã ꝓpterea ꝙ amor ipse verum amicitiæ est fundamentũ. Amicitie vero tanta vis est vt hac sola vel sine legibus vllis humanũ genus tranquille possit beateq; viuere. Hac vero sublata neq; leges neq; cætera hominũ studia beatum efficere possint. Mitto ꝙ acutos ad inuentionem: ꝙ vehemẽtes ad eloquẽdum: ꝙ tractabiles: iocundos: vrbanos: fidos ad rationem: consuetudinem amor efficiat. Naturalis autẽ ratio est eiusmodi: Profecto similitudo quædã vbiq; est causa amoris. Quod quidem in stellis & elemẽtis plantisq; & animalibus plane ꝓspicitur. Quisquis igitur ad amandos homines ꝓpensissimus est: is nimirum ipsi humani generis ideæ ad quã diuinus artifex homines ꝓcreauit: simillimus oĩm iudicatur. Cõtra vero quicũq; ab amore alienissimi sunt: hi & ideæ diuinæ dissimilimi & ab humana specie remotissimi. Tercium ad idem cœlestemq; causam ab astronomis sic accipimus. Solent ad amorem ꝓcliuiores esse quorũ in genesi ita venus mercuriusq; disponuntur: vt ob mutuum aspectum vel congressum aut receptionem: aut terminum ingenii gubernacula concordi voluntate suscipiant. Tunc sane & Mercurius ingenii eloquiiq; magister ad venerem transfert vtrunq; & venus ipsa gratiæ decorisq; & fidei mater ingenium eloquiumq; lepore condit. Elegantia ornat: fide veridica format. Qᷓobrem nulli vel acutiores vel elegantiores re vera sunt ꝙ amatores. Neminem vero latere volumus aliud quidem libidinem esse quæ tactum expetit aliud vero amorem qui aspectu auditu q; & contemplatione cõtentus est a platonicis iudicari: Quarta deniq; ratio est diuina quam plato diuinus in phedro atq; symposio ꝓbat ꝙ plurimum. Cum in diuina mẽte rerum omniũ formæ sint exemplares earumq; apud nos vmbræ quædam appareant: in his nobis creatoris ipsius pulcritudinem refert expressius ꝙ pulchritudo creata: neq; tam facile putat Plato nos ex humana sapientia vel alia quauis virtute nr̃a diuinam sapiẽtiam cæterasq; dei virtutes inuestigare posse: ꝙ facile ex humana pulchritudine diuinam pulchritudinem inuenire inuẽtamq; amare. Quippe cum reliquarum quæ sunt in deo virtutum similitudo solis conueniat mentibus atq; his dumtaxat ꝑcipiatur: pulchritudinis vero diuinæ simulacrum ꝑ omnia sese fundat: neq; mẽte solum: sed oculis etiam qui sensuum omniũ ꝑspicacissimi sunt: plane perspiciatᷣ. Hinc amorem ex humano diuinum existimat ꝑuenire. proinde amorem nihil aliud ꝙ pulcritudinis desiderium esse desinit: pulchritudinem vero non aliud esse ꝙ gratiam: gratiam inquã ex tribus gratiis. id est ex tribus præcipue rebus insitam: & a tribus similitrr numinibus venientẽ. Siquidem appollo per musice consonantiæ gratiam alliciat audientes Venus autem per gratiam coloris atq; figure rapiat intuentes. Mercu

rius deniq̧ per miram intelligentiæ & eloquentie gratiam contempla tores in primis ad se cōuertat: atq̧ amore diuinæ cōtemplationis pulchritudinisq̧ accendet. Quoniam vero nō tam intelligentia nos in rem ipsam quam intelligimus: q̄ amor in eam quā amamus trāsferre solet: Iccirco plato noster existimat hoc ipō diuinæ pulchritudinis desiderio potius q̄ vel scientie studio vel alia quauis virtute mentē receptis alis in patriam reuolare: Quorsum hæc: Nempe vt dum hæc legis nō modo mentem hac de re nostram intelligas: sed etiā vt in hac perfecti amatoris descriptiōe tanq̧ in speculo quodam tuam imaginem speculeris. Dum enim & legitimum amatorem & pium amicum effingo. Matheum meum ꝓ viribus expressisse volo. Vale.

Obsecratio vt Platonis libri in latinū a nobis translati ex eius manibus qui occulueurat rediman̄t.

Marsilius Ficinus Hieronymo Canciano vrbinatis ducis oratori. Salutem plurimam dicit.

d Iuum Platonem in egina venditum. Anniceris Cyreneus a seruitute redemit & in sicilia in summo vite discrimine constitutū Archytas tarentinus ab exitio liberauit. Platonis autem liberi cum relicta grætia a barbaris occupata sese in italiam cōtulissent: in carcerem forte coniecti sunt; integrumq̧ biennium (proh nephas) in vinculis detinentur. Sed ecce iamiam insignis pietate vir Cantianus Hieronymus a cō pedibus eos soluet luciq̧ restituet. Quantum ergo quōdam cyreneo & tarentino ꝓ platone græcia debuit: tantū Canciano ꝓ platonis liberis debebit italia.

Charitas potius q̄ scientia transfert in deum.

Marsilius Ficinus Philippo Carducio litteris & moribus ornatissimo. Salutē dicit.

d Eclamatiunculam nostram qua ad pietatem charitatemq̧ amicos diebus superioribus cohortabar philippo Carduccio meo censui dedicandam: viro pietatis charitatisq̧ plenissimo. Cum vero Philippum nomine piumq̧ appello geminum intelligi philippū volo Carducciū atq̧ valoriū: legite igi̅t ambo fœliciter.

S I deus proprie nuda quadam res omnes intelligentia faceret forte: omnia & intelligerent & ab intelligentia recta nimine aberrarent. Per quam enim proprietatem effectus a causa prodeunt ꝑ eandem quasi imaginem a causa sibi impressam suam continue stabiliterq̧ causam repræsentant. Cum vero neq̧ creata omnia cognitionem habeant & quæ habēt sepe aberrēt in cognoscēdo affectū tn̄ naturalem habent oīa atq̧ ipso affectu nō errent: cōsequens est a creatore omnia nō tam ꝑ intelligentiā q̄ ꝑ voluntatem fuisse creata. Quod quidem inde confirma̅t: quia sicut a causa ꝓcesserunt ita & conuertuntur Cum igitur ꝑ affectum ad bonum conuerta̅t omnia: non ꝑ cognitio

nem sequit̃ a bono p̱ affectum omnia ꝓcessisse. Atq̃ sicut p̱ affectum ipsius ꝓcesserunt: sic p̱ eundem vbiq̃ conuerti. Quod em̃ in rebus appetitionem dicimus nihil significat aliud q̃ passionem .i. raptum ab ipso primo cũctis illatum. Sed qui hæc quidem ferri vidẽt: illum vero nõ vident trahere: ita decipiuntur: sicut qui ferrum putarent seipso sponte magnetem petere: quando magnetem alicubi nõ viderent. Hinc ergo constat voluntatem diuinam esse portam per quam mentes dum creantur egrediũtur. Rursusq̃ per quam eedem dum recreantur regrediuntur. Ergo ad Canorum Dauidis poetæ sacri psalterium verus ille phoebus omnipotens ab alto: ita nostris mẽtibus intonat. Attollite portas principes vestras: & eleuamini porte eternales & introibit rex glorie. O principes o mentes corporum principes. principes animaliũ quas ego minui paulomin⁹ ab angelis: quas ego honore & gloria coronaui quas sup̱ opera manuum mearum iure cõstitui. Attollite portas: sursum eleuate voluntates: o porte eternales: o voluntates eternæ ab eterno creatæ: eternorumq̃ capaces nolite aperire vos ad inferiora excipiẽda quorum nos ingressus inficiat: apite vos ad superiora recipienda q̃ suo vos ingressũ reficient. Tũc sane ego p̱ vos intrabo rex gloriæ rex inquã & lucis & gaudii. Signabo sup̱ intellectus vestros lumen vultus mei: dabo aũt vobis leticiam meã. Ego sum porta p̱ quã quisquis non intrat fur est & latro. Voluntas mea porta est p̱ quam egressi estis oẽs voluntas vestra porta est p̱ quam in me regrediemini oẽs. Ego ignis sum cõsumens atq̃ cõsũmans. Consumens quidẽ materiã: cõsũmans vero formam. Consumens quidẽ materialẽ deformitatẽ: cõsũmans vero spiritalem formositatem. Attende quid vbiq̃ faciat ignis: ignis illuminat atq̃ calefacit. Quod vero ab igne illuminat̃ non ideo euadit ignis: quia lumen ignis accipiat: sed quia calorẽ. Similiter ego velut ignis intellectus illumino: voluntates accendendo. Vos aũt nõ ideo diuini potestis euadere quia meã lucẽ sola intelligendi rõne quæratis: sed quia calorẽ meũ flagrantia volendi petatis. Agnoscite igit̃ quanti sit amor. Ego em̃ amore vos meo creaui: vos quoq̃ amore vestro: amore inquam mei vos ipsos in me recreabitis. Ego amore feci vos mentes: vos aũt amore dei vos q̃nq̃ deos reficietis. Tunc ego dicã. Vos quoq̃ dii estis & filii excelsi omnes.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

Marsilii Ficini Probemium in librum Octauũ epistolarũ ad Phylippum Valorem Virum Magnificum.

Marsilius Ficinus Florentinus Philippo Valori generosissimo Valoris virtutis heredi.

c VM SAEPE Dilectissime Valor octauo epistolarũ libro caput imponere tentauissem: neq; vllo pacto valerem: supplex tã dem diuinam potentiam obsecraui: vt tantum saltem mihi valoris suppeditaret: quantum capiti huic adhibendo suppeteret: foelicissimum certe votum. Nempe dum pro capite admouẽdo Valorẽ opto Valor ipse interim mihi factus est caput. Salue itaq; dulcissimum libri imo liberi mei caput quo liber meꝰ ducitur & quo viuit: imo vero quo multi iam mei liberi viuunt. Oportune admodũ quorum vita iamdiu aspirat domus medica aspirat simul & valoria domus. Quippe cum & hæ familiæ prorsus idem vbiq; velint & opem medicam mox valitudinis prosperæ Valor ipse sequatur. Aspiret semper vtriusq; familiæ foelicitati deus omnipotens & concordiam hanc seruet antiquam. Lege foeliciter & viue foelix vna cũ Nicolao fratre admodũ elegãti: atq; lectioni huic Anthoniũ Lanfredinum ægregium academicum nõ vt lectorem tantum sed vt iudicem adhibeto.

Principium Octaui libri.

Gratiarũactio ꝓ libris Platonis ꝑ hieronymum ab occupatóre redemptis.

Marsilius Ficinus Hieronymo Vrbinatis ducis oratori. S. D.

c OGITABAM modo Hieronyme tibi ꝑ epistolam agere gratias q̃ diuum Platonẽ a diurno quodam carcere duris q; compedibus liberaueris. At ipse Platonis genius his me ferme verbis corripuit. An adeo Marsili & eloquentiam magnifacis tuam & libertatẽ paruifacis meã vt dignas liberatione mea gratias Hieronimo te confidas acturum. Ego hieronimum salutabo meum. Ipsemet & gratias agam ipse & referam: hũc eñ & inter academicos annumerabo meos: & tertiũ iam liberatorem meũ post anniceridem architamq; cognominabo. Sic ad me Hieronime modo Platonis genius: tu vero ipsum mox Platonis spiritum audi in hoc ipso volumine quasi suo quodam corpore resonantem.

Amor absentiam non patitur.

Marsilius Ficinus Petro Compagnio dilectissimo suo. S. D.

t Vnc primum te hinc abesse suspicari coepi: cum epistolam tuã legerem: qua interrogabas quando ad vos sim profecturꝰ. ego vero iamdiu istuc aduentassem si te hinc abesse sensissem. Modo proficiscor ad alios quia minus amo ad academicũ non ꝓficiscor: quia nimis amo: atq; ita complector vt abire non sinam. Vale.

Probemium in apologos.

Marsilius Ficinus. Georgio Cyprio compatri charissimo ac optimo medico. S. D.

CVm apud te litterati nonnulli in ipsa cœna de scalæ nostri scriptoris elegātissimi Apologis verba facerent atq; a me imprimis quia nuper legeram iudicium de his exigerent. Ego oīs inq; scalæ nostri apologus & elegans mihi videtur & masculus. At illi arriserunt pariter atq; deriserunt: Arriserunt quidem eleganti q̄si eleganter expresso. sed masculum quasi dictum improprie derisere. Ego igitur (iudice te) affirmo me nō solum proprie sed etiam verissime apologos scalæ masculos appellasse. Quis enim iure neget eos esse masculos qui me ad hæc antea sterilem vno afflatu adeo fæcūdū reddiderint. vt eodem ferme partu multos filios apologos pererēt. Quod quidem hinc etiā confirmatur q postq; illi e laribus discesserunt. nulli deinde apud nos nascūtur apologi. Eos autē qui tunc nobis nati sunt quasi ob priorem sterilitatem meam imbecilliores tibi & tanq; compatri nutriendos & tanq; medico fouendos confirmādosq; cōmendo. Vale & charissime compater & optime medice atq; lege fœliciter.

Amatoria silentii purgatio quando amicorum litteris non respondemus.

Marsilius Ficinus Philippo valori. S. P. D.

ACcepimus iam pridem epistolam tuā mi valor non mihi solum sed etiā Petro Nero Philippoq; carduccio ac deniq; academicis cunctis cōmunem vt nihil mirum sit nullum adhuc nostrum epistolæ respondisse dum alii alios quotidie responsuros arbitrarentur. Accedit ad hec q dyalecticus quidam ex academia cū audiret reprehendi nos q valoris nostri epistolam. Valoris plenam quodammodo paruifacere tam longo silentio videremur. in hūc ferme modum argumenrari cepit. Facile ostendi potest. amici non tam nos q̄ Philippū ipm diuturni huius silentii causam extitisse. Quapropter ipsum potius q̄ nostrum quēq; esse reprehendendum. Sane si philippus. valor est amicus noster. certe ē valor noster. Rursus si ipse est valor noster vtiq; ipe est noster valor. At si ille est noster valor consequens est. vt illo absente ipi nihil penitus valeamus. Ergo valor redeat. subito vox nostra redibit. Ingeniū nobis ille dat ille rapit. Cum vero hæc ille dialecticus conclusisset. alii omnes lætissimo statim applausu consensere. vnus dumtaxat in argumentando. Paulo curiosior non amorem quidem. erga te cōmunem simul & singularem improbare sed ipm argumentationis forma reprobare aggrediebatur. Sed cæteri omnes ad eum conuersi imposito silentio cocluserūt conclusiones amatorias quomodocūq; & vndecūq; ducantur non dissoluendas esse. sed totis viribus confirmandas. Ergo bn̄ va-

l: valor noster & ad nos vola.

Quomodo singuli angelos custodes habent.

Marsilius Ficinus Philippus Callimaco.

PLatonicorum sententia est complatonice mi callimache quot in coelo dii.i.stelle sunt totidem circa terras esse demonũ legiones totidẽq; in qualibet legione demones contineri quot in coelo sunt stelle. duodecimq; esse demonũ principes quemadmodũ & duodecim sunt in zodiaco signa. Præterea alios qdem saturnios esse iouios alios;martiosq; atq; solares. Similiterq; pro aliorum stellarum tam nomine q̃ virtute varios demones censent atq; cognominant. Addũt tot insuper esse humanarũ ordines aiarũ quot & stelle & demonũ legiones cõnumerantur aliasq; aliorum tum demonũ tum sydeꝝ tam naturam q̃ munus appellationemq; sortiri:hos vero demones appellant genios ingenuos duces ingenii singulos singulis animabus a lege fatali.i.ab ipa qñ animæ labũtur in corpus speraꝝ omniũ dispositione influxuq; nobis accomodatos quibus mẽtes nostre q̃tenus deterioribus quibusdã demonibus sensibusq; nõ parẽt quotidie facili quadam occultaq; psuasione ita ferme ducant vt naues gubernaculo a gubernatore regũtur. Rursus quemadmodum verũ de his iam satis. Nã hic eã reclamat epla cuius humanitas humilitasq; sublimiores cõtemplationes vix admittit. Admittis hæc verbis (vt equidem audio) mi Sallimache tanq̃ platonis nr̃i sectator. sed vt video non oia hæc re ipa cõfirmas. Quod eñ vnicũ quisq; bonũ habeat demonẽ cũ ipe multos aptissime bonos habeas aut satis affirmas Nũc poesis appollincum pfert demonẽ. nunc oratoria mercurialem alias philosophia saturniũ. alias grauitas iouiũ. Semp & maganimitas martium & humanitas vrbanitasq; venereũ. vt calimachũ nostrũ polidemonẽ cognominare iure possimus. Salue igit salue iterũ Callimache polidemon, immo vero salue totiens quot bonis demonibus obtpans; malis interim demonibus dñaris & quotiẽs pclare pugnãs qd callimachus nomẽ sonat superas quoq; pclare. Quid mirũ ex oñi te certamie victoriã reportare. Nẽpe si vnico demone quodã scilicet & mercuriali vlixes & martio achilles & venereo æneas e mltis piculis sospites euaserũt. tu certe fida multorum custodia passim tutissimus ibis.

Marsil. Fi. Sebastiano baduero & Bernardo Bẽbo clarissimus venetorum ad summũ põtificem oratoribus. plurimũ se cõmendat:

VT certioribus auspiciis ad summũ pontificem accedatis. publicã totius ytaliæ penes illũ (quã optat) cõcordiã firmaturi: ferte vobiscũ concordiã cum lege diuina excellẽtissimorum apud gentiles philosophorum vestrumq; Marsiliũ põtifici summo seruum deuotissimũ suppliciter cõmendate.

Concordia mosis & Platonis:

Mar. Fici. Braccio Martello lrīs & moribus ornatissimo: S.D.

NVmenius Pythagoricus quē origenes nō solū pythagoricis verū etiā pħis pene omnibus anteponit cum & mosaicos & Platonicos legisset libros ait se in Platone mosem agnouisse: nihilqꝫ aliud esse platonē q̄ꝫ alterū mosem attica lingua loquentē. Quamobrem qui te optime bracci ad academiā vocant: nō tā ad platonicā disciplinā q̄ꝫ ad legē mosaicā exhortanī. Nam cū primum ingressus achademiā fueris: occurret tibi Parmænides qui vnicum demōstrabit deū esse reꝝ oīm ideas. i. exēplaria rōesqꝫ eminētissime cōtinentē vel ꝑducentem. Occurret Melissus & Zeno qui solum deū reuera esse demōstrent: cætera vero videri. Veniet obuius & Timeus ostēdens mundū a deo suæ bonitatis gratia fuisse creatum deūqꝫ a principio cœlū terrāqꝫ creauisse: deinde aereum spiritū sup aquas circumfundisse atqꝫ hec omnia tādiu ꝑmēsura q̄ꝫdiu diuinæ placuerit voluntati. Deū fecisse hominē adeo sibi similem: vt vnicū dei in terris cultorē terrenorūqꝫ dominū collocauerit. Offerent ibidē se tibi politicus protagoras & me nexenus & Critias differentes ex terra homines ab initio rerū dei virtute creatos atqꝫ sub spirituum diuinorum ꝑpetua custodia positos legem a solo quodam dei nuncio accepisse ac demū post mūdi cursum ex terra (deo iubente) resurrecturos. Ibi philebus Theetetus phedon phedrus. Socrates in sola dei ipsius similitudine atqꝫ fruitione nostrā beatitudinem esse docent. Audies & senem quēdam Atheniensem verbum dei mundū esse dispositum asserentē deūqꝫ reꝝ oīm eē mēsurā: maxime vero si deus fiat homo supbos tanq̄ꝫ a deo rebelles effulminantē: humiles vero ꝓbantem tanq̄ꝫ deo charissimos: deniqꝫ omnibus prædicētem siue descenderint in infernū siue in cœlū ascenderint eos vbiqꝫ diuinū iudicem repturos. Audies Hermiā Herascunqꝫ & Coriscū ibi doceri deum rerum omniū ducē cāmqꝫ patrē esse simul & filiū: atqꝫ in singulari ipsius amore summū cōstitui bonū. Doceri insuper Dyonisiū circa omnium regem esse cuncta ipsius gratia omnia eumqꝫ causam eē bonorum omniū: deinde beatos hoc ordine distingui spiritus vt alii potentiamqꝫ dei velut efficientem causam alii sapientiam seu exemplar: alii bonitatem tanq̄ꝫ finem omnium referant: Doceri tandem Siracusanos diuina mysteria rationibus comprehendi non posse sed puritatem mentis deo ꝑsimili deniqꝫ fieri: vt tanq̄ꝫ ab igne scintillante subito lumē in aimo fulgeat seqꝫ ipsum iā alat. Proinde aspicies Herum pamphilium diuino iussu a mortuis resurgētem quo viuentibus animorum secreta renunciet. Ille te per elisia prata perducet. quæ nostri nomine paradisi significant. Ondet & inferos digito & purgatorium antrum atqꝫ Lymbum: Eadem tibi Socrates multis

vbiq͡ȝ rōnibus confirmabit docebitq͡ȝ eternitatis curam habendā nobis esse multo magis q̄ȝ tempis. Contemnenda esse caduca vt consequamur eterna prestare iniurias vel grauissimas ppeti q̄ȝ inferre. Nihil curandum contendendūq͡ȝ aliud q̄ȝ vt purissimū iudici omnia inspicienti animū offerre possimus. Itaq͡ȝ confessionem penitentiamq͡ȝ voluntariam peccatoꝝ ante omnia probabit esse saluti hominum necessariam. sed ad eam iubebit maxime ꝑperandum ne antiquatus animi morbus insanabilis ꝑrsus euadat. Monebit deniq͡ȝ nos ꝑ huius vitæ mare ipa exactissimæ rationis naui tamdiu vehi quoad diuino deniq͡ȝ verbo tutius fœliciusq͡ȝ prouehamur. Illic & Laches ad crebram delictorum confessionem penitentiamq͡ȝ hortabit. Verū cur nam generosum charmidem ꝑterieram. Hic. n. tibi bracci a pristina quadam animorum nostrorū intempantia. oīa tum corporis tū fortune incōmoda proficisci aperiet. Rursusq͡ȝ adiiciet si prima ipsa puritas animoꝝ restituatur immortalitatem quoq͡ȝ restituendā. Deniq͡ȝ Critias in ipis achademiæ penetralibus tanq͡ȝ moysaicum oraculum ꝑclamabūt. Deum cum creauisset mundi hominē postremo (qđ & protagoras dixerat) effecisse in terra sibi simillimū atq͡ȝ alma quadam impleuisse gratia qua permanente cūctis tum animi tum corporis fortunæq͡ȝ bonis perpetuo frueretur. In viridariis quoq͡ȝ suis sub vere perpetuo eū collocauisse exigua quadam salubriū pomorū degustatione vitam fœlicem prorogaturum. Circumsepsisse insuper hortos ne quid alienū igrederetur. Verum cum homo a diuinis paulatim ad caduca diuerteret patrisq͡ȝ legibus minus indies minusq͡ȝ obtemperaret diuinam illam euanuisse gratiā. ideoq͡ȝ in turpem animi habitum corporisq͡ȝ morbos & vite sollicitudinem: laboresq͡ȝ incidisse atq͡ȝ demum ex hortis illis ad regiones admodum dissimiles fuisse translatum. Quod quidem insidiāte malo quodam demōe sub insolentioris voluptatis esca infœliciter accidisse. Timeus & phædrus & Diotinia in achademia testabuntur. Sed vt redeamus ad Critiam: hic tibi concludet deum cum humanum hoc opificium suum iam penitus improbaret vtpote quod ex diuino paulatim profanum euaserat quo & purgaret malignitatem & restitueret puritatem terras ingenti aquarum diluuio abluisse. Neq͡ȝ vero prætermittenda est aurea sententia illa Platonis academie ducis eatenus acquiescendum esse dicentis præceptis suis donec sacratior aliquis q̄ȝ homo in terris appareat qui fontem omnibus veritatis aperiat quem deniq͡ȝ sequātur omnes. Hactenus & Plato & hi qui Platonis lingua loquuntur preterea plotinus & philo diuinum intellectum dei filium coli iubēt ab ipso deo patre manantem vel tanq͡ȝ a loquente verbum vel tanq͡ȝ a luce lumen. Quod quidem Iamblicus egyptiorum testimonio comprobat deum sui ipsius patrem filiumq͡ȝ apertissime nominans: Nu-

meratq; angelos archangelosq; & principatus quos & ꝓculus noue nario distribuit numero. affertq; chaldeoꝝ oracula in quibus pater- na in deo potẽtia & intellectus a patre manãs. Igneusq; amor expri- mitur. Sed quid de amelio dicam. Hic ꝓhœmiũ illud euangelii Ioan nis quod in sacris quotidie legitur paucis totum colligit atq; admi- ratur hæc illi. Tu vero marcelle postq; Academiã ingressus myste- ria hæc ab his heroibus intus acceperis ac insup alia plura atq; maio ra quæ non capit epistola. forsitan Petri voce clamabis. Bonum ẽ hic esse. Faciamus tria tabernaculoꝝ milia.

Confirmatio xpianoꝝ p Socratica.

Marsilius Ficinus paulo Ferobanti insigni theologo. S. D.

Nisi reuerer optime Paule fore nonnullos qui vel prauitate in genii vl' paruitate iudicii alio q̃ nos loq̃mur sensu captẽt sin gula demonstrarẽ socratem & si non figura qua Iob atq; Io- annes baptista tñ adumbratione forte quadam xpm salutis auctor ẽ. quasi (vt ita loquarp) signauisse. idq; hac rõne ṗcipue facerem. vt de- tractorem illũ confunderẽ Lucianum q cum om̃ibus detraxisset bo- nis xpianis deniq; non pepcit audens fidei nostræ martyres deride- re q & tanq; nimiũ simplices om̃ia q apud homines bona hñtur libẽ ter amitteret & tanquã infortunati seipos vltro cruciatibus cedibusq; exponeret. Obiiciendus aũt Luciano simplices deridẽti Socra tes an alios sapientissimus & magnorũ testimonio philosophoꝝ & appollinis oraculo iudicatus. Hic ergo non rudi quadam simplicita te. immo singulari mẽtis excellentia atq; (vt plato xenophonq; testã tur) diuinitate insup vaticinioq; ingenito æterna bona caducis ĩ om̃i eius vita ꝑposuit incõmodaq; corpis inediã præsertim & nuditatem atq; fortunæ mala om̃ia vltro substinuit sola animi malo detrimẽtoq; sempiterno perterritus. vni dumtaxat pietatis charitatisq; intentus officio. Quippe qui ꝓpria negligens comoda nullo que detẽtus pe riculo tanq; animorum medicus mẽtibus hominũ vbiq;. citra fines patrios purgandis incumberet dum superbiam ante omnia detesta- tus. Mansuetudinem vero & charitatẽ religionemq; præceteris ap- probat solum veri amoris charitatisq; studium profitet̃ ambitiosam sciẽtiarum excludit professionem. Diuinis vbiq; nititur testimoniis firmaq; illis heret fide piis iustisq; moribus est contentus. atq; id q̃d mirum est nullum tam laborosi officii premium humanum sperans. sed certo ob id periculo & morti se subiiciens. Nempe ad hoc vnum se a deo missum asseuerabat malleq; dicebat deo q̃ hominibus obse qui. Sed audiamus socratem ipum parumper apud iniquos iudices ita clamantem. Ne vero esse talem vt a deo ciuitati tributus fuisse vi deat hinc potestis animaduertere. Non humanum certe id esse vide tur q eo ego mea quidẽ omnia omnino neglexerim. atq; in hac rei

familiaris negligentia inopiaq; tot annos iam pseuerem vestro semper intentus bono dū singulos conuenio tāq; pater aut frater natu maior sua deus cura virtutis habere. Quod si quam pro officio meo mercedem reciperem humanam quandam id rationem haberet. hæc ille. Itaq; dum corripit peccatores, & calcæ percussus salutat pcussorem & alteram percussus genam obiicit alteram. Deniq; tātum ex veritate odiū reportauit vt ab ipsis iis impietatis fuerit accusatus qbus ipse palam pietatis officium predicauerat: Quid vero dicam qꝫ cum se facile defendere posset in iudicio non defendit. neq; excusauit seipsum. sed iudices accusauit. & cum e carcere posset abire noluit iniustamq; necem substinuit libētissime summe cōstantie patientieq; posteris exempla daturus. mitto in presentia triginta nummorꝝ pcium de socrate factū & ipius socratis vaticinia vindictam quoq; diuinitus post eius necem subito consecutum. Lotionē vesperi pauloante obitum institutam a Socrate exhortationemq; eius ad pietatem hora cene. Quid qꝫ in eadē hora de calice atq; benedictiōe & in obitu ipo de gallo fit mentio. Mitto preterea multa socratis tam facta q̄ dicta nō ab ipso quidem sed a discipulis eius quatuor præcipue scripta qbus xpiano aduersus Lucianum maxime confirmatur. Multa enim sunt & ea quidem maxima que de numine huic infuso deq; abstractione mentis a corpore & quasi quadā transfiguratōne tradunt. Hec vero neq; facile epistola caperet neq; benigne forsitan nonnulli reciperēt putantes fortasse socratem nūc quasi emulum cōparari quē defensorem paro.

In quo principis consistat laus.

Marsilius Ficinus Galeotto Fauentiæ principi: Salutem plurimam dicit.

Alamānus meus modo me rogat proficisci fauentiam quo & sponte sum profecturus. Immo etiam iam pridem (iubente platone) Quippe qui ex alto mihi iamdiu vaticinatur. quod sibi quondam tercio in siciliam itinere minime contigit id in presentia me primo hoc itinere statim consecuturum inuenturum. s. virum suiipius prius q̄ populi principem. neq; tam dominū q̄ pr̄ie patrem Qui non Martis solum colat. sed & palladis arces. qui & inter milites Martem referat. & inter musas agat appollinem. O fœlicē vrbem o vere Fauentiam cui tam mirifice propicius fauit deus. quam effecit fœlicissimi principis fauore fœlicem.

Excusatio obsequii non collati.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandulano complatonico suo. S. D.

q Va de causa ipse cupis platonicos a nobis libros accipere eadem & nos in præsentia cogimur retinere. Si quando dabit obsequendi facultas sponte obsequar q̃ libentissime Doleo equidem (mihi crede) ob singularem motuumq̃ amorem nostrũ & te sæpe optare quæ præstare non possum & me non posse semp præstare quod optes. Vale.

Qui commendat omnes est commendandaus ab omnibus.

Marsilius Ficinus Bandino.

s I quis honorandus est ab omnibus is proculdubio est qui & ipe omnes honorat. Verrino igitur vati debent omẽs honorem: Hic em̃ tã gratus est tam gratiosus. vt omnes & quibus debet admodum grate & quibus nõ debet gratis honoret. Fauet bonis: Extollit ingenia: Ornat doctos: illustrat principes. colit sanctos demum in omnibus veneratur. Quid plura: ipsum vos audite. Qui enim laudat omnes ipe se laudabit in omnibus: Nisi vero tibi cõmẽdatus sit is cui probi cõmendati sunt omnes: nescio quemvnq̃ habeas cõmendatum.

Charitatis laus.

Marsilius Ficinus: Hermolao Barbaro Veneto. Salutem plurimam dicit.

c Haritas non quærit quæ sua sunt sed quæ alterius. Charitas omia credit omnia sperat: omnia sustinet. charitas non cogitat malum. charitas nũq̃ excidit. Deniq̃ in charitate nullus ẽ timor: sed perfecta charitas timorem omnẽ procul expellit. Hec verbis quidem simplicibus sed ingenti quodam mysterio clamant diuinæ religionis antistites. Hec tu humanissime barbare sic erga me forte quadam quasi erga te inhumanũ seruas omnia. vt hanc ipam charitatem quã pietatis xpiane patres in primis exoptãt in te magnopẽ feruere non dubitem. profecto amantissime mi Hermolae deũ ipum testor qui charitas est adeo ipam charitatis ydeam. & in te expressisti & mihi ante oculos posuisti vt ego quem hactenus quoad poteram ac liber amabam. nũc iam supra vires necessarioq̃ amare compellar hactenus igitur non amare & absentiam ferre potui. Iam vero in posterum nequeo nõ amare. atq̃ absentiam equo (vt solebam) animo ferre non possum. Spero autem deum qui nobis mirabiliter coniunxit animos: quandoq̃ similiter oculos coiũcturũ. Neq̃ vero putare queq̃ voluimus. Hermolaũ atq̃ Marsiliũ ob id forsan minus vl' eẽ vel ferre coiũctos: Qd alter qdem Arestoteli fauere potius videatur alter vero platoni: nã in eodem veritatis virtutisq̃ cultu sumus vnũ. In quo plato & arestoteles ñ eẽ vnũ ñ potuerũt. pge itaq̃ latissime & attice barbare atq̃ (vt cepisti) atticũ aresta diuturna barbarie streuevẽ

dica: Ergo vero platonē nostrum a lethea quadā obliuione vel somno pro viribus excito. Ita diuinitus institutum est: vt mea tuaq; opera latini platonem loquentem saltem & Aristotelem nunc primum audiant latine loquentem.

Non exigendum ab amico plusq; habeat.

Marsilius Ficinus Ioanni Aurelio Ariminensi. S.P.D.

ON satis a me putabis tibi factum Aureli iustissime: si totiens ero tuus: quotiēs meus ero: Satis equidem arbitror. Noui enim equitatem & modestiam tua nihil plus mei a me exacturam q; habeā ipe mei. Hactenus non Marsiliani iuris sum: immo vero platonici: Iamdiu interpraetationi huius totus addictus heri tādem (adiuuante deo) platonicum opus exegi. Nunc primū mihi redditus amicis quoq; sum pariter restitutus: Misisti ad nos vere superiori carmia multa partim abs te partim ab amicis composita: in quibus artem humanā laudo: apollineū furorem miror: pietatem erga defunctos amicos sūmope pbo: ingentes p ingēti mūere grās ago.

Commendatio librorum Platonicorum.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

ACcedit ad vos tandē plato nr̄ pia phillippi Valoris opa: neq; pfecto absq; singulari valore valuisset vnq; tanta terrarū spacia peragrare. Ergo age cōplatonice mi Bandine quantū ego te amo: quantum & tu me amas tantum sicut & soles honora Platonem. Ac si platōi nūc iterum peregrino opus est hospitio hospes esto. Rursus si parum istic noto opus est praecone: esto praeco: si deniq; iter aduersarios trepidāti necessariū fuerit patrociniū esto patronus

Excusatio quando breuis respondet amicis.

Marsilius Ficinus Antonio Calderino. S.P.D.

NEmo vel letior aspicit amicorum litteras vel respondet alacrior q; Marsilius. Cui nihil sine amicis est gratum. Quod autē duabus iam epistolis tuis vix tandem reddiderim vnam platonicus ille magnus plotinus in causa est: Qui cum platonē suū nup resciuerit (me duce siue potius traduce) in aliā accessisse: me dies noctesq; sedulus vrget: ne permittam platonem diutius absq; fido acate suo apud italios peruagari Ego igit̄ adeo ingenti huic operi vehementer incumbo: vt vix mei ipsius aliquando reminiscar. Cū primū plotinus me mihi reddiderit: reddet amicis.

Excusatio quando breuis respondetur amicis.

Narsilius Ficinus Callimaco. S. P.D.

ACcepi tuas Callimache litteras subtiliter & elegāter de demonibus disputantes: atq; has quidem valde demonicas. Sed vide q; demonicus amice sis: immo vero diuinus. Dum enim certas nō posse a demone hominem occupari interim te demone &

quidem diuino occupatissimum esse demonstras. Qua quidem de re libentissime tecum pluribus agerem: nisi quouis momento plotinus noster ad se reuocaret interpretandum. Quamobrem dum plotinus me Platonicus detinet Plato interea ad te profectus nostra opera tecum latine loquatur: hic etiam pro muneribus magnas tibi gratias agat dum ipse gratiam habeo immortalem. Vale: Die. viii. Aprilis. Mccccclxxxv.

Quod qua vsa ducit deus pergendum sit.
Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

PLatonem Bandie quem petitis arbitror iam ad vos ante has litteras peruenisse: hunc ego fœliciter interea legite dum ego do operam vt quandoque legatis. Lecto Platone plotinũ. Plotinus noster platonicorum vna cum platone suo facile princeps quinquaginta & quatuor diuinos composuit libros. Trigesimo eius libro hac hora (deo aspirante) extremam imposui manum. Ita profecto iubet deus omnipotens: hac nos diuina prouidentia ducit hac ergo sequamus.

Dubitatio Vtrum opera philosophica regantur fato an prouidentia.
Ioannes Pannonius Marsilio Ficino Platonico: S. P. D.

LEgi Bude in epistola ad Bandinum: Item in prohœmio tuo super platonem & in prohœmio Theologiæ tuæ quantum astruas prouidētiæ. Quod aliquis esse fati suspicabit: primo nō video equidē ad quid seruiat ꝓuidentiæ renouatio antiquorum. Deinde non est christiana illa antiquorum Theologia: præterea memini cum olim in italiam profectus latinis litteris & græcis erudiret Florentiæ me a duobus vestrum Astrologis audiuisset te ex quadā syderũ positione antiquas renouaturum philosophorũ sententias. Quam quidē positionem siderum & si audiuerim non satis rocolo: sed te arbitror meminisse immo & per te inuenisse: Adduxerunt itē illi Astrologi ad suum iudiciũ confirmandũ quod fatali quodam tēpore antiquum cytharæ sonum & cantum & carmina orphica obliuioni prius tradita luci restituisses Mox & mercurium trismegistũ antiquissimũ traduxisti & pithagorica multa. item carmina Zoroastris explanauisti & anteque florentia huc redirem transferendo Platoni manum inieceras: iisdem (vt equidem suspicor) austromicis auspiciis. Quod aũt hæc non tam prouidentia q̄ fato quodā fiant abs te illud etiā argumento est ꝙ ante hæc omia antiquum quendā philosophum siue poetā: vtpote adhuc adolescēs leuiter ꝓpagasti. Quē deinde meliori fretus consilio supræxisti: & (vt audio) ꝓ viribꝰ extraxisti: neque fuerat illud diuinæ ꝓuidētiæ munus qđ ipse ætate prudētior factꝰ merito iudicasti dānandũ: Eqdē te amice moneo caueas ne forte curiositas qdam si isthæc renouatio antiquorum potiusque religio.

Quod diuina prouidentia statuit antiqua renouari.
Marsilius Ficinus Ioanni pannonio. S. P. D.

SI nostra quæ legisse te dicis intellexisses: nō dubitares nunc qua potissimū ratione nr̄a hæc veterū renouatio diuinæ ꝓuidentiæ seruiat: principio neq; debemus ab illis ad summū xp̄ianā requirere q xp̄i aduentū antecesserūt neq; cōfidere acuta & quodāmodo ꝓhica hominū ingenia vnq; alia q̄dam esca p̄ter q̄ ꝓhica ad ꝓfectā religionē allici posse paulatim ac ꝓduci. Acuta. n. ingenia soli se rationi comittunt: cumq; a religioso quodā philosopho hanc accipiunt religionē: subito comunem libenter admittūt. Qua quidē imbuti ad meliorem religionis speciē sub genere cōpræhensam facilius traducunt̄. Itaq; non absq; diuina prouidentia volente: omnes ꝓ singulorum ingenio ad se mirabiliter reuocare: factū est: vt pia quædam philosophia quondā & persas sub Zoroastre & apud ægyptios sub Mercurio nasceret̄: vtrobiq; sibi met cōsona. Nutriret̄ deinde apud Thraces sub orpheo atq; Aglaophemo. Adolesceret quoq; mox sub Pythagora apud græcos & italos. Tandem vero a diuo platone cōsūmaret̄ athenis: Vetus aūt theologorū mos erat diuina mysteria tum Mathematicis numeris & figuris: tū poeticis figmentis obtegere. Plotinus tandē his theologiā velaminibus enudauit: primusq; & solus vt Porphyrius Proculq; testant̄ archana veterum diuinitus penetrauit. Sed ob incredibilem tum verboꝝ breuitatē: tum sententiarum copiam sensusq; profunditatē: non translatione tantū linguæ sed cōmentariis indiget. Nos ergo in theologis superioribus traducendis & explanandis: hactenus laborauimus. Nunc vero quotidie in plotini libris similiter laboramus huic operi nos sicut & illi suo diuinitus destinati: vt hac Theologia in lucem prodeunte & poete desinant gesta mysteriaq; pietatis impie fabulis suis annumerare & ꝑipatetici. i. ꝓhi oēs admoneant̄ non esse de religione saltem rōni tā q̄ de anilibus fabulis sentiendum. Totus eñ terrarū orbis a ꝑipateticis occupatus in duas plurimū diuisus est sectas Alexandrinam & Auerroicam. Illi quidē intellectum nostrū esse mortalem existimant. hi vero vnicū esse contendunt. Vtriq; religione omnē funditus æq̄ tollunt. Si quis aūt putet tā diuulgatam impietatē tanq; acribus munitam ingeniis sola quadā simplici prædicatione fidei apud homies posse delori: is a vero longius aberrare palam reipsa protinus cōuincetur. Maiori admodum hic opus est potestate. Id aūt est vel diuinis miraculis vbiq; patentibus vel saltem philosophica quadā religione ꝓhis eam libentius audituris quandoq; ꝑsuasura. Placet aūt diuinæ prouidentiæ his sæculis ipsum religionis sue genus auctoritate rationeq; philosophica confirmare: quo ad statuto quodā tempore veris infimā religiōis speciem (vt olim quandoq; fecit) manifestis per

omnes gentes cõfirmet miraculis: Quod vero tu nostri huius operis causam in fatum referre volens de nostre genesi attigisti: non inficior equidẽ in hac ipsa figura. Saturnum in aquario ascendentem & Solem Mercuriumq; in nona cœli plaga aspectumq; reliquorũ Planetarum ad ipsam nonam: significare hominẽ rerũ antiquarũ innouatorem sed efficere nego. Tu quoq; si epistolam nostrã de magorũ stella & similem in theologia nostra disputationẽ. item plotini libros hac ipsa de re tractantes: quos & traduximus diligentissime legeris plane intelliges officia publici boni ad animos ptinentia dependere quidẽ precipue velut a cõmunibus primisq; cãis a supnis mentibus dei summi ministris. pficisci etiam quodammodo tanq; a cãis ppriis atq; vltimis: ab humanis cõsiliis: vbi se supernis accommodant. Significari aũt a figuris motibusq; celestibus velut diuinarum mentiũ instris: Disces præterea fatũ. i. cœlestium seriem causarũ prouidentiæ diuinæ seruire. Animos vero nostros tunc maxime liberos iudicari quando maxime cum diuina voluntate consentiunt. Quoniam vero te poetarũ apprime studiosum esse cognosco: rem totam vna cũ marone concludam. Eneas. i. heroicus animus descensurus ad inferos & iterum ascensurus. i. secreta diuinorum mysteria penetraturus & obscura editurus in lucem: diuina ad hoc ipsum prouidentia ducitur: tanq; & diuinitus (vt ait) genitus quem & æquus amabat Iuppiter: & diuina ad idem oracula prouocabant: Incedit rursus ad idem libero quodam arbitrio: vbi eũ ardens euehit ad æthera virtus: & vbi consultat quid potissimum sit agendum & sponte oracula cõsuluit. & semper libentissime cum sententia diuina consentit. Confert ad idem fatum prouidentie seruiens ab oraculo designatum. Carpe manus nanq; ipse volens facilisq; sequetur. Si te fata vocant: aliter non viribus vllis Vincere: Neq; duro poteris conuellere ferro: Profecto fatum velunt prouidentiæ præco ad id te vocat id tibi significat quod statuit & imperat prouidentia: tu vero eatenus opus arduum vales ad finem vsq; perducere: quatenus duo hæc aspirant. Eatenus quoq; agis libere quatenus libenter prouidentiæ pares. Et tunc re uera es in regno fati dominus quando videris in regno prouidentiæ seruus Bene Vale.

Pro prima platonis impræssione parum fortunata.
Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. P. D.

QVod platonis nr̃i libri tandem ab impssoribus sint expræssi opia philippi valoris opa & magnifica manu factũ est. Qđ aũt min⁹ elegãter expssi id parti negligẽtia impræssoꝝ sic poti⁹ oppssoꝝ pti (si dictu fas ẽ) malignitate fortunæ nobis accidisse putato. Doles autẽ (qua tua pietas est) senem hũc nostrũ ad vos squalidum accessisse. Desine præcor mi Bandine dolore. Sic. enim &

natura comparatum est & sorte datũ. vt qui e carcere diturno soluũtur. profundisq; tenebris eruũtur. squallẽtes ꝓdeant. macieq; confecti. Est aliquid post multa tenebrarum sæcula vidisse lucem. est plurimũ ab inferis surrexisse. Iam sub diuo ẽ diuus plato. iã spirat phœbus pater ex alto suis filium radiis illustrabit. Vale.

Purgatio de silentio.

Marsilius Ficinus Amerigo Corsino. S. P. D.

dIxi equidem fratri tuo Philippo probo doctoq; viro bis mihi temporibus non licere vel ad amicos absentes ab vrbe q̃cq̃ scribere vel salutare presentes. Plotinũ nanq; platonicum me sibi totũ penitus vendicare. hinc tu plotinũ statim vehemẽti oratione & accerrimo carmine liuoris accusas. Qui & ipse nullius sit & me q̃ ferme omniũ ẽẽ soleo nullius fore contendat. At ego nũc amerige vicissim plotinũ fore omniũ molior. ac dũ vni huic omniũ mox futuro diligenter indulgeo. videor interim oĩbus indulgere. Vale.

Prophete & interp̃tes prophetarũ.

Marsilius Ficinus Domĩco Beniuenio cõplatonico suo. Salutem plurimã dicit.

Verebas supioribus diebus (& subtiliter admodũ vt soles) q. omnia qua virtute potissimũ post tam diuturnã Platonis lectionem adhuc viuam cum prima Platonis nostri lectio tibi rapuerit animũ totumq; in platonem ipm̃ repente transtulerit. Nisi plato noster mi dominice viueret. & immo nisi melius admodũ q̃ nos viueret profectum dum transferimur in platonem interim laberemur in mortem. Sed cum inter homines quõdam æternæ semper vite vixerit. merito nunc æterna vita viuens non in mortem legẽtes vertit. sed fœlicius conuertit in vitam. Missa in præsentia facio tanti mu[n]eris argumenta. Quod immet nũc agamus. Dic age quis nũc nostris vulneribus medeatur. quæ medici nobis hebrei quotidie inferunt nisi plato noster medicus animorum. Interfuisti & tu disputationibus quæ in ædibus Ioannis pici Mirãdulensis ante alios admirandi sæpe. tractatæ sunt atq; tractantur. vbi Helyas & Abraam hebrei medici atq; paripatetici aduersus Guglielmũ siculum disserũt. Oracula prophetarum ad iesum minime pertinere. sed alio quodam sensu dicta contendunt. conuertens aliorsum oĩa e manibusq; nostris pro viribus extorquẽtes neq; facile cõuinci posse videntur nisi diuinus. Plato ꝓdeat in iudiciũ inuictus religionis sctẽ p̃ronus. hũc igit̃ audiamus cõsideremusq; diligẽter q̃d hac de re. & in timeo dixerit. & nũc nobis adducat ĩ mediũ. alii (inq̃t) vates sunt. alii vatũ iterp̃tes: Nã q̃ p̃sagiũt sæpe nesciũt q̃d p̃sagiant. & q̃ velociter interp̃tan-

tur errãt magis in præuidendo: huius aũt cã est ꝙ solertia interpretũ
venatoria velox & versatile requirit ingeniũ ꝑsaga facultas. Siquid
debeat ꝑsentire ingenium exigit pacatũ atq̃ quietũ: hæc aũt tanq̃ in-
ter se repugnantia in eodem facile nõ cõcurrunt. Ex hac ergo Pla-
tonis nostri sñia colligere possumus certã præscientiã futurorum in
deo tm̃ esse: mentemq̃ diuinã prophetam quasi ꝑ linguam futura ꝑ-
dicere: & quæ mens intelligit linguam interia ignorare. Nec immeri
to Prophete.i.ꝑdictores & fatidici.i.prædictores fatorum appellati
sunt. Neq̃ tamen præscii vel præscientes quasi non horum officium
sit intelligere sed præscita solum diuinæ mentis ꝓnunciare. ꝙ si præ-
sagi dicunt̃.i.præsentientes id ipsum presagium nõ ad mẽtem & ra-
tionem: sed ad sensum imaginatiõemq̃ ꝑtinere videt̃. Sit ḡ in ligua
prophetie futuri predictio futurorum sit in eius sensu futuri quædã
imaginatio. Ratio vero certa & finis futuri ipsius in mente diuina:
neq̃ tamen temere ꝓrsus ꝓpheta loquat̃. Sed dum ꝓprium quiddã
se imaginari putat illudq̃ se sperat dicere interim prænunciet aliud li
cet simile tamen inde diuersum. Quod quidẽ & adeo qui ad sonitũ
ꝓpheticam inflat tubam distincte prænoscit̃ & postq̃ deniq̃ factum
est: ab interpte deprehendit̃ ita esse factum vt & ꝓpheta quasi preter
spem ꝓtulerat: & deus ipse ꝑsciuerat. Nõ latuit euãgelistã talia esse
predicentiũ vaticinia (vbi ait) Caipham põtificem ꝓphetasse dicentẽ
Prestat vt moriat̃ vnus ꝓ populo q̃ tota gens pereat. Admittit qui
dem euangelista hæc verba: veluti vaticinia quædã de morte christi
ꝓ populo Scit aũt alio quodã sensu a Caipha fuisse ꝓnunciata. Non
latuit aplm̃ paulum ꝓphetas nequaq̃ intellexisse quid diceret (vbi
ait) Testamẽtũ vetus totũ sub nube ac velamie extitisse & sub figura
quadã illis oĩa cõtigisse. vult igit̃ ferme oĩa nõ solum verba sed ge
sta significasse futura: Neq̃ tñ confiteret̃ antiquos quicquid loque
rent: quicquid gererent cognouisse hæc nostra portendere. Non la-
tuit ꝓphetam Dauidem ꝓphetas velut infantes atq̃ lactentes non
satis intelligere quæ prædicunt̃. Mitto quæ alii de asino balaam præ-
signante futura ferunt: Et quæ gentiles de auguriis auspiciisq̃ latis-
sime scribunt. Sciunt aũt aues q̃uis significent futura quædã ac præ
nuncient: quid tamẽ portendant penitus ignorare. Sileant ḡ sileant
iam iudei verboꝝ cauillatores. Esto (si placet) ꝓnunciauerit Isaias &
Ieremias & Daniel aliiq̃ nõnulla sub eo sensu quo hebrei passim in-
terprætant̃. Sed interim ꝓnunciãtes latuerit quid deus ipe senserit:
quidve simile ꝓphetarum verbis: diuersum tñ fore prædestinauerit.
hac sane sententia & expositiõe Platonis optime mi dominice iude
orũ interpretũ cõmenta solito suo tenore ꝓcedunt: iudaica versutia
frãgit̃: veritas xp̄iana seruat̃. Vale: sed postq̃ dixi vale: recordatus
sum: doctores christianos cũ ꝓphetia sapientiam cõputare. Idemq̃

Iamblicum Platonicũ & ꝑculum affirmare atq͡ꝫ dicere. Eum qui sine sapia prædicit aliqd' aut præsagit nõ ꝓpbãm esse: sed forte ꝓpbeticũ Hac ergo distinctione tutius accipere possumus: quæ ex platone sacris litteris sunt adducta.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo patri & domino. Domino Marco Veneto diui Marci Cardinali se commendat:

Plato noster romam ꝑfectus iãdiu vagat᷑: hospitium passim quæritãs ingenio suo moribusq͡ꝫ aptissimũ. Diuinus hic bospes purum sacrũq͡ꝫ optat hospitẽ: sapiẽs doctum: eloquens elegantẽ. Tandẽ post longos errores in augustiis marci Veneti Cardinalis ædibus velut in portu libentissime cõquiescit: & existimans se illic alterã academiã cõsequutum: & sperãs qd' in primis optabat singulari iam sui hospitis sapiæ summã q͡nq͡ꝫ potentiã nõ defuturam Plato igit᷑ hac electione hisq͡ꝫ auspiciis tuos ingressus est lares: hoc ille potissimum tecum aio viuit. Quo aũt ego erga te aĩa sim: quo amore obseruãtiaq͡ꝫ affectus plato ip̃e interea tibi vaticinabit᷑ donec Antonius Calderinus familiaris noster mentẽ erga te meã apiat testis doctrina probitateq͡ꝫ locupletissimus tuarum apud nos virtutũ præco: nostræ apud te singularis obseruantie nuncius. Vale.

Inimici hominis domestici eius:

Mar. Fici: Petro Leoni Platonico & ꝑipatetico Singulari. S.D

Salue iamdiu mi cõplatonice: iampridẽ saluo platone: salue & nuꝑ mi cõplatonice plotino iã saluo. Accipe nõnullos quos hic expectabas plotini libros heri omnibus trãsferendis finẽ imposui Reliquum est & recognoscere verba: & obscurũ sæpe sensũ argumẽtis quibusdã reddere clariorem. Tu quidem optabas bis tã dem pactis multos Hyppocratis libros me latinos efficere: Ego aũt plotino mox absoluto medicum cogor nõ iam interpræta[r]i sed agere. At sacerdotẽ inq͡s nõ decere. Quid sacerdotẽ? Sacerdotẽ p̃stat re ferre medicũ q̃ꝫ ferre medicũ. Vixi hactenus atq͡ꝫ etiã viuo qd' maxĩe pbũm decet tenui facultate cõtentus. Sed non eadẽ cõtẽti viuunt domi nepotes orphani neptesq͡ꝫ iam nubiles inimici hominis domestici eius. Vixi æquidem phãntis more semper hodie necvnq͡ꝫ crastinũ cogitaui sed hodie domestica turba me cõpellit inuitum (quod deus vetat) cogitare de crastino. Tentaui fortunam meam hoc anno Laurentio nostro sæpius aperire sperans mihi apud illum significatione tantum opus fore non præcibus subrusticus vero pudor me sæpe cohibuit sed epistola vel amicus minus forsitan erubescet. Vale. Florentie die. xvii. Ianuarii. Mcccclxxxv.

Marsilius Ficinus Veneran. in Christo patri. D. Marco Veneto cordinali diui Marci. S.P.D.

MErcurium ferunt (quod te nō latet) Venerāde pater: nō verba tātum ſolitum nunciare: Sed mittentis etiam mentē interpraetari. Aſcribunt Mercurio rurſus oportunum reminiſcentiæ munus: neqꝫ id quidem iniuria: ſicut em̄ Lunæ motum corporis ita mercurio motum animi tribuunt. Dum igit̃ in animo mouet ſenſum nunciare videtur: dum rationem mouet interpraetari. Vbi vero memoriam excitat: reminiſcentiam ſuſcitare. Quorſum hæc. Nempe Calderinus noſter inter nos integro Mercurii videt̃ officio fungi. Non ſolū em̄ quaſi nuncius tuas mihi litteras reddit verbaqꝫ refert: verum etiam mentē erga me tuā interpraetatur. Amorem deniqꝫ non docet inqꝫ: ſed reuocat potius ī memoriam. Sciebam em̄ iam diu me abs te vehemēter amari nō id quidē alio ſed animi duntaxat mei conſcientia nunciante. Cætera Venerande pater humana externis diſcimus coniecturis ꝙ videlicet doctus ſit aliquis ꝙ formoſus ꝙ potens atqꝫ diues: Quod vero nos amet non extera docent: nam et ſæpiſſime fallunt: ſed anius amore erga illum affectus certiſſime docet. Qua.n. vel ingenii vel etiam genii ſimilitudine ego iamdiu te amo: eadē viciſſim. Nā mutua ſimilitudo eſt abs te amari nō dubito. Mercurius ergo noſter quo apud nos tuo nomine nup officio functus eſt: eodē apud te viciſſim nomie noſtro fungeret̃. Neqꝫ ſic quidem quāti iudicium tuū faciā. &c. qꝫ mirifice ſingulares virtutes tuas colā exprimere potuerit. Quod aūt vel ipe Mercurius (vt ita dicam) explicare non poſſit Apollo ſaltem proferat vaticinio: ac tandē Iuppiter officio fœliciter impleat.

Marſilius Ficinus Antonio Calderino. S.D.

SAlue Calderine noſter. Salua quoqꝫ ſit epl'a noſtra. Cū ſub ſolis defectu a nobis abieris. cui nā miꝝ ſit epl'am quoqꝫ nr̄am tūc defectū fuiſſe ꝑpeſſam. Nempe clauſulę in eius calce duæ neſcio quō defuerūt: forſan qm̄ due quædā ſolis quartæ lumie defecert. Reſumpſit phœbus ſuū ſubito lumē reſūpſit nr̄a mox epl'a finē

Mar. Fici. Braccio martello ciuibus & moribꝰ ornatiſſimo. S.D

CVm ſupioribus diebus apd̄ Phillippū & Nicholaū Valores in agro maiāo verſarer: & ī quodā ibi ſeceſſu naturā demonū indagarē affuit repēte plotinꝰ diuinūqꝫ oraculū de demōibꝰ nobis effudit verbis & breuiſſimis & obſcuriſſimis īuolatū. Viſū ita itaqꝫ nobis opep̄ciū accire porphiriū tū plotoni diſcipulū: tū ꝑſcrutādis demonibus deditiſſimū: q facile demonicū ſui præceptoris inuoļ lucrū nobis euolueret. Aduētauit ergo porphyrius & ꝑ plotinū ſuū & ꝑ ſuos demones aduocatus apuit nobis q̄ præceptor ſenſerat. Cōfirmauit quæ origenes de demōibꝰ diſputauerat. Porphirius quidē græcis nobiſcum locutus eſt verbis. Quorum ego ſummam verbis tibi Latinis interpraetabor: hanc tu ſummam ſi cum epiſtola: quam

de moysis platonisq; concordia tibi dicaui cōiunxeris plane cognosces quantū non plato solum verūetiam platonici cum nostra religione consentiant. Vale.

Pla tonici deo & anime mūdi nihil præter contemplationem sacrificant. animabus autē stellas mouentibus flores sacrificant atq; terre arborumq; fructus.

PRimus quidē deus cū sit incorporeus immobilis impartibilis in nullo neq; etiam in seipo cohibitus. nullo eget extrinseco. neq; etiam mūdi anima eget extrinsecis: possidet eñ & continet ipm qđ est trina dimensione porrectum. facultatemq; naturaliter se mouentem & suapte natura decreuit bene ornateq; moueri mouereq; mūdi corpus ꝟm optimas rōnes. Excepit aūt in se ipa corpus atq; complexa est. q̃uis incorpea sit atq; ab omni libera passione: Diis aūt reliquis ac mūdo & errantibus & non errantibus qui ex anima & corpore constant oculis manifesti sacrificandū est sacrificiis dumtaxat inanimatis.

Numina sub Luna quæ non videntur. demones antiq gentiū populi nominabant. putabantq; vnūquemq; demonē ꝓdesse nobis aliquando & obesse.

REliqua est inuisibiliū multitudo. quos plato absq; distinctōe demones appellauit. Hoꝝ vero alii quidem ab hominibus cognominati apud singulos nacti sunt honores diis æq̄les. reliquūq; cultum. Alii vero plurimū ferme nominati non sunt. sed a quibusdam ꝑ vicos. aut vrbes nomē & cultum occulte quodammō sortiūtur. reliqua vero turba sic quidem cōmuniter appellatur noie demonū. Rata vero apud omnes fides ē eiusmodi. eos certe lesuros genus humanū si irascātur ꝓpterea ꝙ negligantur: neq; cultū legitimū nanciscātur. rursusq; benefacturos hominibus. q eos votis supplicationibusq; & sacrificiis & aliis q̄ cōsesquūtur sibi conciliauerint Cum igitur opinio hæc de demonibus cōfusa sit multū q habeat in eos calūnie. necessariū est eoꝝ naturā rōne distinguere forte nāq; necessariū aiūt. vnde circa illos error hominibus incidit declarare distinguendū igitur hūc in modū.

OMnes demones sunt anime q̄dam ꝓdeūtes ex tota aīa. i. ex ipa aīaꝝ ydea. hñt & spūm. i. tenue corpus. sed demones q maximū suo corpori dñanť boni sunt atq; bñfici. qui aūt corpi minime dominātur mali sunt atq; malefici.

QVecūq; igiť aie ex tota aīa pululantes magnas sub luna locorū ptes gubernāt. innitētes q̄dē siue adherētes spū. sed ipum ꝟm rōem supantes. has vtiq; bonos demones iudicādū. & ad eoꝝ q̄ fiūt vtilitatē oia ꝓcurare: siue q̄busdam p̄sint aialibus siue certis fructibus. siue aliis horū grā ordinatis velut imbribus & tēpatis

ventis aerisq; sereno temperationisq; temporum & reliquis ad hæc omnia conferentibus. Apud nos rursum artib⁹ & musicæ disciplinæ & medicinæ ac gymnasticæ atq; similibus: fieri vero nõ prima vt hi q vtilitati rerũ cõmoditatisq; consulunt: rursum inferant detrimenta. Inter hos annumerãdi sunt demones: quos Plato trãsferre nũciareq; dicit humana quidẽ diis dinina vero hoibus. Dum vota quidẽ nostra ad deos velut iudices pferũt: illorũ vero iussa monitionisq; vna cũ vaticinio ad nos deducũt. Quæcũq; vero animæ cõiuncto spiritui minime dominantᷓ: sed plurimũ cedunt hæ sane per hũc ducuntᷓ nimiũ & ferunt ᷓ quãdo iræ cõcupiscentiæq; spiritus inuelescunt. Hæ quidẽ animæ quoq; sunt demones: sed rite malefici nominantᷓ: sunt aũt tum hi oẽs: tum quos diximus ab his diuersi inuisibiles: nec ꝓrsus humanis sensibus manifesti. Nõ eñ solido corpore vestiuntᷓ: præterea nec vnam oẽs formã habent: sed figuris plurimis insignitas & formæ quæ illorum spiritũ obsignãt: alias quidem apparẽt: alias vero nequaq;. Aliquãdo vero & formas mutãt: illi.s.qui deteriores sunt: spiritus autẽ earũ qua quidẽ ratione corporeũ quiddã est passioni obnoxiũ est atq; dissolubile: sed qua ab animab⁹ ita deuinctũ est species eius diu pseuerare potest neq; tamẽ est æternũ. Cõsentaneum enim est aliquid ab eo semper effluere atq; nutriri. In harmonia quidem corpus bonorum cõsistit quemadmodũ & corpora nobis manifestorum: sed maleficorum demonum corpora inconcinna sunt ac affectione passiua locum incolunt terræ vicinum. Nullũ ergo malum ẽ quod non audeant perpetrare: Habent enim omino violentum & malesanum morem desertum videlicet custodia demonum melioꝝ: indeq; vehemẽtes repentinasq; insidias plurimũ machinãtur & ꝓruunt: ac dũ agunt incursiones partim latere conantᷓ partim inferunt violentiam.

Qⱴobrem acutæ velocesq; sunt passiones ab eis illatæ: Curationes autem emendationesq; a demonibus melioribus tardiores esse videntur. Omne enim bonũ gubernatione facile æqualeq; est & progreditᷓ ordine neq; quod oportunum est transgreditur. Si ergo sic de demonibus senseris nunq; in opinionẽ de illis incides absurdissimã per quam opineris vel a bonis mala vel a malis cõtingere bona. Neq; sic tantũ absurdus est sermo: sed etiam multi cõcipientes inde pessimas de diis opiniones in multos homines diuulgarũt. Vnã enim hoc est inter maxima damna quæ a maleficis demonib⁹ inferuntᷓ ꝙ videlicet cũ ipi infœlicius passionũ terrenis incidentiũ auctores sint: sicut pest' penuriæ terræ motus æstus: incẽdii atq; similiũ: nobis interea psuadent illos horũ effectores eẽ q contrarioꝝ poti⁹.i. fertilitatis ꝓsperitatisq; eiusmõi sunt auctores. Sic itaq; seipos ex ipa calamitatum causa conãtᷓ absoluere. Atq; hoc ipm machinãtes primũ quidẽ iniusticiã suã latere nos moliuntᷓ. Sub inde vero nos flectũt ad supplicatões & sacra beneficis cõueniẽtia de diis ꝗsi illi nobis irati sint. Hæc aũt similiaq; faciũt studẽtes a recta deorũ sci

entia nos abducere atq3 seipos adducere. Omibus.n.rebus sic iniq3 di corditerq3 factis admodu delectant. Et tanq3 alioru deoru facies subeuntes sicq3 in prudetia nostra confisi sibi turbas in societate assumunt Et ppter eiusmodi cocupiscetias hominu incendut animos amoribus cupiditatibusq3 diuitiaru & dominationu atq3 voluptatum. Rursus nouis opinionibus nos inuoluunt ex quibus seditiones bellaq3 nascutur: & cætera generis eiusdem. Quod aute omniu grauissimum est psuadent similia a superis effici adeo vt etiam deu maximu criminationibus eiusmodi subigant. Quem tradunt omia sursum deorsumq3 turbare.

Accidit aute hoc no rudibus tantu hominibus sed multis phiæ etia studiosis. Causa vero erroris mutuo pcedit atq3 confirmat & em philosophates q a comuni colluuione nunq3 secesserunt in eosde cum plebe errores inciderunt rursusq3 turbæ opinionib9 suis similes a laudatis scriptoribus audietes in hac de iis sententia sunt magis etiam confirmatæ. Poeticum namq3 artificium suspitiones insuper eiusmodi hominu acrius excitauit. ppterea q elocutione vtitur ad stuporem & attractu quasi magicu vehementer accommodata facileq3 potenti mulcere animos & allicere. ideoq3 fidem de rebus prorsus impossibilib9 nobis afferre: sed pfecto firmiter credendu est neq3 bonu vnq3 ledere: neq3 pdesse malum Non enim caloris est (vt inquit Plato) frigefacere: sed oppositi: ita neq3 iusti nocere. Iustissimu aut omniu naturaliter est ipsa diuinitas. Alioqn nihil diurnu foret. Non e igit secerneda e hæc potetia sors beneficoru demonu. Quæ em pmpta e naturaliter ad nocendu cotraria e benefica. Cotraria vero circa idem nunq3 naturaliter accidut. Cu igit eiusmodi demones in multis mortale ledat natura: & quadoq3 in magnis certi boni demones interim officia sua nunq3 deserunt: sed imminetia passim a malis pericula pro facultate significat: tum in somniis ostendetes tum per animos diuinitus inspiratos perq3 alia multa: At si quis poss3 significata discernere omnes improboru machinas deprehederet atq3 deuitaret: hi naq3 significant omnibus sed no quiuis significata cognoscit neq3 quilibet scripta legere valet sed q litteras ante didicerit: Per contrarios vero demones vniuersum efficitur veneficium. Hos nanq3 maxime horuq3 ducem honorare solent qui mala veneficiis inferunt hi sane demones omniformibus figuris imaginibusq3 abundant pdigioruq3 machina strenue fallunt. horum opera infœlices philtra amatoriaq3 maleficia machinant. Omis.n. intemperatia spesq3 diuitiaru atq3 gloriæ p hos inualescit pcipue vero deceptio. Mendaciu.n. ppriu e eiusmoi demonu. Dii.n. videri volut ac potestas ipa eis psidens deus maxim9 vult haberi: hi sut sane dutaxat q libamie nidoreq3 carniu oblectat: his.n. spiritale corpus eoru pinguescere solet. Viuit nanq3 hoc vaporibus fumigationibusq3 atq3 variæ admodum (vt par e) per varia nidoreq3 sanguinis & carniu vires assummit.

Qui sacrificant animalia clam demones ad se malos alliciūt: demonibus vero bonis id est angelis res dūtaxat inanimatas puritate mētis sacrare debemus;

Vir igitur prudens atq; temperatus cauebit eiusmōi sacrificiis vti quibus eiusmodi demones attrabat seipsum. Studebit autem animum perfecte purgare. Animum neq; purum ob ipsam dissimilitudinem nunq; aggrediuntur. Proinde si ciuitatibus forte necessarium sit bos etiam demones sibi conciliare nibil ad nos vsus eiusmodi pertinet. Nam in ciuitate diuitiæ externaq; & corporea commoda tanq; bona inter ciues babentur atq; borum cōtraria mala. Neq; ferme quicq; pensi babent de animi perfectione atq; puritate. Nos autem commodis quæ demones afferant quantum fieri poterit non egebim⁹ sed tum ex animo: tum ex rebus externis omni studio contendemus: deo quidem ipsi sibiq; propinquis similes fieri quod sane tranquillitate animi veritatisq; rerum compræbensione distincta ac vita ad bæc prorsus intenta completur. Improbis autem bominibus atq; demonibus omniq; prorsus eo quod mortali materialiq; gaudeat dissimiles effici. Quobrem secundū ea quæ tradidit theophrastus ipsi quoq; sacrificabimus quibus & theologi consenserunt cognoscentes videlicet quatenus animam a perturbationibus purgare negligimus eatenus potestati improbæ copulari. Vnde merito compellemur banc insuper demulcere vt enim tbeologi trādunt: qui a rebus pendent externis neq; dum perturbationibus dominantur ac ipsa conditione coguntur potestatis eiusmodi impetum a se propellere. Alioquin cessare nunq; a laboribus poterunt.

Puritas & abstinentia a malis demonibus nos tuetur quibus contemplatores sacrificare nibil debent.

Qvapropter tbeologi si quando permittunt demonibus improbis vitandorum gratia malorum quæ illaturi sint animalia mactare vetant simul talia sacrificia degustare: præterea iubent anteq; ita sacrifices purgare animum ieiunio ac præcipue animalium abstinentia. Existimāt enim sanctam animi puritatē esse q̄si symbolū caracterēq; diuinū: quo custodiaris adeo vt nibil patiaris ab illis quibus ipse ꝓpinquas dum eos sacrificādo cōcilias. Quādo.n. cōtra sis affectus atꝫ illi quibus sacrificia operar sisq; purior ideoq; diuinior te & corpe & animo indemnē pseuerare pura.s. sanctimonia velut arce vnitū. Quobrem fascinatoribus etiam veneficisq; necessaria visa est eiusmodi cautio per quam sint a discrimine tutiores neq; tamen penitus tuti esse possunt. Lasciuiæ nanq; gratia consueuerunt demones improbos compellare. Quapropter non veneficorum incantatorūq; ꝓpria est puritas atꝫ sanctimonia sed diuinorum certe virorum contemplantiūq; diuina. Iaꝫ vero castitas abstinentiaq; suas passim obseruatores contra malos de-

mones diuina familiaritate tuetur. Itaq; si fascinatores hac vti ꝓrsus cõstituissent certe fascinare nunq̃ ꝓrsus auderent: vtpote qui p hãc reuocati essent ab eorum cõcupiscentia quorum gratia impietate se polluũt. Itaq; pturbationum pleni atq; vix vel paululum cibis abstinentes impuris ideoq; ipsi prorsus impuri supplicia luunt transgressionis contra vniuersum iniquæ: partim qdẽ sub demonibus quos ipsi ꝓuocant: partim etiam sub diuino iudicio cũcta mortaliũ opera cõsiliaq; prorsus inspiciente.

Sapiens abstinebit tum cibo tum sacrificio animalium: per hec enim mali ad nos demones aduocanť.

d Iuinus vir animum tum sapientia diuina tum abstinentia ciborum pturbationes hominibus incitantiũ: tum ipsa ad deũ similitudine muniet & quasi dei templũ incontaminatum animum esse putabit. In hoc videlicet vniuerso dei patris templo. Deniq; cum omne sensibile corpus defluxus quosdã materialiũ demonũ nobis afferat certe vna cum impuritate nutrimenti ex carnibus & sanguinibus hausti adest nobis potestas demonica huic amica facileq; pellecta propter similitudinem ꝓprietatemq; valde familiarem. Quobrem recte theologi omnes in primis abstinentie studuerunt. Memẽto igitur demones quidem malos animaliũ victimis delectari. Deum aũt eiusmodi victimis nõ egere qui sane adorantiũ mores inspicit: maximũ existimãs sacrificium rectam de diuinitate sententiam. Nam apud deum optima est oblatio pura mens & pturbationũ vacuus animus: hinc Plato bono quidem viro cõuenire ait sacrificia operari diuinisq; interesse: malũ vero frustra inter sacra versari.

Purgatio de silentio ad amicum.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

d Ices mi Bandine video immo iamdiu dicis. Marsilium ad amicos raro parumq; scribere: ꝯtra q̃ frequens & longus postulat amor sæpe multumq; requirens. Ego vero multa semp mihi videor ad amicos scribere dum assidue multa conscribo amicis cæterisq; legenda. Plotinus iamdiu quod ꝓmiseram latina disputat lingua quatuor & quinquaginta libris: sed horum insup cõmentaria poscit a nobis. Octo iam pegimus deoq; cõfisi alacriter ad cætera pgimus. Commenda nos Mathie inuicto Pannoniæ regi: Sed dicito nõ posse commendatum habere Marsiliũ: nisi Iacobum & Zarolum in primis delitias nostras habeat cõmendatum.

Honesta exactio ab amico.

Marsilius Ficinus Ioãni pico Mirãdulano viro doctissimo. S.P.D.

S Olue. Dum alii aliorũ gratia te vrgerẽt ego demittẽdo ad nos maumethe vrgere te nolui: Vereor aũt ne sim diutius extra patriã cõsenescat: impotẽs tandẽ sit ad reditũ. Tu igiť vt oportu-

ne redeat p̄ tua hũilitate curabis. At si aliquot insup dies hũc sis apđ te hospitē retēturus mitte saltē subito Auicennā q de p̄missione diuina statim disputat post maumethē. hæc.n. disputatio mihi nō in primis est necessaria hanc in alcoram calce vel paulopost inuenies.

Purgatio de breuitate scribendi ad amicum.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

Edi iam pridē ad te lr̄as Iacobo Azarolo amico vero & elegāti viro quē tu pariter atq̄ me mathiæ inuicto pānonie Regi sæpe meo noie cōmendare memento. Scripserā me in octauū plotini librū iam cōmētaria p̄egisse. Nūc in duodecimū cōmētaria meditor atq̄ hac assidua cura cōtingit vt raras admodū & p̄breues amici litteras a nobis accipiāt. Et p̄fecto qn̄ tu tales cæteri forte nullas. Mirāda æqui dē inuenio in plotino mysteria: atq̄ (id qđ mirabilius ē) frequentissima vester ita saltē verbis explicem sicut augurari animo mihi videor. Sȝ va le iam Bandine mi suauissime plotinus interim me accersit.

Commendatio amici.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

Ogaui te alias iterũq̄ præcor vt causam iam vetustā Vincētii sa cerdotis necessarii nostri magno regi cōmendes. Tota istinc pē det vita miselli. Erit p̄fecto clementiæ regiæ opem ferre sacerdo ti egeno iusta petenti. Vale.

Quid sit fœlicitas.

Marsilius Ficinus Antonio Seraphico cōphilosopho suo. S P.D.

Am grata mihi fuit Seraphice ep̄la tua q̄ grata tua mihi liber tas. Significabat.n. te tandē a negocio in ociū libertatēq̄ vindi casse teip̄m: si fœlicitas cui⁹ gratia oīa oēs agim⁹ finis ē: si finis ē quies: si quies ē ociū nihil fœlicitati magis q̄ negociū aduersat̄. An er go vt sim beat⁹ nihil agā (absit) Si.n. vita actus ē naturæ intimus & per ennis: neq̄ potest beate viuere q nō viuit: nimirũ nec essem⁹ nihil agen do beati. qđ ergo? Nempe deuitabim⁹ actionē q̄ vl' sit in motu si mō be atitudo sit quies q̄ vel sit multiplex quādoquidē summ⁹ finis ē vn⁹ vel q̄ referat̄ ad aliud. Siquidē finis vltim⁹ nō refert̄ ad finē. Actiōes igr̄ fu giem⁹ externas q̄ versant̄ i motu q̄ distracte sunt q̄ p̄mio seruiūt alien o Actu interim mētis itimo contēti erim⁹. Actio hæc nō aliūde pendet ꝫ habitat ipsa secū. Nō expectat p̄miū. Sua.n. sibi voluptas ē p̄miū. Deni q̄ qcūq̄ sic agit solus oim nō agit vt aliqn̄ sit beatus ꝫ iam beatus agit.

Laus ingenii.

Marsilius Ficinus. illustri. Ioāni pico Mirādulo cōphō suo. S.P.D.

Res miras o rē icredibilē apđ eos q remiuiscētiæ nō meminerit Legim⁹ q̄ misisti noningēta p̄blemata singula (qđ ē mirabili⁹) singularia. Liceat ꝫ mihi vnicū p̄ter hæc palā p̄ponere defendē dū. Cognitionē. s. q̄ sciētia dr̄ eē reminiscētiā. Hoc æqdem nō his tm̄ no ningētis asserā argumētis: sed toto p̄rsus tuo igenio cōprobabo. To

enim tanta tam recte tam facile præstare in ætate tam reuera reminiscen
tis est potius q̃ discentis. In memoria igitur æterna erit amicus.

Nihil intempestiue tentandum.

Marsili⁹ Ficinus Bernardo Bembo Veneto Eqti clarissimo. S.P.D.

d Esiderabas (vt audio) testimoniũ aliqd apud platonẽ incredibi
lis beniuolẽtiæ nr̃e. Amor⁊ nr̃i mi Bembe testis ẽ sextus theolo
giæ liber. Liber tot⁹ eplaꝝ quotidianus Marsilii sermo plato ve
ro iccirco nõ accessit ad testimoniũ ne forsan iportun⁹ accederet. Sciẽs
testẽ nõ afferre fidẽ nisi venerit oportun⁹. Sed testimooiũ hac de re pla
to suũ Plotino mãdauit. Platonico testi vsq3 adeo fido: vt in plotino tm̃
ipe plato sit fidus. hic igit̃ explebit facilius ꝙ plato forsan difficilius p̃
stitisset: hic q̃tuor & qnquaginta in omi phia libros diuinæ composuit
Oẽs iãdiu latinos effecimus. In decẽ atq3 octo cõmentaria cõposuim⁹
reliqs studiose ꝑsequimur: sperãtes opis tanti finem (fauente deo) fœli
cem. Vale fœliciter Marsilii tui semper memoris perpetuo memor.

Commendatio amici nomine phylosophi.

S Alue dilectissime mi Bandine. Scribo iã tercio ad te ꝓ causa ne
cessarii nr̃i Vincẽtii sacerdotis. Hãc p̃cor si mõ id valeas: opor
tune iuicto Regi Mathiæ cõmendes atq3 id insup nomie meo:
siquidẽ potes phicum nomẽ apud reges alicuius eẽ momenti: solet. n.
ea eẽ phicæ sortis hũilitas: vt apud mimos quidẽ possit aliqd apud ma
ximos vero minimũ. Atq3 hac ipi sorte cõtenti sumus mõ phi simus. i.
vt penes nosipos saltẽ plurimũ valeamus. Neq3 diffiteor tamẽ me apd
mathiam interdũ aliquid potuisse neq3 diffido iterum valiturum. siqui
dem non potentia solum verum etiam sapientia claret. Vale.

Oratio Marsili Ficini de charitate habita in collegio Canonicorũ
Florentinorum ad populum: ꝓpositũ in tria capite orationẽ diuidens

A Ttollite portas principes vr̃as & eleuamini portæ æternales: &
itroibit rex glorie. Attollite aures eleuate mentes itroibit i vos
viuũ & efficax dei verbũ vna cũ verbo dei charitas añ oia saluta
ris. simul cũ charitate statim rex gloriæ deus. Deus em̃ charitas est qui
manet in charitate in deo manet & deus in eo.

Caput primum ꝙ deus charitas est.

Deũ quidẽ summũ eẽ charitatẽ patres Venerãdi & dilectissimi fr̃es
nõ tm̃ sonat aplica tuba verũetiã tota rerũ natura ꝓclamat. Omis. n. na
tura rerũ ideo creata ẽ atq3 seruat̃: qm̃ ab initio voluit atq3 vult de⁹ ipse
creator: Volũtas aũt in deo ꝓculdubio nihil aliud ẽ q̃ charitas atq3 de⁹
Volũtas inq̃ penes deũ nõ appetitio ꝓrsus vlla: sed gaudiũ: gaudiũ ꝓ
pria bonitate ꝑpetuo gaudẽs. Cũ. n. duo quædã potissimũ in volũtate
cõsiderare possimus appetitũ atq3 letitiã neq3 possit in primo bono vl
lus eẽ stimulus appetẽdi nimirũ volũtas illic & charitas nihil a gaudio
discrepat. Nam quẽadmodũ lux & calor q̃ duo quædã sũt in igne vnũ

denicꝫ sunt in Sole:sic appetitus atcꝫ letitia duo quidã in nobis sũt extra patriã circa finitũ bonũ. Sed penes bonũ infinitũ volũtas oĩs est ipa voluptas. Iam vero in elemẽtis cœlo subiectis aliud quidẽ est elemẽtorũ motus ad locũ:aliud autẽ eorundem quies in loco:sed in cœlo ꝑrsus idẽ est motus:quiesue cœlestium in reuolutione ꝑpetua quiescentiũ. Similiter super cœlum idem tandẽ ẽ ardor ipse charitas & gaudium.

Secundũ caput. Qui manet in charitate in deo manet

Diuina quidẽ charitas dum ꝓprio gaudet bono cõmune omnibus amat curatcꝫ bonũ. Charitas hũana vicissim q̃tenus cõmuni oĩm bono gaudet eatenus ꝓpriũ inde reportat bonũ. Q̃obrẽ qui manet in charitate in deo manet:pmanetcꝫ semꝑ in gaudio. Tũ quia deus ipa charitas ẽ:tum etiã quia dũ charitatis flãmis animus ardẽter affectus deum quidẽ excelsũ in seipso hoĩes aũt amat in deo interim ipso deo:qui charitas ẽ afficit mirabiliter deuscꝫ efficit. Nempe queadmodũ materia q̃libet nõ iccirco fieri solet ignis ꝙ ab igne lumen accipiat sed calorẽ sic & animus q̃ncꝫ diuinus euadit:nõ tam quia deus intelligẽtiæ nr̃e q̃si subrutilet ꝙ q̃m nr̃a volũtas amoris diuini flagrãtia ferueat. Inter hæc aũt exclamare nobis hũc in modũ videt apl̃us. Cessabit tandẽ ꝓphetia vobis in patria vbi ꝑteritũ desinet atcꝫ futurũ. Cessabit quocꝫ scientia vobis vbi & argumẽtatio desinet:& mod⁹ mutabit intuẽdi. Charitas vero sola cessabit nũcꝫ. Siquidẽ amãdi cõditio sub ratione gaudendi semper eadem permanebit.

Tertiũ caput. Et Deus in eo.

Hac igit ratione charitas sola permanet:& qui manet in charitate in deo manet. sed quo nam pacto manet deus in eo. In animo incꝫ finito ipse deus immensus manet quidem animus noster in deo cõprahẽ(n)s Manet aũt deus in aĩo cõpræhẽdens. Manet certe deus oĩpotẽs etiã vbi nõ ẽ charitas sed tãcꝫ iudex acrior atcꝫ iudex exactorcꝫ penarũ. Manet rursum clementissimus deus vbi viget charitas tancꝫ eucharistia salutaris & gratiarũ omniũ abunde largitor.

Epilogus & exhortatio.

O charitatem omnipotentem quæ deus ẽ quæ facit quæ seruat quæ perficit omnia. O sapientissimam charitatem quæ diuinitus accendens animum ex animo mirabiliter trãsformat in deum. O charitatem ꝓcul dubio benignissimam quæ gratiam creatoris immẽsam cum finita creatura communicat eucharistiæ sancte communione. Qua christus ipse propitius mundi seruator dum & in cœlo est nihilominus vscꝫ ad consummationeꝫ sæculi totus est vbicꝫ nobiscum caducam alimenti nostri substantiam in corpus suum in nutrimentum cœleste conuertens: Panis quidem dimensionem seruans:interea propriam non admittẽs: panis præterea dimensionem diuidens non diuisus. Quo quidem nouo prorsus & grãdiore cibo ne forte perdat nos velut ꝓfanos:sed vt tãcꝫ suos foueat salubriter atꝫ alat: Claudamus dilectissimi fr̃es claudam⁹

præcor terrenas sensuum nostrorũ portas: p quas insidiosus quotidie demon ingredit: pandamus aũt atq eleuemus eternas voluntatis & intelligentiæ portas ad magnũ regem gloriæ xpm ad iesum xpm nostrarum pontificem animarũ pontificem æternũ ad ostium nostrũ assidue stantẽ atq pulsantẽ nobiscũ si aperuerimus hodie cænaturũ. Ad cuius ingressũ statim gaudebit cor nrm gaudiũq nrm nemo tollet a nobis. Hic em ob incredibilẽ caritatem suã nos in loco pascue collocabit: hic de torrẽte voluptatis sue potabit nos: hic nos in hac cæna pascali recreabit manna cœlesti & pane nutriet angelorũ. Nos igit ob charitatem solam videbimus & gustabimus hodie q̃ suauis sit dñs sentiemus ptinus q̃ magna sit multitudo dulcedinis eius: quã solis eum diligentibus cõseruauit. Inebriabimur em ab vbertate domus eius satiabimur ad votum cum apparuerit gloria sua.

Fortuna virtuti plurimũ aduersat.

Marsilius Ficinus Rainaldo Gauardo Veneto. S.P.D.

FOrtunam pleriq cecam existimãt q nunq̃ videat quibus patrocinet aut etiam aduerset: sed absq delectu semp clientis cuiuslibet suscipiat patrocinium. poterit & aliquis forsan fortunã fingere nõ cecam quidem: sed inuidam potius ac prorsus ambitiosam. Quippe cum nolit viris ingenio prudentiaq excellentibus aspirare: quorum pclara facinora non sorti sed virtuti potius ascribunt. Afflare vero soleat plurimũ vbi quicquid emerserit magnũ fortunæ solũ possit attribui. Cõtra vero p viribus bonos insequi conariq vsq adeo virtutem deprimere: vt nihil ab ipsa præclarum vel geri vl comparari posse vulgo putet. Vnde omnes deniq fortunam faciamus deam cœloq locemus. Non habes igit mi Rainalde quod doleas in eorũ numero te haberi: quos fortuna soleat insectari.

Responsio ad omnia.

Marsilius Ficinus Bernardo Michelloctio.

NOn putaram impcationes vllas vel coniectas in hostẽ vnq̃ mihi posse placere vsq adeo sum augurosus: aut musa istæc michelocti tua tam strenua est: tam belle ludit: vt impcationibus multis vndiq in nos cõgestis interim me mirifice delectauerit. Quid: si eãdem vicissim hæc depræcantem audiuero fœliciaq pcantem. Cane igitur obsecro palinodiã. Vale.

Purgatio postq̃ diu nõ scripseris.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xpo patri. & dño Marco Veneto Cardinali diui Marci. S.P.D.

PYthagoras & Plato præciosum diuinorũ mysteriorũ thesaurũ tanti fecere vt nõ fragilibus cartis. Sed eternis mentibus: & his quidẽ eternitate dignis existimauerint cõmendandũ. Itaq nõ scribebãt summa diuinitatis archana: sed voce docebãt. Ego quoq cõ

mendatū esse me tibi tanti facio vt nō tam p leues lrās q̄ p graues amicoꝝ animos atq; sermones quotidie me tibi cōmendē. Siue igit̄ istinc amici scribētes ad me scribāt Marsili salue siue hinc Romā pficiscētes dicāt Ficine Valeptinus addo. si vis me saluere siue valere. Saluta meo noie Cardinalē vnicū patronū meū: meq; illi deditissimum suppliciter cōmēdato. Sic dum tacere iam diutius tecū videor taceo nunq̄: si q vero mādata verbis minus explent ego interim impleo mente. Quam & pleriq; alii & in primis Calderinus iste quasi quidā mercurius nr̄ interptari atq; exprimere facillime pōt.

De eodem.

Marsilius Ficinus Antbonio Calderino suo. S.P.D.

a Ggressus iamdiu sum cōmētaria in Plotinū a nobis traductū: Vigesimū nunc librū explico: quatuor & triginta sūt reliqui: pbas occupatōes mihi pegrinari nō licet: alioquin iamdiu cardinal ē patronū nostrū ore salutauissem quē assidue mēte saluto. Nemo eñ est quē salute iudicē digniorē. Tu frequēter eum adito pcor: ac (si fieri pōt) me frequētius cōmendato. Vale.

Largiendū est etiam ingratis.

Marsilius Ficinus Miniati. S.P.D.

q Vod me Miniates amas iuste facis pariter & amice: iuste quoniā amas amantē: amice: quia me honoras amādo. Quod præterea Platonicā disciplinā publica passim laude psequeris diuinæ pietatis officio satis facis. Id eñ ad cōem ingenioꝝ psertim philosophantiū salutē diuina instituit puidētia. Id equidē iam diu molior: id sedulus elaboro q̄q̄ aquarianorū more cōgrego quotidie quæ dispgam: & effundā gratis pariter & ingratis: ac me siquo mō possint libenter obscuraturis. Sed certo scio in lucē pdeunte Platone: legitimū Platonis amicū obscurū esse nō posse. q̄ deniq; malo p bonis nup a quodā Vgone reportasse cōquæreris cōis istæc tibi mecū atq; cū multis quærela est. Tu ergo cōi iactura (si licet) propria cōsolabere. Præsertim quia: Cernit deus oīa vindex.

Purgatio qn̄ non salutas corā sed lrīs.

Marsilins Ficinus Reuerendissimo in xpo patri dn̄o Marco Veneto Cardinali diui Marci. S.P.D.

s Olent aliqn̄ genitores adeo efficaciter imaginē suā filio prsus imprimere: vt q natū videat viderit & parentē. Id equidē dari mihi nūc diuinitus ōpto vt eplām mēte in pn̄tia pcreem adeo mei similē: vt ad te venisse videar dum accedit epl'a: alioquin impius pculdubio sum futurus nisi ad patronū meū iamiam nobis ppingorē me subito cōferā. Si qd vnq̄ ardēter optaui id ardētissime nūc exopto Conseq posse putās Solus eñ liber ex oibus opibus artiū liberi taq̄ filii noie nūcupat̄ q solus pdit simillimus auctori: certe similior q̄ pi

Etura: hæc em̄ solā refert vmbratilē psone nr̄e figurā: siquidē homines ipsos.i.animos Plotinus mundanā hanc tragrediā ingredi putat corporib⁹ psonatos. Liber aūt totū exprimit hoiem qn̄ totū explicat animū. Verū qd ago. Dum epl'am mihi psimilem exigo paulatim reddo dissimilē. Non em̄ erit humili Marsilio filiis si altius caput extulerit. Iam igitur suppliciter me tibi cōmendo. Vale. Ex florentia die.xxvi. Iunii.M.cccc.lxxxvii.

Multa quæ stelle significant demones psuadent nos agimus.

Marsilius Ficinus Nicolao Batoreo ep̄o Vaciensi.S.P.D.

SCribis Mathiā inuictū Pannoniæ Regē pn̄tiam nostrā desiderare qd̄ & tu valde desideres aliiq nōnulli platonicæ mētis explicande gr̄a. Rogas si minus ipse venire valeā vt aliquē saltem mittā ad vos meorum qui vr̄o hac in re satis desiderio faciat. Ego vero curabo pro viribus vt ad vos Sebastianus nr̄ amitinus accedat: aut si p occupatōes suas ipse non possit iter ad vos meorū alius agat: me vero patrias mutare sedes mirū fuerit: siue mutationē phibeat Saturnus in aquario nobis ascēdens qd̄ forte iudicabit astrologus seu veter⁹ aliqs eiusmodi genius qd̄ magus forsitan opinabit̄ siue corpusculū ineptū laboribus impediat iter seu mēs cōtemplatōi sp intenta quiescere iubeat. Ambiguas equidē hac de re cās assignaui. Nā platonici putāt hūanos euētus a stellis quidē interdū significari: incitari vero frequenter a demonibus stellarū quasi pedissequis pagi deniq ab hoibus p conditione rerum nobis ppinquiorū. Vale.

Consolatio in obitu filii.

Marsilius Ficinus Vgolino Verino poetæ.S.P.D.

PRiscorū sapientū snīa est a plotino in libro de puidētia maxime cōfirmata, hoīes.i.animos in hanc vitā ab ipso deo velut in comediā tragrediāue descēdere: vbi fabulosa sint oīa q vulgo vel psperā vel aduersa putant̄ fictæ diuitiæ pauptasq ficti reges & serui: ficti siīr ortus & obitus: huc forte tendit platonicū illud humanū genus in terris est dei ludus. Ludi quidē huius & fabulæ auctor est ipse deus qui & pr̄ est animorū: hos igit̄ velut histriones in ludū hunc ille demittit ex alto psonas aūt his adhibet ipsa mūdi natura piugio ad hoc ipm maris & fœmiæ mistrāte. Fœlicior certe discedit ex ludo q auctori deo recedit acceptior: acceptior aūt q obsequētius gessit sibi traditos act⁹ fœlicissimus oīm cui p cæteris honestiores dati sūt actus & breuiores Solet em̄ fabula longior tragica frequētius inserere comicis. Num igitur ingenuū adolescentē illū Verine deflebis: cōquerēs filiū tuū tenerióre euita migrasse: filiū ne tuū: quē nō tu pcreasti sed deus quē tu breui lusurū a deo missum psona quadā subornasti tm̄ ac subornatū ad ludū hunc p viribus instruxisti q nō e vita sed ex quodā vitæ ludo rediit in ipsam vite substantiā qui cum doctā honestāq & piam ludi huius p

uinciã strenue gesserit alacer remeauit ad patrẽ anteq̃ comediã in tragrediam cõmutaret ꝓ breui ludo præmiũ reportaturus æternũ.

Studiũ diuitiarũ atq̃ dignitatũ maxime oĩm nocet studio lr̃arum.

Marsilius Ficinns Petro Soderino Academico. S.P.D.

Astronomi veteres duo domicilia Iouis apud supos inuenerũt pisces atq̃ sagittariũ: duo quoq̃ Mercurii Virginẽ atq̃ Geminos. Cum vero virgini quidem pisces oppositi sint: Geminis aũt Sagittarius opponat̃: merito nos admoneri cœlitus arbitramur ingenio & studio lr̃arum q̃ mercurio tribuũt̃ nihil magis opponi q̃ immensum diuitiarũ & impii studiũ pte p̃ cæteris Ioui tributũ. Præterea cũ leo solis domus lõgissime ab aquario distet domo saturni: Rursum q̃ Aries exaltatio Solis remotissimus sit a Libra exaltatione Saturni. Sol aũt reges. Saturnus vero pħos cõtẽplatoresq̃ significet. Quis nã hæc intelligẽs sperauerit vnq̃ vel pħos fieri reges. vel reges eẽ pħos: Certe nõ aliter q̃ diuinitus id effici põt & tanq̃ diuinũ munus Plato nr̃ vehemẽter optabat. hanc equidẽ scio sñiam suã esse mi petre. Noui eñ excellentiã ingenii tui mentisq̃ pstantiã. Hæc igit̃ vna tecũ cõfabulari decreui: vt te in hac tua sñia rõnibus cœlestibus cõfirmarẽ. Vale.

Commẽdandus ante oẽs qui sapientiã toto orbe pquirit.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandulano cõpħo suo. S.D.

Salue. Robertus saluiatus amicus fidelis & strennuus hesterno vespere mihi legit epl̃am tuam qua certis argumentis aduersariorum istic tuorum maledicta refellis. Conuenimus igitur vt hæc magnanimo Laurentio recenserem quo siquid ille prius ex vrbe Roma aduersariis dictantibas aecepisset falsum couinceret̃. Recensui ergo libens atq̃ ille libenter audiuit. Vnde coniicimus nullũ latere in eius animo erga te odium sed amorem. In primis illud asserendũ fuit istos nõ tua quidem sua causa in carcerem fuisse coniectos: nam contra istinc huc vsq̃ fuerat diuulgatum. Eos igit̃ ꝓpria culpa fuisse compræhensos & tu satis epistola tua declaras & Petrus Leo mihi fuit testis q̃ acceperat illos temere nimium & supbe in põtificem oblocutos. Inter hæc autem magnanimus hic leo noster hinc abiit alacer peragraturus orbem raptus veritatis amore. Quã & si nobis videt̃ quantũ licet homini iam consecutus: ꝓsequitur tamen impensior. Diuinum præterea ꝓ humano fructũ. si deus aspiret: reportaturus. Nostrũ est igit̃ religiosis pcibus atq̃ votis diuinũ amico tanto psidiũ inter diuersa incerti itineris discrimina cõpare valeat ille fœlix: tu quoq̃ Vale fœliciter.

Gratiaruactio cõgratulatio Commẽdatio.

Serenissimo pannonie Regi Mathie semp inuicto.

Marsilius Ficinus suppliciter se cõmendat.

Accepimus eodẽ nuncio te nup dei dei gr̃a fortiter potitũ victoria: & amicũ nr̃m gr̃a nr̃i clemẽter e carcere liberass e. Gratulor

itaq; tibi q̃plurimum Cõgratulor & amico: mihi deniq; gaudeo: q̄ tm̄ apud regē tantū me posse cognoscā. Ago æquidē deo grãs ꝓ fœlici victoria tua tibi quoq; post deū ꝓ libertate amici nō mediocriter: sed plurimū ꝓ auctoritate apud te mea. Opto quid etiā tibi quidem victorias postbac longe maiores: amico autem meo beneficia subinde minora. vt cui libertatem beneficiorum maximum contulisti: non dedigneris præterea si res postulauerit leuiora conferre.

Cognitio de diuinitate animæ ante omnia necessaria.

Quidnam ꝓdest homini si vniuersum mundū luaretur: animæ vero suæ detrimentum patiatur. frustra laboras phē dum conarĩ omnia compræhēdere nisi appræhēderis animā: per quā sis reliqua compræhensurus: quidnam tibi Theologe prodest æternitatē asserere deo nisi eandem tibi quoq; asseras: vt per æternitatem tuā frui possis æternitate diuina. Ergo phylosophi simul atq; Theologi venite p̄cor omnes. audite prophetam admirantem: quāta fecit deus animæ nostræ. Quidnam exclamas o propheta cum ais venite: quid rursum admiratis: quando dicis quanta: quid tandem portendis vbi subdis de⁹. exclamo æquidem: admiror: portendo deū ipsum animæ nostræ dedisse diuina. Si minus: o fratres ꝓphete creditis: quærite petite pulsate q̃tum licet p̄sentem nobis deum. Ergo tu bone Iesu qui pendes isthic ꝓ anima nunquid voluisti pro anima corporea pati ꝓ anima mortali mori: Aspicite: o fratres: auscultate p̄cor: nonne videtis. Os ille suum aperire vester atq; respondere. Absit: vt ꝓ re vilissima rem p̄ciosissimam cōmutauerim: imo vero ꝓ anima hominis diuina deus factus ē homo: ꝓ anima immortali sum mortuus. Erubescant igiẽ: conturbentur: confundanẽ valde velociter inimici nr̄i q̄m de⁹ nr̄ magna & mirabilia fecit nobis. Inimici nr̄i nō q pecuniā nobis surripiūt. pecunia. n. nō nr̄a ē sed est fortunæ: inimici nr̄i: nō q corp⁹ occidūt. Corp⁹. n. nō tā nr̄m ē q̃ fortūæ: naturæ fati. Inimici nr̄i q p̄imūt animū: hic. n. sol⁹ ē nr̄ hic ip̄e nos ipsi est. Interimūt vo animū q corporerū p̄dicāt atq; mortalē. Erubescāt igitur aristippici: cōturbenẽ epicuri: cōfundanẽ lucretiani: erubescāt si sūt phi: nulla ratiōe niti. Cōturbenẽ si sunt egregii: plebea cōsuetudine falli: cōfundantur deniq; platonicis argumentis quæ deinde sequentur.

Phylosophia platonica tanq; sacra legenda est in sacris.

Oratio Marsilii in principio Lectionis.

Nota

Aspira nobis p̄cor alme deus: narrabo nomē tuum fratrib⁹ meis in medio ecclesiæ. Laudabo te in conspectu angelorum psallā tibi. Solebant quondā dilectissimi fratres: qui exoptatas a deo fruges vberius impetrabant: frugum primitias reddere deo: Pythagorici vero quos nostri secuti sunt platonici optatam imprimis & acceptā diuinit⁹ sapientiā deo reddētes: sacra phiæ mysteria meditabanẽ in tēplis atq; docebant. Nos igiẽ antiquorū sapientum vestigia pro viribus ob

seruantes religiosam platonis nostri philosophiam in hac media prosequamur ecclesia. In his sedibus angelorum diuinam contemplabimur veritatē. Verum o dilectissimi fratres candidis omnino mentibus has sedes ingrediamur: quas deus omnipotens ꝓ illis qui in tenebras iam di corruerant nup candidioribus implet angelis sedesqꝫ restituit patrocinia insignis pietate ciuis quem cognoscitis omnes atqꝫ veneramini. Vt aūt certiorem spem habeatis nostras animas posse qnqꝫ sublimius in sedes angelicas euolare. Venite audite: videte: quanta fecit deus anime nostræ. Iam vero si angelicū templum hoc intrauimus admirandū spectaturi deum: Deoqꝫ ꝓspecto suauiter fruituri: mandatū aūt mox intrātibus (cognosce teipm) merito debemus animam nostrā in primis agnoscere p quam velut speculum venerandū parentis nostri faciē fœliciter speculari possimus.

Congratulatio.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S.P.D.

PAndolphus pisaurensis vir p̄clarus innumeris me tuo nōmine salutationibus obruit. Tunc vero maxima veram mihi salutem dixit quando dixit esse te saluū: & egregie saluum: atqꝫ ab inuicto pannoniæ Rege magnis legationibus honoratum. Gaudeo mirū immodum ꝓsperitate Baudine tua. hæc em̄ & in amicos patriamqꝫ redundat. Vale fœlicior indies: iterūqꝫ fœlicior.

Iuppiter & venus martem domant.

Marsilius Ficinus Ioāni Pico Mirandulano Comphilosopho suo. Salutem. P.D.

RObertus saluiatus noster nunciauit mihi dum publice lectioni ardenter incumberem te sospitem peruenisse Bononiam. Gratulor equidem te factum nobis viciniorem. gandeo te ex iniquorum manibus incolumē euasisse. Octobre supiore dum Mercurius a marte combureretū fremuerunt aduersum te martiæ gentes: & populi meditati sūt inania: quos extēplo derisit qui habitat in excelsis. Nā & nos interim hora iouis & veneris magnanimi laurētii patrocinio freti ne mercurius etiā in terris vreretū obstitimus. Obstet deus p̄cor in posterū aduersariis nostris atqꝫ maledicis. Vale fœlix & me ama te amātē

Exhortatio ad amicos: vt pcepturi deū corporeū omne deponant.

PRophani sunt habendi vt Plato in libro de sciētia inquit qui nihil esse putant nihil quod pugno cōprehendi pōt. Omni solēs epicure cōplectere manu puluerē: subterfugit ꝓtinus ipse tibi: coge aquam: subterlabitū: coherce aerem subterfluit: cohibe ignem subteruolat. O epicure demens nō potes ignem: nō aerem: nō aquam: nō puluerē cōstringere pugno: potes ne igitū illum complecti pugno: qui pugno vniuersum ipse complectitū. Corpus vis esse deum: esto corpus excellentissimū. Igitū ignis esto. Accede igitū ad hunc ignem lumen ha

bet pariter & ardorem. Comprime (si potes) manu lumen: non lumen iam sed tenebras reportabis: cōpræhende pugnis ardorem: ꝓtinus dissolueris. Deus ignis cōsumens ē: nō pugnis. i. nō imaginatione: nō affectu mortaliū hunc potes appꝛehendere etiā si moratus fueris: nullo tñ imaginatōis pugno diuine veritatis percipies lumen. Relaberis em̄ ꝓtinus in tenebras falsitatis. Opus est igiť dialectica cunctas imaginationis nebulas dissoluente. Rursum etiam si dialecticus fueris nō potes tñ mortalium oppssus affectibus vitali calore dei salubriter ipse pfrui: dissoluit em̄ quicquid materiæ repit. Quod autē occurrit a materia liberum assistit: sibi conciliat. Depone igiť terrenos affectus diuino ꝓtinus ardore salubriter pfrueris.

Quod ab amore dei exordiri debemus vt deum intelligamus.

Deus charitas est qui manet in charitate: ī deo manet & deus in eo. Verū si charitas est amoris appetitus: stimulus: indigentia: deus aūt nullius indignus omne bonū quo pacto ipse deus est charitas est in charitate feruor: est lumen: est & gaudium. Est itaqꝫ deus charitas: sed charitatis huius feruor quidē accesus est in anima: lumen vero viget in deo: gaudiū in vtroqꝫ: sicut solis radius idē ꝓpe concauū speculum in se quidem lumē est. sed ardor illic in ligno: & ex ardore fit lumē ibidem. Qui igiť manet in charitatis ardore: statim in ipsa dei luce manet. Statim diuinū gaudiū manet in eo. Cœleste ꝑfecto corpus ꝑspicuis subinde corꝑibus tanqꝫ valde similibus: lumē prius cōmunicat qꝫ calorem. Terrenis aūt admodū dissimilibus calorem impartit anteqꝫ lucem: hæc igiť ardore purgata factaqꝫ similima cœlo: lumen ꝓtinus inde portat. Animus igitur terreno corꝑe circumseptus ab amore dei exordiať oportet vt amore purgatus lumen sortiať inde diuinum & in lumine gaudium.

Insinuatio quædam in amicitiam.

Marsilius Ficinns. D. Francisco Scali Neapolitani Regis Secretario. S. D.

Cum cenarem apud philippum valorem meum: accepi lr̄as a nicolao valore meo quibus significat qꝫ ardenter me ames: quantis mea laudibus ꝓsequaris. addit ꝑterea eū te virum esse: quē vltro vehementer amare debuerim etiam non amantem. Ego igiť qui valoris mei testimonium esse validissimum certe scio non solum redamo te iam diu me amantem: sed opto me amore te insup præuenisse: & colo mirum immodum & gratias ingentes ago: qꝫ me beniuolentia tua: tuisqꝫ laudibus dignū existimaueris. Ita em̄ & cūctorū excellentiū virorū amore laudibusqꝫ dignū arbitror me effectū. Quid igiť tibi pro munere tanto rependā? Et si nō quātū debeo saltē quantū valeo. Valebo aūt fortasse nō parum: quatenus multum in valoria domo valebo. Hæc em̄ nobilitate: auctoritate: iusticia. plurimū ab ipso florētinæ vrbis

exordio floret. Vale florentia die. xxiiii. Decembris. M. cccc. lxxxvii.

Exhortatio ad iustam causam defendendam.

Marsilius Ficinus. D. Ioāni Victori Senēsi ꝑclaro iuriscōsulto. S. D.

SEbastianus Saluinus theologie doctor & doctus amitinus nr̄ eget patrocinio tuo in causa sua: & hac quidē admodū iusta. Iusticia vero quarū in cœlo patria sua robusta est: tm̄ extra patriā in terris euadit infirma: vt cōtinuo indigeat substētaculo. Solus aūt iustus qualē esse te ferunt: & facile credo: pōt ac vult: matrē suā sustinere iusticiam. Spero igit̄: quod vehemēter exopto te causam necessarii nostri iustissimā facile suscepturū: quā cito fœliciterq; expedias. Vale.

Commendatio amici apud Regem.

Marsilius Ficinus Mathie Pannonie Regi semꝑ inuicto. S. D.

OPto serenissime rex lr̄as ꝓpemodum maiestate tua dignas ad te dare. Sed vrget admodum me scribere cursum: tum sacerdos ipse Vincētius: necessarius meus: cōmendationem nunc efflagitans: tum nūcius discessurus ad horā. Accipies ergo lr̄as nō quales solet ocium & libertas: sed quales necessitas ꝓperantior ꝓcreare. Proinde si forte videor in postulando ꝓcatior: solita erga me clemētia tua tantam mihi tribuit libertatē. Ergo liberius obsecro: vt quē olim sponte mei gr̄a e carcere liberasti: nunc a me rogatus: hoc insuꝑ afficias bn̄ficio: vt ꝑditam istic pecuniam suam (si fieri pōt) qn̄q; recipiat. Ego vero quod totiens iam tantū apud te possim tibi quidē gr̄as ago: mihi vero gaudeo. Deū deniq; obsecro: vt fœliciter tibi semꝑ aspiret.

Cur iuris magnis Discrimina magna immineant.

Marsilius Ficinus Ioāni Pico mirādulano Compa͞ti suo. S. D.

SVperioribus diebus Laurentiū medicē in crudo nimiū obitu filiæ verbis (vt fieri solet) consolabar amicis. Magnanimū virū cōsolationibus nullis egentē: cōsolationēq; interea & si supuacuam: necessariis tn̄ rōnibus & exemplis testamēti veteris cōfirmabā. Interloquendū incidimus mox in moysem: cuius vitam gestaq; ab initio (laurentio iubente) narrauimus. Quibus ille auditis: vides Ficine: inquit: quot: q; diuersa: q; magna futuræ moysis magnitudini: non solū ab infantia ꝑ omnē vitam: sed in ipso etiā ortu & ante ortū obstitere pericola. ꝓfecto cōptū habemus magnis sæpe inceptis hoibusq; futuris qn̄q; magnis ingētia passim imminere discrimia siue magnanimi gr̄adia: dura: ardua molliāt: seu aduersa fortuna tentata sæpius atq; supata viros fortissimos prudentissimosq; efficiar. Siue cōis liuor plimorūq; ambitio egregiis se sp opponat. Seu diuia ꝓuidētia ita cōmodis & icōmodis vitā hoim nr̄æ salutis gr̄a tēperauerit. Seu lateat ꝑterea cā qdā inferior deo: supior hoiem res hoim ita cōmiscēs quā indagare ociosorū est & forte nōnūq; curiosorū. Verū vndecūq; veniat: id ita ꝓfecto venit: ac ne ꝑterita nūc (q innūerabilia sūt) exēpla reuoluā. Videtis: subiū

xit. Eramus.n.multi ꝗ̃ certa ſint in mirādulano argumēta magnitudi-
nis ſingularis:nō futuræ ſolū indicia:ſed ferme pſentis experimenta:pte
rea ꝗ̃ grauibus hic adoleſcēs diſcriminibus agitet̃. Deniqꝫ & ille mirifi
ce te ꝓbauit & cæteri cōprobarunt. Paulopoſt ad me cōuerſus ait. Vos
autem ocioſi num aliquā ad hæc latentiorē cauſam inueni iſtis. Ad hæc
ego:figura vel harmonis cœleſtiū portendēs ſecurā vitæ facilitatē: tam
diuerſa eſt ab illo quæ excellentiā virtutis ꝓmittit & gloriā vt rariſſime
admodū cōcurrere poſſint:aut forte non poſſint. Accedit ad hæc ꝙ ſūt
in aere demones quaſi ſtellæ ſecunde in cœlo hoc nobis proximo. Inter
quos ſtellarum inſtar ſunt demones ſuperiores: ſunt & inferiores vtri-
qꝫ paſtores hominum. Superiores quidem egregiorum:inferiores au-
tem gregariorum. Inferiores ſane demones quaſi homines quidam
humanis mouent̃ affectibus præcipue vero ſuperbia inuidiaqꝫ tangun
tur:ideoqꝫ dolent viros demonibus ſublimioribus cōmendatos excel-
lentiores palam exiſtimari ꝗ̃ ſuos. Et iccirco nolunt eos regnare profi-
cere viuere. Suſcitant igit̃ contra illos ex gregibus ſuis vbiqꝫ complu-
rimos. Beſtias inſuper opponūt atqꝫ etiam elemēta. Hæc ibi dicta ſunt.
Sed nonne & magnum aliquid fore decreuit platonicorum duorū co-
pulam ab initio ſupernus ille Saturnus in natali vtriuſqꝫ figura domin⁹
Dominus & in figura Platonis horum itaqꝫ copulā Saturnii demones
præcipue regunt: Sed hanc interea diſſoluere paſſim martiales demo-
nes machinantur. Siquidem mars ipſe in tuis (quas dixi) figuras venit
vt hoſtis. Tantū deniqꝫ copula hæc potentib⁹ deſtinata primordiis po
tentes quoqꝫ quos ſubſtinet hactenus aduerſarios ſuperabit:quāto ſa-
turnus eſt marte ſuperior Saturnus qui olim me naſcente:ſuum capite
tangebat Aquarium:atqꝫ anno poſt trigeſimo in lucem te ꝓdeunte re-
petebat eundem:huc tendit (vt arbitror) ꝙ Laurens inter ſaturnios p̄-
ſtantiſſimus & me tuetur & picum ad Florentem reuocat vrbem. Et ſi
omne ſolum forti patria eſt:hoc tamen præcipue picum ſuum ſaturniæ
iubent capeſſere ſortes & iuſſere iamdiu cum primum ſub coniunctio
ne magna huc habitaturus acceſſit. Eſto fœlix: Florentinus eſto .xxx.
Maii.cccclxxxviii. Florentiæ.

Quo vadit amicus & tu vadis.
Platonicus Complatonico. S.D.

NE quādo Marſiliū in amicitia primū iſtuc veniſſe dicas ad te po
ſtremū. Ecce venit. Cōtemplare (ſi placet) vultū iſtius qui te mō
ſalutat & geſtus. Sed interea:ſed interea qd ſub pſona lateat at-
tentius inſpice. Iuueniles ne hos inquies cōtempler pro Marſilio vul-
tus:·At ſupplex ille pice (ſi neſcis) impetrauit nuper vt renouaretur ve
lut aquile iunētus ſua. Impetrauit ſane. Geſtus autem quales:·Qua nā
ratione factus modo iunior effectus eſt & grauior:· O ꝗ̃ grauibus ami
ce vix tandem obſecrationibus impetrat̃ pro ſenectute iuuentus vt nō

mirum sit hominem tam grauiter obsecrātem. inde iuniorem simul grauioremq; euadere. Euaserit quidem: sed cur philippi Valoris ille potissimū induit vultus. Mitto nūc Pice quam formā potissimū elegerit amor. ille deus eiusmodi opis architectus demon certe vulnus transformationis amatorie faber: miro quodā nature affectusq; valore vsus in trausformādo. nimirum valoris formā expressit in ope. Agnouisti iam satis qui cū loquaris amice. Vale Valorem ama.

Erunt nouissimi primi.

Marsilius Ficinus Probo pontificis Comissario. S.D.

Quoniam in euangelio de cōuiuio legitur: erunt nouissimi primi. discumbe probatissime probe. nouissimus hodie hac in mensa. in mea mente. primus. Vt autem ego in tua mēte sim primus postulare non audeo: satis mihi factum existimabo cū gradum apud te obtinebo secūdum. Secūdam em̄ inde mihi fortunā auspicabor. Præterea qui secūdus probo fuerit. quandoq; probandus erit. Probauimus sane litterati pleriq; pōtificem. q viro apprime docto nos cōmiserit iudicandos. Litterati em̄ qū in hominem indoctū incidūt cadūt. doctū vero nacti resurgūt. Nacti deniq; doctum pariter atq; probum surgunt: vlterius non casuri. Vale.

Iocosa ex eo q salutaturus non salutauit.

Ioannes Picus mirandulanus Marsilio Ficino philosopho platonico. S.D.

Salue pater platonice familiæ. Iam extra omnē controuersiā. & noxium atq; infaustum esse saturni sydus. & te mi Ficine. & si tuo fortasse bono. meo certe malo Saturniū esse natum. Vt em̄ ille est plurimum regradarius. Sic & tu quoq; simili præditus ingenio: iam bis ad me veniens regradarius factus. bis retro retulisti pedem. & quod est maius. occumbente sole. ne te phœbi iubar dicas esse reueritum. Sed hic amabo quid fuit i causa iterate retrocessiōis. An tuus saturnus an potius saturi nos: Sed quicdquid illud fuit qd te mihi id ē me mihi abstulit. fac queso in posterum: vt non seiungat nos. qui nos olim coniūxit: nec te vnq; credas ad me saturum accessurum. qui te solatium mee vite mee mētis delitias. institutorem morum discipline magistrum & esurio semper & sitio. Vale & veni. vt tuus saturnus. id est tuus saturus κόρος me quoq; saturum reddat. Vale iterum. immo iam adueniens salue.

Planete reuertentur solis aspectum.

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandulano. S.D.

Quod mense superiore tarpior admodū q̄ soleā ad te accesserim in causa sit saturnus. mēse etiā supiore retrogradus postq; ipe ex capricorno solem i thauro p triangulum cœpit aspicere. Quod autem heri bis ad te & mane & vespere proficiscens bis

retuli pedem. siqua apud superos culpa est. in culpa sit iuppiter. heri nanq; incœpit Iuppiter regradarius esse. vtpote qui in trinū similiter veniebat solis aspectum. Ille em̄ ex piscibus hūc iam spectabat in cācro sedentem. Cū vero superiorꝝ planetarum mos. & natura sit cum primū in ip̄m solis cōspectū prodeūt. inde regredi aut ꝓgredi vtrisq; iam & saturno & ioue testibus. tu mihi phœbus eris. quanta igit̄ fides est in Ioue. quanta firmitas in Saturno. Tam firma fide tu mihi phœbus eris. vale. iii. Iulii. Mcccclxxxviii.

Labor improbus omnia vincit.

Marsil. Fi. Ioanni Pico Mirādulano cōphilosopho suo. S.D.

SAlue solus musarū salus. Sed ad hoc ip̄m vt saluus sis nihil in rebus humanis magis expedire videtur. q̄ vt saluiatus nr̄ velit esse te saluū: Quātum igitur opto semp fore te saluū: tātū opto saluiatum tibi salutem vt nūc ita semp optare. Equidem præter hunc noui nemin̄e q quodcūq; velit ꝓtinus assequat̄. siue. n. ip̄a virtute voti homines consecuntur optata solus hic toto animo. totoq; spiritu assidue quicquid elegit affectat: siue sedula potius opa diligētiaq; perficiūtur incepta: solus hic qcqd seqtur ardēter ad finē vsq; ꝓsequitur: vt quod dicitur solus qui ad finem vsq; perseuerauerit. hic saluus erit. portendere videatur. solus hic saluiatus erit. Forte vero & granū illud sinapis quo transferūtur montes. hic noster habet. Nam & heri cameleopardalum transtulit ꝑ foramen acus ꝑ inuia trāducens animal. viæ ꝓrsus ineptum. Quid ergo nobis opus est centū illis: quas nūc vna legimus rōnibus Nicolai ad astrologos confutādos. vna hæc satis nobis sit ꝓ centum. Nempe cū hic noster cōtra saturnū retrogradū sibi negantem expeditionis officiū durissima quæq; celeriter ardenti quodam studio peragat: Satis hinc exploratū habemus. studio nostro potiusq; instinctu cœlesti nostra negocia peragi. Mira ꝑfecto potestate pollere animus cognosceᵗ. si mō tota sua potestate vtatur ad opus. vale sexto Iulii. Mcccclxxxviii. florentiæ.

De tribus gratiis & concordia.

Marsilius Fici. Roberto Saluiato & Hieronimo Beniuenio. S.D.

SOlent multi scribentes Pico inscribere concordie comiti. hactenus quidem recte admodum appellatus est concordiæ comes. vtpote qui & concordiam ip̄e querebat. & libenter concordes homines sequæbatur. post hac autem non comes quidē. Sed dux concordiæ extra cōtrouersiam est appellandus. Iam. n. hūc ipsa velut ducem concordia sequitur. Nempe sicut nebule discutiūtur solis accessu. Sic aduentu Pici procul omnes discordie fugiūt. Subitoq; hunc passim sequitur cōcordia ducem. adeo vt solus hic valeat qd̄ olim temptauere nōnulli. & hic agit assidue. tum iudeos xp̄ianis. tū peripatheticos conciliare platonicis græcosq; latinis. Et merito quo

niam tres ille gratiæ. quæ quōdam venerem suam comitabantur. statim nascente pico picū relicta venere iouis & phebi mercuriiq̧ imperio comitantur: prima q̄dem ab initio formauit animū. secunda statū animo cōfirmauit & corpus: Tercia fortuna deniq̧ iubet parere cōsilio. & q̄ colit aīm: tres animo grās imprimis adhibuit: Sapiam Eloqueutiā. ꝓbitatem: sic eīn phoebus. mercuriusq̧ & Iuppiter decreuerunt. Quaobrem & si quemadmodū furiæ discordiā pariūt. ita gratiæ concordiam ꝓcreant. merito picum quem gratiæ comitantur. sequitur & vbiq̧ concordia ducem.

Quomodo tacentes etiam colloquātur amici.

Marsilius Ficinus Pierleano complatonico suo. S. D.

N Escio quo consilio: vel fato potius vel forte casu factū fuerit. vt heri florētia discedēs. nō dixeris saltē p̄ nūtiū (sicut soles) Ficine vale. Hoc certo scio id te & si nō alia necessitate. Saltē amiciciæ iure. si mō poteras facere decuisse. Neq̧ frustra id forte fuisset factū. Cupiebā æq̄dem. q̄d etiā significaui logius confabulari tecū. Sed dū cōfabulationē meā coactus ad triduū differo. inopinatus tuus iste discessus fabulā frustrat̄ meā. Ita mihi abit lōga hæc inuētū fabula dū magnanimus hinc abit leo. mihi nō fabula: erraui mō. Nō eīn inuētos euanuisse pōt. nōdū ꝓnunciata fabula. Quid ḡ. Si meus tuusq̧ genius volatiles voces iudicauit indignas. Quibus æternus cōmitteret̄ huius fabulæ sensus. Itaq̧ si voces quodammō viuas dedignatus ē q̄ nā rōne dignabit̄ l̄ras nō viuētes. Que igit̄ non cōmēdaui vocibus. nec litteris cōmendabo: Hanc ergo confabulationē intimam genius meus qui nec vsq̄. necvnq̄ abest disceditur a tuo: nūc iam exorditur tuo loquens prosecuturus in euum. His ita confabulantibus intus nulli se vlterius inserent liuidi nigriq̧ demōes extrinsecus occurrentes. Cadēt a latere meo mille & decem milia a dextris tuis. Vale fœliciter. philosophare fœlicius. ad Florentē vrbem adeo tibi amicam aliq̄n fœlicissime rediturus. ii. Augusti. Mcccclxxxviii. Florentie:

In ignē omnia resoluēda ſm Orpheum.

Marsilius Ficinus Callimacho sapiēti Poete. S. D.

O Rpheum aliosq̧ nonnullos cecinisse ferunt. Cum omnia ex materiis quatuor inter se contrariis cōposita sint & ignis amplissimus omniū. atq̧ potentissimus. motuq̧ ꝑpetuo paulatim reliqua cōterat. cætera tandē in ignē penitus resoluēda. Quid ḡ Si diuinus tempator oīm intellectus resolutionē eiusmodi tātā mūdo cōcessit. vt quemadmodum q̄diu sibi constat in formam pulcerrimam est compactus. ita cum demum soluitur. in materiam formosissimū redigatur. Hunc ḡ nos tantū interitū vniuersi (si credimus) æqua mente ferimus. feremus magnanime mi callimache æquo simi

liter animo nouum tuæ domus incendium: Lucẽ prӕterea querebaſ ex libris in lucem tibi conuersi sunt libri. Igne forsitan libri sapiẽtes in cœlum rapti contra q̃ e cœlo Prometheus cũ igne rapuit sapiam. Quid igitur hinc tibi auspicamur amice? Magis obitu tandem q̃ vita lucebis. xv. Augusti. Mcccclxxxviii. Flonrentiæ.

Videndum quo stilo ad quem scribas.

Marsilius Ficinus Hermolao Barbaro Veneto. S. D.

a Gitur apud te (vt audio) causa Mathie cini: qui isthic negocia curat ciuis cuiusdam amicissimi mei. Nisi hic me rogauisset: eius tibi iura nõ cõmẽdarem. Nam supuacuũ esse puto viro prudenti iustoq̃: iusticiã cõmendare. Hæc Hermolae me causa cõpulit: vt tibi non nihil post longa silentia scriberem. Scriberem certe sæpius si scriberem elegantius. Audio. n. castigatissimis auribus tuis nisi exquisitissima nõ placere. Beatus es amice qui primũ sis gradũ eloquentiæ cõsecutus. Neq̃ tñ ego miser. Nam decimo sum cotentus. Vale & me ama plurimum te amantem; Ioannes Picus noster: qui Florentiæ nunc philosophatur egregie se tibi Commendat: xiii. Septembris. Mcccclxxxviii. Floren.

De Fame volatu. Et q̃ suaq̃ Carissima sunt.

Marsilius Ficinus Paulo Florentino Theologo. S. D.

g Ratissime mihi Contigerunt litteræ tuæ: Quibus æquidem intellexi: & te bene valere & me volare. q̃. n. (vt scribis) totã iam Europam in amatoriã mihi subegerim seruitutẽ: facere quidem accessu non valui: ergo feci volatu: Sed tu laudum: immo & preconiorum spiritu ad volatũ hunc alas adhibuisti. Tu ergo mi dedalus esto (modo ne ego tibi sim hycarus) q̃uis valde carus: Et merito imprimis tibi sum carus: quandoquidem tua tibi debent esse charissima: Sunt & mihi tua quoq̃ tam cara: at adolescens iste nobilis tibi ante alios Commẽdatus: sit mihi quoq̃ gratissimus Præsertim quia doctrina iam (vt ais) iudicioq̃ sit senex. Profecto sic vices rerum sæpe natura rependit: quandoquidem sunt & pleriq̃ senes etiam ingenio pueri. Deniq̃ quam meus sum tam sum mi Paule tuus: tam etiã adolescenti sum suus. Vale.

Nihil magis ĩpedit lr̃as. q̃ ciuilis ambitio. Probat̃ p̃ Astrologiã

Mar. F. Flo. Hermolao Barbaro veneti Senatus oratori Claris. S. D

a Ccepi a m̃ltis hoc ãno: & nup̃ a petro Alamanno: qui isthic legatiõe functus: heri me tuo nomine salutauit: te in legatione tua: non minus cõsueueris incũbere lr̃is (& quod mirabilius est) acrius etiã philosophari q̃ soleas. Solẽt homines mi Barbare: qñ publica gerũt: imo etiã cũ primũ attingũt intermittere studia litterarũ: tũ quia negociosa vita litteararũ ĩprimis ociũ aufert vacue mẽtis opus. Tum quia p̃pius ad Iouem accedimus gubernationis & im-

perii dũm. eo longius discedimus a mercurio principe lr̃arũ. Nã & luna cæteriq̃ cœlestes nusq̃ ab ædibus Mercurii sepatiores sunt. q̃ ubi Iouis sedes ingrediũtur. Quippe cũ ipe mũdi faber: & virgini pisces & Geminis Sagittariũ opposuerit. Præterea nõne solem quidẽ principes & honores significare putãt. Saturnũ vero philosophos. Horũ aũt in cœlis & regnũ regno. & domus domiciliis opponũt. Quis igit vel princeps philosophabitur vnq̃. vel phũs domiabitur Sed cũ tu q neq̃ polliceri videt cœlũ. Neq̃ prestare mortales solent. efficias aĩm dicemus tuũ. queadmodũ plotini aĩm magus dixit olim pius humana cœlestiq̃ natura potẽtiorẽ esse. Tãta igit ptãte gaude Eadem cõgratulant amici. vale. xi. Octobris. Mccccl xxxviii.

Pauci negocia publica coniũgunt cũ studio litterarum.

Marsilius Fici. francisco gaddo florẽtini senatus Oratori. S. D.

SCribo ad Hermolaũ Barbarũ. probãs eum q̃ in ciuilibus turbulẽtisq̃ negociis solitũ captet ociũ ad studia litterarum (qd̃ ue mirabilius ẽ) etiã philosophat ardentius. Et quãto magis Iuppiter. huic curis publicis. Caput vrget. tanto magis vrgeat ipse mineruam iouis capite natã. Pauci quos æquus amauit iuppiter nõ planeta. sed conditor planetar̃. Pauci coniũgũt in vnũ duo hæc iter se longe diuersa. Soli diis geniti potuere vel simul vtraq̃ ꝓsequi. qd̃ efficit hermolaus. vel dum secũtur alterum qd̃ ẽ philosophandi studiũ momento perficere. qd̃ cæteri vix tpe longo facere potuerũt. Alterũ hoc efficit picus noster. cui quidẽ igneus inest vigor & cœlestis origo. aqua lignũ mille vix annis trãsmutat in aquã. Ignis illud quasi mometo conuertit in ignẽ saturnũ. Theologi voracissimũ appellarunt. Picus saturno natus. Ceu saturnus ille liberos: sic ipe grandes quotidie libros integros deuorat. Quos qdem nõ in cinerẽ redigat vt nr̃ ignis: sed vt cœlestis in lucẽ: Tu igit dilectissime frãcisce noster hermolaũ barbar̃ imitatus: iterim i legatõe philosophari nõ desines Salutabis. qñ p negocia tibi licebit illũ marsilii piciq̃ nõie. significabisq̃ q̃tũ nr̃i sumus vtriq̃. tãtũ esse suos vtrosq̃. qñ vero vtrũq̃ nomino politianũ intelligi volo indissolubile vinculũ vtriusq̃. vale. xi. Octobris. Mccccl xxxviii.

Ibi solum viuitur. vbi viuit intellectu.

Marsilius Ficinus Reueren. in xp̃o pr̃i. & D. d. marco Veneto Cardinali diui marci suppliciter se commendat.

VIdes ne. q̃ sit callid⁹ calderinus nr̃. Excogitauit hic iãdiu facillimũ tutissimũq̃ viaticũ. quo salu⁹ sp & florẽtiã petat & repetat romã salutatõibus em̃ se sp fulcit armatq̃ tuis. qbus & ipe saluus eat p tela p ignes & saluũ reddat amicũ. saluũ tibi quoq̃ renũciet. salutatões vero tuæ sunt. siue abs te eant: siue ad te redeãt. hunc eqdem quẽ mõ callidũ appellabã apello prudentẽ. Cæteri nãq̃ sortis

eiusdem hoies plurimũ dormitant ad fores insipientiũ: sed noster in terim istic ad fores vigilat sapientis. vt hauriat salutẽ a dño. Quam & imptit amicis. Immo etiã vt inueniat vitã: sperat eñ ibi dũtaxat se ví cturũ vbi potissimũ viuit̃ intellectu. siqdem & legit. & meminit intel lectũ da mihi & viuã: Viue igit̃ fœlix aõ alios veneram. ptrone nr̃ tu osq; clientes habeas cõmendatos

Prohœmiũ in librũ nonũ die. xix. Octobris. Mccclxxxviii.

Marsilius Fici. Martino vranio Cõstantiẽsi amico vnico. S. D.

LIBER Nostrarum epistolarum Nonus quo sentire circũq; moueri possit. Caput iamdiu poscit virtutis aĩalis arcem & sensus atq; motus originem. Dũ igit̃ de capite huic eligendo delibero. Angelus ip̃e nostri custos seipum adhibet libro. Caput iubẽs videlicet sibi numerum hũc nouenariũ consecrari. Siqdem angeli nouẽ ordines non solũ apud xp̃ianos. sed apud hebreos etiã atq; platonicos acceperũt. Sub tanto igitur capite atq; duce quærimus. Nũqnid quotiẽs liber aut homo quem custodit angelus. huc atq; illuc pererrat. totiens similiter oberret & angelus. Nequaquã. Angelus eñ quẽ bonũ demonẽ geniũq; nominãt. aut semper est vbiq;. quod plotinus porphyrius Iamblichus opinãtur. Aut tam facile velociterq; vbicũq; vult adest q̃ radius ip̃e solis. huc momento perueniens hinc illuc & passim eodem mom̃eto reflexus. immo & multo celerius atq; facilius. quoniã radius qdem ẽ actus corporis lumiuosi. Angelus autem sui iuris existit. aut sicut sua cuiusq; stella non descendens influxu passim diffuso gubernat. Quam igit̃ ob causam ab angelo librum auspicati sumus. satis iam dixisse videmur. Sed cur nam martino vranio potissimũ dedicamus. Quoniam meus liber iam genialis affectus ip̃o iure factus est huius. qui cũ mihi idem cõmunis est genius. Accipe igit̃ libẽter. ac lege fœliciter vranie mi cœlestis amice martinianas piter atq; marsilianas epistolas. vale fœliciter alter ego. iiii. Iulii. Mccccxc. Florẽtiæ.

Seqtur nonus epistolarum liber martino vranio Prænyngero dedicandus.

Descriptio ville salubris.

Masilius Ficinus Florentinus philippo valori.

CVM SVPERIORIBVS diebus ego & Picus noster Mirandulanus vir virtute mirandus. Fesulanos. immo sub fesulanos colles pagraremus. p̃spiciebamus ob iter subiectum oculis totum florentine vrbis agrũ. habitationem certe fœlicẽ. si modo duo tantũ incõmoda caute deuitentur. Et mediũ fluminis arni nebule & aeres montis appositi venti. Fingebãmus igit̃ in colle domum ad montis Fesulani radices. vt inde caliginem. hinc Boream vitaremus. Nolentes tamen in cõcauo

sitam vt auram vberius sub æstu susciperet. Desiderabamus insuper eam inter culta pariter & nemora collocatam & vndiq; fontibus abūdantem quæ ad meridiem vergeret atq; oriētem. Quod in ædificiis vbi de re familiari disputat. omnino præcepit Arestoteles. Intereundum vero (dum talia fingimus) repente videmus & talia. Hic picus exclamans num inqt mi Ficine. quod modo vebementer ymaginabamur. optabamusq; mox & videre videmur. Quod quotidie somniantibus accidit. An forte qualem mente machinabamur formam. talem ymaginationis potentia fecimus: An potius vir sapiēs quondam ædificauit talem. Qualem recta & physica ædificandi ratio pcipit. Tum ego hanc Pice inquā sapiens ille Leonardus Aretinus dicitur construxisse. & prope hanc ipam illic. vbi vides Ioannes Boccatius habitasse. hanc deinde conciuis noster pandolphinus familia & nomine petrus philippus eadem certe prudentia qua & illi elegit foeliciter habitandam. O fœlicem virum inquit picus cui contigit e publicis negociis secedenti ædem sacram inhabitare. ædem dixi. Nā & prope sacrum hūc est posita lucum. & hanc circūstant ædes viginti diuorum. Sacer itaq; præceteris locus est in primis aptus oraculis. vñ & pandolphinus videtur rite cognominādus. Siquidem hoc cognomine (si græcum interprætemur) delphicus totus significat. Hec mi valor inter nos dicta tunc probataq; sunt. eadem ipse necessario tuo præclarissimo Ciui referres. vt sedes adeo salubres sibi diuinitus dedicatas libentius. post hac colat atq; frequentius. vale. iiii. kl'as. Nouembris. Mccccl xxxviii.

Querimonia & cōsolatio in amicoꝝ obitu.

Marsilius Fi. Amerigo Corsino cōphilosopho suo. S. P. D.

Conquærebat heri Corsine noster vna cum Ioāne Canacio & Bindaccio recasolano fratribus in platone nostris. de crudeli nimiū obitu alamāni donati academiæ martis. hunc equidem hanc ob causam martem academiæ nomino. Quoniā magnanimus iuuenis & facūdus vnāquemq; nr̄m cōtra liuidos detractores acerrime defendebat. Hūc igitur martē nostrum heri mars in leone discurrens conuincta secū luna crudeli. nimiū casu. allisit ad petram e mulo deiectū statimq; e medio substulit. Martem hic incuso præceteris (si quem nobis fas est ex superis incusare) Quoniam leonem tūc occupabat ipe cum luna olim ascendentem alamāno nascenti. Et mō percusso. Octauam domum in cœlo tenentem. Sed eadem hora qua cecidit miser heu & occidit. surgens ab ortu saturnus in Capricorno. grauemq; philosophantis sortem miseratus. Amat eñ saturnus ipe philosophos. Animā eius per Capricornū excepit deorum portam. & angelicis ibi thronis annūerauit. Et si id satis mœrorem nostrū cōsolari debet: deflebam tamen (vt dixi) crudū generosi iuuenis obitū

Ad hæc illi marsili noster inquiũt: heu nõ vnam hanc tantũ modo iacturam Academia fecit. Sed locteriũ doctũ etiam & religiosum virũ obitu nuper amisit: vnde cõsolatione nobis opus sit gemina (si pergimus ista lugere) Inter hæc nuntiatũ nobis est Amerige summũ tibi hodie magistratũ reipu. demãdatum. Quamobrem cõsolationem qua egebamus geminã protinus cõsecuti sumus: tum quia hoc munere honestatur amicus: tum etiã: quia tanto viro honestatur: & munus: hoc igitur magistratu: & academia cõgratulatur: & pr̃ia gaudet. Tu quoque gaude Corsine noster: non tantũ presenti munere: Sed fœlicibus etiam auspiciis. Nunc enĩ sol aspectu trino fœlicissimoque Iouem iam iam recta progredientem aspicit: in posterum fœliciora promittens. Tunc deniqȝ præstaturus: quando Deus ipse voluerit syderum temperator. iiii. Kl'ndas. Nouembris. Mccccℓxxxviii.

Positio Aspectusque Planetarum ingenio conferentium.

Marsilius Ficinus Hermolao Barbaro. S. D.

SOlent frequenter amici mutuo scribere: animos amicorũ inter se mõtibus non seiungi. Quibus sane dicendis mentiuntur: sæpius aut certe falluntur: Longe enĩ disiuncti sunt animi: quando alter alterius ingenium prorsus ignorat. Tu ergo vir verus vt & in hoc sicut in cæteris sis veridicus si quando idem ad nos tibi: quod cæteris scribere forte cõtigerit: misisti nuper ad hos quandam ingenii tui formulam: perfecto formosam. Si modo Mercurius largitor ingenii aerium domiciliũ suum geminos: habitans amplum præstat ingeniũ. Ac forsan venustius & elegantius quam in Virgine: & aspitiens illinc sextili surgentẽ in Ariete Iouem: integritatẽ & humanitatem adhibet pulcritudini. Ac dum inde spectat quoque Saturnũ trino in Libra regnantem: obtinentẽque (vt arbitror) occidentis angulum: sicut & Iuppiter orientis grauitatem & antiquæ sapiẽtiæ studiũ & id quidem firmũ atque perpetuũ decernit ingenio. Venit itaque ad nos animus Hermolae tuus. Sed hactenus sine corpore suo: nudus nobiscũ habitat: quo ad reliquam accipiamus abs te cœli figuram: qua corporis forma distinctius & plenius exprimatur. Adeo humanus es mi Barbare vt nõ perpessus fueris amici tui animum animo suo carcere diutius. Num igitur anio nũc tuo tam in hũanus eris vt patiaris hũc corpus suum diutius affectare. Sed absit vt id permittas. Nam si quod vehementer optamus effeceris & totus eris Hermolae tecũ: & totus pariter nobiscum eris. Accedit ad hæc quod genitura tandem perspecta. scribemus ad te nõ nihil ad tuã valitudinem nõ inutile. Sperantes dum vitæ consulimus: tuæ sæculi nostri vite prospicere. Vale fœliciter atque vt fœlicius valeas: totus vbique tecũ esto. xii. Nouẽbris. Mccccℓxxxviii.

De efficacia loquendi & ratione iocandi:

Mar. Ficinus Pierleono phõ singulari: immo & iam poete. S. D

POetã vero nunc saltem te esse ne nega. Si quidem modo factus es loquendo factor: hoc sane tua testat̃ epistola his stati in proœmio verbis. ita sum inquis difficilis in scribendo & q̃ sequunt̃. Quid nam conaris his verbis: nisi difficultatem scribendi dicere. Hanc interea facis ipse dicendo. Difficultatẽ inquã nõ scribẽdi tantum: sed insuper & legendi. Tam grandibus simul & atris hæ dictiones sunt plenæ litturis. Adeo ergo & veridicus es & efficax vt quæ dicis interim & efficias. Verũ quid nunc cũ philosopho grauissimo iocor. At vero nõ tam philosophus ego cum philosopho iocor, q̃ amicus amico sed quomodocunq; iocer Quid tum. Nonne & Mercurius ipse nunc iocat̃ in cœlo: luditq; in nobis. Solet is apud Saturnum: aut Iouem serio loqui. Apud Venerem vero iocari. hac igitur hora cum Venere cõiunctus & Luna: & nunc ascendẽs seria respuit: gaudetq; ridiculis. Missa tamen ridicula hæc: parumper (si possumus) faciamus q nostra passim Platonicaq; diuulgas: tam gratulor æquidem: q̃ luce delector. Solari nanq; viro nostra canente tanq; illustrante Phœbo obscuri esse non possumus Proculum a nobis expectas. Expecta proculum simul atq; iamblicum diuinum illũ iamblicum: plurimis & grauissimis Porphyrii questõnibus mirifice respondentem: & interea ægyptiorum assiriorumq; diuina mysteria reuelantem: Promissorum igitur tarditatem muneris copia prope diem (si DEVS adiuuerit) compensabimus. Interea vale fœliciter. Sed postq̃ dixi vale: attigit hanc epistolam legitq; Picus noster Mirandulanus vir certe mirandus Atq; ita per belle legit: tam acriter iudicauit vt hanc non tam meam dicerem esse q̃ suam. Quid ergo. si tactu simul atq; intuitu is eam sic affecit: vt suam euestigio fecerit. Sed tamen interim non desinit esse mea. Quamobrem vbi dixi vale: dicẽdum erat valitudinẽ tibi ꝓsperam optat Ficinus Picusq;. iii. Ianuarii Mccccl xxxviiii. statim ex orto sole.

Satis ad vnum scribit amicum: qui cunctis simul scribit amicis.

Marsilius Ficinus Francisco Bandino. S. D.

NIhil iamdiu ad te scribo charissime mi Bandine. Quoniam interea & tibi & omnibus multa conscribo. Vtinam tam multum bona sint q̃ multa Plotini libros omnes iamdiu me fecisse latinos intellexisti. atq; in eos commentaria scribere mox incœpisse: hac ad dimidium iam perduximus. Et forsitan absoluissem: nisi intercommentandum coactus fuissem traducere insuper in latinum psellum platonicum de demonibus: & synesium de somnis: atq; exꝑte Porphyrium de abstinentia: ac etiam diuinum Iamblicum de ægyptiorum assiriorumq; Theologia. Et deniq; priscianum Lydũ Theophrasti mentem: de mente diligentes interpretantem. Inter hæc philippus Valor. valoris & gratiæ plenus. Regiq; vestro omnium dedi

tissimus plotini textus commentariaq; regi transcribit: volumine regio: Quinterniões iam tres: atq; triginta grandes sunt absoluti. Vale. sexto Ianuarii. Mccccxxxxix. Florentiæ.

Amicus in amico. Item excusatio de itinere non suscepto.

Marsilius Ficinus Florentinus platonicus serenissimo pānoniæ Regi Mathie semper inuicto suppliciter se commendat.

SI mira potest amicitiæ virtus efficere quod pythagorici pollicentur: vt sit amici animus in amico. Certe nunc meus anim⁹ est in philippo Valore q nuper in pannoniam in primis maiestatem tuā salutaturus accedit. Vt cum istū audiueris suppliciter salutantem. Marsilium ipm audiuisse te putes. Desiderabam equidem iam diu maiestatem tuam visere: isthic desideratus a multis: Verebar aūt ne vires minus itineri longo suppeterent: Decreui tandem ī Valore venire: ita demum sperans Valorem meis viribus ad iter agendum minime de futurū: præsertim quia viaticū mecum attuli: libros salutari mentis alimonia plenos. Qui & pro nutrimento in via & pro vehiculo simul mihi forent. Leges ergo fœliciter priscianum Lydū philosophū qui Theophrasti & Aristotelis mente de sensu & imaginatione & intellectu diligenter interpretatur. Quem æquidem nō traduxi tantum e greco: sed breuibus etiā notis exposui. In hoc vero legendo plane cognosces. quod & Themistius asserit eādem esse Platonis & Aristotelis & Theophrasti de mente sententiā vt vna quidē omnibus hominibus sit cōmunis: & ea dumtaxat mens diuina. hūanas vbiq; mentes illustrans. Quem peripatetici intellectum vocant agentem. Totidem vero sint propriæ mentes hominibus: quot sunt & animæ: atq; hæ similiter immortales: Quos illi intellectus nominare possibiles cōsueuerunt: id est a diuine mente formabiles. per hæc intelliges Alexandrum & Aueroim confutatos: & animæ nostræ diuinitatem prorsus agnosces. præterea non dedignaberis librum Michaelis pselli de demonibus legere breuiter a me traductum. Qui platonicos christianis in demonum opiniōe conciliat. Videbis post hæc operosum plotini opus: ex parte nunc in pannoniam (vt tibi totū ex parte monstretur) allatum. Reliquum est vt fœlicissime maiestati tuæ Valorem meum validissime: meq; ipsum in valore commendem. Sexto Februarii. Mccccxxxviiii.

Prohœmium in Theofrastrum de anima.

Marsilius Ficinus Philippo Volari. S.D.

QVi præcipit: Cognosce te ipm: Nos admonere videt: vt aīam cognoscamus: quæ qm̄ est media rerum: nimirū est & omnia: hac itaq; cognita facile sumus omnia cognituri. Ego igitur (vt animā imprimis assequere) per quā cōsequuturus omnia forem ad philosophos: non plebeos illos quidem sed egregios iamdiu stu-

diose me contuli. Cum vero hinc quidem platonicos: inde vero peri patheticos anxius percũctaret: eorumq̃ responsa differere inuicem viderent: diffidebam ab initio me voti compotem vnq̃ fore. Veꝝ nõ multo post Themistius spem mihi præbuit optimam: affirmans: tantos inter se philosophos nõ sententia quidem dissentire sed ver bis: Tandemq̃ de anima Platonis Aristotelis Theophrasti sub di uersis verbis esse sñiam. Incidi deniq̃ diuina quadam sorte in librũ Theophrasti de anima a Prisciano quodam lydo brebiter quidem: sed tñ diligenter expositum: ea potissimũ ratione: qua Plutarchus & Iamblicus Platonici peripatheticiq̃ insignes: Aristotelicam de anĩa sñiam explicauerant. Cum igit̃ in his legendis platonicos peripa teticosq̃ esse concordes animaduerterem. Habui ferme tota q̃d mẽ te petebam. Atq̃ vt & ceteri q̃ primum habeant. Librum hunc e græ ca lingua transtulimus in latinam. Adiũximus præterea expositiões quasdam breues a nobis interlegendum: Atq̃ transferendum exco gitatas. Neq̃ tamen hac in re duxi in p̃sentia mihi nimis elaboran dum: vel latius eurgandum. Ioannes eñ picus noster mirandulanus vir certe mirandus iam hoc agit ad summum: vbi philosophorũ om nium de quauis materia mentes diligentissime discutit: Ac Platonẽ Aristotelemq̃ de anima mirabiliter monstrat esse concordes. Librũ vero tibi potissimum mi valor censui dedicandum. Tu enim vna me cum iamdiu concordia philosophorum ac de re vehementer affectas Medices vero nostri: quibus tanq̃ patronis dare omnia: immo red dere consueuimus: consentient procul dubio munusculum hoc vnũ e multis meo dedicari valori. & Medice domus præceteris amicissi mo: & promptissimo semper platonicorũ operum adiutori. Quã uis autem græcum exemplar vnicum inuenerimus: & id quidem mẽ dosum: atq̃ fragmentatum: attamen lege securus: & ita ceteris præ belegendum. Nam emendare hoc atq̃ reserare diligẽtissime studui Et Angelus politianus noster acerrimo vir iudicio plurimaq̃ doctri na: nr̃am hãc diligẽtiã approbauit. vale. xxv. Martii. Mcccclxxxviiii.

Prohœmium in Iamblicum.

Marsilius Ficinus Florentinus Reueren. in Christo patri. D. Io anni Medici Sãctæ. Romanæ Ecciæ Cardiali suppliciter se cõmendat

CVm epl̃am ad te scribere statuissem ĩ Cardinea dignitate: nup tibi collata cõgtulaturã. Cogitareq̃ cui potissimũ eã darẽ tibi reddendã q̃ cogratulatonẽ nostrã efficeret ad modũ gratiorẽ in Academiã me subito cõtuli: sperãs in ei⁹ saltẽ penetralib⁹ salutato rẽ nobis aliquẽ tibi acceptissimũ nõ defuturũ. Illic ẽ diuĩa q̃dã forte prim⁹ occurrit iãblic⁹ inter academicos cognõmẽto diuus & magnus ibi sacerdos. Cui eq̃dẽ salue inq̃ iãblice sacerdos magne. Est hõ florẽtiæ missus a d̃o: cui nomẽ ẽ ioãnes: Heroica medicũ stirpe nat⁹ hic venit ĩ

testimoniū. vt de summa patris sui magnanimi laurentii: apud oēs. auctoritate testimoniū perhiberet. Huic ergo & tu (præcor) de singulari meo erga eum, amore testimoniū perhibeto. Tu nouo huic antistiti xp̄iane religionis Cardinem iamiam gesturo congratulatōnem nostrā. alioquin ieiunam diuinis verbis mysteriisq; tuis efficies pleniorem. Annuit ille p̄cibus: atq; hac ad te sententia Ioānes sacerdos magne. Venit magnus ille sacerdos. Tu igitur salutatorem tantū: lætus excipe. atq; post salutationē primā. post lectam epistolam qd diuinus ille loquatur si placet (attētius audi) Promisit em̄ vt sua tuaq; persona pariter digna diceret. Se tibi breuibus qd aegyptii & assyrii sacerdotes de religione rebusq; diuinis senserint expressurum.

Argumentum in librum.

Porphirius qui inter platonicos propter excellentiam philosophus appellatur. longam in egyptum misit epistolā ad anebonem sacerdotem. variarum & grauiū questionum plenam ad omnes philosophie partes spectantiū. præsertim ad DEVM atq; angelos. Demonesq; & animas. ad prouidentiam. ad fatum. vaticinia. magicen. miracula. sacrificia. vota. porphyrii questiōibus. Respōdit Iamblichus eius auditor. Introducit vero porphyrio respondentem. Abamonē ægyptium sacerdotem. pro anebone discipulo suo ad quem porphyrius misit epistolam. Huius ergo questiōis totius atq; responsionis (profecto diuinæ) tanq; in plotino adhuc nimium occupatus. singula ferme non verba sed sensa traduxi. vt non mirū putari debeat. sicubi diuulsa videat̄ orō. p̄sertim inter ipsa disputādi principia: vbi leuior iactura verbo℞. nā deinceps verbo℞ etiam cōtextus magis p̄petuus apparebit. Coactus vero sum interdum meum aliqd verbū. vl' continuationis. vl' intelligentiæ gr̄a interserere. Velocioris aūt æditionis etiam in causa fuit pierleanus. vir oīm cupidissimus secreto℞. verū qd in primis admiror. hicq; affectare videtur q̄ iam possidet. Nā diuinitate q̄dam ingenii. philosophorū archana & græcorum & barbarorum non dum lecta consequitur.

Prohœmium in Proculum & Porphyrium.

Marsilius Ficinus florentinus Reueren. in xp̄o patri domino Ioanni medici sancte romanæ eccl'ie Cardinali suppliciter se cōmēdat.

DEVS omnipotens Ioanni hicio medici: insigni pietate viro. Et quātum ciuilitas capit. ciui omniū sententia sancto. quasi cuidam abrae (quātum fas est conferre) quondā promisisse videtur. Proles o Ioannes tua fulgebit in sæculum. sicut stelle cœli. Seminibus tuis benedicent populi. In semine tuo tandem b̄ndicentur om̄es gentes. Hæc illi DEVS. Semina vero Ioannis quibus b̄ndicunt populi Cosmus quidem primo deinde petrus Cosmi filius. Tercio magnanimus laurētius petro natus. semē aūt Ioānis eiusdē

in quo benedicent omnes gentes: est Ioannes Laurentio genitus: cui adbuc adolescentulo: diuina puidentia mirabiliter Cardineam cōtulit dignitatem: futuri pōtificis auspiciū: ī quo quidē vice Christi bn̄dicant omes gentes. Huic ergo familie a DEO iamdiu electe tanq̄ optimæ: optimus quisq̄ litteratorū sua oīa (vt ita dixerim) cōsecrare & ea quidē q̄ electissima debet Marsilio quidē antiquo Medice domus alumno: non licuit p ætatē quicq̄ Ioanni Bicio dedicare. Licuit aūt Cosmo primū nōnulla. Deinde Petro: Tercio Laurentio destinare. Licet adbuc quarto iam (aspirante DEO) Ioāni sacro Medice domus Flori: flores ex platonicorū pbilosopborū pratis collectos offerre. Quos fœlicibus equidem auspiciis offerro: vt libri immo liberi mei: quando tandē in te benedicent gentes: ipsi quoq̄ participes bn̄dictionis euadant. Accepisti quidē Venerande patrone nuper quos ex pratis Iamblici flores legeram. Quos vero modo ex agris porpbyrii proculiq̄ carpsi fœliciter accipe: Quibus apium more libatis mel in bortis Academiæ fingas.

Probemium in sinesium: atq̄ psellum.

Mar. Ficinus Florētinus petro medici Viro Magnanimo. S. D

Q Vanq̄ ml'ta quottidie legitis meliora nostris: nulla tn̄ ferme magis arbitror vobis placere q̄ nostra. Si modo sua cuiq̄ maxime placere solēt. Sua vero cuiusq̄ sūt potissimū q̄ oīm antiqssima possidēt antiqssima certe possidēt a vobis Marsiliana Spero igr̄ bæc vobis sp cbarissima fore: vt etiā si somnia mittā: bæc quoq̄ q̄ si pro veris apud vos primū atq̄ p vos: vera etiā apud alios babeant Cum igit Sinesii platonici librū de somniis: quē nup interp̄tati sum' e græco: auctoritatem & fidē in primis apud lectorem primū: & per bunc apud alios babere desiderarē: potissimū ad te misi: Quarto iam gradu post magnū Cosmum nostra lecturum. atq̄ bæc statim approbatione tua ob egregiam doctrinā: auctoritatemq̄ tuam omnibus pbaturum. Adiunxi libro de somniis librū Micbaelis pselli platonici de demonibus non immerito quoniam a demonibus somnia mitti veteres arbitrantur. Vale. xv. Aprilis. Mcccclxxxviiii.

Cemmendatio stili.

Marsilius Ficinus Andreæ Cambino compatri optimo. S. D.

M Vltis iamdiu de causis dilectissime Cōpater tibi debeo multum. Sed bac ipsa plurimū q animū bodie nr̄m tedio (nescio quo) grauatū: onere molestiore leuasti. Dedisti. n. tris nobis orōnes Francisci puccii necessarii tui legendas. Quarū lectō me adeo delectauit: vt vix orōnibus totidē ac tātis: voluptatē bāc exprimere valeā. Solent. n. ea potissimū oblectare: quæ satis desiderio faciunt. Ego vero in orōnibus præceteris: bæc ipsa desidero: argutos quidē sensus: interim nō obscuros. Copiam quoq̄ minime supuacuā: bre-

ustatem etiam:non mancam illã quidem:sed integram:& interea moderatam.proprietatem denicq elegantiãcq verbo℞ Ac(si fieri possit) mirã pictoris industriam:quæ rem ipam oculis afferat:Cum igit hæc omña in orõnibus necessarii tui re vera perspexerim: nimirũ me mirifice delectarunt: Quapropter & tibi cõpater atcq illi ingentes gratias ago. Vale.v.Iunii.Mcccclxxxviiii.

Respõsio petenti platonicam instructionem & libro℞ numerũ.
Mar. Ficinus Florentinus Martino Vranio pnyngero.S.D.

d Vas ad fœlicitatẽ vias diuinus Iamblicus Aegyptiorũ mente describit:alterã phicã:alterã sacerdotiã:illã quidẽ apertiorem ad felicitatẽ inueniendã:hãc vero breuiorem ad cõsequẽdam:illã in primis elegerũt peripathetici: similesq philosophi. Hac maxime populus religiosus incedit.Plato noster vtrancq viã mirabiliter cõiunxit in vnũ:& vbicq religiosus est pariter:atcq phũs: Disputator subtilis pius sacerdos :facundus orator. Quamobrẽ si diui platonis vestigia(sicut cœpisti)diutius psequaris:fœlicitatẽ:& inuenies(indice deo)&(deo duce)cõsequeris eandẽ Præsertim quia plato noster vna cũ rõnibus pythagoricis:atcq Socraticis:legem sectat mosaycam.auguraturcq christianam:Ducent vero te:quandoquidem id interrogas ad platonicam intelligentiã argumenta in libros eius nr̃a & libri quos etiã habes nostri.de immortalitate animorũ potissimũ inscripti platonica tñ vniuersa complexi.Item Alcinous ad te hodie missus præterea multocq magis diuinus Iamblicus:nuper traducti a nobis alias ad te mittendus.Maxime vero in penetralia totius sapientiæ introducent plotini libri quatuor & quinquaginta :quos & traduximus &iam magna ex pte cõmentariis interprætati sumus.

Hos vero nouo forsitan:accipere poteris.Queris autẽ quos pter hos vel transtulerim libros:vel cõposuerim.

Traducta

Hranstuli equidẽ mercurium de mente diuina:& opificio mũdano.Sinesium de somniis:psellũ de demonibus. Nonnulla porphyrii de anima & intellectu.Et proculi quædam in Alcibiadem Prisciani platonici commentaria in libros Theofrasti de anima. Cõposui de voluptate & de curanda litteratorum valitudine:quos nunc accipies. Octo epistolarũ nostrarũ volumina.Commentarium in philebum:nondum absolutum:de amore de religione christiana. Tentaui & alia quædam potiuscq composui:librum cõtra pestem lingua tusca.Interrogas q rursus apud latinos inueniantur.Platonici libri Dionysii Areopagitæ omña sunt platonica. Augustini multa. Boecii consolatio. Apulei de demonibus.Calcidii commentarium in Timeum.Macrobii expositio in somnium Scipionis Auicebron de fonteuitæ.Alpharabius de causis.& herrici gandauensis,Auicennæ Scoticq multa platonem se-

Compositæ

dolent. Legunt etiam vtcunq traducta elementa Theologiæ Procu li: atq ipse eius Theologia: & liber de puidentia simul: atq fato. Similiter & nos vtcunq traduximus Hermiam i Phœdrum: & Iamblicum de pythagorica secta. Extat insuper defensio Platonis a Besserione Cardinali Niceno facta. Quædam speculationes Nicholai Caisii Cardinalas. hactenus quæsitis ferme satis mihi videor respõdisse. Amori aũt in Marsiliũ Martine tuo: quem singularem esse certo scio: non epistolis vel innumeris respondere vnq me posse confido. At ne omnino sim ingratus: singulari prsus amori tuo: singulari similiter (mihi crede) amore respõdeo: ardentemq in me tuũ animum simili mentis ardore cõplector. Hec primũ a nobis amoris tui prænnyngere præmia geres. Sed vtinam Vranio idest cœlesti donũ aliquod: vel prope cœleste: dare: vel saltem auspicari cœleste possem. Opto equidem mi Vraniæ atq etiã spero te anteq cœlestem patriã repetas fœlicitatis fore participem & in cœlo beatum. Florentiæ Die xii. Iunii. Mcccclxxxix.

Marsilius Ficinus Pierleono Conphilosopho suo. S. D.

QVantum ipse proculum desiderabas visere. Tantum ego ad te mittere cupiebam. Quibus em voluntas est eadem: nimirũ inest: & æqua similisq volũtas. Cur ergo non prius. Nondũ venerat hora eius: venit hora nunc: q̃uis tardior hinc abeundi Vtinam ne serus ad vos perueniat: bonus certe veniet: quandocunq venerit philosophare fœliciter amice omnium optatissime: Ac si qd a nobis optas: postula. Sed eo sidere vt celerius postbac accipias Mirandulãus noster egregie philosophat: & te amat egregie. Vale. ii. Augusti. Mcccclxxxix.

Commendatio leuis.

Marsilius Ficinus Ioanni Nesio. S. D.

SAlue: Rogauit me Bernardus præsbiter: vt eum tibi commẽdarem in vacatione cuiusdam ecclesiũcule prope modum futura. Eum igitur tibi commendo: commendationis autem rationes: nihil opus est afferre: Notior em hic tibi est q̃ mihi: Tue igit humanitatis erit amico: siquidem bene meretur: opitulari: Bene Vale. viii. Augusti. Mcccclxxxix.

Studium de vita longa:

Marsilius Ficinus Ioanni Pico Mirandule cõphilosopho. S. D

QVo die hinc abisti libellum de vita cœlitus comparanda peregi: pridie vero oportune incideram in quendam: arnaldi librum de retardanda senectute diu a nobis optatum: sed scribarum vitio: Lectu difficilem: difficillimum intellectu: Interea Lectionem vrget instantius libelli dominus. Lectio igitur difficilis simul & properantor de Senectute retardanda: retardat aductum

ad me tuũ. Sed hoc (vt arbitror) æquo animo patiemur. Modo diligentia hec senectutẽ tibi quoq; retardet. Mihi vero non tam de retardanda senectute cogitandũ est. sed potius retinenda. Interea dum se parati videmur & sepata tractare. facimus idẽ pmetheũ emulamur. Fingimus hominẽ: Tu aiam. Ego corpus. Tu diuinitus illam ducis Ego cœlitus hoc accipio. q̃ belle post mũdum septiformi specto abs te mirabiliter demonstratum. cõmuni statim opera hominẽ speculatorem mũdi componimus. Vale. ix. Augusti. Mccccxxxix.

De stilo poetico in aphorismis Hyppocratis.

Marsilius Ficinus Antonio Fauẽtino nobili phisico. S. D.

l Itteras ad nos forsan. die vel hora saturni. vel hoc ipo ascendente. aut saltem luna fixũ domiciliũ subeunte dedisti. Nam ferraria florentiam vix quatuor mensibus peruenerunt. verũtñ saturnus iste Iouem peperit. epistolam humanitatis & elegantiæ plenam. Si sermo diuoꝝ & stilus oraculoꝝ carmen est. atq; hypocrates quondam Deus est habitus. & aphorismi eius oracula. recte admodũ eos in carmina traduxisti. Atuero ne forsan qđ bñfeceris alicubi male locatũ. videatur factũ male. Mecenatẽ suũ poemati q̃ris. Nulla iam mi antoni inter mecenates electio. vix eñ vnus ẽ quẽ nominas: Hic ergo carminibus tuis patronus esto. Pergratum mihi erit tuos legere versus. Gratissimũ iam ẽ abs te amari. Quid eñ amabilius. q̃ amari ab eo. q iudicio amet & ipe veneratione sit dignus. Nostra in plotinũ cõmentaria Theophrastus. Iamblichus pculus. & alii qdam interpellarũt. Affectantes & ipi p nos e grecia quoq; in ytaliam proficisci. Sed redii nup ad plotinũ. comentaria in eũ psecuturus assidue. Vale fœlix optatissimus ad nos aliquando rediturus. xv. Augusti. Mccccxxxix.

Astronomicũ auspiciũ p libro de vita longa.

Marsilius Fi. Ioanni Pico mirandulæ cõphilosopho suo. S. D.

q Vemadmodũ plato nr̃ puocatus qdẽ a lysia inuitatus autẽ a Timeo Zenone parmenide. q ipi scripserãt cõscripsit. & ipse: Sic ab arnaldo philosopho. ego nũc adductus sum ad libellũ de differẽdo senio cõponendũ. Quoniã vero rem supra terrenas vires. moliri me nouerã. a cœlestibus opusculũ tantũ auspicatus sum. a Mercurio quidẽ rectũliter sub virgine sua fœliciter psequente. a Luna rursum. Taurũ subeũte. atq; ibidẽ coeũte cũ Ioue. & illinc phœbũ suspiciẽte p trigonũ & venerẽ siĺiter. atq; Nercuriũ. vt cõpositio nr̃a vitalibus nata planetis. regnante mercurio. philosophantibus cõferret ad vitam: Tibi præsertim dilectissime Pice philosophantiũ oim vita dignissimo. Cui sane vt maxime diligẽtia nostra prodesset. phœbem cum Tauro ludentẽ. qualem ipe nascens fœliciter nactus es: æq dem obseruaui hodie. postremo peregri ad Saturni trigonũ veniẽte

Diana:ita Picum sublimis Saturni filium præceteris curatura. Præsertim quoniã saturnus interea victor insidet Capricorno:caputq; Draconis ingens dextra tenet. & gloriabundus.trinis oculorũ radiis appollinem intuetur:hoc statim aspectu suis ꝓmissa cœlestium stabili prorsus fœdere firmaturus:si modo (quod sperandum ē) Iuppiter ille summus Capite quo Mineruam genuit:minerue cultoribus annuat.xxiii. Augusti.Mcccclxxxix.

Responsio desideranti Natalem suum & reliqua.

Marsilius Ficinus Martino vranio prænyngero Cõstantiensi.S.D.

Mitto ad te Iamblicbum.quem primum petebas : & proculũ insuper:atq; Sinesium:tanto enim nostra iam iure postulas:vt plura semper tibi sint mittenda q̃ petas. Octo epistolarũ nostrarũ libros etiã desideratos abs te:librariis cocedemus ꝓpediē exscribẽdos. Primũ missuri:primo:Deinceps vero secũdum statui æquidem hac aurora nonum ferme iam absolutũ tuo potissimuʒ nomini dedicare. Hoc enim a nobis & plura:charitas exigit:virtusq; tua. Natalem p̃terea nostrum poscis:Et si Plotinus noster amicis frequenter id flagitantib⁹ cõcessit nunq̃:ego tamen ingenti quodam amore erga me tuo ita sum affectus: vt nihil tibi aliquando sim negaturus: nisi quod forsan fatultati nostræ fuerit denegatum: Nonus ergo supra Decimuʒ Octobris dies mihi natalis fuit: Anno videlicet a salute nostra Millesimo quadringẽsimo trigesimotertio:hora vero Diei:q̃uis a Patre Ficino Medico:descripta non fuerit:eius tamen matrisq; verbis coniecimus fuisse vnã supra vigesimam. Ascendisse tunc Aquarium ferme mediũ:vna cũ Piscibus arbitror. Saturnum in Aquario tunc Orientis'angulum tenuisse. Martem in eodem:Carcerem duodecime tenuisse:in Scorpione Solē: atq; Mercurium in domo nona Lunam in Capricorno. In Leone iouē in septima. Ibidem in virgine Venerē.in Ariete:Fortunã. Natalem habes:qualiscũq; fuerit. Natum habes quantuscunq; contigit. Et si fortuna nunq̃ ampla & perpetua quædã corporis imbecillitas:nostris semp libris: vel scribendis obstitit: vel ædendis:nunq̃ tamen ab officio nobis forsan decreto destitimus. Iamvero in hoc octauo ætatis nostræ Septēnario:noue etiã æditionis: imo & conscriptionis tu mihi causam p̄buisti. Nam cũ hoc anno librũ a nobis de curãda litteratorũ valitudine peteres:Compositum septimo ætatis septēnario nostro:Quo libros platonis edidimus:genius ꝓfecto tuus: nostrũ geniũ excitauit: vt librum de vita ingeniosis producenda componerem: Vt non solũ bene: q̃ diu viuant valerent:Sed etiam vt diu bene valentes viuerent: Itaq; hũc de vita studiosis proroganda librum iam absoluimus (fauente Deo) atq; huic addidimus deinceps opusculũ de vita cœlitus comparanda compositum:vt remediis medicinisq;:non vtcunq; compositis:Sed astrorũ obseruatione cõfectis:ꝓsperam ingeniosis valitudinē vitãq; longeuam

ꝓmitteremus. Si modo Deus ipse (sicut conscribenti nuper aspirauit) ita legentibus in posterum & vtentibus aspirauerit. Bene vale: diu vale. Vale fœliciter. xxix Augusti. Mcccclxxxix.

Artificiosa Commendatio docti viri.

Marsilius Ficinus Florentinus Serenissimo Pannoniæ Regi Mathie semper inuicto Suppliciter se commendat.

HActenus non putaram eundem hominem posse duobus simul in locis: præsertim inter se longe seiunctis existere. Nũc autem id posse fieri non solum puto æquidem: Sed scio etiam: Audio video: scio quidem Nicolaum nostrum Theologũ singularem: nuper ex Italia se in Pannoniam contulisse: Audio tamen eundem Florentiæ (vt solebat) in gymnasiis publicis: in foro: in templis loquentẽ. Legentemq; frequẽter: & assidue disputantẽ. Videmus eundem quottidie in ipsis Coronis phylosophantiũ coronatum: Viuit igit̃ apud vos iã Nicolaus vester. Spirat apud nos interea Nicolaus & noster. Clamat adhuc in scolis. Atq; in ipsis parietibus inde resonat eccho: hac igitur ratione opinionem quidem iste fefellit nostram: Satis autẽ desiderio fecit. Ita enim tanti viri præsentiam desiderabamus: Vt nunq; foret velut absens a nobis desiderandus. Fallet & vos forsan aliter: nisi monuero. Histriones quidem in scenis personas suas: sub alienis abscondere solent. Nicolaus autem sub sua vicissim occulit alienam. Cũ igitur disputationes eius auscultabitis: scitote Nicolaũ quidem vos aspicere: neq; tamẽ audire. Beatum nanq; illum Tomam aquinatem differentem: potiꝰ audietis in ipso iam nicolai pectore viuentem: in eiusdẽ ore clamantẽ: aut eñ in hoc ille nascente renatus est. Quod platonicus aliquis opinabit̃: aut saltem sublimis e cœlo Thomas loquenti ꝓpitius afflat. Vos itaq; in Nicolao velut in viua quadam statua Tomam illum colite aquinatẽ Die. vi. Septembris. Mccccxxxix. In agro Caregio.

Iocosa gratiarum actio.

Marsilius Ficinus Roberto Saluiato. S. D.

ATlantem astronomiæ principem poetæ canunt: nõ solum perpetua quadam Astrorũ obseruatiõe: sed mira etiã ꝑceritate corporis: cœlestia cõsecutum. Tu quoq; ratione quadam forte simili sidere nuper assecutus mihi videris. Quo eñ momento Iuppiter ex alto oscula libauit nate: quo quidem in coitu poscẽti negare nihil solet. Litteras ad me ipe dedisti Qꝫobrẽ nec ego negare tibi mi Roberte quicq̃ volo q̃uis neq; possim reddere qđ dedisti: iã vero si tanto plus cuiq; debeo: quãto plus acceperim: nihil certe cuiq; maius q̃ tibi debeo: per quã magnificẽtissime: mi Roberte. Rides ne per quam magnificentissimũ istud verbũ. Nõ importunæ forsan grandissimũ hoc: nũc nobis venit in bucham: immensum est eñ qđ dedisti: qđue debeo. Si quidem toto semel me donasti mundo: quando mundum illum ad nos misisti di

ninitus ab Ioanne descriptum. Legebam æquidē mox tempestiue tu-
as litteras simul atq3 donum oculis cōtemplabar in nostro illo : qđ iam
diu nobis obtigit qđ & colimus. Diui Christophori sacello. Orbē igi-
tur præterea illum oculis lustrabam: quem Athlantis instar humeris il
le substinet: si forte nobis occurreret in orbe toto qcq3 moueri tuo. par:
vel simile persoluēdum. Interea Diuus ille mihi. Quidnam inquit Fi-
cine demens: sub cœlo quæritas: æquale cœlo: Nōne totū accepisti nu-
per ab amico mundum: Et interea plusq3 ꝓphetam ille tuus te fecit ami
cus. Propheta quondam Cœlum vidit nouum: terramq3 nouā. Tu mō
amici tui opera hæc non aspexisti solum: Sed manibus etiam tenuisti.
Creauit deus ab initio Cœlum & terram in abysso tenebrarum: quem
ante genuerat in abysso lucis Recreauit quondā in sapientia Mosis. Re
creauit & nuper in spiritu Pici: in verbo mirandulæ hunc vna, cum litte
ris robertus tibi dono dedit. Tantum ipse donum æquare nūq3 potes.
Vix ego tā grandis æquabo: tam longus: Longeq3 vale Marsilii longe
valeat: & amicus. Hæc diuus ille mihi visus est mi Roberte loqui. Hac
igitur & tu longissima valitudine bene fœliciterq3 Vale: si mō salutaue-
ris frequēter meo nomine Picum cōplatonicum nostrum. Sed heus tu
Dic amabo. Nunquid Democritum his saltem diebus appellare debu
erim potius q3 Platonicum: Mundi faber sabbato quieuit ab omnib9
operibus suis. Picus autem absoluta iam mundi fabrica: magnum (ne-
scio quid) molitur. Num igitur nouos construit vna cum Democrito
mundos. Sed redit inter scribendum oportune nimiū. mihi nunc in mē
tem quid noster ille potissimum moliatur. Non soliuagum nunc p ina
nia sectatur democritum innumerabiles athomos numerantem: sed il-
lum certe: quem quotidie audimus ita clamantem. Pater meus vsq3 mō
operatur: & ego operor: Operat̄ dei filius: id est procreat quottidie no
uos animos quasi mundos: per hos ergo mundos: vna iam absoluto:
picus noster animæ cōtemplator Christum sequitur nō democritum.

Prohemium in librum de vita longa.

Marsilius Ficinus philippo valori ciui optīo at3 nobilissimo. S. D.
Q Vamq3 plato nr̄ genio suo viuit: & victurus ē (vt arbitror) du3
mūdus ipe viuet: meus me tamē genius huic semp impellit: vt
post diuinū cultū ante oīa platonis vitæ ꝓspiciam. Ad hoc ipm
iamdiu nobis aspirat præceteris: Medica domus ad idē conspiras & tu
mi Valor: medicum amicissimus: & platonice gloriæ: atq3 disciplinę ad
modū studiosus: quā ergo vitā platoni sp exopto eandē opto medicib9
similemq3 valori. Qzobrem hortor & obsecro te mi valor. vt quāta sem
per opera gloriæ platonice faues: tanta aliquando diligentia præcepta
hæc nostra de vita producenda legas: atq3 serues. Quibus diu viuens
resurgenti nup disciplinæ platonis diutius vna cum magnanimo laurē
tio medice: patrocinari possis Vale.

Ironia in librum suũ cõtra grammaticũ detractorem.

Marsilius Ficinus Tideo ꝓcuratori Regio.S.D.

d Edi nudiustercius Anthonio librario noĩe tuo petenti Platonicum Iamblichum exscribendũ. Si tibi forte legenti ordo quidam in libro ꝑpetuus nõ occurrerit. Scito me hunc librum nõ ad verbum expræssisse: sed ad sensum. Non tam: Quoniam in plotini Commentariis totus fueram occupatus: ꝙ quia vnicũ est apud nos exemplar. mendarum plenum (& quod est deterius) fragmẽtorum. Tũ vero si stilus ibi noster nõ satis tuo iudicio fecerit istum Tidee quando nõ placet mittito. Saltem accipito sensum. Aliqñ eñ sub ære latet argẽtum. Quemadmodũ sæpe contra Tegitur æs argento: sed ne grãmaticus forte quidam seuerus philosophorum censor arrogantiæ me accuset: ꝙ hic argentum quodammodo: mihi videar vendicare. Aurum isti concedo ꝙ libẽtissime: si quo pacto possim rigidiorem in me iudicem munere tanto placare. Atqꝫ vt largius etiam ipsi gratificer: fontem istũ æquidẽ appellabo: me cisternã. Vale fœlix. Me tibi cõmendo. Tu quoqꝫ regi magno me cõmenda.

Iocosa aduersus silentiũ diuturnũ.

Marsilius Ficinus Pierleono comphilosopho suo.S.D:

c Aeteri quidẽ diuturni silentii crimen: apologia quadam & hac sæpe longa purgare solent. Tu vero nouus orator: si modo orator est: qui tacet accusationem silentii: silentio diluis. Nouus certe medicus cõtra videlicet ꝙ ceteri cõsueuerint similibus similia curans: iam diu te omnes amici damnamus: ꝙ nec sponte: nec etiam lacessitus: tuorum alicui quicqꝫ scribas. At ꝓculus nuꝑ abs te florẽtiam ad nos ꝓfectus mandatis quidẽ tuis sed sine tuis lr̃is: silentiũ criminationibus in te nostris: imposuit. iubens nos æquo animo ferre desideriũ lr̃arum tuarum tam diuturnũ. Nempe cum ipse vir tantus tibiqꝫ tam amicus epistolium discedens a te impetrare nequiuerit: nec mirum nobis inquit videri: debere: nec temere factũ abs te: vt ep̃lam quam non obtinuit ille: nec nos iam dudum impetrauerimus: Ita simꝑ mira quædam nõ tantum loquæris. Sed facis amice: silentium defendis silentio: similibus similia curas: ꝑsuades quoqꝫ tacendo: sed noli rursum præcor librum: siue liberum illum tuũ: qua iam pridem ad Laurentium medicem est ꝓfectus: eodem quo tu silentiũ nobiscũ agere. Laurentio quidẽ vix: mihi vix autẽ omnino nihil loquit̃: forsitan a patre ꝓhibitus. Cõcede tandem obsecro: vt tuus ille saltem cum Marsilio tuo paterna venia indulgẽtiaqꝫ loquat̃.xii. Octobris. M.cccc.lxxxix. Florentiæ.

In librum de vita.

Marsilius Ficinus Paulo florentino insigni theologo in seruorum Marie Grege egregio.S.D.

m Itto ad te libros de vita nr̃os mi Paule vita dignissime: nõ tam

vt legas hæc adminicula vitæ. q̄ vt serues. Nā cū omnibus amicis meis vitā magnope cupiā: tibi hanc affecto summopere. Orphico. n. clamore tuo: sacra passim declamatio spirat. & viuunt parietes ipsi templorū. xv. Decembris. M. cccclxxxix. Florentiæ.

In librum de vita. post libros de somniis & demonibus.

Marsilius Ficinus Petro medici. S. D.

EGo iam pridē meusq valor misimus ad te synesii platonici somnia: & pselli complatonici Demones: sed in ipis portarū tuarū liminibus (nescio quo fato) & somnia statim euanuerūt. & oms subito disparuere demones: vt hæc nostra saltē (quā nūc mittim) apud te vita cōpareat. Leuis forsitan: somniorū: demonūq iactura: vitæ vero nō leuis: Ito nūc igit vita Carior: melioribus vtere fatis. A dito iam alacris: petrum medicem decus nostrum: penes eum victura fœlicius. xv. Decembris. Mcccclxxxix.

Prohemium Marsilii Ficini Florentini in librum decimum Vndecimumq epistolarum ad Nicolaum Valorem litteris & moribus ornatissimum.

Marsilius Ficinus Nicolao valori Amico Gemino. S. P. D.

CVm duodecim Epistolarū libros iam absoluissem: eosq recognoscerē: depræhendi decimū vndecimūq librū certa adhuc inscriptione carere: itaq cogitāti mihi cuinā potissimum hoc opus geminū dedicarē: tu mihi in primis occurristi mi valor amicus & ipe geminus Gratis eū hactenus Philippus optimus frater tuus: atq tu meorū operū gemini seruatores: ceu castor atq Pollux: Nūc aūt defuncto nup philippo: ipe mihi supfuisti geminus: q pfecto duo te mihi offers. qd quidē p humanitate in me tua quottidie facis: Refers q̄ philippū incōparabiliter a nobis amatū. Et quantū nos angit grauissima philippi nostri iactura tantū nos itidē sufficiēs p te cōpensatio cōsolatur. Consolat & spes firmissima sperantē marsilium libros vbiq suos nō minus. Nicolao deinceps: q̄ olim philippo cōmendatos fore: lege fœliciter: ac diu fœliciterq viue & obseruator platonice sapiētiæ diligēs: & studiorū meorum diuturne seruator.

Liber Decimus. Pro libro De Vita ad Amicum misso.

Marsilius Ficinus Iacobo Martinio Iurisconsulto. S. D.

FRVSTRA Librum de vita pfuturū amicis cōposuissem nisi pdesset in primis Iacobo meo mihi omniū amicissimo Tu igitur ne frustra conscripserim: accipe libenter vitā quā mitto nostram Lege diligenter. Teneto memoriter. Serua sedulo. Viue diu ad votum: atq fœliciter. xvi. Decembris. Mcccclxxxviiii.

Pro eodem.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Iuniori Ciui præstāti. S. D

LIbrum de vita nostrũ amicis quidem oĩbus & litteratis & bonis ꝓdesse cupimus. Illis vero potissimũ: quorũ vita multis ꝓfutura est: & qui rationem viuendi optimã elegerunt. Hi maxime omniũ digni sunt vita. Lege igit̃ diligẽter dilectissime mi laurenti: ac diu fœliciterq; viue. xvi. decembris. Mcccclxxxix. Florentiæ.

Iocosa.

Marsilius Ficinus Bernardo michelo(c)tio: & si forte Riuali suo: tamen perq; Dilectissimo perq; plurimam. S.D.

DEdicaui præterita æstate Petro Medici nostro librũ Sinesii Platonici de somniis & libellum pselli cõplatonici de Demonibus. Petrus igit̃ accepto libro: statim ꝓhœmium legit: lecto posuit: liber ipse nescio a quo paulopost sublatus est: Posthæc diu quæsitus hactenus non cõparuit: vt ꝑfecto videant̃ cũ primũ penetralia Domus siue sacræ cuiusdã ædis attigerũt & disparuisse demones & somnia prorsus euanuisse. Perscrutare ꝑcor accuratissime mi Bernarde: num isthuc somnia hæc hi demones aduolauerit. Si ita cõpereris: expiate vos moneo & ad nos expellite. Deniq; suspicor ne Cardinalis vel Gregori⁹ librũ hũc legendũ acceperint. Si forte habẽt: lectũ ad nos mittãt. Saltem nõ habere significa: vt alibi diligẽtius ꝑquiramus: Cõmenda me venerabili viro Pandolpho lunæ: Solẽ vero cur nã ꝑtermiserim. Commenda igit̃ in primis Cardinali nr̃o soli: Deinde pandolpho lunæ: & q dez plene: sed vt hinc exorsi cathalogũ cœlestiũ ꝓseq̃mur. Cõmendabis & Ioanni baptiste: ꝓpter leges quasi Ioui: Gregorio quin etiã Mercurio nr̃o: sed dic amabo: Vbi nam Venerẽ collocabimus: Mathe⁹ igit̃ ven⁹ esto At quoniã inermis ẽ sine cupidine venus: ages ipe cupidinẽ. Alioquin hodie Bernarde mi vix amabere. Saturnũ vero: ac mr̃e letitia & hũanitas a festiuo cõtubernio vestro ꝓcul expellit: Vale valete. xxi. Decembris. Mcccclxxxix.

Prohemium in libros primo quidem missos ad Laurentii Filios & Valorem: Deinde ad Laurentium medicem.

Marsilius Ficinus magnanimo laurentio medici: patrie seruatori. S.D.

SInesius atq; psellus & Iamblichus: ac porphyrius ꝓculusq; platonici: iamprid̃e amplissimas tuas ædes ingressi: ingenuos Filios tuos salutauerũt: hactenus quid̃e recte admodũ fecisse vid̃entur. Quod autẽ insalutatũ te reliq̃rint: nec egisse prudẽter: nec euasisse fœlices: Imprudẽtiã ergo suã tandem recognoscẽtes: vt quãdoq; fœliciores sint limina nũc tua reuisunt cognituri patrẽ: ac rursum vna cum patre filios agnituri: sicꝑtinus victuri fœlicius. Quippe cũ nuper compertũ habeant: nec libros quidẽ de vita nr̃os: absq; tuis auspiciis viuere voluisse. Comitant̃ præterea hos quiq; phylosophos Priscianus Lydus: simul & Theophrastus. Hi.n. cũ valorẽ meũ saluere iamdiu dixerint &

ardēter optauerint: hodie te alacres adeūt: ita demū magnope votū cō-
secuturi. Vt imprimis ipsi penes te salui saluū faciāt & valorē: p te præci
pue post deum saluere desiderantem. Salue ante alios optime Patrone
noster: ac tantos phylosophos apud te colloquentes fœliciter audi.

Cætus ciuium quorundā elegantium: & optantium tranquillita-
tem nomine Mammola.

Marsilius Ficinus Bernardo Oricellario Dilectissimo in libertate
Vitæ & Secura quadam negligentia Fratri. S.D.

CVm rerum omniū vicissitudo quædam futura sit: meū certe ē
(nescio quo fato) vicissitudinem in plerisq3 reddere. Cæteri sa-
ne seruitute solent: & quidem longa breuem sibi tandē asciscere
dominatum. Et summa quadam diligentia præfecturam: Ego vicissim
libertate potius: & negligentia nescio quam heri præfecturam nact⁹ fue
rim vel censuram. Et in hac quoq3 dignitate vicissitudo patet: Nempe
censores alii corrigunt imprudentiam. At ego deinceps: sum (nescio q̄
modo) prudentiam correpturus. Iam vero & hic vicissitudo resurgit.
Nam prudentia mammolæ imprudentia est apud vulgus: Atq3 contra
prudentia vulgi manifesta quædam est apud mammolam imprudētia.
Sūma deniq3 rerū vicissitudo in q̄ cōtubernii hui⁹ versat̄ officiū. Si qd
h3 officiū: hæc ē pfecto: vt quū cæteri securitatē oīm cura studiose pqui-
runt: Nos per summam quandam incuriam: non quæramus quidem:
sed iam habeamus: Nam quærere certe curiosi ē: habere vero securi nec
tam quod optaueris possidere: q̄3 quicquid forte possideas: id optare.
Et id ipsum velle quod habes. iiii. Ianuarii. Mcccclxxxix.

De charitate nō nihil cum cōmendatione rerum suarum.

Marsilius Ficinus Alexandro PhilichaEro. S.D.

SI charitas omnis incipit a seipsa (quēadmodum vulgo fert̄) he
ri æquidem apud vos charitatis officium non sum secutus: qn̄
magistratui vestro commendaui quidem alios: me ipsum vero
interim prætermisi. At si verior Pauli apostoli sententia est dicetis: cha
ritas non quærit quæ sua sunt: Sed quæ alterius: ingentem habui chari
tatem: & iccirco charitate sum dignus. Tantum igitur amicorum in re-
bus meis indigeo diligentia: quantum ego in re quidem mea sum ne-
gligens: in aliena diligens: Tu vero nobis es amicus tibi igitur me cō-
mendo vt Caregium in me Caregiolum habeas commendatum. xxii.
Ianuarii. Mcccclxxxxi.

Laus nobilis & optimi ciuis.

Marsilius Ficinus Iacobo Antiquario. S.D.

SI liberarii quondā nostros Platonis libros tāta diligentia impſ
sissent quāta philipp⁹ valor magnificētia exprimi pcurauerat
optime nobiscum actum existimaremus. Libros autem de vita

nostros exprimi forte nuper fœliciore curauit Vir nobilissimus pariter atq; optimus. Et antiquitatis innouande: quemadmodum & tu dilectissime mi antiquari studiosissimus. In qno sane Platonicum illud re ipsa comptum habemus ex stirpe videlicet generosa ꝓlem ingenuã ꝓficisci: ac si educatio diligens accesserit optimam. Quem ergo noster hic librum de vita hodie mihi dono dedit: do equidem fratri eius ad te ferendum Nicolao eleganti grauiq; iuueni Oratoris Florentini nepoti: vt sicui litteratorum nostra hæc diligentia profutura sit advitam: tibi maxime ꝓsit: vita certe dignissimo. Sed quoniam de Oratore nostro facta mentio est: Frãciscus valor qui isthuc legatus accedit: & partuus est philippi: atq; nicolai: & mihi ætate quidem frater: sed reuerentia pater. Vir profecto prudentia: integritate: auctoritate summa: quem quotiens asp cimus & audimus (quod & quotidie facimus) quasi magnũ illum Cosmũ medicem: quem vultu verbisq; refert: spectare & audire videmur. Quorsum hæc antiquari ꝙ optime. Vt dum ꝑ legatum tibi mitto librum: interea quis ille sit: & quantus tibi significauerim. Significo quin etiam Ioannem picum mirandulã: & angelũ politianum nostros nõ mediocriter te amare.

Commendatio cause Iuriscõsulto,

Marsilius Ficinus Leonardo iuriscõsulto. S. D.

CAusam nostram pluribus verbis amicissimo cõmendare superfluum arbitramur. Superuacuum quoq; iusto patrono: iustam sui clientis causam cõmendare. Quid ergo? Significatione potiusq; comendatione apud te nuncvtemur. Hebrei Iouem Sedechi: id est iusticiam: nominant. Qm̃ & in genitura regnans iustum significat hominem strenue ꝓ iusticia pugnaturum: & in causis agitandis si cœlitus potenter aspexerit: iustam ꝓtendit fore sententiam. Cum igitur nõ solum apprime doctus sis atq; facundus: sed etiam iouialis: & cras pro nostra causa pugnaturus: Sole fœliciter iouem aspiciente: speramus (si modo ingenii tui neruos intenderis) te iniquas aduersariorũ nostroꝝ cauillationes expugnaturum. Vale.

De amore & amicitia & cõmendatio amici.

Marsilius Ficinus Hierouimo donato veneti Senatus Oratori clarissimo. S. D.

ANthonius peloctus apollineus academiæ nostræ lepos: vir alioquin fallere nesciens: fallit me quotidie, falli volentem: Semp. quidem heri putaram tentũ me debere pelocto: vt amplius in posterum debere me posse negarem. Sempervero deinceps ampliore quodam in me officio arctius me sibi deuincit. Vnde statim me conuinciat sentẽtia supiore deceptum. Hodie tandem amplissimo oĩm bñficio me affecit: qñ me teq; simul ex amantibus affecit amicos. Nempe vterq; nr̃m dilectissime mi Hieronime iã diu alterũ ardẽter amat. Ha-

ctenus tñ neuter erat (vt videtur) amicus: se videlicet nesciens redamari. Sed poeta noster Antbonius nunc poetæ. i. affectoris & transformatoris officio functus: amicitiam inter nos cõfecit: & in amicos transformauit amantes: dum vtrumq; certum reddidit non redamari solum ab amato: se & prius diutiusq; amari. Virum ꝑfecto pbilosopbantiũ amicicia: nõ minoris apud mortales videtur esse momenti: q̃ inter coelicolas: cætus fœlicium planetarũ. Significauit præterea mibi Peloctus quantũ & ipse visere me desideres. Ego certe te mi Hieronime iamdiu videre ꝑcupio. Et si egregium animum multũq; tuum nõ solum in elegantissimis tuis lr̃is: verum etiam in ore in vultu Joannis pici mirãdulæ & Angeli rursum politiani tuorum quasi præconum: & audire frequenter mibi videor & videre. Tu me vero quantuscunq; sum in ipso Valore meo istbucusq; ꝓcedente: videbis in francisco Valore inquam Florentini Senatus Oratore. Hunc equidem amo p̃ cæteris & admiror. Hic eñ magnum illum Cosmum. quem adolescens senem adeo venerabat animo: facie sermone refert. Hunc igitur cum primum aspexeris: Marsilium protinus introspicis libenter in suo Cosmo viuentem. Sed nõ quãtus sum (vt modo dicebam) in meo valore me cernes: Immo vero velut ꝑ vitrum intuens maiorem in eo me videbis effectum. Quantulus deniq; vel in meipso sum: vel quantus in isto: tantus sum optime mi Hieronime tuus: plura insup amor iugens scribere me ꝓrsus impellat. Nisi Nicolaus valor Lagati nepos iuuenis quidem elegans & admodũ in iuuentute senex istbuc accederet: multa præterea tecum meo noĩe loquuturus. Vale.

De amicitia & immortalitate animæ.

Marsilius Ficinus Bernardo Bembo Veneto. S. D.

CVm singularis inter nos amor mi Bernbarde nõ a mortali causa: Sed immortali potius & cœlesti fuerit ꝓcreatus: merito p̃ter epistolarum monumenta: memoriam eius nõ cuiuslibet libro: libris potissimum de immortalitate cõmendare cõstitui: rem videlicet immortalem immortalitati cõmendans. Testis est igitur amoris tanti iamdiu liber tbeologiæ de immortalitate sextus. Testis & nuper diuinus Plotini de immortalitate liber: In cuius argumento scripsimus bodie quæ sequunt̃. Desideras magnanime Laurenti breuem tandẽ longe disputationis summam: disputationis inquam de immortalitate: & in tbeologia & in præsentia in longum iam producte. Desiderabat & idem nr̃ ille Bernardus cũ veneti senatus bic orator nos bac de re latissime disputantes audiret Bernbardus inquã Bembus vir apprime doctus: doctorũq; patronus. Atq; meus in sidere genioq; frater. Tibi igitur atq; illi pariter bæc erit summa: quatuor distincta capitibus Primo quidem: q̄ anima rebus caducis dñari põt incitamentisq; corporeis repugnare. Secundo q̄ multa a corporibus separata frequenter excogi

tat:siue res ipsas attingat p se separatas:siue separet ipa. Tercio: q naturaliter æterna desiderat:ac sepæ æternorum fiducia negligit temporalia Quarto: q æternum colit deum: vite sempiternæ gratia. Tota deniq religio naturalis homini:firmissimum immortalitatis est fundamentū.

Demones sola res Medici: Item cōmendatio libri de vita.

Marsilius Ficinus Pierleono Medico. S.D.

SAlue dilectissime mi Pierleone: Salue iterum magne leo. Sed ne forte putes cognomento leonis te nunc inferiorem homine iudicatum: cœlistem dico leonem nō terrenum. Nisi forte terrenum nominem: qui in terram e cœlo descenderit: legimus enim in carminibus Zoroastris: Duodecim Zodiaci signis: duodecim præesse rectores. Vbi eum qui leoni præsidet nominat laonduchum. Additq rite vocatum in terris appariturum immensa figura orbem totum occupaturum: huic ergo Chaldei subiectos demonas nominauere leones. Qui etiam oculis nostris: quādoq se offerāt: figuris: p arbitrio: variis humanisq: nōnunq artes appollinis pfessuri. Herbis pariter verbisq medentes. Si nunc te vnum ex his leonem cognominauero: nec indignabit veritas: nec tu igitur dedignabere. Sed de his satis. Patronus noster magnanimus medices vna cum vita sua ad te fert & meam. Vbi igitur suam tibi credit: meam quoq cōmendat: hic tu præcor vtrunq medicamentum agit herbis quidem curato suam. Verbis vero meam curato pariter & ornato. Quid velim intelliges planius: Si quādo hernardum nostrum egregia quidē indole iuuenē: præstāti vero virtute virum audiueris nostra legentem.

Filii solis dicuntur quibus nascētibus sol aspirat Sol in leone in nona cœli plaga.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Iuniori. S.D

ORationem Iuliani Platonici ad solem habitam: in qua certis argumentis solem ipse suum agnoscit patrem: Laurēti merito postulasti. Nam & ipse: nisi forte genesim ignoras tuam: genus a Phœbo ducis. Ille enim te nascentē e regio statim solio gaudioq suo libenter aspexit. Illum tu parentem splendore virtutis: & carminibus imitaris.

Commendatio litterati litterato.

Marsilius Ficinus venerabili Ioachino pri pdicatorum generali. S.D.

CVm lrarum iuuenē viro litteratissimo virtutis indole præditū virtute pstanti amicū meū: amicissimo meo cōmendaturus sim: in pntia breuis ero. Facile em me psuasurum. Dominicus florētinus Ioanne natus: pdicatoriā diui: dnici sub te pre pfessionē agens: tuū postulat patrociniū: atq ego sui gra posco. Vale.

In librum de vita de accepto dono.

Marsilius Ficinus Martino Vranio Constantiensi. S.D.

Liber de vita noster est expræssus. Accepi his diebus ab impressoribus vnum ad te missurus. Et hunc quidem nnn tibi venalē (vt cæteros) sed gratis accipies: immo abs te iam emptum: & præcio quidem magno: qn̄ enim tuam amore nobis aiam tradidisti. Vitam tibi nostram extra cōtrouersiam vendicasti. Accepi nuper tuo nomine thecam Cultellariam manubriis gemmeis & aureis exornatā munus nō philosophicum tantum sed & regium. Regio nimirum animo tuo dignum. Mihi p̄terea q̄ꝫ gratissimum: p̄sertim quoniā hoc dono eundem mihi tibiq̄ꝫ p̄esse genium plane p̄spexi. Nam cum comptum haberem Calciodonium quidem subesse aquario presertim medio. Iaspidem vero Saturno aquarii dn̄o. mihi autem eo gradu Saturnus ascenderit: vtrunq̄ꝫ lapidem ardenter optabam. Votum ergo meū venio meo notum tibi subito notum declarat: eodē nos genio gubernari. Quid vero quod autumno sup̄iore affectare talia cœpi. Tu interim (vt coniicio) eodem tp̄e demittēdo ad nos dono deliberare. Si q̄s igitur sibimet ipse gratias nunq̄ꝫ sit acturus. Certe nunc Marsilius martino gratias ingentes agit. Potest sane idem sibi gratias agere. si modo sit geminus. Vterq̄ꝫ nostrum geminus est: dulcissime mi martine Eadē rōne geminorum in cœlo sidus est vnum futurum (vt spero) Commune animis nostris hospitium. Vale fœliciter. Libri ep̄l'arum tibi exscribunt indies. Plotino extremam manū p̄pediem imponemus. Et hūc habebis subito: cum primū impræssus fuerit. Me certe semp̄ habes. x. Aprilis. M. cccc. lxxxx. In agro Caregio.

Approbatio libri ex cōprobatiōe doctorū.

Marsilius Ficinus Matheo Aretino phisico necessario suo. S. D.

Librum de vita phisicū vere & æstate sup̄iore cōposui inter flores in agro Caregio: Vtinā florentē. Tunc demum p̄baturus cum a phisicis cōprobatū fuisse rescirem. Accepi vero diebus sup̄ioribus lr̄as tuas tanto plenas sp̄ū: vt subito earuꝫ afflatu vita mea quæ iam pridem edita quasi (vt ita dixerim) expirauerat mihi p̄tinus respirauerit: tuaq̄ꝫ apud me approbatiōe fuerit approbata. Vide igitur mi Mathee quantū mihi placeas in quo & ipse mihi placeo. Perge precor: atq̄ꝫ vt nos iam amas semp̄ ama: phisicisq̄ꝫ cōmenda. Petis p̄terea si quid nup̄ ediderim. Septē platonicorū libros magno Laurentio medici nup̄ dedi suo arbitrio exscribēdos. Cum rescrip: erint habere poteris. Neq̄ꝫ multo post plotini libros & cōmentaria in eos nr̄a. Vale fœliciter. xxviiii. Aprilis. M. cccc. lxxxx. In agro Caregio.

Commendatio Academie peripatetico.

Marsilius Fici. Antonio fauetino p̄ipatetico p̄iter & Platonico. S. D.

Perge p̄cor antoni miles strenue antiquā acedemiā resurgentē (vt iā pridē facis) totis viribus adiuua. Peripatetic⁹ miles: immo dux platonicos fœliciter adiuuabis. De⁹ ipse p̄ religiosa phia. p̄

peitate pugnabit. Si ergo deus ꝓ nobis quis cōtra nos? Tentaui ꝓ amico aditū: quē monueras. Patebit (vt arbitror) qñq; honestus i publico gymnasio locus. sedulo equidē id efficiā: Causam nō deserā: Rem totā alias latius patefaciā. Vale. xxx. Aprilis. Mcccclxxxix. i agro Caregio.

De adorando deo in cōfessionibus Augustini.

Marsilius Ficinus Magnanimo Laurentio medici. S.D.

Tutus vbiq; solus: cui Deus adest. Prope est dñs (inquit dauid) omnibus inuocantibus eum: inuocantibus eum in veritate. In veritate primus. Deū solus inuocat. Vir sapiens simul atq; sanctus. Talem fuisse diuum Augustinū nō dubitamus Quobrem vna cū Augustino mi Laurēti præceptore pariter & patrono Deū suppliciter adoremus. Ita ꝓculdubio præcantibus ipse deus aderit. Nam clemēter adest etiam præcaturis: efficitq; vtcumq; in veritate præcemur. Qua vero ratione in veritate adorantes deum impetraturi simus: docet ipse ꝓpheta. Quippe ostq; inquit. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Subiungit voluntatem timentium se faciet & depræcationem eorum exaudiet. Præterea: Custodit dominus omnes diligentes se. Deniq; laudationem domini loquetur os meum. Quibus in verbis admonet vt semper timeamus amemus Laudemus deum: si modo petentes cupimus exaudiri. Iam vero quid potissimum sit in oratione petendum eisdem verbis similiter aperit. Cum em̄ tria hæc timor: amor laus: efficiant vt impetremus: merito tria eadem (dum adoramus) nobis postulanda videntur. Concedat videlicet nobis deus vt eum timeamus recte: amemus ardenter: Rite laudemus. Summatim vero adorare docet & impetrare Dauid: vbi ait delectare i dño: & dabit tibi petitiones cordis tui. Sed iam orantem aurelium audiamus. Sic enim cui regium nuper templum cōdidisti: eidem ipsum diuinum templum ædificabere. xii. Maii. Mccccxxxx. In agro Caregio.

Oratio quottidiana.

Marsilius Ficinus Hermolao Barbaro Amphioni Herculi apollini suo. S.D.

SAlue humanissime & elegantissime Barbare Salue semper præcipua post deum mea Salus. Commendasti nuper dum hic abires orationibus apud deum nostris vitam tuam. Cōmenda vicissim verbis apud ipsum dei Vicarium tuis vitam meam. Ego sane mi Hermolae quod semel promisi tibi ter præsto quottidie. Ter enim psalmum illum exaltabo te deus meus rex quottidie iamdiu Cano deo. Et postq; admonuisti hūc cōcino semper tui memor. Doctores hebreorum oēs extra cōtrouersiam cōuenerunt: quicūq; mane meridie vespere deum hoc psalmo laudauerit eternæ fœlicitat' herede fore. Tu vero qd erga vitā nostrā vicissim ꝓ hūanitate tua sis acturus intelliges: qñ libros de vita nostros legeris: Apologiā p̄sertim libris additam: vbi cum Am

pbionem Herculem Appollinem couocatos audies. Vbiq; Hermolaum intelliges aduocatum.xv.Maii.M.cccc.lxxxx.Florentiæ.

Pro libro de vita.

Marsilius Ficinus Antonio Calderino amico suo officiosissimo.S.D

Libros de vita: dabis Hermolao Barbaro nomine Valoris atq; Marsilii. Cum his eplam: cæteris vero hæc tuo noie monumenta dabis. Quicunq; nõ pturbata mente: sed iudicio sano nostra legerit plane pspiciet q; sincero consilio q; pia mente quanta religionis veneratione cõscripserim. Præterea cognoscent litterati omnes quantum debeant fauere libris nostris lratorum vite diligentissime consulẽtibus. Vale etiam reuerendissimo diui Marci cardinali nostro patrono frequentissime nos cõmenda. Atq; patrocinii nobis ab eo præstiti: gratia gras ingentes age.xxvii.Maii.M.cccc.lxxxx.Florentiæ.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xpo patri dño Francisco Soderino epo Volaterano se cõmendat.

Accepi supioribus diebus humanissimas abs te lras. Quibus quantum in causis nõ solum meis: sed etiam amicorum meorũ sis officiosus plane cognoui: immo agnoui potius antea mihi cognitum. Quod igitur amicis nostris tam libenter patrocineris gratias tibi magnas ago. Sed multo maiores q patronum tuum reuerendissimum Cardinalem Aleriensem præstiteris & mihi patronum. Accepi em p lras Anthonii Calderini nostri antiquum hunc tnum dñm: ac nup meum aduersus calumniatorem quẽdam strenue nobis patrocinatum. Id equidem nõ meis vllis in eum meritis. Sed cum tuis apud eum cõmendationibus: tum etiã pietati & clementiæ suæ acceptum refero. Tui vero post hac erit officii vel amoris saltem optime Soderine qua patronum tantũ rõne mihi conciliasti eadem ppetuo conseruare. Et quas ego gratias vix agere possum accumulatius agere habere referre. Deniq; mihi significare siqua in re gratificari insigni huic pietate patri & dño possim.

Gratiarũactio p patrocinio exhibito nobis a principe.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xpo patri dño Marco Cardinali Diui Marci.S.D.

Desideras magnum Plotinum videre venerãde pater: quod mihi nup Anthonius Calderinus noster officiose admodũ significauit. Vises quidem Plotinũ breui (vt spero) argumentis in eum nostris mox absolutis. Sed vt interea quantũ virũ aut heroa potius sis visurus intelligas: audi præcor q; porphirius eius auditor in vita magistri describenda recenset. Et pfecto inquit Plotinus: ipsa quoq; natura ab initio maius aliquid pter cæteros possidebat. Egyptius enim quidã sacerdos Romã pueniens perq; amicum quendã Plotino subito notus: cum exoptaret suam Rome sapientiam ostentare: suasit Ploti

no vt secum accederet familiarem sibi demonem (eo aduocante) protinus inspecturus. Cui facile Plotinus est obsequutus. Acta vero est in Isio demonis inuocatio. Solum nanq hunc locum Rome purum: ait: egyptium inuenisse. Sed cum in aspectum pprium: ipse demon accerseretur: p demone deus accessit: qui sane nō esset in genere demonum Sic ergo repente egyptius exclamauit: beatus es o Plotine qui habeas p demone deum: neq ex inferiori genere sis ducem fortitus familiarē. Hæc Porphirius: sed q oportune nunc in historiam hanc incidimus: Nam quemadmodum ægyptio sacerdoti quondam demonē inuocāti p demone deus apparuisse fertur: ita mihi in apologia nup Herculē & Apollinem aduocanti patet eorum iuppiter ipse comparuisse videtur. qn̄ venetus ecclesie cardo cœlitus a diuo Marco missus: patronus mihi tutissimus affuit. Hunc ex seipso Iouis ordine in terras demissū: testimonio nobis est fortuna: quidē eius ampla. Amplior vero virtus. Nam & astronomi Iouem fortunam primā nominauerūt. Et iudei eūdem sedech: id est iusticiam cōmuni lingua cognominant. Salue simul & Vale fœliciter salutaris nobis in terra Iuppiter significare quidem ab Ioue cœlesti: a superiore vero creatæ. Ego aūt Mercurius fore cogar: si dignas officio tuo gratias sim actuius. xxvi. Iunii. M.cccc.lxxxx. Florentiæ.

Gratiarum actio p patrocinio exhibito nobis a principe.

Marsilius Ficinus Rainaldo Vrsino archiepō Florētino. S.D.

SAlue diu: salue semp pastor bone: Salus ouium. Pastor bonus aīam suā poit p ouibus suis: vt eas & pascat: & tueatur a lupis. Ita tu nup agnum tuū Ficinū pie admodum ex voracibus luporum faucibus eruisti: & saturno iam nos grauiter inuadenti: tu quasi iuppiter es oppositus. Vaticinatus æquidem videor Antistites Iouiales. i. magnanimos: & veridicos periclitanti mihi patrocinaturos: vbi de planetis stellisq disputans: totiēs iouem cæteris anteposui. Te vero iouialem appellaui iamdiu etiam anteq tuam genesim cōtemplarer: & vbi cōtemplatus sum idem prsus asseueraui ex cancro videlicet regno iouis ascendente: atq ex ipso ioue in vndecima suo gaudio fœliciter cōstituto: & inde Cancrum suum figura exagona contuente. Sed tādem bona a sūmo ioue cœlesti creatore iouis pficisci putamus. Q m̄ vero vicarius eius sūmus pōtifex vr̄a opa nobis aspirare cœpit. Opto eū nō solū aspirare nobis: verū etiā ipm̄ spirare diu. Itaq si ei⁹ genesim intelligerē & corporis habitudinē: & a q̄ morbo medici huic maxime timeant cōfectionem: vel medicinam aliquam diligenter excogitarem diuturnæ vitæ atq pspere valitudini pfuturam. Hanc saltem gratiam vobis referre cupio. Referre vero parē ne gratiarū quidē triū dux Venus ipsa poterit. xxvi. Iunii. M.cccc.lxxxx. Florentiæ.

Commendatio diligētiæ: Officia Mercurii.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino quodã: sed iã Caliderino.
S Alue calidissime simul: & callidissime mi caliderine. Quãto em̃ cordis calore nos amas: tanta res nostras Calliditate gubernas Misisti nup quidem lr̃as caloris & elegantiæ plenas: iamdiu vero officium præstitisti. En quid erit precii? Hoc saltem inter ioues apollines Hercules: Amphiones. Tu mihi deinceps mercuri? esto. Q̃z q̃ꝫ & hic nobis extitisti iam diu. Quod sane litteræ ad nostrum cardinalẽ nostre declarauerunt. Nuncias interprætaris: psuades: concilias: expedis Ergo mercuri facunde noster: quas nunc ego Balbus nequeo. Heroicus patronis nostris ipse gratias age. Persuade præterea: ne causam deserant: si pseuerauerint vsqꝫ ad finem saluus ero.

Declaratio amoris vnici.

Marsilius Ficinus Martino Vranio Constantiensi. S. D.
S Alue Marsili alter: dulcissime mi Martine: amice vraniæ: re vera cœlitus mihi date. In quo apprime mihi ipse placeo: Cui in primis salutem exopto. Accepi litteras abs te. xxiii. Maii die missas. Acceperam etiam quas. xii: martii die dederas. Nec tamen munuscula quæ misisse scribis: sed munera rege digna. Epistolã vero missam abs te cum tribus renensibus aureis die. xxvi. Aprilis nõdum habui. Dedi iam pridem ad te litteras ei qui dona tuo nomine mihi reddiderat. Do Georgio hodie quinterniones epistolarum septem. Reliquos qui multi sunt: missurus alias: ac forte breui: si tabellarium nactus fuero. Plotino iam finis imminet: Aurum & argentũ abs te martine nolo Te tantũ volo. Tu mihi sufficis vnus.

Purgatio tarditatis in respõdendo.

Hermolaus Barbarus Venetus Marsilio Ficino Platonico. S. D.

F Erus sim ne dum Barbarus: qui nec muneri: nec litteris tuis respõderim: nisi eo ingenio esse te cognoscerem: vt tum demum amicos tuos diligeres. Cum securius tecum agunt: nec solliciti sunt ne aduersum te minus officiosi fuisse videãtur. Ego vero lucubrationem tuam non doni modo: Sed beneficii quoqꝫ loco posui. Nihil mihi poterat in fami cœlo gratius accidere q̃ꝫ liber sanitatis: & studiorũ præcepta continens. Quod autem rogas: vt quemadmodum tu me deo: ita ego te vicario eius commendem: Scito id me non solum fecisse: Verum etiam ex animo diligenter: ac sepius fecisse. Atqꝫ vt hoc verissimum esse intelligas: Respondit per Laurentium stetisse: quo minus huc te arcesseret: multa de te mitissimus pontifex honorificentissime locutus: in sententia sua permanet videndi te apud se. Quod quidem si futurum aliquando est opto: vt in legationis meæ tempus cadat: id & tibi gratum fore scio: mihi certe commodum: sunt hæc satis: tibi & mihi vale. Quibus meo nomine salutẽ istic dici velim: quorũ be

niuolentiã inter prima mea bona collocẽ. Qui me suis excellẽtibus offi ciis oberratũ facere: tu meliꝰ q̃ ipe nosti. Romæ kl'is extilibꝰ. Mccccxc.

Petitio Auxilii in publicis oneribus.

Marsilius Ficinus Bernardo Diuitio Laurentii Medicis Amanu ensi. S.D.

TAnta mihi ẽ erga magnanimũ Laurentiũ reuerẽtia: vt vel ep'la q̃ minus erubescere solet: iam erubescat. Hæc igit̃ nũc Laurentiũ aditura: interim rubore cohibita ad te saltem dilectissime mi Bernarde confugit. Sed venit nimiũ ad te quoq; lenta vtpote quæ non festiua quidem: qualem forte desideras: Sed quærula venit. Et quæri p̃terea nesciens videlicet a phylosopho veniens: quærelis minime omnium assueto. Quid ergo? Narrabit saltẽ. publica litteratis stipendia vbi q; dari solent. Ne dixerim & in patria debẽt: amplissima certe Florentiæ dant̃ & peregrinis & ciuibus: ego vero litterosus senex stipeudium litterariũ: vt excipiã nihil postulo. Non. n. tantũ mihi arrogo: Sed satis mihi factũ fuerit si nõ dedero. Recepi me nup in secessuз motis vecchii: ne frequẽtes amicoꝝ salutationes: p̃sens hoc meũ cui totus nũc incũbo Dyonisiacũ opus interpellarẽt. At vero q̃d longe molestius ẽ: nõ interpellant quidẽ me amici mei: quos iã desidero: sed interturbãt quotidie exactores improbi & vexant (vt verius dixerim) extortores post decimas illas mox studii Pisani noĩe Florẽtinũ hominẽ certe studiosissimũ a diuino circa dyonisiũ studio separantes. Fortuna studiis inimica bonis: ne diuinũ opus id ꝓducam: & multꝭ me id genus iniuriis agitat: & crebris interea corpis langoribus afficit: sed p̃stat excrescentẽ hic quærimoniã intercipe: Sperare tandẽ (aspirãte Deo) ꝓsperam valitudinẽ. Leuamenq; curarum statim Laurentio succurrente. Vale fœliciter optime mBi ernarde: & quam potes ipse fer opem.

Purgatio circa salutationẽ non frequentatam

Marsilius Ficinus Pandulfo Pisaurensi p̃tori Florentino. S.D.

SAlutaturus equidem te mi dilectissime frequẽter eram: salutationes quidẽ priores intercepit magnus ille plotinus. Sequẽtes iteꝝ dyonisius areopagita maximꝰ nunc intercipit. Interceptores tantos æquo animo tolerabimus. Nam & si salutationes impediũt salutes tamen mutuas animorum semp inter se loquentiũ e medio tollere: neq; possunt: neq; volunt: vbicũq; versor inter litteras: certe a litteratissimo pandulfo meo nusq̃ absum. Vale.

Alludendo nomini declarat̃ diuitias esse bona animi.

Marsilius Ficinus Bernardo suo vulgari quidem lingua douitio Latina vero Diuitio. S.D.

CVm te mi Bernarde vulgus quidẽ douitiũ vocitet: Latinitas vero diuitiũ: hinc forsan auspicabit̃ aliq̃s te nõ vulgaribꝰ artibꝰ fore diuitẽ: Sed latinis. Artes vero latinæ sunt (q̃d te nõ latet) lati

ne littere. Liberalesq; humanitatis artes. ac ipa in primis humanitas. Ego vero te harum diuitiarum genere non tam aliquādo fore diuitē auguror. q̄ iam esse testificor. verum ne forte quos deus ipe coniunxit. ego diutius separa ueram. Quod modo tibi mi bernarde dicebā: petro quoq; fratri maiori tuo dictū puta: Harū ambo diuitiarū affluentia tamdiu magnanimo. Laurentio accepti estis. longe omniū hac rōne ditissimo: Gloria & diuitie in domo eius. & iusticia eius manet in seculum seculi. xxv. Octobris. Mccccxc. in agro Caregio.

De fato & fortuna & suo cuiusq; demone.

Marsilius Ficinus Gregorio scuto Alexandrino insigni medico.

q Vod plato in tymeo & phedro & simposio ꝓbat: amorē perturbationū omniū principium esse. Quod probat iterum in phedone dolorem semper voluptati succedere. ac sæpe vicissim. Id equidem indies magis magisq; cōprobo. Ac nuper in discessu dilectissime mi Gregori tuo proculdubio sum expertus. Inueneram tandem (vt fertur) hominē iuxta cor meum. Itaq; quantū p̄sentiā huius amabā. tantū absentia sum dolere cōpulsus. atq; & ferme vicissim q̄tū discessus hinc tuus dolore me affecit: tātū heri me tue l̄re delectarūt. Te nāq; mihi reddidere p̄ntē: post hac nūq; (vt arbitror) discessurū. eris igit̄ siugularis amice i me saltē Florētiæ. vbi (vt inq̄s ipe) aliter esse fata te nolūt. fortuna q̄n etiā fatis cōsentiēte. Quæ q̄dem cū fato. i. cū serie cœlestiū causaꝝ apud platonicos. iccirco cōsentit. Q̄m fortunæ nr̄æ dux ē ipe vniuscuiusq; demō ad cœlestē harmoniā (vt platonice loq̄r) nascēti cuiq; destinatus. Qui & diuulsas apud nos iter se causas sagacissime p̄iter & potētissime colligēs ad vnum cōducit euētū. p̄ter cōsiliū sæpe nr̄m. ideoq; cognomēto fortuitū. In eiusmodi fortunā in hūc Demonē Platonici eos potissimū effectus referūt. Quoꝝ nulle apud nos manifeste sunt causæ. Immo & q̄bus euidētes cause reluctāt̄. Si demon gregori tuus ipe cupido foret florentiæ ꝑfecto vitā ageres: vbi maxime cupiebas ēē: vbi & ego alter tu te viuere summope cupiebam. Decreuit aūt (vt auguror) te senis vitā ducere. vbi ob ascendētē taurū regnat venus. neq; t̄n cupido venere natus te ducit (vt video) Sed mercurius. Nā cōtra solitā barbariem medicorū mercurialē retines eloq̄ntiā. mercurialis. s. demonis b̄n̄ficio. Alioq̄n a medico ꝑtinus fugiturā. Eiusdē & nos officio. id ē meditationibus assiduis freq̄ntibusq; ep̄lis sp̄ erimus (fato demoni nusq; repugnāte) p̄ntes. xxvii. octobris. Mccccxc. i adro Caregio

In successu opeꝝ deo gr̄as age. amicis congratulare.

Marsilius vicinus Pierleano legitimo philosopho. S. D.

c Vm tandem Saturni die. quē sabath. i. quietem hebrei nominant laboribus in plotinū meis finem imposuissem. nihil mihi prius venit in mētem q̄ primus ille in quo mētes solo tan

q̄ȝ vltimo conquiescūt. Hæc igitur (quam leges) breuis oratio longi operis finis mihi fuit: Gratias tibi agimus summe deus illuminator mentiū: auctorq̄ȝ bonorum. q̄ nobis p̄ter meritum ad absoluendū opus tantū tua gratia vires suppeditasti. Da p̄cor clementissime deus verā lectori pio p̄speritatē. Infunde p̄terea lumen. quo vera passim discernat a falsis. ne vsq̄ȝ vel meditando vel agendo a tua voluntate dissentiat. Reliquū erat pierleone mi pietate vir insignis post orationem diuinam amicis congratulari. Primus autē post illud diuinitus peritū lumen succurrit leo magnus Appolinis sui lumine plenus. suos etiā in opus nostrum abunde radios effusurus. Imprimis ergo tecū diu iam optate quietis gratiosissime mi pierleone congratulor. Deinde labores nostros pro cōmuni (vt scis) vtilitate susceptos. patrocinio tuo frequēter iam exhibito commēdo q̄ȝ plurimū. Deniq̄ȝ quem tu apud plotinum locum in sexta Eneade secūdo eius libro. habeas audi. Ita enī illic in argumēto Laurētium nostrum alloquor. Prosequitur quidem Plotinus deinceps entium genera Platonico more. Interpretationem vero in his magnanime laurenti breuissimā a Marsilio. nunc accipies. Audisti enim nonnūq̄ȝ. & forte quandoq̄ȝ leges familiarem tuum: atq̄ȝ meū pierleonū mysteria eiusmodi diuino quodā (vt cætera solet) instinctu tractantē. xxi. augusti. Mccccxci.

Finis opis. principiū opis tibi esto de cōmētario in philebum.

Marsilius Ficinus Reuerendissimo in xp̄o. D. Francisco Soderino episcopo volaterano. S. D.

Scripsi hactenus tutissime mi patrone q̄d potissimū in cā clientuli p̄ tua hūanitate. & benificientia sis acturus. Req̄ris post hac (vt soles) rōem studiorum meorum studiosissime soderine. reddo igiṫ (vt patrono dēo) rōem: Sup̄ioribus diebus legitimū illū philosophū & amicū nr̄m pierleonū fecimus certiorē. Nos iam diuturnis laboribus in plotinū nr̄is finē imposuisse. & hūc q̄dē sabbato q̄etis die. Quo q̄dē auspicio sp̄abamus ī posterum a laboribus cōquiescere. at mihi cōtra cōtingit. ac oīpotēti cœli fabro. Ille enī hoc die ab oībus opibus suis q̄euisse fertur. Ego aūt instar cœli q̄d q̄escit nūquā. q̄d quietē suā sortitū ē in motu. q̄d in ipso reuolutionis fine principiū reuolutionis imminentis instituit. op̄e tāto mox absoluto nouū iam opus aggredior. ac forsan omnino nō nouū. Quēadmodum & cœlum circuitū forte nouū agit nullū. sed semp̄ repetit consuetū. Rediit enī mox in mētem absoluenda mihi sup̄esse cōmentaria in platonis philebū de summo bono quondam ad dimidiū vsq̄ȝ p̄ducta.

Pro acceptis gratias age anteq̄ȝ noua petas.

Marsil. Fi. Reuerē. in xp̄o p̄ri. D. Gentili ep̄o Aretino. S. D.

Salue semp̄ antistes sempiterna salute dignissime cōmendaturus tibi mox necessariū cām malui. prius meo noīe gr̄as age-

re q̃ alieno gratiam poscere. Imprimis igitur ingentes tibi gratias ago. q in causa montis martiani potissimũ tua. & sponte mihi cesseris & tempestiue monueris. admiror equidem non mediocriter molestiam humanitatem clementiam tuam. quod nihil mihi debẽs adeo erga me amice te gesseris. vt reddideris ex amico mancipiũ tibi post hac omĩa debiturum. Necessarii vero mei causam per tabellariũ nũc exponam.

De Adoratione.

Marsilius Ficinus Bindacio Recasolano viro nobili & litterato se cum singulari charitate coiũcto. S. D.

PRomisi iãdiu dilectissime mi Bindaci nõnihil de orõnis diuinæ virtute scribere. Præstare vero ꝓmissa absq̃ bñfica illius: qui adorandus ẽ. virtute nõ possum. Quãobrẽ. vt sacram. de adoratione diuina. disputatõem fœliciter auspicemur. Aspira nobis ꝑcor alme deus. Sic igiť deceter exorsi. sacro huic ædificio fundamẽtũ iacimus diuinũ illud Porphyrii dictum. Inqsitio qdem diuinorũ purgat aim. Imitatio vero facit deũ. Hæc ille. Hos igitur arbtramur tunc certe deũ q̃rere. qñ deum quoquomõ notũ imprimis amantes: p oĩa eius opa testimoniaq̃ tanq̃ vestigia q̃dã diligẽter iuestigamus Vt verius veneremur inuẽtũ. atq̃ eiusmodi ẽ ꝑscrutatio illa. q̃ ab oĩbus primũ ꝑturbatõibus. deinde a nebulis aim purgare cẽseť. Imitatio vero q̃ aim facere deum. i. quoad fieri ꝑt. diuinũ existimať. ẽ eiusmodi. vt separatus ipe ꝓuideas. placiturus deo. q ꝓuidet oĩbus sepatus. Potẽtiã qdẽ diuinã vľ sapiam emulari nõ possumus: Semp infirmi. sempq̃ ambigui. & vtrum vera cõsequuti simus: freq̃nter incerti. Prouĩdẽtiam vero diuinã potius imitari licet. Si quid eñ de deo nobis ẽ notum. qđ & rõnibus. & testimoniis ẽ ꝑfecto: hoc ẽ potissimũ. Deum. s. esse potestatẽ: & sapiam quandã. ita regentem oĩa. vt rerum gubernaturũ cõditionibus. & passionibus nõ sit admixta. Sed pœnitus segregata. vbi sane excelsam & segregatã eẽ nihil impediat. quo minus adsit singľis atq̃ ꝓuideat. sed potius ad hoc ipm conferre puteť. vbi rursum diligentissima oĩm dispẽsatõ excelsum nr̃e hitũ no ꝑturbet. vt igiť ꝓ viribus imiteris eũ q in excelsis hitat. & humilia respicit in cœlo & in terra. studebis i primis vt ipe a terreuis ꝑturbationibus ac viciis segregatus. quãta poteris charitate hominibus tanq̃ fratribus vbiq̃ prosis atq̃ ꝓuideas. Hac ipsa prouidentia separata imitaturus. Deum & ipi potissimũ placiturus. Qui & ipe oĩbus ꝓuidet. ab oĩbus segregatus: Hæc ẽ igiť imitatio dei quæ animũ q̃si deũ putatur efficere. Hac olim ꝓ viribus temptauit socrates. Ac post illum appollineus theaneus. Hanc vitæ magister xp̃s impleuit. Hanc omnes secuti sunt. qui tãdem eiusmodi vite officiis miraculosa quedam opera. q̃si iam diuini perpetrauisse feruntur: Horũ dũtaxat ora-

tiones tanq̄ diuinorũ sumus Deus exaudit. Nam & voluntas eo᷑ vna cum diuina voluntate cõcurrit: Et deus animis sic affectis freq̄n ter: vt instrumentis vel subiectis vtit̃ ad miracula perpetranda. Deniq̄ cum ex institutione diuina materiæ quælibet sub certis causis paratissime: subito causis quasi coniunctæ influxum quendam suscipiant causarum: Merito mentes per imitationem dei iam factæ diuinæ & amore: votisq̄ propius accedentes ad Deum effectum quendam mox diuinum & ipse capiuut: & in corpus suum: resq̄ suas & proximos homines præsertim similiter affectos transferre putantur. Hæc Auicenna & Algazel confirmare videntur vbi aiunt: eiusmodi aĩas suis sæpe votis non solum corpora propria: Sed etiam elemẽta mũdi: miraculose mouere: Præterea damis & Philostratus confirmante Appollonio narrant sapientes quosdam sanctosq̄ viros apud Indos: qui & appellant̃ Oxidrachi suas vrbes ab hostibus: non manibus: Sed oratione defendere. Deum enim ab eis suppliciter obsecratum hostes tonitruis fulminibusq̄ fugare. Quod autem deus sanctarum animarum orationes exaudiat Tommas aquinas noster: inde probat: quod cum omne mouens: quodammodo ad suam moueat similitudinem: atq̄ ideo motus vouentium ad bonum directus ab ipso bono dependeat (quod sane nec frustra mouet) nimirum ad optatum finem quandoq̄ perducit eos: quos ipsum ad optandum mouet: & qua facultate his impræssa semel mouit: eadem: adiuuat vt ꝓsequãt̃. eadẽ quoq̄ ꝑagit vt deniq̄ cõseq̄nt̃. Nã & ĩ nature motib⁹ similẽ iclinatõis cõsecutõisq̄ regulã facultatẽq̄ cõstituit: ꝑterea q̃ motori suo propinquiora sunt efficacius inde mouent̃. Mouet aũt primus motor omnia. Cui nature ratõnales propinquiores sunt ad modum q̄ corpẽe: cum igit̃ naturæ corpales inde & moueant̃ ꝑ appetitum naturalem ad fines: queq̄ suos & consequant̃ multo magis substantiæ rõnales: quæ in votis ad bonũ a primo bono mouent̃: bonũ aliquando consequũt̃ optatũ: quatenus videlicet inde mouent̃. Agitant̃ aũt inde: quatenus: & bene: & ad verum bonum: desiderio præcibusq̄ ꝓcedunt Eatenus igit̃ exaudiunt̃ præces: & euentus contigit optatus. Confirmant̃ hec per quandam iamblici diuini sententiã sicut sol quidem solaribus: & luna lunaribus & concauum lunæ leuibus proprietatem: qua ad solem lunã cõcauum mouerent̃ impræssit sic instinctum animis quod ad Deum orando cõuerterent̃ ipse deus infudit: & hunc quidẽ minime vanũ: Quando quidẽ nec ipsa natura dat aliquid mouetq̄ frustra videlicet recta diuinitus: Deniq̄ si ad amicũ ꝑtinet honestis amici desideriis obsequi: mens certe diuĩa cui mentes ipsa similitudo partim naturalis ꝑtim acquisita facit amicas. Legitimis mentiũ desideriis satisfacit: ad cuius bonitatẽ ꝑrsus imensam: ꝑtinet bona latissime: vsq̄ q̄q̄ largiri mẽtibus præsertim ad diui

num proprie bonum diuinitus instigatis. Reliqua de adoratione in argumēto in tymeū iā tractauimus.xx.Septēbris.Mccccxc. florētiæ

Probœmium in libros adolescentia compositos: Sed collectos tā dem atq; ad Laurentium missos.

Mrrsilus Ficinus Laurentio medici viro magnanímo .S.D.

V Enerūt ad te iādiu libri oēs patrone charissime. Liberi inquā mei quos in iuuētute vł ætate paulo maturiore reperi. Veniūnt & ad te quotidie quos in ipsa etiā senectute pturio. Qui vero mihi quondā adolescēti nati sunt.facti sel vagabūdi.eadem adhuc fortuna.ne dixerim temeritate.perrant.sed hos etiā errones nuper reuocaui domū.iussiq; ptinus ad te cōfugere. Vt & patronū eūdem mei sil oēs agnoscerēt.ita demū victuri fœlicius: Et ego similiter apud illum.quē in omni eius ætate sp amaui totum.totus quoq; forem adolescens & vir & senex. Accipe libēter tnos optime laurenti.Lege fœliciter.viue fœlix.certa patriæ nostræ fœlicitas.Marsilium Ficinum totum tuum dilige totū:xxvii.Octobris.M.ccccxc.in agro Caregio.

Probœmium Marsilii Ficini in Librum.qui inscribitur homo ad magnanimum Laurentinum medicem.

H Ominē peripathetici ex aia corpeq; cōponūt: Hominis aiam xpiani tradūt:mox genito corpe pcreari. Ecce hō noster ad te venit humanissime laurenti ex anima & corpe constitutus. Primo quidem corpus aspicies.vbi tanq; medici de curādo corpore disputamus.deinde introspicies animā.vbi q̄si theologi animum a cura corpis ad deū cōuertimus cōteplandū.Ibi sane qnq; libellis velut gradibus ad diuinā contēplationē ascēdimus.scala platonica. Sextus subinde liber ad deū iam factū hominē.i. ad xpm vna cū magis (iudice stella) ducit.In septimo tandem apl's Paulus ad tercium cœlū raptus.secum rapit & mentē.penes deū. die septimo quieturā .xxx. Octobris.Mccccxc.Florentiæ.

Per quas cœli plagas animæ descēdunt.atq; ascēdunt.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici.S.D.

N Vdiustercius quibus causis animæ laberētur in corpa diligēter tanq; Platonicus (vt cætera soles) inuestigasti. Qua vero potissimū cœli plaga descenderent (vt arbitror) angustia tpis obmisisti:si igit & hoc desideras accipe paucis. Per cancrū Lune domiciliū: animas theologi veteres ad inferiora trāsire dixerūt. Cū em generationis affectu veniāt in regionē generationi subiectā. merito p plagā lunæ generationi fauētis viā agere putauere.Quaobrem prisci Cancrū quidem mortaliū portam appellauerūt. Capricornū vero huic oppositū deoꝝ portā nominauere.Per hūc em purgatos tandē animos reuolare in cœlstē prīam arbitrant. Quoniā quēadmodū sti-

mulo generandi descendunt. sic ascendunt vicissim studio contēplādi. diuinæ vero contemplationis auctorē: aut saltē significatorem eē saturnum dn̄m Capricorni astrologi oēs cum platonicis consensere runt. Hæc igitur tibi porta deorum. insignis pietate vir contemplatorq; sublimis laurenti patet. tibi inquā auspiciis nato fœlicibus aperta diuinitus: Capricornū circuli tropici caput. astronomi iccirco putāt. Quoniā & signū hoc tangit ipe circulus. & sol cœli dominus Capricornum mox attingēs. petit ascensum. sed peroportune in huius circuli mentionē interdisserendū nūc incidisse videmur. Speciosissimā eñ intersecat viam in capricorno. quā astronomi cœlestem viam nominauere. græce quidē Galaxiam. Latine vero lacteam nūcupatam: Hanc exigue quidem sed q̄plurime frequētesq; stellæ quasi domicilia parua conficiūt animis (vt tradūt) dedicata beatis. Fœlicis autem huius vie humiliūq; domorum. Sed cœlestiū caput asserunt capricornū Similem nūc aureæ Laurēti viam sub sæculo iam prope saturnio cōstruis. Viam certe pietatis ædibus charitatisq; domiciliis consecratā. Quæ quidem te fœliciter ex oriente capricorno. natum deniq; ducat ad capricornum cœlestis viæ caput portamq; deorum.

Amoris cura secura.

Marsilius Ficinus Paulantonio Soderino elegāti viro. S. D.

C Vm nocte superiore Laurentium Medicē audiuissemus apollinis instar in tranquillo Mammolæ. quasi musarū choro diuina mysteria de amore canētem. ego & alter quidam ex eodem cætu familiaris ad multam noctem disseruimus. vtrum amores mammola & amatores admittat. nec ne: Ille quidem hac rōne negabat. Quoniā cætus eiusmodi securitatem imprimis exoptans curas oēs procul expellit. Amor autem cura q̄dam est omniū pfecto grauissima. & amator assidue intolerabili miser hoc mō vexat̄. Ego vero nō facile huic rōni concedēs hunc in modū mox obieci. Quemadmodū lumē ingens minora lumina prorsus extinguit: Sic amor cura oim ardētissima. cæteras oēs longe ppulsat. Cum igit̄ mortales alii curis innumeris opprimātur q̄s qdē oēs amator (amore iubēte) posueris nemo securior viuit amāte. Nullus igit̄ in iocūdū māmolæ cōtuberniū venit acceptior. Tū ille. imo vero curarū inqt plenus ille venit. q̄sq; s amatoria cura curarum omniū acerrima feruet. Sed ego nō. respuit inquā māmola hūc ob cām amatorē. Qm̄ si in amatā psonam iam pridē trāstus ē amator & quo se transtulit sil' traduxit & curas amator māmolam iam securus ingradit̄. Deniq; si forte conuinceris hūc (q̄ diu amat) securū esse nō posse. Esto sane. curet aliqd & qdem q̄ maxime (si vis) amator. At nō hūana iam curat (vt arbitror) sed diuina. Diuina vero curare nō phibet māmola. sed hūana. Quantum eñ mortaliū studiū pturbatū ē. tantū vicissim diuinorum cultus est vbiq; tranquillus: q aūt animus amore saucius non hūanū aliqd tan

dem appetat. immo diuinum hinc nri conijcere platonici solēt. Quia nullo prorsus corpis formosi sensu vel vsu. sedat amoris incendiū. Quasi aliud quiddā pter corporeā formā: circa formā eiusmodi supno fulgēs. quodāmō nobis occultū. clam affectet. Et iccirco quid potissimū cupiat. quidue patiat: ignoret. Hæc nos & similia vltro citroq₃ confabulati sumus. Placuit tandē vtrisq₃. mihi psertim te Paulantoni dulcissime. tanq₃ & æquū virū & amatorii iuris cōsultū ac in causa iudicē adhibere. ego igit (vt de me loquar) spero te nō tam iudicē in hac cōtrouersia mihi fore q₃ patronū. scio em quantum diuino elegantis amoris genio soleas indulgere. & q₃ vehementer Marsilium ames tuū: iamdiu te ardenter amantem.

Fata viam inuenient. Aderitq₃ vocatus Appollo.

Marsilius Ficinus petro philippo pandolphino Florentini Senatus Oratori clarissimo. S. D.

Descripsi tibi singlos deinceps āni futuri dies. quos his natal magni lucubratoibus obseruaui. Fœlices æq₃ac tibi dies ominor. infœlices abominor. Illos itē pcor. hos vero depcor. Iuuans ille pr. ac pōtificū significator iuppiter decimoseptio Septembris pteriti die in tuis geminis pedē retulit: & ad taurū vsq₃ regressus decimo tādē huius Ianuarii die gressum diriget atq₃ deinceps tramite recto gradiens. tuos iterū geminos fœliciter in fine Februarii repetet. Et ad. xx. Octobris diē fœliciter ita pgrediet ad cancrū. Hoc itaq₃ tēpe quo Iuppiter rectus incedit. Præcipue vero p geminos. Fata viā inueniēt. aderitq₃ vocatus appollo. Tūc igit aureū illū arboris ardue ramū. Carpe manu. Nāq₃ volens. facilisq₃ sequet. Cum te fata vocāt. Antea nō viribus vllis vincere. neq₃ duro licuit conuellere ferro. Sed vides ne Maronem vna cum fato actōnis quoq₃ nostræ arbitriū. coniunxisse. vbi ait. Carpe manu. Religionem quoque dominari fato. Quando dicit. Aderit vocatus. appollo. Idem ptolæmeus ipse cōfirmet dicens. Sapiens adiuuabit opus astrorū. queadmodū agricola terræ naturā. Vale in cœlo quidē fortunatus. In rectore vero cœli beatus. xxvi. Decembris. Mccccxc. Florentiæ.

Laurentius platonis libros formis exprimere iussit.

Marsilius Ficinus Braccio martello. S. D.

Astronomi Iouē tradūt. vitalē vim fœtui spiratū p mercuriū potissimū ad hūanā vitam spūm cōformare. Poetæ quoq₃ canunt Iouem animas ab inferis reducturum mandare mercurio vt caduceo tangit animas suscitandas. Quamobrem si Laurentius medices in suscitando platone nobis est pro Ioue. Nutu qui cōcutit orbem. satis fuerit hunc sel oculis annuisse: qbus sæpe rē nīam publicamq₃ serenat. Tibi strēnue mi bracci brachiū caduceū erit. quo tāq₃ mercurius alter attigas vbi nr ille iuppiter ānuit. v plato tādē nō

semiuiuus surrexerit: Sed iam viuus Plato mi Bracci noster: tantum euridicen pulchram: quātum orpheus adamauit. Eurydicē inquā iudicii scilicet amplitudinē. Sed orpheus quidē Eurydicen reuisurus descendit ad inferos. Plato vero visurus eandē propediē (vt speramus) ascendet ad superos: fœlicior ꝓculdubio victurus florentiæ ꝙ athenis. Quam eñ illic optauit quondā visere Eurydicen nunc primum florentiæ viset: habebitq́ꝫ tota qđ mēte petebat Amplū certe iudicium ibi tantum esse nosti: vbi contēplatio cum publica gubernatōne cōspirat: vbi videlicet gubernator ipse philosophať. Angusti quidem animi est: alterum sine altero sequi. Infortunati vero: alterutrū absq́ꝫ altero cōsequi: Fœlicissimi deniq́ꝫ pariter vtrūq́ꝫ cōplecti: Viue igitur sub ampla Lauri Medicis vmbra nobiscum vna cum platone fœlix. Die. xx. Ianuarii. Mcccclxxxx.

Concordia Iouis: & Solis: Cōcordia collegarū:

Marsilius Ficinus Angelo Nicholino: & Philippo valori ꝑclaris in florentina Repu. Ciuibus.

Astronomorum princeps Ptolemæus ait: in harmonia cœlestium Iouē cum sole maxīe omnium cōsonare. Cōsonātia vero hæc ad hoīes fœlicissime personat quotiens cœlestes illi cōspectu trigono se inuicem cōtuenť. In hunc heri tandē conspectum cōspirauerunt. Conspirātes vero cōfestim vos egregio magistratu decorauere: simulq́ꝫ declarauerunt: & alterū quidē vestrum iouialem esse: alterum vero solarem. Et ambos in hoc magistratu: quemadmodum in cœlo sol & Iuppiter cōcordes sunt: ita ꝓculdubio fore cōcordes. Ego igiť vobis congratulor: non tam quia tāto munere exornati estis: ꝙ qm̄ fœlicissimo sydere & auspiciis fortunatissimis in dignitate fœliciter cōstituti. Eodem ferme tpe quo stella fœlix quondā magos perduxit ad xp̄m. xx. Ianuarii. Mccccłxxxx. In agro Caregio.

Gratiarumactio pro immenso beneficio.

Marsilius Ficinus Laurētio Medici Viro Magnanimo. S.D.

Quo nuꝑ iam q̄si diuinus in amico meo fecisti miracula: & in vitā restituisti. Et hunc nobis reddidisti mutum. Nā cum primum te inspirante reuixit. tam grandē mox ꝓ immēso bñficio grarumactionē mente concepit: vt parere hāc ore nō possit. Laus igiť (qđ inquit Dauid) esto silentium. xx. Ianuarii. Mccccłxxxx. flo.

Allegoria quomodo Mercurius: cœlestium minimus significat sapientiam virtutum maximam. Marsilius Ficinus Bindatio Recasolano Viro Nobili & Litterato. S.P.D.

Quæris generose Bineaci subtiliter admodū (vt cætera soles) cur Deus per mercurium cœlestium minimum: Sapientiā: virtutum maximā significari voluerit. Vt igiť quæstioni breui: breuibus quoq́ꝫ respōdeā: admonuit hac in re nos Deus: Vt memie

rimus minimã esse in hoibus sapientiã. Quippe cũ nobis a stellarũ minima ꝑmittat. Docuit præterea sapiẽtiam nec in magnitudine corporis cõstitutã esse: nec ab ipsa mole materiæ proficisci. Nonnunq̃ homines corpore audacia fortuna minimi: sunt sapiẽtia maximi. Deniq̃ sol quidem deum ipm præfert: mercurius sapientẽ: Mercurius igit̃ nunq̃ a sole discedens significat animum duntaxat sapientẽ fore: qui nũq̃ discedit a deo. Sol quin etiam principes significare putatur cum igit̃ sol nullã stellarum ꝓpinquiorem habeat incessu q̃ mercuriũ: admonet interea principes debere nullos hr̃e familiaritate cõiunctiores q̃ sapientes: ꝙ autem mercurius idem: sapientiam: eloq̃ntiãq̃ ꝑmittit lr̃arũ studiosos: iubet eloq̃ntiæ studiũ cũ studio sapie copulare. Omne tulit punctũ: qui miscuit vtile dulci. xiiii. Februarii. Mccccl xxxx.

Pallas: Iuno. Venus. Vita contemplatiua: actiua: voluptuosa.

Marsilius Ficinus Laurentio medici viro Magnanimo. S.D.

tRes esse vitas: nemo tationeviuens dubitat. Contempcatiuã Actiuã voluptuosam. Qm̃ videlicet tres ad fœlicitatem vias homines elegerunt: Sapientiã: potentiam. voluptatem. Nos autem sapiẽtiæ nomine quodlibet liberalium artium studiũ: religiosumq̃ ocium intelligimus: Sub appellatione potentiæ auctoritate in gubernatione ciuili pariter atq̃ militari: diuitiarumq̃ affluentiam: & splendorẽ gloriæ: negociosamq̃ virtutẽ cõprehẽdi putamus. Sub voluptatis deniq̃ cognomento quinq̃ sensuũ oblectamenta & laborũ curarumq̃ declinationẽ contineri nõ dubitamus. Primã igitur poete Mineruam: Secundam vero Iunonem. Terciam deniq̃ Venerẽ nominauerunt Tres olim apud paridem de Pomo aureo. i. de palma & victoria certauerunt: Consultante videlicet paride secũ quam e trib⁹ potissimã ad fœlicitatẽ viã eligeret: elegit deniq̃ voluptatẽ: cũ vero sapiam spreuerit & potẽtiã: merito ĩprudẽter fœlicitatẽ sperãs: incidit ĩ miseriã: Due tm̃ occurrisse tradunt̃ Herculi: Venus scilicet atq̃ Iuno Hercules neglecta venere animosam sub iunone virtutẽ est secutus: neq̃ tñ inter mortales propterea fœlix perpetuo certaminum labore vexatus: Sed hunc tandẽ exequat victoria cœlo. Huic deniq̃ superata tellus sydera donãt. Due quoq̃ Philebo cuidam obuiæ: voluptas: atq̃ sapientia: de victoria cõtenderunt: atq̃ eo iudice venus palladẽ superauisse visa est: Sed paulopost socrate rectius decernente Minerua victoriam reportauit. Spreta vero venus simul atq̃ Iuno socratẽ tandem sub falsis iudicibus agitatum. morte damnarũt. Laureus deniq̃ noster Apollinis oraculo doctus: nullum posthabuit superorũ Tres ẽm vidit: Tres quoq̃ pro meritis adorauit. Quamobrem & a Pallade sapientiam: & a Iunone potentiam: & a venere gratias poesimq̃: & musicam reportauit. xv. Februarii. Mccccl xxxx.

Congratulatio in noua dignitate: cum Auspiciis astronomicis
Marsilius Ficinus Reueren. in Christo patri D. Hermolao
Barbaro Patriarche Aquileie. S.D.

IOuem Poetæ sæpe Mercuriū nonnunq̄ꝫ aquilā mittere consueuisse ferunt. Te vero nascente misit vtrumq̄ꝫ: ipse enim ad orientatem plagā in arce Zodiaci sedens: aquilā quidē sydere iam iussit per cœli verticem sub capricorno volare. Mercurium vero figura quadā exagona subire Dioscuros. Chyronem præterea suum Nonam cœli plagā colere sacris & sapientiæ cōsecratā. Iuppiter igiť & cōmunis & tuæ religionis auctor: vel saltem significator: cum primum suos reuisit dioscuros: vnde mercurium quondā demisit ab alto: te sacrum Antistitem declarauit. Aquileeq̄ꝫ præfecit: Aquileiam. s. ædem tuæ nup curæ ꝓuidentiæq̄ꝫ cōmendās: Sed missis in pñtia stellis astrorumq̄ꝫ portētis. Opto æquidē hāc tibi dignitatē mi Barbare fœlicē fore: Idq̄ꝫ deum præcor cœlestiū cōditorē. Cōgratulor etiā dignitati Quæ ꝑfecto tantū abs te honestabiť q̄ntum plerīq̄ꝫ solēt a dignitatibus honestari. Gaudio deniq̄ꝫ mihi sæculoq̄ꝫ nr̄o: ꝙ doctrinā cum integritate vitæ iamdudum cōiunctā vidimus: Et iam forte potentiā cum sapiā (quod Plato noster in primis optabat) videbimus conspirantem. Tantum vero bonum: & si a cœlo significatum: tamē ab ipso rectore cœli factum existimamus. Vale fœlix: & Marsilium tuum habeas commendatum. xii. Marcii. Mcccclxxxxi. Florentiæ.

Heroicorum virorum laboriosa quidem vita est: sed gloriosa.
Marsilius Ficinus Pierleono Platonico. S.P.D.

HErculē apud poetas Heronē q̄ndā ꝑcipue solarē esse hinc forsan cōiectare licet: ꝙ & nomē herculis: gl'iæ splendorē significat: ad Solē maxīe ꝑtinentē & hercules ipse mōstra. xii. superauit: sicut & sol aīalia. xii. Zodiaci. q. superās cursu ꝑpetuo ꝑagit. Heroem ergo solarē duri celebrant labores: Huic tandē suppata tellus sydera donat. Phœbeū quoq̄ꝫ leonē nr̄m apollineus Demo palā celebraturus: nō singulari certamine. i. duello tentare cōstituit: sed in hostium turbā vbiq̄ꝫ ꝑducere: vt hinc excelsa tandē virtus victoriā referat ampliorē. His igiť auspitiis magnanīe Pierleone in publicis passim gymnasiis fœliciter certauisti. Sic deniq̄ꝫ vicit leo de tribu Iuda. Nunc itaq̄ꝫ primū scribendū nobis mutuo fuit: q̄ñ ꝑrsus cōgratulandum. Hactenus aūt freq̄ntes occupatiōes tuæ nō tibi solū: sed mihi quoq̄ꝫ diuturni silētii cām ꝓbuerunt. ꝙ aūt rogas: quid in pñtia moliar: Dionysii areopagitæ scripta relego. Hæc aggressus æstate superiore. Cū primū cōmētariis in plotinū finē imposuissem: Dionysius mihi solus supererat declarandus platonicorum proculdubio summus Hunc igiť eorū ordine quo platonē atq̄ꝫ plotinum & trāsferre: & summatim interprætari conamur. Platonica videlicet ratione. Librū eius

de mystica theologia iam absoluimus. Nomia nūc diuina ꝓseqmur.

Prohoemium in apologos de voluptate.

Marsilius Ficinus Martino vranio amico suo cœlitus dato S.D.

n Onus æpistolarum nostrarum liber a Martino sumpsit exordium. Decimus aūt finē iam accipit in Martino: Genius. eñ Martinianus: Marsilianusq; pœnitus idē. Numerū sibi vendicat nouenarium. Amoris aūt nostri perfectio singularis denariū postulat. pfectionem videlicet numerorum. Cum vero amor nihil desideret aliud q̄ voluptatē: merito decimus hic liber cōsecratum amori finem in voluptate facit. Voluptate inq; Vrania. i. cœlesti. Quandoquidem hæc vrania dedicat̄. Leges igitur alter ego hic iam in calce decimi nōnullos de voluptate apologos dedicatos tibi quidē hodie: iam diu aūt a nobis excogitatos: dum Philebū Platonicum tractantē cōmentaremur. Cōmentariū Laurentio Medici destinatū. Tibi vero cū primnm occasio se obtulerit exscribendum. Nunc eñ librarii nostri in exscribendis ad te epistolis occupant̄. Apologus.

Malus demon puerisimile ad falsum per voluptatem trahit ad malum. Deus vero per hæc ad verum & bonum.

d EVS veritas est & bonitas: ideoq; omnia ex veritate & bonitate composuit. Res. eñ quelibet quantum in integra sui puritate id quod a deo facta est permanet: vera denominatur. Quatenus vero aliis cōducit ad aliquid bona aliis nuncupatur. Item quatenus intra se aliud sui conducit ad aliud bona sibi Impressit aūt deus veritatē rerum verisimili q̄si nota: bonitatē vero voluptate pfudit quasi esca: vt occulta cuiusq; veritatis p imaginē verisimilem indagaret̄: ac demum p oim veritatē dei veritas. Rursus vt p voluptuariā escam singula ad bonū: p se latens allicerent̄ pq; bona oñia ad dei bonum Cū vero demō inuidus deū: ptim verisimili nota: ptim boni sil'i esca ad se trahere cūcta cōtueret̄: machinatus est tanq; diuitatis æmulus q̄ potissimum ratione ipse similiter ad se omnia traheret Itaq; notam verisimilem & boni similem escam ad diuinæ illius expræssit similitudinem adhibuitq; tū illam falso: tū hanc malo: quo fit: vt per illam mentes ad falsum. per hanc affectus trahat ad malum: ac deniq; ad se ipsum ipse. n. cum a diuina veritate bonitateq; quasi rebellis & alienissim⁹ sit: falsitas quedā ē atq; malitia. Hinc plato maloꝝ escā in Timeo nuncupat voluptatem. Apologus de bonis atq; malis.

e Rant quondā duo quadā: sola bonū. s. atq; malū. Quādiu vero bonū generabat: nihil malū ad generandum haud irritabatur præ supbia putans se solū posse bonū resistere. Incœpit tā dē bonn generare bona. Tūc malū extimesces sibi a bono atq; bōis cōcupiuit cōtra hec generare mala Cū vero ob sterilitatē nō posset deflēdo sortē suā iuocauit fortunā: q̄ fauēte cepit generare mala atq; cō

trario mō q̃ bonū bona. Vidēs em̄ bona referre bonum ad ip̄m q̃ cō ferre habere virtutē. serua id in quo sunt salute sua cōcordare iter se. habere a tergo voluptatē. cōtra hæc obiecit opposita. s. degenerationem impedimentū numerosam turbā impatiam eius. s. qd̄ sustinet. bonū. Itē ineptitudinē. ad varia sil' bona. Denique voluptatē posuit in fronte mali reprehendens vna cū malo bonū ip̄m. qd̄ escam boni occu luisset. a tergo bōis eā subdēs. quā forte rectius proposuisset. atuero bonum ip̄m ne regnū suū a malo dissolueret. Cōstituit primo qdem mala pati. cōtraria duo. s. malū alterū atque bonū. cum bonū bono contrarium eē neqat. deinde vt malum nō mō alterū destruat malum. sed etiā seip̄m. Siue em̄ p defectū fiat. siue p excessum destruit tandē fundamētum quo sustinet a quo seorsum stare neqt. Hinc fit vt malū virtute infinitū esse nō valeat. bonum vero valeat. Denique constituit vt mala & si voluptatis escā pferunt breui. tn̄ in dolorē decidant diuturnum. Hoc significauit pythagoras dicens. Ab aiali caudā hn̄te nigram abstine. i. a viciis. Apologus. De voluptate q̃ vicit ambiciosus. victa est a pallade.

Voluptates quodā cū audirēt se ab ābiciosis concionatoribus passim vitupari ī vnum p sua defensiōe cōspirātes. pronam cāæ prudentiā elegerunt. his verbis. vide ipudētia q̃ ingrati hi oēs ergā nos sint. Quippe cum ī nobis tota illorū sita sit fœlicitas. attn̄ audeāt palā nos iprobare. Tunc ipudētia ignauiā vr̄am ingt admiror. Nēpe cum illos illorūque ædes possideatis. nō audetis saltē e fenestris portisque vr̄os interdum vultus pplo demrare. quo itnelligāt oēs ī deliciis vos apud illos hr̄i. atque iccirco ab eis vitupari ne qs vos inde surripiat. post hec voluptates ipudentie frete cōsilio. atque insup ope vultus p fenestras aperuere suos: Hinc factum ē. vt ābitiosi illarum vitupatores oēm apud pplm fidē auctoritatēque amitterēt. & q voluptatē vitupauerāt. ab ipsa vicissim vbique vituparēt. Postque vero vanos falsosque vicere hostes. reliquū erat. vt aduersus veros hostes legitimosque philosophos se defenderent. Quoniā vero voluptati minervā anteponūt. iudiciū. aduocata nuper temeritate. in Iouē ē translatum. Cum igit puētum esset ad Iouē. temeritas in voluptatū causa declamatrix. ius ait esse Miueruā in iudiciū accersiri. quā supra q̃ fas est sectatores eius voluptati omniū domine anteponant. Pallas accersita cōparauit: Repente adiecit ita temeritas. Nec tua o Iuppiter pallas ex ore phōrū voluptatū nihilipendēs. se tuā eē filiā gliat: At ego rn̄deo voluptatē ipam sub veneris nōie ex te natā. voluptatis vero filiā sub sapiæ nōie eē mineruā. quā voluptatis cuiusdā grā phi cūcti sectāt: Quid pl'a. Ex te nata venus est. q̃ si ex tuo pdisse capite se iactet pallas. asserem9 & ipam abs te cū voluptate pgenitā. ad hec pallas. at ego te o voluptas affirmo ex me ortā tū penes Iouē sapiæ bn̄ficō seipo gaudētē. tū apd hoīes ex me quoque variorū iuētrice

oblectamentorũ: Immo vero ex mea apud pbãtes: imagine: Hi.n. imagine quadã mei splendoris delectant: atq; rapiunt. Tunc temeritas dialecticas ait mittamus argutias. Voluptas vtpote simplex & innocens eiusmodi se nõ munit aculeis. Circumspice Iuppiter q̃ amplum sit voluptatis imperium: en Venus: en Cupido huius stipulatores: huius & pedissequę grãtiæ huius: & ortorũ deus ipse mister. Hui⁹ in popina Cæres: atq; Bacbus in penu Huius ambrosia nectareq; coelestes cuncti vescunt. Quid memorem Martem deorũ ferocissimũ Quid te ipsum iuppiter. Quid cæteros Veneris passim illecebris irretitos: Et quod cæteri violentia tandem vix assequunt: vixq; retinent: vna hæc vno quodam nutu fœliciter implet: nullum trahes: omnes volentes ducens: retinensq; libentes. Neq; solum quæ in terris viuunt: sed quæ in cœlo & q̃ cœlum ducunt: ipsa ducit. Neq; viuẽtia solum: sed etiam non viuentia rapit ad sua quæq; voluptas. Cæterũ ne pallas vel Dyana: vel vesta suam iactent sterilitatem: imperiũq; voluptatis effugiant. Voluptas o iupiter ipsa & palladẽ iubet arcubus & venatione Dianam & vestam laribus delectari. Ad hæc indignata Pallas o Iuppiter mox videbis q̃ forte sit voluptas: hec q̃ tam insolenter omnium gloriat imperio. Accerse huc pauorem non deorum tantum: sed omnium abiectissimum. Exclamauit Iuppiter: heus pauor: accede pauor. Confestim ad ipm pauoris aduocati nomẽ: voluptates omnes trepide vna cum temeritate fugam arripuerunt. Tunc omnes risere cœlicole fugamq; tam vilem ridiculo damnauere iudicio. Deniq; Pallas deorũ sententiam sic obsignauit. Quid nam pauore vilius. Hic.n. ex eo quod nõ est creat: qñ ex absentis mali fit imagie Hic rursus ex eo quod nõ est necat quãdo ex absentis boni imagine perdit: pauore vero tam vili vilior est voluptas. Hec.n. non ab ipso solum: sed ab eius vmbra fugatur: quando non solum pauens: sed cogitans pauorem subito fugit. Immo (vt verius loquar) interit: atq; vt maiori cum ignominia pereat: nõ in simile quicq; amicumue trãsformat: sed i hostẽ: & id quidẽ subito: dũ in vita couertit i dolorẽ

Apologus. De voluptate. q̃ non sit cum ipsa congrediendum: neq; in terris speranda.

Cum cognosceret & Iuppiter anias ad cœlũ nõ redire: quia voluptate in terris detinent. Misit Martẽ atq; vulcanũ ceu fortissimos: & armatos ad voluptatẽ interimendã. Sed ii in prio cõgressu: vtpote iuuenes voluptatis illecebris deliniti arma deposuere: Misit iterũ Palladẽ armatã & sapientẽ putans illos ob temeritatẽ succubuisse. Ad hãc ergo voluptas ait. Nonne te pudet o Pallas Deã vestitã armatã certare mecũ: humana: inermi: nuda. Illa respondit: sic placet te certare quo te superẽ. Ad hec illa cũ neq; grãe: neq; vtilitatis in certãdo rõnẽ hẽas. Neutrũ.n. victa me cõsequeris: cõstat te ipã dũ

taxat victoriæ voluptate deuictã certare nulla gloriæ vel vtilitatis ha bita rõe. Tũ pallas verbis cõuicta: prrũpit in verbera: telũq; sepius in ea direxit. At illa cuius natura cedẽs est: atq; subitrãs: & fugacissima ictus ptinus declinabat Ergo pallas latũ Clipeũ in caput eius ptẽdit At illa clipeũ penetrauit. Adeo.n.ad penetrandũ est potẽs vt corpus animãq; penetret. Post hec aduocauit Pallas dolorẽ: quo hoste cõtra rio pderet voluptatẽ. At qm cõtraria se mutuo nõ accipiũt dolor nõ in voluptatis faciẽ irruebat. Sed iuxta tendebat in latus. Tũ Pallas vna cũ socio Vulcão acceptis follibus extenuare & resoluere volupta tẽ moliebat. Neq; potuit exteũare eã cũ tenuissima sit neq; resoluere in vlteri⁹ aliquid cũ sit vltimũ. Cũ em̃ quærit quare quis facit hoc: & rñdet ppter illud: rursusq; querit quare illud: ac rñdet: quia placet. si querat iterũ quare placet: nõ aliter rñdebit: q̃ quia placeat. Palladẽ ergo pallidã pre dolore quia voluptatẽ nõ psuasit ad Iouẽ redisse fe runt. Tũc rea vtpote a fluxu pprio ppantior aggressa Iouẽ ait: o fi li nũc agnosces tibi opus esse Senis Saturni cõsilio: cui hactenus ab stulisti regnũ: & in palatii penetralibus occlusisti. Actiua videlicet vi ta hoies a cõtemplatiua plurimũ distrahẽte: Reseratis ergo ianuis cõ uocat Saturnus ad cõsultandũ. Tũ ille duo sunt ait: pricipia moto. Voluptas quidẽ psequẽdi: dolor aũt fugiendi. Indolẽtia vero neu trum facit. Nõ ergo voluptas interimẽda. Alioqn aie cœlum nõ pe tent voluptate etiã hic extincta. Sed voluptas huc trahẽda dolor apd hoies relinquẽdus: vt inde huc cũcti cõfugiãt. Placuit Senis cõsiliũ. Mittunt demones Martis Vulcaniq; satellites ad voluptatẽ corripi endã. Timebat.n.ne dii illius pulchritudini indulgerent: & cæderet. Constabat aũt demones nullã ratõnem pulcritudinis hituros. At de mones nunq; voluptatẽ tenere manibus potuerũt mollitiæ librica an guillas mirabiliter superantẽ. Eius em̃ mollitiem cõfirmat assiduus mollium dulciumq; vsus & habitatio. Voluptas. Deniq; & deos & demones supauit: vt nemo audeat cũ illa cõgredi. Fugiẽda em̃ est po tiusq; inuadenda. Verum ne diutius in diuina noia delinqmus: fatea mur Mineruã in terra: & deos in terra alios.i.humanã sapiam: & po tentiã plurimũ voluptate deuinci. Sed eã a sapia diuina supari. Nam Saturnus iterũ vna cũ Mineruã deliberauerũt: tentãdum esset volu ptatem rapere nõ per violentiã illi oppositã: imo per gratiã eius ami cam: Miserũt g̃ Mercuriũ Appollinẽ Musas grãs ad voluptatẽ sur sum alliciendã Mercurius ad eã prius orõnem hñs dissuasit volupta ti in terris moras trahere inter hostes suos timorẽ: dolorẽ: irã: odium inuidiã: laborem: & pauperiem: atq; morbum. Phœbus quoq; eã cy thara deliniuit: musæ Cãtilenis: & modulis: grãæ: saltib⁹ atq; choris. His:n. pellecta voluptas inseruit se canẽtibus musis: mãibusq; por rectis iplicuit se gratiis blãde ludẽtibus. Itaq; numinibus his canen

do atq ludendo cœlum repetentibus comitata voluptas cœlo inuecta est. Terra a voluptate deserta est hinc ergo illuc abeundum. Ita tñ vt abeundo te retro nevertas: ne (orphei more) pdas pmiū. Sed quonam tpe voluptas aufugit in cœlū. Quo & astrea originalis. s. iusticia Adam peccāte: Sed ne mortales orbati voluptate inter tot aduersa se affictarēt & perderent. Iuppiter miseriæ nostræ misertus: dum abstulit voluptatē: spē nobis multiplicauit. Sed fallit spes voluptatis hic conseqnde. i. ex rebus mortalibus reportandæ. Nam ad Mineruam translata est Mercurio Phebo Musis gratiis pducentibus. Quāobrē voluptatē plenā penes diuinā sapientiam tantum assequi possumus delectationem etiam quandam ex liberalibus disciplinis. Post hæc Pluto rex terræ videns sublatam sibi escam detinēdarum apud inferos animarum cogitauit saltem escam fingere aspectu similem voluptati. Acceptis ergo vestibus fucisq a voluptate relictis: quibus in terris solebebat vti: In cœlum enim abiit pura subornare & substituere alium pro voluptate decreuit: neq tamen subornauit Demones. Ministri enīam necessarii sunt neq animas: adiudicate enim sunt: sed aliquā furiam. Non iram: non inuidiam: odium: timorem: dolorem. Non em̄ his velut nimiū diuersis cōgruebāt vestes & calcei voluptatis: sed subornauit iacturam. quam nouerat semper terrenæ voluptati familiarissimam. Hinc admonendi sumus vt voluptatem procul effugiamus Alioquin sub voluptatis prætextu in latentem iacturam protinus corruemus.

FINIS LIBRI DECIMI.

Principium Vndecimi libri.
Aepistola in Dono argentei Calicis
Georgius Heriuart Augustiensis Marsilio Ficino Platonico: S. P. D.

VOTIENS ANIMO REPETO (Repeto autē quottidie) & (vt verius loquar singulis horis) faustū illum & iocundum: qui mihi dulcis consuetudinis & amicitiæ tuæ initium attulit: libet illum ea celebritate dignum existimare: qua solet natalis dies celebrari: ac (vt mos erat antiquis) lapillo illum candido numerare. Is & enim fuit qui mihi eminens illud ingeniuum tuum: ægregias virtutes: ac mellifluam illam (quæ in te cumulate viget) dicendi copiam notam reddidit. Que omnia tanti facio: vt tibi qui his sis ornatus me totum dederim & dedicauerim. Nec quicq maius habeam quasi datur occasio: vt tibi omnibus in rebus valeam gratificari: & vt opera mea: cura ingenio: quantulumcunq est: vbi

cunctis sim. velis vti. Quod vt facias vehemẽter etiã atq etiam rogo. Mitto nũc ad te argenteum vel (vt sic loquar) potellũ friuolũ sane & puerile munusculũ. Quippe sunt virtutes tue tales. q̃ merãtur ampli oribus muneribus condonari. sed tu ita (vt es) humanissimus. id nõ munus. sed amiciciæ nostre nuper inite & tuæ in me humanitatis ali qua ex pte pignus & testimoniũ appellabis. Sicq existimabis me id ad te eo animo mittere. vale & me ama. Datũ. venetiis Idus Aprilis. Mccccxci.

Responsio pro dono argentei Calicis.

Marsilius Fici. Florentinus Georgio Heriuarti Germano. S.D.

(e)St mihi a teneris annis mi georgi naturalis q̃dam cum ger manis beniloletia. Causis occultis conciliata. itaq florenti norũ: socii miniatenses. germanũ genus p̃ceteris hospites nostri sunt. & familia picorũ atq caualcantũ a germania du cens originem nobis est amicissima. Quãobrem si germani (cõmu niter omes) mihi sunt germani. quid dicã de viris amicisq inter vos egregiis. De martino vranio amico cœlesti. de te insup optime mi ge orgi pfecto qcũq mihi plusq german⁹ ẽ. is extra cõtrouersiã ẽ alter ego. vt nõ mirũ sit si vestra vobis charissima sunt. mea quoq vobis ĩ primis tanq̃ vr̃a placere. vtinã quantus apud vos sum amici: tãtus & apud me virtute forẽ. Beniuolentia certe talis erga te sum. qualis ẽ ipe calix nup abs te mihi dono datus. Extra quidem argenteus. sed aureus intus. Arbitror & ingeniũ tuũ. sub argenti specie. aurũ illud habere. qđ socrates & in phœdro suppliciter a deo petit: & ĩ re pub. ĩ heroicis agnoscit ingeniis. Deniq quantũ nobis grata fuerit episto la tua: ac munus acceptũ. testis erit vndecimus epistolarũ nostrarũ li ber. Ab æpistola tua in primis ascripta & hac respõsione mea sumẽs exordiũ. Vale fœlix: ac si Marsiliũ amas ama martinũ cognomine p̃ nyngerũ. si me cupis amore quodam cœlesti complecti Vraniũ amo rem meum tota mente complectere. xxix. Aprilis. Mccccxc.

Quõ aliquis sub aliena psona cogitãti sibimet occurrat.

Marsilius Ficinus Pierleano complatonico suo. S.D.

(a)Ccepi litteras pierleane tuas amoris & gratiæ plenas atq (vt vno verbo laudẽ) re vera platonicas. In qbus sane scribis. cũ primũ platonicũ aliqd occurrit tibi. succurrere mox tibi mar silium. sed caue ne te forsan exterior te fallat ymago. Reor equidem ipsum ibi pierleanum sub marsilii persona latere: Signa enim huma na species tibi res platonicas contemplanti se offert. probabile ẽ spe ciem maxime platonicam præceteris se offere. Quid autem in rebus humanis Platonicum magis. q̃ leo magnus solis platonici domici lium. Forte igitur (quemadmodum & narcissus) te ipm intuens. opi naris alium intueri. Præcipue vero marsilium. Cuius ymaginẽ ardes

se induit amor. Sed quoniam incidimus in imaginem: scis profecto rationem inter imaginationem intellectũqꝫ mediã esse. Atqꝫ in eam hinc quidem ab imaginatione confluere imagines naturalium: inde autem ab intellectu influere species diuinorum. Quobrem sepe contingit vt diuina quædam species apud humanam rationem imaginem quandam subeat naturalem. Itaqꝫ quod intus diuinum ẽ sæpe rationis oculis appareat naturale. Quid: si ratione simili pierleonus sub figura Marsilii sibi sæpe sit obuius: Sed de his quidem hactenus. de Dyonisio Areopagita recte admodum sentire mihi videris: Mihi certe nec vlla sciẽtiæ forma est gratiosior ꝙ platonica. Neqꝫ forma hæc vsqꝫ magis ꝙ in Dyonisio veneranda. Amo æquidẽ platonem in Iamblicho: Admiror in plotino: In dyonisio veneror: sæpe vero suspicor antiquiores plotino platonicos: Ammonui atqꝫ Numenium aut his (forte priores) legisse dyonisii libros anteꝙ nescio qua calamitate ecclesiæ delitescerent: Atqꝫ illinc in plotinum & Iamblichum Dyonisii scintillas vere platonicas fuisse transfusas: Vnde tantus sit ignis accensus. de Dyonisio satis gratꝰ admodum mihi erit Galienus de dogmate Hipocratis atqꝫ platonis. Sæpe de te apud Laurentium mediceverba fiunt. Amat profecto te mirifice (sicut solet) vt par est: admodum veneratur. xii. Maii. Mcccclxxxxi. In agro Caregio.

Ad megnos pertinet beneficia conferre etiam non merentibus.

Marsilius Ficinus Reueren. christo patri & Dño Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali: suppliciter se commendat.

ET si nulla forte merita sunt: quibus impetrare apud te quicꝗ debeam: audebo tamen non nihil gratia poscere: non meritis quidem cõfisus vllis: Sed & mea in te obseruantia: & tua in omnes clementia fretus: Iustum quidem: sed humanum est beneficium præstare merentibus: Clementissimum vero est atqꝫ diuinum largiri etiã non merentibus: Magnum certe sacrumqꝫ Antistitem: magna imprimis diuinaqꝫ decent.

Charitas & pietas potissimum est Sapientis officium.

Marsilius Ficinus Martino vranio Germano dilectissimo suo. S. D

VTinam mihi tantum sapientiæ foret: vt & promissis pro me tuis: & expectationibus aliorum satis quãdoqꝫ facere possem: officio quidem meo ferme iam pro viribus satis feci. Adolescentes. enim quos nuper ad nos gratia disciplinæ misistis perlibenter excepi: Pio statim apud nos hospiti commendaui. Dabo indies operam vt beneualeant: vt educentur erudianturqꝫ ꝙ optime. Meam saltẽ eiusmodi diligentiam optime mi Martine parentibus adolescentum vestrisqꝫ principibus quibus sapiẽtiam promisisti: promittito. Hactenus & ipse fideiussor eris (vt spero) veridicus: & ego satis forte fecero: si pro expe

ctatione sapientiæ imprimis præstitero charitatis & pietatis officium: pietas enim summa quædam apud deum sapientia ē. Primo iuunii. M. ccccLxxxxi.

Purgatio de litteris non redditis.

Marsilius Ficinus: Reuerendissimo In Christo Patri & Domino Domino Raphaeli Riario sancti Georgii Cardinali suppliciter se commendat.

CHristophorus marsupinus familiaris noster Florentiam nuper Roma reuersus: statim post prima salutatiōis verba: narrauit q̄ tum me tua clementia diligas. Quo quidem nihil gratius audire poteram. Sed hoc interim molestum mihi fuit: q mox negligētie criminari me cœpit quasi nullas post discessum hinc tuū ad te litteras dederim. Sed ego statim huic Archetipum epistolarum mearū aperiens quattuor saltem legi litteras ad te hoc tempore missas. Certe nimis infortunatas itinere inquā Romano. Nondum enim ad te peruenisse videntur. Quæ tamen alibi fœliciore fortuna frete: non solum per omnem Italiam: Sed etiam in hispaniam iamdiu Galliam. Germaniam. Pannoniam. peruolarunt: obseruantiam & reuerentiā erga te meam vbiq̄ iam præter q̄ Rome testificantes. Quamobrem non quia nullas: Sed quia paucas epistolas ad te miserim iure culpandus eram. Sed vtinam q̄ nate semel infortunate videntur: fortunatiores saltem hodie renascātur: vt ad fœlicem patronum melioribus vse fatis quandoq̄ perueniāt. Clientulumq̄ commendent. iiii. Iunii. Mccccxxxxi.

Pro adolescentibus e Sueuia missis ad Academiam Florentiam.

Marsilius Ficinus Ludouico Nauclero & Ioanni phorcensi Germanis iurisconsultis. S. D.

SCribitis ad nos vestroq̄ nomine Germaniæ principes Florentiam adolescentes erudiendos tanq̄ ad Academiam mittere. & ea interim elegantia scribitis: vt non ad Academiam filios: imo ex academia mittere videamini. Atq̄ apud exteras nationes perquirere vobis iam domesticam disciplinam. Quæ rerum vicissitudo ē. Quā re tum insolentes plæriq̄ more sophistarum aliena temere profitentur: tm̄ vos modestissimi viri vel propria ritu Socratico diffitemini hoc præceteris admirandi q q̄ curiose multi lapillos terre visceribus reconditos perscrutantur: tam accurate vos cœlestem sapientiæ splendorem vbiq̄ gentium ꝑsequimini. Q̄obrem incredibili quodam amore ergo vos affecti adolescentum vestrorum curam pia mente suscepimus. Et imprimis insigni pietate hospiti commendauimus. Dabimusq̄ in dies operā vt ager natura fertilis frugem quandoq̄ proferat fœlicissimam. vos igitur bono animo estote: & principibus vestris nostro nomine responde

se Magnanimum Laurentium Medicem: Cuius & ipsi clientes sumus adolescentum prouidentiam libentissime suscepisse. v. Iunii. M. ccccxci. In agro Caregio.

De quattuor speciebus diuini furoris. Item laudes medicis Laurentii vere.

Marsilius Ficinus Petro Diuitio litteris & moribus ornatissimo. Salutem Dicit.

c

QVm iamdiu platonem nostrum in conuiuio audiuisses de amore latissime disputantem. Desideraresqꝫ præterea compendiariā quandam de amore sententiam: libellum dedi legēdum hac de re nobis in adolescentia poetica facultate præstantē nostra compositum ad peregrinum: allium adolescentem. Memini æquidem qꝫ mirifice delectabaris audire amorem ipsum reuera non esse libidinem sed furorem quendam excellentibus ingeniis diuinitus instigatum. Præterea diuinum furorem tanqꝫ genus quoddam quattuor in se species continere, Amorem poesimqꝫ & Vaticinium: atqꝫ mysterium. Et amorem quidem a Venere: a musis vero poesim. sed ab Apolline Vaticinium: a Dyonisio misterium proficisci. Qua deniqꝫ ratione alia hominum ingenia ab alio plurimum alioqꝫ numine variis furoribus agitentur. Reliquū erat ingeniosissime Petre perquirere nunquid ingenium idem a pluribus: (vt ita dixerim) Diis simul afflari possit: variis inde furoribus concitatum. iam vero de amore quidem atqꝫ poesi questio non admodum difficilis esse videtur. Nam Homerum pindarum Calimacum Sapphon Maronem poetico simul amatorioqꝫ instinctu parcitos fuisse non dubitamus. Vaticinio insuper epimenidem: atqꝫ Sybillā. Sed præter hæc etiam misteriis inspirari: soli (vt aiunt) Diis geniti potuere: Qualē gentes Orpheum: Qualem nostri Dauidem fuisse tradunt. Cognouimus & nos ingenio nostro sæculo fœlicissimum: Quattuor has æque furorum dotes a quatuor Numinibus consecutum. Poeticum sane: Amatoriumqꝫ spiritum sub musis Venereqꝫ cœlesti iamdiu in ipso adolescētie flore concepit. Quod quidem vbiqꝫ suauissimi cantus & mirāda prsus eius Carmina personant. Sed vaticiniū hausit ab Apolline iā adultus. Quo certe mirabili quadā mentis sagacitate cœlitus insita frequēter futura discrimina priuatim publiceqꝫ presagiens medicam periculis manum adhibet: & Phœbea statim virtute medetur: Mysticum vero furorem a Dyonisio prope iam maturus fœliciter est adeptus. Dyonisiam ebrietatem theologi veteres excessum mentis diffinierunt a rebus quidē mortalibus segregate: secreta vero diuinitatis mysteria penetrantis. Bacchus amat Colles. In collib⁹ ambre Agnaneqꝫ vallis Laurēs ille phœbus dyonisio nectare passim ebrius debacbat. Tū vero afflatus ex alto cœlestia sup hominē Carmīa fundit ore rotūdo pfūda quoqꝫ sensa nullis vnqꝫ penetrare fas ē: nisi ingeniis simili quodā furore correptis

Rapit vero secum noster ille patronus: nōnullos interdum attētius atq; fœlicius audientes. In eos videlicet præ ceteris vbertate furoris exuberās. Qua vero ratione pcitus ipse numine alios ferme similiter cōcitare valeat. Docet plato noster in libro qui inscribitur Ion. Vbi ingēti cuidam Herculeo lapidi ferreum annulum subdit exiguum: mox facile rapiendum. Primo statim annulo subnectit secūdum. Tercium vero secundo: quartumq; deinceps. Catenamq; cōficit annulorum a magnete subinde pendentium. Per quos attrahendi virtus a priore deinceps in cōsequentem repente transfunditur. Eadē ratione putat a phœbo musam rapi: ab hac poetam a poeta corripi similiter audientes. Mysterium hoc his forte carminibus Virgiliiq; imitat. Quæ phœbo pater omnipotens: mihi phœbus appollo prædixit Vobis furiarum ego maxima pando. Sed furias in præsentia nominasse nolim. Vbi non de furiarum: sed de gratiarum furore tractamus. Quoquidem patronus noster abundans petre fœlix & te pariter atq; me: ceterosq; suos obseruatores afficit ꝓtinus. Affectos corripit. Correptos occupat. Occupatos mox incomparabili quadam voluptate perfundit. Qōobrem tanto beneficio hinc affecti in ardētissimo eius amore perseueremus. In quo singulariter amādo diuinum quotidie reportamus instinctum. viii. Iunii. M. cccc. lxxxxi.

Vera laus Marci Cardinalis Sancti Viri.

Marsilius Ficinus Anthonio Calderino dilectissimo Suo. S. D.

Petrus Fannius noster vir doctus: & ꝓbus multis heri testimoniis comprobauit singularem beniuolētiam erga me tuam: pluribus iam diu tuis in me officiis confirmatam: Cum vero multis de causis plurimum tibi calderine debeam: hac debeo certe q̄ plurimum: q̄ sanctum illum virum Marcum diui marci cardinalem & iam diu reddidisti nobis amicum: & quandoq; patronum in nostris periculis præstitisti: cuius quidem obitu non possemus grauiter non dolere: nisi speraremus hunc e celo (vbi beatam agit vitam) certiore quodam indies patrocinio nobis aspiraturū. Hic certe (qd te non latet) Dauidicū illud: Aīa mea in manibus meis semp: & viuēs & moriēs, impleuisse videt: Atq; illud euāgelicū attigisse: ptētem habeo deponēdi aīam meā Ita eñ p̄dixit horā ita lætus: & quasi ꝓ arbitrio discessit e corpore vt non mori quidē: sed sponte pegrinari: immo redire in optatā patriā videret: immortalis vite mortalibus exēpla daterus. nouumq; lumen cœlestibus luminibus accessurus. Felix igit mi Anthoni ob hanc maxime causam amicitia nr̄a: q̄ sub patrono cōfirmata est oim fœlicissimo Vale fœliciter: ac me (vt soles) ama singulariter te amantem. xxviiii. Iunii. M. cccc. lxxxxi.

Rationes negociorū suorū amico reddende.

Marsilius Fici. Martino vranio pringero amico vnico. S. D.

C Vm nemine te pquã dilectissime mi martine cariore habeã: iure nulli potiusqꝫ tibi quotidianas rerum nostrarum ratiões reddere debeo. Valeo æquidẽ bene quãtum habitudo: ætas: estas: assidua litterarum studia ferunt. Prosequor vt iam pridem scripsi diuia Dyonisii nomina. Recognosco plotinum interea dum exprimitur a librariis quattuor postbac vt aut ad summum quinqꝫ mensibus (vt arbitror) erit expressus. Exscribitur tibi Nostrum commentarium in philebum. Mitto nunc eius partem quinterniones octo. Alios vero reliqs Venetiis quottidie platonis Theologiæqꝫ libri iterum: & (vt aiunt) diligentius imprimuntur. Adolescentes cõmendati nobis prosperevalẽt multumqꝫ in dies litteris moribusqꝫ pficiũt. Singularis quidem noster amor exactissimam singulorum rationem exigit: Sed negocia phibent bis ergo contentus fœlicissime Vale. xx. Iulii. Mcccc. xci.

De simplicitate & integritate morum.

Marsilius Ficinus Pierleono complatonico suo: S.D.

SAlue salute dignissime pierleone: vir omnium integerrime: imo & omnium simplicissime Verum plato noster in symposio quidẽ nullos nostris sæculis nasci integros existimat. Sed diuisos. In timeo autem atqꝫ phœdro duplices affirmat omnes. Te igitur quando integrum simplicemqꝫ appello non huius quidẽ sæculi filium iudico: Sed alterius. In quo (vt plato inquit) homines quondã integri pariter atqꝫ simplices nascebantur. Qꝫ diu videlicet regnabat quædã in humanitate diuinitas. Diuinorum enim integritas eadem est: atqꝫ ipa simplicitas. Naturalia vero multiplicem habent integritatem. Monstra deniqꝫ ab integritate simul: & simplicitate degenerãt. Sed mysteria vix admittit epistola fortes; videlicet facile. Vide igitur pierleone mi alter ego qꝫ similem in plerisqꝫ sortem nacti sumus disciplinæ medicem in cœlestibus eundem: vt cõiecto Saturnum Ducem quoqꝫ Platonẽ: patronum rursus eundẽ Laurentiũ Medicẽ platonicarũ disciplinarũ instauratorẽ. Amicos psus eosdem. Inimicos autẽ ipsi nullos. Amamus eñ omnes soliñ forte nõ amaturi. Siquis deniqꝫ deprahẽsus fuerit solum amare se ipsum. Mores præterea nostros quis nõ similes esse dixerit. Simulare nanqꝫ vel dissimulare: pariter vterqꝫ nescit. Simulatores dissimulatores qꝫ similiter vtrũqꝫ fallunt. Sed fallãt (vtcũqꝫ Iubet) iterũ: atqꝫ iterũ. Modo ipsi iam falsi quandoqꝫ nos quoqꝫ falsos mutatis moribus non efficiant. Vale fœliciter in tua integritate simplicitateqꝫ in vita etiam ingrata sorte victurus. xx. Augusti. Mccccxci.

Prohemiũ in Platonicas institutiones.

Marsilius Ficinus Philippo Valori dilectissimo suo. S.D.

ANno salutis hũane. Mccccl vi. Quo ego quidẽ annos ætatꝰ agebã tres atqꝫ viginti: Tu vero natus es primitias studioꝝ meoꝝ auspicatꝰsum a libris quattuor institutionũ ad platonicam disci

plinã. Ad quas quidẽ cõponendas adhortatus est Christophorus landinus amicissimus mihi vir doctissimus. Cum autem ipse: & Cosmus medices pellegissent eas: ꝓbauerunt quidem: Sed vt penes me seruarẽ consuluerũt: quoad græcis litteris erudirer: platonicaq; tandem ex suis fontibus haurirem. Eas enim partim fortuita quadam inuentione: partim platonicorum quorundam latinorum lectione adiutus effeceram. Platonẽ deinde platonicosq; græcos aggressus: institutiones illas: paulatim libris sequentib⁹ emendaui. Neq; tamen librũ ipm placuit abolere quem tanq̃ liberum primogenitum meum eo anno genueram quo tu natus es: mihi certe: & obseruantia filius & perpetuo quodam fauore patronus: hunc igitur tu mi Valor dilectissime fili fratrem tuum fraterno præcor amore complectere: in valorũ laribus ab ineunte iam ætate mihi domesticis: optato prorsus valore victurũ Vale. v. Nouembris i. Mcccc.xci.

Gratiarumactio.

Marsilius Ficinus Martino vranio prænnyngero Amico vnico. S.D.

IOannes streller ille vester: ac prope iam noster legit mihi hodie partem epistolæ ad se tuæ: amoris erga nos ardentissimi plenã qua præterea significabas te natalem nostrum: & doctorũ cetu: & magnifico sumptu celebrauisse. Ego igitur tantæ huic erga nos pietati tuæ facere nõ aliter satis possum: nisi te tantum omnino quantum me. Incomparabilis autẽ amoris erga te mei suauissime mi martine Testes erunt non solum epistolæ nostræ: verum etiam libri quidam in posterũ nobis ædendi. Viue igitur mi martine fœlix: non minus mihi semper q̃ mea vita carus. Mitto ad te reliquũ commentarii nostri in Philebum: quinterniones quattuor. Plotini librorum impressio ꝓximo huic Martio erit (vt arbitror) absoluta: magnifico medicis Laurentii sumptu: formaq; regia: constituit mox quoq; platonis nostri libros eadem exprimi dignitate. Ego vero curabo ꝓ virib⁹ vt emendatior sit expssio secũda q̃ prima. ꝑterea libros singulos in capita mlta Capitulaq; distinguã. Et inscriptionibus q̃ certissimis: tanq̃ formulis declarabo. Dyonisii libri iamdiu nobis incepti ꝓpter occupationẽ eiusmodi aliquãto tardius absoluentur. Vale. xxiiii. Nouembris. Mcccc.xci. Florentiæ.

In librum De vita dono datum.

Marsilius Ficinus Mazingo iligni phisico amico inseparabili. S.D.

SAlue salutis nr̃e (deo auctore) curator amice ꝓrsus inseparabilis. In primis forte mirabere Cur inseparabilẽ amicũ potiusq̃ aliter nominauerim. qa videlicet q̃s cœlũ coniunxit: terra minime separabit Quo. n. pacto infima mũdi terra nr̃os animos ꝑ locoꝝ distantiã disiungere poterit: q̃s altissim⁹ planetarũ suis in ædibus amore cõiunxit. amore inq̃ tã durabili: q̃ stabilis ẽ ipe saturnus. Beniuolẽtiæ vero tam firme pignus esto vita isthæc penes te mea. Nec imerito vitã istam tibi ꝓbandã cœlo dendãq; cõmitto cui iãpridẽ meã hãc meoꝝ vitã cõmisi curãdã

Phylosophica ingenia ad christum perueniunt per platonem. Vt Augustino aurelio contingit.

Marsilius Ficin⁹ florētinus Ioanni pico Mirādulæ cōpbō suo. S. D.

SCribis amice q̄ optime (qđ mihi oīm ē gratissimū) te multis q̄tidie suadere: ac iā p̄suasisse nōnullis vt epicurea ip̄ietate relicta vl' aueroica quadā opinione postbabita: piā de aīa deoq̄ seq̄tur Platonis nr̄i sententiā. Per quā sane quasi mediā quandā viā: Christianā pietatē deniq̄ cōsequant̄. Salue igit̄ vere piscator hominū. Qui em̄ vulgarib⁹ ingeniis p̄suadēt: pisces vl' potius pisciculos captare videtur. Sed qui egregiis: piscatores hominū iudicāt̄. Hos forte magnos pisces nuncupat euangeliū. Quibus cōprabēdendis nec rete q̄ ī dē scindit̄: Nostrū vero mirādula rete nūc ē platonica rō. Quæ qdē si mō rite trahit̄ sub xp̄iana veritate nō scindit: ꝫ pmanet integra dū iplet̄: Nullos legisti phylosophos quondā nisi platonicos xp̄ianā suscepisse religionē. Merito igit̄ platonicis (vt ita dicā) reb⁹ altissima quæq̄ xp̄o piscaris ingenia. Vtinā tres saltē eiusmodi religioni piscatores adessent Vt grādes nulli pisces pelago supessent. Sed heu miseri vel infortunati potius. Messis qdē multa: oparii vero pauci. Quo igit̄ pauciores mi mirādula sum⁹: eo frequētius nobis vehementiusq̄ laborandum. Vale

Commendatio.

Marsilius Ficinus Frācisco Soderino ep̄o Volaterrano. S. D.

MArtinus vrani⁹ e germania Romā venit mādata sui principis p̄ virib⁹ effectur⁹: & pfectur⁹ (vt spero) si tu cōsiliū tuū operāq̄ p̄stiteris. Præstari vero tā vehemēter pcupio: vt nihil ardēti⁹ nūc affectem: hūc tibi (si noueris) virt⁹ ei⁹ mirifica comēdabit. Ignotū ḡ nō cōmēdet inges beniuolētia nr̄a. Hic. n. mihi tā carus ē vt nō aliter exprimere possim nisi dixerim: alter ego: Cum igit̄ amicoꝝ meorū nullā frustra tibi hactenus cōmēdauerim: q̄ tua quidē incredibilis humanitas & clemētia ē: spero nūc: imo certo scio: Martinū: imo vero Marsiliū tibi fore fœliciter commendatum. Primo Aprilis. Mccccxcii.

Commendatio.

Marsilius Ficinus Philippo Valori suo. S. P. D.

MEministi mi valor q̄ ardēter nos amet martin⁹ nr̄ vranius adeo vt & filiū suū meo noīe marsiliū nūcupauerit: nostrūq̄ natalē instituerit celebrandū. Hūc ergo nō dubito abs te vehemēter amari. Hic te salutabit: consiliū aperiet suū Auxiliū postulabit. Si meminer͛ q̄ sepe de martino dicere soleā alter ego nō dubito qn habeas hūc in oībus mirifice cōmendatū: Scripsi ferme eadē ad venerādū soderinū nr̄m Huic ḡ tu marsiliū ita (vt scis) geminū: geminatis q̄q̄ pcib⁹ cōmēdato.

Actio gratiarum. Item de ostentis in obitu principis.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo Patri Domino Ioanni medici Cardinali suppliciter se commendat.

C Vm quartū medici gradum maximū arbitrent̄: tu vero quartus a Cosmo i generosa medicum familia mihi sis patronus: es ꝓculdubio maximus. Quod quidem hinc plane perspicio: ꝙ nō aliena mihi das: sed tua. Tuo iamdiu canonicatu me ornasti: Aede nunc martiana tibi dono concessa: subito me donasti. Q̃obrem obitu magnanimi Laurentii nostri: neqꝫ fortunam meam deflere mihi licet: q deinceps tanto patrono me videam maxime cōmendatum: neqꝫ sorte eius cōmiserari. Quem multis euidentibusqꝫ argumentis translatū ad superos esse cognoscimus. Legisti (vt arbitror) apud hesiodum triginta bn̄ficorum demonū milia ꝑ aerem sublimen humana curare. Quos quidem prisci rectores hominū exploratoresqꝫ cognominant. Praeterea excellentissimos quosqꝫ apud homines principes: post obitum ad rectores eiusmodi commigrare: quasi collegas eorum post hac in hūana gubernatione futuros. Animis ergo foelicibus illuc aduolantibus illos congratulari platonici putāt. Congratulatiōes vero signa dare portenta hominibus admiranda. Tonitrus. Fulmina. Flamas. Machinarū ruinas. Oracula. Somnia. Quae quidem ꝓdidia partim maiestatē trāsmigrantis animae: partim detrimentum orbi populi Partim successionem antiquae potestatis in heredes significare videntur. Idqꝫ in Romuli caesarisqꝫ decessu extra controuersiam afferunt: contigisse. Quod & nunc in morte Laurētii magni ꝓpemodum diui Florentae fuit vniuerso ferme populo manifestum. Viue igitur foelix maxime mi patrone diuina voluntate cōtentus. Gaudens foelicitate paterna. Confisus ope diuina. Die. xxv. Aprilis. M. cccc. lxxxxii. In agro Caregio.

Actio gratiarum

Marsilius Ficinus Reuerendo in xp̄o patri dn̄o Frācisco Soderino ep̄o volaterrano. S. P. D.

G Rammatici quidem vltra suplatiuum nihil habent. Oratores autem atqꝫ poetae huic aliquid addunt. Huc forsan tendit Virgilianum illud. O ter quaterqꝫ beati. Ter quidem beati sunt beatissimi. Quater vero ꝙ beatissimi. Hactenus me tibi charissimū esse plane ꝑspexi: nec vnꝙ posse chariorem fore putabam. Nunc vero ꝙ charissimum esse ꝓculdubio video. Charissimos em̄ tuos expolias quo me induas. Gratias igitur quas olim soleo ꝓ multis in me beneficiis tibi maximas agere: iā ꝙ maximas ago. Ac me tibi ꝙ deditissimū esse cōfiteor: Illi quin etiam familiari tuo debeo nō mediocriter: quem tuo rogatu: mox animo haud egro nobis audio concessisse. Die. xxv. Aprilis. M. cccc. lxxxxii. In agro caregio.

Cause ꝓdigiorum in obitu principis cōtingentiū.

Marsilius Ficinus Philippo valori oratori apud pontificem Florētino. S. D.

Cogitanti mihi prodigiorũ causas in excellentiũ virorũ pſertim principum obitu cõtingentiũ: primo quidem venit in mẽtem: hæc neq3 fortuna cõtingere: habẽt eñ ordinem: neq3 natura ꝓcedere. Diuersa eñ inter se fiunt: vt ad naturalem influxum vna quadã ꝓcedẽtem via: referri nõ possit. Et habẽt in se mysteria natura ꝓrsus superiora. Deinde succurrit: si portenta eiusmodi: neq3 fortuna: neq3 natura pficiscunt̃ a diuinitate quadã ꝓculdubio pficisci. i. ab intelligẽtia quadam sublimi: nature vires exsuperante. Sed ne minima quæq3 ad mentem primã absq3 medio quodã ordine redigamus. Vident̃ hæc (vt platonice loquar) ad tria potissimum numina referẽda. Est eñ pſone genius: Demon familiaris homini: quem angelum custodem nr̃i theologi nominant. Est & loci genius: Domus ciuitatis: regni custos: quem cognominant principatum. Est insup ordo sublimis chorusq3 numinum vel demonũ vel angelorũ: in quorũ numerũ fortemq3 ꝓpter officium similitudinem: excellens animus: q. ad stellã suã migraturus ẽ in eodẽ illic officio. q. collega futurus. Quemadmodũ ergo tres ꝓdigiorũ auctores sunt: ita & tria vident̃ genera portẽtorũ. Sublimis quidẽ ille corus crinitas accendit: tonitrus ciet: fulgura iaculat̃. & flamas stellasq3 cadentes. Præfectũ ꝓuincie numen quatit diruitq3 machinas: oracula fundit. Auguria & auspicia mouet: Estu designat: Custos vero familiaris somnia oiaq3 excitat canumq3 latratus. q. malũ demoniũ illinc arcẽtes. Finẽ pterea desideraturus mihi videris cuius hæc grã fiant. Prima quidem illa significãt excellentissimos animos nõ extingui nõ negligi: sed post obitũ regnare cum superis. Secũda calamitatẽ ppli tanto viro destituti pnunciãt: & canere imminẽtia subinde picula monent. Tercia & virum admonẽt moribundũ: & suis indicant cœlestẽ fauorẽ: illo quidẽ moriẽte nõ mori: sed familie suæ post illũ aspiraturũ: Addũt Platonici qdã inter sublimes hæc demones sempiternos atq3 hoies vita breues: esse demones q̃sdã medios valde lõgeuos: horũ ergo potẽtiorib⁹ potẽtiores hoies cõmẽdatos. Cumq3 illoꝝ aliquis post multa sæcula morit̃ magnũ simul principẽ ipsi cõmendatũ egrotare ꝓtinus vitaq3 decedere: Turbari vero aerem: nouaq3 & mirãda cõtingere: qñ & magnorum demonũ aerea corpa dissoluunt̃: & amici demones fatũ magni tum demonis tum principis egre ferũt. Vale. xxv. Aprilis. M. cccc. lxxxxii.

De vita solitaria: & quanti faciẽda sit fama.

Marsilius Ficinus Ioanni pico mirandulæ. S. D.

Latere ne vnq̃ speras mi Mirãdula? Parua quidẽ & obscura latere facile possunt: magna vero & pclara nõ possunt. Tu quidẽ vt bñ viuas: studes semp latere bñ. Sed interim quo pplõ euadis admirabilior. eo notior. Hinc quicq̃d tentaueris: rumores varii ꝓtinus excitant̃. Quid ergo? Circunspicies ne semp vniuersam plebẽ & quid cõfabulaturi sint: longe pspiciẽs: seruus eris? An tua potius pfes

sione cōtentus: vulgi iudiciū nihilipendes: Noui equidē ingeniū tuū: Videor igitr mihi videre quid agas. Haud oino nihilipendes hæc: sed paruipēdes. Plurimi vero prudentū iudicia facies. Sed de his quidem satis. Ego vero dilectissime mi Ioannes eo grauius tuo discessu dolui: quod me ꝑpter duorū simul amicorū obitū in summo mœrore constitutū repente deseruisti: sperantē mihi te solū cōsolatorē medicumqꝫ fore. Sed spero te ꝑpe diē rediturū: qua quidē spe fretus amicos etiā cōsolabor. Vale rediqꝫ fœlix. Die. xxviii. Aprilis. in agro caregio.

Laudes amici scilicet Bindacii Recasolani.

Marsilius Ficinus Philippo Valori Oratori Florentino. S. D.

Diuturnus Laurentii medicis morbus vna cum iniquitate tēporū (vt arbitror) in causa fuit: vt & ego non leuiter ægrotauerim. Sed ex longa infirmitate iam satis belle cōualui: videlicet aspirāte deo: Nemo vero longi languoris tædia magis mihi leuauit: ꝗ Bindacius Recasolanus familiaris nr̄: vir certe natura generosissimus: virtute ꝓbatissimus: opa officiosissimus hic sæpe me sponte sua: sæpe etiā tuo noie salutauit: Significauit ꝑterea se tibi debere ꝗ plurimū. hūc igitur in primis ama mi Valor: & apprime te amantē: & omniū amore dignissimū. Martinus vranius alter ego ad nos reuersus narrauit hodie ꝗ amice ꝗꝗ magnifice eum exceperis. Fecisti tu quidem (sicut soles) Nec quicqꝫ hoc tempore mihi gratius efficere potuisses. Die. xxvi. Iunii. M. cccc. lxxxxii.

Laudes legitimi principis.

Marsilius Ficinus Eberardo Duci Vitēbergensi & montis Peligardi senatori. S. P. D.

Multa iam pridē de singulari virtutū tuarū excellentia ex multis audiuimus: Plurima nuper accepimus a martino vranio nostro teste quidē & fideiussore apud nos locupletissimo: Laudūqꝫ tuarū præcone apud oēs fide dignissimo. Qrobrē ingēs admirabiliū virtutū tuarū: quasi stellarū splendor ad nos vsqꝫ refulgēs: incredibilem in nobis iam accēdit ardorē: ad te vehementer amandū & colendū in primis atqꝫ venerandū. Desiderabā æquidē iam diu quod & plato noster optare se ꝑdicabat: Cognoscere principē: in quo quēadmodū in Pallade vna cū potētia: pariter sapiā cōspiraret. Necnō: vt in cæsare magnanimitas cū clemētia: Sicut in scipione grauitas cōcomitate concurreret. In quo ꝑterea floreret & iusticia minois: & religio nūmæ: sub quo pax illa rediret octauiani: Qui deniqꝫ pacis studia rebus bellicis anteponeret: templa fundaret: publica lr̄arum Gymnasia faceret. Quē subditi nō tam metuāt ꝗ amēt & obseruēt atqꝫ mirent̄. Eiusmodi qdē est legitimi principis idea: & optata quōdā a platone: & a nobis in primis desiderata. Atqꝫ (vt cōstans iam fama ꝓhibet) in te ꝑcipue ingēs: vt nō mirū sit me iam: meosqꝫ achademicos oēs tot virtutū tuarū radiis inflamma

tos: te quasi cœleste numen colere an alios principes atq; venerari. Sed incredibili quodã amore p̃terea cogimur te obsecrare (vt ipe nos quoq; ames) singulariter te amãtes: semp q; post hac etiã (vt iam facis) me facis) memineris queadmodũ omne lumen pendet ex alto: ita virtutũ tuarũ splendorẽ ex ipso deo p̃re luminũ dependere: vt summus ille bonorũ: oim auctor ꝓbitatẽ tuã pariter atq; fœlicitatẽ confirmet etiam in posterũ & augeat cõfirmatã dispositionẽ & quotidianos cœlestiũ cursus aspectusq; cõsideras: ꝓsequaris: Probo æquidẽ dilectissime mi Bãdaci: Verũ tñ si qñ Astrologiã illã aggrediaris: qua frustra nimiũ certa futurorũ iudicia ꝓmittunt: id minime cõprobabo. Quẽ em̃ oim familiarissimũ habeo: eundẽ & fœlicissimũ fore desidero. Comptũ vero habẽmus: oẽs qui p̃dicẽdis futuris curiosius inhiãt oim infortunatissimos esse vl' fieri. Cuius qdẽ aduersitatis causas: vel manifestas: vel occultas esse putamus. Manifeste ꝑfecto causæ sunt: q infinito: ac prsus incerto futurorũ studio sua semp oĩa negligere cõpellunt. Plerũq; vero imminentis fati vel ꝓmissis cõfisi vel minis deterriti: sua quidẽ sñia necessariis: ipsi interea nihil agunt: toti videlicet ex fato pendentes. Occultas aũt huius rei causas esse arbitror. Quod ꝓuidentia diuina: Cui natura fatum: fortuna: seruiunt: nõ dat oibus oĩa. Sed sua cuiq; iuste dispensat. Quibus ergo & his quidẽ volentibus futura cõcessit: merito p̃sentia negat. Cum em̃ præsentia: si cum futuris cõpares: paucissima minimaq; sint: si rebus eiusmodi careas: dũmodo futura: quæ q; plurima maximaq; sunt quoquomodo possideas: cõqueri apud ꝓuidentiã de tua sorte nõ debes. Forte vero fortuna: quæ videt in hoc saltẽ opposita fato: q illud quidẽ ordinẽ rerũ asserit necessariũ: hæc vero ordinẽ eiusmodi tenuit: nimirũ futurorũ auguratoribus tanq; fatidicis assertoribusq; fati infensa reddit & aduersa. Forte etiã q ventura audacter anticipãt: quæ cœlestis ille pater in sua posuit ptãte: sibi ipsis qd dei ipsius est: insolẽter vsurpãt. His ergo iuppiter indignatus eos tanq; gigãtes illos supbia nimiũ elatos efulminat. Missa equidẽ nũc quæ mihi succurrũt Astrologica facio. Rerũ videlicet recõditarũ longeq; a pñti distantiũ pscrutatores: incidere ꝓtinus in saturnũ abditissima quæq; remotissimaq; tenentem. Et qm̃ pñtia fortunæ bona cõcessit Ioui: rebus tandẽ venturis secretissimisq; cõtentum. Qõobrem (vt summatim cuncta concludam) dilectissime mi Bindaci: qm̃ ad sola præsentia longe deficimus: ne dum ad futura quoq; sufficiamus: quod diuinæ præcepit Paulus: memori semp mente tenendum. Nolite sapere plusq; oportet sapere. Sed sapere ad sobrietatem. Vale.

Opiniones nõ temere diuulgande. Item orphei carmina.

Marsilius Ficinus Florẽtinus Martino Vranio amico vnico. S. D.

ARgonautica & hymnos orphei & homeri atq; ꝓculi Theologiamq; hesiodi: quæ adolescens (nescio quõ) ad verbum mihi

soli transtuli: quemadmodū tu nuper hospes apud me vidisti: ædere nū quam placuit: ne forte lectores ad priscum deorum demonumque cultū iam merito reprobatum: reuocare viderer: quantū enim pythagoricis quondam cure fuit ne diuina in vulgus æderent: tanta mihi semper cura fuit: non diuulgare prophana: adeo vt neque commentariolis in lucretiū meis quæ puer adbuc (nescio quomodo) commentabar: deinde pepercerim. Hæc enim sicut & pato traged as elegiasque suas vulcano dedi. Maturior enim ætas exquisitiusque & examen: (vt inquit Plato) sæpe damnat quæ leuitas iuuenilis vel temere credidit: vel saltem (vt par erat) reprobare nesciuit. Periculosius vero est (vt & plato inquit) noxias opiniones imbibere: quam venenum pessimum dinulgare. Sicut enim bonum quo latius: eo diuinius: ita latissimum malum: pestilentissimū. Promisi vero tibi tutiora quædam Orphei carmina mittere. Ecce mitto.

Orphei versus de deo.

EVsebius cæsariensis Libro. xiii. de euangelica præparatione sic ait: sed orpheus etiam in carminibus quæ inscripsit de verbo sacro: diuina virtute omnia gubernari: cunctaque a deo producta hoc mō asserit vt legit in libro quē Aristobolus ad Ptholomeū scripsit

VOs qui virtutem colitis: vos ad mea tantum.
Dicta aures adhibete: animosque intendere vestros.
Contra qui sanctas leges contennitis: hinc vos.
Effugite: & procul hinc miseri: procul ite prophani.
Tu vero qui diuinas specularis & alta.
Mente capis musee voces: complectere & illas.
Aspiciens sacris oculis sub pectore serua.
Hocque iter ingressus: solum illum suspice mundi.
Ingentem auctorem solum: interituque carentem.
Quem nos præsenti quis sit sermone docemus.
Vnus perfectus Deus est qui cuncta creauit.
Cuncta fouens: atque ipse ferens super omnia sese.
Qui capitur mente tantum: qui mente videtur.
Qui nullumque malum mortalibus inuehit vnquam.
Quem præter non est alius: tu cuncta videto.
Hic ipsum in terris melius quo cernere possis.
Hic & enim video iosius vestigia: fortem.
Hicque manum video: verum ipsum cernere qui sit.
Nequaquam valeo: nam nubibus insidet altis.
Nemo illum: nisi caldeo de sanguine quidam.
Progenitus vidit: quem cœlorum aurea sedes.
Sublimisque tenet: cuius se dextera tendit.
Occeani ad fines quem de radicibus imis.
Concussique tremunt montes: nec pondere quiuis.

Immenso sint: ferre queunt: qui culmina cœli
Alta colens: terris nunq̃ tamen ille sit absens.
Ip se est pricipium mediumq̃ & exitus idem.

Item idẽ in tercio inducit porphirii verba ista.

Admiranda est grecorum sapientia: qui Iouem mundi mentem arbitrentes: que in seipsa mundũ cõtinens ꝑduxit: sic a theologia orphei ꝑfecti de ipso tradiderunt.

Orphei Carmina.

Idereeq̃ domus Rex est & iuppiter ipse
s Principium atq̃ ortus verum vis vna deusq̃
Vnus & omnipotẽs regali in corpe cuius
Singula ponunť: tellus: vnda: ignis: & aer.
Nox simul atq̃ Dies: sapientia primaq̃ origo
Ac iocundus amor magno hoc in corpore regis
Sunt iouis excelsi: ceruicem nanq̃ videbis
Cœli suspiciens reuerentia magnaq̃ tecta.
Hoc caput auricomũ: flaui de vertice crines
Stellarum rutilant radii: de hinc aurea pandit
Cornua bina caput: capitisq̃ simillima thauri
Vnum est ortus: ipse occasus & aliud
Ast oculi fulgens: ingenti lumine phœbus
Lunaq̃ purpureo phœbi redimita colore.
Præscia venturi mens cõstat regius æther
Quam strepitus nullus: nec vis: nec fama latere
Arcanũ ve põt: penetratq̃ ꝑ oĩa victrix
Præterea inuictum corpus: sine fine modoq̃
Panditur. Ast humeri magni quoq̃ pectora lata.
Est aer: alas: quoq̃ vento possidet ille
His ad cuncta volans: euro est velocior ipso
Tum sacer antiqua matre ex tellure tumescit
Venter & ex altis cõsurgit montibus ingens
Quem medio pontus subcingit rite sonorus
Vltima præterea terrarum limina & ampli
Fundamenta globi: furibundaq̃ tartara plantas
Esse pedum magni constat rectoris olimpi.
Hic dum sub terris celasset cuncta: deinde
Ex imis repetẽs: in lucem ꝑtulit almam.

Porphyrii expositio. Simulacrũ Iouis.

v Vniuersus igitur mũdus Iuppiter est. animal ex animalibus: deus ex diis constitutus. Iuppiter aũt est quantũ intellectus est: a quo vniuersa ꝑducuntur: & qui cuncta creat intelligendo: hoc igitur modo theologis de Ioue sentiẽtibus impossibile est talem eius

imaginē fingere: qualem carmina descripserunt. Iouem igitur esse credendum est: virtutem ꝓuidentem atq; viuificam: quam pila & rotundis figuris significant: hominis simulacrū ei constituunt: qm̄ mens est: quæ cuncta seminali rōne producit. Sedere autem fingitur (vt stabilis virtus) atq; incōmutabilis exprimatur. Nuda apertaq; habet superiora. Quoniā cōspicuus intelligentiis & superioribus est: inferiora vero tegūtur: quia occultatẽ inferioribus creaturis. Scæptrum leua tenet: qa in his corporis partibus: ceu spiritalissimū vite domicilium inuenitur. Creator em̄ intellectus rerum spiritusq; viuificus mūdi est. Dextera vero aut aquilā ꝓtendit: aut victoriam: alterum quia cæterorum deorum dn̄s: queadmodum aliarum auiū aquila est. Alterum quia oīa sibi subiecta sunt. ix. Iunii. M. cccc. lxxxxii.

Exhortatẽ amicos vt Plotino forās ꝓdeunti faueant.

Marsilius Ficinus Philippo Carducio dilectissimo suo. S. D.

S Alue mi Carduci academiæ studiosissime cultor. Vide q; verū sit ꝓuerbium illud: omniū rerum vicissitudo est. Diuinus Plato noster quondā magnū plotinum peperit. Plotinus platonē iam parturit: ꝓpediem pariturus. Plato lucem plotino dedit. Plotinus platoni reddet lucem: Cum ipse primum prodibit in lucem. Editus ille quidem iam est a nobis: sed adhuc (nescio quō) liminibus hæret. Surge age Carduci: nostrorū oīm ardentissime. Plotinū hærentē ꝓmoue: nostrosq; omnes & cæteros cohortare ad hunc manibus alacriter comprænbendendū: vt ipse in lucem euestigio ꝓdiens: contuentibus oībus vicissim reddat lucem. xii. Iulii. M. cccc. lxxxxii.

In librum de vita missum ad amicum.

Marsilius Ficinus Ioanni Cenacio: & Bindacio recasolano dilectissimis suis. S. P. D.

S I qui familiarium meorum mentem meam tenent: vos certe familiarissimi oīm totam ꝓrsus habetis. Vos itaq; minime latet: quo consilio vsus: quaue spe & fiducia fretus: libros de vita cōscripserim: vt ingeniosis quidem ꝓdessem omnibus: sed inter eos multomagis amicis: maxime vero ciuibus in primis saluti patriæ necessariis. Non dubitabam equidem me semel q; plurimis immo omnibus ꝓfuturum: si quos potissimū conseruarem: salutis publice seruatores. Meum quidē hactenus fuit: libros illos hac snia: diligētiaq; cōponere. Vestrum vero deinceps operam assidue dare ne forte me fallat opinio frustraq; nimiū laborauerim. Quotiēs ergo paulantoniū soderinū nostrum salutabitis. Virū & frequētissima salutatōne: & ꝑpetua salute dignissimum. Totiēs cōmemorare huic ꝑ cæteris memineritis. vt libros de vita relegat & obseruet. Huic em̄ maxime vitā longā saluteq; ꝑpetuam exoptamus. Quippe cum & ingeniosissimus amicissimusq; sit: magnisq; medicibus patronis nr̄is: nō parua quidē naturæ: certe q; maxi-

ma beniuolentiæ necessitate cõiunctus. Ideoq̧ saluti publice admodũ necessarius. Si tantũ robore vir ille valeret: quantum cõsilio ꝓualet: ita neq̧ medicorũ remediis indigeret ad bñ valendũ: sicut nec vllorũ iam consiliis eget ad bñ viuendũ. Iam vero si tantũ valitudini suæ qñq̧ cõsuleret: quantũ rebus agendis & amicorũ cõmodis reiq̧ publice ꝓspe ritati quotidie ꝓspicit: nequaq̃ vos vrgerem vt de curanda sui corporis valitudine moneretis. Deniq̧ bñ valete. Et paulãtoniũ nostrũ (vt soletis) salutate freq̃ter: de colenda diligẽtius valitudine: quotidie monitu[r]i: vt ipse quoq̧ tamdiu saltem filio suo Tõme præclaro adolescenti viuat: q̃ diu sibi Tõmas suus pater vixit clarissimus æques. die. xxii Iulii. M. cccc. lxxxxii.

Cathalogus familiariũ atq̧ auditorum.

Marsilius Ficinus Florentinus Martino Vranio amico vnico. S. D.

Nihil a me iustius postulare poteras: q̃ quod p Ioannem Streler cõgermanum tuum iam sæpe requiris: amicorum videlicet nostrorum cathalogum: nõ ex quouis cõmertio vel coutubernio confluentium: sed in ipsa duntaxat liberalium disciplinarum cõmunione cõuenientium. Cum em̃ absq̧ amicorũ meorũ præsentia esse nusq̃ aut debeam. aut velim: ipseq̧ sim non in ytalia solum in meipso: sed in te etiam in germania: merito amicos hic meos: istic etiam mihi adesse desidero. Omnes quidem ingenio moribusq̧ ꝓbatos esse scito. Nullos em̃ habere vnq̃ amicos statui: nisi quos iudicauerim lr̃as vna cum honestate morum: quasi cum ioue mercurium cõiunxisse. Plato enim nr̃ in ep̃lis integritatẽ vitæ verã inquit esse philosophiam: lr̃as autẽ q̃si externã ph̃ie nũcupat ornamentũ. Idẽ in ep̃lis ait philosophicam cõiōnem omni alia nõ solũ beniuolẽtia: sed etiã necessitudine ꝓstantiorẽ stabilioreq̧ existere. Sed vt mox veniã ad cathalogũ: cunctos summatim amicos ita laudatos accipito. At si proprias cuiusq̧ laudes singulatim narrare voluero: opus inceptauero longe ꝓlixum. Si quos ꝑtermisero nõ æque laudatos ꝓrsus inuidiosum. Omnino vero absurdum fuerit: si dum amicos ordine disponere tento inter in cõparationibus oĩa perturbauero: odiũ ꝓ beniuolẽtia postremo reportãs. Primũ summũq̧ inter emicos locũ patroni nr̃i medices iure optimo sibi vendicãt. Magnꝰ cosmus Gemini cosmi: filii viri ꝓstãtes petrus atq̧ ioannes. Gemini q̧ petri nati. Magnus laurẽtius & inclitus iulianus. Tres laurentii liberi. Magnanimus petrus ioãnes cardinalis plimũ venerãdus. Iulianꝰ egregia indole ꝓditus. Ac ne in longũ singulorũ laudes ꝓsequar vna medices oẽs cõi laude cõplectar. Genus heroicũ. Præter patronos duo sũt nobis amicoꝶ genera. Alii em̃ nõ auditores q̃dẽ oẽs: nec oĩno discipli sed ꝯsuetudĩe familiares (vt ita loq̃r) cõfabulatores atq̧ vltro citroq̧ cõsilioꝶ disciplinaꝶq̧ liberaliũ cõicatores. Alii aũt ꝑter h̃ q̃ dixi nos c ñq̧ legẽtes & q̃si docẽtes audiuerũt. & si ipi q̃dẽ q̃si discipli: nõ tñ reuera di

ſcipuli:nõ enim tantũ mihi arrogo:vt docuerim aliquos aut doceã:ſed (ſocratico potius more)ſciſcitor omnes atq́ʒ hortor fœcundaq́ʒ familia rium meorum ingenia ad partum aſſidue ꝓuoco. In primo genere ſunt Naldus:Naldius a tenera ſtatim ætate mihi familiaris.poſt hũc in adoleſcẽtia noſtra peregrinus allius.Chriſtophorus Landinus.Bapti- ſta Leo:Albertus petrus:pazius.Benedictus Accoltus Aretinus. bar tholomeus Valor.anthonius caniſianus.paulopoſt.Ioannes caualcan tes.Dominicus galectus:anthonius calderius. Hieronymus Roſſius. amerigus & Tomas ambo bencii. Cherubinus quarqualius geminia nenſis.Anthonius ſeraphicus.Michael Mercatus ambo miniatenſes. Franciſcus bandinus.Lauretius lippius collenſis Bernardus nuthius. cõmandus. Baccius vgolinus. Petrus fannius præſbr.Horum plurimi exceptis landino & baptiſta Leone & benedicto accolto:primas lectio nes noſtras nonnũq́ʒ audiuerunt.In ætate vero mea iam matura famili ares nõ auditores.Anthonius allius Ricciardus anglarienſis.Bartho- lomeus Platina.Oliuerius arduinus.Sebaſtianꝰ Saluinus amitinus no ſter.Laurentius bonincõtrus.Benedictus biliottus Georgius Antho nius veſpucius.Ioannes baptiſta boninſegnius. demetrius bizantius. ioannes victorius Soderinus:Angelꝰ politianus.Pierleonus ſpoletinꝰ ioannes picus Mirandula. In ſecũdo genere id eſt in ordine auditoꝝ ſunt Carolus Marſupinus.Petri quinq́ʒ.Nerus.Guiciardinus. Sode- rinus.Cõpagnius.parentus philippi duo. Valor ſcilicet & Carducius: ioannes quattuor canacius.Neſius.Guiciardinus.Roſatus. Bernardi quattuor. Victorius Medices.Caniſianus.Michelectius. franciſci qua tuor.Berlingierius Rimicinus. Galdus.petra ſancta. Amerigus curſi- nus.Anthonius Landafrinus.Bindacius Recoſolanus Alamannꝰ do- natus.Nicolaus michelotius.Mathaeꝰ rabatta.Alexander albitius: for tuna hebreus.Sebaſtianus præſbiter.Angelus carduccius.andreas cur ſus:alexãder borſius.Claſiꝰ bibieniꝰ.Franciſcus diacetꝰ.nicolaus valor

Prohemium in compendium proculi.

Marſilius Ficinus Martino vranio amico vnico.S.D.

POſt diſceſſum ex italia tuũ aduecti ſũt e græcia mox ad magna- nimũ Petrũ medicem. libri multi ex q́ʒplurimis electi nuper ele ctore Laſcari græco admodũ elegãte ꝓ regia illa biblioteca iam pridem a magno Laurentio fœliciter inſtituta.Ego aũt inter multa (vt ſoleo)ſemꝑ in primis legi platonica.primaq́ʒ inter hæc cõmentaria Pro cli in ſex Platonis de re pu.libros principiũq́ʒ ſeptimi. Quos igitur ex amœniſſimis horũ pratis floſculos paſſim diſcurrendo collegi: religio nẽ ſanctam præceteris redolentes:ad te mitto in ſignem religione virũ. iii.Auguſti.Mccccxcii.

Excerpta ex proculo in rem publicam Platonis a Narſilio Ficino

Tres cuiuſq́ʒ dei proprietates.

Bonitas. Immutabilitas. Veritas.
Bonitas. Potentia. Cognitio.

PLato in legibus per tres ꝓprietates diffinit ipam dei ratione͂.s. per bonitatem:potentiam:cognitionem:per tres quoqꝫ similes in re publica.s.per bonitatem:immortalitatem:veritate͂: immutabilitas quidem est potentiæ propria:veritas autem cognitionis perfectio.Dicitur autem vnusquisqꝫ deus reuera bonus. Tum quia cum bono suo nullu͂ malum est admixtum:tum quia bonitas in eo no͂ est habitus aliquis essentiæ additus.Sed ipa eius essentia. Non enim pri⁹ quidem est deus.Deinde bonus existi.Eadem enim essentia sua formaliter & deus æque est & bonus.Sic igitur vnusquisqꝫ deus ita suapte natura dicitur seipse bonus sicut deus primus seipo bonum.Proculis idem in elementis theologiæ ꝓbat vnumque͂qꝫ deum ita esse formaliter bonitatem quandam essentialem:sicut primus e͂ ipsum bonum super essentiam:Item ad ipsam deitatem tria hæc formaliter pertinere:bonitate͂ puram:potentiam non impeditam:cognitionem nullius incertam.

Deus nullius mali causa:nunqꝫ mutat formas:nullum fallit.

PLato in repu.Tria dogmata theologica ponit. Primu͂ si quisqꝫ deus suapte natura vere bonus est: bonorum quidem semꝑ est causa.Mali vero alicuius nunqꝫ. Secundu͂ si vere pote͂s est:penitus immutabilis. Tertium si ad deum & potentia immutabilis & veritas bonitasqꝫ pertinent:neminem vnqꝫ fictionibus vllis me͂daciisqꝫ fallit. Circa primum dubitatur vnde sint mala:Si deus nihil agit ad malum.Circa secundu͂ si deus nullus vllo modo mutatur:quomo͂ dii sponte apparent:Alias quidem figurati:alias non figurati:nisi.n. hæc admiserimus:omnem sacrorum disciplinam & opera sacerdotu͂ funditus sustulerimus:& ipa quoqꝫ visa in quibus dii sponte in figuris alias aliis se se offerunt.Circa tertiu͂:quo͂ responsa nonnunqꝫ falsa reddantur:Iam vero multa in oraculis mendacia deprehendunt: Respondetur ad primum.Malum nec ex deo:nec ex alia causa proprium inter existe͂tia habere processum.Neqꝫ vero possibile est:vel malorum idea͂ ponere: vel materiam dicere causam esse malorum. Omnes enim ideæ tanqꝫ species quæda͂ intellectuales sunt atqꝫ diuinæ:Extantqꝫ exemplaria: tum essentiarum:tum perfectionum ad essenttam pertinentium. Materia vero ex deo producta est tanqꝫ necessaria mu͂do:neqꝫ malefica est.Quippe cum ad generationem vniuersi conducat.Neqꝫ etiam est bonu͂.Cuꝫ omnium vltima sit:sed in necessariis ordinem habet. Quicquid em͂ est alicuius gratia:tale est.Nullam ergo vel specialem vel materialem malorum cau am ponere fas est.Nec omnino vnam eorum causam.Sed que͂admodum ipse inquit: dicendum est particularia & dispersam malu͂ inferre.Particularia quidem. Quoniam nullum vniuersorum vt intellectus:anima:corpus:causa est malorum. Dispersa vero:quoniaꝫ non res

vna quædam causa est malorum: sed (vt ipse inquit) alie malorum occa
siones sunt quærende. In corpore quidem malum: id est moribus acci
dit ꝑpter diuersa quædam absq; mutua proportione inter se confluen
tia. Dum vnumquodq; superare contendit: Malum quoq; in anima ꝑ
pter differentes vitæ species & contrarias inter se pugnantes. Quibus
pugnantibus ex aliis malum accidit aliis: vnoquoq;: quod suum ē: agē
re: Oportuit autem corpus fore tale. s. ex contrariis atq; repugnantib9:
(vt foret) non nihil etiam in mundo caducum. Atq; ita perfectus mun
dus: ex omnibus videlicet constitutus. Animas quoq; commixtionez
hic habere: ne regiones istæ mūdi: rationalium animalium expertes fo
rent. Neue rationales vitæ in corporibus absq; medio plantarētur sed
egerent: Paterenturq; in rationalium quoq; conditiones: & talia quæ
dam appetant. sentiant: imaginentur. Hic enim opus est mortalib9. Si
modo vel breue tempus in his sunt regionibus permansura. Dum igi
tur: quod suum est: res quælibet agunt: mala subincidunt. Neq; ꝑpter
aliud nisi propter bonum. Quibus sane contingentibus vniuersum vti
tur oportune: Euaduntq; hæc in bonum per ipsam videlicet vtentium
potestatem. Quapropter nullū est purū alicubi malū. Sed est boni quo
dammodo particeps. Atq; ita malum diuinitus quoq; pendere q̊dam
modo dici potest: tanq̄ quodammodo bonum. Sed interim ab aliis ꝑ
multis particularibus agentibus velut aduenticiū huic incidere: accide
re inq̄ multis ipsis atq; diuersis. Ad dubiū de apparitionib9 deinceps
ita respondebimus. Dum superi permanent immutabiles nec admittūt
quicq̄ nec amittūt diuina quædā visa inde ꝓsiliunt quæ generationem
suam in loco nobis circūfuso suscipiunt. Cum eñ spectatores quidē vtā
tur corporibus. Dii vero sint incorporei spectacula diuinitus emanātia
videlicet corā dignis aspectu habent quidē aliquid a superis ꝓducenti
bus: Nō nihil vero spectatoribus quoquomō cognatū. Quapropter
apparent. Neq; tamen omnibus. Et quibus apparet aspiciunt dumta
taxat perfulgida quædā animarū inuolucra. Et iccirco clausis oculis fre
quenter aspiciuntur. Quantū igit̄ extensa sunt & in alio quodā hōi.
id ē Aere apparent: cognata spectantibus euadunt. Quantū vero diui
no sunt referta lumine: & efficatiam habēt: deorumq; vires imagine re
præsentant: per ipsa perspicua symbola. i. signa: continue velut suspensa
dependent a numinibus ꝓducentibus ea. Quapropter & ineffabilia il
lorum secramenta mysteriaq; per talia figurantur: dum formas varias in
tuentibus offerūt. Testantur hoc eloquia sacra: sacerdotem sic alloquē
tia. Diuina quidē omnia incorporea sunt. Corpora vero ꝑpter vos his
sunt adhibita. Quippe cum incorporea incorpaliter percipere nequea
tis: propter corpoream naturam istam: in quam estis vniuersi: Hæc ibi.
Hæc igitur & apparent & disparent provolūtate deorum: ipi vero sunt
occulti: quales natura sunt interea permanētes neq; quicq̄ ꝑ hæc ostē

ta suscipientes: nec amittentes. Quemadmodũ intellectuales illæ species. i. ideæ neq; corporeæ fiunt: vel cõpositæ: vel formatæ: dum per ipsas talia quædã efficiunt̃ p ipsas videlicet minime tales. Omnis itaq; deus permanet: nõ formatus q̃uis sponte: q. formatũ sese offerat. Non. n. in ipso talis quædam forma est: sed ab ipso: dum spectator nõ valet sine forma: quod est sine forma videre: sed pro modo suo sub forma ꝓspicit nõ formata. Ad tertiũ dubium ita respondemus. Mendacium nõ est in superis qui respondent: sed in his qui responsa suscipiũt: ꝓpter infirmitatem suam oraculum peruersæ suscipientibus. Atq; hæc ipa fallacia nõ contingit præter numinum voluntatem volentium dignos dumtaxat votum consequi. Sunt & nonnulli: quibus veritatem ipsam puram penes deos manentem: scire non conuenit. Sed pati quod conuenit p fallaciam penes se contingentem. Neq; igitur veritatem dii ignorant nec ipsa confundunt. Sed confusione propter ineptitudinem nostram apud nos accidente ad nostrũ vtunt̃ vtilitatem iam vero ipsa oraculorũ testatur historia. Propter locum vel tempus: vel modum vl' aliud interrogãtis erratum: falsum in responsis accidere. Quando Plato in repub. dicit non solum omne diuinum: sed etiam demonicum semper esse veridicum: neq; mentiri: intelligendum est de demone vero dictũ atq; naturali: non de demonio per habitudinem quandam sic appellato. Quod mutationes plurimas substinet: seducitq; illos: quibus factum ẽ amicũ. Quod vero ẽm essentiam est demonium: cum & rationale sit: est omnino veridicum. Irrationale vero & ipsum quidem veritatis est impos: fallituraq; & fallit tanq; falsum: existimaturq; genus fallax. Quod tradit historia sæpe decipere: dũ vel subit oracula: vel inuocationes auscultat: vel vltro aliquibus occurrit. Idq; totum est non natura demonũ sed habitudine. Tota religio & opera sacerdotũ & historia: communisq; hominũ fama consentit: deos sensibiliter apparere: multasq; offerre formas variasq; figuras. Et alias quidem lumen proferre non figuratũ: alias figuratum: & nunc quidem humana figura. Nunc alia. Dum videlicet vbiq; permanet immota diuinitas: Ipsa nanq; deorũ simplicitas apparet multiplex intuentibus. Non quidem per illius mutationẽ vel fallaciam: sed propter naturæ conditionem: quæ pro modis participantiũ diffinit deorum ꝓprietates. Cum enim deus ipse participatus: in se sit vnus atq; simplex: aliter ipsuʒ participat intellectus aliter intellectualis anima. Phantasia item aliter atq; sensus. Intellectus enim indiuidue. Intellectualis anima reuolubiliter. Phantasia formabiliter: Sensus vero passiue. Idq; quod participatur per substantiam est vniforme. Per participationem vero fit multiforme: est immutabile. Apparet mutabile propter infirmitatem nostram. Cunq; nullo modo sit graue: dum tamẽ implet: grauare videtur. Quemadmodum de pallade poetæ tradunt. Quale enim est quod capit: tale necesse est (vt ita dicam) quod accipit̃

apparere. Quādo igitur deorum aliqui quasi hospites vel aliter nobis occurrunt nō est putandū apparentem mutationē illis inesse: sed indifferentibus susceptaculis imaginationem variā resultare. Atq̧ hic vnus est modus: quo poesis deos in se immutabiles: tn̄ nobis. q. mutabiles introducūt. Est & modus secundus qn̄. diuinum ipsum multas in se vires habens specierumq̧ omnium plenum varia contemplantibus intelligibilia spectacula ꝓfert. Tunc em̄ tradūt diuinum ipsum has vires in se continens demonstratam virium varietatem in formas varias cōmutare. Alias aliam ꝓferens: semꝑ quidem ſm omnes agens apparēs tamen transitoriis animarū intelligentiis semꝑ aliud atq̧ aliud ꝓpter formarum quas in se continet multitudinem. Atq̧ hoc pacto ꝓteus ille formam ꝓpriam fertur spectantibus ꝑmutare: alius deinceps aliusq̧ apparens. Proteum igitur qui diuinus quidam intellectus est virium omniū specierumq̧ plenus sub neptuni serie computatus particulares animę quę sub eadem serie nominant̄ ꝑ hoc e assidue contemplant̄: & nunc quidem alias tunc vero alias species intuent̄: suarumq̧ cogitationum ꝓgressionem ꝑ proteo applicantes formarū ꝑmutationem in ꝓteo suspicant̄. Itaq̧ videtur omnia fieri spectantibus ipsum quotcunq̧ terram incolunt: vel aquam vel aerem: aut ignem. Quot em̄ species in se continet: immo quot species ipse semꝑ est eterne: totidem alterne videtur effici ꝓpter ꝑceptionem intuentium iugiter alternantem. Tercius apparitionis varie modus est quando varia vnius dei visa nō ꝑueniūt ꝓpter subiectorum ꝑceptiones neq̧ ꝓpter varietatem virium diuinarum: sed qn̄ deus idem ſm ordines diuersos ꝓgredit̄: & vsq̧ ad vltima quasi descendit numero se multiplicās in ordinesq̧ inferiores declinās. Tunc rursus fabule tradunt diuinū illud ꝑmutari in hanc ipsam speciē desuꝑ inquam ꝓcessum fecit. Hac itaq̧ rōne Mineruam quidem mentori. Mercurium vero lario aui garule. Appolinē rursus asturi se similē reddidisse ferunt. ostēdentes videlicet ꝑstantiores horum deorum ordines: in quos ꝓcesserunt ab vniuersis. Quōbrem qn̄ diuinas apparitiones describunt eas sine forma figuraq̧ conseruare student. Vtpote qn̄ pallas achilli quidem soli se declarauit exercitui vero ꝑsenti nequaq̧. Vbi vero apparitōes angelicas afferunt. Deos alienis formis indutos ꝓferunt: sed his quidem vniuersalibus. Quemadmodū in humanam quandam speciem viro mulieriq̧ cōmunem nec hoīs alicuius ꝓpriam deuenisse canunt. Sed qn̄ demonicas narrāt ꝓcessiones: tunc in singula quędam particulariaq̧ mutationes descensumq̧ in bruta nō verent̄ afferre. Vltima em̄ ordinum sequētium deos ꝑ figuras huiusmodi declarantur. Iam vero consideratu dignum est igitur aperte cum ordinē rerum talia congruant. Diuino nanq̧ conuenit ipsum simplex. Angelico autem vniuersale: Demonico tandem particulare. Et illi quidē intellectuale. Isti autem rationale huic deniq̧ genus quoddam irrationa

le. In ipso enim demonum ordine vita quoqꝫ talis est implicita.

Tres habitus statusqꝫ animarum separatarum. Contemplatiuus Actiuus. Voluptuosus.

ANimarum habitus differentes sunt etiam a corpore separatarũ Similiter vniuersi loca quæ inhabitant differentia sunt. Necesse est igitur animas sic ab instrumentis mortalibus segregatas vt nec ad deteriora habeant habitudinem neqꝫ mortalium perturbationũ nugarumqꝫ sint plene secũ quoqꝫ ferre inuolucra olim lucida: adhuc pura sicut antea fuerant: neqꝫ materialibus vaporibus perturbata: neqꝫ ob naturam concreta terrenam. Animas autem nondum per phylosophiã perfecte purgatas: sed ad affectum ergo crassum corpus inclinatas vitã qꝫ cum ipso communem adhuc affectantes: necessarium est talia quoqꝫ vehicula sua sibi suspensa videre potentibus demonstrare. Vmbrosa videlicet materialiaqꝫ retroqꝫ pondere recedentia. Plurimumqꝫ secũ mortalis concrætæqꝫ naturæ ferentia: quod perspicue in phædone narratur. Harum præterea animarum ad hanc vitam se adhuc inclinantium differentiæ multæ sunt. Quæ enim vitam magis practicã duxerunt neqꝫ adhuc a vita eiusmodi destitere merito competens diligũt practicis actionibus instrumentũ; segregateqꝫ ab hoc indignate commertium percupiunt: Vitamqꝫ hanc nostram separatæ vitæ præponunt: vtpoteqꝫ secũ dum vitam illam agere nequeãt ad vitam videlicet practicam aptiores Quæ vero ob vitam flagitiosam Caducum corpus affectant vitãqꝫ cu; ipso nihil differre putant a vita in ipso ducta couenies est in locum vniuersi tenebrosum vltimumqꝫ deferri. Homerus quemadmo dum & plato animam distinguit ab idolo suo: & intellectũ ab his quæ sunt animæ propria & animã quidem idolo inquit vti intellectum vero vtrisqꝫ diuiniorem esse. Atqꝫ ydolum & animam esse quodammodo nota etiam in hoc corpore. In quo & seorsum a quo curam prouidentiãqꝫ huius habere: Idqꝫ naturaliter concupiscere. intellectum vero phantasticis formabilibusqꝫ motibus nostris nõ cõprahẽdi. Proinde queãdmodum animarum in cœlum ascendentium instrumẽta harmonicã vocem emittunt: motumqꝫ concinnũ præferunt: sic sub terras descendentiũ: iãqꝫ minus rationalium sonus similis est lamento: ferens videlicet affectuosæ phantasticæqꝫ vitæ dũtaxat imaginem. Inferorum præterea loca & iudiciarios sub terra status & flumina: quæ Homerus Platoqꝫ describunt: nõ esse putandum esse imaginationes vanas fabulosaqꝫ tantũ terriculamenta: sed quemadmodum animis cœlestia repetentibus: multa variaqꝫ loca illic sunt pro meritis distributa ita putandum est punitione quoqꝫ purgationeqꝫ indigentibus animabus: loca sub terris esse disposita varios defluxus habentia ab elementis circũfusis terræ. Quos sane defluxus flumina vocauerũt: esse deniqꝫ differẽtes demonum ordines huic ꝓfectos operi: partim quidẽ vltores: partim castigatores: partim

purgatores: partim vero iudiciales. Perterreri vero illic animas consentaneum est imaginatione demonum præfectorum statuque pro meritis quidam habitibusque: vario confusoque: & a superis solis radiis segregato.

Tres animæ vitæ: diuina: humana: ferina.

Triplicē animæ vitā ita summatim disponere possumus. Primā quidem optimam atque perfectissimam: qua diis cōiungit: agitque ibi vitam superis cognatissimam: ac propter summam quandam similitudinem: vitam illis iam vnitam: nec sui quidem iuris sed deorum: dum suum quidem subit intellectum: suscitat autem interim ineffabile munus caracteremque vniformis illius substantiæ superorum: copulansque simile simili: suum videlicet illi lumini lumen: ipsi scilicet vni super omnem essentiam vitamque extanti: ipsum essentiæ suæ vitæque proprie vniformæ quam maxime. Secundum vitæ gradum ponimus in quo animus a vita diuina deuenit in seipsum. statuitque mentem atque scientiā principem actionis: vbi euoluit multitudinem rationem omniformes specierum differentias contuetur: atque in idem & quod intelligit & quod intelligit: in se colligit: repræsentatque: & quasi per imaginem exprimit intellectualem essentiam: in vno quodam videlicet naturam intelligibilem comprehendens. Vitam denique tertiam arbitramur quæ cū potentiis deterioribus commertium iam init. Agitque cum illis imaginationibus sensibusque ratione carentibus vtitur: deterioribusque prorsus impletur.

Distinctio reru in genera quattuor. Itē de imaginibus atque vmbris

Plato in septimo de republica: rerum ordinem lineæ comparat: per continuam rerum connextionē. Quæ quidem ex mutua similitudine proficiscitur. Similitudo vero est vnitas quædam in rebus proueniens ex ipsa simpliciter vnitate vniuersi principio. Quæ sane tutum volens simillimū sibi facere: neque tamē simpliciter vnū: saltē maxime fecit vnitum. Ad quam vnionem confert etiā ipsa principii bonitas. Cum enim ipsius boni natura sit: quasi diffundere se per omnia per processum: vicissimque per appetitū ad se vnū oia reuocare merito vniuersū summope reddit vnitū. Diuidit aūt mūdana apud Platonē linea in partes præcipue duas. scilicet in genus insensibile atque sensibile. Primū illud longe amplius est secūdo: hoc videlicet in se cōtinēs. Illud iterū in res intelligibiles diuidit atque cogitabiles id est in formas diuinas atque mathematicas. Hoc aūt in res quasi substātiales atque imaginabiles. Substātiales quidē corpora sūt. Imaginales aūt imagines corporum atque vmbre. Imagines quidē repræsentationesque corporū speculares subiecto quodā indigēt tres habēte cōditiones: densitatē & lenitatē: atque nitorē: Opus quidē est densitate ne influēs apparitio si in subiectū inciderit nimis rarū subito trāsfluat. Atque ita imago ex multis defluxibus nō fiat vna. Lenitate vero. Ne asperitas ipsa propter partes suas partim quidē prominētes: partim vero profundas: inequalitatis cau-

ſa ſit imagini componende. Nitore quoq; ſplendido: vt imago alioqn exiles habēs formā cōſpicua fiat. Sic.n.& minutiſſime quæq; in dom⁹ ipius aere cōpoſitiones ſæpe patent oculis in radiis p feneſtellas rimaſq; penetrātibus. Alioqn ob tenuē naturā nobis occulte. Dicendū er go ſm ſententiā Platonicam in ſophiſta apparētes imagines: eē ſubſtā tias quaſdā quorundā ſimulachrorū machinatione quadam demonica fabricatas. Iam vero & vmbre: quas cū imaginibus comemorat q̄ſi co gnatas: eiuſmodi naturā habent: ſunt em̄ & ipe corporū figurarūq; ima gines plurimāq; ſympatiā: id eſt compaſſionē conſenſioneq; cum illis ipſis habent a quibus decidunt. Quemadmodū declarāt quotcūq; ma gorum artes ꝓnunciant ꝓmittuntq; ad ydola vmbraſq; cōficere. Quid vero dicam imaginum vmbrarumq; vires per quas fiunt in animalib⁹ ratione carētibus ſæpe multa: quæ omnē ſuperant rationē. Nam hyenā ferunt calcantē canis in alto ſedentis vmbram: illū ex alto p̄cipitare ſta tim atq; deuorare. Atqui Ariſtoteles inquit mulierē in purgatione mē ſtrui ſanguinis conſtitutā fædare ſanguine quodā obiectū ſpeculum & imaginem. Imagines deniq; ſubſtātias quaſdā eſſe. Plato cōfirmat vbi ait. Sicut cogitabilia ad intelligibilia ſe ſe habēt. Sic imaginabilia ad vi ſibilia corpora: Cogitabilia vero id eſt Mathematica: res in ſe quædam ſpecieſq; ſunt. Similiter imagines: cum ſint naturales quidam ex rebus naturalibus effluxus naturam quoq; ſuam habent.

Quomodo bonum eſt ſuper eſſentiā: Et quomodo cognoſcatur.

P Lato in ſexto de re pu. ita diuina cōparat. Solē quidē ipſi bono. Lumē vero ſolis Veritati a bono manāti. Colores ex lumīe de pendētes: formalib⁹ idealibuſq; rerū rōnibus: a bono ſub verita te pendētibus. Oculos aūt & genitos & illuſtratos a ſole cōparat intel lectib⁹ ad bonū ſilr̄ ſe habentibus. Subdit p̄terea. Queadmodū ſol ſup inferiorū viſibiliū generationē extat. Ita bonū ſup ens & eſſentiā. Itē ſi cut ſol lumēq; ſuū colores ſuperat atq; viſus: ita bonū veritaſq; boni lu mē: ē ſup ideas: entia: mētes. Deniq; ſicut ſol viſibilib⁹ nr̄is & oculis: nō ſolū actiōis pfectioniſq; cauſa ē: ſed etiā generatiōis naturæ virtutis: ita bonū ē oīm tā intelligibilib⁹ q̄ intellectib⁹ auctor. His itaq; oīb⁹ ē ſu perius. Cū igiẗ ipſum bonū ſit intelligibilibus: intellectu veritate ſu perius nō eadem ratione qua intelligibilia cognoſci poteſt. ſed Diuino quodā intuitu perceptio neq; intelligentiā excedēte. Quam Plato illu ſtrationē animæ nominat. Tunc videlicet ita diuinitus illuſtrare poſtq̄ a bono per negationē ſegregauerit: oīa quæ ſunt poſt bonū: viciſſim q; rite admodum comparauerit. Hac ſcilicet ratione reflectēs erigenſq; ſe in ipm̄: quaſi facta iam reſupina: quæ hactenus fuerat. q. prona. So lis inter mundana videtur ingenitus. Quoniā nihil amittit ſuū. Nihil alienum rurſus admittit. Cætera vero oīa radios ab illo nouos ſem per accipiunt: Dum ille in proprio centro reuoluitur. Atq; ita cœleſtia

circũ & inferiora collustrat: Sol igitur qua rone talis est: mundanis omnibus dominatur: quantũ vero corpus & mobile alicui subest. Supræ me videlicet: qui spere dicit circuitum identitatis habere. Hinc enim & sol ipse fertur. spera rursus illa: ad circuitum refertur sapientissimũ: idest mentem. Inter hæc momento sicut in rebus diuiduis est indiuiduũ velut vnitas atq3 punctum: sic in rebus corruptibilibus: incorruptibile aliquid esse.

Bonum triplex: scilicet in nobis: in idea: sup ideam.

PLato tres venerandi boni considerat gradus. Vnũ quidem in omnibus scilicet statum quendam vitæ ex intelligentia & voluptate rite pmixtum. Alium autem inter ideas. Aliũ deniq3 sup ideas: Inter ideas enim: Alie quidem rerum essentias constituunt: atq3 definiunt. Alie vero pfectiones suas essentiis adhibent. Illarum ptęrea prima est ens & essentia. Quod quidem genus est ad omnes alias ideas essentiales: id est quæ ad cõstituendas essentias ptinent. Velut ad ipsum animal: Ipsum hominem: ipsum æquum. Idearum vero ad pfectiones omniũ ptinẽtium. Prima est ipsum nõ simpliciter bonum sed ideale. Quod similiter genus est idearũ omniũ ad pfectiones rerum quomodolibet attinentium. Quales sunt ipsum pulchrum. Ipsum iustum & sapiens atq3 similia. Sicut ergo essentiæ rerum pfectiones suas origine quadam antecedũt esse em̃ naturaliter præcedit bene esse: ita ens & essentia in ipsa idearum serie ipsum antecedit ibidem ideale bonũ. Sed ipsum tandem simpliciter bonum est ente supius: simulq3 imparticipabile bonum. Nam bonum inter ideas in participabile quidem est: sed ẽ interim cum essentia: siue sub ente. In nobis tandem & sub essentia est: & participabile quidem est: sed interim cũ essentia siue sub ente. In nobis tandem & sub essentia est & particidabile bonum. Iam vero cõmunis omniũ consensus definiẽs bonum: cuius gratia omnia & quod appetunt omnia: vaticinari videtur illud nec vllius gratia esse: nec aliud prorsus appetere. Illud itaq3 necesse ens aliquod. Nec aliquod bouum in ente. Omnis enim essentia bonũ appetit: id est esse fm naturã: ac bene pfecteq3 sese habere. Bonum quoq3 in essentia illius ipsius substãtie gratia est quæsitum. vt videlicet fm naturam pfecte se habeat. Nec est bonum simpliciter: sed alicuius dumtaxat & in aliquo bonum. Deniq3 vt summatim dicam. Illud ideale bonum in ipso ente essentiaq3 tanq3 pars & alicuius & in aliquo totus gratia collocatũ. Itaq3 sup illud est ipsum simpliciter bonum.

De demonibus.

Marsilius Ficinus Philippo carducio dilectissimo suo. S.D.

CVm prodi platonici cõmentarium in platonicum alcibiadem: e græca lingua in latinam nõ tam ad verbum q3 ad sensum interptarer: recordarerq3 te platonicã de demonibus sniam summatim desiderare: hanc ibi reptam mittere ad te cõstitui. Lege fœliciter:

Philosophia cum fortuna & diuitiis nō cōiungit.

Marsilius Ficinus Philippo valori Oratori apud pontificem Florētino S.D.

INimici hoīs domestici eius: domestici quidē mei qui mihi sūt multi. multūq; molesti: qm̄ neq; philosophici: neq; philosophico victu supellectiliq; cōtenti: frequēter obiiciunt. Cæteros me dice domus clientes atq; clientulos: paucis annis inde q̄ plurimū accepisse. Me vero amplissime huius familie familiarissimū: ac (vt ita dixerim) cliētissimū: multis annis reportasse nō multum. Sed audi parumper mi valor: nostrā hanc ad meos apologiā. Cæteri quidē amici medicum: nō dum quantū voluerant: acceperunt. Ego vero quantū voluissem. si modo petissem. Et habeo certe quātū volo. Illi plerūq; præcario Ego gratis. Medices item aliis aliena dederūt. Mihi sua: Nos igit̄ ita causam apud domesticos nostrā pbelle ꝓbam⁹. At illi: quod mihi molestissimū est: nō cōprobant. Oportuerat em̄ iam diu vel meos vna mecū q̄nq; fore phos. Vel me nō fuisse philosophū. S; fatū videt̄ ab exordio rerū. Neq; phos vllos vnq̄ fore diuites. Neq; rursū diuites facile fore phos. Nullū em̄ fuisse fert̄ minerue cū iunone ꝯmertiū. Nec eisdē iuppiter & phœbus. Venusq; fauent: quibus mercurium simul atq; Saturnus. Neq; cum sapientia rerū cōtemplatrice: facile rerum dn̄a fortuna cōsentit. Porro vnū est necessariū. Vbi intenderis ingeniū valet. Ingenium igit̄ est fortuna diuisum in nobis habent imperiū. Hoc quidē in animi cultū plurimū dn̄antur. Hæc vero q̄ plurimum in rebus externis. Hinc & bona fortunæ dicūt̄. Sed in corpore vtrūq; forsitan æque pōt Verum nō licet epistolæ nunc vltra philosophari. Negocium em̄ iam aliud vrget.

Vbi plus fortunæ: ibi sapiētiæ minus: atq; vicissim.

Marsilius Ficinus Bindacio recasolano ciui optimo & dilectissimo suo. S.P.D.

ARistotelicū illud: vbi plus intelligētiæ: ibi fortune minus: atq; vicissim: vbi plus fortunæ illic minus intelligētiæ. Pleriq; forsitā sic accipiēt: vt sapiētissimi quiq; philosophiq; minime fortunati sint. Quod & carmina pythagorica comprobāt & res ipsa cōfirmat: nec nō astronomica rō: pcipue p mercuriū atq; saturnū phiam significari putās. Hos vero cum ioue: sole: venere: affluentiā rerū significātibus nullū officii habere cō mertiū. Deniq; legitimi veritatis cōtemplatores & negligūt fortunæ bona: & ipi a fortunatissimis negligūt̄ Neq; principibus placēt: neq; vulgo ꝓbant̄. Vt nō mirū sit eos minimū habere fortunæ. Vicissim vero fortunatissimi quiq; plerūq; negligūt sapiētiā plurimūq; temere & improuide viuūt: fortunæ videlicet afflatu cōfisi: Ego aūt & si supiorē interp̄tatiōe minime respuo: vtili⁹ tn̄ atq; diuini⁹ Aristotelicū illud interp̄tarer. Cū em̄ cōptū habeamus: hoīes quo pru

dentiores sunt: eo minus casu viuere: paucioraq; in familia rebusq; suis
agi fortuito: cõiectare ꝓculdubio possumus: deo sapiẽtissimo rerũ om
nium auctori: nihil vsq; casu cõtingere. Sed oĩa ꝓuidẽter esse disposita:
Atq; vicissim: cũ videamus cœlestia & naturalia oĩa extra fortunem or
dine certo disposita: concludere licet summam his omnibus sapiẽtiam
dominari.

Prohemiũ in cõparationẽ solis ad deũ.

Marsilius Ficinus Eberardo inclito duci virtembergensi & montis
peligardi Seniori. S. P. D.

M Martinus nr̃ vranius. i. cœlestis: reuera cœlestiũ cõtẽplator: lon
go mecũ sermone tractauit: qualis sol est inter sidera: talẽ: extra
cõuersiã: te esse inter oẽs germanie principes. Quibus equidẽ
laudibus. q. quibusdã virtutis tuæ radiis inflamatus. Epistoliũ illud iã
pridẽ ad te dedi: ingẽtis quidẽ in te nr̃i pignus amoris. Sed nõ pignus
(vt par fuerat) ingens. Quobrẽ vt aliquãto vberius: & summe dignita
ti tue & meo satis desiderio faciã ad ip̃m germaniæ solẽ nũc Platonicũ
& dyonisiacũ solẽ mitto: mirũ in te amorẽ nostrũ splendore passim de
claraturũ. Queadmodũ vero mercurius phœbi munera ad hoĩm inge
nia trãsfert: ita phœbeũ hoc munus nr̃m ad vos feret Ioãnes streler: no
bis quasi Mercurius alter. Leges ergo fœliciter phœbee princeps: quæ
de cõparatõne solis ad deũ partim plato dionisiusq; areopagita tracta
runt: partim ego interp̃tor: atq; cõmentor viue fœlix in hac vmbra vite
post hanc sole tandẽ ꝑpetuo fruiturus. Vale.

Laudes sæculi nr̃i tanq̃ aurei ab ingeniis auerois.

Marsilius Ficinus Paulo Middelburgensi insigni phisico & Astro
nomo. S. P. D.

Q Væ poetæ quondã de sæculis quatuor cæcinerũt: plumbeo: fer
reo: argenteo: aureo. Plato nr̃ in libris de rep. ad quatuor hoĩm
ingenia transtulit disputãs aliis hoĩm ingeniis: plumbũ quod
dã: aliis ferrũ: aliis argentũ. aliis aurũ naturaliter insitũ. Si qđ igit̃ sæcu
lum appellandũ nobis est aureũ: illud est ꝓculdubio tale: qđ aurea pas
sim ingenia ꝓfert. Id aũt esse nostrũ hoc sæculũ minime dubitabit: qui
p̃clara sæculi huius inuẽta cõsiderare voluerit. Hoc em̃ sæculũ tanq̃ au
reũ liberales disciplinas ferme iam extinctas reduxit in lucẽ. Gramma
ticã. poesim: oratoriã: picturã: sculpturã: architecturã: musicã. Antiquũ
ad orphicã lyrã carminũ cantum. Idq; florẽtiæ: Quod ve apud priscos
fuerat venerandũ. Sed iam ꝓpe deletũ. Sapiam cõiunxit cum eloquen
tia. Cum arte militari prudentiam: Idq; potissimũ in Fœderico vrbina
te duce: tanq̃ in pallade declarauit: filiumq; eius & fratrẽ virtutis illius
effecit heredes. In te quoq; mi paule ꝑfecisse videtur astronomiã: Flo
rentiæ quin etiam platonicam disciplinam in lucẽ: e tenebris reuocauit
In germania t̃pibus nostris imprimendorũ librorũ inuenta sunt instru

menta. Tabule p̄tereã: quibus hora (vt ita dixerim) vna: p om̄e sæculũ tota cœli facies aperit̄: vt p̄termittã machinã floretinã: q̃tidiãos cœlestium motus agentē. Iam vero germanicas tabulas micheloctius nr̄ diligēter expræssas ad vos affert: inclito duci vr̄o dicãdas: Cœleste quidē munus: cœleste principe dignũ: dignũ p̄terea (vt arbitror) quod & abs te cœlestiũ cōtemplatore pbet̄: dignum deniq̃ cōmendatōe apud vos nostra. Valete. Die. xiii. Septembris. M. cccc. lxxxxii.

Finis vndecimi Epistolarũ Marsilii.

Probemiũ Marsilii Ficini in Duodecimũ Epistolarũ Librũ ad Hieronymum Rossium dilectissimũ suum.

Marsilius Ficinus Hieronimo Rossio Dilectissimo Suo. S. P. D.

CVm in duodecimo ep̄larum mearũ Libro finē imposuissem: cogitaremq̃ cuinã in primis hunc inscriberē: rōni cōsentaneũ fore cesui: vt diuturni opis finē tibi singulariter dedicarē: ad quē summatim vniuersum opus iamdiu destinauerã vt ad finē. Præterea vt totũ ep̄larum mearũ studiũ in te deniq̃ cōquiescat: vt in fine decreui quotcũq̃ etiã post hac ep̄las sum scripturus: ad librũ hunc duodecimũ vel longissimum p̄tinere: summatimq̃ sub Rossio vel Roscio potius titulo cotineri. Lege fœliciter: & fœlicissime viue: certe fœliciter a nobis amate.

Nullus mala pœnitus & curas extirpare pōt.

Marsilius Ficinus Florētinus Ioanuictorio Soderino & Francisco Diaceto cōphilosophis suis. S. P. D.

QVæritis quid sibi velit euangelicum illud: Necesse est vt veniant scãdala. Idem profecto: quod & Platonicum illud mala pœnitus extirpari non possunt. Sed circa mortalem hanc regionem: necessario reuoluuntur. Mitto equidem nunc: quot mala nobis inferat fatũ. Natura. Fortuna. Elemēta. Homines. Animalia: Multo certe grauiora sunt: Que ipsi nobis imprudenter inferimus. Iam vero mirum videri non debet homines vel negociose vitæ deditos: vel libidinibus mancipatos: malis innumerabilibus opprimi. Quippe cum ipsi se fato passim & fortunæ subiiciant & quasi sponte perturbationibus frequenter occurrant. Illud certe nimis est mirandum. Viros quin etiam qui voluptuosa & actiua insuper vita neglecta: se totos contemplatiue dediderunt p̄turbationibus agitari. Causas enim solicitudinum deuitauisse vident̄ Sæpe tñ grauioribus curis q̃ vel voluptuosi: vel actiui solicitant̄. Contēplatores em̄ spr̄etis hũanis: aut ad religionē: sanctimoniãq̃: aut philosophiã sese cō

ferunt. Vtrobiq3 vero incidunt in scyllã cupientes vitare carybdim. Sã/ cti enim deliramenta nugasq3 mortaliũ fugientes: in Demones incidũt tentatores: Non enim his est certamen aduersus carnem & sanguinem Paulus inquit apostolus: sed aduersus maleficos quosdã spiritus aeris caliginosi tyrannos. Quo fit vt sanctos dum deus exercitat Demonia vexent. Quid vero de phylosophis dicam? Nonne vel negocia Iouis vel oblectamenta Veneris respuentes: in Saturni tedia sæpe meroresq3 corruunt: & atram bilem? Cui quidem ingenti malo: Democritus: Plato Aristoteles ingeniosissimos quosq3 obnoxios arbitrantur: vt penas illas quodammodo quas furti cœlestis Prometheus in monte caucaso contemplator expendit: pendere videantur. Tanto vero contemplatores vtriq3 grauiores: sæpe subeunt curas q̃3 vel ingeniosi vel voluptuosi: quanto inualidiores incidunt vexatores. Q̃obrem si eiusmodi viri q maxime omnium mala declamaturi putantur: in mala sæpius grauiora labuntur: nemo profecto confidere potest mala mortalibus vnq̃3 posse vitari: Sed hoc forsitan interest: q̄ superiorum quidem illorꝶ mala paulatim in pessima conuertuntur. Hi vero si prouidenter professionẽ suã constanterq3 prosequantur: tandem auctore videlicet & ꝑmittẽte deo: qui seminãt in lachrimis: in exultatione metent. Euntes ibant & flebãt mittentes semina sua: venientes autem venient cum exultatione: portãtes manipulos suos. Hæc vero commemorate vobis dilectissimi comphilosophi mei. Operepræcium fore censui: vt neq3 confidatis vos dulces phylosophiæ sapores absq3 amarore quodam degustaturos. Neq3 rursum desperetis vel amaritudinem ipsam: auctore deo: quandoq3 quod & in pomis sæpe natura facit: in dulcedinem posse conuerti. Valete fœlices: & in contemplatione vestra (quemadmodũ cœpistis) prudenter constanterq3 perseuerate. Die. xxvii. Septẽbris. Mccccxcii.

Solem non esse adorandum tanq̃3 rerum omnium auctorem.

Marsilius Ficinus Eberhardo inclyto comiti Virtembergensi: & montis peligardi Seniori. S. D.

SOcrates in castris sæpe sub diuo solem suspiciẽs orientem stetit attonitus in eisdẽ vestigiis: immotis mẽbris incõniuentibus oculis statue more: quousq3 solẽ salutaret iterꝶ resurgẽtem. His ergo platonici similibusq3 signis adducti socratẽ forte dicẽt phœbeo q̃dam demone statim ab ipsa pueritia ductũ: phœbũ ipm̃ venerari sũmopere cõsueuisse. eadẽq3 ratione sapientissimũ græcorꝶ omnium: appollinis oraculo iudicatũ. Ergo vero quid de socratis demone: seu genio siue angelo: affirmadum maxime videatur in ꝑsentia ꝑtermittã. Id certe ausim affirmare socratẽ in eo mẽtis excessu nõ solẽ quidem hunc admiratũ fuisse: sed alterũ. Cum enim admirationem sola nouitas afferre soleat: quid tantũ stupeat hũc admirabũdus socrates: quem & quottidie videt: Cuius & motus om̃es viresq3 iamdiu: mathematica simľ: & phi/

sica rõne cõpræhẽderat. Quem (teste platone) nõ deum primum: Sed dei filium appellauit. Non filium inquã dei primũ. Sed secundum iam ꝙ visibilem. Primũ nanqꝫ dei filium nõ solem hunc oculis manifestum sed alterum: hoc longe sũpiorem: intellectũ. s. primũ solo cõtemplabilẽ intellectu. Socrates igitur sole cœlesti nõnunqꝫ admonitus: solemqꝫ in de sũpcœlestem auguratus: & illius maiestatem cõtemplabaẽ attentior & patris illius incõpræhensibilem bonitatem admirabatur attonitus. Hunc iacobus apostolus patrem luminum appellauit: Luminũ inquã plusqꝫ cœlestium: atqꝫ cœlestiũ: Apud quẽ non sit transmutatio: neqꝫ vicissitudinis obumbratio. Nam & sũpcœlestia illa facta putat naturaliter mutabilia: & cœlestia quotidie ꝑ noctium vices obumbrari non dubitat. Q̃obrem omne datum optimũ. s. mẽti naturaliter insitum: & omne donum ꝑfectum videlicet post naturales dotes adhibitum: nõ a sole hoc stellisqꝫ mundanis: Sed altius ab ipso patre luminũ descendere censet. Nam intelligentie viribus. q. gradibus quibusdam nõ quidem cœlitus: sed desũp acceptis freti: sũp cœlos ascendimus: ibiqꝫ multa cœlis præstantiora: cognoscimus: amamus: & colimus: ipsumqꝫ cœli fabrum ante omnia veneramur. Neqꝫ tñ possemus intelligentia incorporeum aliquid cœloqꝫ melius intelligere: vel amare: si cœlitus tantũ intelligentiam haberemus. Iam vero ne quis solem lunam stellas nimium admiratus: & adoraret: & tãqꝫ intellectualium munerum auctores: & patres veneraretẽ: prudenter admonuit solem hunc nõ esse vniuersi principiũ Missas in præsentia faciam rõnes: quibus in theologia nostra principium vniuerri: nec corpus esse nec aiam nec intellectuꝫ. Sed aliquid si admodum excelsius affirmamus. A quo quidem sol cœlestis longissime distat. vt vmbra quædam illius esse iudiceẽ: potiusqꝫ imago. Rõnes autem quas Iacobus hic attingit breuiter: breuiter in præsentia ꝑstringã. Cum status tanqꝫ principiũ: & rector: finisqꝫ motonis: sit omni motu ꝑfectior: certe deus ipse pricipium & finis & rector oĩm: mobilis esse nõ potest: sol autẽ est assidue mobilis. Præterea principii virtus tanqꝫ immẽsa: fortiter attingit omnia: nec vsqꝫ cohiberi põt. Solis autem virtus ꝑ radios agens præpeditis passim radiis impediẽ: defectum patiẽ obiecta luna. Sæpe nubibus cohercetur. Terrena densitate repellitur. Distantia loci debilitatur sol ipse: quin etiam minima quædam est particula mũdi. Angusta quadã sede teneẽ. Trahiẽ. Contraqꝫ spere ꝓprie impetum a spera semꝑ sũpiore reuoluiẽ Contrariis signis impediẽ & stellis: & aspectu malorum nonnunqꝫ debilitaẽ. Deniqꝫ principiũ vniuersi omnia vbiqꝫ & semꝑ: & in omnibus operaẽ. Sol aũt nec mũdi globos ipse facit: nec quæcunqꝫ frigida vel humida sunt vel densa similiaqꝫ ipse virtute ꝓpria potest efficere. Neqꝫ similes in cœlo virtutes vllam a sole ducunt originem. Cæterumqꝫ ꝗuis sol ab auctore mũdi longissime distet: cœlestia tñ omnia ad solem vnicum. q. rectorem in cœlo mensurãqꝫ

diutius redacta videtur. Vt hinc prorsus admoneremur: vt omnia quæ in cœlo sunt & sub celo & super cœlum ad vnum cunctorum principiū similiter referri cōsiderantes tandē hoc ipm ea saltē obseruantia veneraremur qua cælestia solem.

Copula philosophiæ cū legibus: q felix & nobilis sit philosophus.

Marsilius Ficinus Martino vranio prænnygero amico vnico. S. D.

Philosophanti quidē mihi semp: nunc vero legibus incumbēti. pfessores legum duo sunt amicissimi. In italia quidē Ioanuictorius Soderinus. In germania vero tu in primis optime mi Martine: & vtriq cum insigni facultate legum mirum sapientiæ studium cōiunxistis. Dixerit ergo quispiam. Quæ nam legibus cum philosophia cognatio? Quæ videlicet ioui legum auctori: cum saturno philosophiæ duce: id est filio cum patre necessitudo. Mitto nunc Astronomos asserentes Iouem quando cum saturno cōiungitur: nouas afferre leges. Presertim quotiens in ipsis cœli cardinibus triplicitatum capitibus: coniungunt. Nonne poetæ prisci. Veteresq Theologi Saturnū in additis contemplatorem fingunt: legesq & iura post diuturnam cōtemplationem excogitantem. Quæ deinde Ioui filio actionum duci tradat obseruanda ciuibus mandaturo. Homerus quoq Minoem inquit regem conditorem legum in iouis antrum: annis nouem secedere solitum: ibiq a ioue leges accipere. Nemo vero antiquorum mysteriorum peritus pprium Ioui semp publico dedicauerit antrum. Hoc igitē nihil aliud esse videtur q saturni ipsius semp additum domicilium vel sacellum. In quo quidem: & iuppiter cōstitutus cum saturno collega regem Minoē legibus instruit: mox populum formaturis: sed misso iam officio legum: sapiētiæ studium psequamur. Multos equidem ad hoc totis viribus capescendum sum p meas epistolas exortatus. Vos autē iam in hoc ipso puectos nō adhortabor equidem nūc. Sed potius cōfirmabo. Aut certe nos ipsos cōsideramus. Aut suspicimus deum. aut cæteros homines circumspicimus. Si forte nos ipsos: sola sapiētia facit. vt & nos ipsos deniq cognoscamus. & soli nobis cum habitare possimus: propriis semp contenti diuitiis. Si vero deum: sola quin etiam sapiētia deo similes efficit: & amicos cōtemplantes videlicet assidue: quæ deus ipse fecerit cōtemplādo: ipsumq tanq bonorū oim auctorem cognitum venerantes: si aūt homines: sapientia quoq sola sapientem populis: regibusq tandem constituit regem & .q. numen: deniq venerandum. Cum igitur sapeintiæ studium fœlicem prorsus efficiat animū. Nūquid præterea nobilem vel efficit: vel declarat? Si platoni licet credere: nobilissimū est pfecto philosophorū genus. Nam & aureū esse inquit & ab ipso ioue mūdi totius opifice reuera pfectum: si stoicis fidem adhibes: nobilitatē philosophorū ex posteritate cognosces: Solos eīm fore asserūt immortales. Prophetæ deniq Danieli nō credere nefas. Ful

gebunt (inquit ille) docti: sicut splendor firmamēti. Et qui multos erudierint ad iusticiam tanq̄ stelle in ppetua æternitates. Firmamentū vero nō octauum duntaxat cœlum. Sed totam sperarum molem significare videt̄: stellarum planetarumq̄ oīm firmamentum. Hoc aūt etiam seorsum a stellis atq̄ planetis qdammodo suapte natura fulget. Sed rariore quadam & sparsa: & candida luce: ꝓpterea minus oculis manifesta. Eiusmodi quadā luce fulgebunt: & hic & in patria docti reuera sanctiq̄ viri: etiam si nullos vnq̄ ipsi docuerint. Qui vero nō solum sibiipsis diuina contemplati fuerint: sed alios insup palam erudierint: legesq̄ dederint ad iusticiam obseruādam: manifestiore præ cæteris fulgore lucebūt: stellaꝝ instar clarissime choruscātes. Neq̄ id qdē ad tp̄s certū si p oē tp̄s: neq̄ p totū mūdi tp̄s solū: sed p ip̄m diuinioris æternitat̄ vsum nūq̄ videlicet interruptū: sed ppetuū pœnitus atq̄ continuū. Iustū em̄ esse videt̄: vt q publici diuiniq̄: boni fuerint auctores sempq̄ sint boībus ꝓfuturi. Lumenq̄ sibi diuinitus datū nō abscōderint: sed ad cōmune bonum prorsus ediderint: æterno quodam splen dore diuinitus bonoq̄ donentur.

Cur semp eadem & antiqua tractem.

Marsilius Fi. Philippo valori oratori: apud pōtificē florētino. S. D.

Hesterno vespere iam Franco nostro dixeram vale: tuq̄ mihi ad valorem nostrum eris ep̄la. Mox autē (nescio quō) sum cōpulsus vespertinis lr̄is addere matutinas. Quod quidē & amātes factitare plerunq̄ solent singulis epistolis nō cōtenti: Francia igitur (vt ita dixerim) ep̄la nostram tibi valitudinē nunciabit. Studiorū vero nostrorū rōnem quā p negocia nō poterat francus tūc accipe: epistoliū p̄sens tibi reddet. Requiris (video) quid nūc agā. Quod equidē iamdiu mi valor agebā. Eodē semp (nescio quo fato) reuoluor: significator nobis: ne dixerim ductor (vt scis) ab initio saturnus sub aquario ascēdēs extitit. Saturnia igit̄ & antiqua ppetuo retractamus. Cum primū olim rediit ad aquariū prisca platonis op̄a sub magno Cosmo semel interp̄tati sumus. Iam saturnus iteꝝ reuersus est ad idē. Ad idem nos quoq̄ reuertimur. Platonē iterū post Laurentianū plotinū interp̄tamur. Sed grande opus (vt par erat) grandioribus cōmētariis declaramus. Commētariolū in Timeū in agro maiano apud te cōpositū: latius nūc nobis excrescit: mox parmenidē silr̄ aggressuris. Magnus ille patronus nr̄ petrus medices spem nobis firmā dedit se resurgēti platoni rursus aspiraturū. Atq̄ iā ita ꝓrsus inspirat vt plato nr̄ hactenus errabūdus: sit iā super hāc petrā: suā achademiā fundaturus: huic igit̄ istuc ad pōtificē accedenti p ociū hac de re nr̄o noīe grās q̄plurimas agito. Pœnes hunc q. tuū Iouē: tuos agnosces dioscuros: bibienes: castorē: atq̄ pollucem his ergo post illū nos etiā cōmēdabis. Finē vero faciā: Non inquā epistolio sed iā ep̄le: si tibi prius significauero: Martianā illā cām: immo iā

tarditate saturniam: post medicam auctoritatem: tua insuper opera: iam esse confectam. vii. Nouembris. Mccccxcii.

Similitudo Mercurii cum Saturno.

Marsilius Ficinus Philippo Carducio dilectissimo suo. S.D.

CVm epistolæ a me compositæ: iam omnes tibi conscripte: ppe modum per tabellarium ad te perferende forent: decreui Mercuriale opus ad Mercurialem amicum nõ absq; auspiciis mercurialibus aduehi. Vt si quid in negociis eiusmodi cœlestia valẽt & ocius ad te perueniret: & cœleri⁹ legeretur. Præterea vt diutissime relectu; cõsideraretur. Mercurio Saturnum insuper addidi: Siue comitem siue ducem. Legi hodie rursus in: x. de repu. mercurium Saturnumq; colore. i. Luce cœlestium omnium inter se simillimos esse: vt non mirum sit intelligentiæ quoq; luce ita consimiles esse: vt alter quidam ad sapientiam exhortetᷣ: altero vero Deo videlicet altius aspirante pducat. Dei q̃dem imaginem esse solem volunt. Deus ipse est auctor sapientiæ prim⁹ Sapiẽtiæ significatores: Mercurius & saturnus: imaginis diuinæ comites: minime omnium a sole discedunt: dum videlicet & mercurius sub solis splendore ferme semp incedit: & saturnus ab eclyptica solis via minime omnium præuaricari videtur. Hos astronomi natura quadam similes esse putant: mercuriũq; ædibus & finibus & aspectu saturni gaudere. Hic (vt opinor) efficitᷣ. vt ferme omnes qui a Mercurio suum iter professionemq; exordiuntur: solum desinant in saturnum. Vtinã tu mihi Carduci a Mercurio ad Iouem etiam quandoq; peruenias. Vale die xiiii. Nouembris. Mccccxcii.

Apologia in librum suum de sole: & lumine.

Marsilius Ficinus Florẽtinus Philippovalori Oratori apud pontificem florentino. S.P.D.

LIbrũ de sole clarissimo petro medici destinatũ domi iã diutius retinebã atq; cõtra pceptũ euãgelicũ sub modio lucernã. siue solẽ ferme iã impius abscõdebã. Sed petrus ille nerus: quẽ ĩ eplis nr̃is frequẽter cãdissimũ appellauim⁹: piũ existimauit fore: vt lumẽ hoc q̃plurimis: vt de⁹ pcipit effulgeret: Itaq; cãdidissimo viro ad quẽ potissimũ cura de lumine ptinet & cãdore libẽtissime parui. Atq; vltra mistesteriũ magnanimo petro medici cõmẽdatũ pmisi librũ opa petri neri palã impssoribus exprimendũ. Ecce igitᷣ mi valor luce mihi carior: palam sol hic quãtuluscũq; me⁹ iã exoritᷣ. S; forte mox suborituris nebulᷣ offendẽdus: vel etiam futurus noctuis quibusdam vespertilionibusq; molestus. Nebulas quidem autventi protinus dissipabuut: aut sol ipse cũ ascenderit altius extenuabit atq; dissoluet. Vespertilionibus autem sᷓb lumine caligantibus cecucientibusq; consulito: si modo consilii sint capaces. ne lucem quidem incusent cæteris salutarem. Sed ipsi splendorem hunc effugiant: suo more potius: atq; (vt par est) indigni lumine

assidue delitescant. Bona quidem spe valorem meum ad hoc certamen ꝓuoco. valorem inquã nõ solum contra bubones. sed aduersus etiã inania monstra. Herculis instar validissime pugnaturũ: Soles. n. Boetianũ illud pro hercule dictum in ore frequẽter habere. Superata tellus sydera donat. Herculẽ veteres introducunt. virum solis alũnum: pro vera gloria: ꝑ veritatis splendore. q solis ipsius munera ꝓpria & officia sunt. Labores duodecim. quasi. xii. signa Zodiaci subeuntem. Ito nũc alacer mi valor in ꝓlium ꝓpugnatores ẽm illic (Scio qd loquar) Tres saltem inuictos habebis. Pollitianũ herculẽ inquã phœbeũq picũ amphionemq landinũ. Hi ꝓfecto q strennue ꝑ mea vita iam trienniũ certauerunt. tam fœliciter deinceps ꝓ hoc meo (q tuiscunq ẽ) splendore pugnabunt. Die. ii. Ianuarii. Mcccclxciii.

Sepe in cœlestibus gemini sunt. Item soles duo.

Marsilius Fi. Martino Vranio Germano amico vnico. S. D

I Vuat vnum tecum mi vranie vir cœlestis cœlestia sæpe tractare. Nõ solum in firmamẽto gemini sunt illi dioscuri. Sed inter planetas sunt quoq germãi mercurius. n. qsi minor frater ẽ saturni. Cõsili ẽm (vt plato inqt) luce fulgẽt: & ingeniis vtriq præsunt: Germana iouis ẽ alma venus. Phœbi quoq phœbæ. Mars aũt qsi supbior cõionis expers. solẽ ipsum nõ tã comitat q emulat: pter ẽm feruorẽ suum solis emulũ. q. riualis lumẽ (nescio qd) infundit lunæ paucis admodum obseruatũ. Post hæc autẽ æternus aer. q. Iuppiter alter frater & maritus ẽ sequentis aeris. q. iunonis. Sed vt reuertamur ad solem. Quid mirum. siquidem in cœlo sunt gemini soles geminos quoq penes me quasi soles esse natos. primo quidem maiorem deinde minorem. Minorem igitur ipe orator ad pontificem ꝓficiscens preterita æstate apud nos vidisti florentiæ: qui & te hinc in germaniam abeũtem. e vestigio sequutus est. clarissimum principem tuum Eberardum salutaturus: Alterum vero solem. qui inter platonicas cõmentationes grandior iam coaluit iure sibi vendicat petrus medices. qui & platonica iure sibi omnia vendicat lumen similiter. o mi vranie mihi geminũ inter lares eluxit. Minus atq maius. Minus quidem iamdiu phœbo capelle fulxit. Maius vero nunc petro medici clarissimo lucet. Vtrũq igit vir cœlestis fœliciter contemplare. Cõtemplaberis vero fœliciter si luminis huius similitudine platonicum hoc quod sequitur de diuinitate mysterium memoriæ commendaueris. Quæ minimũ lumen habẽt non aliter cernere cõsueuimus q passim quærendo propius accedentes. Solem vero visuri. non tam qrere solem cogimur vltro nobis obuiũ atq omniũ patentissimũq purgare oculos. aperire conuertere. proq modo nostro hos ad illum accomodare. Similiter cæterarum quidem rerum veritates exiguas. q. scintillas argumentationibus perscrutari compellimur. Immensum

vero dei lumen sic assequi non valemus sed & amatoria voluntatis conuersione & serenitate mentis paramur ad illum. nobis videlicet præparatis vltro fœliciter corruscantem. Hinc platonicum illud. Diuina qdē verbis rationibusq; doceri nō possunt. quemadmodū cæteraq; discūtur. Sed assidua circa diuinum ipsum consuetudine vitæq; cōmuniorem subito tandem nobis velut ab igne scintillante lumen effulget in animo seq; ipm iam alit.

In librum de sole dono missum.

Marsilius Ficinus Laurentio cōphilosopho suo Laurentianæ ædis antistiti.

CVm ego superioribus diebus librum de sole & lumine. paruum quidem. Sed magna cum voluptate cōponerem. Tu interim & si p̄sentis mee lucubratōnis inscius peroportune ad modum astronomicis rōnibus inuenisti nostrum omne sapiētiæ studium. ad solem potissimum pertinere. Quoniam sors illa. quā egyptii sapientiæ partem nominēt in genesi peruenisset ad cor leonis. sol vero dominus eius nouam tenuisset cœli plagam. sapientiæ destinatam. Oportune rursus absoluto statim libro de sole & lumie heri ad nos computationem astronomicam attulisti. Eadem igitur oportunitate ego vicissim librum ipsum ad te hodie mitto. Vtinam nostrū hoc lumem non lunam videatur proferre. sed Solem. Die. xviii. Februarii. Mccccxciii.

Amor ipe deus amantem redamari iubet.

Marsilius Ficinus florentinus Iuliano insigni theologie professori ordinis minorum non minori. S.P.D.

NIhil est dilectissime mi Iuliane q̄ silētium apud nos tuū purges. Nam & si nobis quidem raro. frequenter tamen de nobis es locutus. Ac si quid verbis forte defuerit. id totum ingēti erga nos amore compēsas. Amoris equidem ardētis erga me tui. hinc argumentū habeo ꝓcul dubio maximū. q̄ ego te absentem diu ardentiori quodam indies amore complector. Prouerbium vero illud si vis amari ama in libro de amore atq; ep̄lis alicubi rōibus multis exposui. Sed oīm maxima. q̄ inter scribendū mō mihi succurrit eē videt̄. nisi repentina me fallit opinio. Sed vt fallat aliquanto leuius ita parūper confabulemur. Appollinē & cupidinem sagittarios antiqui fingebāt. hūc quidē flāmas. illū vero lumina iaculantem. Quēad modū igit̄ Appollo lumē sil'i geminos iaculat̄. vt quo ego te lumię viso. eodem & ipe me reuisas. ita cupido flāmas vt qua iā ardet vnus eadem mox ardeat alter. Omnino vero amorē esse deū. & plato probat. & oīs testificat̄ antiqtas. & theologi nr̄i sanctū quidē spūm amorem primum seraphicis. i. amatoriis āgelis anteponūt. & seraphicos angelos veris amoribus vbiq; p̄ficiunt. Amatoriū ergo numen mu

tue charitatis & iunionis amicum. vbi aliquem accēdit amore. statim ardentes ex hoc amore velut speculo radios in amatum occulta quadam & mirifica virtute reflectit. vt absens vel inscius ille mirabiliter accensus. vicissim amet amantem. iustum nāq₃ numen nō patit amātem superno videlicet instinctu concitum non redamari. Sed iam de amore satis. Cōquerebaris præterea per epistolam plotini libros ad vos minime peruenisse. meam ꝓpemodum tarditatem accusaturus. libri quidem ipi præterito maio sunt ab impressoribus absoluti. Sed in quibus mandatum est a medicibus. vt eos saltem per ytaliā diuulgarent tardiores hactenus extiterunt. ac me etiam vrgente. sunt tardi. Nouam platonis interpretationem nondum edidi vltra dimidiū iam productam. Ad hanc tu me maxime omniū adhortatus es. forte interim cohortantibus angelis in quorum æde id in cœna mihi ꝑsuasisti. Quo tempore post declamationes nostras ibidem frequentibus contionibus tu orabas. libellum de sole & lumine a me nuꝑ æditum ad te mitto legēdum. vt vbi noster iamdiu feruet calor. ibi lumē quoq₃ refulgeat. Die. xxi. Februarii. Mccccxciii.

In librum de Sole.

Marsil. Fi. mazingo Phisico insigni cōphilosopho suo. S.D.

OMnes (quod te nō latet) Astronomi. Lunam quidem tercia ab ascendente cœli plaga gaudere putāt. itineris illinc breuis religionis quæ parue ducem. solem vero nona. longioris itineris: ac religionis magne rectorem. vt autem tutius loquamur saltē significatorem. Cum tu igitur longam religiosumq₃ ad Loretanam ædem iter sis ꝓpediem aggressurus merito. solem quendam nunc tibi trado mihi nuper exortum. Futurum (vt opto) sereni aeris. facilisq₃ itineris auspicium.

In librum de sole.

Marsil. Fi. Georgio Cyprio insigni medico. S.D.

CVm phœbum omnes medicine auctorem medicorumq₃ patrem esse consentiant. merito phœbeū de sole & lumine librū a nobis nuꝑ æditum ad te mitto legendum. Antiquū familiæ nr̄e medicū: Phœbus igitur ꝑpetui amoris erga te mei veridicus tibi testis erit. sol tibi signa dabit (vt inquit Maro noster) solem qs dicere falsum audeat. Die. xiiii. Iunii. Mccccxciii.

In librum de sole: missum.

Marsil. Ficinus. Baccio vgulino. S.D.

CVm fratres sint phœbus atq₃ bacchus. alter merito salutat alterum. At vter vtrum prior adit: non appollinem quidē liber metuens forte ne verba reportet. sed phœbens ipe bacchū sperans referre mœrum. xv. Iunii. Mccccxciii.

Fœlicia ad phiam auspicia, a mercurio & saturno & sole.

Marsilius Ficinus Nicbolao volari dilectissimo suo. S.P.D.

n Vllus familiariũ nrorũ fœlicioribus q̃ tu auspiciis Philosophari cœpit: Nõ comemorabo equidẽ latius i pñtia: q̃tum ad phiæ studia coferre puteẽ. Coiũctio illa Mercurii cũ Saturno sub aquario tũc iminens qñ & ego librũ de Sole & lumie coponebã & tu Phiæ iam dabas exordia: atq̃ quidẽ ab ipso Sole sane tanq̃ orpheus alter ab apolline potius q̃ a musis. Hũc ergo solẽ qd quidem auspicia tanta decebat: aquilinis statim oculis suspexisti. Ad hoc vero deinceps: qui inter cœlestia dominatẽ: ad altiorẽ Solẽ cœlestiũ auctorem mira quadã celeritate ꝑfectus: platonicã theologiã fœliciter ad modũ es aggressus. In q̃ quidẽ tam ꝑspicue indies ꝑfundissima queq̃ mysteria inspicis q̃ dilucide fas est eũ cernere: q nõ sub Luna sed sub ipso Sole singula cõtueẽ. Pergæ queso mi valor: ea deinceps alacritate: qua cœpisti: & me passim socio & apolline duce. summũ veritatis glorieq̃ splendorẽ breui cõsequuturus.

Signa legittimi platonici: atq̃ de ideis.

Marsilius Ficinus Francisco Diaceto cõplatonico suo. S. P: D.

e Rrant omnio: q ꝑipateticã disciplinã platonice cõtrariã arbitranẽ: Via siquidẽ termino cõtraria esse nõ potest. Peripateticam vero doctrinã ad sapiam platonicã esse viã cõperiet: quisq̃s recte cõsideraverit: naturalia nos ad diuina ꝑducere. hinc igr̃ effectũ est: vt nullus vnq̃ ad secretiora Platonis mysteria sit ad missus: nisi ꝑipateticis disciplinis prius iniciat⁹ Absoluti vero Platonici tria sunt symbola: qbus sacerdos eius modi a ceteris phis septisq̃ discernitur primum quidẽ est mẽs sublimis ab inferioribus se ipsam semꝑ ad superiora conuertens. Secundũ vero religio. Terciũ eloquẽtia: & hæc quidẽ. q. poetica. Primũ rursus ad Saturnũ. Secundũ ad Iouem Terciũ ꝑtinet ad Apollinẽ. Solus itaq̃ platonicus est legittimus qui illa quã diximus icedit via. His ꝑditus symbolis. His (vt ita dixeri) numinibus cõmendatus. Quamobrem cõꝑbẽ mi francisce tibi tanq̃ legittimo platonico gratulor & a cademiæ gaudeo. Vt aũt ad tuã illã de ideis questionẽ ꝑ epl'æ modo respondeam: ita breuiter accipe Non putas proprias singulorum ideas in mente prima inter se absolute quidẽ sed quadã relatione distingui. Ego semꝑ similiter iudicaui. Neq̃ id quidem a plotino iam tuo arbitror alienũ. Quod sane in cõmentariis in eum breuiter explico Negæt & in parmenide proculus ideas proprias singulorũ: videlicet absolute distinctas. id ꝑcul dubio platoni maxime consonat in Timeo dicenti ideale exemplar æternum esse Quod vero ad ipsum exprimeẽ atq̃ ꝑ ipsum: sempiternũ fore significãti. Vnde colligiẽ naturaliũ species illinc pœnitus exprimi: tanq̃ videlicet sempiternas: singula vero nõ æquæ: sed sequentibus deinceps causis ad extremũ inter se discerni. Quæ tamen distin-

ctio intellectum primũ non lateat vniuersi ordinis cõditorem. Hinc in Timeo Iunioris dii. Demonesq́ architecto mandante atq́ dispo- nente singulorum sub Luna fabricam prosequũtur. Ne igitur vel in eo quod summope est vnitum. extrema sit multitudo. vel eum q̃ pluri- ma lateat qui intelligẽtia facit & perficit omnia. singularium omino mutabilium illic ydee non sint re ipa inter se naturaliter disiũcte. sed eiusdem intelligentiæ se ipam aliter atq́ aliter cõferentis rõne distin- cte. Bñ igit̃ excogitasti mi francisce. bñ vale. die. xi. Iulii. Mccccxciii.

Purgatio silentii diuturni.

Marsilius Ficinus philippo valori oratori florẽtino ad summũ pontificem. S. P. D.

q Væres forsitan diuturni huius silentii causam. Hæc aũt nihil aliud est vt respondeã breuiter: q̃ incerta scribẽdi causa. Nã quid potissimũ scribam. An forte quomodo valeo. Qui ma- le ne: an bene valeam. semper ambigo. Nũquid significabo quid fa- ciam. & de hoc hercle ambigo. Equidem quid velim scio. Quid tẽ- tem. Quid autem efficiam adhuc ignoro. Ambigo quin etiam p̃sen- tem ne te nobis putem. an absentem. q̃ quotidiana nicholai fratris tui mecum philosophantis consuetudo vsq́ adeo p̃ntem reddit vt esse opus æpistolis nõ aduertem. Solent grati homines post diutur nũ silentiũ ep̃las saltem mittere longiores. Ego aũt adeo nnc ingra- tus fuero. vt breuissimo forsitan æpistolio. longissimũ silentiũ copẽ sare confidam. Nequaq́. sed amor ingens potius. & fiduciã p̃stat & satis officio facit. Vale die. xv. Iunii. Mccccxciii.

In librum de sole.

Marsilius Ficinus antonio calderino. S. D.

s Ol inter cœlestia dominus in hoc vel maxime cæteras rerum naturalium causas antecellit: q calore quidem omĩa facit. lu- mine vero demonstrat. Mihi vero & si nihil opus ẽ. vt calore solis vtar. ad carderinũ calefaciendũ. quẽ in rebus meis expediẽdis atq́ tuendis vbiq́ feruentissimũ sum expertus. lumine tamen solis vtendum censui quo ardẽtem amorem nostrum iamdiu testimoniis plurimis confirmatum: nũc insup teste appolline palam omĩbus de- clararem. Die. xv. Iulii. Mccccxciii.

Lumen est admirabile. quoniam est ymago sapiẽtiæ. Item q̃ mi rabilis sit copula sapientiæ cum potentia.

Marsi. Fi. Ramberto malateste. illustri Sogliani principi. S. D.

c Ommunis omniũ certaq́ sententia ẽ. & quasi vox ipa natu- ræ nihil aspectu pulcrius. nihil amabilius. nihil admirabilius esse q̃ lumen. Et si hoc omẽs extra controuersiã confitentur. vbi tamen tante rei tanq́ manifeste. causam queras non omnes iam inuenient rationem. Sed solus ille probabiliter respondebit. qui lu-

nen hoc oculis manifestum.animaduerterit. nihil aliud esse q̄ oculte lucis.i. sapientie ipius ymaginem est em̄ reuera sapiētia nihil aliud preter clarissimum intelligentie lumen. Quod quidem Plato noster in phœdro vaticinatus est. si quādo interioribus oculis cerni possit. amores sui multo ardentiores excitaturū:q̄ lumen hoc patēs in corporibus speciosis quotidie soleat amatoribus incitare. quippe cum lumen hoc aspectu perspicuum non alumen tantam apud nos grām admirationemq̄ nactum fuerit q̄ ex illo secretiore cuius est ymago. ex illo inquam diuine sapientie lumine.Diuina igitur sapientia vbiq̄ dedit lumini tanq̄ suo cuidam vicario principatum.Corporis quidem nostri soli duces sunt oculi.Soli enim inter membra sunt luminis q̄si cuiusdam sapientiæ compotes. Inter omnes quoq̄ anime vires regnat mens sola videlicet munere sapientie luceus.Elemētorum p̄terea similiumq̄ corporum ignis est. Dominus solus inter hec.q.sapiens quidam lumine preditus. In cœlo similiter sol ipse solus fons luminis omnibus dominatur.Idemq̄ apud astronomos potentiam significat atq̄ sapientiam.nona cœli plaga gaudens velut ede minerue.Cuius etiam vicinitate mercurius sapientis nomen obtinuisse videtur. Quid plura.Ipm deniq̄ totius. mūdi regnū nō caloris vllius aut frigoris violentia.aut motuum quorūdam impetus.aut vlla corporum vel fluctuantium turba vel fastorum moles sibi vēdicat. Sed sapientia prima.sicut omnia cernens sic & omnia potens. sicut puidens vbiq̄ singulis.ita rursus & domina singulorum. Hæc itaq̄ merito & nobis mandauisse videtur vt ita sapietiam cum potentia pro viribus coniugamus.sicut ipa & in se & in vniuerso manifeste coniunxit.Quamobrem diuinitus effectum arbitror.vt solis lumen idē. qd quidem efficit omnia tanq̄ potens.similiter omnia demōstraret velut sapiēs. immo & cūcta iuuaret atq̄ delectaret tanq̄ bonum. Quo semper ammonemur cum potentia non solum sapientiam. sed bonitatem etiam copulare. Eiusmodi vero copulam venerādam prorsus atq̄ beatam & poetæ canunt extitisse quondam regnante Saturno. & plato noster videre præceteris exoptabat. Ac nos septatores eius ante omnia cupimus. Virum præceteris amaturi.qui singulare sapientiæ studiū morumq̄ probitatem cū generosa stirpe simul & principatu coniūxerit. Hic iam adulationis vanitatisq̄ suspicio a philosophis admodum aliena.prohibet latius explicare quod sentio.fas vero sit id saltem breuiter eloqui.In Ramberto malatesta sogliani principe.iam habeo tota quod mente petebam. tota hunc mente diligo. Atq̄ lex amicitiæ iubet mea huic omnia cōmunia facio.

Quomodo venus per cupidinem cōmiscet amantes.Iuppiter amicabilis per mercurium conflat amicos.

Marsilius Ficinns Florentinus Ramberto malateste illustri so
gliani principi. S.P.D.

ANtiqui gentium theologi amiciciam tāti fecerunt. vt inter cæ
tera numina. immo & sæpe præceteris Iouem coluerint ami-
cabilem: conciliandis vbiq; beniuolentiis amiciciisq; prefectū
Apud hos ego quemadmodum alma venus per cupidinem & accē
debat amores (vt ita dixerim) coniūgebat amantes. Ita iuppiter ami
cabilis per mercurium grauiores procreabat beniuolentias. amicici-
asq; conflabat. Si nobis hodie liceat iouem Mercuriumq; nominare
profecto amiciciam nostram non humana quadam causa dixerimus
sed iouis amicabilis munere copulatam. siquidem ipa minerua beni
uolentiæ nostre cōciliatrix. fertur e summo iouis capite nata. Sed nū
quid per mercurium id nobis effecisse dicemus. Per mercurium cer-
te. non solum per ocultiorem illum atq; cœlestem. sed etiam per noti
orem nobis aliquem & humanum: Quandoquidem petrus martel-
lus vtriusq; nostrum amicissimus. qui & nos coniūxit in vnum non
solum mercuriale fert ingenium sed ipsam etiam effigiem indolem-
q; mercurii pre se ferre videtur. Quam equidem vt de meo quodam
quasi vaticinio nonihil dixerim nondū inspecta eius genesi augura-
tus sum. & inspecta. sum augurio confirmatus. Is igitur queadmo-
in amicicia inter nos vincienda. hactenus sub ioue Mercurium egit.
ita deinceps in mutuis consiliis inter nos significandis interpretan-
disq;. vltro citroq; mercurius erit. iiii. augusti. Mccccxciii.

Sol ymago vicariusq; dei.

Marsilius Ficinus. in xpo patri. D. Frācisco soderino episcopo
Volaterrano. S.P.D.

LIbrum de Sole nuper magnanimo petro medici dedicatū ad
te quoq; necessarium eius mittto legendum. sed vt tibi etiam.
alteri patrono meo liber ipe totus videat inscriptus hāc toti-
us summā tibi dedico. Tria theologi deo p̄cipua tribuunt. Potenti-
am. Sapiētiam. Bonitatem. sol igitur ymago dei efficit apud nos oīa
tanq; potens. Distinguit præterea quotidie demonstratq; oculis sin
gula velut sapiēs. Iuuat deniq; nos atq; delectat tanq; bonus: Dei so
lius proprinm esse tradūt miracula facere. Sol itaq; dei vicarius tria
potissimum miranda videtur efficere. Sub cœlo quidem q̄plurima
per hyemē quasi mortua in vere suscitat & estate. In cœlo autem cœ-
lestia omnia illuminat & moderatur & tegit. Quæ vero super cœlum
nō oculis tantū. sed mentibus etiā nostris inuisibilia sunt. sol ipe (vt
ita dixerim) visibilia reddit. dum admirādis cœlestiū spectaculis nos
admonet super cœlestia cōtemplari. Cōtemplare fœliciter sacer anti-
stes solem hūc nostrū atq; lumē. vero p̄ceteris sole alma luce dignissi
me. viii. Septembris. Mccccxciii. Florentiæ.

Probemium in æpistolas.

Marsilius Ficinus Florentinus cūctis semel æpistolis suis. S.D.

q Votiēs æpistolæ meæ amicis (meis me iubēte) Salutē dicitis: totiēs amicissimo vestro Hyeronimo rossio imortales salutes dicitis: Vos. n. ego mortales genuerā: ac nescio q̄ fortuna ꝑpediem moribūdas Hieronymus aūt insignis pietate Vir regenerauit vos nup (vt spero) iā imortales. Latebatis. n. iamdiu lucis cupide: nec quisq̄ adbuc: e tenebris eruebat Fato forsan vel genio nōdū volente. Rossius aūt noster: imo iam & vobis Roscius: qua pietate semper erga parentē vestrū Marsilium se gessit: eadē nūc & vos charitate quadā hereditaria fœliciter est ꝓsequut9: diligētia simul & opa curās: vt vestre facies iam iam oppræsse: prorsus exprimerent: Hūc ergo doctū piūq̄ restitutorē vestrū: bactenus quidē tristes: nunc bilares salutaretatq̄ ꝓ ingenti immortalitatis munere immortales grās agite. xv. Decembris. Mccccclxxxxiii. Florentiæ.

Pro libro de Sole: itē de stella Magoꝝ i solēnitate Epbipbaniæ.

Mar. Fi. Angelo Nicbolino ciui & Iurisconsulto ꝑclaro. S.D.

h Odie magi (stellarū obseruatores stella mirāda duce) christū stellarū auctorē muneribus præcipue tribus salutauerūt: Auro: Mirra: Tbure. Hodie Cbristus sancto spiritu cœlitus coruscante: ferē ab Ioanne Iordanis aqua ꝑfusus. Hodie xp̄us aquarū procreator & Vini. nuptiali cōuiuio mirabiliter aquā cōmutauit in vinum. Hunc ergo diem tribus ingentibus miraculis celeberrimum insignis pietate vir Angele: trino tu quoq̄ solenniter quotannis bonore cōcelebras: Cōuiuio: Musica: Lectiōe: Huic equidē lectōni apte sacræ: librū de Sole & lumīe cōsecro: bac a me nup ratiōe cōpositū vt Solis luminisq̄ visibilis cōparatione ad visibile diuinitatis lumē ꝓ viribus cōtemplandū Lectorū mētes erigerent. Vtinā sicut stella mirabil' ad vidēdū xp̄m: deū & boiem: ꝑduxit bodie magos. ita nos ad deū excogitādum bodie sol ꝑducat: Ianuarii. vi. Mccccxxxxiiii.

Pro Bacchi dono. Item Euangelicū illud: ex aqua vinū factum.

Marsilius Ficinus Mazingo insigni pbisico. S.D.

m Atutinis infra octauā Epbipbaniæ lectionibus: frequēter admonitus Hodie mecū: euangelicū illud aio reputabā Vinum ex aqua factū: An præter mysticā allegoriā: atq̄ moralē: pbisicum quoq̄ sensum babeat: si quidē nā longo quodā tp̄e: aquā ferme sicut momēto xp̄s ꝑmutet in vinū: Pbisicus vero sensus: ad medicū præcipue ꝑtinēs inuestigat Cur nā boc primū miraculorū suorū xp̄s esse voluerit: Forsitan vt ostēderet: primū summūq̄ vitæ nostre subsidium fore vinum: Sed cur nā vinū bonum. i. validū: quale creticum & orientale merum seruatum est vsq̄ adbuc. Cur noluit ille vitæ magister in prima mense vinum boc afferre. Sed adeo distulit voluit for

sitan admonere. vinũ virtute vigens feruẽti viuẽti minime concedẽ-dum: sed recreande potius frigidiori senectuti seruãdum. Cur deniq̃ nõ partẽ sed totam ꝓrsus aquam ꝑmutauit in vinũ: vt videlicet bonum vinum in senectute præsertim bibat̃ & merum. Itaq̃ cum hæc circa meridiem meditarer: exoptare cœpi atq̃ iam exquirere vinum eiusmodi: quo & senectutem meã & matris senium cõfouerẽ: Nam præterito autũno illa quidem octuaginta: ego aũt sexaginta iam annos impleuimus: Tu vero tanq̃ vates eadẽ hora vinum ad me misisti: diuinũ Apollineũ certe medicum: q̃lis meus est mazingus & vaticinium decet & bacchi munus siquidẽ phœbus idem & primus medicus & vaticinii auctor apellat̃: bacchi frater sacrisq̃ cõiunctus. Q̃d deniq̃ multifacio: vna cum electissimo liberi patris munere æpistolã dedisti galenicã: vitæ salubriter cõsulentem: Vt cũ auxilio cõsiliũ amice cõiungeres. ego igitur quantũ cum medicina pronosticum & cum Phœbo Bacchus: tantum profecto sum atq̃ semper ero tecum amore cõiunctus. Ianuarii. xiii. Mccccl xxxxiii.

Pro libro de vita iteꝝ ĩprimẽdo. Itẽ auspiciũ de amicicia ĩmortale.

Mar. Fi. Florentinus Ioanni Menchen sacerdoti coloniẽsi p̃claro iuris canonici ꝓfessori magni coloniæ antistitis secretario. S. P. D

Quintodecimo Kl'ndas Februarias ꝓpe solis ortũ in somniis salutare videbat̃ in cognitũ mihi ante a virum honesta speciæ p̃ditũ: vestibus comitibusq̃ ornatum. Qui post disputationẽ phisicã mihi pedẽ ostenderet quasi curãdum: eodẽ ipse die Florentiã accessisti: profecturus Romã magni antistitis Hermani legatus: qui cum ꝓpter cõtusionẽ pedis ad nos venire non posses desideriũ visẽdi significasti: egoq̃ ad te: vt nõ oportebat solum: Sed etiam decebat accessi itaq̃ cũ primũ te iã obuium sum intuitus: agnoui statim qualem in somniis Heroicũ viꝝ viderã: post salutationẽ primã in mentionem operis nostri de vita mox incidimus: multaq̃ ad medicinã præcipue pertinẽtia inuicẽ diseruimus. Interloquendũ: vt quicquid dormiens præsagiueram impleret̃: pedem ostendisti cõtusum. Itaq̃ non somniũ quidẽ vidisse videor: Sed oraculũ diuinitus accepisse. Certũ (vt arbitror) auspiciũ amiciciã nostrã fore diuinã. Q̃m vero Diuina sunt etiã ĩmortalia: ĩmortalẽ ego quidẽ (vt modo narraui) diuinitatẽ amicitiæ nostre p̃sensi. Tu vero interim futuram eius ĩmortalitatem excogitasti. Decreuisti. n. libros de vita nostros curare iterũ exprimẽdos: Quos & nostra hæc vita latius inde propagaret̃: & posteri hoc tuo erga nos officio q̃ntum nos amuaeris pariter a nobis amatus: intelligant. atq̃ ita diuina hæc amicitia nostra apud posteros ĩmortalis euadat. Viue fœlix mi Ioannes & nostre propagator vite: & vita dignissime. Vale fœliciter. xvii. Ianuarii. Mcccclxxxxiiii. Florentiæ.

Commendatio breuis in causa Iusta.

Marsilius Ficinus Reueren. in Christo patri domino Francisco Soderino episcopo Volaterano. S.P.D.

Monasterium septimi tibi comendaturus in causa Mutinensi pau cis agam Scio equidē q̄tum monachos illos viros ad modū pios: ames: Quos ego quoq̄ non amo solum sed colo. Arbitror eos tanq̄ iustos iusta etiā postulare: tu iuris acerrimus es patronus. Quicquid deniq̄ officii in hos cōtuleris in me horū obseruatorem pariter collatū esse putauero. Monachus istic huius cause ꝓcurator: & re & nomine iustus diligenter tibi refert omia. Me quoq̄ tibi cōmēdo q̄ plurimū. Vale foelix. xxv. Ianuarii. Mccccl xxxxiiii. Flo.

Plato multa Christianis cōsentanea dixit. Platonici multi christiana sunt imitati. Marsilius Ficinus Florentinus Reuerē. in Christo patri. D. Iacobo Rōdono episcppo Ariminensi. S.P.D.

Frater sanctes in ordine diui Dominici theogie ꝓfessor insignis: tuo nomine me salutās: testimoniis ꝓfecto multis asseuerauit: me abs te ardēter amari: quod quidem & si iā diu mihi plane ꝑspectū erat: desiderabā tñ de prorspera valitudine tua nuntiū quale nunc accepi diutius exoptatū. Philosophia humanoꝝ omnium bonorū mater: amicitiā iamdiu nostrā peperit: omni (vt Plato inquit) necessitudini ꝑponendā: nec tpe pitura. Sed hec ꝓfecto certiora sunt: q̄ vt testibus verbisq̄ indigeant. Retulit prȩterea nobis fratrem (nescio quē) in declamatiōe publica insolenter asseuerauisse trinitatis apud xpianos diuinȩ mysteriū: apud platonē ipm extare. xpianosq̄ familiaria illinc primos accepisse. Vos aūt a me sup hac re tanq̄ mihi Platonica sint: iudiciū expectare. Ego igit̄ extra controuersiā assero: trinitatis Christiane secretū in ipsis platonis libris nunq̄ esse Sed nōnulla verbis quidē q̄uis nō sensu quoquo mō similia. Similiora vero in sectatoribus eius: qui floruere post Christū: in numenio Ammonio: Plotino: Amelio. Iamblico. Proclo. Qui cū & omes Ioānis Euangeliū egissent: Et quidā insup Dionysii areopagitȩ libros: nōnulla trinitati similia libenter vsurpauerūt: ordinesq̄ angelorū & nomina susceperūt: tanq̄ platoni suo Mosis sectatori plurimū cōsentanea. Quāobrem Aurelius Augustinus quondā platonicus & iam de christiana ꝓfessione deliberās: cū in hos platonicorū libros incidisset: cognouissetq̄. christiana p imitatione nā ab his ꝓbata: deo gratias egit: redditusq̄ iam est ad christiana recipiēda ꝓpensior. Quantū vero platonica christianis similia sint: ex ȩxpla quā hac de re ad Bracciū martellū iamdiu scripsi breuiter intelligere poteris. Hanc. n. nūc exscripta ad te mitto. Vale foelix & me (vt soles) ama: te vehementer amātem. Die. ii. Februarii. Mcccclxxxxiiii.

Semp aliquid agendū: & quoad fieri pōt: in eodē ꝑseuerādum.
M. Fi. Flo. Callimacho doctissimo viro: & amico optimo. S.D.

C Vm vniuersum hoc cuius quodāmodo partes sumus: semꝑ moueat: certe nos ab actione motuq; vocare: neq; possumus vnq; neq; debemus præsertim qm̄ primus ꝑpetuusq; motus (vt placet platōicis) ē ipsi aiæ naturalis: & vita nihil ē aliđ q; aīe mot⁹ & actus: vt q; viuere: tā ꝑfecto moueri & agere necessariū sit: & pariter exoptandū. Sed nūquid ego interim sum ineptus? Oportuni⁹ forte fuerat post diuturnū silētiū rōnes negociorū nostrorū & valitudinis nuntiū: statim ꝑ epl'am tibi reddere: q; adeo repēte philosophari. Certe fuerat oportunius mi Callimache. Verum q tam importūe philosopher: in causa ē & diuturnior iā nr̄ vsus & Genius. Tu quoq; nobis cū soles ꝑ epl'as sæpe: sed tempestiue & apte semꝑ philosophari. Pergamus ergo Parumꝑ (vt iam cœpimus) vtinā nō inepti. Tres præcipui sunt per locū in vniuerso motus. Alia quidē circa idē eodē q; modo ꝑpetuo reuoluunt̄. Alia vero cōtinue locū sitūq; ꝑmutant: Alia partim quidē motum illū circularem partim etiā rectū hunc imitant̄. Hoies quoq; alii motus alios ꝓsequūt̄. Sed vt ego nūc de motu iam meo nō alieno loquar: mihi certe datum est: vt semper reuoluar eodem. Quid nā hodie Marsilius agit. Quod & heri. Quid cras acturus? Iterū quod & hodie. Semꝑ (vt vides) intra parietes achademiæ voluor circa idem: iterū reuoluor. Quid aūt hoc iādiu circuitu fecerim: rursusq; refecerim: atq; retexā: intelliges ex cathalogo librorū meoꝝ: quē vna cū libro de Sole legendum ad te mitto vt clarissimo phœbi muneris testimonio amicissima nostra præsentib⁹ posterisq; refulgeat. Mitto aūt triplicē de Sole & lumie codicē: vt nō tibi solum ego gratificer. Sed tu quoq; duobus tuis amicis gratificari possis. Quæ igit̄ cōponāt̄ a nobis ex his ipse ꝑcipies. Ego vero te iā res tuas cōposuisse ex octauiano tuo & tedaldis accepi. Qđ quidē mihi cōtigit q; gratissimū. Vale fœliciter. Die. ii. Aprilis. Mcccclxxxxiiii.

Sapientes filii sunt Minerue: Hæc philosophiam parit. Philosophia philosophos.

Mar. Fi. Germano Ganaiensi dilectissimo fratri. S. D.

M Ineruam poetæ celebrant perpetuo virginem. Nulla tamen apud superos aut homines filios procreat grandiores perpetua interim virginitate seruata. Si quidem ipsa solo summi iouis capite nata: solo similiter capite generat: generat inq; pro extinctis gigantibus sapientes. q. heroas gigantibus grandiores. philosophia quoq; perpetua virgo sophiæ id est mineruæ filia pro sapientibus philosophos vertice parit. Salue igitur iterum dilectissime mi germane quē mihi re vera germanū cōis ꝑpepit phia mater. pia mr̄ cū nollet filios vnq; iter se disiunctos & te (vt scribis) isthuc missa luce traxit in amorē mei: & me vicissim trāsmisso hucvsq; ex ipa luce calore rapuit i amorē tui. Qm̄ vero amicoꝝ ꝑcipue fratꝝ oīa dn̄t eē cōia:

decreui mea omnia tibi ad votum cōmunia fore. Itaq; mittā ad te pri
mo quidem dyonisii platonicorumq; multorum libros tibi iam ex-
scriptos. quos iamdiu petisti. Deinde cōmentaria in Parmœnidem.
Quæ tui gratia quotidie exscribūtur. Quibus forte succedent cōme
taria in Timeum. atq; sophistam. Quæ quidem in sophistam prope
rant iam ad calcem trāscribūtur: interea & æpistolæ recognoscūturq;
vt cætera plotinum eū habere te senseram. nuper autem non scribis
habere. Si mitti vis significa. Vale.

Pro libro de sole.

Marsilius Ficinus. D. Bernardo Bembo veneto. S. D.

SOlet vulgaris amor sæpe ꝑpter absentiā lōgā diuturnūq; si-
lentiū refrigescere. ꝑrsusue deleri. Amorem vero nrm̄ vtpote
singularem propter hæc neq; deferuere vnq̄. neq; oblitterari
posse. Phœbus ipe & calore sit pignus. & lumie testis. Die. xix.

Pro libro de sole.

Marsilius Ficinus. D. antonio Cronico veneto. S. D.

Ouem quendam amicabilem antiqui colebant amicorū con-
ciliatorem. amicitiæ seruatorem. Sed quasnam potissimum
mūdi plagas iuppiter hic inhabitat. In sole forsan posuit habi
taculum suū. Si quidem amicicia ab amore dicitur atq; ducit: Amor
autem calor quidam ē. Amatorius vero ex noticia ꝑficiscitur. A pul
critudine ꝑcreat. Sed appollo p̄cæteris caloris ē & noticiæ. & pulcri
tudinis auctor. Iuppiter amicabilis. in hoc appollineo munere amici
ciæ nrǣ pignus esto. die. xix: Augusti. Mccccxciiii.

Quid sentiat de Astrologia.

Marsilius Ficinus Angelo politiano. S. D.

COntra multos astrologos qui more gigātum eripere cœlum
Ioui tam frustra q̄ impie moliūtur. merito & picus alumnus
palladis & tu miles herculeus sæpe fœliciterq; certatis. Nem
pe palladem orpheus gigantum expultricem canit. & ab Hercule po
etæ multi gigantē anteū a terra simul & e vita sublatum ferunt. Ego
autem quid Profecto tanq; in omni vita vobis vnanimis. i hoc quo
q; studio conspiro vobiscū: & si forte non decerto strenue. tamen ita
plane decerno. Cæteri quidem platonici. cælestes ymagines quas de
scribunt Astronomi. pro oportunitate cōmemorant. neq; reprobant
eas. neq; rursus comprobare student. Plotinus autem talia extra cō-
trouersiam ridet. Ego quoq; in commentariis meis in eum. tanq; in-
terpres æque derideo: partim quidem eius auctoritate confisus. par
tim etiam quoniam nullam habeo certam eiusmodi rationem: Mul-
tas præterea ibidem Astrologorum regulas in cōtrouersiā simili rōe
deduco. Sed in libro de vita: vbi ꝑfiteor medicinā. ac remedia vitæ.
vtcūq; & q̄liacūq; possum. vndiq; diligēter exq̄ro. neq; despicio pr-

sus imagines illas: necq omnes respuo regulas & si em̃ arbitror certã iis rõnem nullã inesse tñ vt studiosissimus hũanæ medicinæ curator: remedia nõ solũ sapientibus certa, sed etiã multis pbabilia sector: vt subsidia passim accumulẽ quolibet pfutura. Ne qd deniq ptermiserim intẽtatũ: qd ad vitã vtcunq cõducturũ cuiq videri possit: nonulla tñ intersero firmiora: multa quoq passim cõgero: q & si forte minus spero: tñ opto pdesse. Quod aũt in principio libri tercii dicere videor imagines ab antiquioribus Platonicis in cœlo dispositas eẽ nõ sd equidẽ volo Nõ.n.cõsiliũ ibi meũ est: platonicos affirmare cœlestium imaginũ assertores: de quibus aut nihil: aut parũ qd loquuntur: Sed platonicorũ quorũdã fuisse sñiam: mũdi aiam cœlestia sibi corpa pepisse. stellasq cũ cœlo: atq vltra stellas singlas si mõ ibi vlle sint imagies eiusmõi quoq imagies gẽuisse Narro aũt illic dispositos signorum imaginũq ñ qles apd Platõicos. Sed qles apud Astrologos obseruauerim: iam vero quantũ imaginibus vel cœlestibus credã vel arte factis cõfidã: pgressio libri declarat. Præterea in libro de sole nõ tam Astronomica doceo q per hec morales allegorias affecto: anagogiasq ad diuina pquiro: Deniq tam in libris de vita q de sole & lũine cũ philosophicis poetica misces: liberi? sum interdũ & forte licentius euagatus: cũ Plotino parcius & seuerius ago: vt mihi tandẽ nõ ingratũ sit futurũ: Astrologica portenta fuisse a pico nostro mirãdula singulariter cõfutata. Quæ.n.ego nusq affirmo: imo & cũ Plotino derideo: explodi a mirandula gaudeo: supstitiosam præterea vanitatem ab illo tanq a Phœbo pithonicũ virus extingui tecũ pollitiane cõgratulor: Tu.n. semper hac in cã (vt vbiq soles) Herculẽ præstitisti. Soles pfectu iam diu hæc Astrologorũ pdigia vt alia monstra passim acriter insequi: vt nõ in terris solũ sed etiã in cœlo mõstra fortissimus Hercules expugnaueris. Vtinã deniq sicut Herculi: sic & tibi. Superata tellus sydera donet: interim in terris viue diu. Vale fœliciter. Die.xx. Augusti. Mcccclxxxxiiii.

Pro libro de Sole.

Marsilius Ficinus Bernardo oricellario Marioti filio. S.D.

CVm & optãs amicis lucẽ & cupiẽs eos lumine declarare: operam eqdem iãdiu dederim: vt libri de Sole & lumie mei apud oẽs amicos meos forẽt: nimirũ & tu dulcissime mi Bernarde nup hoc munere donandus accedis: mõ videlicet a nobis amatus: qa nuper es cognitus: neq tñ nunc solũ sed & semp amandus. q aũt te vehemẽter amẽ: non solũ ingeniũ tuũ elegãs pbitasq facit sed etiam qm carus ad modũ sis Hieronimo rossio & omniũ mihi carissimo & præceteris luce dignissimo. sed vt aliqd tecum de lumine cõmentemur: Si qñ inter legendum: illic hesitaueris: vbi solẽ vel lumen dicimus primo creatum. Animaduerte quæso ne forsan intelligas prio creatiõis momento vel gradu solẽ vel solis lumen fuisse factum cum

moyses ipe dicat. In pricipio creauit de⁹ coelū & terrā. Terra aūt &c. sed lumen angelicū prio quodā ordinis gradu creatū: lumen vero solis: futurū primo die: Solis deniq ipius globum atq figurā qrto: omnino vero & lumen solis & globum: primo dignitatis inter coelestia gradu. Vale iam & absq hesitatione lege foeliciter.

Commendato clientis apud Magistratum

Mar. Fi. Nicholao Benino: litteris moribusq prædito. S. P. D.

Erat pfecto officii mei ab ipo tui magistratus initio p beniuolentia nra nō mediocri: tecum nō mediocriter gratulari. Non solum q hac dignitate ornat⁹ fueris: sed etiā & multo magis. q magistratū fores pro dignitate gesturus. Congratulādum quoq fuerat amicis clientibus meis q si vel insontes forent. Patrocinium abs te cōsequuturi essent: vel si rei: Saltem indulgentiā quandā: atq clementiā. Noui. n. ingeniū tuum. Certo scio te (quod deus ipse agēdo præcipit) iusticiā rite cum clemētia cōiuncturū. Præterea si qd hac in re circa iouē cōfabulari licet hunc hebrei sedech. i. iusticiā nomināt & Astronomi ioui suo iura legesq cōcedūt. Eūdē poetæ iouē canūt indulgētiæ plenū: vt prætermittā poeticū illud ad licentiā potius declinans q indulgētiā. Iuppiter esse piū statuit qdcūq iuuaret: satis esto apud Astrologos: iouē cum legibus afferre vel significare clementiā in hoc sane deus coelitus hoīes admōuisse videt: vt in magistratu pariter vtrumq miscerent: sed hec tu pro ingenio tuo (vt arbitror) satis nosti. Vale foeliciter Florentiæ. xxxi. Augusti. Mccccxxxxiiii.

Gratiarum actio pro induldentia in clientem impetrata.

Mar. Fi. Nicolao Benino Litteris Moribusq Prædito. S. P. D.

Cum bonū atq malū sibi inuicē opponant: atq iccirco cōditōnes subeant iter se oppositas. Probabile nimirū esse videtur. Si bonū nā foecundū ē: vt malū: cōtra sterile sit futurū. Quātū vero malū crimē ē: tm̄ clemētia bonū sit: g necesse est indulgētia clemēs longe foecūdior q crimē atq delictū. Quāobrē si cliētis mei delictum eplam ad te nram pepit: multo magis liberabis & clemēs indulgētia tua parere rursus debet eplam: ac multo meliorē atq maiorem pria quidē (vt ita dixerim) fuit Iouia: Iouis videlicet cōparatōe freta: scda igit nō aliter supatura primā: vl saltē est æquatura: q si fuerit apollinea. Solus enim sol potest superare Iouē. Quapropter vt apollineis auspiciis hæc satis officio in meo tuo facere possit: mitto eā ad te phoebi comitē: solisq pedissequā. Lege libenter librū de sole nrm tibi dono datū: ac viue foeliciter. Die iii. Septembris. Mccccxxxxiiii.

De Ioue amicabili & Apolline Pro libro de Sole.

Oratio Marsilii Ficini Florentini ad Ioannē Matheronem magni. Gallorum Regis inclitum oratorem.

a ANtiqui theologi primũ: deinde poetæ inter cetera numina Ioue amicabilẽ coluerũt casti amoris: ac firmioris amicitiæ p̄rem Quippe a & ab amore piter atq; amicitia nomẽ hoc amicabile reportauit. Cũ igr̃ & plato nr̃ numinis hui⁹ nõnunq̃ faciat mẽtionẽ sæpe æquidẽ inter cõmentandũ q̃siui quo nã alio hũc deum nomine clarius appellarẽ. Diu deniq; meditãti venit in mentẽ vt hunc p̄cipue deũ clarissimũ. i. Apollinẽ nominarẽ: Lucis: caloris: harmoniæ: notitiæ: fontẽ. Iam vero nec vnq̃ amamus incognita: nec quicq̃ sine luce cognoscimus nec absq; calore quodã ad amandũ aliqñ p̄uocamur Præterea & harmonica quædã congruitas est ad amorẽ & amicitiam necessaria. Rursus ad amorẽ sæpe desideratˀ pulcritudo corpis. Ad amicitiam semp optatˀ ani pulchritudo: vtraq; vero pulcritudo nihil aliud q̃ splẽdor quidã esse videtˀ. Splendoris aũt auctor est apollo. Omnes itaq; rationes cogũt: amoris & amicitiæ fontẽ apollinẽ præcipue nominare. Nos aũt si cõfabulationis gr̃a deorũ numerũ forte gentiliũ more recipimus: phœbũ esse dicemus. Deũ quẽdam numen ue soli p̄fectum inter cœlestia regem: sin ratõne potius seria: nitimur phœbum esse deum summũ asseuerabimus. Cui⁹ sol cœlestis est imago. Itaq; phœbus ille honesti amoris & amicitiæ firmæ auctor est sol vero significator. Cũ igr̃ ego phœbo quodã sapiæ virtutumq; tuaꝝ splẽdore singulariter inflamatus: te ardẽter amẽ: affectemq; amicitiã ex amore cõflare: nimirũ & apollineis auspiciis ad te venio: Salue.

Multifaciendum est Laudari a laudato viro.

Marsilius Ficinus Germano Ganaiẽsi viro virtute p̄stanti. S. D.

q QVæ de excellenti virtute dignitateq; tua iam pridem. e multis audiueram: nuper Cosmus sassectus: & Laurentius spinellus testimoniis apud me multis confirmauerunt: viri nobiles: atq; testes hac in re profecto locupletissimi. Narrauerunt præterea q̃ti me facias & q̃ ardenter ames. Ego vero plurimi facio probari amari q̃ abs te laude præceteris & amore dignissimo. q̃ igitur tibi gratum sit: nostra visere: tam nobis optabile: tibi prorsus gratificari. Videbis (vt spero) mox nõnullos hinc ad te platonicos venientes: Vidisses & Areopagitam simul platonicorum culmen: si nunc eo habitu. qui & ipsum & te decebat accedere potuisse: ex scriptoris & librarii: negligentia impediuit accessum: Paucos (vt spero) post dies veniet cum æpistolis. Exscriptum iam tibi est commentarium in parmenidem. Quottidie rescribitur in Timeum. Vale fœlix: atq; (vt cœpisti) carissime mi Germane. Marsilium germanum sub platone tuũ ama præcor ardenter amantem. Die. xvi. Octobris. Mcccclxxxxiiii.

Pro libro de Religione Purgatio de tarda salutatione.

Marsilius. Ficinus Ioanni stephano Equiti & Oratori Mediolanensi clarissimo. S. P. D.

ET si virtus dignitasq̃ tua & amor ingens erga te meus iãdiu postulabat. vt te vltro frequenterq̃ salutarem. tuorũ tñ nego ciorũ turba interpellare te nisi in te quadam necessaria ꝓhibebat: Nunc igit̃ cum & minus tibi forte negocii fore putẽ. & nr̃a res exigat (vt iam pridem par fuerat) te saluto. salue semp in ipso sempiternæ salutis auctore. Deo vir oim salute dignissime. Nolui equidẽ ad virum virtutis dignitatisq̃ plenũ accedere vacuus. ad inclitũ illustrissimi ducis oratorẽ sine duce venire. Ducit itaq̃ me in pñtia xps veritatis & grẽ plenus ferentẽ mecũ librum de xpiana religione tractantẽ. Neq̃ te offendat p̃cor humilis ac pauper libri habitus. siqdẽ xpiana religio & in primis humilitate p̃cepit & libẽter pauptatẽ tolerat. Omnino vero liber de xpiana pietate cõpositus te decet insignẽ pietate virum. Præterea duo potissimũ amor: vt sit perfectus deside rare videtur. ardorẽ inq̃ atq̃ firmitatẽ. Profecto q̃ te ardenter amẽ testimonio esse potest sol ille apud te noster. vt luminis. ita & caloris origo. q̃ vero firmus noster erga te amor sit futurus argumẽtũ pones te atq̃ pignus erit pñs de religione liber. Nihil. n. religiosa pietate firmius. charitas nũq̃ excidit. vale fœlix. meq̃ ama p̃cor iamdiu ardenter amantem. Die. iiii. Nouẽbris. Mccccxciiii.

Oratio Marsilii Ficini Florentini ad Carolum magnum Gallorũ regem.

EXcelsa maiestas tua: rex carole semp inuicte. solet nõnũq̃ (vt pleriq̃ ferũt) dicere ad hãc expeditionẽ mitti diuinitus. Qđ quidẽ nos & vniuersus hic populus florentinus tuus procul dubio credit. firmiter sperat. vehementer congratulatur. Veri nanq̃ simile est & xpianissimũ Gallorũ regem a xpo mitti. & Carolum p̃cæteris insignem pietate regem. xpiana pietate duci: presertim cum iter opusq̃ tm̃ ea mente sis aggressus. vt sanctam hierusalem seuissimis barbaris occupatam. summo humani generis redemptori: deniq̃ redimas. Regnum profecto sanctum speramus te facile redempturum. Recepto prius ob iter hereditario regno. siquidem hoc itinere passim pro viribus vestigia xpi sequaris. xps rex pacificus pacem volentibus sæpe promittit. idem tu quoq̃ rex xpianissimus singl'ari pietate præditus promittis (vt audimus atq̃ vt speramus) profecto p̃stabis: idq̃ reuera facies quod pio quondam Eneæ. Aeneadumq̃ generi mandatum est a patre. Parcere subiectis & debellare superbos. Quamobrem cum volẽtibus pacem. omnibus pacis auctor sis futurus. tuis præsertim. id est nobis pacificum te præstabis. Florentiam ciuitatem tuam mirifica pietate vises. Florentiam a flore. id ẽ a lilio dictam. Liliorum vbiq̃ plenam. In propria venies & tui te tota mente recipient. Tu autem ducem tuum imitatus xpum clamabis ad populum. Venite ad me oẽs qui laboratis & onerati estis. & ego reficiã

vos. Præsens itaqꝫ populus & fnturus in æuũ gratiosum regem carolum a charitate gratiisqꝫ nominatum bis semper vocibus celebrabit. Benedictus. qui venit in nomie domini. Carolus carus nobis ex celsus rex pacificus. Hæc est dies quam fecit dominus exultemus & letemur in ea. Hæc inqꝫ de tuo splendore populus florentinus præsens futurusqꝫ prædicabit. Totus autem mũdus. omniũqꝫ cõmunis bystoria. quæ mox dicam (vt arbitror) recensebit carolus gallorũ rex inuictus cesarianũ illud dictu magnum. factu maximum. Veni. vidi. vici. adeo supauit: vt dicere iam iure possit. Nondum veni. necdum vidi. Iam vici. superauit & celebratissimũ illum apud omnes berculem. Hercules em̃ manibus. igne ferro. Claua laboribus dicit̃ pugnauisse. Carolus autem magnus. non tot quidem machinis. Sed ferme Iouis instar. solo (vt ita dixerim) nutu cocutit orbem. vt iam nõ galliæ dumtaxat. sed etiam orbis dominus videatur quãdoqꝫ vocandus Quoniam excelsus carolus videtur missus esse diuinitus ad domãdos turcos. & ad sanctam bierusalem sic a manifestis bostibus vindicãdam. sic vt ipe deus omnipotens bumanũ genus ab occultis bostibus liberauit.

Cur ꝓuidẽtia ꝑmittat aduersa. Item devaticiniis remediisqꝫ maloꝝ.
Marsilius Fi. Florentinus Ioanni Caualcanti amico vnico. S. D.

SAepe quæritur a plaonicis cur nam prouidentia dinina ꝑmittat semper bomies malis innumerabilibus agitari. Iustos pariter & iniustos. Summatim ad bæc respondere solet. Primo quidem a mortalibus ignorari. mala ne ista sint an bona. Hũanas em̃ res vmbris. cogitatõesqꝫ somniis eẽ cõsimiles. buc tendit propbeticum illud. Omnia vanitas. Omnis bomo mendax. Respondet iterũ etiã si constiterit. q̃ mala uident̃. quodãmõ etiã esse mala. Deniqꝫ malũ ab ipo summo bono ꝑmitti dũtaxat gr̃a boni. Res em̃ difficiles & aduerse viciũ qdem curabile purgãt incurabile vero puniũt: Illic igitur purgatõis. bic iusticiæ lucet bonũ. Boni qnetiã bomies in aduersis discernũtur a malis & exercẽtur atqꝫ ꝓbant̃. Probatio vero & ꝑfectus & cõstantia bonũ. Opepciũ ẽ ꝑterea diligenter cõsiderare platouicũ illud in pbœdro de venefica mali demõis astutia dictũ: demõ aliqs statim ab initio viciis qꝫplurimis immiscuit voluptatẽ. Hæc qdem ibi socrates inquit admonẽs. maloꝝ demonũ ꝑcipuũ eẽ studiũ. animas seorsum a cœlesti p̃ria in boc exilio diutius detinere superni p̃ris oblitas. longasqꝫ machinari moras illecebris oblectamẽtisqꝫ terrenis qbus ꝑfecto q̃si poculis venefice circes: soporiferisqꝫ sirenum cantibus delinite. nũqꝫ aut certe tardius in cœlestẽ p̃riam reuertantur Contra vero demonicas insidias bñfica ꝓuidentia dei statuit. dulcibus qdẽ bis lætiferisqꝫ saporibus. sapores amaros iterim cõmisceri. ne ab eiusmodi voluptate quã timeus maloꝝ escã noiat. capiamur vt

pisces ab hamo. Hāc vtiq platonici precipue plotinus atq synesius
magna ex pte cām eē putāt. vt diuina ꝓuidentia tot tantisq ꝑturba-
tionibus animos in terris vexari voluerit. Huc tēdit platonicū illud
in libro de scīa. cōsonū euāgelio. iamdiu dilectissime mi Ioannes ad
te scriptū. ac breuiter declaratū. Impossibile inqt est o theodore mala
funditus extirpari: Necessariū eñ est semp aliqd bono subcōtrariū
esse. apud superos quidē esse mala nō pñt. per mortalē vero naturam
locūq hūc inferiorē necessario reuoluūtur. Quāobrē conandū ē. vt
hinc illuc q celerrime fugiamus. Fugere vero illud. est ꝓ viribus se si
milē deo reddere. similes vero nos deo faciūt. iusticia & sanctitas cū
prudētia. Hæc ille. In his plato declarat nos ob eā maxime cām fugu
hinc ad deū aliqñ meditari. vt mala q necessario nos hic affligūt. effu
giamus ex hoc videlicet mortali malo. sempiternū illud reportaturi
bonū. iam vero nec vllus nisi vexatus morbis cogscit aditq medi-
cū. neq naute. nisi fluctibus agitati gubernatoris prudētiā ammirāt.
Mortales ꝓfecto tā hebetes sunt vt bonū nō aliūde ꝓrsus cogscāt.
q ex compatōe maloꝝ. tā ingrati. vt deū bonoꝝ oīm largitorē nō fa-
cile colāt. nisi malis oppressi. Quāobrē morbis ꝑturbatonibusq fre
quentibus cruciati. ad deū ipm tanq ad medicū opitulatorēq confu
gere cōpellūt. Cogūtur quoq cognoscere. nō terrenā quidē ꝓuinciā
vbi egunt assidue. nūq vero qescūt. suā fore p̄riam sed cœlestē. Nul
la vero potior assignari cā pōt. ob quā mala deus & aduersa ꝑmittat
q rō euāgelica. docēs: cœcos mutilatosq nasci nōnūq admirabilem
dei potētiā bonitatēq hoibus declarandā. Mala videlicet hoibus in-
curabilia. mirabiliter curaturā. Quēadmodū & morbi fluctusue non
quilibet. sed grauissimi. medicū gubernatorēue summū testificari so
lent. Sæpe igitur homies & priuatim & publice. tam extremis vndiq
cohercentur angustiis vt nusq pateat exitus. Nulla iā speret hūana
salus. sed tantū diuina petant. Tunc diuia bonitas & ptās filiis suis
pia mēte suppliciter obsecrātibus ꝓpiciā porrigēs ex alto manū de-
clarat: deū solū esse in extremis calamitatibus seruatorē. Idq tūc qui
dem demōstrat apertius. qñ discrimina tāta diu prius q̄veniāt ꝑ pro
phetā qndā ventura p̄dixerit. Medici qdem humani officium ē. & si
minus sanitatē. saltē semp p̄stare ꝓnosticon. Diuini vero pariter vtrū
q complecti. Et si hoꝝ exempla ex sacris lr̄is licet afferre q̄plurima.
q oībus sunt in ꝓmptu. Meū tñ consiliū est in p̄ntia. qd & sp fuit i
lucē. minus nota ꝓferre. mysteriaq xp̄iana quoad possem platonicis
cōfirmare. Audi igitur mi Ioannes tam diuinoꝝ cultor. q studiose
platonicoꝝ. qbus verbis apud Platonē socrates diuinū cōsiliū circa
maloꝝ humanoꝝ remedia ꝓphetasq confirmet. sic. n. loquit in sym-
posio. sacerdos diotima fatidica mulier diuinorūq ꝑita. pestem præ
dixit atheniēsibus imminētem. Itaq sacris decennio an pestē pactis.

morbi dilatione dedit. Item si in phoedro. si refferamus sybillā. & alios quicūq; vsi sunt vaticinio q̄ multa p̄dicētes in futurū ꝑfuerint. ꝓlixum nimis extendemus sermonē. ac rem manifestā omnibus proferemus. Et paulopost inq̄t. antiqui testificant vaticiniū diuino quodam furore ꝑfectum. coniectura prudētiaq; humana supra modum præstātius esse. Atqui aduersum morbos laboresq; grauissimos ob antiq̄ delicta quādoq; diuina indignatione mortalibus imminētes. diuinus gentibus q̄busdam aliūde furor adueniens & futura prædicens. quibus opus erat. remedia mirabiliter adinuenit. cōfugiens ad vota cultusq; diuinos. Vñ expiatōes propiciationesq; consequutus incolumē reddidit possidente. & in præsens tempus & in futurū absolutionē p̄sentium malorū recte fureti occupatoq; adeptus. Hæc ibi p̄terea in libro legum primo. Plato sic inquit. Epimenides cretensis. vir diuinus decem annos añ persicum bellum. dei oraculo monitus. pueīt athenas. & sacrificia q̄dā dei oraculo ædita fecit. atheniēsibusq; persicam formidantibus classem p̄dixit decennio persas non venturos. & postq; venerit infecta re discessuros. Eiusmoi sane virū Plato omniū sapientissimum esse censet. q̄uis sæpe vulgo stultissimus habeatur. Itaq; in phoedro scribit mirabile quiddam hunc modum. Diuinis meditatonibus. Qui recte vtitur perfectisque mysteriis semper imbuitur. perfectus reuera solus euadit. ab humanis autem studiis segregatus. diuinoq; inherens carpitur a multitudine. q. extra se positus. Sed ipe deo plenus multitudinem latet. Post hæc plato cum prophetam & sacerdotem diuinis occupatum. sapientiæ humane longe ad modum interuallo præposuisset. describit mentē quandā diuino ꝓrsus amore flagrantem. extasimq; amatoriā patientem. atq; furorem alienationemq; hmōi. non solum humane prudētiæ. sed diuinis etiam muneribus omibus anteponit. Vbi plane comprobat apostolicū illud. Maior hoꝝ charitas. Mitti autē prophetas a deo. & qua ratione mittantur. Auicenna etiam in libro diuinorum multis rationibus cum Platone consentit. Sed longioribus iam digressionibus prætermissis. ad institutum breuiter redeamus. Animaduersione ꝑfecto nō mediocri dignū ē vt in sup̄iorib⁹ inq̄t plato pp̄ āntiq̄ delicta indignatū deū calamitates hoibus quodamō destinasse. Hinc asseuerat oraculū illud. propter peccata veniūt aduersa. illud quoq; moraycū. ex primorū delicto parētū. aduersa nobis oia cōtigisse. vbi præterea subdit plato deū tāq; misc̄dia q̄dā affectū freq̄nter afflare ꝓphetas. futura nobis flagella prænunciaturos. vt hinc admoniti ad vota expiatōesq; sacras cōfugiam⁹. q̄b⁹ rite pactis. incolumes frequenter euadimus. ibi ꝑfecto oia videtur ecc̄liæ nostræ mysteria comprobare. Proinde ne forte rei tantæ longius exempla petātur. Nonne propter multa delicta postremū huic vrbi hoc autumo exitiū imminebat

Nulla prorsus hominum virtute vitandū: Nonne diuina clementiā Florētinis indulgentissima: integro ante hūc autūnū quadriēnio nobis istud prænuntiauit: Per virum sanctimonia sapientiaq; præstantē Hieronimum ex ordine prædicatorum: diuinitus ad hoc electum. Nonne præsagiis monitisq; diuinis per hunc impletis: certissimum iamiam supra nostrum caput imminens exitium: nulla prorsus virtute nostra: Sed præter spem opinionemq; nostram mirabiliter euitauimus: A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris. Reliquum est optime mi Ioannes: vt deinceps salutaribus tanti viri consiliis obsequentes: non solum ego atq; tu: sed omnes etiam Florentini: deo nobis clementissimo: grati sumus: & publica voce clamemus Confirma opus hoc deus quod operatus es in nobis. Die.xii. Decēbris. Mccccxxxxxiiii.

Gratulatio pro litteris diu expectatis.

Marsilius Ficinus Germano Ganaiensi dilectissimo suo. S.D.

EAdem tempestatis huius iniquitas: & tuas ad me & meas ad te sæpe litteras intercepit. Heri tādem vicit iter durum pietas expectatamq; diu tuam mihi concessit epistolam: surge mea nunc æpistola præsens: I nunc ad decus nostrum melioribus vtere fatis: sed quid nam primo scribam: Certe quid in primis contigit mihi gratissimum: me videlicet & commendatum esse per epistolam tuam fratri tuo Ioanni acati regio parisii præsidenti. Id quidam operepræ-tium nobis fuit & erit. Nam Italia ferme tota: certe tuscia omnis præsertim Florentia externis pariter & internis quottidie tumultibus agitatur. Conueni equidem hic apud excelsum Regem vestrum superioribus diebus Ioannem nostrum: virum frequenti salutatione dignissimum. eiusq; conspectu non solum ob splendorem suum: gratulatus sum sed etiam ex hoc valde congratulatus: q in egregio fratre tuo charissimum hermanum meum videre videbar. Me interim in p̄sentibus angustiis consolantem. Proinde: & si ꝓfessio nostra est vacue mentis opus: pergo tamen inter hos strepitus in platonicis commentationibus assidue quoad possum: eas propediem (si deus aspirauerit) perfecturus.

Pia Platonis sententia: De amicis & inimicis dei.

Marsilius Ficinus Ioanni Caualcanti amico Vnico Salutem Plurimum Dicit.

COntuli heri tecum & cum genero tuo Gerardo Ianfilatio ꝓbo viro: quid in philebo plato de amicis dei sentiat: vel inimicis. Placuit ergo tibi vt ipsa verba platonis ad te scriberem & quæ ibidem sit expositio nostra. Accipe igitur atq; lege fœliciter: verba platonis hec sunt: vir iustus & piu s & probus nonne deo amicus est. Iniustus autem & improbus inimicus: Est profecto. Plurima

quidem spe vnus quisq; ducitur. Interiores enim sermones quidam sunt in vnoquoq; nostrum. Quos & opiniones & spes nominare solemus sunt quinetiam phantasmata picta. Nam cuiq; licet fingere se cumulum auri maximum possidere: oblectamentisq; variis abundantem omni suauitate perfundi. An non dicendum opiniones imaginationesq; eiusmodi bonis viris: quia deo amici sunt: veras frequenter euadere? Malis autem sœpe numero falsas? Dicendum certe: prauis vtiq; viris oblectationes quædam adsunt: sæpe conficte: ac deniq; false: falsis igitur voluptatibus praui sæpenumere gestiunt. Homines autem boni gaudiis semper veris aluntur. Hactenus Plato. Sequitur expositio nostra: Bonus vir a Platone censetur: qui in se quidem temperatus: ad deum autem pius est: ad homines vero iustus. Animus eiusmodi propter similitudinem deo præ cæteris est amicus: malus autem propter dissimilitudinem inimicus: Itaq; cum deus: & moueat intrinsecus: & vbiq; prouideat: nimirum opiniones & imaginationes spesq; bonorum virorum: vere frequenter euadunt: malorum vero false: vtriq; gaudia quædam excogitant: optant sperant: hæc bonis viris tanq; diuinis atq; veridicis: vera sæpe contingunt: malis vero falsa: mali enim tanq; sibimet mendaces: sicut frequenter opinione falluntur: ita falsa sæpius oblectamenta confingunt: deniq; si prauis tanq; a diuina veritate discordibus succedere spes non debeat: sæpe tamen in externis successum habere videntur: sequitur saltem: vt intrinsecus non succedant: semper ergo sollicitantur intus atq; languent: eorumq; voluptates similes sunt falsis voluptatibus egrotantium: somniantium insanorum: Die. xx. Decembris Mcccclxxxxiiii.

Pro libro de Sole.

Marsilius Ficinus Ioanni Ganaiensi Dignissimo Parisii præsidenti. Salutem Plurimam Dicit.

CVm propter hospitium domesticorum turbam: publicosq; tumultus: tranquille isthic philosophari non possem: philosophicum tamen officium mihi perpetuum intermittere nollem: in rusticam solitudinem ex vrbe secessi: Sed anteq; discederem: exoptatum mihi diu splendorem tuum sæpe quesiui. Quem deniq; nondum salutaui præsentem hunc absentem munere quodam phœbo salutato. Si quidem ipse phœbus: qui forte non tangit globo: radiis interim attingit vbiq;. splendor quin & tuus suis hucusq; radiis me contingit. Per ipsum luminis phœbei calorem te obsecro splendidissime mi Ioannes: vt Marsilium ames ardenter amantem Vale.

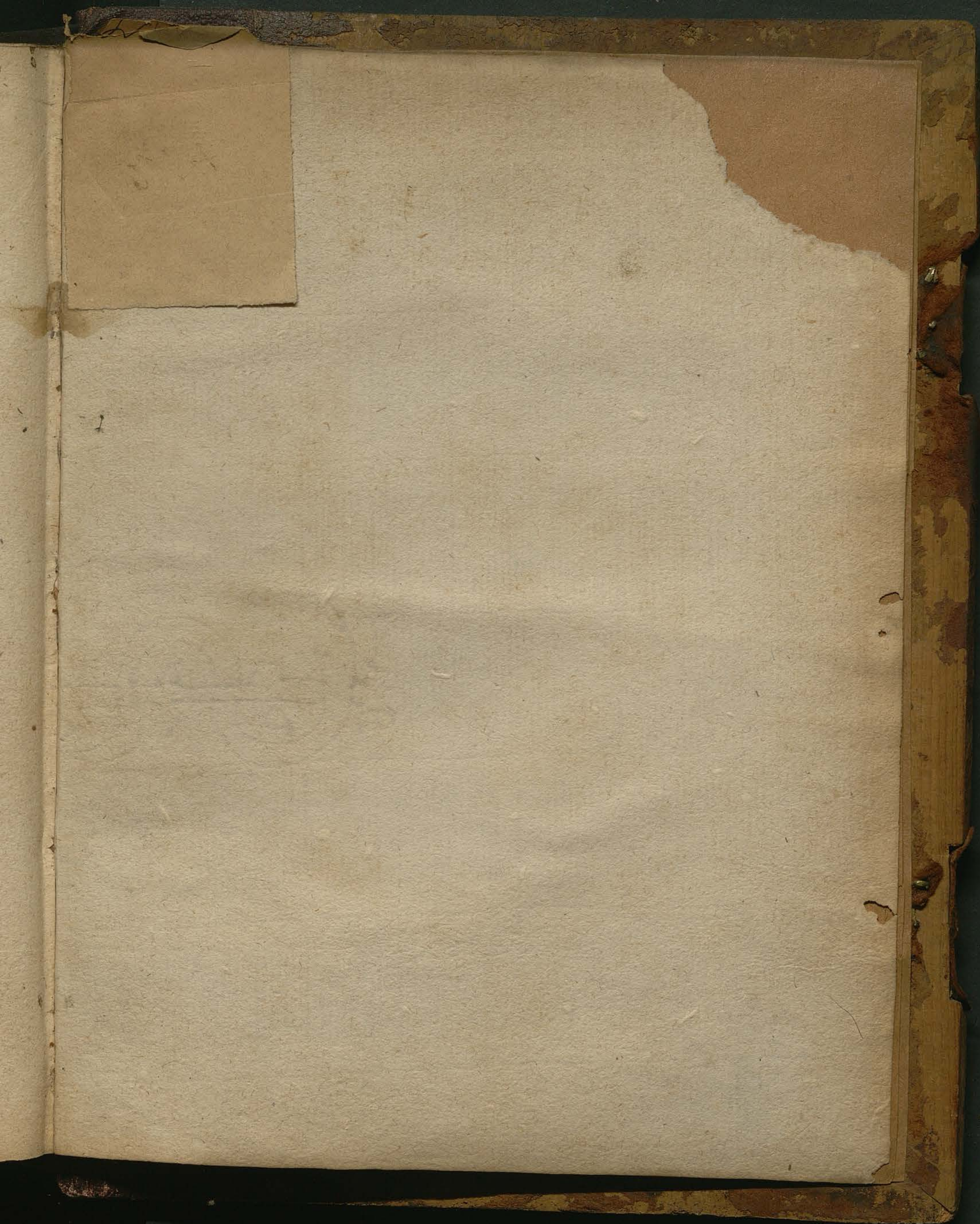
Pro libro de Sole.

Marsilius Ficinus Paulo Veronensi: insigni doctrina Viro. Salutem Plurimam Dicit.

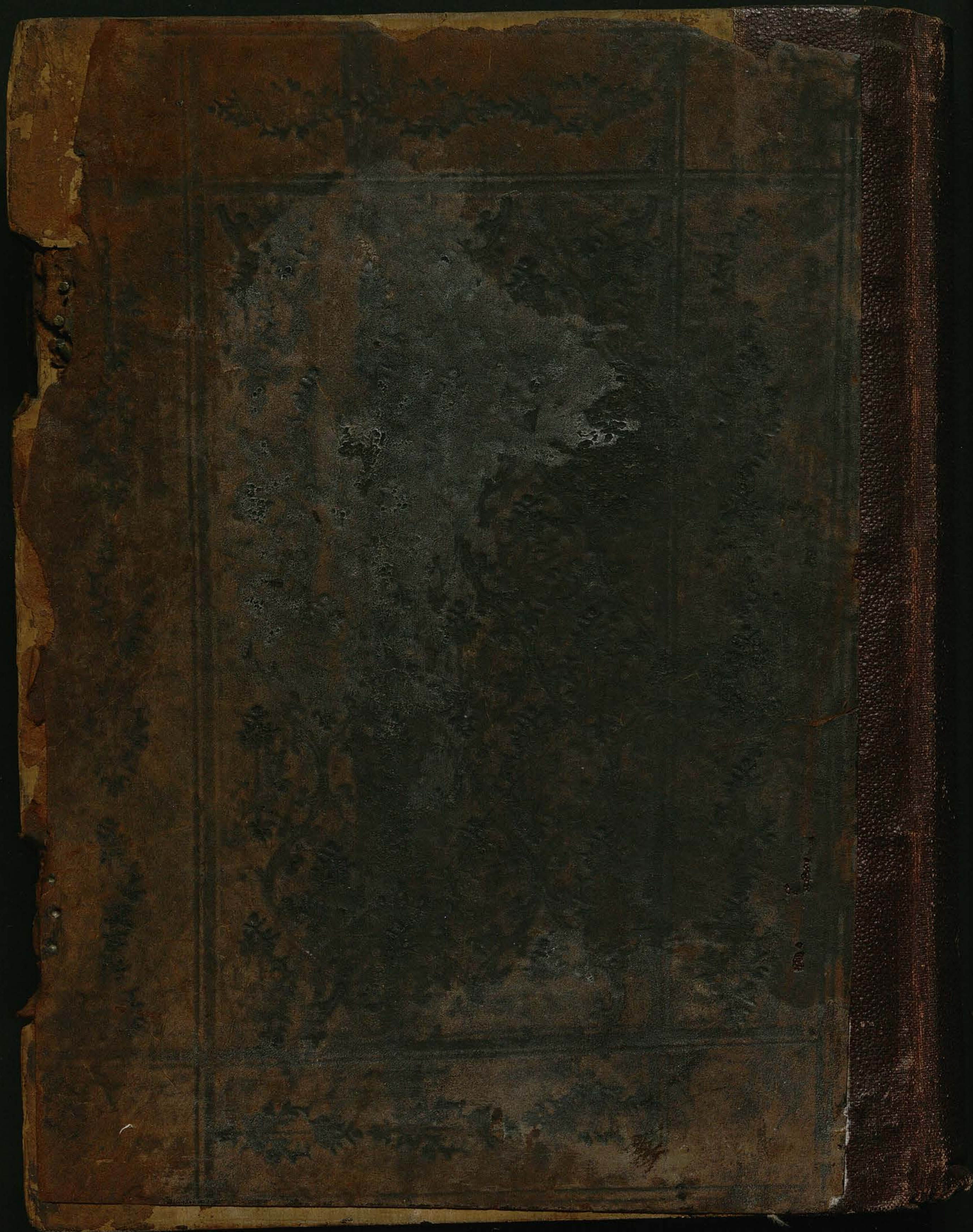
VIdere te quidem Florentiæ licuit. Idq; admodum mihi gratum contigit. Gratissimum quoq; fuisset: præsidentem Parisii visere: virum aspectu dignissimum. Quamq; si vos inuicem ea (vt arbitror) charitate deuincti estis vt sit alter in altero: cum Primum aspexi Paulum in Paulo introspexi Ioannem: ita Profecto phœbus dum splendore foris aspicit: calore interim (vt ita loquar) introspicit deniq; per ipsum phœbeum munus: quod ad te quoq; mitto te vehementer obsecro: vt apollineo ioanni me sæpe commendes Vale.

Finis Duodecimi & Vltimi Libri Epistolarum Familiarium Marsilii Ficini Florentini.

Marsilii Ficini Florentini Eloquentissimi Viri Epistolæ familiares Per Antonium Koberger impræsse Anno incarnate deitatis. M.cccc.xcvii. xxiiii. februarii finiunt Fœliciter.

4.

214

MARSILIUS

